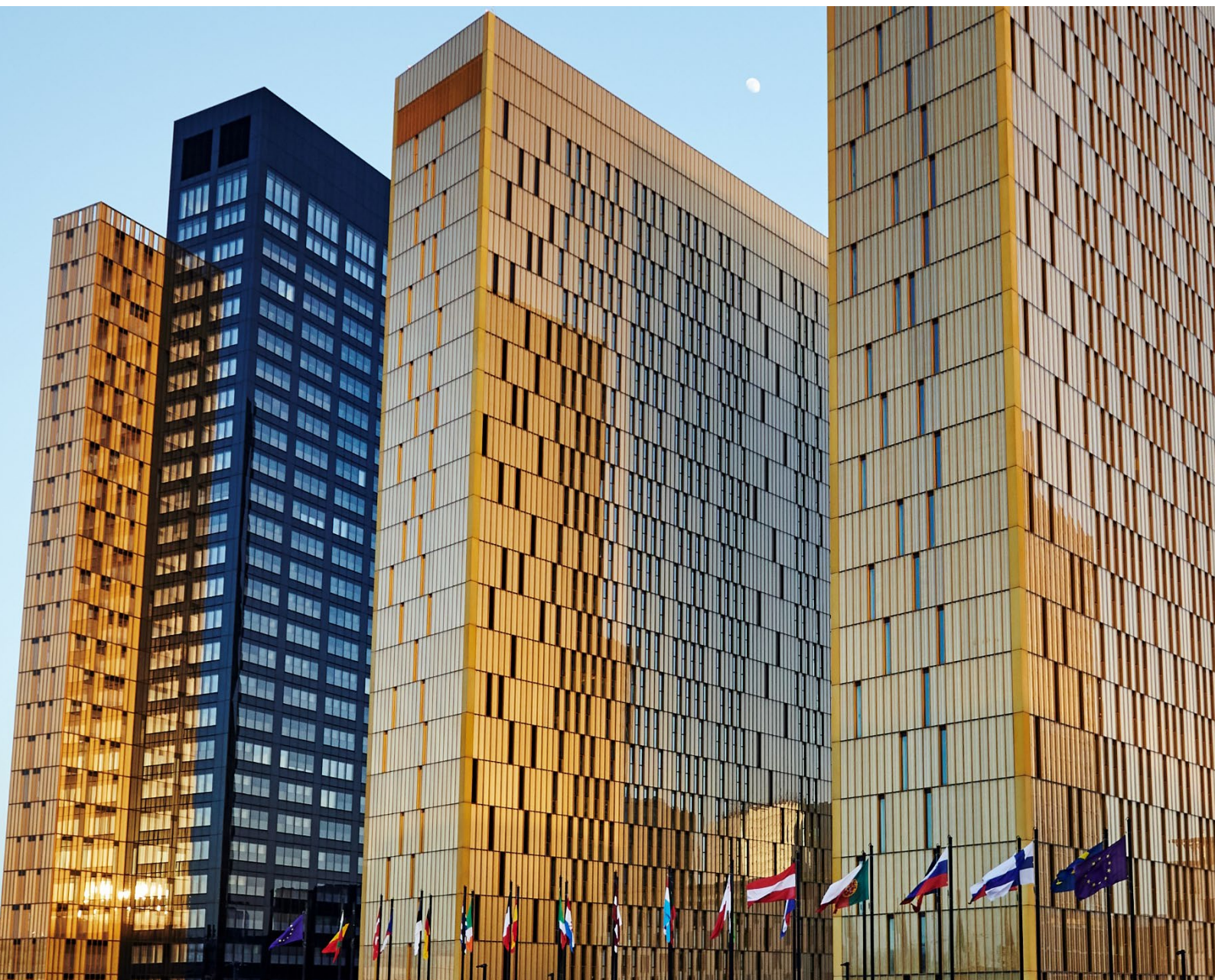

VÝBĚR NEJVÝZNAMNĚJŠÍCH ROZSUDKŮ ROKU 2024

**Sbírka shrnutí
ŘEDITELSTVÍ PRO VÝZKUM A DOKUMENTACI**

Obsah

Předmluva	10
Kapitola 1 – Soudní dvůr	11
I. Základní práva Evropské unie	11
1. Právo na účinnou soudní ochranu	11
Rozsudek ze dne 11. července 2024 (velký senát), Hann-Invest a další (C-554/21, C-622/21 a C-727/21, EU:C:2024:594)	11
Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), protectus (C-185/23, EU:C:2024:657).....	14
2. Zásada <i>ne bis in idem</i>	17
Rozsudek ze dne 25. ledna 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova (C-58/22, EU:C:2024:70)	17
II. Obecné zásady unijního práva: zásady rovnocennosti a efektivity	19
Rozsudek ze dne 9. dubna 2024 (velký senát), Profi Credit Polska (Obnova řízení ukončeného pravomocným rozhodnutím) (C-582/21, EU:C:2024:282)	19
III. Ochrana osobních údajů	23
1. Telefonické a elektronické komunikace	23
Rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (plénium), La Quadrature du Net a další (Osobní údaje a boj proti porušování autorských práv) (C-470/21, EU:C:2024:370).....	23
Rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (velký senát), Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (C-178/22, EU:C:2024:371)	27
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Bezirkshauptmannschaft Landeck (Pokus o přístup k osobním údajům uloženým v mobilním telefonu) (C-548/21, EU:C:2024:830).....	29
2. Biometrické a genetické údaje	33
Rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), Direktor na Glavna direkcija „Nacionalna policia“ pri MVR – Sofia (C-118/22, EU:C:2024:97).....	33
3. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)	35
a. Působnost	35
Rozsudek ze dne 16. ledna 2024 (velký senát), Österreichische Datenschutzbehörde (C-33/22, EU:C:2024:46).....	35
b. Pojem „správce“	38
Rozsudek ze dne 11. ledna 2024, État belge (Údaje zpracované v úředním věstníku) (C-231/22, EU:C:2024:7).....	38
c. Procesní prostředky v případě porušení GDPR.....	40
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Lindenapotheker (C-21/23, EU:C:2024:846)	40
IV. Občanství Unie.....	44
1. Právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat	44
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Mirin (C-4/23, EU:C:2024:845)	44

2. Právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu	46
Rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), Komise v. Česká republika (Volitelnost a členství v politické straně) (C-808/21, EU:C:2024:962).....	46
Rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), Komise v. Polsko (Volitelnost a členství v politické straně) (C-814/21, EU:C:2024:963).....	49
V. Svobody pohybu v rámci Unie: svoboda usazování	53
Rozsudek ze dne 19. prosince 2024 (velký senát), Halmer Rechtsanwaltsgesellschaft (C-295/23, EU:C:2024:1037)	53
VI. Institucionální ustanovení: právo veřejnosti na přístup k dokumentům	56
Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise a další (C-588/21 P, EU:C:2024:201)	56
VII. Unijní soudní řízení	59
1. Složení Soudního dvora	59
Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), Valančius (C-119/23, EU:C:2024:653).....	59
2. Řízení o předběžné otázce.....	61
a. Kvalifikace předkládajícího soudce jako „soudu“	61
Rozsudek ze dne 9. ledna 2024 (velký senát), G. a další (Jmenování soudců obecných soudů v Polsku) (C-181/21 a C-269/21, EU:C:2024:1).....	61
Rozsudek ze dne 7. května 2024 (velký senát), NADA a další (C-115/22, EU:C:2024:384)	63
b. Povinnost soudů rozhodujících v posledním stupni podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce	66
Rozsudek ze dne 15. října 2024 (velký senát), KUBERA a další (C-144/23, EU:C:2024:881).....	66
VIII. Zemědělství a rybolov.....	70
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Herbaria Kräuterparadies II (C-240/23, EU:C:2024:852)	70
IX. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví	73
1. Azylová politika	73
a. Podmínky přiznání mezinárodní ochrany	73
Rozsudek ze dne 16. ledna 2024, Intervjuirašt organ na DAB pri MS (Ženy, které se staly oběťmi domácího násilí) (C-621/21, EU:C:2024:47).....	73
Rozsudek ze dne 11. června 2024 (velký senát), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ženy ztotožňující se s hodnotou rovnosti mezi pohlavími) (C-646/21, EU:C:2024:487)	76
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (C-406/22, EU:C:2024:841).....	78
b. Pravidla posuzování žádostí o mezinárodní ochranu v případě podání nové žádosti o azyl.....	81
Rozsudek ze dne 8. února 2024 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland (Přípustnost následné žádosti) (C-216/22, EU:C:2024:122)	81
Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland (Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka) (C-753/22, EU:C:2024:524).....	83

c.	Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka v případě žádosti třetího státu o vydání	85
	Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Generalstaatsanwaltschaft Hamm (Žádost o vydání uprchlíka do Turecka) (C-352/22, EU:C:2024:521)	85
d.	Dočasná ochrana v případě hromadného přílivu vysídlených osob	87
	Rozsudek ze dne 19. prosince 2024 (velký senát), Kaduna (C-244/24 a C-290/24, EU:C:2024:1038).....	87
2.	Přistěhovalecká politika.....	91
	Rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), Landeshauptmann von Wien (Sloučení rodiny s nezletilým uprchlíkem) (C-560/20, EU:C:2024:96)	91
	Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), CU a ND (Sociální pomoc – Nepřímá diskriminace) (C-112/22 a C-223/22, EU:C:2024:636)	93
3.	Kontroly na hranicích	95
	Rozsudek ze dne 21. března 2024 (velký senát), Landeshauptstadt Wiesbaden (C-61/22, EU:C:2024:251)	95
X.	Justiční spolupráce v trestních věcech	100
1.	Evropský zatýkácí rozkaz	100
	Rozsudek ze dne 29. července 2024, Breian (C-318/24 PPU, EU:C:2024:658)	100
2.	Evropský vyšetřovací příkaz v trestních věcech	103
	Rozsudek ze dne 30. dubna 2024, (velký senát), M. N. (EncroChat) (C-670/22, EU:C:2024:372) ..	103
3.	Zpracování osobních údajů Europolem	105
	Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), Kočner v. Europol (C-755/21 P, EU:C:2024:202).105	
XI.	Justiční spolupráce v občanských věcech	109
1.	Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.....	109
	Rozsudek ze dne 20. června 2024, Greislzel (C-35/23, EU:C:2024:532)	109
2.	Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.....	110
	Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Real Madrid Club de Fútbol (C-633/22, EU:C:2024:843)	110
XII.	Doprava	114
	Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Litva a další v. Parlament a Rada (Balíček mobility) (C-541/20 až C-555/20, EU:C:2024:818)	114
XIII.	Hospodářská soutěž.....	121
1.	Kartelové dohody (článek 101 SFEU).....	121
	Rozsudek ze dne 27. června 2024, Komise v. Servier a další (C-176/19, EU:C:2024:549).....	121
	Rozsudek ze dne 27. června 2024, Komise v. KRKA (C-151/19 P, EU:C:2024:546).....	121
	Rozsudek ze dne 4. října 2024, FIFA (C-650/22, EU:C:2024:824)	128
2.	Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU)	131
	Rozsudek ze dne 18. dubna 2024 (velký senát), Heureka Group (Internetové srovnávače cen) (C-605/21, EU:C:2024:324)	131

	Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (C-48/22 P, EU:C:2024:726)	135
3.	Spojování podniků.....	138
	Rozsudek ze dne 3. září 2024 (velký senát), Illumina a Grail v. Komise (C-611/22 P a C-625/22 P, EU:C:2024:677)	138
4.	Státní podpory	143
	Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Komise v. Irsko a další (C-465/20 P, EU:C:2024:724)	143
5.	Vrácení pokuty.....	148
	Rozsudek ze dne 11. června 2024 (velký senát), Komise v. Deutsche Telekom (C-221/22 P, EU:C:2024:488)	148
XIV.	Sbližování právních předpisů.....	152
1.	(Průmyslové) vzory Společenství.....	152
	Usnesení ze dne 27. února 2024 (velký senát), EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, EU:C:2024:172).....	152
2.	Humánní léčivé přípravky	154
	Rozsudek ze dne 14. března 2024, D & A Pharma Komise (C-291/22 P, EU:C:2024:228).....	154
3.	Kontrola nabývání a držení zbraní.....	158
	Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), Défense Active des Amateurs d'Armes a další (C-234/21, EU:C:2024:200)	158
XV.	Hospodářská a měnová politika.....	162
	Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Komise v. SRB (C-551/22 P, EU:C:2024:520)	162
XVI.	Veřejné zakázky.....	167
	Rozsudek ze dne 22. října 2024 (velký senát), Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret (C-652/22, EU:C:2024:910)	167
XVII.	Sociální politika	171
1.	Ochrana zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou	171
	Rozsudek ze dne 20. února 2024 (velký senát), X (Neuvedení důvodů ukončení pracovní smlouvy) (C-715/20, EU:C:2024:139).....	171
2.	Ochrana zaměstnanců s částečným úvazkem	173
	Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), KfH Kuratorium für Dialyse und Nierentransplantation (C-184/22 a C-185/22, EU:C:2024:637).....	173
XVIII.	Životní prostředí.....	176
	Rozsudek ze dne 25. června 2024 (velký senát), Ilva a další (C-626/22, EU:C:2024:542)	176
XIX.	Mezinárodní dohody	179
1.	Vyjednávání a uzavírání	179
	Rozsudek ze dne 9. dubna 2024, Komise v. Rada (Podpis mezinárodních dohod) (C-551/21, EU:C:2024:281)	179
2.	Obsah a dosah	181
	a. Dohoda o přidružení mezi EU a Alžírskem.....	181

Rozsudek ze dne 29. února 2024, Raad van bestuur va de Sociale verzekeringsbank (Transfer pozůstalostního důchodu) (C-549/22, EU:C:2024:184)	181
b. Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Euratomem a Spojeným královstvím	183
Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), Alchaster (C-202/24, EU:C:2024:649)	183
c. Mezinárodní dohody uzavřené Unií s Marockým královstvím	186
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Confédération paysanne (Melouny a rajčata ze Západní Sahary) (C-399/22, EU:C:2024:839)	186
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Komise a Rada v. Front Polisario (C-778/21 P a C-798/21 P, EU:C:2024:833)	188
Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Komise a Rada v. Fronta Polisario (C-779/21 P a C-799/21 P, EU:C:2024:835)	188
XX. Společná zahraniční a bezpečnostní politika	194
1. Omezující opatření.....	194
Rozsudek ze dne 5. září, Jemerak (C-109/23, EU:C:2024:681).....	194
Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Neves 77 Solutions (C-351/22, EU:C:2024:723)	196
2. Žaloby na náhradu škody	198
Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), KS a další v. Rada a další (C-29/22 P a C-44/22 P, EU:C:2024:725)	198
Kapitola 2 – Tribunál	204
I. Unijní soudní řízení	204
1. Žaloby na neplatnost	204
Usnesení ze dne 4. června 2024 (velký senát), Medel a další v. Rada (spojené věci T-530/22 až T-533/22, EU:T:2024:363)	204
2. Žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti	206
Rozsudek ze dne 23. října 2024, Keserű Művek v. Evropská unie (T-519/23, EU:T:2024:733)	206
II. Institucionální právo: činnost neslučitelná s funkcí	208
Rozsudek ze dne 11. září 2024, CQ v. Účetní dvůr (T-386/19, EU:T:2024:613)	208
III. Hospodářská soutěž.....	211
1. Kartelové dohody (článek 101 SFEU).....	211
Rozsudek ze dne 2. října 2024, Crown Holdings a Crown Cork & Seal Deutschland v. Komise (T-587/22, EU:T:2024:661)	211
Rozsudek ze dne 6. listopadu 2024, Crédit agricole a další v. Komise (spojené věci T-386/21 a T-406/21, EU:T:2024:776)	214
2. Spojování podniků.....	220
Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, NetCologne v. Komise (T-58/20, EU:T:2024:813).....	220
Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, Deutsche Telekom v. Komise (T-64/20, EU:T:2024:815).....	220
Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, Tele Columbus v. Komise (T-69/20, EU:T:2024:816)	221
3. Státní podpory	227
Rozsudek ze dne 24. ledna 2024, Německo v. Komise (T-409/21, EU:T:2024:34)	227

	Rozsudek ze dne 28. února 2024, Scandlines Danmark a Scandlines Deutschland v. Komise (T-390/20, EU:T:2024:126).....	229
	Rozsudek ze dne 28. února 2024, Dánsko v. Komise (T-364/20, EU:T:2024:125).....	232
	Rozsudek ze dne 10. dubna 2024, Danske Slagtermestre v. Komise (T-486/18 RENV, EU:T:2024:217)	235
	Rozsudek ze dne 2. října 2024, European Food a další v. Komise (spojené věci T-624/15 RENV, T-694/15 RENV a T-704/15 RENV, EU:T:2024:659).....	238
IV.	Duševní vlastnictví.....	243
1.	Ochranná známka Evropské unie	243
	Usnesení ze dne 8. února 2024, Fly Persia a Barmodeh v. EUIPO – Dubai Aviation (flyPersia) (T-30/23, EU:T:2024:86)	243
	Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, Administration of the State Border Guard Service of Ukraine v. EUIPO (Russian WARSHIP, GO F**K yourself) (T-82/24, EU:T:2020:821).....	244
2.	(Průmyslové) vzory.....	246
	Rozsudek ze dne 23. října 2024, Orgatex v. EUIPO – Longton [Vodorovné značení (na zemi)] (T-25/23, EU:T:2024:725).....	246
V.	Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření	248
1.	Bělorusko	248
	Rozsudek ze dne 20. března 2024, Belšina v. Rada (T-115/22, EU:T:2024:187).....	248
2.	Ukrajina	249
	Rozsudek ze dne 11. září 2024 (velký senát), Timčenko a Timčenko v. Rada (T-644/22, EU:T:2024:621)	249
	Rozsudek ze dne 11. září 2024 (velký senát), Fridman a další v. Rada (T-635/22, EU:T:2024:620).....	252
3.	Rusko	254
	Rozsudek ze dne 2. října 2024 (velký senát), Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles a další v. Rada (T-797/22, EU:T:2024:670).....	254
VI.	Digitální služby	258
	Rozsudek ze dne 17. července 2024, Bytedance v. Komise (T-1077/23, EU:T:2024:478)	258
VII.	Hospodářská, sociální a územní soudržnost	265
	Rozsudek ze dne 7. února 2024, Rakousko v. Komise (T-501/22, EU:T:2024:71).....	265
VIII.	Veřejné zdraví	268
	Rozsudek ze dne 21. února 2024, PAN Europe v. Komise (T-536/22, EU:T:2024:98).....	268
	Rozsudek ze dne 15. května 2024, Fresenius Kabi Austria a další v. Komise (T-416/22, EU:T:2024:316)	270
IX.	Energetika	273
	Rozsudek ze dne 27. listopadu 2024, Nord Stream 2 v. Parlament a Rada (T-526/19 RENV, EU:T:2024:864)	273
X.	Společná obchodní politika.....	277
	Rozsudek ze dne 21. února 2024, Sinopec Chongqing SVW Chemical a další v. Komise (T-762/20, EU:T:2024:113).....	277

	Rozsudek ze dne 21. února 2024, Inner Mongolia Shuangxin Environment-Friendly Material v. Komise (T-763/20, EU:T:2024:114).....	279
XI.	Hospodářská a měnová politika.....	282
1.	Jednotný mechanismus pro řešení krizí.....	282
	Rozsudek ze dne 10. července 2024, Francie v. SRB (T-540/22, EU:T:2024:459).....	282
2.	Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi.....	284
	Rozsudek ze dne 28. února 2024, Sber v. ECB (spojené věci T-647/21 a T-99/22, EU:T:2024:127)	284
	Rozsudek ze dne 28. února 2024, BAWAG PSK v. ECB (T-667/21, EU:T:2024:131).....	284
	Rozsudek ze dne 10. července 2024, PH a další v. ECB (T-323/22, EU:T:2024:460).....	288
XII.	Veřejné zakázky unijních orgánů	291
	Rozsudek ze dne 21. února 2024, Inivos a Inivos v. Komise (T-38/21, EU:T:2024:100)	291
	Rozsudek ze dne 2. října 2024, VC v. EU-OSHA (Vyloučení z veřejných zakázek na základě vnitrostátního správního rozhodnutí, jehož vykonatelnost byla odložena) (T-126/23, EU:T:2024:666)	292
XIII.	Rozhodčí doložky	297
	Rozsudek ze dne 11. prosince 2024, UIV Servizi v. REA (T-440/22, EU:T:2024:898)	297
XIV.	Rozpočet Unie	300
	Rozsudek ze dne 4. září 2024, IMG v. Komise (T-509/21, EU:T:2024:590)	300
XV.	Přístup k dokumentům orgánů	306
1.	Výjimka týkající se ochrany soudního řízení	306
	Rozsudek ze dne 10. července 2024, Maďarsko v. Komise (T-104/22, EU:T:2022:391)	306
2.	Výjimka týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce	307
	Rozsudek ze dne 8. května 2024, Izuzquiza a další v. Parlament (T-375/22, EU:T:2024:296)	307
XVI.	Veřejná služba.....	311
1.	Disciplinární řízení	311
	Rozsudek ze dne 29. května 2024, Canel Ferreira v. Rada (T-766/22, EU:T:2024:336)	311
2.	Příspěvky	312
	Rozsudek ze dne 5. června 2024, VA v. Komise (T-123/23, EU:T:2024:359)	312
	Rozsudek ze dne 26. června 2024, Paraskevaidis v. Rada a Komise (T-698/21, EU:T:2024:425)	314
3.	Postavení oznamovatele	315
	Rozsudek ze dne 11. září 2024, TU v. Parlament (T-793/22, EU:T:2024:614)	315
XVII.	Návrhy na předběžná opatření	318
	Usnesení ze dne 9. února 2024, Bytedance v. Komise (T-1077/23 R, EU:T:2024:94)	318
	Usnesení ze dne 13. června 2024, Vivendi v. Komise (T-1097/23 R-RENV, EU:T:2024:381).....	320
	Usnesení ze dne 13. června 2024, Lagardère v. Komise (T-1119/23 R-RENV, EU:T:2024:382).....	320
	Usnesení ze dne 12. srpna 2024, Nuctech Warsaw Company Limited a Nuctech Netherlands v. Komise (T-284/24 R, EU:T:2024:564)	322
	Usnesení ze dne 22. listopadu 2024, UniCredit v. ECB (T-324/24 R, EU:T:2024:858).....	324

Předmluva

Výběr nejvýznamnějších rozsudků je publikace, kterou každoročně vypracovává Ředitelství pro výzkum a dokumentaci a která obsahuje klíčová rozhodnutí Soudního dvora a Tribunálu Evropské unie.

Shrnuje nejvýznamnější trendy v judikatuře tak, jak je vidí oba zmíněné soudy. Odborníkům z právních disciplín nabízí zhuštěný přehled toho nejvýznamnějšího, co přinesla judikatura v uplynulém roce.

Výběr nejvýznamnějších rozsudků má podobu shrnutí, která jsou seskupena podle témat po vzoru struktury smluv Evropské unie. U každého shrnutí je uveden hypertextový odkaz na text samotného rozhodnutí, což umožňuje snadný a rychlý přístup k jeho obsahu. Pokud jde o judikaturu Soudního dvora, obsahuje tato ročenka všechna rozhodnutí velkého senátu, jakož i některé rozsudky pětičlenných senátů s ohledem na důležitost těchto rozsudků, projednanou materii, jejich význam pro veřejnost či jejich novost. Výběr judikatury Tribunálu sleduje obdobnou logiku.

Výběr nejvýznamnějších rozsudků je v celém rozsahu publikován v elektronické podobě, takže je přímo dostupný ve všech úředních jazycích Unie na internetových stránkách Soudního dvora Evropské unie.

Celestina Iannone

ředitelka

Výzkum a dokumentace

Kapitola 1 – Soudní dvůr

I. Základní práva Evropské unie¹

1. Právo na účinnou soudní ochranu

Rozsudek ze dne 11. července 2024 (velký senát), *Hann-Invest a další* (C-554/21, C-622/21 a C-727/21, [EU:C:2024:594](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 19 odst. 1 druhý pododstavec SEU – Účinná právní ochrana v oblastech pokrytých unijním právem – Nezávislost soudců – Soud předem zřízený zákonem – Spravedlivý proces – Útvar pro evidenci soudních rozhodnutí – Vnitrostátní právní úprava, která na úrovni soudů druhého stupně zřizuje funkci evidujícího soudce, jenž má v praxi pravomoc odložit vyhlášení rozsudku, dávat pokyny senátům a žádat o svolání zasedání kolegia – Vnitrostátní právní úprava, která pro zasedání kolegia nebo všech soudců soudu stanoví pravomoc vydávat závazná ‚právní stanoviska‘, a to i k již projednaným věcem“

¹ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudky: rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (plénium), *La Quadrature du Net a další* (Osobní údaje a boj proti porušování autorských práv) (C-470/21, [EU:C:2024:370](#)), rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (velký senát), *Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano* (C-178/22, [EU:C:2024:371](#)), rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), *Bezirkshauptmannschaft Landeck* (Pokus o přístup k osobním údajům uloženým v mobilním telefonu) (C-548/21, [EU:C:2024:830](#)), představené v oddíle III.1 „Telefonické a elektronické komunikace“; rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), *Direktor na Glavna direkcija „Nacionalna policia“ pri MVR – Sofia* (C-118/22, [EU:C:2024:97](#)), představený v oddíle III.2 „Biometrické a genetické údaje“; rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), *Mirin* (C-4/23, [EU:C:2024:845](#)), představený v oddíle IV.1 „Právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat“; rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), *Komise v. Česká republika (Volitelnost a členství v politické straně)* (C-808/21, [EU:C:2024:962](#)), rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), *Komise v. Polsko (Volitelnost a členství v politické straně)* (C-814/21, [EU:C:2024:963](#)), představené v oddíle IV.2 „Právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu“; rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), *Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise a další* (C-588/21 P, [EU:C:2024:201](#)), představený v oddíle VI „Institucionální ustanovení: právo veřejnosti na přístup k dokumentům“; rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), *Valančius* (C-119/23, [EU:C:2024:653](#)), představený v oddíle VII.1 „Složení Soudního dvora“; rozsudek ze dne 9. ledna 2024 (velký senát), *G. a další (Jmenování soudců obecných soudů v Polsku)* (C-181/21 a C-269/21, [EU:C:2024:1](#)), rozsudek ze dne 7. května 2024 (velký senát), *NADA a další* (C-115/22, [EU:C:2024:384](#)), rozsudek ze dne 15. října 2024 (velký senát), *KUBERA* (C-144/23, [EU:C:2024:881](#)), představené v oddíle VII.2 „Řízení o předběžné otázce“; rozsudek ze dne 11. června 2024 (velký senát), *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ženy ztotožňující se s hodnotou rovnosti mezi pohlavími)* (C-646/21, [EU:C:2024:487](#)), rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), *Generalstaatsanwaltschaft Hamm (Žádost o vydání uprchlíka do Turecka)* (C-352/22, [EU:C:2024:521](#)), rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), *Bundesrepublik Deutschland (Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka)* (C-753/22, [EU:C:2024:524](#)), představené v oddíle IX.1 „Azylová politika“; rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), *Landeshauptmann von Wien (Sloučení rodiny s nezletilým uprchlíkem)* (C-560/20, [EU:C:2024:96](#)), rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), *CU a ND (Sociální pomoc – Nepřímá diskriminace)* (C-112/22 a C-223/22, [EU:C:2024:636](#)), představené v oddíle IX.2 „Přistěhovalecká politika“; rozsudek ze dne 21. března 2024 (velký senát), *Landeshauptstadt Wiesbaden* (C-61/22, [EU:C:2024:251](#)), představený v oddíle IX.3 „Kontroly na hranicích“; rozsudek ze dne 29. července 2024, *Breian* (C-318/24 PPU, [EU:C:2024:658](#)), představený v oddíle X.1 „Evropský zatýkácí rozkaz“; rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (velký senát), *M. N. (EncroChat)* (C-670/22, [EU:C:2024:372](#)), představený v oddíle X.2 „Evropský vyšetřovací příkaz v trestních věcech“; rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), *Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22, [EU:C:2024:843](#)), představený v oddíle XI.2 „Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských věcech“; rozsudek ze dne 14. března 2024, *D & A Pharma v. Komise* (C-291/22 P, [EU:C:2024:228](#)), představený v oddíle XIV.2 „Humánní léčivé přípravky“; rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), *Défense Active des Amateurs d'Armes a další* (C-234/21, [EU:C:2024:200](#)), představený v oddíle XIV.3 „Kontrola nabytí a držení zbraní“; rozsudek ze dne 20. února 2024 (velký senát), *X (Neuvezení důvodů ukončení pracovní smlouvy)* (C-715/20, [EU:C:2024:139](#)), představený v oddíle XVII.1 „Ochrana zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou“; rozsudek ze dne 25. června 2024 (velký senát), *Ilva a další* (C-626/22, [EU:C:2024:542](#)), představený v oddíle XVIII „Životní prostředí“; rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), *Alchaster* (C-202/24, [EU:C:2024:649](#)), představený v oddíle XIX.2 „Obsah a dosah“; rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), *Neves 77 Solutions* (C-351/22, [EU:C:2024:723](#)), představený v oddíle XX.1 „Omezující opatření“, a rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), *KS a další v. Rada a další* (C-29/22 P a C-44/22 P, [EU:C:2024:725](#)), představený v oddíle XX.2 „Žaloba na náhradu škody“.

Velký senát Soudního dvora měl za to, že interní mechanismus vnitrostátního soudu, který za účelem zajištění soudržnosti své judikatury umožňuje zásah jiných soudců dotčeného soudu do rozhodovacího procesu senátu, kterému byla věc přidělena, je neslučitelný s požadavky vyplývajícími z práva na účinnou právní ochranu, jakož i z práva na spravedlivý proces.

Odvolací obchodní soud (Visoki trgovački sud, Chorvatsko) projednávající odvolání proti usnesením vydaným v rámci insolvenčních řízení se v této věci obrátil na Soudní dvůr. Předkládající soud, zasedající v tříčlenných senátech, tato tři odvolání přezkoumal a jednomyslně je zamítl, čímž potvrdil rozhodnutí vydaná v prvním stupni. Soudci tohoto soudu podepsali rozsudky a následně je postoupili útvaru pro evidenci soudních rozhodnutí uvedeného soudu².

Soudce útvaru pro evidenci (dále jen „evidující soudce“) přitom tato tři soudní rozhodnutí odmítl zaevidovat a postoupil je příslušným senátům spolu s dopisem, v němž bylo uvedeno, že nesouhlasí s přijatými řešeními. Ve dvou z těchto věcí (C-554/21 a C-622/21) tento soudce zmínil jiná rozhodnutí předkládajícího soudu, ve kterých byla zvolena odlišná řešení, než která byla zvolena ve věcech v původních řízeních. Ve třetí věci (C-727/21) uvedený soudce vyjádřil nesouhlas s právním výkladem přijatým senátem, avšak neodkázal na žádné soudní rozhodnutí.

Ve věci C-727/21 se senát následně sešel za účelem jejího nového projednání. Poté, co tento senát přezkoumal odvolání a stanovisko evidujícího soudce, rozhodl, že dříve přijaté řešení nezmění. Vydal tedy nové soudní rozhodnutí, které postoupil útvaru pro evidenci.

Evidující soudce ve prospěch jiného právního řešení postoupil uvedenou věc v původním řízení kolegiu obchodních a jiných sporů předkládajícího soudu. Toto kolegium poté přijalo „právní stanovisko“, ve kterém zvolilo řešení zastávané evidujícím soudcem. Následně byla tatáž věc v původním řízení vrácena příslušnému senátu, aby rozhodl v souladu s tímto „právním stanoviskem“.

Vzhledem k tomu, že předkládající soud měl pochybnosti o souladu mechanismu umožňujícího zásah evidujícího soudce a dalších soudců soudu přijímajících „právní stanoviska“ do svého rozhodovacího procesu, rozhodl se předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve zdůraznil, že jakékoli vnitrostátní opatření nebo praxe, jejichž cílem je zamezit rozdílu v judikatuře nebo je napravit a zajistit tak právní jistotu, která je inherentní zásadě právního státu, musí být v souladu s požadavky vyplývajícími z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU.

V první řadě s ohledem na tyto požadavky zkoumal praxi, podle níž soudní rozhodnutí přijaté senátem, kterému byla věc přidělena, může být považováno za konečné a zasláno účastníkům řízení pouze tehdy, pokud byl jeho obsah schválen evidujícím soudcem, jenž není součástí tohoto senátu.

V tomto ohledu poznamenal, že i když evidující soudce svým posouzením nemůže nahradit posouzení senátu, kterému byla věc přidělena, může ve skutečnosti blokovat zaevidování přijatého soudního rozhodnutí a tak bránit skončení rozhodovacího procesu a oznámení tohoto rozhodnutí účastníkům řízení. Může tedy tomuto senátu věc vrátit k přezkoumání uvedeného rozhodnutí ve světle svých právních připomínek a v případě přetrvávající neshody s uvedeným senátem vyzvat předsedu dotčeného kolegia ke svolání zasedání kolegia za účelem přijetí „právního stanoviska“ zavazujícího mimo jiné i uvedený senát. Taková praxe umožňuje evidujícímu soudci zasáhnout do dané věci, jelikož jeho zásah může ovlivnit konečné řešení, které bude v této věci přijato.

² V souladu s čl. 177 odst. 3 jednacího řádu soudů (Sudski poslovnik), který stanoví: „U soudu druhého stupně se věc považuje za skončenou dnem odeslání rozhodnutí z kanceláře dotčeného soudce poté, co byla tato věc vrácena z útvaru pro evidenci. Po obdržení spisu je útvar pro evidenci povinen jej v co nejkratší lhůtě vrátit kanceláři tohoto soudce. Toto rozhodnutí se poté odešle v nové lhůtě osmi dnů.“

Zaprvé vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení podle všeho takový zásah evidujícího soudce neupravuje. Zadruhé k tomuto zásahu dochází poté, co senát, kterému byla věc přidělena, tuto věc projednal a přijal soudní rozhodnutí, ačkoli tento soudce není součástí tohoto senátu, a neúčastnil se tedy ani předchozích fází řízení, které vedly k přijetí tohoto rozhodnutí. Zatřetí se nezdá, že by pravomoc evidujícího soudce zasáhnout byla vymezena jasně uvedenými objektivními kritérii, která by odrážela zvláštní odůvodnění a mohla zabránit výkonu diskreční pravomoci.

S ohledem na tyto okolnosti Soudní dvůr rozhodl, že zásah tohoto evidujícího soudce není slučitelný s požadavky vyplývajícími z práva na účinnou právní ochranu.

Ve druhé řadě Soudní dvůr zkoumal vnitrostátní právní úpravu, která zasedání kolegia vnitrostátního soudu umožňuje, aby vydáním „právního stanoviska“ přimělo senát, jemuž byla věc přidělena, aby změnil obsah soudního rozhodnutí, které tento senát předtím přijal, přestože se zasedání tohoto kolegia účastní rovněž jiní soudci než soudci tohoto senátu, případně i externí osoby, které nejsou členy dotčeného soudu, před nimiž účastníci řízení nemají možnost uplatnit své argumenty.

V tomto ohledu uvedl, že právní stanovisko ze zasedání kolegia de facto umožňuje, aby do konečného řešení přijatého ve věci, která již byla projednána a rozhodnuta příslušným senátem, nicméně rozhodnutí v této věci dosud nebylo zaevidováno ani odesláno, zasáhli soudci, kteří se účastní zasedání tohoto kolegia. Skutečnost, že soudní rozhodnutí tohoto senátu bude v případě, že zachová opačný právní názor od názoru zastávaného evidujícím soudcem, podléhat přezkumu na zasedání kolegia a tento senát bude mít povinnost řídit se „právním stanoviskem“, které bylo na zasedání tohoto kolegia formulováno, po již ukončených jednáních, totiž může mít vliv na konečný obsah tohoto rozhodnutí.

Zaprvé se nejeví, že by dotčená pravomoc zasedání kolegia dotčeného ve věci v původním řízení byla dostatečně vymezena objektivními kritérii použitelnými jako takovými. Z ustanovení, které stanoví svolání zasedání kolegia³, zejména nevyplývá, že by toto zasedání mohlo být jako ve věci C-727/21 svoláno pouze z toho důvodu, že evidující soudce nesdílí právní názor příslušného senátu. Zadruhé se svoláním zasedání kolegia a vydáním závazného „právního stanoviska“, jež je závazné zejména pro senát, kterému byla tato věc přidělena, nejsou účastníci řízení v žádné z fází řízení seznámeni. Nezdá se tedy, že by tito účastníci řízení měli možnost v rámci zasedání tohoto kolegia uplatnit svá procesní práva.

S ohledem na tyto skutečnosti Soudní dvůr rozhodl, že dotčená vnitrostátní právní úprava není slučitelná s požadavky vyplývajícími z práva na účinnou právní ochranu a práva na spravedlivý proces.

Soudní dvůr dále upřesnil, že procesní mechanismus, který za účelem zamezení rozdílu v judikatuře nebo jejich nápravy a zajištění právní jistoty, která je inherentní zásadě právního státu, soudci vnitrostátního soudu, jenž nezasedá v příslušném senátu, umožňuje postoupit věc rozšířenému senátu tohoto soudu, není v rozporu s požadavky vyplývajícími z čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU za podmínky, že věc dosud nebyla projednána původně určeným senátem, že okolnosti, za nichž lze toto postoupení učinit, jsou jasně uvedeny v použitelných právních předpisech a že uvedené postoupení nezbavuje dotčené osoby možnosti účastnit se řízení před tímto rozšířeným senátem. Kromě toho původně určený senát může o takovém postoupení rozhodnout vždy.

³ Článek 40 odst. 1 zákona o organizaci soudnictví (Zakon o sudovima) stanoví, že zasedání kolegia nebo soudců se svolá, pokud se zjistí, že mezi kolegií, senáty nebo soudci existují rozdíly ve výkladu otázek týkajících se uplatňování práva, nebo pokud se senát nebo soudce kolegia odchýlí od dříve zaujatého právního stanoviska.

**Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), protectus (C-185/23,
[EU:C:2024:657](#))**

„Řízení o předběžné otázce – Rozhodnutí 2013/488/EU – Utajované informace – Osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení – Odnětí osvědčení – Nezpřístupnění utajovaných informací, na nichž je odnětí založeno – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie – Povinnost uvést odůvodnění – Přístup ke spisu – Zásada kontradiktornosti – Článek 51 Listiny základních práv – Uplatňování unijního práva“

Velký senát Soudního dvora, kterému Nejvyšší správní soud Slovenské republiky (Najvyšší správny súd Slovenskej republiky) předložil žádost o předběžné otázce ve věci týkající se odnětí osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení na základě utajovaných informací, poskytl upřesnění ohledně vyvažování, které je třeba provést mezi právem na účinné prostředky nápravy a zájmy odůvodňujícími nezpřístupnění určitých utajovaných informací.

V září 2018 vydal slovenský národní bezpečnostní úřad (Národný bezpečnostný úrad, Slovensko; dále jen „NBÚ“) společnosti protectus s. r. o. potvrzení o průmyslové bezpečnosti, díky kterému byla podle práva tohoto členského státu oprávněna k přístupu k informacím utajovaným podle vnitrostátního práva. V listopadu 2018 jí NBÚ mimoto vydal osvědčení o průmyslové bezpečnosti pro stupeň utajení „SECRET UE/EU SECRET“. Díky tomuto osvědčení se mohla seznamovat s utajovanými informacemi Evropské unie (dále jen „utajované informace EU“).

NBÚ se následně seznámil s neutajovanými informacemi, které se týkaly mimo jiné toho, že společnost protectus nebo její jednatelé jsou předmětem trestního vyšetřování, že posledně uvedená uzavřela smlouvy se společnostmi, které jsou předmětem takového vyšetřování, a že existuje podezření, že se žalobkyně účastnila stejných nabídkových řízení jako jiná společnost, s níž byla pod společnou kontrolou. NBÚ získal rovněž další informace, které byly kvalifikovány jako „utajované listinné důkazy“.

NBÚ poskytl společnosti protectus možnost vyjádřit se k neutajovaným informacím, které měl k dispozici. Rozhodnutím přijatým v srpnu 2020, které bylo částečně založeno na utajovaných informacích, tento orgán zrušil zaprvé potvrzení o průmyslové bezpečnosti vydané žalobkyni z důvodu, že bylo zjištěno bezpečnostní riziko, které se jí týkalo, a zadruhé v důsledku zrušení tohoto potvrzení o průmyslové bezpečnosti zrušil osvědčení o průmyslové bezpečnosti vydané žalobkyni.

Rozhodnutím Výboru Národní rady Slovenské republiky pro přezkum rozhodnutí NBÚ, které bylo přijato v listopadu 2020, bylo zamítnuto odvolání podané žalobkyní proti tomuto rozhodnutí NBÚ. V září 2022 předal NBÚ předkládajícímu soudu, k němuž byla podána správní žaloba proti rozhodnutí uvedeného Výboru, celý spis včetně utajovaných listinných důkazů.

V říjnu 2022 předseda senátu, který projednává správní žalobu žalobkyně, nejprve odmítl nahlížení do utajované části spisu, poté zamítl žádost advokáta žalobkyně, aby mohl nahlédnout do utajovaných listinných důkazů, a požádal NBÚ, aby zvážil takovou možnost zpřístupnění. V listopadu 2022 uvedený orgán souhlasil se zpřístupněním dvou utajovaných listinných důkazů a odmítl zpřístupnit ostatní dotčené utajované listinné důkazy, neboť by to vedlo k vyzrazení informačních zdrojů.

V lednu 2023 advokát žalobkyně znovu požádal, aby mohl nahlédnout do všech listinných důkazů, přičemž se opíral mimo jiné o článek 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

V této souvislosti se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku týkající se použitelnosti Listiny na spor v původním řízení. V tomto ohledu předkládající soud zejména uvádí, že rozhodnutí 2013/488, které se týká ochrany utajovaných informací EU⁴, ukládá členským státům určité

⁴ Rozhodnutí Rady 2013/488/EU ze dne 23. září 2013 o bezpečnostních pravidlech na ochranu utajovaných informací EU (Úř. věst. 2013, L 274, s. 1).

konkrétní povinnosti týkající se prověřování fyzických nebo právnických osob právně způsobilých k uzavírání smluv, což by mohlo znamenat, že dotčená právní úprava představuje provedení tohoto rozhodnutí. Za předpokladu, že by Listina byla na spor použitelná, žádá předkládající soud Soudní dvůr, aby upřesnil, do jaké míry jsou slovenská právní úprava a praxe týkající se přístupu k utajovaným informacím v rámci řízení, jejichž cílem je napadnout zrušení potvrzení o průmyslové bezpečnosti nebo osvědčení o průmyslové bezpečnosti, slučitelné s právem na účinnou právní ochranu zakotveným v článku 47 Listiny.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde na prvním místě o působnost Listiny, Soudní dvůr se nejprve zabýval její použitelností na odnětí potvrzení o průmyslové bezpečnosti umožňujícího přístup k informacím utajovaným členskými státy. Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že unijní právo v této fázi svého vývoje neobsahuje žádný akt, který by stanovil obecná pravidla týkající se rozhodnutí přijatých členskými státy za účelem povolení přístupu k informacím utajovaným podle vnitrostátních právních úprav. Zejména rozhodnutí 2013/488, na které předkládající soud odkazuje v souvislosti s utajovanými informacemi EU, neobsahuje ustanovení upravující takový přístup. Nejeví se tedy, že účelem nebo důsledkem vnitrostátní právní úpravy, která upravuje odnětí potvrzení o průmyslové bezpečnosti, o které jde v původním řízení, je provedení ustanovení unijního práva. Odnětí takového potvrzení o průmyslové bezpečnosti, o jaké se jedná v původním řízení, tudíž neznamena uplatňování unijního práva ve smyslu Listiny.

Pokud jde dále o použitelnost Listiny na odnětí osvědčení o průmyslové bezpečnosti umožňujícího přístup k utajovaným informacím EU, Soudní dvůr upřesnil, že unijní orgány přijaly konkrétní akty, které upravují ochranu takových informací v rámci fungování těchto orgánů. Zejména s ohledem na pravidla stanovená rozhodnutím 2013/488, které ukládá povinnosti členským státům⁵, je třeba opatření, která členské státy přijímají k zajištění průmyslové bezpečnosti regulací přístupu k utajovaným informacím EU, které souvisejí se smlouvami uzavřenými Radou, prostřednictvím vydávání a kontroly osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení, považovat za uplatňování unijního práva. Odnětí osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení vnitrostátním orgánem ve smyslu tohoto rozhodnutí znamená zejména takové uplatňování. Takovým odnětím je totiž zpochybněno povolení, jehož vydání a – alespoň částečně – účinky jsou upraveny rozhodnutím 2013/488⁶.

Soudní dvůr proto rozhodl, že provádí-li vnitrostátní soud přezkum legality rozhodnutí, kterým bylo odňato potvrzení o průmyslové bezpečnosti umožňující přístup k informacím utajovaným členskými státy, není předmětem tohoto přezkumu akt představující uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Naproti tomu provádí-li vnitrostátní soud přezkum legality rozhodnutí, kterým bylo v důsledku odnětí tohoto potvrzení o průmyslové bezpečnosti odňato osvědčení o průmyslové bezpečnosti umožňující přístup k utajovaným informacím EU podle článku 11 a přílohy V rozhodnutí 2013/488, je předmětem tohoto přezkumu akt představující uplatňování unijního práva.

Pokud jde na druhém místě o otázku, zda jsou taková právní úprava a praxe, o jaké se jedná v původním řízení, v souladu s článkem 47 Listiny, Soudní dvůr nejprve zkoumal, zda dotčená situace spadá do působnosti tohoto ustanovení. Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že z přílohy V rozhodnutí 2013/488 vyplývá, že aby mohl mít hospodářský subjekt přístup k utajovaným informacím EU za účelem uzavření nebo plnění utajované smlouvy Rady, musí být držitelem osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení. Soudní dvůr rovněž uvedl režim, který je na základě tohoto rozhodnutí použitelný na účast dodavatelů na zakázkách na základě utajovaných smluv, které

⁵ Soudní dvůr odkázal zejména na čl. 1 odst. 2, na čl. 11 odst. 2, 5 a 7, na čl. 15 odst. 3 písm. c), na čl. 16 odst. 3 písm. a) bod i) a na přílohu V rozhodnutí 2013/488.

⁶ Soudní dvůr konkrétně uvedl, že vydání tohoto povolení je stanoveno čl. 11 odst. 5 uvedeného rozhodnutí ve spojení s jeho přílohou V bodem 8 a účinky tohoto povolení jsou zčásti stanoveny zejména v čl. 11 odst. 5 a v bodě 11 přílohy V téhož rozhodnutí.

vyžadují přístup k utajovaným informacím EU v jejich prostorách, při plnění takových smluv, nebo před jejich uzavřením, což předpokládá, že jsou držiteli osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení. V důsledku odnětí osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení ztratí dotýčný hospodářský subjekt oprávnění k přístupu k utajovaným informacím EU za účelem uzavření a plnění utajované smlouvy. Takové odnětí tedy mimo jiné znamená, že tento hospodářský subjekt bude zbaven možnosti, kterou měl před tímto odnětím, tedy možnosti, aby se účastnil fáze předcházející uzavření utajované smlouvy Rady a aby s ním tento orgán takovou smlouvu uzavřel, bude-li jeho nabídka vybrána. Takový hospodářský subjekt musí mít proto v souladu s článkem 47 Listiny k dispozici účinný prostředek nápravy, aby mohl napadnout odnětí jeho osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení.

Pokud jde dále o minimální záruky, které by měl takový prostředek nápravy splňovat, Soudní dvůr uvedl, že za situace, kdy je odnětí osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení založeno výhradně na odnětí jiného dokladu o bezpečnostní prověrce, může být soudní přezkum odnětí tohoto osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení účinný pouze v rozsahu, v němž může mít bývalý držitel uvedeného osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení přístup k odůvodnění, na němž je založeno odnětí tohoto jiného dokladu o bezpečnostní prověrce. I když naléhavé důvody týkající se zejména ochrany bezpečnosti státu nebo mezinárodních vztahů mohou bránit tomu, aby byly bývalému držiteli osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení sděleny informace, na nichž je založeno odnětí tohoto osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení, příslušnému vnitrostátnímu soudu však přísluší použít v rámci soudního přezkumu, který provádí, techniky umožňující uvést do rovnováhy tyto naléhavé důvody a nutnost zaručit jednotlivcům dodržování jejich procesních práv, jako je právo být vyslechnut a zásada kontradiktornosti.

Za tímto účelem jsou členské státy povinny stanovit účinný soudní přezkum existence a opodstatněnosti důvodů, které s ohledem na bezpečnost státu uplatňuje příslušný vnitrostátní orgán za účelem odmítnutí zpřístupnit všechny informace, na nichž je založeno odnětí osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení ve smyslu rozhodnutí 2013/488, nebo část těchto informací, i přezkum legality tohoto odnětí. Příslušný soud musí mít v tomto rámci možnost seznámit se se všemi těmito informacemi.

Pokud jde o požadavky, které musí splňovat soudní přezkum existence a opodstatněnosti důvodů, které příslušný vnitrostátní orgán uplatňuje s ohledem na bezpečnost dotýčného členského státu, je třeba, aby byl soud pověřen provedením nezávislého přezkumu veškerých skutkových a právních okolností uváděných příslušným vnitrostátním orgánem, aby mohl posoudit, zda naléhavé důvody skutečně brání sdělení všech nebo některých důvodů, na nichž je dotčené odnětí založeno, a souvisejících důkazů. Dospěje-li uvedený soud k závěru, že bezpečnost státu nebrání alespoň částečnému zpřístupnění takových odůvodnění nebo důkazů, musí příslušnému vnitrostátnímu orgánu poskytnout možnost sdělit dotýčné osobě chybějící odůvodnění a důkazy. Pokud tento orgán jejich poskytnutí nepovolí, přezkoumá uvedený soud legalitu tohoto odnětí pouze na základě odůvodnění a důkazů, které byly poskytnuty. Pokud se naproti tomu ukáže, že naléhavé důvody skutečně brání tomu, aby byly dotýčné osobě sděleny takové důvody nebo důkazy, soudní přezkum legality tohoto odnětí musí být proveden v rámci řízení, které vyváží požadavky plynoucí z těchto naléhavých důvodů a požadavky plynoucí z práva na účinnou soudní ochranu, zejména právo na dodržování zásady kontradiktornosti. Každopádně podstata důvodů, o které se opírá uvedené odnětí, musí být dotýčné osobě sdělena.

Soudní dvůr proto uvedl, že na jedné straně článek 47 Listiny nebrání vnitrostátní právní úpravě a praxi, podle kterých rozhodnutí, kterým bylo odňato osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení ve smyslu rozhodnutí 2013/488, neuvádí utajované informace odůvodňující toto odnětí, a to z naléhavých důvodů týkajících se například ochrany bezpečnosti státu nebo mezinárodních vztahů, a podle nichž má soud příslušný k posouzení legality uvedeného odnětí přístup k těmto informacím a advokát bývalého držitele tohoto osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení může mít k uvedeným informacím přístup pouze se souhlasem dotýčných vnitrostátních orgánů a za podmínky, že je zaručena jejich důvěrnost. Uvedený soud musí nicméně dbát na to, aby nezpřístupnění informací bylo omezeno na nezbytné minimum a aby byla bývalému držiteli uvedeného osvědčení o bezpečnostní

prověrce zařízení v každém případě sdělena podstata důvodů uvedeného odnětí způsobem, který náležitě zohledňuje nutnost zachování důvěrnosti důkazů.

Na druhé straně za předpokladu, že by článek 47 Listiny bránil takové právní úpravě a praxi, nevyžaduje, aby příslušný vnitrostátní soud sám poskytl bývalému držiteli osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení, případně prostřednictvím jeho advokáta, určité utajované informace, pokud se neposkytnutí těchto informací tomuto bývalému držiteli nebo jeho advokátovi nejeví jako odůvodněné. Je na příslušném vnitrostátním orgánu, aby tak případně učinil. Pokud uvedený orgán toto poskytnutí neschválí, daný soud provede přezkum legality odnětí tohoto osvědčení o bezpečnostní prověrce zařízení pouze na základě odůvodnění a důkazů, které byly poskytnuty.

2. Zásada *ne bis in idem*

Rozsudek ze dne 25. ledna 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova (C-58/22, [EU:C:2024:70](#))

„Řízení o předběžné otázce – Listina základních práv Evropské unie – Článek 50 – Zásada ne bis in idem – Trestní stíhání zahájené in rem – Usnesení státního zástupce o zastavení trestního stíhání – Přípustnost následného trestního stíhání zahájeného in personam pro tytéž skutky – Podmínky, za kterých lze mít za to, že byl ve vztahu k dané osobě vydán konečný trestní rozsudek – Požadavek provedení důkladného vyšetřování – Nevyslechnutí případného svědka – Nevyslechnutí dotyčné osoby jako „podezřelého““

Soudní dvůr, k němuž Curtea de Apel Craiova (Odvolací soud v Craiova, Rumunsko) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, poskytl upřesnění dvou složek zásady *ne bis in idem*, která je zakotvena v článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“)⁷, tedy složek *bis* a *idem*, v souvislosti s věcí, v níž bylo trestní stíhání zahájené proti určité osobě v rámci druhého řízení ukončeno, neboť v prvním řízení státní zastupitelství přijalo usnesení o zastavení trestního řízení, z něhož jednoznačně nevyplyvá, že bylo přezkoumáno právní postavení této osoby jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhaný trestný čin.

Na schůzi družstva BX konané dne 30. dubna 2015 NR, která byla předsedkyní tohoto družstva, údajně po některých svých zaměstnancích požadovala, aby zaplatili peněžitou částku, kterou měla zaplatit ona, a to pod hrozbou ukončení jejich pracovních smluv. Vzhledem k tomu, že její žádosti nebylo vyhověno, vydala a podepsala rozhodnutí o ukončení těchto smluv.

Nato dotyční zaměstnanci podali na NR dvě trestní oznámení, z nichž první bylo zaevidováno u Parchet de pe lângă Judecătoria Slatina (státní zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině, Rumunsko) pod číslem 73/P/2016 a druhé bylo zaevidováno u Parchet de pe lângă Tribunalul Olt (státní zastupitelství při Župním soudu v Oltu, Rumunsko) pod číslem 47/P/2016.

Ve věci 73/P/2016 státní zástupce, jemuž byla uvedená věc přidělena, zahájil trestní stíhání *in rem* pro trestný čin vydírání, a poté přijal na základě zprávy policejního orgánu pověřeného vyšetřováním usnesení o zastavení trestního stíhání (dále jen „předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání“). Oznamovatelé nepodali proti tomuto usnesení opravný prostředek ve stanovených lhůtách. Mimoto žádost o pokračování v řízení, kterou podal vedoucí státní zástupce, nebyla potvrzena přípravným senátem příslušného soudu.

⁷ Podle tohoto ustanovení „[n]ikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl v Unii osvobozen nebo odsouzen konečným trestním rozsudkem podle zákona“.

Ve věci 47/P/2016 bylo proti NR zahájeno trestní stíhání in personam pro trestný čin pasivní korupce, v jehož důsledku Tribunalul Olt (Župní soud v Oltu, Rumunsko) vydal rozsudek, kterým byla NR odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody. Na základě odvolání, které NR podala, Odvolací soud v Craiova, jenž je předkládajícím soudem, uvedený rozsudek trestním rozsudkem č. 1207/2020 zrušil, neboť byla údajně porušena zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Listiny.

Înalta Curte de Casație și Justiție (Nejvyšší kasační a soudní dvůr, Rumunsko), k němuž Parchet de pe lângă Curtea de Apel Craiova (státní zastupitelství při Odvolacím soudu v Craiova, Rumunsko) podal proti poslední uvedenému rozsudku kasační opravný prostředek, měl v podstatě za to, že předkládající soud dospěl nesprávně k závěru, že se uplatní zásada *ne bis in idem*, jelikož předmětnému usnesení o zastavení trestního stíhání nepředcházelo žádné posouzení merita věci 673/P/2016 a toto usnesení nebylo řádně odůvodněno, takže nelze mít za to, že to vedlo k ukončení trestního řízení. Uvedený soud tedy zrušil trestní rozsudek č. 1207/2020 a vrátil věc předkládajícímu soudu k přezkoumání.

V rámci tohoto přezkumu se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku týkající se toho, zda se zásada *ne bis in idem* zakotvená v článku 50 Listiny použije za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr připomněl, že použití zásady *ne bis in idem* podléhá dvojí podmínce, a sice že existuje dřívější pravomocné rozhodnutí (podmínka *bis*) a dřívější rozhodnutí o stíhání nebo pozdější rozhodnutí se týká týchž skutků (podmínka *idem*).

Pokud jde o podmínku *bis*, je třeba zaprvé uvést, že k tomu, aby mohla být osoba považována za odsouzenou nebo osvobozenou „konečným trestním rozsudkem“ ve smyslu článku 50 Listiny za činy, které jsou jí vytýkány, musí být pravomocně ukončeno trestní řízení podle vnitrostátního práva. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci oznamovatelé v původním řízení nepodali proti předmětnému usnesení o zastavení trestního stíhání opravný prostředek ve stanovených lhůtách a žádost o potvrzení pokračování v trestním stíhání, které nařídil vedoucí státní zástupce Státního zastupitelství při Soudu prvního stupně ve Slatině, byla zamítnuta, jeví se, že ve věci 673/P/2016 bylo trestní řízení pravomocně ukončeno a předmětné usnesení o zastavení trestního stíhání nabylo právní moci, což však musí ověřit předkládající soud.

Zadruhé je třeba uvést, že aby mohla být osoba považována za odsouzenou nebo osvobozenou „konečným trestním rozsudkem“ ve smyslu článku 50 Listiny za činy, které jsou jí vytýkány, musí být rozhodnutí, kterým se ukončuje trestní stíhání, přijato po posouzení merita věci, a nikoli pouze z procesních důvodů. V projednávané věci lze na podmínku týkající se meritorního posouzení věci 673/P/2016 nahlížet jako na splněnou předmětným usnesením o zastavení trestního stíhání pouze v rozsahu, v němž toto usnesení obsahuje posouzení takových skutkových okolností údajného trestného činu, jako je analýza trestní odpovědnosti NR jako údajné pachatelky tohoto trestného činu. Nevyslechnutí svědků přítomných na schůzi družstva BX konané dne 30. dubna 2015 by mohlo nasvědčovat tomu, že taková analýza nebyla provedena, což však musí ověřit předkládající soud.

Pokud jde o podmínku *idem*, ze samotného znění článku 50 Listiny vyplývá, že tento článek zakazuje stíhat nebo potrestat v trestním řízení tutéž osobu za týž čin více než jednou. Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že za účelem určení, zda osoba byla odsouzena nebo osvobozena „konečným trestním rozsudkem“ ve smyslu tohoto článku 50, musí z rozhodnutí, které vůči ní bylo přijato, jasně vyplývat, že při vyšetřování předcházejícím tomuto rozhodnutí, ať již bylo zahájeno *in rem* nebo *in personam*, bylo právní postavení uvedené osoby jako osoby trestně odpovědné za skutky zakládající stíhané trestné činy přezkoumáno a v případě usnesení o zastavení trestního stíhání vyloučeno. Pokud tomu tak není, což musí ověřit předkládající soud, zásada *ne bis in idem* se neuplatní, a taková osoba proto nemůže být považována za pravomocně osvobozenou ve smyslu článku 50 Listiny.

II. Obecné zásady unijního práva: zásady rovnocennosti a efektivity⁸

Rozsudek ze dne 9. dubna 2024 (velký senát), Profi Credit Polska (Obnova řízení ukončeného pravomocným rozhodnutím) (C-582/21, [EU:C:2024:282](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zásady unijního práva – Článek 4 odst. 3 SEU – Zásada loajální spolupráce – Procesní autonomie – Zásady rovnocennosti a efektivity – Zásada konformního výkladu vnitrostátního práva – Vnitrostátní právní úprava stanoví mimořádný opravný prostředek, jenž umožňuje obnovu občanskoprávního řízení ukončeného pravomocným rozsudkem – Důvody – Pozdější nález Ústavního soudu, kterým je za neslučitelné s Ústavou prohlášeno ustanovení vnitrostátního práva, na jehož základě byl vydán tento rozsudek – Nemožnost jednat před soudem z důvodu porušení práva – Široké použití tohoto opravného prostředku – Tvrze porušení unijního práva vyplývající z pozdějšího rozhodnutí Soudního dvora, kterým bylo rozhodnuto o výkladu tohoto práva podle článku 267 SFEU – Směrnice 93/13/EHS – Zneužívající ujednání ve spotřebitelských smlouvách – Rozsudek pro zmeškání – Neprovedení přezkumu případné zneužívající povahy smluvních ujednání z úřední povinnosti“

Velký senát Soudního dvora, kterému Krajský soud Varšava-Praga (Sąd Okręgowy Warszawa-Praga, Polsko)⁹ předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, vyložil čl. 4 odst. 3 SEU¹⁰, zásadu rovnocennosti a zásadu konformního výkladu vnitrostátního práva v souvislosti s ochranou spotřebitele proti zneužívajícím smluvním ujednáním v situaci, kdy vnitrostátní soud, který pravomocným rozsudkem pro zmeškání vyhověl žalobě prodávajícího nebo poskytovatele vycházející ze spotřebitelské smlouvy, v rozporu s povinnostmi, které mu ukládá směrnice Rady 93/13¹¹, z úřední povinnosti nezkoumal, zda tato smlouva neobsahuje případná zneužívající ujednání.

Ve věci v původním řízení uzavřela FY s úvěrovou společností Profi Credit Polska S. A. w Bielsku Białej (dále jen „Profi Credit Polska“) smlouvu o spotřebitelském úvěru. Splacení půjčky bylo zajištěno vystavením blankosměnky podepsané FY, kterou společnost Profi Credit Polska následně doplnila.

Společnost Profi Credit Polska poté podala k příslušnému soudu prvního stupně žalobu znějící na zaplacení zůstatku úvěru, který měl být splacen, včetně úroků. K žalobě byla připojena pouze uvedená směnka a oznámení o výpovědi dotčené úvěrové smlouvy. Tato smlouva předložena nebyla.

⁸ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudky: rozsudek ze dne 19. prosince 2024 (velký senát), Kaduna (C-244/24 a C-290/24, [EU:C:2024:1038](#)), představený v oddíle IX.1 „Azylová politika“; rozsudek ze dne 29. února 2024, **Raad van bestuur va de Sociale verzekeringsbank (Transfer pozůstalostního důchodu)** (C-549/22, [EU:C:2024:184](#)), představený v oddíle XIX.2 „Obsah a dosah“; rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), **Litva a další v. Parlament a Rada** (Balíček mobility) (C-541/20 až C-555/20, [EU:C:2024:818](#)), představený v oddíle XII „Doprava“.

⁹ Dále jen „předkládající soud“.

¹⁰ Toto ustanovení zakotvuje zásadu loajální spolupráce, podle níž procesní podmínky soudních řízení určených k zajištění ochrany práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, nesmějí být méně příznivé než ty, které se týkají obdobných řízení vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), a nesmějí v praxi znemožňovat nebo nadměrně ztěžovat výkon práv příznaných unijním právním řádem (zásada efektivity).

¹¹ Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o zneužívajících ujednáních ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. 1993, L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288, oprava Úř. věst. 2016, L 303, s. 26). Článek 6 odst. 1 této směrnice mimo jiné uvádí, že členské státy stanoví, že zneužívající ujednání použitá ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazná. Článek 7 odst. 1 ukládá členským státům, aby stanovily odpovídající a účinné prostředky „zabraňující dalšímu používání zneužívajících ujednání ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli“.

Soud prvního stupně vydal rozsudek pro zmeškání, kterým FY uložil zaplatit společnosti Profi Credit Polska částku uvedenou ve směnce navýšenou o zákonné úroky z prodlení, přičemž vycházel pouze z uvedené směnky a vyjádření obsažených v žalobě.

FY se proti rozsudku pro zmeškání neodvolala, načež tento rozsudek uplynutím lhůty stanovené za tímto účelem nabyl právní moci.

Vzhledem k tomu, že FY měla za to, že soud prvního stupně nezohlednil směrnici 93/13, jak je vykládána Soudním dvorem¹², tím, že vyhověl návrhu společnosti Profi Credit Polska na základě směnky, kterou vystavila, aniž zkoumal případnou zneužívající povahu ujednání úvěrové smlouvy, zejména pokud jde o neúrokové náklady úvěru, podala k tomuto soudu návrh na obnovu řízení.

Její návrh byl zamítnut a FY podala odvolání k předkládajícímu soudu.

Vzhledem k tomu, že se předkládající soud domníval, že vzhledem k tomu, že soud prvního stupně nezkoumal úvěrovou smlouvu ani případnou zneužívající povahu ujednání, která obsahovala, je pravděpodobné, že rozsudek pro zmeškání porušil směrnici 93/13, jak je vykládána Soudním dvorem, kladl si otázku, zda mu unijní právo neukládá povinnost vyhovět návrhu FY na obnovu řízení bez ohledu na skutečnost, že FY proti rozsudku pro zmeškání nepodala odvolání.

Tento soud se zejména tázal, zda mu unijní právo ukládá povinnost vykládat široce vnitrostátní procesní ustanovení zavádějící mimořádný opravný prostředek, který umožňuje jednotlivci podat návrh na obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem. Podle vnitrostátního práva může být takový návrh úspěšný mimo jiné tehdy, pokud vnitrostátní ustanovení uplatňované v daném soudním řízení bylo následně Ústavním soudem prohlášeno za neslučitelné s Ústavou nebo jinou normou vyšší právní síly, nebo pokud byla dotyčnému účastníku řízení protiprávně odňata možnost jednat před soudem z důvodu porušení práva¹³.

První otázkou se předkládající soud snaží zjistit, zda povinnost loajální spolupráce a zásada rovnocennosti vyžadují, aby první z těchto mimořádných opravných prostředků umožňoval podat návrh na obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem rovněž tehdy, pokud z výkladového rozhodnutí o předběžné otázce, které bylo Soudním dvorem vyhlášeno¹⁴ až po vydání tohoto pravomocného rozsudku, vyplývá, že byl tento rozsudek vydán na základě ustanovení vnitrostátního práva, které je neslučitelné s unijním právem. Svou druhou otázkou se předkládající soud táže, zda mu zásada konformního výkladu ukládá povinnost vykládat vnitrostátní ustanovení, jež umožňuje účastníku řízení, kterému byla z důvodu porušení práva odňata možnost jednat před soudem, podat návrh na obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem, tak, aby byla do působnosti tohoto ustanovení zahrnuta situace, jako je situace dotčená v původním řízení.

Závěry Soudního dvora

K první otázce

Poté, co Soudní dvůr uvedl, že zajištění účinné právní ochrany neznamena povinnost členských států stanovit mimořádné opravné prostředky, které umožní obnovu řízení – ukončeného pravomocným rozsudkem – v návaznosti na vydání výkladového rozhodnutí o předběžné otázce, zdůraznil význam, který má v unijním právním řádu a ve vnitrostátních právních řádech zásada překážky věci pravomocně rozsouzené. Při neexistenci unijní právní úpravy v dané oblasti spadají podmínky

¹² Rozsudek ze dne 13. září 2018, Profi Credit Polska (C-176/17, [EU:C:2018:711](#)).

¹³ Jak v podstatě stanoví článek 401¹ a čl. 401 odst. 2 polského občanského soudního řádu.

¹⁴ Dále jen „výkladové rozhodnutí o předběžné otázce“.

naplňování této zásady na základě zásady procesní autonomie do působnosti vnitrostátních právních řádů členských států, je však třeba dodržet zásady rovnocennosti a efektivity.

Pokud použitelná vnitrostátní procesní pravidla dávají za určitých podmínek vnitrostátnímu soudu možnost, aby pozměnil rozhodnutí zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené tak, aby byl vzniklý stav slučitelný s vnitrostátním právem, musí být tato možnost v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity využita, jsou-li tyto podmínky splněny, k tomu, aby byl obnoven soulad dotčeného stavu s unijním právem. Vnitrostátnímu soudu zejména přísluší, aby s ohledem na procesní podmínky žalob použitelné ve vnitrostátním právním řádu ověřil dodržování zásady rovnocennosti s ohledem na předmět, důvod a základní prvky dotčených žalob.

V projednávané věci toto ověření vyžaduje, aby bylo přezkoumáno, zda v případě, že vnitrostátní právo přiznává jednotlivcům právo podat návrh na obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem vydaným na základě ustanovení vnitrostátního práva, jež bylo pozdějším nálezem Ústavního soudu (Trybunał Konstytucyjny, Polsko)¹⁵ prohlášeno za neslučitelné, je třeba jednotlivcům přiznat rovnocenné právo, pokud z výkladového rozhodnutí o předběžné otázce, které bylo vyhlášeno až po vydání tohoto pravomocného rozsudku, vyplývá, že byl tento rozsudek vydán na základě ustanovení vnitrostátního práva, které je neslučitelné s unijním právem.

Takové ověření vedlo k určení, zda lze mezi těmito dvěma typy rozhodnutí konstatovat rovnocennost.

V tomto ohledu Soudní dvůr zejména uvedl, že nálezy Ústavního soudu obsahují závěr o neslučitelnosti dotčeného ustanovení vnitrostátního práva, který nevyžaduje přijetí následného soudního rozhodnutí a v jeho důsledku uvedené ustanovení přestává být závazné a je odstraněno z vnitrostátního právního řádu, což má za přímý následek skutečnost, že pravomocný rozsudek, který byl vydán na základě uvedeného ustanovení, postrádá právní základ.

Výkladová rozhodnutí o předběžné otázce se od nálezů Ústavního soudu liší v tom, že se Soudní dvůr, vykládající unijní právo, přímo nevyjadřuje k případné neslučitelnosti ustanovení vnitrostátního práva. I když je úkolem Soudního dvora poskytnout závazný výklad unijního práva, důsledky, které z tohoto výkladu vyplývají pro konkrétní případ, spadají do pravomoci vnitrostátních soudů. Z důvodu jasného rozdělení funkcí mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, které charakterizuje řízení o předběžné otázce, je pouze vnitrostátní soud příslušný k výkladu a uplatňování vnitrostátního práva, aby ve věci, kterou projednává, použil výklad, jenž Soudní dvůr podal v odpovědi na jeho žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Pokud tedy mimořádný opravný prostředek zavedený vnitrostátním procesním ustanovením umožňuje jednotlivci podat návrh na obnovu řízení – které skončilo pravomocným rozsudkem – z důvodu pozdějšího nálezu Ústavního soudu dotyčného členského státu, kterým je za neslučitelné s Ústavou tohoto státu prohlášeno ustanovení vnitrostátního práva, na jehož základě byl tento rozsudek vydán, čl. 4 odst. 3 SEU ani zásada rovnocennosti nevyžadují, aby bylo možné tento návrh na obnovu řízení podat i z důvodu vydání výkladového rozhodnutí o předběžné otázce¹⁶.

K druhé otázce

Soudní dvůr úvodem připomíná, že vzhledem k tomu, že k výkladu vnitrostátního práva jsou příslušné pouze vnitrostátní soudy, je na předkládajícím soudu, aby posoudil, zda je možné, s ohledem na meze zásady konformního výkladu, kterou představují obecné právní zásady, a nemožnost výkladu *contra*

¹⁵ Tento soud je dále označován jen jako „Ústavní soud“. Nálezy, kterými Ústavní soud prohlašuje ustanovení vnitrostátního práva, nebo určitý výklad takového ustanovení za neslučitelný s polskou Ústavou nebo jinou normou vyšší právní síly, jsou dále označovány jen jako „nálezy Ústavního soudu“.

¹⁶ Pokud konkrétní důsledky takového nálezu tohoto Ústavního soudu dotýkající se ustanovení vnitrostátního práva, na jehož základě je vydáván uvedený pravomocný rozsudek, nebo výkladu tohoto ustanovení vyplývají přímo z tohoto nálezu.

legem, dotčené ustanovení vnitrostátního práva umožňující obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem, pokud byla dotčenému účastníku řízení z důvodu porušení práva odňata možnost jednat před soudem, vykládat široce tak, že se na situaci, jakou je situace dotčená v původním řízení, uplatní tento důvod pro obnovu řízení.

Soudní dvůr však tomuto soudu s ohledem na skutečnosti uvedené v předkládacím rozhodnutí poskytl určitá vodítka.

Soudní dvůr zejména uvedl, že řízení před soudem prvního stupně musí být posuzováno jako celek, přičemž je třeba vzít v úvahu nejen skutečnost, že rozsudek pro zmeškání byl vydán bez přezkumu případné zneužívající povahy ujednání úvěrové smlouvy uzavřené s FY z úřední povinnosti, ale také procesní podmínky pro výkon práva podat proti takovému rozsudku odvolání.

Je tedy na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda podmínky dotčené ve věci v původním řízení mohou „účastníka řízení z důvodu porušení práva zbavit možnosti jednat před soudem“ ve smyslu dotčeného ustanovení vnitrostátního práva, jelikož neumožňují zajistit dodržování práv, jež spotřebiteli přiznává směrnice 93/13.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že uznání práva na obnovu řízení ukončeného pravomocným rozsudkem na základě zásady konformního výkladu nepředstavuje jediný prostředek, který může spotřebiteli za takových okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, zaručit ochranu zamýšlenou směrnicí 93/13.

Povinnost členských států zajistit účinnost práv, která jednotlivcům vyplývají z unijního práva, s sebou nese požadavek účinné soudní ochrany, pokud jde zejména o procesní podmínky soudních řízení založených na takových právech. Jestliže tak procesní podmínky pro výkon práva podat odvolání proti rozsudku pro zmeškání neumožňují zajistit dodržování práv, která spotřebiteli přiznává směrnice 93/13, není toto řízení v souladu s právem spotřebitele na účinnou právní ochranu.

Pokud tedy měl předkládající soud za to, že extenzivní výklad, který zamýšlí podat, je nemyslitelný, musel by mít spotřebitel, jako je FY, k dispozici jiný opravný prostředek, aby mu byla účinně zaručena ochrana zamýšlená směrnicí 93/13.

V takové situaci zásada efektivity vyžaduje, aby dodržování práv zaručených směrnicí 93/13 bylo zajištěno v rámci řízení o výkonu rozsudku pro zmeškání, či dokonce po jeho skončení. V případě, že řízení o výkonu rozhodnutí skončilo, musí být spotřebiteli umožněno namítnout zneužívající povahu smluvních ujednání v rámci samostatného následného řízení, aby mohl účinně a v plném rozsahu uplatnit svá práva na základě této směrnice, s cílem získat náhradu finanční škody způsobené těmito ujednáními.

III. Ochrana osobních údajů¹⁷

1. Telefonické a elektronické komunikace

Rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (plénium), La Quadrature du Net a další (Osobní údaje a boj proti porušování autorských práv) (C-470/21, [EU:C:2024:370](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zpracování osobních údajů a ochrana soukromí v odvětví elektronických komunikací – Směrnice 2002/58/ES – Důvěrnost elektronických komunikací – Ochrana – Článek 5 a čl. 15 odst. 1 – Listina základních práv Evropské unie – Články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 – Vnitrostátní právní předpisy, jejichž cílem je boj proti porušování autorských práv, k nimž dochází na internetu, prostřednictvím žaloby orgánu veřejné moci – Postup tzv. ‚odstupňované odpovědi‘ – Předchozí shromažďování IP adres používaných k činnostem porušujícím autorská práva nebo práva s nimi související organizacemi zastupujícími nositele práv – Následný přístup orgánu veřejné moci pověřeného ochranou autorských práv a práv s nimi souvisejících k údajům o totožnosti odpovídajícím těmto IP adresám uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací – Automatizované zpracování – Požadavek na předchozí přezkum ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu – Hmotněprávní a procesní podmínky – Záruky proti riziku zneužití a proti jakémukoliv neoprávněnému přístupu k těmto údajům a jejich protiprávnímu využívání“

V posledních letech byl Soudní dvůr několikrát vyzván, aby rozhodl o uchovávání osobních údajů a přístupu k nim v oblasti elektronických komunikací, a v důsledku toho vytvořil v této oblasti bohatou judikaturu¹⁸. Plénium Soudního dvora, kterému Conseil d'État (Státní rada, Francie) předložila žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, rozvíjí tuto judikaturu tím, že poskytuje upřesnění jednak podmínek, za nichž nelze mít za to, že plošné uchovávání IP adres poskytovateli služeb elektronických komunikací vede k závažnému zásahu do práv na respektování soukromého života, na ochranu osobních údajů a do svobody projevu zaručených Listinou¹⁹, a jednak možnosti orgánu veřejné moci mít přístup k některým osobním údajům uchovávaným za takových podmínek v rámci boje proti porušování práv duševního vlastnictví, k nimž dochází on-line.

V projednávané věci podala čtyři sdružení předsedovi vlády (Francie) návrh znějící na zrušení nařízení o automatizovaném zpracování osobních údajů²⁰. Vzhledem k tomu, že návrhu nebylo vyhověno, podala tato sdružení ke Conseil d'État (Státní rada) žalobu na neplatnost tohoto implicitního zamítavého rozhodnutí. Podle jejich názoru je toto nařízení, jakož i ustanovení, která tvoří jeho právní základ²¹, v rozporu s unijním právem.

¹⁷ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), *Kočner v. Europol* (C-755/21 P, [EU:C:2024:202](#)), představený v oddíle X.3 „Zpracování osobních údajů Europol“.

¹⁸ Viz zejména rozsudky ze dne 21. prosince 2016, *Tele2 Sverige a Watson a další* (C-203/15 a C-698/15, [EU:C:2016:970](#)), ze dne 2. října 2018, *Ministerio Fiscal* (C-207/16, [EU:C:2018:788](#)), ze dne 6. října 2020, *La Quadrature du Net a další* (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, [EU:C:2020:791](#)), ze dne 2. března 2021, *Prokuratuur* (Podmínky přístupu k údajům o elektronické komunikaci) (C-746/18, [EU:C:2021:152](#)), ze dne 17. června 2021, *M. I. C. M.* (C-597/19, [EU:C:2021:492](#)), a ze dne 5. dubna 2022, *Commissioner of An Garda Síochána a další* (C-140/20, [EU:C:2022:258](#)).

¹⁹ Články 7, 8 a 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

²⁰ Nařízení č. 2010–236 ze dne 5. března 2010 o automatizovaném zpracování osobních údajů povoleném článkem L. 331–29 zákona o duševním vlastnictví, s názvem „Systém pro správu opatření na ochranu děl na internetu“ (JORF č. 56 ze dne 7. března 2010, text č. 19), ve znění nařízení č. 2017–924 ze dne 6. května 2017 o správě autorských práv a práv s nimi souvisejících organizací pro správu práv a o změně zákona o duševním vlastnictví (JORF č. 109 ze dne 10. května 2017, text č. 176).

²¹ Zejména čl. L. 331–21 třetí až pátý pododstavec zákona o duševním vlastnictví.

Podle francouzských právních předpisů je Haute Autorité pour la diffusion des œuvres et la protection des droits sur Internet (Vysoký úřad pro šíření děl a ochranu práv na internetu, dále jen „Hadopi“) k tomu, aby mohl zjistit totožnost osob, které v on-line prostou porušily autorská práva nebo práva s nimi související, oprávněn k přístupu k určitým údajům, které jsou povinni uchovávat poskytovatelé služeb elektronických komunikací. Tyto údaje se týkají totožnosti subjektu údajů odpovídající jeho IP adrese, kterou předtím shromáždily organizace zastupující nositele práv. Jakmile je identifikován držitel IP adresy použité pro činnosti vedoucí k takovému porušení, řídí se úřad Hadopi postupem tzv. „odstupňované odpovědi“. Konkrétně je úřad Hadopi oprávněn zaslat tomuto držiteli dvě doporučení, která mají podobou upozornění, a pokud činnost přetrvává, dopis, kterým držiteli IP adresy oznámí, že jeho činnost může být trestně stíhána. Nakonec je úřad Hadopi oprávněn obrátit se na státní zastupitelství za účelem trestního stíhání uvedené osoby²².

V této souvislosti Conseil d'État (Státní rada) položila Soudnímu dvoru otázku týkající se výkladu směrnice „o soukromí a elektronických komunikacích“ ve spojení s Listinou²³.

Závěry Soudního dvora

Na prvním místě, pokud jde o uchovávání údajů o totožnosti a odpovídajících IP adres, Soudní dvůr zdůrazňuje, že jakékoli plošné a nerozlišující uchovávání IP adres nepředstavuje nutně závažný zásah do práv na respektování soukromého života, na ochranu osobních údajů, jakož i do svobody projevu zaručených Listinou.

Povinnost zajistit takové uchovávání může být odůvodněna cílem boje proti soudně trestným činům obecně, je-li skutečně vyloučeno, že by toto uchovávání mohlo způsobit závažné zásahy do soukromého života subjektu údajů tím, že by bylo možné vyvodit o subjektu údajů přesné závěry, zejména prostřednictvím propojení těchto IP adres se souborem provozních nebo lokalizačních údajů.

Členský stát, který hodlá poskytovatelům služeb elektronických komunikací uložit takovou povinnost, se tedy musí ujistit, že způsoby uchovávání těchto údajů vylučují, aby bylo možné vyvodit přesné závěry o soukromém životě subjektů údajů.

Soudní dvůr upřesnil, že způsoby uchovávání údajů se musí za tímto účelem týkat samotné struktury uchovávání, která musí být v podstatě organizována tak, aby bylo zaručeno skutečně úplné oddělení jednotlivých kategorií uchovávaných údajů. Vnitrostátní normy týkající se těchto způsobů tak musí zajistit, aby každá kategorie údajů, včetně údajů o totožnosti a IP adresách, byla uchovávána zcela odděleně od ostatních kategorií uchovávaných údajů a aby toto oddělení bylo skutečně úplné, a to prostřednictvím zabezpečeného a spolehlivého počítačového mechanismu. Navíc vzhledem k tomu, že tyto normy stanoví možnost propojení uchovávaných IP adres s údaji o totožnosti subjektu údajů pro účely boje proti trestným činům, musí takové propojení umožnit pouze za použití účinného technického postupu, který nezpochybňuje účinnost úplného oddělení těchto kategorií údajů. Spolehlivost tohoto úplného oddělení musí být pravidelně kontrolována třetím orgánem veřejné moci. Pokud použitelné vnitrostátní právní předpisy stanoví takové přísné požadavky, zásah vyplývající z tohoto uchovávání IP adres nelze kvalifikovat jako „závažný“.

Soudní dvůr proto dospěl k závěru, že je-li zavedena právní úprava, která zaručuje, že žádná kombinace údajů neumožní vyvodit přesné závěry o soukromém životě osob, jejichž údaje jsou

²² Od 1. ledna 2022 se Hadopi a Conseil supérieur de l'audiovisuel (Nejvyšší rada pro audiovizuální vysílání, CSA), jiný nezávislý orgán veřejné moci, sloučily do Autorité de régulation de la communication audiovisuelle et numérique (Úřad pro regulaci audiovizuální a digitální komunikace, ARCOM). Od té doby se v podstatě postup odstupňované odpovědi nezměnil.

²³ Článek 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11) (dále jen „směrnice „o soukromí a elektronických komunikacích““), ve spojení s články 7, 8, 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny.

uchovávány, nebrání směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou tomu, aby členský stát uložil povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání IP adres po nezbytně nutnou dobu pro účely boje proti soudně trestným činům obecně.

Na druhém místě, pokud jde o přístup k údajům o totožnosti odpovídajícím IP adresám, Soudní dvůr rozhodl, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou v zásadě nebrání vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje orgánu veřejné moci přístup k těmto údajům uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací odděleně a skutečně samostatně, a to pouze za tím účelem, aby tento orgán mohl identifikovat držitele těchto adres podezřelé z toho, že jsou odpovědní za porušení autorských práv a práv s nimi souvisejících na internetu, a přijmout vůči nim opatření. V takovém případě musí vnitrostátní právní úprava zakázat zaměstnancům, kteří mají takový přístup, zaprvé zpřístupnit informace v jakékoli formě o obsahu souborů, do nichž tito držitelé nahlíželi, s výjimkou jediného účelu, kterým je postoupení věci státnímu zástupci, zadruhé sledovat postup prohlížení internetu těmito držiteli a zatřetí používat tyto IP adresy k jiným účelům než k přijetí uvedených opatření.

V této souvislosti Soudní dvůr zejména připomněl, že i když svoboda projevu a důvěrnost osobních údajů jsou prvořadými zájmy, tato základní práva nejsou přesto absolutní. Při vyvažování dotčených práv a zájmů musí tato základní práva někdy ustoupit jiným základním právům nebo požadavkům obecného zájmu, jako je obrana veřejného pořádku a předcházení soudně trestným činům nebo ochrana práv a svobod jiných. Tak je tomu zejména v případě, kdy převaha přiznaná uvedeným stěžejním zájmům může narušit účinnost trestního vyšetřování zejména tím, že znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje účinné zjištění totožnosti pachatele soudně trestného činu a uložení sankce tomuto pachateli.

V téže souvislosti Soudní dvůr rovněž odkazuje na svou judikaturu, podle které pokud jde o boj proti soudně trestným činům porušujícím autorská práva nebo práva s nimi související, k nimž dochází on-line, okolnost, že přístup k IP adresám může být jediným vyšetřovacím prostředkem umožňujícím identifikace subjektu údajů, směřuje k prokázání toho, že uchovávání těchto adres a přístup k nim jsou nezbytně nutné k dosažení sledovaného cíle a splňují tedy požadavek přiměřenosti. Neumožnit takový přístup by ostatně znamenalo reálné riziko systémové beztrestnosti nejen soudně trestných činů, k nimž dochází on-line, nebo takových činů, jejichž spáchání či přípravu usnadňují specifické vlastnosti internetu. Existence takového rizika přitom představuje relevantní okolnost pro účely posouzení v rámci vyvažování jednotlivých dotčených práv a zájmů, zda je zásah do práva na respektování soukromého života, na ochranu osobních údajů, jakož i na svobodu projevu přiměřeným opatřením s ohledem na cíl boje proti soudně trestným činům.

Na třetím místě má Soudní dvůr při rozhodování o tom, zda přístup orgánu veřejné moci k údajům o totožnosti, které odpovídají IP adrese, musí podléhat předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, za to, že požadavek na takový přezkum je závazný, pokud v kontextu vnitrostátní právní úpravy s sebou tento přístup nese riziko závažného zásahu do základních práv subjektu údajů v tom smyslu, že by mohl tomuto orgánu veřejné moci umožnit vyvodit přesné závěry o soukromém životě této osoby a případně vytvořit jeho podrobný profil. Naopak tento požadavek na předběžný přezkum se neuplatní, pokud zásah do základních práv nelze kvalifikovat jako závažný.

V tomto ohledu upřesnil Soudní dvůr, že v případě, kdy je zaveden mechanismus uchovávání, který zaručuje skutečně úplné oddělení jednotlivých kategorií uchovávaných údajů, není přístup orgánu veřejné moci k údajům o totožnosti, které odpovídají IP adresám, v zásadě podřízen požadavku na předchozí přezkum. Takový přístup pouze za účelem identifikace držitele IP adresy totiž obecně nepředstavuje závažný zásah do výše uvedených práv.

Soudní dvůr však nevylučuje, že v atypických situacích existuje riziko, že v rámci takového řízení, jako je postup odstupňované odpovědi dotčený ve věci v původním řízení, orgán veřejné moci může vyvodit přesné závěry o soukromém životě subjektu údajů, zejména v případě, že tato osoba opakovaně, či dokonce ve velkém rozsahu vykonává činnosti porušující autorská práva nebo práva

s nimi související na *peer-to-peer* sítích v souvislosti s chráněnými díly určitého druhu, a odhalit tak informace, případně citlivé informace, o soukromém životě uvedené osoby.

V projednávané věci může být držitel IP adresy vystaven takovému riziku zvláště v případě, kdy se má orgán veřejné moci rozhodnout, zda věc předloží státnímu zastupitelství za účelem trestního stíhání. Intenzita zásahu do práva na respektování soukromého života se tak může zvyšovat s tím, jak postup odstupňované odpovědi, který je postupným procesem, prochází jednotlivými fázemi, z nichž se skládá. Přístup příslušného orgánu ke všem údajům týkajícím se subjektu údajů, které byly shromážděny v jednotlivých fázích tohoto postupu, může umožnit vyvození přesných závěrů o soukromém životě tohoto subjektu údajů. Vnitrostátní právní úprava tudíž musí stanovit předchozí přezkum, který musí být proveden předtím, než orgán veřejné moci může spojit údaje o totožnosti a takový soubor údajů, a předtím, než je tomuto subjektu zaslán dopis, ve kterém mu orgán veřejné moci oznámí, že se dopustil skutků, které lze trestně stíhat. Tento přezkum musí kromě toho zachovat účinnost postupu odstupňované odpovědi tím, že zvláště umožní identifikovat případy možného opakování dotčeného protiprávního jednání. Za tímto účelem musí být tento postup organizován a strukturován tak, aby údaje o totožnosti osoby odpovídající IP adresám, které byly předtím shromážděny na internetu, nemohly být osobami pověřenými posuzováním skutků u příslušného orgánu veřejné moci automaticky spojeny s informacemi, které má již orgán k dispozici, což by jim umožnilo vyvodit přesné závěry o soukromém životě této osoby.

Pokud jde dále o předmět předběžné kontroly, Soudní dvůr uvedl, že v případech, kdy je dotyčná osoba podezřelá ze spáchání trestného činu, který je soudně trestným činem obecně, musí soud nebo nezávislý správní orgán pověřený tímto přezkumem přístup odepřít, pokud by orgán veřejné moci mohl vyvodit přesné závěry o soukromém životě uvedené osoby. Naproti tomu i přístup umožňující vyvodit takové přesné závěry by měl být povolen v případech, kdy je subjekt údajů podezřelý ze spáchání činů, které dotyčný členský stát považuje za ohrožující základní zájem společnosti, a patří tak mezi závažné formy trestné činnosti.

Soudní dvůr rovněž upřesnil, že předběžný přezkum nemůže být v žádném případě zcela automatizován, neboť pokud jde o trestní vyšetřování, takový přezkum vyžaduje vyvážení legitimních zájmů souvisejících s bojem proti trestné činnosti na jedné straně a respektování soukromého života a ochrany osobních údajů na straně druhé. Takové vyvážení vyžaduje zásah fyzické osoby, který je o to nezbytnější, pokud automatická povaha a obrovský rozsah dotčeného zpracování údajů s sebou nesou rizika pro soukromí.

Soudní dvůr tak dospěl k závěru, že možnost osob pověřených posuzováním skutků v rámci orgánu veřejné moci propojit údaje o totožnosti osoby odpovídající IP adrese se soubory obsahujícími informace umožňující seznámit se s názvy chráněných děl, jejichž zpřístupnění na internetu odůvodnilo shromáždění IP adres organizacemi zastupujícími nositele práv, musí být v případech, že tatáž osoba opakovaně provádí činnost porušující autorská práva nebo práva s nimi související podmíněna přezkumem ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu. Tento přezkum nemůže být zcela automatizovaný a musí být proveden před takovým propojením, neboť takové propojení může v příslušných případech umožnit vyvození přesných závěrů o soukromém životě uvedené osoby, jejíž IP adresa byla použita k činnostem, které mohou porušovat autorská práva nebo práva s nimi související.

Na čtvrtém a posledním místě Soudní dvůr uvedl, že systém zpracování údajů používaný orgánem veřejné moci musí být pravidelně kontrolován nezávislým subjektem, který má ve vztahu k tomuto orgánu postavení třetí strany. Cílem této kontroly je ověřit integritu systému, včetně ověření účinných záruk proti rizikům protiprávního přístupu k těmto údajům a jejich zneužívajícímu nebo neoprávněnému použití, jakož i jeho účinnosti a spolehlivosti při odhalování případných neplnění povinností.

V tomto rámci Soudní dvůr poznamenal, že automatizované zpracování osobních údajů prováděné orgánem veřejné moci na základě informací o porušení autorského práva zjištěných organizacemi

zastupujícími nositele práv může zahrnovat určitý počet falešně pozitivních případů a zejména riziko, že potenciálně velmi vysoký objem osobních údajů může být zneužit třetími osobami k protiprávnímu nebo neoprávněným účelům, což vysvětluje nezbytnost takového přezkumu.

Soudní dvůr kromě toho doplňuje, že toto zpracování musí dodržovat zvláštní pravidla ochrany osobních údajů stanovená ve směrnici 2016/680²⁴. I když totiž v projednávané věci nemá orgán veřejné moci vlastní rozhodovací pravomoci v rámci postupu tzv. odstupňované odpovědi, musí být považován za „orgán veřejné moci“ zapojený do prevence a odhalování soudně trestných činů, a spadá tak do jeho působnosti. Osoby zapojené do takového postupu musí mít všechny hmotněprávní a procesní záruky stanovené ve směrnici 2016/680, u nichž přísluší ověřit předkládajícímu soudu, že jsou stanoveny vnitrostátními právními předpisy.

Rozsudek ze dne 30. dubna 2024 (velký senát), Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (C-178/22, [EU:C:2024:371](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací – Důvěrný charakter sdělení – Poskytovatelé služeb elektronických komunikací – Směrnice 2002/58/ES – Článek 15 odst. 1 – Články 7, 8 a 11, jakož i čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Přístup k těmto údajům, o který požádal příslušný vnitrostátní orgán za účelem stíhání trestného činu krádeže s přitěžujícími okolnostmi – Definice pojmu ‚závažný trestný čin‘, jehož stíhání může odůvodnit závažný zásah do základních práv – Pravomoc členských států – Zásada proporcionality – Rozsah předchozího soudního přezkumu žádostí o přístup k údajům uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací“

Velký senát Soudního dvora, kterému Giudice delle indagini preliminari presso il Tribunale di Bolzano (vyšetřující soudce při Soudu prvního stupně v Bolzanu, Itálie) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil, komu přísluší definovat pojem „závažný trestný čin“ pro účely použití čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích²⁵. Mimoto se vyjádřil k rozsahu předchozího přezkumu žádostí o přístup k údajům uchovávaným poskytovateli služeb elektronických komunikací vnitrostátními soudy.

V návaznosti na dvě krádeže mobilního telefonu zahájilo Procura della Repubblica presso il Tribunale di Bolzano (Státní zastupitelství při Soudu prvního stupně v Bolzanu, Itálie) dvě trestní řízení proti neznámým pachatelům pro trestné činy krádeže s přitěžujícími okolnostmi. Za účelem zjištění totožnosti pachatelů těchto krádeží požádalo toto státní zastupitelství na základě ustanovení vnitrostátního práva²⁶ předkládající soud o povolení získat od telefonních společností výpisy telefonních hovorů z odcizených telefonů.

²⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. 2016, L 119, s. 89).

²⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514; oprava Úř. věst. 2014, L 290, s. 11), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11) (dále jen „směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“).

²⁶ A sice čl. 132 odst. 3 decreto legislativo n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali, recante disposizioni per l'adeguamento dell'ordinamento nazionale al regolamento (UE) 2016/679 del Parlamento europeo e del Consiglio, del 27 aprile 2016, relativo alla protezione delle persone fisiche con riguardo al trattamento dei dati personali, nonché alla libera circolazione di tali dati e che abroga la direttiva 95/46/CE [legislativní nařízení č. 196, kterým se stanoví zákon o ochraně osobních údajů, kterým se vnitrostátní právo přizpůsobuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a

Vzhledem k tomu, že má předkládající soud pochybnosti o slučitelnosti tohoto vnitrostátního ustanovení, které stanoví, že horní sazba trestu odnětí svobody v délce nejméně tří let, kterou se trestá trestný čin, může odůvodnit poskytnutí výpisů telefonních hovorů orgánům veřejné moci, se směrnicí o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), položil Soudnímu dvoru otázku týkající se výkladu této směrnice.

Závěry Soudního dvora

Zaprvé, pokud jde o povahu zásahu do základních práv na soukromí a na ochranu osobních údajů²⁷, který byl způsoben přístupem k výpisům telefonních hovorů, Soudní dvůr rozhodl, že tento zásah lze kvalifikovat jako závažný, a že takový přístup lze proto poskytnout pouze v kontextu boje proti závažné trestné činnosti. Soudní dvůr poznamenal, že pro účely posouzení existence závažného zásahu do těchto základních práv je irelevantní okolnost, že údaje, k nimž bylo požádáno o přístup, nejsou údaji o majitelích dotčených mobilních telefonů, nýbrž údaji o osobách, které tyto telefony používaly po jejich údajné krádeži. Ze směrnice o soukromí a elektronických komunikacích²⁸ totiž vyplývá, že základní povinnost zajistit důvěrný charakter elektronických sdělení, jakož i s nimi související důvěrný charakter provozních údajů, se vztahuje na sdělení uživatelů veřejné komunikační sítě. Tato směrnice přitom definuje pojem „uživatel“ jako jakoukoli fyzickou osobu používající veřejně dostupnou službu elektronické komunikace, přičemž není nezbytně nutné, aby byla účastníkem této služby.

Pokud jde zadruhé o definici pojmu „závažný trestný čin“, připomněl Soudní dvůr, že pokud Unie nepřijala právní předpisy v dané oblasti, spadají trestněprávní předpisy a pravidla trestního řízení do pravomoci členských států. Členské státy však musí při výkonu této pravomoci dodržovat unijní právo.

V tomto ohledu poznamenal, že definice trestných činů, polehčujících a přitěžujících okolností a trestů odráží jak společenskou realitu, tak právní tradice, které se liší nejen mezi členskými státy, ale i v čase. Tato realita a tyto tradice mají přitom nepochybný význam při určování, které trestné činy jsou považovány za závažné.

S ohledem na rozdělení pravomocí mezi Unii a členské státy a na značné rozdíly mezi právními systémy členských států v oblasti trestního práva je tudíž na členských státech, aby definovaly „závažné trestné činy“.

Soudní dvůr však zdůraznil, že tato definice „závažných trestných činů“ musí splňovat požadavky vyplývající ze směrnice o soukromí a elektronických komunikacích²⁹ vykládané ve světle Listiny³⁰. Z toho vyplývá, že členské státy nemohou zkreslit pojem „závažný trestný čin“ a potažmo pojem „závažná trestná činnost“ tím, že do něj zahrnou trestné činy, které zjevně nejsou závažné s ohledem na společenské podmínky panující v dotyčném členském státě. Je zásadní, aby v případě rizika závažného zásahu do základních práv byl přístup vnitrostátních orgánů k uchovávaným údajům podmíněn předchozím přezkumem ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, a to zejména za účelem ověření neexistence takového zkreslení.

Zatřetí a konečně pro účely posouzení, zda definice „závažných trestných činů“ vyplývající z vnitrostátního ustanovení není příliš široká, poukázal Soudní dvůr zaprvé na to, že definice, podle

o zrušení směrnice 95/46/ESJ ze dne 30. června 2003 (běžný doplněk ke GURI č. 174 ze dne 29. července 2003), ve znění použitelném na spor v původním řízení.

²⁷ Zaručených v článcích 7 a 8 Listiny.

²⁸ Článek 5 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

²⁹ Článek 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

³⁰ Články 7, 8, 11, jakož i čl. 52 odst. 1 Listiny.

kteře jsou „závažnými trestnými činy“, pro jejichž stíhání lze povolit přístup, takové trestné činy, u nichž horní hranice trestu odnětí svobody dosahuje alespoň zákonem stanovené doby, je založena na objektivním kritériu.

Zadruhé nicméně zdůraznil, že definice „závažných trestných činů“ uvedená ve vnitrostátním právu nesmí být natolik široká, aby se přístup k těmto údajům stal spíše pravidlem než výjimkou. Nemůže se tedy vztahovat na převážnou většinu trestných činů, jak by tomu bylo, kdyby hranice byla stanovena na příliš nízké úrovni. Hranice stanovená odkazem na horní sazbu trestu odnětí svobody v délce tří let se přitom v tomto ohledu nejeví jako příliš nízká.

Vzhledem k tomu, že definice „závažných trestných činů“ neodkazuje na dolní hranici trestní sazby, ale na horní hranici trestní sazby, nevyloučil Soudní dvůr, že přístup k údajům, který představuje závažný zásah do základních práv, může být požadován pro účely stíhání trestných činů, které ve skutečnosti nespádají pod závažnou trestnou činnost.

Stanovení hranice, při jejímž překročení horní sazba trestu odnětí svobody za trestný čin odůvodňuje, aby byl tento trestný čin kvalifikován jako závažný trestný čin, však není nutně v rozporu se zásadou proporcionality.

To je podle všeho případ dotčeného vnitrostátního ustanovení, neboť se patrně vztahuje zejména na případy, kdy přístup nelze kvalifikovat jako závažný zásah, neboť se netýká souboru údajů, z nichž lze vyvodit přesné závěry o soukromém životě subjektů údajů.

Kromě toho soud nebo nezávislý správní orgán musí být v rámci předchozího přezkumu oprávněn odepřít nebo omezit tento přístup, pokud zjistí, že zásah do základních práv je závažný, i když je zjevné, že dotčený trestný čin ve skutečnosti nespadá pod závažnou trestnou činnost.

Soud nebo orgán pověřený tímto přezkumem musí být totiž schopen zajistit spravedlivou rovnováhu mezi legitimními zájmy souvisejícími s potřebami trestního vyšetřování na jedné straně a právem na soukromí a na ochranu osobních údajů na druhé straně.

Tento soud nebo orgán musí mít zejména možnost takový přístup vyloučit, pokud je požadován v souvislosti se stíháním pro trestný čin, který zjevně není závažný.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že směrnice o soukromí a elektronických komunikacích ve spojení s Listinou nebrání vnitrostátnímu ustanovení, které vnitrostátnímu soudu ukládá povinnost povolit přístup k souboru provozních nebo lokalizačních údajů, pokud je požadován pro účely vyšetřování trestných činů, za které lze uložit trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky, avšak za podmínky, že tento soud je oprávněn uvedený přístup odepřít v souvislosti s vyšetřováním trestného činu, který s ohledem na společenské podmínky panující v daném členském státě zjevně není závažný.

**Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Bezirkshauptmannschaft
Landeck (Pokus o přístup k osobním údajům uloženým v mobilním
telefonu) (C-548/21, [EU:C:2024:830](#))**

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů – Směrnice 2016/680/EU – Článek 3 bod 2 – Pojem ‚zpracování‘ – Článek 4 – Zásady týkající se zpracování osobních údajů – Článek 4 odst. 1 písm. c) – Zásada ‚minimalizace údajů‘ – Články 7, 8 a 47 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Požadavek, aby omezení výkonu základního práva bylo ‚stanoveno zákonem‘ – Proporcionalita – Posouzení proporcionality s ohledem na všechny relevantní skutečnosti – Předchozí kontrola soudem nebo nezávislým správním orgánem – Článek 13 – Informace poskytované subjektu údajů – Omezení – Článek 54 – Právo na účinnou soudní ochranu vůči správci nebo zpracovateli –

Velký senát Soudního dvora, ke kterému podal Landesverwaltungsgericht Tirol (zemský správní soud spolkové země Tyrolsko, Rakousko) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil podmínky, za kterých mohou příslušné vnitrostátní orgány přistupovat k údajům obsaženým v mobilním telefonu za účelem prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů obecně s ohledem na směrnici 2016/680³¹. Dále uznal právo subjektu údajů být informován o důvodech, na nichž je založeno povolení přístupu k těmto údajům, a to v okamžiku, kdy sdělení těchto informací již nemůže ohrozit úkoly, které těmto orgánům přísluší.

Dne 23. února 2021 zabavili rakouští celní úředníci v rámci kontroly zaměřené na vyhledání omamných látek balíček adresovaný CG, který obsahoval 85 gramů marihuany. Tato zásilka byla předána k prozkoumání rakouskému policejnímu orgánu. Dne 6. března 2021 provedli dva policisté v rámci policejního vyšetřování obchodu s omamnými látkami domovní prohlídku u CG a dotazovali se jej na odesílatele balíčku. Když CG odmítl poskytnout policistům přístup k údajům o telefonických spojeních uskutečněných prostřednictvím svého mobilního telefonu, přistoupili k zabavení telefonu.

Mobilní telefon CG byl poté předmětem několika pokusů o odblokování, které provedli jednotliví policisté. V projednávané věci bylo jak zabavení telefonu, tak následné pokusy o jeho prozkoumání policisty provedeny bez povolení státního zástupce nebo soudu.

Dne 31. března 2021 podal CG žalobu k předkládajícímu soudu, aby napadl zákonnost zajištění svého mobilního telefonu, jenž mu byl vrácen dne 20. dubna 2021. CG nebyl bezprostředně informován o pokusech o prozkoumání svého telefonu a dozvěděl se o nich v rámci řízení probíhajícího před předkládajícím soudem.

V tomto kontextu se předkládající soud tázal, zda s ohledem na směrnici o soukromí a elektronických komunikacích³² představuje neomezený a nekontrolovaný přístup ke všem údajům obsaženým v mobilním telefonu tak závažný zásah do základních práv³³, že takový přístup musí být omezen na boj proti závažné trestné činnosti. Kladl si rovněž otázku, zda tato směrnice³⁴ brání vnitrostátní právní úpravě, dle níž si může služba kriminální policie v průběhu vyšetřování trestného činu sama zjednat neomezený a nekontrolovaný přístup k veškerým údajům uloženým v mobilním telefonu bez povolení soudu nebo nezávislého správního orgánu a zda tato stejná vnitrostátní právní úprava je slučitelná s právem na účinnou právní ochranu v rozsahu, v němž neukládá policejním orgánům informovat vlastníka mobilního telefonu o opatřeních k digitální analýze tohoto telefonu.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr uvedl, že pokus o přístup k osobním údajům obsaženým v mobilním telefonu přímo ze strany policejních orgánů, aniž byl vyžádán zásah poskytovatele služeb elektronických

³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. 2016, L 119, s. 89).

³² Konkrétně s ohledem na čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/136/ES ze dne 25. listopadu 2009 (Úř. věst. 2009, L 337, s. 11) (dále jen „směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“).

³³ Stanovena v člancích 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

³⁴ Konkrétně čl. 15 odst. 1 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

komunikací, jako je ten, týkající se CG, nespadá do působnosti směrnice o soukromí a elektronických komunikacích.

Na prvním místě Soudní dvůr konstatoval, že takový pokus o přístup do působnosti směrnice 2016/680 spadá. V tomto ohledu upřesnil, že vzhledem k tomu, že unijní normotvůrce zamýšlel koncipovat pojem „zpracování“³⁵ široce, v okamžiku, kdy policejní orgány zabaví telefon a manipulují s ním za účelem vyhledání a nahlédnutí do osobních údajů obsažených v tomto telefonu, zahajují „zpracování“, i když tyto orgány nemají z technických důvodů k těmto údajům přístup. Efektivita zásady omezení účelů³⁶ totiž nutně vyžaduje, aby účel shromažďování byl určen ve fázi, kdy se příslušné orgány pokoušejí získat přístup k osobním údajům, neboť takový pokus, pokud bude úspěšný, jim pravděpodobně umožní zejména okamžitě shromáždit takové údaje, vyhledat je nebo do nich nahlédnout. Pokud by takový pokus nemohl být kvalifikován jako „zpracování“ údajů, vysoká úroveň ochrany osobních údajů fyzických osob by byla zpochybněna. Stejně tak kdyby použitelnost směrnice 2016/680 závisela na úspěšnosti pokusu o přístup k osobním údajům obsaženým v mobilním telefonu, vytvářelo by to pro příslušné vnitrostátní orgány i pro jednotlivce nejistotu, která je se zásadou právní jistoty neslučitelná.

Na druhém místě Soudní dvůr zkoumal, zda zásada „minimalizace údajů“³⁷, která je vyjádřením zásady proporcionality, brání takové vnitrostátní právní úpravě, která příslušným orgánům přiznává možnost přístupu k údajům obsaženým v mobilním telefonu pro účely prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů obecně, aniž podmiňuje výkon této možnosti předchozí kontrolou ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu. Soudní dvůr tak připomněl, že omezení základních práv v oblasti soukromého a rodinného života a ochrany osobních údajů³⁸ musí respektovat zásadu proporcionality a mohou být zavedena pouze tehdy, když jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie. V tomto smyslu Soudní dvůr konstatoval, že zpracování osobních údajů v rámci policejního vyšetřování za účelem stíhání trestného činu, jako je pokus o získání přístupu k údajům obsaženým v mobilním telefonu, musí být v zásadě považováno za zpracování, které skutečně odpovídá cíli obecného zájmu, který uznává Unie. Soudní dvůr dále poznamenal, že přiměřenost omezení výkonu základních práv v oblasti respektování soukromého života a ochrany osobních údajů, která z takového zpracování vyplývají, vyžaduje zvážení všech relevantních okolností věci.

Pokud jde zaprvé o závažnost omezení těchto základních práv vyplývajícího z právní úpravy umožňující příslušným policejním orgánům přístup k údajům obsaženým v mobilním telefonu bez předchozího povolení, upřesnil Soudní dvůr, že v závislosti na obsahu daného mobilního telefonu a rozhodnutí těchto orgánů může takový přístup pokrývat velmi širokou škálu údajů a mohl by tak umožnit učinit velmi přesné závěry týkající se soukromého života subjektu údajů. Takový zásah do základních práv v oblasti respektování soukromého života a ochrany osobních údajů je proto třeba považovat za závažný, nebo dokonce zvláště závažný.

Zadruhé Soudní dvůr uvedl, že závažnost vyšetřovaného trestného činu je jednou z hlavních skutečností při posuzování přiměřenosti takto závažného zásahu, který představuje přístup k osobním údajům obsaženým v mobilním telefonu. Mít však za to, že pouze boj proti závažné trestné činnosti může odůvodnit přístup k takovým údajům, by omezilo vyšetřovací pravomoci příslušných orgánů ve vztahu k trestným činům obecně, by nerespektovalo zvláštní povahu úkolů, které tyto orgány plní, a narušilo by cíl dotvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva v Unii. Za účelem splnění

³⁵ Podle čl. 3 bodu 2 směrnice 2016/680 je pojem „zpracování“ definován jako „jakákoliv operace nebo soubor operací s osobními údaji nebo soubory osobních údajů, který je prováděn pomocí či bez pomoci automatizovaných postupů [...]“.

³⁶ Článek 4 odst. 1 písm. b) směrnice 2016/680.

³⁷ Tak jak je stanoveno v čl. 4 odst. 1 písm. c) směrnice 2016/680, podle něhož musí členské státy zajistit, aby osobní údaje byly přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelům, pro které jsou zpracovávány.

³⁸ Články 7 a 8 Listiny.

požadavku, podle kterého každé omezení výkonu základního práva musí být „stanoveno zákonem“³⁹, však musí vnitrostátní zákonodárce dostatečně přesně vymezit skutečnosti, které je třeba zohlednit, a to zejména povahu nebo kategorie dotčených trestných činů.

Zatřetí Soudní dvůr poznamenal, že za účelem zajištění dodržení zásady proporcionality v případech, kdy přístup příslušných vnitrostátních orgánů k osobním údajům představuje riziko závažného, nebo dokonce zvláště závažného zásahu do základních práv subjektu údajů, musí tento přístup podléhat předchozí kontrole ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu. Tato kontrola musí být provedena před jakýmkoli pokusem o přístup k dotčeným údajům, s výjimkou řádně odůvodněných naléhavých případů, kdy musí být tato kontrola provedena neprodleně poté. V rámci této kontroly musí být soud nebo nezávislý správní orgán oprávněn odmítnout nebo omezit žádost o přístup, která spadá do oblasti působnosti směrnice 2016/680, pokud zjistí, že zásah do základních práv, který by takový přístup představoval, by byl nepřiměřený. V projednávané věci musí být přístup k údajům obsaženým v mobilním telefonu ze strany příslušných policejních orgánů odmítnut nebo omezen, pokud se s ohledem na závažnost trestného činu a potřeby vyšetřování přístup k obsahu komunikace nebo k citlivým údajům nejeví jako odůvodněný.

S ohledem na výše uvedené dospěl Soudní dvůr k závěru, že zásada minimalizace údajů vykládaná ve světle práva na ochranu osobních údajů a respektování soukromého života nebrání vnitrostátní právní úpravě, která příslušným orgánům přiznává možnost přístupu k údajům obsaženým v mobilním telefonu pro účely prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů obecně. Taková přípustnost je však podmíněna dodržováním zásad zákonnosti a proporcionality, jakož i existencí předchozí kontroly výkonu práva na přístup k takovým údajům provedené soudem nebo nezávislým správním orgánem.

Na třetím místě se Soudní dvůr vyjádřil k otázce, zda měl být CG informován o pokusech o přístup k údajům obsaženým v jeho mobilním telefonu⁴⁰. V tomto ohledu Soudní dvůr konstatoval, že příslušné vnitrostátní orgány, kterým soud nebo nezávislý správní orgán povolil přístup k uchovávaným údajům, musí informovat subjekty údajů o důvodech, na nichž je toto povolení založeno, jakmile sdělení této informace již nemůže ohrozit vyšetřování prováděné těmito orgány. Tytéž orgány musí subjektům údajů poskytnout všechny informace stanovené směrnicí 2016/680⁴¹, aby mohly využít zejména svého práva na účinnou soudní ochranu⁴². Vnitrostátní právní úprava, která by obecně vylučovala jakékoli právo na získání takových informací, by tak nebyla v souladu s unijním právem. V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že CG měl být předem informován o pokusech o přístup k údajům obsaženým v jeho mobilním telefonu. Vzhledem k tomu, že byl mobilní telefon CG v okamžiku pokusu policejního orgánu o odblokování již zabaven, se totiž nejeví, že by informování o těchto pokusech o přístup mohlo poškodit vyšetřování. Soudní dvůr tudíž dospěl k závěru, že ustanovení směrnice 2016/680 vykládaná ve světle Listiny⁴³ brání takové vnitrostátní právní úpravě, která umožňuje příslušným orgánům přístup k údajům obsaženým v mobilním telefonu, aniž informují subjekt údajů o důvodech, na nichž je založeno povolení přístupu k těmto údajům vydané soudem nebo nezávislým správním orgánem, a to v okamžiku, kdy sdělení těchto informací již nemůže ohrozit úkoly, které těmto orgánům přísluší.

³⁹ Článek 52 odst. 1 Listiny.

⁴⁰ Článek 47 Listiny.

⁴¹ Uvedené v čl. 13 odst. 1 směrnice 2016/680.

⁴² Článek 54 směrnice 2016/680.

⁴³ Konkrétně články 13 a 54 směrnice 2016/680 vykládané ve světle článku 47 a čl. 52 odst. 1 Listiny.

2. Biometrické a genetické údaje

Rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), Direktor na Glavna direkcija „Nacionalna policia“ pri MVR – Sofia (C-118/22, [EU:C:2024:97](#))

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů za účelem boje proti trestným činům – Směrnice (EU) 2016/680 – Článek 4 odst. 1 písm. c) a e) – Minimalizace údajů – Omezení uložení – Článek 5 – Přiměřené lhůty pro výmaz nebo pro pravidelný přezkum potřeby uložení – Článek 10 – Zpracování biometrických a genetických údajů – Naprostá nezbytnost – Článek 16 odst. 2 a 3 – Právo na výmaz – Omezení zpracování – Článek 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie – Fyzická osoba, která byla pravomocně odsouzena a její odsouzení bylo následně zhlazeno – Doba uchovávání údajů až do okamžiku smrti – Neexistence práva na výmaz nebo na omezení zpracování – Přiměřenost“

Velký senát Soudního dvora, kterému Nejvyšší správní soud (Varchoven administrativen sad, Bulharsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, posoudil z hlediska směrnice 2016/680⁴⁴ lhůty stanovené pro uchovávání osobních údajů osob, které byly pravomocně odsouzeny, za účelem boje proti trestným činům.

NG byl zapsán do policejního registru v rámci vyšetřování pro křivou výpověď. Po skončení tohoto vyšetřování byla na NG podána obžaloba a následně byl uznán vinným ze spáchání uvedeného trestného činu a odsouzen k podmíněnému trestu odnětí svobody na jeden rok. Po odpykání tohoto trestu bylo jeho odsouzení zhlazeno.

Na základě tohoto zhlazení odsouzení podal NG žádost o vymazání jeho záznamu z policejního registru. Tato žádost byla zamítnuta z důvodu, že pravomocné odsouzení v trestním řízení, a to i v případě zhlazení odsouzení, nepatří mezi důvody pro takové vymazání, které jsou taxativně stanoveny vnitrostátním právem. Vzhledem k tomu, že žaloba, kterou NG podal proti tomuto rozhodnutí, byla zamítnuta, podal NG kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu a tvrdil, že ze směrnice 2016/680 vyplývá, že uchovávání osobních údajů nemůže být časově neomezené. Podle NG tomu tak přitom fakticky je v případě, kdy subjekt údajů nemůže nikdy dosáhnout vymazání takových údajů shromážděných v souvislosti s trestným činem, za který byl pravomocně odsouzen, a to ani po odpykání trestu a zhlazení odsouzení.

Za těchto podmínek byla Soudnímu dvoru položena předběžná otázka, zda směrnice 2016/680⁴⁵ ve světle článků 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie⁴⁶ brání vnitrostátním právním předpisům, které stanoví, že policejní orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů uchovávají osobní údaje, zejména biometrické a genetické údaje, týkající se osob, které byly pravomocně odsouzeny za úmyslný trestný čin stíhaný z úřední povinnosti, až do smrti dotčené osoby, a to i v případě zhlazení jejího odsouzení, aniž jí přiznávají právo na výmaz uvedených údajů nebo případně na omezení jejich zpracování.

Soudní dvůr ve svém rozsudku odpověděl na tuto otázku kladně.

⁴⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV (Úř. věst. 2016, L 119, s. 89).

⁴⁵ Konkrétně čl. 4 odst. 1 písm. c) a e) směrnice 2016/680, ve spojení s jejími články 5 a 10, čl. 13 odst. 2 písm. b) a čl. 16 odst. 2 a 3.

⁴⁶ Článek 7 Listiny základních práv Evropské unie zakotvuje právo na respektování soukromého a rodinného života a její článek 8 zakotvuje právo na ochranu osobních údajů.

Soudní dvůr zaprvé uvedl, že směrnice 2016/680 stanoví obecný rámec umožňující mimo jiné zajistit, aby uchovávání osobních údajů a zejména doba jeho trvání byly omezeny na to, co se ukáže jako nezbytné pro účely, pro které jsou tyto údaje uchovávány, přičemž ponechává na členských státech, aby v souladu s tímto rámcem určily konkrétní situace, kdy ochrana základních práv subjektu údajů vyžaduje výmaz těchto údajů, a okamžik, kdy má k tomuto výmazu dojít. Naproti tomu tato směrnice nevyžaduje, aby členské státy stanovily absolutní lhůty pro uchovávání osobních údajů, po jejichž uplynutí by tyto údaje musely být automaticky vymazány.

Konkrétně Soudní dvůr nejprve poznamenal, že čl. 4 odst. 1 písm. c) směrnice 2016/680 stanoví zásadu „minimalizace údajů“, podle níž musí členské státy zajistit, aby byly osobní údaje přiměřené, relevantní a omezené na nezbytný rozsah ve vztahu k účelům, pro které jsou zpracovávány. Navíc podle čl. 4 odst. 1 písm. e) této směrnice musí členské státy zajistit, aby byly tyto údaje uchovávány ve formě umožňující identifikaci subjektů údajů po dobu ne delší, než je nezbytné pro účely, pro které jsou zpracovávány. V tomto rámci článek 5 uvedené směrnice ukládá členským státům mimo jiné povinnost stanovit, že budou určeny přiměřené lhůty pro výmaz osobních údajů nebo pro pravidelný přezkum potřeby uložení takových údajů. „Přiměřenost“ těchto lhůt v každém případě vyžaduje, aby uvedené lhůty umožňovaly výmaz dotčených údajů, pokud jejich uchovávání již není nezbytné pro účely, které odůvodňovaly zpracování.

Dále Soudní dvůr konstatoval, že článek 10 směrnice 2016/680, který upravuje zpracování zvláštních kategorií osobních údajů, zejména biometrických a genetických údajů, povoluje zpracování takových údajů „pouze tehdy, pokud je zcela nezbytné“.

A konečně poukázal na to, že čl. 16 odst. 2 směrnice 2016/680 zavádí právo na výmaz osobních údajů, jestliže zpracování porušuje předpisy přijaté na základě této směrnice⁴⁷ nebo jestliže tyto údaje musí být vymazány ke splnění právní povinnosti správce⁴⁸. Z toho plyne, že právo na výmaz lze uplatnit zejména tehdy, pokud není nebo již není uchovávání předmětných osobních údajů nezbytné pro účely jejich zpracování nebo je tento výmaz nezbytný pro dodržení lhůty, kterou za tímto účelem stanoví vnitrostátní právo.

Zadruhé Soudní dvůr uvedl, že v projednávaném případě osobní údaje obsažené v policejním registru a týkající se osob, které jsou z úřední povinnosti stíhány pro úmyslný trestný čin, jsou uchovávány pouze pro účely operativního vyšetřování, a konkrétně pro účely jejich srovnání s jinými údaji shromážděnými při vyšetřování jiných protiprávních jednání. V tomto ohledu je však pojem „úmyslný trestný čin stíhaný z úřední povinnosti“ obzvláště obecný a může se vztahovat na velké množství trestných činů bez ohledu na jejich povahu a závažnost. Všechny osoby pravomocně odsouzené za takový trestný čin však nevykazují stejnou míru rizika účasti na dalších trestných činech, což by odůvodňovalo jednotnou dobu uchovávání údajů, které se jich týkají. V určitých případech tedy s ohledem na faktory, jako je povaha a závažnost spáchaného trestného činu nebo absence recidivy, nebude riziko, které představuje odsouzená osoba, nutně odůvodňovat, aby byly její údaje ponechány ve vnitrostátním policejním registru, který je pro tento účel určen, až do okamžiku její smrti, takže již nebude dán nezbytný vztah mezi uchovávánými údaji a sledovaným cílem. V takových případech tedy jejich uchovávání nebude v souladu se zásadou minimalizace údajů a překročí dobu nezbytnou pro účely, pro které jsou zpracovávány.

Dále vzhledem k tomu, že uchovávání osobních údajů v dotčeném policejním registru zahrnuje biometrické a genetické údaje, Soudní dvůr upřesnil, že je pravda, že uchovávání takových údajů osob,

⁴⁷ Konkrétně její články 4, 8 nebo 10.

⁴⁸ Nicméně podle čl. 16 odst. 3 směrnice 2016/680 musí vnitrostátní právo stanovit, že namísto výmazu těchto údajů správce omezí jejich zpracování, pokud subjekt údajů zpochybňuje přesnost osobního údaje, a tuto nelze ověřit, nebo pokud musí být dané osobní údaje uchovány pro účely dokazování.

kteří již byly pravomocně odsouzeny, a to až do jejich smrti, může být naprosto nezbytné⁴⁹ zejména proto, aby bylo možné ověřit jejich případnou účast na jiných trestných činech, a tedy stíhat a odsoudit pachatele těchto trestných činů. Uchovávání těchto údajů však splňuje takový požadavek pouze tehdy, pokud zohledňuje povahu a závažnost trestného činu, který vedl k pravomocnému odsouzení, nebo takové další okolnosti, jako je zvláštní kontext, v němž byl tento trestný čin spáchán, jeho případná souvislost s jinými probíhajícími řízeními nebo také minulost či profil odsouzené osoby. Pokud tedy, jak stanoví vnitrostátní právo ve věci v původním řízení, biometrické a genetické údaje subjektů údajů zapsané v policejním registru jsou uchovávány až do okamžiku smrti těchto subjektů v případě jejich pravomocného odsouzení v trestním řízení, rozsah tohoto uchovávání je příliš široký s ohledem na účely, pro které jsou údaje zpracovávány.

A konečně pokud jde o povinnost stanovit, že budou určeny přiměřené lhůty⁵⁰, lze lhůtu považovat za „přiměřenou“, zejména pokud jde o uchovávání biometrických a genetických údajů každé osoby pravomocně odsouzené za úmyslný trestný čin stíhaný z úřední povinnosti, pouze tehdy, jestliže zohledňuje relevantní okolnosti, jež mohou vyžadovat takovou dobu uchovávání. I když tedy odkaz na okamžik smrti subjektu údajů může představovat „lhůtu“ pro výmaz uložených údajů, takovou lhůtu lze považovat za „přiměřenou“ pouze za zvláštních okolností, které ji řádně odůvodňují. Tak tomu však zjevně není, použije-li se obecně a bez rozdílu na jakoukoli pravomocně odsouzenou osobu. Je pravda, že členským státům přísluší rozhodnout, zda mají být stanoveny lhůty týkající se výmazu uvedených údajů nebo pravidelného ověřování potřeby jejich uchovávání⁵¹. Aby však byly lhůty pro takové pravidelné ověřování „přiměřené“, musí umožňovat výmaz dotčených údajů, pokud jejich uchovávání již není nezbytné. Takový požadavek přitom není splněn, pokud jediným případem, kdy je takový výmaz stanoven, je smrt subjektu údajů.

Ustanovení směrnice 2016/680, která stanoví záruky týkající podmínek práv na výmaz a omezení zpracování, brání rovněž vnitrostátním právním předpisům, které osobě, jež byla pravomocně odsouzena za úmyslný trestný čin stíhaný z úřední povinnosti, neumožňují tato práva vykonávat.

3. Obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR)

a. Působnost

Rozsudek ze dne 16. ledna 2024 (velký senát), Österreichische Datenschutzbehörde (C-33/22, [EU:C:2024:46](#))

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů – Článek 16 SFEU – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 2 odst. 2 písm. a) – Oblast působnosti – Vyloučení – Činnosti, které nespádají do oblasti působnosti unijního práva – Článek 4 odst. 2 SEU – Činnosti týkající se národní bezpečnosti – Vyšetřovací výbor zřízený parlamentem členského státu – Článek 23 odst. 1 písm. a) a h) a články 51 a 55 nařízení (EU) 2016/679 – Pravomoc dozorového úřadu pro ochranu údajů – Článek 77 – Právo podat stížnost u dozorového úřadu – Přímý účinek“

⁴⁹ Viz článek 10 směrnice 2016/680.

⁵⁰ Viz článek 5 směrnice 2016/680.

⁵¹ Viz článek 5 směrnice 2016/680.

Velký senát Soudního dvora, kterému Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, rozhodl, že činnost parlamentního vyšetřovacího výboru není vyňata z působnosti GDPR⁵².

Za účelem prošetření případného politického ovlivňování Bundesamt für Verfassungsschutz und Terrorismusbekämpfung (Spolkový úřad pro ochranu ústavy a boj proti terorismu, Rakousko)⁵³ zřídila Nationalrat (Národní rada, Rakousko) vyšetřovací výbor (dále jen „vyšetřovací výbor BVT“). Tento výbor vyslechl WK jako svědka. Navzdory jeho žádosti o zachování anonymity byl zápis z jeho slyšení, ve kterém bylo uvedeno jeho úplné příjmení a jméno, zveřejněn na internetových stránkách rakouského parlamentu (Parlament Österreich). WK, který tvrdil, že takové zveřejnění jeho totožnosti je v rozporu s GDPR a rakouskými právními předpisy⁵⁴, podal stížnost k Österreichische Datenschutzbehörde (Úřad pro ochranu osobních údajů, Rakousko) (dále jen „Datenschutzbehörde“). Rozhodnutím ze dne 18. září 2019 prohlásil Datenschutzbehörde, že nemá pravomoc k rozhodnutí o stížnosti a vysvětlil, že zásada dělby moci vylučuje, aby jakožto orgán výkonné moci mohl kontrolovat vyšetřovací výbor BVT, který je součástí moci zákonodárné.

V návaznosti na rozhodnutí Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Rakousko), který vyhověl žalobě WK a zrušil rozhodnutí Datenschutzbehörde, podal posledně uvedený proti rozhodnutí Spolkového správního soudu opravný prostředek „Revision“ k Nejvyššímu správnímu soudu.

V této souvislosti se předkládající soud Soudního dvora dotázal, zda činnosti vyšetřovacího výboru zřízeného parlamentem členského státu spadají do působnosti GDPR a zda se toto nařízení použije, pokud se tyto činnosti týkají ochrany národní bezpečnosti. Kromě toho požádal Soudní dvůr, aby se vyjádřil k otázce, zda GDPR přiznává takovému vnitrostátnímu dozorovému úřadu, jako je Datenschutzbehörde, pravomoc rozhodovat o stížnostech týkajících se zpracování osobních údajů prováděného vyšetřovacím výborem v rámci jeho činností.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr v první řadě připomíná, že cílem čl. 2 odst. 2 písm. a) GDPR, který stanoví, že se toto nařízení nevztahuje na zpracování osobních údajů prováděné při výkonu činností, které nespadají do oblasti působnosti práva Unie, je pouze vyloučit z jeho působnosti zpracování osobních údajů prováděné státními orgány v rámci činnosti, která má chránit národní bezpečnost, nebo činnosti, kterou lze zařadit do téže kategorie. Pouhá skutečnost, že se jedná o činnost státu nebo orgánu veřejné moci tedy nepostačuje k tomu, aby taková činnost byla automaticky vyloučena z použití GDPR⁵⁵.

Tento výklad, vyplývající z nerozlišování podle totožnosti autora dotčeného zpracování, je potvrzen čl. 4 bodem 7 GDPR⁵⁶.

Soudní dvůr upřesňuje, že parlamentní povaha vyšetřovacího výboru BVT neznamená, že jeho činnosti jsou vyloučeny z působnosti GDPR. Výjimka stanovená v čl. 2 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení

⁵² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

⁵³ Dne 1. prosince 2021 byl tento úřad nahrazen Direktion Staatsschutz und Nachrichtendienst (Ředitelství pro bezpečnost státu a zpravodajské služby, Rakousko).

⁵⁴ A sice § 1 Datenschutzgesetz (zákon o ochraně osobních údajů) ze dne 17. srpna 1999 (BGBl. I 165/1999).

⁵⁵ Rozsudky ze dne 22. června 2021, Latvijas Republikas Saeima (Trestné body) (C-439/19, [EU:C:2021:504](#), bod 66), a ze dne 20. října 2022, Koalícia „Demokratična Bulgaria – Obединение“ (C-306/21, [EU:C:2022:813](#), bod 39).

⁵⁶ Toto ustanovení definuje pojem „správce“ jako „fyzickou nebo právnickou osobu, orgán veřejné moci, agenturu nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů“.

se totiž vztahuje pouze na kategorie činností, které nespádají do oblasti působnosti unijního práva z důvodu své povahy, a nikoli na kategorie osob. Okolnost, že zpracování osobních údajů provádí vyšetřovací výbor zřízený parlamentem členského státu při výkonu jeho kontrolní pravomoci vůči výkonné moci, neumožňuje tedy sama o sobě konstatovat, že toto zpracování je prováděno v rámci činnosti, která nespadá do působnosti unijního práva.

Ve druhé řadě Soudní dvůr uvádí, že členským státům sice přísluší vymezit jejich podstatné bezpečnostní zájmy a přijmout opatření způsobilá k jejich zajištění⁵⁷, avšak vyloučit uplatnění unijního práva a zprostit členské státy povinnosti jej dodržovat nelze na základě pouhé skutečnosti, že určité vnitrostátní opatření bylo přijato za účelem ochrany národní bezpečnosti. Výjimka stanovená v čl. 2 odst. 2 písm. a) GDPR se přitom vztahuje pouze na kategorie činností, které z důvodu své povahy nespádají do oblasti působnosti unijního práva. Okolnost, že správce je orgánem veřejné moci, jehož hlavní činností je zajišťovat národní bezpečnost, nemůže sama o sobě postačovat k tomu, aby byla z působnosti GDPR vyloučena zpracování osobních údajů, která tento orgán provádí v rámci svých ostatních činností.

V projednávané věci se nezdá, že by politická kontrola prováděná vyšetřovacím výborem BVT představovala jako taková činnost sloužící k ochraně národní bezpečnosti nebo činnost, kterou lze zařadit do téže kategorie. S výhradou ověření předkládajícím soudem není tedy tato činnost vyňata z působnosti GDPR.

Parlamentní vyšetřovací výbor však může mít přístup k osobním údajům, které musí z důvodů národní bezpečnosti požívat zvláštní ochrany. V této souvislosti mohou být s cílem zajistit národní bezpečnost stanovena prostřednictvím legislativních opatření omezení práv a povinností vyplývajících z GDPR⁵⁸. Na tomto základě by tedy mohla být odůvodněna omezení týkající se shromažďování osobních údajů, informování subjektů údajů a jejich přístup k těmto údajům nebo také jejich zpřístupnění jiným osobám, než jsou správci bez souhlasu subjektů údajů, pokud tato omezení respektují podstatu základních práv a svobod subjektů údajů a představují nezbytné a přiměřené opatření v demokratické společnosti.

Soudní dvůr nicméně poznamenává, že z informací, které mu byly poskytnuty, nevyplývá, že by vyšetřovací výbor BVT tvrdil, že zpřístupnění osobních údajů subjektu údajů bylo nezbytné pro zajištění národní bezpečnosti a bylo založeno na vnitrostátním legislativním opatření přijatém za tímto účelem, což musí případně ověřit předkládající soud.

Ve třetí řadě a na posledním místě Soudní dvůr uvádí, že ustanovení GDPR týkající se pravomoci vnitrostátních dozorových úřadů a práva na stížnost⁵⁹ nevyžadují přijetí vnitrostátních prováděcích opatření a jsou dostatečně jasná, přesná a bezpodmínečná, aby měla přímý účinek. Z toho vyplývá, že i když GDPR přiznává členským státům prostor pro uvážení při určení počtu dozorových úřadů, které mají být zřízeny⁶⁰, stanoví naopak rozsah jejich pravomocí, aby mohly dohlížet na dodržování GDPR. V případě, že se členský stát rozhodne zřídit jediný vnitrostátní dozorový úřad, má tento orgán nutně veškeré pravomoci stanovené tímto nařízením. Jakýkoli jiný výklad by zpochybnil užitečný účinek těchto ustanovení a mohl ho oslabit u všech ostatních ustanovení GDPR, jichž by se mohla týkat stížnost.

Pokud jde o okolnost, že vnitrostátní ustanovení ústavní povahy vylučují možnost dozorového úřadu, který spadá pod výkonnou moc, dohlížet na dodržování GDPR orgánem spadajícím do zákonodárné

⁵⁷ Podle čl. 4 odst. 2 SEU.

⁵⁸ Podle článku 23 GDPR.

⁵⁹ Viz čl. 55 odst. 1 a čl. 77 odst. 1 GDPR.

⁶⁰ Podle čl. 51 odst. 1 GDPR.

moci, Soudní dvůr zdůrazňuje, že se GDPR omezuje na požadavek, aby členské státy zřídily alespoň jeden dozorový úřad, avšak právě z důvodu respektování ústavního uspořádání členských států jim poskytuje možnost zřídit několik takových úřadů. Toto nařízení svěřuje tedy každému členskému státu prostor pro uvážení, který mu umožňuje zřídit tolik dozorových úřadů, kolik vyžadují zejména požadavky týkající se jeho ústavního uspořádání.

Kromě toho skutečnost, že se členský stát dovolává ustanovení vnitrostátního práva, nemůže mít vliv na jednotu a účinnost unijního práva. Účinky spojené se zásadou přednosti unijního práva jsou totiž závazné pro všechny orgány členského státu, a zejména tomu nemohou bránit vnitrostátní ustanovení, ani ta ústavní povahy⁶¹.

Vzhledem k tomu, že se členský stát rozhodl zřídit jediný dozorový úřad, nemůže se dovolávat ustanovení vnitrostátního práva, a to ani v případě že by byla ústavní povahy, za účelem vynětí zpracování osobních údajů, které spadá do působnosti GDPR, z dohledu tohoto úřadu.

b. Pojem „správce“

Rozsudek ze dne 11. ledna 2024, État belge (Údaje zpracované v úředním věstníku) (C-231/22, [EU:C:2024:7](#))

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Ochrana fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volný pohyb těchto údajů (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 4 bod 7 – Pojem ‚správce‘ – Úřední věstník členského státu – Povinnost zveřejnit v nezměněné podobě akty společností, které byly vyhotoveny těmito společnostmi nebo jejich právními zástupci – Článek 5 odst. 2 – Postupné zpracování osobních údajů uvedených v takovýchto aktech několika různými osobami nebo subjekty – Určení odpovědnosti“

Soudní dvůr, kterému Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu, Belgie) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil jednak rozsah pojmu „správce“ a jednak meze povinností správce, pokud zpracování těchto osobních údajů provádí po sobě následující subjekty.

Dne 12. února 2019 zveřejnil Moniteur belge, který v Belgii zajišťuje výrobu a šíření široké škály úředních a veřejných publikací v papírové a elektronické podobě, výňatek z rozhodnutí společnosti o snížení jejího kapitálu. Tento výňatek, který byl sepsán notářem společníka společnosti a předložen příslušnému soudu, jenž jej následně zaslal ke zveřejnění ředitelství tohoto úředního věstníku, obsahoval osobní údaje tohoto společníka.

Poté, co subjekt údajů zjistil, že pasáž, v níž byly uvedeny jeho údaje, byla v důsledku chyby, které se dopustil notář, začleněna do výňatku, požádal o její vymazání na základě svého práva na výmaz⁶². Service public fédéral Justice (Federální ministerstvo spravedlnosti, Belgie) (dále jen „SPF Justice“), kterému ředitelství Moniteur belge podléhá, však jeho žádost zamítlo. Po tomto zamítnutí podal subjekt údajů stížnost na SPF Justice k Autorité de protection des données (Úřad pro ochranu osobních údajů, Belgie) (dále jen „APD“). Rozhodnutím ze dne 23. března 2021 APD nařídil SPF Justice, aby žádosti o výmaz co nejdříve vyhovělo. État belge (belgický stát) se tedy obrátil na Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu) s cílem dosáhnout zrušení rozhodnutí APD.

⁶¹ Rozsudek ze dne 22. února 2022, RS (Účinek rozsudků ústavního soudu) (C-430/21, [EU:C:2022:99](#), bod 51 a citovaná judikatura).

⁶² Upraveno v článku 17 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

V tomto kontextu Cour d'appel de Bruxelles (Odvolací soud v Bruselu) předložil Soudnímu dvoru otázku, zda Moniteur belge může být považován za „správce“⁶³ a zda musí být považován za jediného odpovědného za dodržování zásad týkajících se zpracování údajů⁶⁴, nebo tuto odpovědnost nesou kumulativně i subjekty, které předtím zpracovávaly údaje uvedené v dotyčné pasáži.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde zaprvé o otázku, zda lze agenturu nebo subjekt pověřený vedením úředního věstníku členského státu, jako je Moniteur belge, kvalifikovat jako „správce“ ve smyslu GDPR, upřesnil Soudní dvůr, že s ohledem na širokou definici tohoto pojmu může být určení účelu a prostředků zpracování, jakož i případně určení správce vnitrostátním právem nejen explicitní, ale i implicitní. V posledně uvedeném případě je však vyžadováno, aby toto určení dostatečně jasně vyplývalo z úlohy, poslání a pravomocí svěřených dotyčné agentuře nebo dotyčnému subjektu.

Soudní dvůr konstatoval, že v projednávaném případě belgické právo přinejmenším implicitně určilo účely a prostředky zpracování osobních údajů prováděného Moniteur belge. Z toho vyplývá, že Moniteur belge může být považován za „správce“.

Soudní dvůr zdůraznil, že tento závěr není zpochybněn ani okolností, že Moniteur belge nemá právní subjektivitu, ani skutečností, že podle vnitrostátního práva osobní údaje obsažené v aktech a v dokumentech, které obdržel, nekontroluje před jejich zveřejněním.

I když je pravda, že tento subjekt musí dotčený dokument zveřejnit v nezměněné podobě, tento úkol však plní pouze on sám a dotčený akt nebo dokument následně šíří. Zveřejnění takovýchto aktů a dokumentů bez možnosti kontroly či změny jejich obsahu je neoddelitelně spojeno s účely a prostředky zpracování stanovenými vnitrostátním právem. Úloha tohoto úředního věstníku se totiž omezuje na informování veřejnosti o existenci těchto aktů a těchto dokumentů, tak jak mu byly zaslány ve formě kopie v souladu s použitelným vnitrostátním právem, aby se staly použitelné vůči třetím osobám. Dále by bylo v rozporu s cílem čl. 4 bodu 7 GDPR vyloučit z pojmu „správce“ úřední věstník členského státu z důvodu, že tento stát nevykonává kontrolu nad osobními údaji uvedenými v jeho publikacích.

Zadruhé, pokud jde o otázku, zda takový subjekt, jako je *Moniteur belge*, musí být považován za jediného odpovědného za dodržování zásad týkajících se zpracování osobních údajů uvedených v GDPR⁶⁵, poznamenal Soudní dvůr, že zpracování, které bylo svěřeno *Moniteur belge*, následuje po zpracování, jež provedl notář a soudní kancelář příslušného soudu, a technicky se liší od zpracování, které bylo provedeno těmito dvěma subjekty, neboť jej doplňuje. Činnosti, které uvedený věstník provádí, jsou mu totiž svěřeny vnitrostátní právní úpravou a zahrnují zejména digitální zpracování údajů uvedených v aktech nebo ve výňatcích z aktů, které mu byly předloženy, jejich zveřejnění, jejich zpřístupnění široké veřejnosti, jakož i jejich uchovávání. Proto musí být považován za subjekt, jenž je odpovědný za dodržování všech povinností, které GDPR ukládá správci.

Soudní dvůr kromě toho připomněl, že čl. 4 bod 7 GDPR stanoví nejen, že účely a prostředky zpracování osobních údajů mohou být určeny společně několika osobami jakožto správci, ale vnitrostátní právo může určit tyto účely a prostředky a určit správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení. V rámci řetězce zpracování prováděného různými osobami nebo subjekty a týkajícího se týchž osobních údajů může vnitrostátní právo určit účely a prostředky všech zpracování prováděných postupně těmito různými osobami nebo subjekty tak, aby byly společně považovány za správce.

⁶³ Ve smyslu čl. 4 bodu 7 GDPR.

⁶⁴ Na základě čl. 5 odst. 2 GDPR.

⁶⁵ Zásady stanovené formou povinností v čl. 5 odst. 1 GDPR.

Soudní dvůr zdůraznil, že podle GDPR⁶⁶ může být společná odpovědnost několika subjektů v řetězci zpracování, který se týká těchto osobních údajů, stanovena vnitrostátním právem, pokud jsou jednotlivé operace zpracování spojeny účely a prostředky určenými tímto právem a toto právo vymezuje příslušné povinnosti každého ze společných správců. Takovéto určení účelů a prostředků, které spojují různá zpracování, jež jsou prováděna několika subjekty jednoho řetězce, jakož i jejich příslušných povinností, může být provedeno nejen přímo, ale i nepřímo vnitrostátním právem za podmínky, že v tomto posledně uvedeném případě může být toto určení dostatečně explicitně vyvozeno z ustanovení právních předpisů, které se vztahují na dotčené osoby nebo subjekty, jakož i na zpracování osobních údajů, které tyto osoby nebo subjekty provádějí v rámci řetězce zpracování stanoveného tímto právem.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že agentura nebo subjekt pověřený vedením úředního věstníku členského státu, který je považován za „správce“, je jediným odpovědným za dodržování zásad uvedených v GDPR, pokud jde o operace zpracování osobních údajů, které je povinen provádět podle vnitrostátního práva, a pokud z tohoto práva nevyplývá v souvislosti s těmito operacemi společná odpovědnost s těmito subjekty.

c. Procesní prostředky v případě porušení GDPR

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Lindenapotheker (C-21/23, [EU:C:2024:846](#))

„Řízení o předběžné otázce – Ochrana osobních údajů – Nařízení (EU) 2016/679 – Kapitola VIII – Právní ochrana – Uvádění léčivých přípravků na trh lékárníkem prostřednictvím on-line platformy – Žaloba podaná k civilním soudům konkurentem tohoto lékárníka na základě zákazu nekalých obchodních praktik z důvodu, že tento lékárník porušil povinnosti stanovené tímto nařízením – Aktivní legitimace – Článek 4 bod 15 a čl. 9 odst. 1 a 2 – Směrnice 95/46/ES – Článek 8 odst. 1 a 2 – Pojem ‚údaje o zdravotním stavu‘ – Podmínky pro zpracování takových údajů“

Velký senát Soudního dvora, ke kterému Bundesgerichtshof (Spolkový soudní dvůr, Německo) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjádřil k povaze a rozsahu systému právní ochrany v oblasti ochrany údajů⁶⁷ a k pojmu „údaje o zdravotním stavu“⁶⁸.

ND a DR jsou dvě fyzické osoby, z nichž každá provozuje lékárnu v Německu. ND od roku 2017 uvádí na trh na on-line platformě Amazon-Marketplace léčivé přípravky, jejichž prodej je vyhrazen lékárnám. Při on-line objednávce musí zákazníci ND zadat takové informace, jako je jejich jméno, dodací adresa a údaje nezbytné k individualizaci těchto léčivých přípravků.

Na základě německého práva v oblasti nekalé hospodářské soutěže⁶⁹ podal DR proti ND žalobu na zdržení se jednání k vnitrostátním civilním soudům. DR tvrdil, že uvádění léčivých přípravků na trh ze

⁶⁶ Podle ustanovení čl. 26 odst. 1 ve spojení s čl. 4 bodem 7 GDPR.

⁶⁷ Kapitola VIII nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

⁶⁸ Uvedené v čl. 8 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31; Zvl. vyd. 13/15, s. 355) a v čl. 9 odst. 1 GDPR.

⁶⁹ Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (zákon proti nekalé hospodářské soutěži) ze dne 3. července 2004 (BGBl. 2004 I, s. 1414) ve znění použitelném na spor v původním řízení.

strany ND bylo nekalé z důvodu nedodržení zákonného požadavku na získání předchozího souhlasu zákazníka se zpracováním jeho údajů o zdravotním stavu.

Když soudy nižšího stupně této žalobě vyhověly, podal ND opravný prostředek „Revision“ k předkládajícímu soudu, který považoval za nezbytné předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Ve svém rozsudku Soudní dvůr dospěl k závěru, že systém prostředků nápravy zavedený GDPR má demonstrativní povahu a uznal, že toto nařízení nebrání tomu, aby členské státy ve vnitrostátním právu stanovily možnost konkurentů údajného původce porušení hmotněprávních ustanovení uvedeného nařízení napadnout toto porušení z důvodu nekalosti obchodní praktiky. Dále poskytl upřesnění k výkladu pojmu „údaje o zdravotním stavu“.

Závěry Soudního dvora

Na prvním místě Soudní dvůr uvedl, že i když kapitola VIII GDPR neobsahuje specificky otevřené ustanovení, které by členským státům výslovně umožňovalo stanovit takovou možnost konkurentů podat žalobu, ze znění a kontextu ustanovení kapitoly VIII vyplývá, že unijní normotvůrce nechtěl tuto možnost vyloučit. Tento výklad je potvrzen cíli sledovanými GDPR.

Žaloba na zdržení se jednání podaná konkurentem proti podniku na základě zákazu nekalých obchodních praktik z důvodu údajného porušení hmotněprávních ustanovení GDPR totiž zaprvé nijak nenarušuje systém právní ochrany stanovený tímto nařízením ani cíl zajistit jednotnou úroveň ochrany fyzických osob v celé Evropské unii a zabránit tomu, aby rozdíly bránily volnému pohybu osobních údajů v rámci vnitřního trhu.

V této souvislosti Soudní dvůr upřesnil, že je pravda, že taková žaloba se může, byť incidenčně, zakládat na porušení stejných ustanovení GDPR, jako jsou ustanovení, na kterých by mohla být založena stížnost nebo žaloba podaná subjektem údajů nebo sdružením zastupujícím tyto osoby⁷⁰. Přesto však na rozdíl od této právní ochrany stanovené nařízením GDPR, žaloba na zdržení se jednání podaná konkurentem jako taková nesleduje cíl ochrany základních práv a svobod subjektů údajů v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů, ale směřuje k zajištění spravedlivé hospodářské soutěže, zejména v zájmu tohoto konkurenta.

Navíc možnost konkurenta podat takovou žalobu k civilním soudům na základě zákazu nekalých obchodních praktik doplňuje prostředky právní ochrany zavedené nařízením GDPR, které jsou plně zachovány a mohou být vždy podány subjekty údajů, jakož i případně sdruženími zastupujícími tyto osoby. Konkrétně koexistence prostředků nápravy podle práva na ochranu údajů a práva hospodářské soutěže zejména nevytváří riziko pro jednotné uplatňování tohoto nařízení.

Nadto širší možností dovolávat se hmotněprávních ustanovení GDPR ze strany jiných osob než samotných subjektů údajů a subjektů, organizací a sdružení není ohroženo dosažení cíle zajistit jednotnou úroveň ochrany těchto osob v celé Unii a zabránit tomu, aby rozdíly bránily volnému pohybu osobních údajů na vnitřním trhu. I kdyby totiž některé členské státy takovou možnost nestanovily, nevedlo by to k roztržitosti provádění ochrany údajů v Unii, neboť hmotněprávní ustanovení GDPR jsou závazná pro všechny správce stejným způsobem a jejich dodržování je zajištěno prostředky právní ochrany stanovenými v tomto nařízení.

Pokud jde zadruhé o cíl zajistit účinnou ochranu subjektů údajů v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů a užitečný účinek hmotněprávních ustanovení GDPR, Soudní dvůr konstatoval, že i když žaloba na zdržení se jednání podaná konkurentem údajného původce porušení ochrany osobních údajů nesměřuje k tomuto cíli, ale k zajištění spravedlivé hospodářské soutěže, nic to nemění na tom, že tato žaloba nesporně přispívá k dodržování těchto ustanovení, a tedy k posílení

⁷⁰ Články 77 až 80 GDPR.

práv subjektu údajů a k zajištění vysoké úrovně ochrany. Taková žaloba na zdržení se jednání podaná konkurentem může být ostatně stejně jako žaloba sdružení na ochranu zájmů spotřebitelů zvláště účinná k zajištění takové ochrany, jelikož umožňuje předejít velkému počtu porušení práv subjektů dotčených zpracováním jejich osobních údajů⁷¹.

Soudní dvůr tedy konstatoval, že ustanovení GDPR o systému právní ochrany musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, podle níž – vedle pravomocí k zásahům dozorových úřadů pověřených dohledem a uplatňováním tohoto nařízení a vedle možností subjektů údajů podat prostředek právní ochrany – mají konkurenti rovněž možnost bránit se v případě porušení uvedeného nařízení proti jeho údajnému porušovateli cestou podání žaloby k civilnímu soudu, a to z důvodu porušení uvedeného nařízení a na základě zákazu nekalých obchodních praktik.

Na druhém místě, co se týče pojmu „údaje o zdravotním stavu“, konstatoval Soudní dvůr, že pod tento pojem spadají údaje, které zákazník zadává na on-line platformě při objednávce léčivých přípravků, jejichž prodej je vyhrazen lékárnám. Tyto údaje totiž umožňují prostřednictvím myšlenkového pochodu spočívajícího v dedukci nebo spojení souvislostí odhalit informace o zdravotním stavu subjektu údajů⁷², jelikož při této objednávce je vytvářena spojitost mezi léčivým přípravkem, jeho léčebnými indikacemi nebo použitím a fyzickou osobou identifikovanou nebo identifikovatelnou pomocí takových informací, jako je jméno této osoby nebo adresa dodání.

Soudní dvůr kromě toho dospěl k závěru, že v této souvislosti není rozhodné, že prodej objednaných léčivých přípravků nepodléhá lékařskému předpisu a ty by tak mohly být určeny nikoli zákazníkovi, který je objednává, ale třetím osobám. Pokud tedy uživatel on-line platformy sdělí osobní údaje při objednávání léčivých přípravků, jejichž prodej je vyhrazen lékárnám, aniž je vázán na lékařský předpis, musí být zpracování těchto údajů provozovatelem lékárny, která tyto léčivé přípravky prodává prostřednictvím této on-line platformy, považováno za zpracování údajů o zdravotním stavu⁷³, neboť takové zpracování může odhalit informace o zdravotním stavu fyzické osoby, ať již se tyto informace týkají uživatele této platformy, nebo jakékoli jiné fyzické osoby, pro kterou uživatel objednávku provádí⁷⁴.

Výklad, který by vedl k rozlišování podle druhu dotčených léčivých přípravků a skutečnosti, zda jejich prodej podléhá lékařskému předpisu, či nikoli, by totiž nebyl v souladu s cílem vysoké úrovně ochrany základních práv a svobod fyzických osob, zejména jejich soukromí, v souvislosti se zpracováním jejich osobních údajů. Takový výklad by navíc byl v rozporu s účelem čl. 8 odst. 1 směrnice 95/46 a čl. 9 odst. 1 GDPR, který spočívá v zajištění zvýšené ochrany proti zpracování, které z důvodu zvláštní citlivosti těchto údajů při takovém zpracování mohou zvláště závažným způsobem zasáhnout do základních práv na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů⁷⁵. Informace, které zákazníci zadávají při on-line objednávce léčivých přípravků, jejichž prodej je vyhrazen lékárnám a které nepodléhají lékařskému předpisu, tudíž představují údaje o zdravotním stavu, i když je pouze do jisté míry pravděpodobné, a nikoli absolutně jisté, že tyto léčivé přípravky jsou určeny těmto zákazníkům.

Soudní dvůr dodal, že kromě toho nelze vyloučit, že i v případě, kdy jsou tyto léčivé přípravky objednány pro jiné osoby než pro uvedené zákazníky, je možné tyto osoby identifikovat a vyvodit

⁷¹ V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 28. dubna 2022, Meta Platforms Ireland (C-319/20, [EU:C:2022:322](#), body 74 a 75).

⁷² Ve smyslu čl. 4 bodu 1 GDPR.

⁷³ Ve smyslu čl. 8 odst. 1 směrnice 95/46 a čl. 9 odst. 1 GDPR.

⁷⁴ V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. července 2023, Meta Platforms a další (Všeobecné podmínky používání sociální sítě) (C 252/21, [EU:C:2023:537](#), bod 73).

⁷⁵ Viz rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (C 184/20, [EU:C:2022:601](#), bod 126 a citovaná judikatura).

závěry o jejich zdravotním stavu. Tak by tomu mohlo být například v případě, kdy jsou dotčené léčivé přípravky dodány nikoli do bydliště zákazníka, který si je objednal, ale do bydliště jiné osoby, nebo pokud zákazník bez ohledu na adresu dodání zmínil ve své objednávce nebo v komunikaci s ní související jinou identifikovatelnou osobu, například člena své rodiny.

Soudní dvůr dále uvedl, že skutečnost, že takové informace představují údaje o zdravotním stavu, nebrání tomu, aby mohly být zpracovávány, zejména v rámci správy zdravotnických služeb a systémů, pokud je splněna jedna z podmínek⁷⁶. Tak tomu může být zejména v případě, kdy subjekt údajů udělí výslovný souhlas s jednou nebo více operacemi zpracování těchto osobních údajů, jejichž charakteristika a konkrétní účely mu byly prezentovány přesným, úplným a snadno srozumitelným způsobem. Takové zpracování může být rovněž přípustné, pokud je nezbytné pro účely zdravotní péče na základě unijního práva, práva členského státu nebo na základě smlouvy uzavřené se zdravotnickým pracovníkem.

⁷⁶ Podmínky stanovené v čl. 8 odst. 2 směrnice 95/46 a čl. 9 odst. 2 GDPR.

IV. Občanství Unie⁷⁷

1. Právo občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Mirin (C-4/23, [EU:C:2024:845](#))

„Řízení o předběžné otázce – Občanství Unie – Články 20 a 21 SFEU – Články 7 a 45 Listiny základních práv Evropské unie – Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států – Občan Unie, který při výkonu tohoto práva a během pobytu v jiném členském státě legálně dosáhl změny osobního jména a genderové identity – Povinnost členského státu původu uznat a zapsat tuto změnu osobního jména a genderové identity do matriční knihy narození – Vnitrostátní právní úprava, která neumožňuje takové uznání a takový zápis a nutí dotyčnou osobu k zahájení nového soudního řízení o změně genderové identity v členském státě původu – Dopad vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irska z Evropské unie“

Velký senát Soudního dvora, kterému Judecătoria Sectorului 6 București (soud prvního stupně šestého obvodu v Bukurešti, Rumunsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil rozsah povinnosti členského státu původu uznat a zapsat do matriční knihy narození jednoho ze svých státních příslušníků změnu osobního jména a genderové identity, jež tento občan Evropské unie legálně získal při výkonu práva volného pohybu a pobytu v jiném členském státě.

M.-A. A. je osoba narozená v roce 1992 v Rumunsku, která byla po narození zapsána jako osoba ženského pohlaví. M.-A. A. nabyla britské státní občanství naturalizací poté, co se v roce 2008 přestěhovala do Spojeného království.

M.-A. A. si ve Spojeném království v únoru roku 2017 v rámci řízení Deed Poll⁷⁸ změnila osobní jméno a oslovení z ženského na mužské a dále si vyměnila některé úřední doklady vydané britskými orgány. V červnu roku 2020 získal M.-A. A. ve Spojeném království „Gender Identity Certificate“ (osvědčení o genderové identitě), které potvrzuje jeho mužskou genderovou identitu.

V květnu roku 2021 požádal M.-A. A. na základě prohlášení učiněného v rámci řízení Deed Poll a osvědčení o genderové identitě příslušné rumunské orgány, aby do jeho matriční knihy narození vyznačily poznámky o změně jeho osobního jména, pohlaví a osobního identifikačního čísla tak, aby odpovídaly mužskému pohlaví. Požádal i o nový rodný list obsahující tyto nové údaje. Rozhodnutím ze dne 21. června 2021 zamítly rumunské orgány žádost M.-A. A. zejména z důvodu, že v souladu s použitelnou právní úpravou lze poznámku o změně genderové identity osoby zapsat do matriční knihy narození pouze tehdy, pokud byla schválena pravomocným rozhodnutím soudu.

Předkládající soud, k němuž M.-A. A. podal žalobu proti tomuto rozhodnutí, si konkrétně kladl otázku, zda status občana Unie, jakož i právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států brání vnitrostátní právní úpravě, která dotyčné osobě ukládá povinnost zahájit nové řízení o změně genderové identity před vnitrostátními soudy, když již za tímto účelem úspěšně ukončila řízení v jiném členském státě, jehož je rovněž státním příslušníkem. Předkládající soud se dále zamýšlel nad tím, jaký vliv na řešení sporu v původním řízení mělo vystoupení Spojeného království z Unie⁷⁹.

⁷⁷ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 21. března 2024 (velký senát), *Landeshauptstadt Wiesbaden* (C-61/22, [EU:C:2024:251](#)), představený v oddíle IX.3 „Kontroly na hranicích“.

⁷⁸ Toto řízení umožňuje britským občanům změnu příjmení nebo jména pouhým prohlášením.

⁷⁹ S ohledem na to, že v projednávané věci bylo řízení o změně genderové identity zahájeno ve Spojeném království před vystoupením tohoto státu z Unie, avšak skončilo až po jeho vystoupení, a to během přechodného období, se předkládající soud ptal, zda je Rumunsko za takových okolností povinno uznat právní účinky tohoto řízení o změně genderové identity, které proběhlo ve Spojeném království.

V první řadě Soudní dvůr připomněl, že i když je osobní stav jednotlivců, do jehož rámce spadají normy týkající se změny osobního jména a genderové identity osoby, za současného stavu unijního práva záležitostí spadající do pravomoci členských států, při výkonu této pravomoci musí všechny členské státy dodržovat unijní právo.

V této souvislosti již Soudní dvůr rozhodl, že odmítnutí orgány členského státu uznat jméno příslušníka tohoto státu, který využil práva na volný pohyb a je rovněž státním příslušníkem jiného členského státu, tedy jméno určené v posledně uvedeném členském státě, může být na překážku výkonu práva svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států zakotveného v článku 21 SFEU⁸⁰. Taková překážka přitom může rovněž vyplývat z toho, že tytéž orgány odmítly uznat změnu genderové identity provedenou na základě řízení stanovených za tímto účelem v členském státě, ve kterém občan Unie využil svého práva volného pohybu a pobytu, bez ohledu na to, zda je tato změna spojena se změnou osobního jména, jako je tomu v projednávané věci. Gender podobně jako jméno totiž definuje osobní identitu a osobní status osoby. Odmítnutí změnit a uznat genderovou identitu státního příslušníka členského státu, které legálně dosáhl v jiném členském státě, tak může být způsobilé vyvolat na straně dotyčné osoby značné administrativní, profesní a soukromé obtíže. Pro takového občana Unie totiž existuje konkrétní riziko, že z důvodu, že bude mít dvě různá osobní jména a budou mu přiznány dvě odlišné genderové identity, bude muset rozptýlit pochybnosti ohledně své totožnosti, jakož i pravosti dokladů, které má, nebo pravdivosti údajů v nich obsažených.

Odmítnutí uznat a zapsat do matrik členského státu změnu osobního jména a genderové identity, které státní příslušník tohoto členského státu legálně dosáhl v jiném členském státě, na základě vnitrostátní právní úpravy, která takové uznání a zápis neumožňuje, v důsledku čehož je dotyčná osoba nucena zahájit nové soudní řízení o změně genderové identity v tomto prvním členském státě, jež nebere v potaz tuto změnu, které bylo dosaženo v tomto jiném členském státě, proto může omezit výkon práva svobodně se pohybovat a pobývat na území Unie.

V druhé řadě Soudní dvůr připomněl, že vnitrostátní právní úprava, která může omezit výkon práva zakotveného v článku 21 SFEU, může být odůvodněna, jen pokud je v souladu se základními právy zaručenými Listinou základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), a zejména s právem na respektování soukromého života uvedeným v článku 7, přičemž toto uvedené právo má stejný smysl a rozsah jako právo zaručené v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod⁸¹⁸². Evropský soud pro lidská práva přitom konstatoval, že řízení o uznání genderové identity upravené vnitrostátní právní úpravou dotčenou ve věci v původním řízení je neslučitelné s článkem 8 EÚLP, jelikož nesplňuje požadavky stanovené tímto ustanovením pro posouzení žádosti o změnu genderu, která byla poprvé podána k vnitrostátnímu soudu⁸³.

Toto řízení nemůže být ani účinným prostředkem umožňujícím občanovi Unie, který při svém pobytu v jiném členském státě, a tedy při výkonu práva zaručeného v článku 21 SFEU a v článku 45 Listiny, již legálně dosáhl změny osobního jména a genderové identity, účelně využít svých práv přiznaných v těchto člancích, vykládaných ve světle článku 7 Listiny, a to tím spíše že totéž řízení vystavuje tohoto

⁸⁰ Viz rozsudek ze dne 8. června 2017, Freitag (C-541/15, [EU:C:2017:432](#)). V tomto rozsudku Soudní dvůr zejména konstatoval, že z rozdílu mezi dvěma jmény, jež se vztahují k téže osobě, mohou pramenit nejasnosti a obtíže, neboť mnohé činnosti každodenního života ve veřejné i soukromé oblasti vyžadují předložení důkazu o totožnosti (body 36 a 37).

⁸¹ Úmluva podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).

⁸² V souladu s čl. 52 odst. 3 Listiny.

⁸³ ESLP, 19. ledna 2021, X a Y v. Rumunsko, CE:ECHR:2021:0119JUD 000214516. V tomto rozsudku Evropský soud pro lidská práva mimo jiné rozhodl, že podle článku 8 EÚLP jsou členské státy povinny stanovit jasný a předvídatelný postup pro právní uznání genderové identity umožňující změnu pohlaví, a tedy jména nebo osobního identifikačního čísla v úředních dokumentech rychle, transparentně a přístupným způsobem.

občana riziku, že povede k jinému výsledku, než k jakému dospěly orgány tohoto jiného členského státu.

K tomu, aby vnitrostátní právní úprava týkající se zápisu změny osobního jména a genderové identity do matrik mohla být považována za slučitelnou s unijním právem, je totiž nezbytné, aby ustanovení nebo vnitrostátní řízení umožňující podat žádost o takový zápis neznemožňovaly nebo nadměrně neztěžovaly výkon práv přiznaných v článku 21 SFEU, a zejména práva na uznání této změny. Výkon tohoto práva přitom může být zpochybněn posuzovací pravomocí, kterou mají příslušné orgány v rámci tohoto řízení, přičemž existence takové pravomoci může vést k rozdílu mezi dvěma jmény a dvěma gendery téže osoby při prokazování její totožnosti, jakož i ke značným obtížím administrativní, profesní a soukromé povahy. Taková vnitrostátní právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, je tudíž v rozporu s požadavky vyplývajícími z článku 21 SFEU.

V neposlední řadě Soudní dvůr zdůraznil, že je v tomto ohledu irelevantní, že žádost o uznání a zápis změny osobního jména a genderové identity byla podána ke dni, kdy již vstoupilo v platnost vystoupení členského státu z Unie, ve kterém bylo této změny legálně dosaženo⁸⁴.

2. Právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), Komise v. Česká republika (Volitelnost a členství v politické straně) (C-808/21, [EU:C:2024:962](#))

„Nesplnění povinnosti státem – Článek 20 SFEU – Občanství Unie – Článek 21 SFEU – Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států – Článek 22 SFEU – Právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě bydliště za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu – Občané Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky – Absence práva stát se členem politické strany – Články 2 a 10 SEU – Zásada demokracie – Článek 4 odst. 2 SEU – Respektování národní identity členských států – Článek 12 Listiny základních práv Evropské unie – Úloha politických stran při vyjadřování vůle občanů Unie“

Velký senát Soudního dvora, který rozhodoval o žalobě pro nesplnění povinnosti, určil, že Česká republika tím, že občanům Evropské unie, kteří nemají státní občanství České republiky, ale mají bydliště v České republice, odepírá právo stát se členem politické strany nebo politického hnutí, nesplnila povinnosti, které pro ni vyplývají z článku 22 SFEU.

Český zákon týkající se politických stran a hnutí⁸⁵ stanoví, že občané mají právo se sdružovat v politických stranách a v politických hnutích a každý občan starší 18 let může být členem strany nebo hnutí. Z toho plyne, že občané Evropské unie, kteří nemají státní občanství České republiky, ale mají bydliště v České republice, tak toto právo nemají.

Evropská komise měla za to, že tato právní úprava je v rozporu s článkem 22 SFEU, a podala proto k Soudnímu dvoru žalobu pro nesplnění povinnosti. Evropská komise zejména tvrdí, že Česká

⁸⁴ Soudní dvůr poznamenal, že v rozsahu, v němž se M.-A. A. jakožto občan Unie domáhal ve svém členském státě původu uznání změny svého osobního jména a genderové identity, které dosáhl při výkonu svého práva volného pohybu a pobytu ve Spojeném království v případě jména před vystoupením tohoto členského státu z Unie a v případě genderové identity před 31. prosincem 2020, tedy datem stanoveným v dohodě o vystoupení jako konec přechodného období, se mohl vůči tomuto členskému státu původu dovolávat práv souvisejících s tímto postavením, zejména práv stanovených v člancích 20 a 21 SFEU, a to i po skončení tohoto období.

⁸⁵ Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění zákona č. 117/1994 Sb. Viz § 1 a § 2 odst. 3 tohoto zákona.

republika tím, že právo stát se členem politické strany nebo politického hnutí přiznává pouze českým státními příslušníky, brání občanům Unie, kteří mají bydliště v tomto členském státě, ale nejsou jeho státními příslušníky, vykonávat volební práva v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu za stejných podmínek jako čeští státní příslušníci.

Závěry Soudního dvora

Na prvním místě se Soudní dvůr zabýval rozsahem působnosti článku 22 SFEU, přičemž zohlednil jeho znění, kontext a cíle, které sleduje.

Zaprvé, podle znění tohoto ustanovení požívají občané Unie mající bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu za stejných podmínek jako státní příslušníci uvedeného členského státu a tato práva jsou vykonávána v souladu s podrobnou úpravou přijatou Radou Evropské unie. Toto znění neobsahuje žádnou zmínku o podmínkách týkajících se získání postavení člena politické strany nebo politického hnutí. Naproti tomu článek 22 SFEU tím, že odkazuje na podmínky práva volit a být volen, které platí pro státní příslušníky členského státu, v němž má takový občan Unie bydliště, zakazuje, aby tento členský stát stanovil pro výkon tohoto práva tímto občanem Unie jiné podmínky, než jaké platí pro jeho vlastní státní příslušníky. Toto ustanovení tedy stanoví zvláštní pravidlo zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti, a v důsledku toho dopadá na každé vnitrostátní opatření zavádějící rozdílné zacházení, které by mohlo narušit účinný výkon práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

Mimoto pravidla pro výkon práva volit a být volen byla přijata Radou ve směrnicích 93/109⁸⁶ a 94/80⁸⁷, které sice neobsahují ustanovení týkající se podmínek, za nichž se občané Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, mohou stát členy politické strany, avšak nemohou, a to ani implicitně, omezovat rozsah práv a povinností plynoucích z článku 22 SFEU. V tomto ohledu je třeba uvést, že při neexistenci zvláštních ustanovení týkajících se těchto podmínek spadá jejich určení do pravomoci členských států. Členské státy však při výkonu této pravomoci musí dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, včetně článku 22 SFEU.

Zadruhé, pokud jde o kontext článku 22 SFEU, Soudní dvůr odkázal jak na ostatní ustanovení Smlouvy o FEU, tak na ustanovení téže právní síly nacházející se zejména ve Smlouvě o EU a v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že článek 22 SFEU ve spojení s čl. 20 odst. 2 SFEU spojuje právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu se statutem občana Unie. Kromě toho je třeba poznamenat, že podle čl. 20 odst. 2 a článku 21 SFEU přiznává občanství Unie každému občanovi Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Existuje tedy vazba mezi právem volného pohybu a pobytu na jedné straně a právem občanů Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, volit a být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu na straně druhé.

Dále článek 10 SEU, který uznává právo občanů Unie být přímo zastoupeni v Evropském parlamentu a podílet se na demokratickém životě Unie, zdůrazňuje vazbu mezi zásadou zastupitelské demokracie v rámci Unie a právem volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu, které je spojeno s občanstvím Unie a zaručeno v čl. 22 odst. 2 SFEU.

⁸⁶ Směrnice Rady 93/109/ES ze dne 6. prosince 1993, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (Úř. věst. 1993, L 329, s. 34; Zvl. vyd. 20/01, s. 7), ve znění směrnice Rady 2013/1/EU ze dne 20. prosince 2012 (Úř. věst. 2013, L 6, s. 27).

⁸⁷ Směrnice Rady 94/80/ES ze dne 19. prosince 1994, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky (Úř. věst. 1994, L 368, s. 38; Zvl. vyd. 20/01, s. 12).

A konečně čl. 12 odst. 1 Listiny zakotvuje právo každého na svobodu sdružovat se s jinými na všech úrovních, zejména pokud jde o záležitosti politické, odborové či občanské. Toto právo odpovídá právu zaručenému v čl. 11 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které je jedním ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti, jelikož občanům umožňuje jednat kolektivně v oblastech společného zájmu a přispívat tak k řádnému fungování veřejného života. Článek 10 odst. 4 SEU a čl. 12 odst. 2 Listiny přitom uznávají prvořadou úlohu politických stran při vyjadřování vůle občanů Unie. Politické strany, mezi jejichž funkce patří navrhopvat volební kandidáty, tak hrají klíčovou úlohu v systému zastupitelské demokracie, na kterém je v souladu s čl. 10 odst. 1 SEU založeno fungování Unie. Členství v politické straně nebo politickém hnutí tudíž podstatně přispívá k účinnému výkonu práva být volen, které přiznává článek 22 SFEU.

Zatřetí je třeba uvést, že cílem článku 22 SFEU je především přiznat občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, právo účastnit se demokratického volebního procesu v tomto členském státě prostřednictvím práva volit a být volen na evropské a místní úrovni. Dále má tento článek zajistit rovné zacházení s občany Unie, což znamená, že tito občané Unie musí mít za účelem výkonu tohoto práva v obecních volbách a volbách do Evropského parlamentu rovný přístup k prostředkům existujícím ve vnitrostátním právním řádu, kterými disponují státní příslušníci uvedeného členského státu. A konečně z vazby mezi právem volného pohybu a pobytu a právem volit a být volen v těchto volbách vyplývá, že posledně uvedené právo má zejména usnadnit postupnou integraci dotyčného občana Unie do společnosti hostitelského členského státu. Článek 22 SFEU má tedy zajistit zastoupení občanů Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, jakožto důsledek jejich integrace do společnosti hostitelského členského státu.

Na druhém místě Soudní dvůr právě s ohledem na tato upřesnění rozsahu působnosti článku 22 SFEU, vykládaného ve světle článků 20 a 21 SFEU, článku 10 SEU a článku 12 Listiny, zkoumal, zda rozdílné zacházení, které česká právní úprava zavádí na základě státní příslušnosti, pokud jde o možnost stát se členem politické strany nebo politického hnutí, vede k tomu, že občané Unie, kteří mají bydliště v České republice, ale nejsou jejími státními příslušníky, nemají v rozporu s článkem 22 SFEU rovný přístup k prostředkům, jimiž disponují čeští státní příslušníci za účelem účinného výkonu jejich práva být voleni.

V tomto ohledu je pravda, že v České republice je možné, aby kandidát, který není členem žádné politické strany nebo politického hnutí, mohl být uveden na kandidátní listině podané takovou stranou nebo takovým hnutím či jejich koalicí v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. Avšak vzhledem k tomu, že právě členové politické strany nebo politického hnutí vybírají kandidáty, kteří mají být zařazeni na jejich kandidátní listiny, skutečnost, že občan Unie, který má bydliště v České republice, ale není jejím státním příslušníkem, a který se chce účastnit těchto voleb, se nemůže stát členem politické strany nebo politického hnutí, může vést k jeho vyloučení z účasti na rozhodování uvedené strany nebo hnutí, pokud jde o jeho zařazení na tuto kandidátní listinu. V důsledku toho se takoví občané Unie nacházejí v méně výhodné situaci než čeští státní příslušníci, kteří jsou členy politické strany nebo politického hnutí v tomto členském státě, pokud jde o možnost kandidovat v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu na kandidátní listině takové politické strany nebo takového politického hnutí nebo jejich koalice.

Dále je třeba uvést, že skutečnost, že se čeští státní příslušníci mohou rozhodnout, zda budou kandidovat jako členové politické strany nebo politického hnutí, nebo jako nezávislí kandidáti, zatímco občané Unie, kteří mají bydliště v České republice, ale nejsou jejími státními příslušníky, takovou možnost nemají, dokazuje, že tito občané Unie nemohou vykonávat své právo být voleni v těchto volbách za stejných podmínek jako čeští státní příslušníci.

Na třetím a posledním místě Soudní dvůr zkoumal, zda toto rozdílné zacházení stran přístupu k prostředkům umožňujícím účinný výkon práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu může být ospravedlněno důvody týkajícími se respektování národní identity členského státu ve smyslu čl. 4 odst. 2 SEU.

Předně je pravda, že součástí národní identity je i uspořádání politického života na celostátní úrovni, na kterém se podílejí politické strany a politická hnutí. Je však třeba poznamenat, že jelikož se právo volit a být volen, které občanům Unie majícím bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, přiznává článek 22 SFEU, týká obecních voleb a voleb do Evropského parlamentu v tomto členském státě, neukládá toto ustanovení uvedenému členskému státu povinnost přiznat těmto občanům právo volit a být voleni v celostátních volbách ani mu nezakazuje přijmout zvláštní pravidla pro rozhodování v rámci politické strany nebo politického hnutí o kandidatuře v celostátních volbách, která by z účasti na takovém rozhodování vylučovala členy strany nebo hnutí, kteří nejsou státními příslušníky uvedeného státu.

Dále je třeba uvést, že čl. 4 odst. 2 SEU musí být vykládán s přihlédnutím k ustanovením téže právní síly, zejména článkům 2 a 10 SEU, a nemůže zprostit členské státy povinnosti dodržovat požadavky, které z nich vyplývají. Zásada demokracie a zásada rovného zacházení představují v tomto ohledu hodnoty, na nichž je podle článku 2 SEU založena Unie. Toto ustanovení nepředstavuje pouze vyjádření politického směřování nebo záměrů, ale obsahuje hodnoty, které jsou součástí samotné identity Unie jako společného právního řádu a které jsou konkretizovány v zásadách obsahujících povinnosti, jež jsou pro členské státy právně závazné. Mimoto zásada zastupitelské demokracie, na které je v souladu s čl. 10 odst. 1 SEU založeno fungování Unie, konkretizuje hodnotu demokracie uvedenou v článku 2 SEU.

A konečně článek 22 SFEU tím, že občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, zaručuje právo volit a být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu v uvedeném členském státě, a to za stejných podmínek jako státním příslušníkům tohoto členského státu, konkretizuje zásadu demokracie a zásadu rovného zacházení s občany Unie, které jsou součástí identity a společných hodnot Unie, k nimž se hlásí členské státy a jejichž dodržování musí na svém území zajistit. Nelze tudíž mít za to, že pokud se takovým občanům Unie umožní stát se členy politické strany nebo politického hnutí v členském státě jejich bydliště v zájmu plného provedení zásad demokracie a rovného zacházení, dojde tím k ohrožení národní identity tohoto členského státu.

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2024 (velký senát), Komise v. Polsko (Volitelnost a členství v politické straně) (C-814/21, [EU:C:2024:963](#))

„Nesplnění povinnosti státem – Článek 20 SFEU – Občanství Unie – Článek 21 SFEU – Právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států – Článek 22 SFEU – Právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu v členském státě bydliště za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu – Občané Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky – Absence práva být členem politické strany – Články 2 a 10 SEU – Zásada demokracie – Článek 4 odst. 2 SEU – Respektování národní identity členských států – Článek 12 Listiny základních práv Evropské unie – Úloha politických stran při vyjadřování vůle občanů Unie“

Soudní dvůr, jemuž byla předložena žaloba pro nesplnění povinnosti, ve velkém senátu rozhodl, že Polsko tím, že občanům Unie, kteří nemají polskou státní příslušnost, ale mají bydliště v Polsku, odepírá právo být členem politické strany, nesplnilo povinnosti, které pro něj vyplývají z článku 22 SFEU.

Polský zákon o politických stranách⁸⁸ stanoví, že členy politických stran mohou být občané Polské republiky, kteří dosáhli 18 let. Z toho plyne, že občané Evropské unie, kteří nemají polskou státní příslušnost, ale mají bydliště v Polsku, toto právo nemají.

⁸⁸ Ustawa o partiach politycznych (zákon o politických stranách) ze dne 27. dubna 1997 (Dz. U. z roku 1997, částka 98, č. 604). Viz čl. 2 odst. 1 tohoto zákona.

Evropská komise měla za to, že tato právní úprava je v rozporu s článkem 22 SFEU, a podala proto k Soudnímu dvoru žalobu pro nesplnění povinnosti. Zejména tvrdí, že tím, že Polsko vyhrazuje členství v politické straně pouze polským státními příslušníkům, znemožňuje občanům Unie, kteří mají bydliště v Polsku, ale nejsou jeho státními příslušníky, vykonávat volební práva v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu za stejných podmínek jako polští státní příslušníci.

Závěry Soudního dvora

Na prvním místě se Soudní dvůr zabýval rozsahem působnosti článku 22 SFEU, přičemž zohlednil jeho znění, kontext a cíle, které sleduje.

Zprvce podle znění tohoto ustanovení požívají občané Unie mající bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu za stejných podmínek jako státní příslušníci uvedeného členského státu a tato práva jsou vykonávána v souladu s podrobnou úpravou přijatou Radou Evropské unie. Toto znění neobsahuje žádnou zmínku o podmínkách pro získání postavení člena politické strany. Naproti tomu článek 22 SFEU tím, že odkazuje na podmínky práva volit a být volen, které platí pro státní příslušníky členského státu, v němž má takový občan Unie bydliště, zakazuje, aby tento členský stát stanovil pro výkon tohoto práva tímto občanem Unie jiné podmínky, než jaké platí pro jeho vlastní státní příslušníky. Toto ustanovení tedy stanoví zvláštní pravidlo zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti, a v důsledku toho dopadá na každé vnitrostátní opatření zavádějící rozdílné zacházení, které by mohlo narušit účinný výkon práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu.

Mimoto pravidla pro výkon práva volit a být volen byla přijata Radou ve směrnici 93/109⁸⁹ a 94/80⁹⁰, které sice neobsahují ustanovení týkající se podmínek, za nichž se občané Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, mohou stát členy politické strany, avšak nemohou, a to ani implicitně, omezovat rozsah práv a povinností plynoucích z článku 22 SFEU. V tomto ohledu je třeba uvést, že při neexistenci zvláštních ustanovení týkajících se těchto podmínek spadá jejich určení do pravomoci členských států. Členské státy však při výkonu této pravomoci musí dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva, včetně článku 22 SFEU.

Zadruhé, pokud jde o kontext článku 22 SFEU, Soudní dvůr odkázal jak na ostatní ustanovení Smlouvy o FEU, tak na ustanovení téže právní síly nacházející se zejména ve Smlouvě o EU a v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

V tomto ohledu je třeba nejprve uvést, že článek 22 SFEU ve spojení s čl. 20 odst. 2 SFEU spojuje právo volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu se statutem občana Unie. Kromě toho je třeba poznamenat, že podle čl. 20 odst. 2 a článku 21 SFEU přiznává občanství Unie každému občanovi Unie základní a osobní právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Existuje tedy vazba mezi právem volného pohybu a pobytu na jedné straně a právem občanů Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, volit a být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu na straně druhé.

Dále článek 10 SEU, který uznává právo občanů Unie být přímo zastoupeni v Evropském parlamentu a podílet se na demokratickém životě Unie, zdůrazňuje vazbu mezi zásadou zastupitelské demokracie

⁸⁹ Směrnice Rady 93/109/ES ze dne 6. prosince 1993, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu občanů Unie, kteří mají bydliště v některém členském státě a nejsou jeho státními příslušníky (Úř. věst. 1993, L 329, s. 34; Zvl. vyd. 20/01, s. 7), ve znění směrnice Rady 2013/1/EU ze dne 20. prosince 2012 (Úř. věst. 2013, L 26, s. 27).

⁹⁰ Směrnice Rady 94/80/ES ze dne 19. prosince 1994, kterou se stanoví pravidla pro výkon práva volit a práva být volen v obecních volbách pro občany Unie s bydlištěm v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky (Úř. věst. 1994, L 368, s. 38; Zvl. vyd. 20/01, s. 12).

v rámci Unie a právem volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu, které je spojeno s občanstvím Unie a zaručeno v čl. 22 odst. 2 SFEU.

A konečně čl. 12 odst. 1 Listiny zakotvuje právo každého na svobodu sdružovat se s jinými na všech úrovních, zejména pokud jde o záležitosti politické, odborové či občanské. Toto právo odpovídá právu zaručenému v čl. 11 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, které je jedním ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti, jelikož občanům umožňuje jednat kolektivně v oblastech společného zájmu, a přispívat tak k řádnému fungování veřejného života. Článek 10 odst. 4 SEU a čl. 12 odst. 2 Listiny přitom uznávají prvořadou úlohu politických stran při vyjadřování vůle občanů Unie. Politické strany, mezi jejichž funkce patří navrhnout volební kandidáty, tak hrají klíčovou úlohu v systému zastupitelské demokracie, na kterém je v souladu s čl. 10 odst. 1 SEU založeno fungování Unie. Členství v politické straně tudíž podstatně přispívá k účinnému výkonu práva být volen, které přiznává článek 22 SFEU.

Zatřetí je třeba uvést, že cílem článku 22 SFEU je především přiznat občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, právo účastnit se demokratického volebního procesu v tomto členském státě prostřednictvím práva volit a být volen na evropské a místní úrovni. Dále má tento článek zajistit rovné zacházení s občany Unie, což znamená rovný přístup k prostředkům existujícím ve vnitrostátním právním řádu, kterými disponují státní příslušníci uvedeného členského státu za účelem výkonu tohoto práva v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu. A konečně z vazby mezi právem volného pohybu a pobytu a právem volit a být volen v těchto volbách vyplývá, že posledně uvedené právo má zejména usnadnit postupnou integraci dotyčného občana Unie do společnosti hostitelského členského státu. Článek 22 SFEU má tedy zajistit zastoupení občanů Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, jakožto důsledek jejich integrace do společnosti hostitelského členského státu.

Na druhém místě Soudní dvůr ve světle těchto upřesnění k působnosti článku 22 SFEU, vykládaného ve světle článků 20 a 21 SFEU, článku 10 SEU a článku 12 Listiny, zkoumal, zda rozdílné zacházení na základě státní příslušnosti zavedené polskou právní úpravou, pokud jde o možnost stát se členem politické strany, vede k tomu, že občané Unie, kteří mají bydliště v Polsku, ale nejsou jeho státními příslušníky, nemají v rozporu s článkem 22 SFEU rovný přístup k prostředkům, jimiž disponují státní příslušníci tohoto členského za účelem účinného výkonu jejich práva být voleni.

V tomto ohledu je sice v Polsku možné, aby nezávislý kandidát, který není členem politické strany, byl nominován volebním výborem politické strany. Vzhledem však k tomu, že právě členové politické strany vybírají kandidáty, kteří mají být nominováni, skutečnost, že občan Unie, který má bydliště v Polsku, jehož není státním příslušníkem, není členem politické strany, má v zásadě za následek jeho vyloučení z účasti na rozhodování této strany, pokud jde o jeho nominaci volebním výborem. Z toho důvodu se takoví občané Unie nacházejí v méně výhodné situaci než polští státní příslušníci, kteří jsou členy politické strany, pokud jde o možnost kandidovat v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu na kandidátní listině politické strany.

Dále skutečnost, že se polští státní příslušníci mohou rozhodnout, zda budou kandidovat jako členové politické strany, nebo jako nezávislí kandidáti, zatímco občané Unie, kteří mají bydliště v Polsku, ale nejsou jeho státními příslušníky, takovou možnost nemají, dokazuje, že tito občané Unie nemohou vykonávat právo být voleni v těchto volbách za stejných podmínek jako polští státní příslušníci.

Na třetím a posledním místě Soudní dvůr zkoumal, zda toto rozdílné zacházení stran přístupu k prostředkům umožňujícím účinný výkon práva volit a být volen v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu může být ospravedlněno důvody týkajícími se respektování národní identity členského státu ve smyslu čl. 4 odst. 2 SEU.

Předně je sice pravda, že uspořádání politického života na celostátní úrovni, na kterém se podílejí politické strany, je součástí národní identity. Vzhledem však k tomu, že právo volit a být volen, které článek 22 SFEU přiznává občanům Unie majícím bydliště ve státě, jehož nejsou státními příslušníky, se

týká obecních voleb a voleb do Evropského parlamentu v uvedeném členském státě, toto ustanovení neukládá tomuto členskému státu povinnost přiznat těmto občanům právo volit a být voleni v celostátních volbách, ani mu nezakazuje přijmout zvláštní pravidla pro rozhodování v rámci politické strany o nominaci kandidátů do celostátních voleb, která by vylučovala, aby se členové strany, kteří nejsou státními příslušníky uvedeného státu, účastnili takového rozhodování.

Dále je třeba uvést, že čl. 4 odst. 2 SEU musí být vykládán s přihlédnutím k ustanovením téže právní síly, zejména článkům 2 a 10 SEU, a nemůže zprostit členské státy povinnosti dodržovat požadavky, které z nich vyplývají. Zásada demokracie a zásada rovného zacházení představují v tomto ohledu hodnoty, na nichž je podle článku 2 SEU založena Unie. Toto ustanovení nepředstavuje pouze vyjádření politického směřování nebo záměrů, ale obsahuje hodnoty, které jsou součástí samotné identity Unie jako společného právního řádu a které jsou konkretizovány v zásadách obsahujících povinnosti, jež jsou pro členské státy právně závazné. Mimoto zásada zastupitelské demokracie, na které je v souladu s čl. 10 odst. 1 SEU založeno fungování Unie, konkretizuje hodnotu demokracie uvedenou v článku 2 SEU.

A konečně článek 22 SFEU tím, že občanům Unie, kteří mají bydliště v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky, zaručuje právo volit a být voleni v obecních volbách a ve volbách do Evropského parlamentu v uvedeném členském státě, a to za stejných podmínek jako státním příslušníkům tohoto členského státu, konkretizuje zásadu demokracie a zásadu rovného zacházení s občany Unie, které jsou součástí identity a společných hodnot Unie, k nimž se hlásí členské státy a jejichž dodržování musí na svém území zajistit. Nelze tudíž mít za to, že pokud se takovým občanům Unie umožní stát se členy politické strany v členském státě jejich bydliště v zájmu plného provedení zásad demokracie a rovného zacházení, dojde tím k ohrožení národní identity tohoto členského státu.

V. Svobody pohybu v rámci Unie: svoboda usazování⁹¹

Rozsudek ze dne 19. prosince 2024 (velký senát), Halmer
Rechtsanwaltsgesellschaft (C-295/23, [EU:C:2024:1037](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 49 SFEU – Svoboda usazování – Článek 63 SFEU – Volný pohyb kapitálu – Určení, jaká svoboda pohybu je relevantní – Služby na vnitřním trhu – Směrnice 2006/123/ES – Článek 15 – Požadavky související s držením podílu na kapitálu společnosti – Kapitálová účast ryze finančního investora v rámci profesní advokátní společnosti – Zrušení zápisu této společnosti na seznamu členů advokátní komory kvůli této účasti – Omezení svobody usazování a volného pohybu kapitálu – Odůvodnění vycházející z ochrany nezávislosti advokátů a příjemců právních služeb – Nezbytnost – Přiměřenost“

Velký senát Soudního dvora, na nějž se s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce obrátila Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Bavorská disciplinární komise pro advokáty, Německo), se vyjádřil k tomu, zda je vnitrostátní právní úprava, která pod sankcí vyškrtnutí advokátní společnosti ze seznamu členů advokátní komory zakazuje, aby byly obchodní podíly na této společnosti převedeny na ryze finančního investora, který nehodlá v rámci uvedené společnosti vykonávat profesní činnost uvedenou v této právní úpravě, v souladu s článkem 63 SFEU a směrnicí 2006/123⁹².

Advokátní společnost HR se sídlem v Německu byla založena ve formě kapitálové společnosti, na kterou se vztahuje zákon o společnostech s ručením omezeným. Jejím jednatelem a jediným společníkem byl původně Daniel Halmer, který vykonával povolání advokáta.

Společnost HR, která byla založena smlouvou v lednu 2020, byla v tomtéž roce zapsána do obchodního rejstříku a na seznam členů Mnichovské advokátní komory.

V roce 2021 převedl D. Halmer 51 ze 100 obchodních podílů ve společnosti HR na společnost SIVE Beratung und Beteiligung GmbH (dále jen „společnost SIVE“), což je společnost s ručením omezeným založená podle rakouského práva.

Stanovy společnosti HR byly pozměněny tak, aby umožňovaly převod obchodních podílů na kapitálovou společnost nezapsanou do seznamu členů advokátní komory; vedení společnosti HR přitom bylo vyhrazeno pouze advokátům zapsaným do seznamu členů advokátní komory, aby byla zaručena nezávislost této společnosti.

Informace o změně stanov společnosti HR a o převodu obchodních podílů v této společnosti byly zapsány do obchodního rejstříku a společnost HR informovala o změně stanov a o převodu 51 ze svých 100 obchodních podílů na společnost SIVE advokátní komoru.

Advokátní komora nicméně společnosti HR sdělila, že převod obchodních podílů na společnost SIVE je zakázán dle Bundesrechtsanwaltsordnung (spolkový advokátní řád) (dále jen „advokátní řád“), ve znění použitelném na skutkový stav v původním řízení, a pokud se u převodu setrvá, společnost HR bude vyškrtuta ze seznamu členů advokátní komory. Společnost HR ovšem advokátní komoře sdělila, že na uvedeném převodu trvá. Advokátní komora tudíž uvedenou společnost vyškrtla ze

⁹¹ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudky: rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), **Litva a další v. Parlament a Rada** (Balíček mobility) (C-541/20 až C-555/20, [EU:C:2024:818](#)), představený v oddíle XII „Doprava“; rozsudek ze dne 4. října 2024, **FIFA** (C-650/22, [EU:C:2024:824](#)), představený v oddíle XIII.1 „Kartelové dohody (článek 101 SFEU)“.

⁹² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES ze dne 12. prosince 2006 o službách na vnitřním trhu (Úř. věst. 2006, L 376, s. 36).

seznamu členů, a to v podstatě z toho důvodu, že společníky advokátní společnosti mohou být pouze advokáti, příslušníci povolání uvedených v advokátním řádu a lékaři a lékárníci⁹³.

Společnost HR tedy podala proti rozhodnutí advokátní komory o vyškrtnutí ze seznamu členů zmíněné komory žalobu u Bayerischer Anwaltsgerichtshof (Bavorská disciplinární komise pro advokáty). Společnost HR na podporu žaloby tvrdí, že advokátní řád odporuje zejména právu na volný pohyb kapitálu, které je zaručeno v čl. 63 odst. 1 SFEU, jakož i právům, která pro ni vyplývají z článku 15 směrnice 2006/123. Toto rozhodnutí údajně odporuje i právu společnosti SIVE na svobodu usazování, které je zaručeno zejména v článku 49 SFEU.

Předkládající soud se za těchto okolností dotázal, zda je tato vnitrostátní právní úprava v souladu s článkem 49 a čl. 63 odst. 1 SFEU, jakož i s čl. 15 odst. 2 písm. c) a odst. 3 směrnice 2006/123.

Soudní dvůr na tuto otázku odpověděl kladně.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve s ohledem na předmět dotčené vnitrostátní právní úpravy a skutkové okolnosti daného případu posoudil, jaká základní svoboda – tedy svoboda usazování nebo volný pohyb kapitálu – se uplatní ve sporu v původním řízení.

V tomto ohledu připomněl, že podle ustálené judikatury spadají do působnosti svobody usazování vnitrostátní právní předpisy, které se použijí pouze na podíly umožňující vykonávat nepochybný vliv na rozhodování společnosti a určovat její činnost. Naproti tomu vnitrostátní ustanovení, která se použijí na podíly nabyté pouze s cílem investovat bez úmyslu ovlivňovat řízení a kontrolu podniku, musí být zkoumána výlučně z hlediska volného pohybu kapitálu.

Na vnitrostátní právní předpisy, které se nepoužijí pouze na podíly umožňující vykonávat nepochybný vliv na rozhodování společnosti a určovat její činnost, ale použijí se nezávisle na velikosti podílu, který akcionář ve společnosti vlastní, se tedy může vztahovat jak svoboda usazování, tak volný pohyb kapitálu.

Soudní dvůr ovšem dotčené opatření v zásadě posuzuje pouze s ohledem na jednu z těchto dvou svobod, jestliže se za okolností sporu v původním řízení ukáže, že jedna z nich je ve vztahu ke druhé zcela druhotná a může být do ní zahrnuta.

Cílem vnitrostátní právní úpravy, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, je zabránit zejména tomu, aby podíly – ať už jakéhokoli rozsahu – v advokátní společnosti nabývaly osoby, které nejsou advokáty ani příslušníky povolání uvedených v advokátním řádu použitelném v projednávané věci.

V posuzovaném případě nabyla společnost SIVE 51 % základního kapitálu společnosti HR. Do věcné působnosti svobody usazování přitom spadají vnitrostátní právní předpisy, které se použijí na situaci, kdy společnost z jednoho členského státu drží v rámci kapitálu společnosti usazené v jiném členském státě podíl, který jí v zásadě umožňuje vykonávat nepochybný vliv na rozhodování této společnosti a určovat její činnost.

Soudní dvůr nicméně zdůraznil, že statuty společnosti HR byly pozměněny tak, že společnost SIVE byla připravena o možnost vykonávat vliv, takže k nabytí obchodních podílů ve společnosti HR mohlo dojít pouze proto, aby posledně uvedené společnosti poskytla kapitál, který jí umožní financování vývoje inovativního právního modelu založeného na nových technologiích.

⁹³ Podle § 59a odst. 1 a 2 tohoto advokátního řádu se mohou advokáti sdružovat se členy advokátní komory a komory patentových zástupců, daňovými poradci, daňovými zástupci, auditory a certifikovanými účetními za účelem společného výkonu svého povolání v rámci své profesní kvalifikace. Advokáti rovněž mohou své povolání vykonávat společně s příslušníky advokátní profese z jiných států, kterým je povoleno usazovat se v oblasti působnosti tohoto zákona a mají advokátní kancelář v zahraničí.

Věc v původním řízení tedy spadá jak do působnosti svobody usazování, tak do působnosti volného pohybu kapitálu, přičemž ani jednu z těchto svobod nelze ve vztahu ke druhé považovat za druhotnou.

Pokud jde z meritorního hlediska zaprvé o svobodu usazování, ze směrnice 2006/123 vyplývá, že pokud určitá situace spadá do věcné působnosti této směrnice, což je i případ právního poradenství, a zejména služeb poskytovaných advokáty, není třeba ji zkoumat rovněž s ohledem na článek 49 SFEU.

Soudní dvůr tedy zkoumal, zda jsou se směrnicí 2006/123 slučitelné požadavky advokátního řádu týkající se omezení okruhu osob, které se mohou sdružovat, jakož i požadavek aktivní spolupráce v rámci dané společnosti, a zejména nezbytnost těchto požadavků.

V tomto ohledu konstatoval, že účelem těchto požadavků je zajistit nezávislost a bezúhonnost povolání advokáta a dodržování zásady transparentnosti a povinnosti advokátů dodržovat profesní tajemství. Tyto cíle nepochybně souvisejí s ochranou příjemců právních služeb a se zabezpečením řádného výkonu spravedlnosti, které představují naléhavé důvody obecného zájmu podle směrnice 2006/123 a primárního práva.

Pokud jde o přiměřenost požadavků dotčených ve věci v původním řízení, uvedl Soudní dvůr, že se zdá, že jsou vhodné k zajištění dosažení cíle spočívajícího v zabezpečení řádného výkonu spravedlnosti a bezúhonnosti povolání advokáta.

Snaha ryze finančního investora o zhodnocení jeho investice by totiž mohla mít dopad na organizaci a činnost advokátní společnosti. Je přitom třeba konstatovat, že zatímco jediným cílem ryze finančního investora je dosažení zisku, advokáti svou činnost nevykonávají pouze za ekonomickým účelem, ale jsou povinni dodržovat profesní a etická pravidla. Vzhledem k tomu, že profesní a etická pravidla vztahující se na povolání advokáta nejsou na unijní úrovni harmonizována, každý členský stát si v zásadě může upravit výkon tohoto povolání na svém území. Členský stát je tedy oprávněn se domnívat, že existuje riziko, že opatření, která jsou stanovena ve stanovách advokátní společnosti za účelem zachování profesní nezávislosti a bezúhonnosti advokátů působících v této společnosti, se v případě kapitálové účasti ryze finančního investora v rámci uvedené společnosti v praxi ukáží pro účinné dosažení cílů spočívajících v zabezpečení řádného výkonu spravedlnosti a bezúhonnosti povolání advokáta jako nedostatečná.

Pokud jde zadruhé o volný pohyb kapitálu, který je zaručen v článku 63 SFEU a pod který spadá jak držení akcií, které umožňuje skutečně se podílet na řízení a kontrole společnosti, tak koupě cenných papírů uskutečněná pouze s cílem investovat bez úmyslu ovlivňovat řízení a kontrolu společnosti, mezi zakázaná opatření patří zejména ta, která mohou odradit společnosti nerezidenty od investování v určitém členském státě, a to zejména do kapitálu společností-rezidentů.

Soudní dvůr konstatoval, že vnitrostátní právní úprava dotčená ve věci v původním řízení brání v důsledku jiným osobám než advokátům a příslušníkům povolání uvedených v advokátním řádu nabývat obchodní podíly v advokátní společnosti, takže investoři z jiných členských států, kteří nejsou ani advokáty ani příslušníky takového povolání, nemohou v tomto typu společností nabývat podíly. Tato vnitrostátní právní úprava zároveň připravuje advokátní společnosti o přístup ke kapitálu, který by mohl napomoci jejich založení nebo rozvoji. Představuje tudíž omezení volného pohybu kapitálu.

Ze stejných důvodů, jako jsou důvody uvedené v souvislosti se směrnicí 2006/123, však Soudní dvůr dospěl k závěru, že tato omezení volného pohybu kapitálu jsou odůvodněná a přiměřená z hlediska naléhavých důvodů obecného zájmu.

VI. Institucionální ustanovení: právo veřejnosti na přístup k dokumentům⁹⁴

Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), *Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise a další* (C-588/21 P, [EU:C:2024:201](#))

„Kasační opravný prostředek – Přístup k dokumentům orgánů Evropské unie – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Článek 4 odst. 2 – Výjimky – Odepření přístupu k dokumentu, jehož zpřístupnění by vedlo k porušení ochrany obchodních zájmů fyzické nebo právnické osoby, včetně duševního vlastnictví – Převažující veřejný zájem na zpřístupnění – Harmonizované normy přijaté Evropským výborem pro normalizaci (CEN) – Ochrana vyplývající z autorského práva – Zásada právního státu – Zásada transparentnosti – Zásada otevřenosti – Zásady řádné správy“

Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu vyhověl kasačnímu opravnému prostředku podanému společnostmi *Public.Resource.Org Inc.* a *Right to Know CLG* proti rozsudku Tribunálu ve věci *Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise*⁹⁵, když poprvé rozhodl, že existuje převažující veřejný zájem odůvodňující zpřístupnění harmonizovaných norem přijatých Evropským výborem pro normalizaci (CEN).

Navrhovatelky jsou neziskové organizace, jejichž hlavní poslání spočívá ve zpřístupňování právních předpisů všem občanům. Dne 25. září 2018 podaly Evropské komisi žádost o přístup ke čtyřem harmonizovaným normám přijatým CEN, z nichž tři se týkaly bezpečnosti hraček a jedna maximálního obsahu niklu u určitých výrobků⁹⁶.

Komise odmítla vyhovět žádosti o přístup na základě čl. 4 odst. 2 první odrážky nařízení č. 1049/2001⁹⁷, která stanoví, že neexistuje-li převažující veřejný zájem na zpřístupnění dokumentu, musí být přístup k dokumentu odepřen, pokud by jeho zpřístupnění vedlo k porušení ochrany obchodních zájmů fyzické nebo právnické osoby, včetně duševního vlastnictví.

Žaloba podaná navrhovatelkami proti rozhodnutí Komise byla Tribunálem zamítnuta v plném rozsahu. Posledně uvedené tedy podaly kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru, v němž tvrdily, že Tribunál nesprávně dospěl k závěru o neexistenci převažujícího veřejného zájmu, který by mohl odůvodnit volný přístup k požadovaným harmonizovaným normám.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr připomněl široký rozsah práva na přístup k dokumentům orgánů Evropské unie⁹⁸. Tyto orgány se nicméně mohou odvolat na výjimku týkající se ochrany obchodních zájmů fyzické nebo právnické osoby, aby odmítly přístup k dokumentu, pokud by jeho zpřístupnění vedlo

⁹⁴ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), *Komise v. SRB* (C-551/22 P, [EU:C:2024:520](#)), představený v oddíle XV „Hospodářská a měnová politika“.

⁹⁵ Rozsudek ze dne 14. července 2021, *Public.Resource.Org a Right to Know v. Komise* (T-185/19, [EU:T:2021:445](#)).

⁹⁶ Jednalo se o normu EN 71-5:2015, nadepsanou „Bezpečnost hraček – Část 5: Chemické hračky (soupravy) jiné než soupravy pro pokusy“, normu EN 71-4:2013, nadepsanou „Bezpečnost hraček – Část 4: Soupravy pro chemické pokusy a podobné činnosti“, normu EN 71-12:2013, nadepsanou „Bezpečnost hraček – Část 12: N-nitrosaminy a N-nitrosovatelné látky“, a normu EN 12472:2005+A 1:2009, nadepsanou „Metoda simulace abraze (otěru) a koroze pro zjištění uvolňování niklu z povlaku“ (dále jen „požadované harmonizované normy“).

⁹⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

⁹⁸ Toto právo na přístup k dokumentům je zaručeno čl. 15 odst. 3 prvním pododstavcem SFEU a článkem 42 Listiny základních práv Evropské unie. A je provedeno zejména nařízením č. 1049/2001.

k porušení ochrany těchto zájmů, včetně duševního vlastnictví. Tato výjimka se však nepoužije, pokud existuje převažující veřejný zájem na zpřístupnění dotyčného dokumentu.

V tomto ohledu Soudní dvůr v první řadě uvedl, že postup vypracování harmonizovaných norem byl stanoven nařízením č. 1025/2012⁹⁹, podle kterého má Komise v evropském systému normalizace ústřední úlohu. I když je vypracování těchto norem svěřeno soukromoprávnímu subjektu, pouze Komise je oprávněna požadovat vypracování harmonizované normy za účelem provedení určité směrnice nebo nařízení. V tomto rámci určí požadavky na obsah, které má požadovaná harmonizovaná norma splňovat, stanoví lhůtu pro její přijetí, dohlíží na její vypracování, poskytuje finanční prostředky a přijímá rozhodnutí o zveřejnění odkazů na příslušnou harmonizovanou normu v Úředním věstníku Evropské unie.

I když dodržování harmonizovaných norem není povinné, pro výrobky, které splňují tyto normy, platí předpoklad shody se základními požadavky, které se na ně vztahují, stanovenými v příslušných harmonizačních právních předpisech Unie¹⁰⁰. Právní účinek, přiznaný těmito právními předpisy, představuje jednu ze základních charakteristik uvedených norem a činí z nich pro hospodářské subjekty zásadní nástroj pro výkon práva na volný pohyb zboží nebo služeb na unijním trhu.

Soudní dvůr poznamenal, že v projednávané věci tři ze čtyř požadovaných harmonizovaných norem, které se týkají bezpečnosti hraček, odkazují na směrnici 2009/48/ES¹⁰¹, a že jejich odkazy byly zveřejněny v Úředním věstníku Evropské unie. Podle článku 13 této směrnice se na hračky, které byly vyrobeny v souladu s těmito normami, vztahuje předpoklad shody s požadavky, jichž se uvedené normy týkají. Čtvrtá norma, která se týká maximálního obsahu niklu, odkazuje na nařízení č. 1907/2006¹⁰² a je v projednávané věci zjevně závazná, jelikož bod 27 odst. 3 tabulky uvedené v příloze XVII tohoto nařízení stanoví, že pokud jde o nikl, normy přijaté CEN se použijí jako zkušební metody k prokázání souladu dotyčných výrobků s požadavky uvedenými v tomto bodě.

Soudní dvůr měl tudíž za to, že požadované harmonizované normy jsou součástí unijního práva.

Ve druhé řadě Soudní dvůr zdůraznil, že podle článku 2 SEU je Unie založena na zásadě právního státu, která vyžaduje volný přístup k unijnímu právu pro všechny fyzické a právnické osoby v Unii, jakož i možnost jednotlivců jednoznačně znát svá práva a povinnosti¹⁰³. Tento volný přístup musí zejména umožnit každé osobě, kterou má právní předpis chránit, aby v mezích povolených právem ověřila, že adresáti pravidel, která uvedený předpis stanoví, se těmito pravidly skutečně řídí. Harmonizovaná norma tedy může prostřednictvím účinků, které jí přiznávají unijní právní předpisy, specifikovat práva jednotlivců, jakož i jejich povinnosti a tyto specifikace pro ně mohou být nezbytné k ověření, zda daný výrobek nebo služba skutečně splňují požadavky takové právní úpravy.

⁹⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1025/2012 ze dne 25. října 2012 o evropské normalizaci, změně směrnic Rady 89/686/EHS a 93/15/EHS a směrnic Evropského parlamentu a Rady 94/9/ES, 94/25/ES, 95/16/ES, 97/23/ES, 98/34/ES, 2004/22/ES, 2007/23/ES, 2009/23/ES a 2009/105/ES, a kterým se ruší rozhodnutí Rady 87/95/EHS a rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1673/2006/ES (Úř. věst. 2012, L 316, s. 12).

¹⁰⁰ Článek 2 bod 1 nařízení č. 1025/2012 ve spojení s bodem 5 jeho odůvodnění.

¹⁰¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/48/ES ze dne 18. června 2009 o bezpečnosti hraček (Úř. věst. 2009, L 170, s. 1).

¹⁰² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES (Úř. věst. 2006, L 396, s. 1; oprava Úř. věst. 2007, L 136, s. 3), ve znění nařízení Komise (EU) č. 552/2009 ze dne 22. června 2009 (Úř. věst. 2009, L 164, s. 7).

¹⁰³ Rozsudek ze dne 22. února 2022, Stichting Rookpreventie Jeugd a další (C-160/20, [EU:C:2022:101](#), bod 41, jakož i citovaná judikatura).

Za těchto podmínek Soudní dvůr konstatoval, že zpřístupnění požadovaných harmonizovaných norem odůvodňuje převažující veřejný zájem.

VII. Unijní soudní řízení¹⁰⁴

1. Složení Soudního dvora

Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), Valančius (C-119/23, [EU:C:2024:653](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 19 odst. 2 třetí pododstavec SEU – Článek 254 druhý pododstavec SFEU – Jmenování soudců Tribunálu Evropské unie – Záruky nezávislosti – Způsobilost k výkonu vysokých soudních funkcí – Vnitrostátní postup navrhování kandidáta na funkci soudce Tribunálu Evropské unie – Skupina nezávislých odborníků pověřená ohodnocením kandidátů – Seznam kandidátů splňujících požadavky stanovené v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v čl. 254 druhém pododstavci SFEU – Navržení kandidáta uvedeného na seznamu kandidátů, který není nejlépe ohodnoceným kandidátem – Stanovisko výboru stanoveného v článku 255 SFEU k vhodnosti kandidátů“

Velký senát Soudního dvora, kterému Vilniaus apygardos administracinis teismas (Krajský správní soud ve Vilniusu, Litva) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjadřuje k dopadu ustanovení Smluv upravujících jmenování soudců Tribunálu Evropské unie¹⁰⁵ na vnitrostátní postup navrhování kandidátů na výkon této funkce.

V roce 2016 byl soudcem Tribunálu jmenován Virgilijus Valančius. Po skončení svého funkčního období v srpnu 2019 pokračoval ve výkonu funkce¹⁰⁶. V roce 2021 bylo vyhlášeno řízení pro výběr kandidáta na funkci soudce Tribunálu¹⁰⁷. V souladu s tímto řízením sestavila pracovní skupina složená převážně z nezávislých odborníků seznam kandidátů seřazených sestupně podle dosaženého počtu bodů. Virgilijus Valančius byl na tomto seznamu nejlépe ohodnoceným kandidátem.

V roce 2022 se litevská vláda rozhodla navrhnout jako kandidáta na funkci soudce Tribunálu osobu zapsanou na druhém místě na tomto seznamu. Po záporném stanovisku k tomuto kandidátovi vydaném výborem stanoveným v článku 255 SFEU se tato vláda rozhodla navrhnout kandidaturu osoby zapsané na stejném seznamu na třetím místě. V roce 2023 byla tato posledně uvedená osoba jmenována soudcem Tribunálu.

Virgilijus Valančius napadl u předkládajícího soudu legalitu rozhodnutí litevské vlády, jimiž byli navrženi jednotliví kandidáti, a domáhal se zejména toho, aby byla této vládě uložena povinnost znovu zahájit postup navrhování kandidátů a předložit jméno nejlépe ohodnoceného kandidáta na seznamu kandidátů.

V tomto kontextu předkládající soud požádal Soudní dvůr, aby se vyjádřil k výkladu ustanovení Smluv upravujících jmenování soudců Tribunálu.

¹⁰⁴ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), **Neves 77 Solutions** (C-351/22, [EU:C:2024:723](#)), představený v oddíle XX.1 „Omezující opatření“.

¹⁰⁵ Článek 19 odst. 2 třetí pododstavec SEU a čl. 254 druhý pododstavec SFEU.

¹⁰⁶ Podle čl. 5 třetího pododstavce statutu Soudního dvora Evropské unie.

¹⁰⁷ Pretendentų į Europos Sąjungos bendrojo teismo teisėjų atrankos tvarkos aprašas (Popis výběrového řízení na kandidáty na funkci soudce Tribunálu Evropské unie) ve znění použitelném na spor ve věci v původním řízení, přijaté nařízením ministra spravedlnosti Litevské republiky č. 1R-65 ze dne 9. března 2021.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde o jeho pravomoc rozhodnout o žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, Soudní dvůr poznamenal, že podle unijního práva¹⁰⁸ se postup jmenování soudce Tribunálu skládá ze tří fází. V první fázi navrhne vláda dotyčného členského státu kandidáta na funkci soudce Tribunálu a předá tento návrh generálnímu sekretariátu Rady. Ve druhé fázi výbor stanovený v článku 255 SFEU vydá stanovisko k vhodnosti tohoto kandidáta na funkci soudce Tribunálu s ohledem na požadavky stanovené v čl. 254 druhém pododstavci SFEU. Ve třetí fázi, která následuje po konzultaci s tímto výborem, jmenují vlády členských států prostřednictvím svých zástupců uvedeného kandidáta soudcem Tribunálu rozhodnutím přijatým vzájemnou dohodou na návrh vlády dotyčného členského státu. Rozhodnutí o navržení kandidáta na funkci soudce Tribunálu přijaté vládou členského státu představuje první fázi postupu jmenování upraveného v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a čl. 254 druhém pododstavci SFEU, a spadá tedy z tohoto důvodu do působnosti těchto ustanovení. Za těchto podmínek spadá výklad těchto ustanovení zjevně do pravomoci Soudního dvora rozhodovat o předběžných otázkách.

Pokud jde o podstatu položených předběžných otázek, zdůraznil Soudní dvůr, že požadavek nezávislosti soudů konkretizuje jednu ze základních hodnot Unie a jejích členských států zakotvených v článku 2 SEU, které vymezují samotnou identitu Unie jako společného právního řádu a jejich dodržování je závazné jak pro Unii, tak pro členské státy. Vzhledem k tomu, že tento požadavek, který zahrnuje dva aspekty, nezávislost v úzkém slova smyslu a nestrannost, je neodmyslitelně spjat se soudním rozhodováním a článek 19 SEU pověřuje Soudní dvůr Evropské unie i vnitrostátní soudy úkolem zajistit soudní přezkum v rámci právního řádu Unie, platí tento požadavek jak na unijní úrovni, zejména pro soudce Tribunálu, tak na úrovni členských států pro vnitrostátní soudy.

Soudní dvůr kromě toho připomněl, že požadavek na soud předem zřízený zákonem je úzce spjat zejména s požadavkem nezávislosti, neboť oba usilují o dodržování základních zásad, jimiž jsou vláda práva a dělba moci, tedy základních zásad právního státu, jejichž hodnota je potvrzena v článku 2 SEU. Požadavek na soud předem zřízený zákonem již ze své podstaty zahrnuje proces jmenování soudců, přičemž je třeba zdůraznit, že míra nezávislosti soudu závisí zejména na způsobu, jakým byli jmenováni jeho členové.

V tomto ohledu hmotněprávní a procesní podmínky týkající se jmenování soudců Tribunálu musí umožnit vyloučit jakékoli oprávněné pochybnosti jednotlivců o tom, že splňují požadavky stanovené v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v čl. 254 druhém pododstavci SFEU, které se týkají jak „záruk nezávislosti“, tak „způsobilosti k výkonu vysokých soudních funkcí“. Za tímto účelem je zejména nezbytné zajistit integritu celého postupu jmenování soudců Tribunálu, a tudíž i jeho výsledku v každé fázi, z níž se tento postup skládá.

Pokud jde nejprve o vnitrostátní fázi navrhování kandidáta na funkci soudce Tribunálu, uvedl Soudní dvůr, že při neexistenci zvláštních ustanovení v tomto smyslu v unijním právu přísluší vnitrostátnímu právnímu řádu každého členského státu, aby stanovil procesní podmínky navrhování takového kandidáta za předpokladu, že tyto podmínky nemohou u jednotlivců vyvolat oprávněné pochybnosti o tom, zda navrhovaný kandidát splňuje požadavky stanovené v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v čl. 254 druhém pododstavci SFEU. V tomto ohledu okolnost, že se zástupci zákonodárné nebo výkonné moci účastní procesu jmenování soudců, nemůže sama o sobě vyvolat takové oprávněné pochybnosti u jednotlivců. Zapojení nezávislých poradních orgánů, jakož i existence povinnosti uvést odůvodnění ve vnitrostátním právu však mohou přispět k větší objektivitě postupu jmenování tím, že vymezí posuzovací pravomoc, kterou může mít orgán oprávněný ke jmenování.

Pokud jde dále o hmotněprávní podmínky stanovené pro výběr a navrhování kandidátů na funkci soudce Tribunálu, zdůraznil Soudní dvůr, že členské státy, které mají při vymezení těchto podmínek

¹⁰⁸ Zejména podle čl. 19 odst. 2 třetího pododstavce SEU, čl. 254 druhého pododstavce SFEU a článku 255 SFEU.

široký prostor pro uvážení, musí nicméně bez ohledu na procesní pravidla přijatá za tímto účelem zajistit, aby navrhovaní kandidáti splňovali požadavky nezávislosti a odborné způsobilosti stanovené v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v čl. 254 druhém pododstavci SFEU.

Soudní dvůr dále zdůraznil, že ověření vhodnosti kandidátů navržených členskými státy k výkonu funkce soudce Tribunálu s ohledem na tyto požadavky je rovněž v pravomoci výboru stanoveného v článku 255 SFEU. Pro účely přijetí stanoviska k této vhodnosti totiž musí výbor ověřit, zda navržený kandidát splňuje požadavky nezávislosti a odborné způsobilosti, které jsou podle čl. 19 odst. 2 třetího pododstavce SEU a čl. 254 druhého pododstavce SFEU vyžadovány pro výkon funkce soudce Tribunálu.

V této souvislosti Soudní dvůr upřesnil, že je sice existence otevřeného, transparentního a přísného výběrového řízení relevantním faktorem v rámci ověřování, zda navržený kandidát tyto požadavky splňuje, neexistence takového řízení však sama o sobě nepředstavuje důvod pro zpochybnění tohoto splnění. Pro účely takového ověření může výbor uvedený v článku 255 SFEU požádat vládu, která návrh podala, o předložení doplňujících informací nebo jiných skutečností, které považuje za nezbytné pro svá jednání.

Soudní dvůr konečně uvedl, že úkol zajistit splnění požadavků stanovených v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v čl. 254 druhém pododstavci SFEU náleží rovněž vládám členských států prostřednictvím jejich zástupců, když se s ohledem na stanovisko výboru uvedeného v článku 255 SFEU rozhodnou jmenovat soudcem Tribunálu kandidáta navrženého jednou z těchto vlád. Po jmenování se totiž tento kandidát stává unijním soudcem a nezastupuje členský stát, který jej navrhl.

S ohledem na tyto úvahy dospěl Soudní dvůr k závěru, že pokud členský stát zavedl postup výběru kandidátů na funkce soudce Tribunálu, v jehož rámci byla skupina složená převážně z nezávislých odborníků pověřena ohodnocením těchto kandidátů a sestavením seznamu kandidátů z těch, kteří splňují požadavky stanovené v čl. 19 odst. 2 třetím pododstavci SEU a v článku 254, druhý pododstavec SFEU, pouhá skutečnost, že se vláda tohoto členského státu rozhodla navrhnout jiného kandidáta uvedeného na tomto seznamu, než je kandidát s nejlepším ohodnocením, sama o sobě nepostačuje k závěru, že tento návrh může vyvolat oprávněné pochybnosti o tom, zda navržený kandidát splňuje tyto požadavky. Kromě toho skutečnost, že výbor uvedený v článku 255 SFEU vyjádřil kladné stanovisko ke kandidátovi navrženému vnitrostátní vládou, který byl zařazen na uvedený seznam na třetím místě, potvrzuje, že rozhodnutí vlád členských států jmenovat tohoto kandidáta je v souladu s výše uvedenými požadavky.

2. Řízení o předběžné otázce

a. Kvalifikace předkládajícího soudce jako „soudu“

Rozsudek ze dne 9. ledna 2024 (velký senát), G. a další (Jmenování soudců obecných soudů v Polsku) (C-181/21 a C-269/21, [EU:C:2024:1](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 267 SFEU – Možnost předkládajícího soudu zohlednit rozsudek Soudního dvora o předběžné otázce – Nezbytnost požadovaného výkladu k tomu, aby předkládající soud mohl vydat rozsudek – Nezávislost soudců – Podmínky pro jmenování soudců obecných soudů – Možnost zpochybnit usnesení, kterým bylo pravomocně rozhodnuto o návrhu na vydání předběžných opatření – Možnost vyloučit soudce soudního kolegia – Nepřípustnost žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce“

Velký senát Soudního dvora považuje za nepřípustné dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané polskými soudy, které mají pochybnosti o souladu složení soudního kolegia ve věcech

v původních řízeních s požadavky, které jsou vlastní nezávislému a nestrannému soudu ve smyslu unijního práva.

V první věci (C-181/21) bylo tříčlenné soudní kolegium v rámci Krajského soudu v Katovicích (Sąd Okręgowy w Katowicach, Polsko) určeno k projednání stížnosti proti usnesení, kterým byl zamítnut odpor spotřebitele proti platebnímu rozkazu. Soudce zpravodaj pověřený touto věcí vyjádřil pochybnosti o postavení tohoto soudního kolegia jako „soudu“ s ohledem na okolnosti, za kterých došlo ke jmenování soudkyně A. Z., která je rovněž členkou uvedeného kolegia, ke Krajskému soudu v Katovicích. Jeho obavy se týkaly zejména postavení a způsobu fungování Národní rady soudnictví (Krajowa Rada Sądownictwa, Polsko, dále jen „KRS“¹⁰⁹), která do takového jmenování zasahuje.

Pokud jde o věc C-269/21, tříčlenné soudní kolegium Krajského soudu v Krakově (Sąd Okręgowy w Krakowie, Polsko) přezkoumalo stížnost banky proti usnesení, kterým samosoudce téhož soudu vyhověl návrhu spotřebitelů na vydání předběžných opatření. Toto tříčlenné soudní kolegium napadené usnesení změnilo, zamítlo tento návrh v plném rozsahu a vrátilo věc samosoudci. Tento samosoudce má pochybnosti o souladu složení soudního kolegia, které rozhodovalo o stížnosti banky, s unijním právem, a v důsledku toho o platnosti jeho rozhodnutí. V návaznosti na řízení zahrnující KRS totiž v tříčlenném soudním kolegiu zasedala soudkyně A. T. jmenovaná ke Krajskému soudu v Krakově v roce 2021.

V této souvislosti se soudce zpravodaj v první věci a samosoudce ve druhé věci rozhodli položit Soudnímu dvoru předběžné otázky, jejichž podstatou bylo zjistit, zda s ohledem na zvláštní okolnosti, za kterých došlo ke jmenování soudkyň A. Z. a A. T., splňují soudní kolegia, v nichž tyto soudkyně zasedají, požadavky vlastní nezávislému a nestrannému soudu předem zřízenému zákonem ve smyslu unijního práva a zda unijní právo¹¹⁰ ukládá povinnost vyloučit takové soudce z úřední moci z rozhodování v dotčených věcech.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že ze znění i systematiky článku 267 SFEU vyplývá, že řízení o předběžné otázce zejména předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v rámci řízení o předběžné otázce¹¹¹.

Soudní dvůr dále uvedl, že i každý soudní orgán má sice povinnost zkoumat, zda je z hlediska svého složení nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem ve smyslu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU, jestliže o této skutečnosti vyvstane vážná pochybnost, avšak nic to nemění na tom, že nezbytnost výkladu požadovaného v rámci řízení o předběžné otázce od Soudního dvora ve smyslu článku 267 SFEU znamená, že předkládající soud musí mít možnost sám vyvodit důsledky z tohoto výkladu tak, že s přihlédnutím k tomuto výkladu posoudí legalitu jmenování jiného soudce téhož soudního kolegia, a případně jej vyloučí.

V tomto ohledu tomu tak není v případě předkládajícího soudce ve věci C-181/21, jelikož z předkládacího rozhodnutí ani ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, nevyplývá, že by mohl podle norem vnitrostátního práva sám takto jednat. Výklad ustanovení unijního práva požadovaný ve věci C-181/21 tedy neodpovídá objektivní potřebě související s rozhodnutím, které by mohl předkládající soudce sám přijmout ve věci v původním řízení.

¹⁰⁹ Ve složení po roce 2018.

¹¹⁰ Viz článek 2 a čl. 19 odst. 1 SEU ve spojení s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie

¹¹¹ Rozsudek ze dne 22. března 2022, Prokurator Generalny (Kárný senát Nejvyššího soudu – Jmenování) (C-508/19, [EU:C:2022:201](#), bod 62 a citovaná judikatura).

Pokud jde o věc C-269/21, Soudní dvůr uvádí, že sám předkládající soud zdůrazňuje, že proti usnesení vydanému tříčlenným soudním kolegiem, který změnil své vlastní rozhodnutí a zamítl návrh na vydání předběžných opatření podaný dotčenými spotřebiteli, již nelze podat opravný prostředek, a musí být tedy podle polského práva považováno za konečné. Předkládající soud sice poukazuje na právní nejistotu ohledně tohoto usnesení kvůli pochybnostem o bezvadnosti složení soudního kolegia, které jej vydalo, neuvádí však žádné ustanovení polského procesního práva, které by jej činilo příslušným, navíc v postavení samosoudce, k přezkumu souladu konečného usnesení, jež vydalo tříčlenné soudní kolegium na základě takového návrhu na vydání předběžných opatření, zejména s unijním právem. Ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, kromě toho vyplývá, že usnesením vydaným tříčlenným soudním kolegiem je předkládající soud vázán a že předkládající soud není příslušný ani k „vyloučení“ soudce, který je členem soudního kolegia, které vydalo toto usnesení, ani k jeho zpochybnění.

Soudní dvůr konstatoval, že předkládající soud ve věci C-269/21 není podle norem vnitrostátního práva příslušný posoudit legalitu, zejména s ohledem na unijní právo, tříčlenného soudního kolegia, které s konečnou platností rozhodlo o návrhu na vydání předběžných opatření, a zvláště legalitu podmínek pro jmenování soudkyně A. T., a případně zpochybnit toto usnesení.

Vzhledem k tomu, že návrh na vydání předběžných opatření žalobců v původním řízení byl zamítnut v plném rozsahu, bylo totiž posuzování tohoto návrhu definitivně ukončeno tříčlenným soudním kolegiem. Otázky položené ve věci C-269/21 se tak ze své podstaty týkaly fáze řízení ve věci v původním řízení, která byla s konečnou platností ukončena a která se liší od sporu ve věci samé, který jako jediný zůstává předmětem řízení před předkládajícím soudem. Položené otázky tedy neodpovídají objektivní potřebě, která by byla imanentní vyřešení tohoto sporu, nýbrž směřují k tomu, aby Soudní dvůr provedl obecné posouzení postupu jmenování soudců obecných soudů v Polsku, které není nezbytné pro uvedený spor.

Rozsudek ze dne 7. května 2024 (velký senát), NADA a další (C-115/22, [EU:C:2024:384](#))

„Řízení o předběžné otázce – Přípustnost – Článek 267 SFEU – Pojem ‚soud‘ – Národní rozhodčí komise pro boj proti doping v oblasti sportu – Kritéria – Nezávislost předkládajícího orgánu – Zásada účinné soudní ochrany – Nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce“

Velký senát Soudního dvora zamítl žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou Unabhngige Schiedskommission Wien (Nezávislá rozhodčí komise ve Vídni, Rakousko, dále jen „USK“) jako nepřípustnou z důvodu, že tento orgán nesplňuje kritérium nezávislosti požadované k tomu, aby mohl být považován za „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU.

Žalobkyně v původním řízení byla v letech 1998 až 2015 závodní atletkou. V roce 2021 podala Nationale Anti-Doping Agentur Austria GmbH (NADA), nezávislá antidopingová agentura, k sterreichische Anti-Doping Rechtskommission (Rakouská antidopingová právní komise, dále jen „ADR“) návrh na prošetření případu žalobkyně, neboť měla za to, že žalobkyně porušila antidopingová pravidla¹¹².

Rozhodnutím ze dne 31. května 2021 shledala ADR žalobkyni vinnou z tohoto porušení. Prohlásila za neplatné všechny výsledky dosažené žalobkyní v průběhu dotčeného období a odňala jí veškeré startovné a peněžité ceny. ADR také uložila žalobkyni zákaz účasti na sportovních soutěžích jakéhokoli druhu na dobu čtyř let. V průběhu řízení žalobkyně požádala, aby o sporném rozhodnutí nebyla informována veřejnost, a zejména aby nebylo oznámeno a zveřejněno její jméno a další individuální vlastnosti. ADR tuto žádost zamítl.

¹¹² International Association of Athletics Federations (Mezinárodní asociace atletických federací) přijala soutěžní pravidla pro roky 2014–2015 a v roce 2017 antidopingová pravidla.

Žalobkyně podala k USK, která je v této věci předkládajícím orgánem, návrh na přezkum a žádala, aby uvedené rozhodnutí bylo změněno v tom smyslu, že veřejnost nebude informována prostřednictvím zveřejnění jejího celého jména na volně přístupných internetových stránkách o porušení antidopingových pravidel, jichž se dopustila, a o sankcích, které jí byly uloženy. Rozhodnutím ze dne 21. prosince 2021 USK tyto sankce potvrdila. Rozhodla však, že o žádosti, aby nebyla zveřejněna porušení antidopingových pravidel, kterých se dopustila žalobkyně, jakož i sankce, které z toho vyplývají, vydá později samostatné rozhodnutí.

Vzhledem k tomu, že USK měla pochybnosti o souladu tohoto zveřejnění s GDPR¹¹³, předložila Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr ověřuje ve světle posledního vývoje své judikatury¹¹⁴, zda lze předkládající orgán kvalifikovat jako „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU.

Připomíná nejprve svou ustálenou judikaturu v dané oblasti, podle níž při posuzování toho, zda je dotčený předkládající orgán svou povahou „soudem“ ve smyslu článku 267 SFEU, což je otázka, která je upravena výlučně unijním právem, přihlíží Soudní dvůr k souboru faktorů, jako je to, zda je daný orgán zřízen zákonem, zda se jedná o stálý orgán, zda má obligatorní jurisdikci, zda má řízení před ním kontradiktorní povahu, zda aplikuje právní předpisy a zda je nezávislý. Kromě toho jsou vnitrostátní soudy oprávněny obrátit se na Soudní dvůr pouze tehdy, když před nimi probíhá spor a rozhodují v rámci řízení, které má být ukončeno rozhodnutím soudní povahy. Oprávnění orgánu obrátit se na Soudní dvůr je tudíž třeba posuzovat na základě strukturálních a funkčních kritérií.

Pokud jde o tato strukturální kritéria, Soudní dvůr uvádí, že z informací uvedených ve spise, který mu byl předložen, a zejména z ustanovení spolkového antidopingového zákona z roku 2021¹¹⁵ vyplývá, že USK splňuje kritéria týkající se jejího zřízení zákonem, stálosti, obligatorní povahy její jurisdikce, jakož i kontradiktorní povahy řízení, které je před ní vedeno. Naproti tomu vyvstává otázka, zda USK splňuje kritérium nezávislosti.

Stran tohoto kritéria Soudní dvůr zdůrazňuje, že nezávislost vnitrostátních soudů, která je nezbytná pro účinnou soudní ochranu, je inherentní posláním rozhodovat jako soud. Nezávislost vnitrostátních soudů je tedy klíčová pro řádné fungování systému soudní spolupráce, kterou ztělesňuje mechanismus řízení o předběžné otázce stanovený v článku 267 SFEU, v tom smyslu, že tento mechanismus může být v souladu s jeho ustálenou judikaturou aktivován pouze orgánem, který splňuje toto kritérium nezávislosti. Soudní dvůr připomíná, že pojem nezávislost má tedy dva aspekty.

První, vnější aspekt vyžaduje, aby daný orgán vykonával své funkce zcela samostatně, nebyl hierarchicky na nikoho vázán ani nebyl nikomu podřízen a od nikoho nepřijímal příkazy či pokyny jakéhokoliv původu, čímž je chráněn před vnějšími zásahy nebo tlaky, které by mohly narušit nezávislost rozhodování jeho členů a ovlivnit jejich rozhodnutí. V této souvislosti představuje neodvolatelnost členů dotčeného orgánu záruku inherentní nezávislosti soudců, jelikož má chránit osoby, jejichž úkolem je rozhodovat.

¹¹³ Konkrétně s čl. 5 odst. 1 písm. a) a c), čl. 6 odst. 3, jakož i články 9 a 10 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

¹¹⁴ Soudní dvůr ve svém posouzení odkázal zejména na rozsudky ze dne 21. ledna 2020, Banco de Santander (C-274/14, [EU:C:2020:17](#)), a ze dne 3. května 2022, CityRail (C-453/20, [EU:C:2022:341](#)).

¹¹⁵ Anti-Doping-Bundesgesetz 2021 (spolkový antidopingový zákon z roku 2021) ze dne 23. prosince 2020 (BGBl. I, 152/2020 (dále jen „ADBG“)).

Zásada neodvolatelnosti, jejíž zásadní význam je třeba zdůraznit, zejména vyžaduje, aby soudci mohli zůstat ve funkci až do věku povinného odchodu do důchodu nebo do skončení funkčního období, bylo-li stanoveno na dobu určitou. Ač tato zásada není zcela absolutní, odchýlit se od ní lze pouze za podmínky, že to odůvodňují naléhavé legitimní důvody při dodržení zásady proporcionality. Je tedy obecně uznáváno, že soudci mohou být odvoláni, pokud nejsou schopni výkonu funkce z důvodu nezpůsobilosti nebo vážného provinění, v souladu s příslušnými postupy. Záruka neodvolatelnosti členů soudu tedy vyžaduje, aby případy odvolání členů daného orgánu byly stanoveny zvláštní právní úpravou, prostřednictvím výslovných legislativních ustanovení, jež poskytují záruky, které jdou nad rámec záruk stanovených obecnými pravidly správního a pracovního práva použitelnými v případě neoprávněného odvolání.

Druhý, vnitřní aspekt pojmu „nezávislost“, souvisí s pojmem „nestrannost“ a týká se rovného odstupu ve vztahu ke stranám sporu a jejich příslušným zájmům s ohledem na předmět sporu. Tento aspekt vyžaduje objektivitu a absenci jakéhokoliv zájmu na výsledku sporu nad rámec striktní aplikace právní normy. Pojem „nezávislost“ znamená tedy především to, že dotýčný orgán má postavení třetí osoby ve vztahu k orgánu, který přijal rozhodnutí, proti němuž byl podán opravný prostředek. Tyto záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadují existenci pravidel, zejména pokud jde o složení orgánu, jmenování, funkční období, jakož i důvody pro zdržení se rozhodování, vyloučení pro podjatost a odvolání jeho členů, která umožní rozptýlit jakékoli legitimní pochybnosti jednotlivců o neovlivnitelnosti tohoto orgánu ve vztahu k vnějším skutečnostem a jeho neutralitě ve vztahu k zájmům střetávajícím se ve věci.

Pokud jde v tomto ohledu o USK, Soudní dvůr konstatuje, že jednací řád této komise podle ADBG stanoví, že její členové jsou při výkonu svých funkcí nezávislí a podléhají zásadě nestrannosti. Podle ADBG¹¹⁶ jsou však členové USK jmenováni spolkovým ministrem umění, kultury, veřejné služby a sportu na čtyřleté funkční období s možností prodloužení, které může být „ze závažných důvodů“ předčasně odvoláno, aniž je tento pojem definován ve vnitrostátních právních předpisech. Konkrétně není žádným zvláštním pravidlem zaručena neodvolatelnost členů USK. Kromě toho rozhodnutí o odvolání členů USK přísluší výhradně spolkovému ministru, tj. členovi orgánu výkonné moci, aniž jsou předem stanovena přesná kritéria či záruky.

Soudní dvůr z toho vyvozuje, že použitelné vnitrostátní právní předpisy nezaručují, že členové USK nebudou vystaveni přímému, nebo nepřímému vnějšímu tlaku, který by mohl vést k pochybnostem o jejich nezávislosti, takže tento orgán nesplňuje požadavek nezávislosti inherentní soudu, pokud jde o její vnější aspekt. USK tedy nelze považovat za „soud“ ve smyslu článku 267 SFEU.

Upřesňuje však, že tato okolnost nezabývá USK povinností zajistit při přijímání svých rozhodnutí uplatňování unijního práva a v případě potřeby nepoužít vnitrostátní ustanovení, která by se jevila být v rozporu s ustanoveními unijního práva, která mají přímý účinek, jelikož takové povinnosti mají všechny příslušné vnitrostátní orgány, a nikoli pouze soudní orgány.

Soudní dvůr kromě toho uvádí, že z informací, které má k dispozici, vyplývá, že žalobkyně v původním řízení podala k Österreichische Datenschutzbehörde (rakouský úřad pro ochranu údajů) stížnost pro porušení této ochrany podle čl. 77 odst. 1 GDPR. Tento orgán přijal zamítavé rozhodnutí, proti němuž byl podán opravný prostředek k Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Rakousko) podle čl. 78 odst. 1 GDPR¹¹⁷. Řízení o tomto opravném prostředku bylo přerušeno do doby, než Soudní dvůr odpoví na otázky položené v projednávané věci.

¹¹⁶ Podle § 8 odst. 3 ADBG.

¹¹⁷ V této souvislosti viz rozsudek ze dne 7. prosince 2023, SCHUFA Holding (Oddlužení) (C-26/22 a C-64/22, [EU:C:2023:958](#), body 52 a 70).

b. Povinnost soudů rozhodujících v posledním stupni podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce

Rozsudek ze dne 15. října 2024 (velký senát), KUBERA a další (C-144/23,
[EU:C:2024:881](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 267 SFEU. Rozsah povinnosti vnitrostátních soudů rozhodujících v posledním stupni podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Řízení o připuštění dovolání k nejvyššímu soudu členského státu – Návrh účastníka řízení žádajícího o připuštění dovolání, aby byla k Soudnímu dvoru podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva – Vnitrostátní právní úprava, podle níž je dovolání přípustné, vznášeli-li právní otázku významnou pro zajištění právní jistoty, jednotného uplatňování práva nebo vývoje tohoto práva – Povinnost nejvyššího vnitrostátního soudu v rámci řízení o připuštění dovolání posoudit, zda existují důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce – Odůvodnění rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání“

Velký senát Soudního dvora, ke kterému podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče, Slovinsko), rozhodl, že řízení o připuštění dovolání před nejvyšším vnitrostátním soudem nezprošťuje posledně uvedený soud povinnosti v rámci tohoto řízení posoudit, zda jsou dány důvody pro podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se unijního práva, která byla vznesena na podporu návrhu na připuštění tohoto dovolání.

Společnost KUBERA zakoupila v Turecku plechovky Red Bull vyrobené v Rakousku, a za účelem dovozu je lodí přepravila do přístavu Koper (Slovinsko). Dvěma rozhodnutími ze dne 5. října 2021 slovinská finanční správa rozhodla o zadržení těchto plechovek na základě nařízení č. 608/2013¹¹⁸ do doby skončení soudního řízení, které na ochranu práv duševního vlastnictví k uvedeným plechovkám zahájila společnost Red Bull. Když společnost KUBERA vyčerpala správní opravné prostředky, podala proti těmto rozhodnutím žaloby ke správnímu soudu (Upravno sodišče, Slovinsko), který je dvěma rozsudky zamítl.

Společnost KUBERA tedy podala k předkládajícímu soudu dva návrhy na připuštění dovolání proti těmto rozsudkům, přičemž tvrdila, že ve sporu v původním řízení vyvstává otázka výkladu nařízení č. 608/2013¹¹⁹, která podle ní představuje významnou právní otázku, jež odůvodňuje připuštění dovolání. Tato společnost rovněž požádala předkládající soud, aby v případě, že by nesouhlasil s výkladem tohoto nařízení, který navrhuje, položil tuto otázku Soudnímu dvoru v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.

Podle použitelné vnitrostátní právní úpravy je dovolání přípustné, pokud ve věci předložené Nejvyššímu soudu vyvstává právní otázka významná pro zajištění právní jistoty, jednotného uplatňování práva nebo vývoje tohoto práva. Tato právní úprava uvádí konkrétní případy odpovídající takové situaci. Předkládající soud, který má za to, že v projednávané věci návrhy společnosti KUBERA na připuštění dovolání tyto podmínky nesplňují, si nicméně klade otázku, zda mu čl. 267 třetí pododstavec SFEU¹²⁰ ukládá, aby při rozhodování o těchto návrzích posoudil návrh této společnosti na podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se unijního práva vznesené uvedenou společností. Předkládající soud si rovněž klade otázku, zda v případě rozhodnutí, že nejsou dány důvody pro podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru, je

¹¹⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 608/2013 ze dne 12. června 2013 o vymáhání práv duševního vlastnictví celními orgány a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 (Úř. věst. 2013, L 181, s. 15). Viz článek 17 tohoto nařízení.

¹¹⁹ V projednávané věci se jedná o otázku, zda se toto nařízení použije na situaci, kdy je dovezené zboží vyrobeno držitelem práv průmyslového vlastnictví k tomuto zboží.

¹²⁰ Podle tohoto ustanovení vyvstane-li otázka týkající se výkladu nebo platnosti unijního práva při jednání před vnitrostátním soudem, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, je tento soud povinen obrátit se na Soudní dvůr.

povinen rozhodnutí o zamítnutí návrhu na připuštění dovolání odůvodnit v souladu s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie.

Závěry Soudního dvora

Zprvė Soudní dvůr rozhodl, že čl. 267 třetí pododstavec SFEU brání tomu, aby vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání, jehož výsledek se odvíjí od významnosti právní otázky vznesené některým z účastníků sporu pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva, rozhodl o zamítnutí tohoto návrhu, aniž posoudil, zda je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která byla vznesena na podporu uvedeného návrhu.

Soudní dvůr nejprve připomněl, že i když organizace soudnictví v členských státech spadá do pravomoci těchto států, musí členské státy při výkonu této pravomoci dodržovat povinnosti, které pro ně vyplývají z unijního práva. I když tedy unijní právo v zásadě nebrání tomu, aby členské státy zavedly řízení o připuštění dovolání nebo jiné systémy výběru či „filtrování“ návrhů na předložení věci nejvyšším vnitrostátním soudům, zavedení takových řízení nebo systémů musí splňovat požadavky vyplývající z unijního práva, zejména z článku 267 SFEU.

V tomto ohledu je povinnost vnitrostátních soudů, jejichž rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, součástí spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem a jejím cílem je zejména předcházet tomu, aby v jakémkoli členském státě vznikala vnitrostátní judikatura, která nebude v souladu s pravidly unijního práva. Takový vnitrostátní soud může být této povinnosti zproštěn pouze ve třech situacích, a sice pokud konstatoval, že vznesená otázka není relevantní, nebo že dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora, anebo že správné uplatnění unijního práva je natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost¹²¹. Pokud se tedy tento vnitrostátní soud nachází v některé z těchto situací¹²², není povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, i kdyby otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva vznesl účastník před ním probíhajícího řízení.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že existence řízení o připuštění dovolání nemůže ze soudu nižšího stupně, jehož rozhodnutí může být v rámci takového dovolání napadeno, učinit vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, a jenž by měl v důsledku toho povinnost podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě čl. 267 třetího pododstavce SFEU. Tuto povinnost má naopak nejvyšší vnitrostátní soud, kterým je předkládající soud.

Tento předkládající soud nicméně uvádí, že podle svého výkladu použitelné vnitrostátní právní úpravy není povinen ve fázi posuzování návrhu na připuštění dovolání posoudit, zda jsou v rámci řízení o dovolání dány důvody pro podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce týkající se unijního práva, která byla vznesena na podporu tohoto návrhu. Není-li dovolání přípustné, je řízení zamítavým rozhodnutím pravomocně ukončeno. V takovém případě by mohl být v dotčeném vnitrostátním právním řádu použit výklad unijního práva provedený soudem nižšího stupně, i kdyby otázka vznesená na podporu návrhu na připuštění dovolání odůvodňovala podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

¹²¹ Rozsudky ze dne 6. října 1982, Cilfit a další (283/81, [EU:C:1982:335](#), bod 21), jakož i ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, [EU:C:2021:799](#), bod 33).

¹²² Tyto tři situace, kdy vnitrostátní soudy rozhodující v posledním stupni nepodléhají povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, jsou dále označovány výrazem „výjimky z povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce“.

Soudní dvůr uvedl, že tato vnitrostátní právní úprava nebo praxe může vést k situaci, kdy by otázka týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, i když je vznesena před Nejvyšším soudem, není Soudnímu dvoru přeložena, což by bylo v rozporu s povinností, kterou uvedenému vnitrostátnímu soudu ukládá čl. 267 třetí pododstavec SFEU. Taková situace přitom může ohrozit účinnost systému spolupráce mezi vnitrostátními soudy a Soudním dvorem, jakož i dosažení zejména cíle předcházet tomu, aby v jakémkoli členském státě vznikala vnitrostátní judikatura, která nebude v souladu s unijním právem¹²³.

Soudní dvůr však předkládající soud vyzval, aby ověřil, zda je možné vykládat použitelnou vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky článku 267 SFEU¹²⁴. Nejeví se totiž, že by tato právní úprava tomuto soudu zakazovala, aby v rámci řízení o posouzení návrhu na připuštění dovolání zkoumal, zda otázka týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva vznesená na podporu tohoto návrhu vyžaduje podání žádosti o rozhodnutí Soudního dvora o předběžné otázce, nebo naopak spadá pod některou z výjimek z povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce. Zejména případy, které uvedená právní úprava uvádí a které se týkají toliko situací, jež se v podstatě vyznačují rozdíly ve vnitrostátní judikatuře nebo neexistencí judikatury nejvyššího vnitrostátního soudu, nejsou podle všeho taxativní.

Za těchto podmínek se jeví, že uvedená právní úprava musí být vykládána v tom smyslu, že kritérium významnosti vznesené právní otázky pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva zahrnuje situaci, kdy účastník sporu žádající o připuštění dovolání vznáší otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, která nespadá pod žádnou z výjimek z povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, a která tudíž vyžaduje podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru.

Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že je věcí nejvyššího vnitrostátního soudu, kterému byl předložen návrh na připuštění dovolání a který je povinen podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, aby rozhodl, zda je třeba položit tuto předběžnou otázku ve fázi posuzování tohoto návrhu, nebo v pozdější fázi. Pokud se nejvyšší vnitrostátní soud rozhodne podat k Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ve fázi posuzování uvedeného návrhu, je povinen přerušit jeho projednávání do doby, než bude vydáno rozhodnutí o předběžné otázce, a následně se řídit tímto rozhodnutím v rámci posuzování toho, zda je dovolání přípustné.

Zadruhé Soudní dvůr připomněl, že ze systému zavedeného článkem 267 SFEU, ve spojení s čl. 47 druhým pododstavcem Listiny základních práv, vyplývá, že pokud má vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, za to – poněvadž se nachází v některé ze tří výjimek z povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – že je této povinnosti zproštěn, musí z odůvodnění jeho rozhodnutí vyplývat, že vznesená otázka unijního práva není relevantní pro vyřešení sporu, nebo že výklad dotyčného ustanovení unijního práva vychází z judikatury Soudního dvora, anebo v případě, že taková judikatura neexistuje, že uplatnění unijního práva je pro vnitrostátní soud rozhodující v posledním stupni natolik zřejmé, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost. Soudní dvůr z toho vyvodil, že vzhledem k tomu, aniž je

¹²³ Tento výklad není zpochybněn judikaturou vycházející z rozsudků ze dne 15. března 2017, Aquino (C-3/16, [EU:C:2017:209](#), bod 56), a ze dne 6. října 2021, Consorzio Italian Management a Catania Multiservizi (C-561/19, uvedený výše, bod 61), podle níž se vnitrostátní soud, jehož rozhodnutí nelze napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, může zdržet předložením předběžné otázky Soudnímu dvoru, jsou-li dány důvody nepřípustnosti, které souvisejí s řízením před tímto vnitrostátním soudem, s výhradou dodržení zásad rovnocennosti a efektivity. Na rozdíl od těchto důvodů kritérium pro připuštění dovolání, které je stanoveno v použitelné vnitrostátní právní úpravě, vyžaduje, aby nejvyšší soud posoudil významnost právní otázky vznesené na podporu návrhu na připuštění tohoto dovolání pro právní jistotu, jednotné uplatňování práva nebo vývoj tohoto práva.

¹²⁴ Soudní dvůr v tomto ohledu odkázal na informace uvedené v předkládacím rozhodnutí týkající se vývoje judikatury Ústavního soudu (Ustavno sodišče, Slovinsko). Zejména z rozhodnutí tohoto soudu ze dne 31. března 2022 vyplývá, že návrh jednoho z účastníků sporu na podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru na základě článku 267 SFEU, předložený v rámci návrhu na připuštění dovolání, musí být projednán již ve fázi posuzování tohoto návrhu na připuštění dovolání.

dotčeno použití důvodu nepřípustnosti čistě procesní povahy, že tento vnitrostátní soud nemůže zamítnout návrh na připuštění dovolání, který vznáší otázku týkající se výkladu nebo platnosti ustanovení unijního práva, aniž předem posoudí, zda je povinen tuto otázku Soudnímu dvoru položit v rámci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, nebo zda uvedená otázka spadá pod některou ze tří výjimek z povinnosti podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, musí při zamítnutí tohoto návrhu na základě některé z těchto výjimek uvést důvody pro nepoložení této předběžné otázky.

VIII. Zemědělství a rybolov¹²⁵

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Herbaria Kräuterparadies II (C-240/23, [EU:C:2024:852](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zemědělství a rybolov – Ekologické produkty – Nařízení (EU) 2018/848 – Pravidla ekologické produkce – Článek 16 – Označování – Článek 30 – Výrazy odkazující na ekologickou produkci – Článek 33 – Logo Evropské unie pro ekologickou produkci – Podmínky použití – Soulad produktu s nařízením 2018/848 – Články 45 a 48 – Dovoz produktů ze třetí země s cílem uvést je na unijní trh jako ekologické produkty – Rovnocennost pravidel produkce této třetí země s pravidly nařízení 2018/848 – Používání loga pro ekologickou produkci třetí země“

Soudní dvůr, ke kterému Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil podmínky pro používání loga Evropské unie pro ekologickou produkci v případě dovozu produktů, které – vedle ekologických produktů – obsahují vitaminy a minerály nepocházející z ekologického zemědělství.

Společnost Herbaria vyrábí nápoj nazvaný „Blutquick“ skládající se ze směsi ovocných šťáv s bylinnými výtažky, které pocházejí z ekologické produkce. Do tohoto nápoje, který je uváděn na trh jako doplněk stravy, jsou přidávány vitaminy, které nejsou rostlinného původu, a glukonát železa. Na obalu se nachází logo Evropské unie pro ekologickou produkci, vnitrostátní značka pro ekologickou produkci a výrazy odkazující na skutečnost, že přísady pocházejí z „kontrolovaného ekologického zemědělství“.

Vzhledem k tomu, že Bayerische Landesanstalt für Landwirtschaft (Bavorský zemský institut pro zemědělství, Německo) měl za to, že tento nápoj není v souladu s čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008¹²⁶, neboť obsahuje minerály a vitaminy, které nejsou rostlinného původu, ačkoli to zákon nevyžaduje¹²⁷, nařídil společnosti Herbaria odstranit odkaz na chráněnou ekologickou produkci podle článku 23 nařízení č. 834/2007¹²⁸, který se objevoval na označení, v propagačním materiálu a při uvádění produktu Blutquick na trh.

Společnost Herbaria napadla toto rozhodnutí před předkládajícím soudem. Společnost Herbaria před tímto soudem již nezpochybňuje nesoulad svého produktu s právem Evropské unie¹²⁹, a tudíž zákaz uložený této společnosti používat logo Evropské unie pro ekologickou produkci, vnitrostátní značku pro ekologickou produkci a výrazy odkazující na ekologickou produkci. Společnost Herbaria však tvrdí, že na základě nařízení 2018/848¹³⁰ produkt konkurující produktu Blutquick dovážený ze Spojených

¹²⁵ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudky: rozsudek ze dne 9. dubna 2024, **Komise v. Rada (Podpis mezinárodních dohod)** (C-551/21, [EU:C:2024:281](#)), představený v oddíle XIX.1 „Vyjednávání a uzavírání“, rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), **Confédération paysanne (Melouny a rajčata ze Západní Sahary)** (C-399/22, [EU:C:2024:839](#)), rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), **Komise a Rada v. Front Polisario** (C-778/21 P a C-798/21 P, [EU:C:2024:833](#)), a rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), **Komise a Rada v. Front Polisario** (C-779/21 P a C-799/21 P, [EU:C:2024:835](#)), představené v oddíle XIX.2 „Obsah a dosah“.

¹²⁶ Nařízení Komise (ES) č. 889/2008 ze dne 5. září 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, pokud jde o ekologickou produkci, označování a kontrolu (Úř. věst. 2008, L 250, s. 1).

¹²⁷ Přidávání vitaminů a minerálů do zpracovaných produktů označených jako „ekologické“ je podle použitelných nařízení povoleno pouze v případě, že je jejich použití vyžadováno zákonem.

¹²⁸ Nařízení Rady (ES) č. 834/2007 ze dne 28. června 2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení (EHS) č. 2092/91 (Úř. věst. 2007, L 189, s. 1).

¹²⁹ V projednávané věci čl. 16 odst. 1 nařízení 2018/848 ve spojení s částí IV bodem 2.2.2 písm. f) podbodem i) přílohy II tohoto nařízení, který v podstatě nahradil čl. 27 odst. 1 písm. f) nařízení č. 889/2008.

¹³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/848 ze dne 30. května 2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 834/2007 (Úř. věst. 2018, L 150, s. 1).

států amerických takovému zakazu nepodléhá, přestože nesplňuje pravidla produkce unijního práva, což představuje nerovné zacházení v rozporu s článkem 20 Listiny základních práv Evropské unie.

Za těchto podmínek se předkládající soud Soudního dvora dotázal zejména na to, zda nařízení 2018/848 umožňuje, aby byl produkt, který je za podmínek stanovených tímto nařízením dovezený ze třetí země, označen logem Evropské unie pro ekologickou produkci, jakož i výrazy odkazujícími na ekologickou produkci, i když nesplňuje požadavky stanovené uvedeným nařízením ve všech bodech.

Velký senát Soudního dvora ve svém rozsudku vyložil nařízení 2018/848¹³¹ v tom smyslu, že produkt dovezený ze třetí země, jehož pravidla produkce byla uznána za rovnocenná pravidlům stanoveným tímto nařízením s cílem uvést produkt na unijní trh jako ekologický produkt, nemůže být označen logem Evropské unie pro ekologickou produkci a v zásadě ani výrazy odkazujícími na ekologickou produkci, neboť obsahuje minerály a vitaminy, jež nejsou rostlinného původu, které nejsou vyžadovány zákonem, a nesplňuje tak podmínky stanovené v čl. 16 odst. 1 uvedeného nařízení. Logo pro ekologickou produkci této třetí země však může být pro takový produkt v Unii použito, i když toto logo obsahuje výrazy odkazující na ekologickou produkci ve smyslu nařízení 2018/848.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr měl za to, že znění čl. 30 odst. 2 a čl. 33 odst. 1 nařízení 2018/848 naznačuje, že používání loga Evropské unie pro ekologickou produkci a výrazů odkazujících na ekologickou produkci je povoleno pro ekologické produkty bez ohledu na to, zda jsou vyrobeny v Unii nebo dovezeny ze třetí země s cílem uvést je na unijní trh jako ekologické produkty, pouze pokud splňují požadavky stanovené v tomto nařízením.

Tento doslovný výklad je podpořen kontextem, do něhož jsou tato ustanovení zasazena. Nařízení 2018/848 totiž zavádí rozlišování mezi produkty vyrobenými v Unii¹³² a produkty dovezenými ze třetí země pro účely jejich uvedení na unijní trh jako ekologických produktů, které musí splňovat podmínky stanovené v článku 45 nařízení 2018/848, a zejména jednu ze tří podmínek stanovených v bodech i) až iii) čl. 45 odst. 1 písm. b) uvedeného nařízení. Tyto tři podmínky zahrnují případ, kdy jsou dovezené produkty v souladu s kapitolami II, III a IV uvedeného nařízení [případ uvedený v bodě i)], případ, kdy se produkty řídí rovnocennými pravidly v zemi původu, která jsou jako taková uznána na základě obchodní dohody [případ uvedený v bodě ii)], a konečně případ, kdy je rovnocenná povaha těchto pravidel uznána na základě jednostranného unijního opatření [případ uvedený v bodě iii)].

Z těchto tří podmínek přitom pouze podmínka uvedená v bodě i) vyžaduje, aby dovezený produkt splňoval ustanovení kapitol II, III a IV tohoto nařízení. Produkt odpovídající případu uvedenému v čl. 45 odst. 1 písm. b) bodě iii) nařízení 2018/848¹³³ může být proto uveden na unijní trh jako ekologický produkt, i když nesplňuje všechna pravidla produkce uvedená v kapitole III tohoto nařízení, pokud se jedná o produkt pocházející ze třetí země, jejíž platná pravidla produkce byla Unii považována za rovnocenná pravidlům stanoveným v uvedené kapitole III, a splňující uvedená pravidla. Soudní dvůr upřesnil, že pojem „rovnocennost“ pravidel produkce dotčené třetí země předpokládá, že tato pravidla sledují stejné cíle a řídí se stejnými zásadami a jejich uplatňováním je zaručena stejná míra zajištění shody, jako je míra vyžadovaná unijní právní úpravou, pokud jde o produkty vyrobené v Unii¹³⁴.

¹³¹ Konkrétně jeho čl. 30 odst. 2 a čl. 33 odst. 1.

¹³² Tyto produkty musí splňovat podrobná pravidla produkce, která jsou uvedena v části IV přílohy II nařízení 2018/848, jakož i ve všech prováděcích aktech uvedených v čl. 16 odst. 3 tohoto nařízení.

¹³³ Tak je tomu v případě uvedeném předkládajícím soudem.

¹³⁴ Článek 3 bod 64 nařízení 2018/848.

Žádné ustanovení nařízení 2018/848 naproti tomu neumožňuje používat logo Evropské unie pro ekologickou produkci a výrazy odkazující na ekologickou produkci pro produkty pocházející ze třetích zemí uznaných pro účely rovnocennosti, jelikož tyto produkty, přestože mohou být dovezeny do Unie podle čl. 45 odst. 1 písm. b) bodu iii) tohoto nařízení, nesplňují pravidla produkce stanovená uvedeným nařízením.

Tento výklad je mimoto potvrzen cílem nařízení 2018/848, kterým je zejména zachovat důvěru, kterou mají spotřebitelé v produkty označené jako ekologické tím, že jim zajistí jasné a jednoznačné informace o tom, že produkt, na kterém je uvedeno logo Evropské unie pro ekologickou produkci nebo výrazy odkazující na ekologickou produkci, je plně v souladu se všemi požadavky stanovenými uvedeným nařízením, a nejen s pravidly, která jsou těmto požadavkům rovnocenná.

Možnost používat logo Evropské unie pro ekologickou produkci nebo výrazy odkazující na ekologickou produkci jak pro produkty, které byly vyrobeny v Unii nebo ve třetích zemích v souladu s pravidly produkce stanovenými nařízením 2018/848, tak pro produkty, které byly vyrobeny ve třetích zemích podle norem, které jsou těmto pravidlům produkce toliko rovnocenné, přitom neumožňuje spotřebiteli zjistit, zda dovezený produkt splňuje všechna pravidla produkce stanovená nařízením 2018/848 nebo splňuje pouze pravidla produkce třetí země, ze které je dovezen, jež jsou pravidlům uvedeným v tomto nařízením rovnocenná.

V tomto ohledu označení původu upřesňující místo, kde byly vyprodukovány zemědělské suroviny, z nichž se produkt skládá, které musí být doplněno, je-li na produktu použito logo Evropské unie pro ekologickou produkci, nestačí k tomu, aby se na straně spotřebitele předešlo nejasnostem.

Za účelem usnadnění obchodu se třetími zeměmi a zajištění užitečného účinku čl. 45 odst. 1 písm. b) bodu iii) nařízení 2018/848, který Evropské komisi svěřuje pravomoc uznat, že pravidla třetí země jsou rovnocenná pravidlům tohoto nařízení, však produkty dovezené podle tohoto ustanovení, které mají přístup na unijní trh „jako ekologické produkty“, musí mít možnost být označeny logem pro ekologickou produkci třetí země, z níž pocházejí, i když toto logo obsahuje výrazy totožné s výrazy odkazujícími na ekologickou produkci ve smyslu čl. 30 odst. 1 tohoto nařízení a přílohy IV.

IX. Kontroly na hranicích, azyl a přistěhovalectví

1. Azylová politika

a. Podmínky přiznání mezinárodní ochrany

Rozsudek ze dne 16. ledna 2024, Intervjuirašt organ na DAB pri MS (Ženy, které se staly oběťmi domácího násilí) (C-621/21, [EU:C:2024:47](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná azylová politika – Směrnice 2011/95/EU – Podmínky pro přiznání postavení uprchlíka – Článek 2 písm. d) – Důvody pronásledování – „Příslušnost k určité sociální skupině“ – Článek 10 odst. 1 písm. d) – Pronásledování – Článek 9 odst. 1 a 2 – Souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo mezi důvody pronásledování a neexistencí ochrany před takovým jednáním – Článek 9 odst. 3 – Nestátní původci – Článek 6 písm. c) – Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu – Článek 2 písm. f) – „Vážná újma“ – Článek 15 písm. a) a b) – Posuzování žádostí o mezinárodní ochranu pro účely přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany – Článek 4 – Násilí na ženách na základě pohlaví – Domácí násilí – Hrozba „vraždy ze cti““

Velký senát Soudního dvora, jemuž byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, poskytl upřesnění ohledně důvodu pronásledování, který může vést k přiznání postavení uprchlíka, kterým je „příslušnost k určité sociální skupině“¹³⁵, pokud je žadatelem o mezinárodní ochranu žena, která tvrdí, že se v případě návratu do země svého původu obává, že bude usmrcena nebo vystavena násilí ze strany rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem.

WS je tureckou státní příslušnicí kurdského původu. V červnu 2018 legálně přicestovala do Bulharska a následně odcestovala k rodinnému příslušníkovi do Německa, kde podala žádost o mezinárodní ochranu. Rozhodnutím Státní agentury pro uprchlíky¹³⁶ (dále jen „DAB“) přijatým v únoru 2019 na základě žádosti německých orgánů byla WS bulharskými orgány převzata za účelem posouzení její žádosti o mezinárodní ochranu.

Během slyšení provedenému v říjnu 2019 WS uvedla, že byla ve věku šestnácti let proti své vůli sezdána a byla obětí domácího násilí. WS opustila společnou domácnost v září 2016. V roce 2017 uzavřela církevní sňatek a v květnu 2018 se jí z tohoto manželství narodil syn. Po odchodu z Turecka se v září 2018 oficiálně rozvedla se svým prvním manželem, a to i přes jeho námitky. Uvedla, že z těchto důvodů se obává, že ji její rodina zavraždí, pokud se vrátí do Turecka.

Rozhodnutím přijatým v květnu 2020 předseda DAB zamítl žádost o mezinárodní ochranu podanou WS, když konstatoval, že podmínky pro přiznání postavení uprchlíka nejsou splněny. Důvody, které WS uvedla, zejména domácí násilí nebo vyhrožování smrtí, totiž nejsou relevantní, jelikož je nelze podřadit pod žádný z důvodů pronásledování uvedených v zákoně o azylu a uprchlících, který provádí směrnici 2011/95 do bulharského práva. WS ani netvrdila, že je obětí pronásledování na základě pohlaví.

Kromě toho bylo WS odepřeno přiznání statusu doplňkové ochrany. Bylo konstatováno, že WS nesplňuje podmínky požadované za tímto účelem, jelikož zaprvé úřední orgány, ani určité nestátní

¹³⁵ Ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

¹³⁶ Daržavna agencija za bežancite (Státní agentura pro uprchlíky, Bulharsko).

subjekty vůči ní nepodnikly kroky, které by stát nemohl kontrolovat. Zadruhé WS neoznámila zločinné útoky na svou osobu policii, nepodala trestní oznámení a Turecko opustila legálně.

Žaloba podaná WS proti tomuto rozhodnutí byla zamítnuta.

V dubnu 2021 podala WS na základě nových důkazů následnou žádost o mezinárodní ochranu, v níž tvrdila, že má odůvodněné obavy z pronásledování z důvodu své příslušnosti k určité sociální skupině, a sice ženám, které se staly oběťmi domácího násilí, a ženám, jež mohou být oběťmi vraždy ze cti ze strany nestátních původců, před kterými ji turecký stát nemůže chránit. WS uvádí, že odmítá navrácení do Turecka z důvodu obav, že se stane obětí vraždy ze cti nebo bude donucena k novému sňatku.

V květnu 2021 odmítla DAB znovu zahájit řízení o přiznání mezinárodní ochrany zejména s odůvodněním, že WS neuvedla žádnou novou významnou skutečnost týkající se její osobní situace nebo země původu.

Předkládající soud, k němuž byla podána žaloba proti tomuto rozhodnutí, se rozhodl požádat Soudní dvůr o výklad směrnice 2011/95 a vyzval jej, aby upřesnil hmotněprávní podmínky pro přiznání mezinárodní ochrany a druh mezinárodní ochrany, která má být za takových okolností poskytnuta.

Závěry Soudního dvora

Zprv Soudní dvůr zkoumal, zda podle směrnice 2011/95 mohou být v závislosti na situaci v zemi původu ženy z této země jako celek považovány za příslušnice „určité sociální skupiny“ jakožto „důvodu pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka, nebo zda dotyčné ženy musí sdílet další společný charakteristický rys, aby bylo možné mít za to, že přísluší k takové skupině.

V tomto ohledu nejprve zdůraznil, že Istanbulská úmluva¹³⁷ stanoví povinnosti spadající do působnosti čl. 78 odst. 2 SFEU, který opravňuje unijního normotvůrce k přijetí takových opatření týkajících se společného evropského azylového systému, jako je směrnice 2011/95. Tato úmluva je tedy v rozsahu, v němž souvisí s azylem a zásadou nenavrácení, součástí smluv, ve vztahu k nimž je třeba uvedenou směrnici vykládat¹³⁸, přestože některé členské státy, včetně Bulharské republiky, tuto úmluvu neratifikovaly.

Soudní dvůr dále připomněl, že z čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95 vyplývá, že skupina se považuje za „určitou sociální skupinu“, jsou-li splněny dvě kumulativní podmínky. Zprv musí členové dotyčné skupiny sdílet alespoň jeden ze tří identifikačních znaků uvedených v tomto ustanovení¹³⁹. Zadruhé musí mít tato skupina v zemi původu „odlišnou identitu“.

Pokud jde o první podmínku identifikace „určité sociální skupiny“, Soudní dvůr podotkl, že skutečnost, že se jedná o ženu, představuje vrozený charakteristický rys, a je tudíž dostatečná ke splnění této podmínky. To nevylučuje, že ženy sdílející další společný rys, jako je například společná minulost, kterou nelze změnit¹⁴⁰, mohou rovněž náležet do takové kategorie ve smyslu tohoto ustanovení.

¹³⁷ Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí, uzavřená v Istanbulu dne 11. května 2011, podepsaná Evropskou unií dne 13. června 2017, schválená jejím jménem rozhodnutím Rady (EU) 2023/1076 ze dne 1. června 2023 (Úř. věst. 2023, L 143 I, s. 4) (dále jen „Istanbulská úmluva“). Tato úmluva je pro Unii závazná od 1. října 2023.

¹³⁸ Ve smyslu čl. 78 odst. 1 SFEU.

¹³⁹ A sice „vrozený charakteristický rys“, „společnou minulost, kterou nelze změnit“, nebo „charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla“.

¹⁴⁰ Soudní dvůr poukázal konkrétně na to, že zejména skutečnost, že ženy unikly nucenému sňatku nebo opustily společnou domácnost, může být považována za „společnou minulost, kterou nelze změnit“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Pokud jde o druhou podmínku pro identifikaci „určité sociální skupiny“, Soudní dvůr konstatoval, že ženy bez ohledu na to, zda sdílejí další společný rys, mohou být okolní společnostmi vnímány jako odlišné a v této společnosti jim může být přiznána odlišná identita zejména z důvodu společenských, morálních nebo právních norem platných v zemi jejich původu.

Konečně Soudní dvůr uvedl, že příslušnost k „určité sociální skupině“ musí být konstatována nezávisle na pronásledování¹⁴¹, jehož oběťmi mohou být členové této skupiny v zemi původu. Nicméně diskriminace nebo pronásledování osob sdílejících společný charakteristický rys může představovat relevantní faktor, pokud je za účelem ověření, zda je splněna druhá podmínka pro identifikaci sociální skupiny, třeba posoudit, zda se dotčená skupina jeví jako odlišná z hlediska společenských, morálních nebo právních norem dané země původu.

Na ženy jako celek lze tudíž nahlížet tak, že přísluší k „určité sociální skupině“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95, pokud je prokázáno, že v závislosti na situaci v zemi jejich původu jsou z důvodu svého pohlaví vystaveny fyzickému nebo psychickému násilí, včetně sexuálního násilí a domácího násilí. Kromě toho užší skupiny žen, které sdílejí další společný charakteristický rys¹⁴², mohou být považovány za příslušnice sociální skupiny s odlišnou identitou v jejich zemi původu, pokud jsou v důsledku tohoto charakteristického rysu stigmatizovány a vystaveny nesouhlasu okolní společnosti, což vede k jejich sociálnímu vyloučení nebo k násilným činům.

Zadruhé Soudní dvůr zkoumal, zda v případě, kdy žadatel tvrdí, že se v zemi svého původu obává pronásledování ze strany nestátních původců, směrnice 2011/95 vyžaduje, aby byla prokázána souvislost mezi pronásledováním a alespoň jedním z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 směrnice 2011/95. Poukázal na to, že podle čl. 9 odst. 3 této směrnice ve spojení s dalšími ustanoveními¹⁴³ přiznání postavení uprchlíka předpokládá, že je prokázána souvislost mezi výše uvedenými důvody pronásledování na jedné straně a buď pronásledováním¹⁴⁴, nebo neexistencí ochrany ze strany „poskytovatelů ochrany“¹⁴⁵ před pronásledováním páchaným „nestátními původci“ na druhé straně. V případě pronásledování nestátním původcem je tedy podmínka stanovená ve výše uvedeném čl. 9 odst. 3¹⁴⁶ splněna, pokud je toto jednání založeno na některém z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 této směrnice, i když se neexistence ochrany na těchto důvodech nezakládá. Tuto podmínku je třeba považovat za splněnou také v případě, že je neexistence ochrany založena na některém z důvodů pronásledování uvedených v posledně uvedeném ustanovení, i když se pronásledování nestátním původcem na těchto důvodech nezakládá. Pokud tedy žadatel tvrdí, že se v zemi svého původu obává pronásledování ze strany nestátních původců, není nutné prokázat souvislost mezi jedním z důvodů pronásledování uvedených v čl. 10 odst. 1 směrnice 2011/95 a pronásledováním, pokud lze takovou souvislost prokázat mezi jedním z těchto důvodů pronásledování a neexistencí ochrany před tímto jednáním ze strany poskytovatelů ochrany¹⁴⁷.

Zatřetí Soudní dvůr rozhodl, že pojem „vážná újma“¹⁴⁸, který může vést k přiznání statusu doplňkové ochrany¹⁴⁹, zahrnuje reálnou hrozbu, že žadatel bude usmrčen nebo vystaven násilí ze strany svého

¹⁴¹ Ve smyslu článku 9 směrnice 2011/95.

¹⁴² Jako příklad takového dalšího společného rysu Soudní dvůr uvedl situaci žen, které odmítají uzavřít nucený sňatek, pokud taková praxe může být v jejich společnosti považována za společenskou normu, nebo situaci žen, které takovou normu poruší tím, že tento sňatek ukončí.

¹⁴³ V projednávané věci ve spojení s čl. 6 písm. c) a čl. 7 odst. 1 ve světle bodu 29 odůvodnění směrnice 2011/95.

¹⁴⁴ Ve smyslu čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95.

¹⁴⁵ Tito „poskytovatelé ochrany“ jsou definováni v článku 7 směrnice 2011/95.

¹⁴⁶ Tato podmínka je stanovena v čl. 9 odst. 3 směrnice 2011/95.

¹⁴⁷ Ve smyslu čl. 7 odst. 1 této směrnice.

¹⁴⁸ Ve smyslu čl. 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95.

rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem. K učinění tohoto závěru Soudní dvůr uvedl, že čl. 15 písm. a) a b) směrnice 2011/95¹⁵⁰ kvalifikuje jako „vážnou újmu“ „trest smrti nebo popravu“ a „mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu“. S ohledem na cíl čl. 15 písm. a) směrnice 2011/95, kterým je poskytnout ochranu osobám, jejichž právo na život by bylo v případě návratu do jejich země původu ohroženo, nelze pojem „poprava“, který je v něm uveden, vykládat tak, že vylučuje ohrožení života pouze z toho důvodu, že se jej dopustily nestátní subjekty. Pokud tedy ženě hrozí reálné nebezpečí, že bude usmrcena nebo vystavena násilí ze strany svého rodinného příslušníka nebo příslušníka své komunity z důvodu údajného porušení kulturních, náboženských nebo tradičních norem, musí být taková vážná újma kvalifikována jako „poprava“ ve smyslu tohoto ustanovení.

Rozsudek ze dne 11. června 2024 (velký senát), Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Ženy ztotožňující se s hodnotou rovnosti mezi pohlavími) (C-646/21, [EU:C:2024:487](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná azylová politika – Směrnice 2011/95/EU – Podmínky pro přiznání postavení uprchlíka – Článek 2 písm. d) a e) – Důvody pronásledování – Článek 10 odst. 1 písm. d) a odst. 2 – „Příslušnost k určité společenské vrstvě [sociální skupině]“ – Článek 4 – Individuální posuzování skutečností a okolností – Směrnice 2013/32/EU – Článek 10 odst. 3 – Požadavky na posuzování žádostí o mezinárodní ochranu – Článek 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Nejlepší zájem dítěte – Určení – Nezletilé státní příslušnice třetí země, které se z důvodu svého pobytu v členském státě ztotožňují se základní hodnotou rovnosti žen a mužů“

Velký senát Soudního dvora, kterému rechtbank Den Haag, zittingsplaats's-Hertogenbosch (soud prvního stupně v Haagu, zasedající v 's-Hertogenbosch, Nizozemsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjadřuje k otázce, zda lze mít za to, že státní příslušnice třetí země, které se z důvodu svého pobytu v členském státě ztotožňují se základní hodnotou rovnosti žen a mužů, patří do „určité společenské vrstvy [sociální skupiny]“¹⁵¹, což představuje „důvod pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka.

K a L jsou dvě sestry irácké státní příslušnosti, z nichž první se narodila v roce 2003 a druhá v roce 2005. Do Nizozemska přicestovaly v roce 2015 a od té doby tam nepřetržitě pobývají. Jejich žádosti o azyl podané v listopadu 2015 byly zamítnuty v únoru 2017. V dubnu 2019 podaly následné žádosti¹⁵², které byly v prosinci 2020 zamítnuty jako zjevně neopodstatněné. Ke zpochybnění těchto zamítavých rozhodnutí K a L před předkládajícím soudem tvrdí, že v důsledku svého dlouhodobého pobytu v Nizozemsku „přijaly západní způsob života“. V případě návratu do Iráku se obávají pronásledování z důvodu identity, kterou si utvořily v Nizozemsku a která se vyznačuje osvojením si

¹⁴⁹ Ve smyslu čl. 2 písm. g) směrnice 2011/95.

¹⁵⁰ Ve spojení s bodem 34 odůvodnění směrnice 2011/95.

¹⁵¹ Podle čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9) platí, že při posuzování důvodů pronásledování skupina tvoří určitou společenskou vrstvu [sociální skupinu], zejména jestliže příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost [identitu] nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost [identitu], protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

¹⁵² Článek 2 písm. q) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60) definuje „následnou žádost“ jako další žádost o mezinárodní ochranu, která byla učiněna po přijetí pravomocného rozhodnutí o předchozí žádosti.

norem, hodnot a chování, jež se liší od norem, hodnot a chování v zemi jejich původu, a které se staly natolik zásadními pro jejich identitu a svědomí, že se jich nemohou zříci. Tvrdí tedy, že patří do „určité společenské vrstvy [sociální skupiny]“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. d) směrnice 2011/95.

V této souvislosti se předkládající soud táže jednak na výklad pojmu „příslušnost k určité sociální skupině“ a jednak na způsob, jakým má být v rámci řízení o posouzení žádosti o mezinárodní ochranu zohledněn nejlepší zájem dítěte zaručený v čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie.

Závěry Soudního dvora

V první řadě Soudní dvůr uvádí, že skupina se považuje za „určitou sociální skupinu“, jsou-li splněny dvě kumulativní podmínky. Zaprvé osoby, které by do ní mohly patřit, musí sdílet alespoň jeden ze tří následujících identifikačních znaků, a sice „vrozený charakteristický rys“, „společnou minulost, kterou nelze změnit“, nebo „charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla“. Zadruhé tato skupina musí mít v zemi původu „odlišnou identitu“, „protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou“.

Pokud jde o první z těchto podmínek, skutečné ztotožnění se ženy se základní hodnotou rovnosti žen a mužů v tom, že předpokládá vůli využívat této rovnosti v každodenním životě, znamená, že může svobodně činit vlastní životní rozhodnutí, zejména pokud jde o vzdělání a volbu povolání, rozsah a povahu aktivit ve veřejné sféře, možnost dosáhnout ekonomické nezávislosti prací mimo domov, rozhodování o tom, zda bude žít sama nebo s rodinou, a volbu partnera, což jsou volby, které jsou zásadní pro její identitu. Za těchto podmínek může být skutečné ztotožnění se státní příslušnice třetí země s touto základní hodnotou považována za „charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro identitu nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla“.

Stran druhé podmínky, která se týká „odlišné identity“ skupiny v zemi původu, mohou být ženy vnímány okolní společností jako odlišné a v této společnosti jim může být přiznána odlišná identita zejména z důvodu společenských, morálních nebo právních norem platných v zemi jejich původu. Tuto druhou podmínku splňují rovněž ženy, které sdílejí další společný charakteristický rys, jako je skutečná identifikace se základní hodnotou rovnosti žen a mužů, pokud tyto normy platné v zemi jejich původu mají za následek, že tyto ženy jsou z důvodu tohoto charakteristického rysu okolní společností rovněž vnímány jako odlišné.

Z toho vyplývá, že ženy, včetně těch nezletilých, které sdílejí jako společný charakteristický rys skutečné ztotožnění se se základní hodnotou rovnosti žen a mužů, k němuž došlo během jejich pobytu v členském státě, mohou být v závislosti na podmínkách panujících v zemi původu považovány za příslušnice „určité sociální skupiny“, což představuje „důvod pronásledování“, který může vést k přiznání postavení uprchlíka.

V této souvislosti Soudní dvůr uvádí, že skutečné ztotožnění se státní příslušnice třetí země s touto základní hodnotou, k němuž došlo během jejího pobytu v členském státě, nemůže být kvalifikováno jako okolnost, kterou tato státní příslušnice sama vyvolala po opuštění země původu¹⁵³, ani jako činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro podání žádosti o mezinárodní ochranu¹⁵⁴. Pokud je totiž takové ztotožnění právně dostačujícím způsobem prokázáno, nemůže být v žádném případě postaveno na roveň zneužívajícím postupům a účelovému využití řízení, proti nimž je namířeno ustanovení čl. 5 odst. 3 směrnice 2011/95.

Ve druhé řadě Soudní dvůr konstatuje, že je-li žadatelem o mezinárodní ochranu nezletilá osoba, musí příslušný vnitrostátní orgán po individuálním posouzení nutně zohlednit při posuzování důvodnosti její žádosti o mezinárodní ochranu nejlepší zájem této nezletilé osoby.

¹⁵³ Viz čl. 5 odst. 3 směrnice 2011/95.

¹⁵⁴ Viz čl. 4 odst. 3 písm. d) směrnice 2011/95.

V tomto ohledu Soudní dvůr upřesňuje zaprvé, že podle čl. 51 odst. 1 Listiny musí členské státy dodržovat čl. 24 odst. 2 Listiny, pokud uplatňují unijní právo, a tedy i při posuzování „následné žádosti“. Zadruhé vzhledem k tomu, že čl. 40 odst. 2 směrnice 2013/32 nijak nerozlišuje mezi první žádostí o mezinárodní ochranu a „následnou žádostí“, pokud jde o povahu skutečností nebo zjištění, které mohou prokázat, že žadatel splňuje podmínky umožňující ho uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95, musí posuzování skutečností a okolností uplatňovaných na podporu těchto žádostí v obou případech probíhat v souladu s článkem 4 poslední uvedené směrnice.

Kromě toho při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu založené na takovém důvodu pronásledování, jako je „příslušnost k určité sociální skupině“, lze vzít v úvahu dlouhodobý pobyt v členském státě, zejména pokud se tento pobyt shoduje s dobou, během níž si nezletilý žadatel utvářel svou identitu.

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky (C-406/22, [EU:C:2024:841](#))

„Řízení o předběžné otázce – Azylová politika – Mezinárodní ochrana – Směrnice 2013/32/EU – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Články 36 a 37 – Pojem ‚bezpečná země původu‘ – Určení – Příloha I – Kritéria – Článek 46 – Právo na účinný opravný prostředek – Soudní přezkum označení třetí země za bezpečnou zemi původu“

V řízení o předběžné otázce se velký senát Soudního dvora vyjádřil k omezením možnosti členských států, stanovené ve směrnici 2013/32¹⁵⁵, označit třetí zemi za bezpečnou zemi původu a k rozsahu přezkumu takového označení soudem, k němuž byl podán opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany, kterou podal státní příslušník třetí země označené za bezpečnou zemi původu.

Moldavský státní příslušník CV podal dne 9. února 2022 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Na podporu této žádosti se dovolával vyhrůžek, jež v Moldavsku dostává od osob, které se policejním orgánům nepodařilo identifikovat, a vpádu vojsk Ruské federace na Ukrajinu. Rozhodnutím ze dne 8. března 2022 zamítlo Ministerstvo vnitra České republiky tuto žádost pro zjevnou nedůvodnost, zejména protože Česká republika považuje Moldavskou republiku s výjimkou Podněstří za bezpečnou zemi původu a CV se nepodařilo prokázat, že v jeho konkrétním případě tuto zemi za bezpečnou považovat nelze¹⁵⁶.

CV podal proti tomuto rozhodnutí žalobu ke Krajskému soudu v Brně (Česká republika). Uvedený soud měl zaprvé pochybnosti o tom, zda třetí zemi již není možné označit za bezpečnou zemi původu v případě, že se rozhodne, stejně jako to učinila Moldavská republika nejprve v souvislosti s energetickou krizí, které čelila, a poté z důvodu vpádu vojsk Ruské federace na Ukrajinu, využít právo na odstoupení od závazků plynoucích z Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁵⁷. Zadruhé se zabývá tím, zda unijní právo brání tomu, aby členský stát označil třetí zemi za

¹⁵⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60). Článek 37 odst. 1 této směrnice stanoví, že členské státy mohou za účelem posuzování žádostí o mezinárodní ochranu ponechat v platnosti nebo přijmout právní předpisy, které v souladu s přílohou I směrnice umožňují označit na vnitrostátní úrovni bezpečné země původu.

¹⁵⁶ Článek 31 odst. 8 písm. b) a čl. 32 odst. 2 směrnice 2013/32 stanoví, že pokud žadatel pochází z bezpečné země původu, mohou členské státy stanovit, že se řízení o posouzení žádosti urychlí nebo uskuteční na hranicích nebo v tranzitním prostoru, a považovat jeho žádost za zjevně nedůvodnou.

¹⁵⁷ Podepsané v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“). Článek 15 EÚLP, nadepsaný „Odstoupení od závazků v případě ohrožení“, v odstavci 1 stanoví: „V případě války nebo jakéhokoli jiného veřejného ohrožení státní existence, může každá Vysoká smluvní strana přijmout opatření k odstoupení od závazků stanovených v této Úmluvě v rozsahu přísně

bezpečnou zemi původu s výjimkou určitých částí jejího území. Zatřetí se zamýšlí nad rozsahem přezkumu, který má ve vztahu k takovému označení provést, zejména s ohledem na možnost posoudit žádosti o udělení mezinárodní ochrany, které podali státní příslušníci třetích zemí označených za bezpečné země původu, ve zrychleném řízení, a případně je prohlásit za zjevně nedůvodné.

Závěry Soudního dvora

Zprvce měl Soudní dvůr za to, že třetí země nepřestává splňovat kritéria, na základě kterých může být označena za bezpečnou zemi původu ve smyslu článku 37 směrnice 2013/32, již z toho důvodu, že využívá právo na odstoupení podle článku 15 EÚLP. Kromě záruk, které jsou s výkonem tohoto práva spojeny, nelze z využití tohoto práva na odstoupení dovodit, že tato třetí země skutečně přijala opatření, která mají za následek odstoupení od závazků stanovených v této úmluvě, ani to, jakou povahu a rozsah případně přijatá opatření k odstoupení od závazků mají.

Soudní dvůr nicméně poznamenal, že v důsledku využití tohoto práva na odstoupení musí příslušné orgány členského státu, který označil dotyčnou třetí zemi za bezpečnou zemi původu, posoudit, zda je třeba takové označení zachovat. Článek 37 odst. 2 směrnice 2013/32 totiž vyžaduje, aby členské státy zajistily pravidelný přezkum situace ve třetích zemích označených jako bezpečné, neboť okolnosti, za nichž lze předpokládat, že žadatelé o udělení mezinárodní ochrany jsou v dané zemi původu v bezpečí, jsou ze své podstaty proměnlivé. Tento požadavek pravidelného přezkumu se uplatní i v případě, že nastanou významné skutečnosti, které vzhledem ke svému významu mohou ovlivnit způsobilost třetí země, jež byla označena za bezpečnou zemi původu, i nadále splňovat kritéria stanovená za tímto účelem v příloze I uvedené směrnice, a být tedy považována za schopnou zaručit bezpečnost žadatelů. Využití práva na odstoupení podle článku 15 EÚLP přitom takovou skutečnost představuje, jelikož nelze vyloučit, že opatření k odstoupení od závazků, která se týkají základních práv, jsou neslučitelná s kritérii stanovenými v příloze I směrnice 2013/32. Kromě toho takové využití práva na odstoupení každopádně vyvolává značné riziko významné změny způsobu, jakým jsou v dotyčné třetí zemi uplatňována pravidla v oblasti práv a svobod.

Zadruhé Soudní dvůr upřesnil, že článek 37 směrnice 2013/32 brání tomu, aby třetí země mohla být označena jako bezpečná země původu, pokud některé části jejího území nesplňují materiální požadavky takového označení, jež jsou uvedeny v příloze I této směrnice.

To potvrzuje zejména historie vzniku tohoto ustanovení. Možnost označit pro účely posuzování žádostí o udělení mezinárodní ochrany za bezpečnou část území třetí země byla totiž členským státům přiznána směrnicí 2005/85¹⁵⁸, zejména jejím článkem 30. Tato možnost se již nenachází v článku, kterým byl posledně uvedený článek nahrazen, tedy v článku 37 směrnice 2013/32. Záměr zrušit tuto možnost je zřejmý ze samotného znění návrhu Evropské komise, z něhož vychází směrnice 2013/32¹⁵⁹, neboť uvedená možnost z něj byla v převážné většině jazykových verzí explicitně vyškrtuta a v ostatních verzích byla vypuštěna. Takový záměr je mimoto potvrzen podrobným vysvětlením k tomuto návrhu¹⁶⁰, ve kterém je výslovně zmíněna vůle zrušit dotyčnou možnost a důsledek takového zrušení, tedy že je napříště vyžadováno, aby materiální požadavky takového označení splňovalo celé území dané třetí země.

vyžadovaném naléhavostí situace, pokud tato opatření nebudou neslučitelná s ostatními závazky podle mezinárodního práva.“

¹⁵⁸ Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (Úř. věst. 2005, L 326, s. 13). Tato směrnice byla zrušena směrnicí 2013/32.

¹⁵⁹ Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany [COM(2009) 554 final, s. 60].

¹⁶⁰ COM(2009) 554 final, příloha, 14959/09 ADD 1, s. 15.

Cíle sledované směrnice 2013/32, která usiluje o to, aby žádosti o mezinárodní ochranu byly vyřízeny „co možná nejdříve, aniž by tím bylo dotčeno provedení přiměřeného a úplného posouzení“¹⁶¹, ani nebrání takovému důsledku. Vzhledem k tomu, že prostřednictvím této směrnice usiluje unijní normotvůrce o to, aby bylo zajištěno posouzení žádostí o udělení mezinárodní ochrany, které je zároveň rychlé i úplné, přísluší mu, aby v rámci výkonu posuzovací pravomoci tyto dva cíle navzájem poměřil při stanovení podmínek, za kterých mohou členské státy označit třetí zemi za bezpečnou zemi původu. Absence možnosti členských států vyloučit část území třetí země z takového označení je odrazem tohoto poměření a rozhodnutí normotvůrce upřednostnit úplné posouzení žádostí o udělení mezinárodní ochrany, které podali žadatelé, jejichž země původu nespĺňuje materiální požadavky stanovené v příloze I uvedené směrnice na celém území. I když nařízení 2024/1348¹⁶², kterým se s účinností od 12. června 2026 zrušuje směrnice 2013/32, takovou možnost znovu zavádí¹⁶³, je výsadou unijního normotvůrce, aby toto řešení přehodnotil a provedl nové poměření. Kromě toho skutečnost, že právní režim, který je za tímto účelem tímto nařízením zaveden, se liší od režimu, který stanovila směrnice 2005/85, podporuje výklad, že unijní normotvůrce tuto možnost ve směrnici 2013/32 nestanovil.

A konečně zatřetí Soudní dvůr rozhodl, že je-li k soudu podán opravný prostředek proti rozhodnutí o zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany, která byla posouzena ve zvláštním režimu použitelném na žádosti podané žadateli pocházejícími z třetích zemí, které jsou označeny za bezpečné země původu, musí uvedený soud přihlídnout na základě skutečností obsažených ve spise a těch, se kterými byl seznámen v průběhu řízení, k tomu, že došlo k porušení materiálních požadavků takového označení uvedených v příloze I směrnice 2013/32, i když toto porušení není na podporu tohoto opravného prostředku výslovně namítáno.

Článek 46 odst. 3 směrnice 2013/32 totiž upřesňuje, že soud, u něhož je rozhodnutí o předmětné žádosti o mezinárodní ochranu napadeno, provede „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany“. Výraz „případné“, který je obsažen v této větě, ukazuje na to, že úplné a *ex nunc* posouzení, které má provést soud, se může týkat procesních aspektů žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Označení třetí země za bezpečnou zemi původu přitom spadá pod tyto procesní aspekty, jelikož může mít dopad na řízení o posouzení takových žádostí.

V projednávaném případě bylo zamítavé rozhodnutí založeno na tom, že CV pochází z Moldavské republiky, přičemž Česká republika označila tuto třetí zemi za bezpečnou zemi původu s výjimkou Podněstří. Označení této třetí země za bezpečnou zemi původu tedy představuje jednu ze skutečností obsažených ve spise, se kterými byl předkládající soud seznámen a o nichž má rozhodnout na základě žaloby podané proti uvedenému rozhodnutí. Z toho je třeba dovodit, že i když případné porušení pravidel, která jsou směrnici 2013/32 stanovena pro takové označení za účelem projednání žádosti o udělení mezinárodní ochrany ve zvláštním režimu, nebylo žalobcem v původním řízení výslovně namítáno, představuje za takových okolností právní otázku, kterou se musí předkládající soud zabývat v rámci úplného a *ex nunc* posouzení stanoveného čl. 46 odst. 3 této směrnice.

¹⁶¹ Rozsudek ze dne 25. července 2018, Alheto (C-585/16, [EU:C:2018:584](#), bod 109).

¹⁶² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1348 ze dne 14. května 2024 o zavedení společného řízení o mezinárodní ochraně v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU (Úř. věst. L, 2024/1348).

¹⁶³ Článek 61 odst. 2 nařízení 2024/1348 stanoví, že jak na úrovni Unie, tak na vnitrostátní úrovni lze třetí zemi označit za bezpečnou zemi původu s výjimkou určitých částí jejího území nebo jasně identifikovatelných kategorií osob.

b. Pravidla posuzování žádostí o mezinárodní ochranu v případě podání nové žádosti o azyl

Rozsudek ze dne 8. února 2024 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland (Přípustnost následné žádosti) (C-216/22, [EU:C:2024:122](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. d) a čl. 40 odst. 2 a 3 – Následná žádost – Podmínky zamítnutí takové žádosti pro nepřípustnost – Pojem ‚nová skutečnost či zjištění‘ – Rozsudek Soudního dvora týkající se otázky výkladu unijního práva – Článek 46 – Právo na účinný opravný prostředek – Pravomoc vnitrostátního soudu rozhodnout o takové žádosti po věcné stránce v případě protiprávnosti rozhodnutí o zamítnutí žádosti pro nepřípustnost – Procesní záruky – Článek 14 odst. 2“

Velký senát Soudního dvora, na který se s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce obrátil Verwaltungsgericht Sigmaringen (správní soud v Sigmaringenu, Německo), rozhodoval zejména o tom, zda rozsudek Soudního dvora v řízení o předběžné otázce představuje novou skutečnost, v jejímž důsledku musí být následná žádost o azyl posouzena po věcné stránce a nemůže být zamítnuta jako nepřípustná.

Syrský státní příslušník podal dne 26. července 2017 v Německu žádost o azyl. Při pohovoru před příslušným německým orgánem uvedl, že v letech 2003 až 2005 vykonával v Sýrii vojenskou službu a tuto zemi opustil z obavy, že bude k výkonu vojenské služby povolán znovu nebo bude zatčen, pokud odmítne plnit vojenské povinnosti.

Rozhodnutím ze dne 16. srpna 2017 příslušný německý orgán přiznal žadateli doplňkovou ochranu, ale odmítl mu přiznat postavení uprchlíka. Zejména konstatoval, že není namístě předpokládat, že by žadatel, který ze Sýrie odešel před tím, než byl povolán do syrské armády, byl ve své zemi považován za dezertéra nebo odpůrce režimu. Žadatel ostatně neprokázal, že by důvodem jeho odjezdu byla branná povinnost. V obecné rovině se totiž dovolával pouze nebezpečné situace způsobené válkou v Sýrii.

Žadatel nepodal proti tomuto rozhodnutí opravný prostředek, proto rozhodnutí nabylo právní moci. Dne 15. ledna 2021 ovšem žadatel podal další žádost o azyl („následná žádost o azyl“), v níž se dovolával rozsudku Soudního dvora ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská služba a azyl)¹⁶⁴. Tvrdil, že Soudní dvůr ve zmíněném rozsudku uvedl, že za určitých okolností existuje „silná domněnka“, že odepření výkonu vojenské služby souvisí s některým z důvodů pronásledování, které jsou vyjmenovány v článku 10 směrnice 2011/95¹⁶⁵.

Rozhodnutím ze dne 22. března 2021 zamítl příslušný německý orgán následnou žádost žadatele o azyl jako nepřípustnou, protože z namítaného rozsudku Soudního dvora nevyplývá, že by tuto žádost musel posoudit po věcné stránce.

Správní soud v Sigmaringenu, u něhož žadatel podal proti tomuto rozhodnutí žalobu a který je předkládajícím soudem, má pochybnosti o tom, zda rozsudek Soudního dvora, v němž se pouze provádí výklad ustanovení unijního práva, které platilo již v době přijetí rozhodnutí o předchozí

¹⁶⁴ Rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská a azylová služba) (C-238/19, [EU:C:2020:945](#)).

¹⁶⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9). V článku 10 této směrnice, obsaženém v kapitole nadepsané „Podmínky pro získání postavení uprchlíka“, je uveden seznam hledisek, k nimž musí členské státy přihlídnout při posuzování důvodů pronásledování.

žádosti, může představovat „novou skutečnost či zjištění“, která vylučuje možnost zamítnutí následné žádosti o azyl pro nepřipustnost.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl, že ze znění a účelu čl. 33 odst. 2 směrnice 2013/32, jakož i ze systematiky této směrnice vyplývá, že možnost zamítnout žádost o mezinárodní ochranu jako nepřipustnou, s níž počítá toto ustanovení, představuje výjimku z povinnosti posoudit takovou žádost po věcné stránce. Soudní dvůr již v této souvislosti konstatoval, že z taxativní povahy výčtu obsaženého ve zmíněném ustanovení i ze skutečnosti, že důvody nepřipustnosti uvedené v tomto výčtu mají povahu výjimky, plyne, že tyto důvody musí být vykládány restriktivně¹⁶⁶. Případy, kdy směrnice 2013/32 vyžaduje, aby byla následná žádost považována za přípustnou, je proto naopak nutno vykládat široce.

Ze samotného znění čl. 33 odst. 2 písm. d) směrnice 2013/32, a zejména z toho, že je v něm použit výraz „nová skutečnost či zjištění“, mimoto vyplývá, že se toto ustanovení nevztahuje pouze na faktickou změnu osobní situace žadatele nebo situace v zemi jeho původu, ale i na nové právní skutečnosti.

Z judikatury mimo jiné plyne, že následnou žádost nelze prohlásit za nepřipustnou podle čl. 33 odst. 2 písm. d) směrnice 2013/32¹⁶⁷, pokud rozhodující orgán ve smyslu této směrnice¹⁶⁸ konstatuje, že konečné zamítnutí předchozí žádosti je v rozporu s unijním právem. Tento orgán musí takový závěr nutně učinit, pokud rozpor vyplývá z rozsudku Soudního dvora nebo byl incidenčně konstatován vnitrostátním soudem¹⁶⁹.

Z toho vyplývá, že v kontextu směrnice 2013/32 může pod pojem „nová skutečnost“ ve smyslu čl. 33 odst. 2 písm. d) a čl. 40 odst. 2 a 3 této směrnice¹⁷⁰ spadat každý rozsudek Soudního dvora. Tento závěr nezávisí na tom, zda byl tento rozsudek vydán před nebo po přijetí rozhodnutí o předchozí žádosti nebo zda je v uvedeném rozsudku konstatována neslučitelnost vnitrostátního ustanovení, na němž bylo toto rozhodnutí založeno, s unijním právem, či se v něm pouze provádí výklad unijního práva, a to včetně ustanovení, které platilo již v době přijetí uvedeného rozhodnutí.

Má-li být ovšem následná žádost přípustná, je podle čl. 40 odst. 3 směrnice 2013/32 navíc třeba, aby nové skutečnosti nebo zjištění „významně zvyš[ovaly] pravděpodobnost uznání žadatele za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice [2011/95]“.

Z toho vyplývá, že každý rozsudek Soudního dvora, a to i rozsudek, v němž se pouze provádí výklad ustanovení unijního práva, které platilo již v době přijetí rozhodnutí o předchozí žádosti, představuje novou skutečnost ve smyslu ustanovení čl. 33 odst. 2 písm. d) a čl. 40 odst. 2 a 3 směrnice 2013/32,

¹⁶⁶ V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 1. srpna 2022, Bundesrepublik Deutschland (Dítě uprchlíků narozené mimo hostitelský stát) (C-720/20, [EU:C:2022:603](#), body 49 a 51).

¹⁶⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60). Článek 33 odst. 2 písm. d) této směrnice stanoví, že členské státy mohou považovat za nepřipustnou následnou žádost o mezinárodní ochranu, v níž se neobjevily nebo nebyly žadatelem předloženy žádné nové skutečnosti či zjištění týkající se posouzení, zda lze žadatele uznat za osobu požívající mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU.

¹⁶⁸ Článek 2 písm. f) směrnice 2013/32 definuje „rozhodující orgán“ jako „kvazisoudní nebo správní orgán členského státu příslušný k posuzování žádostí o mezinárodní ochranu a příslušný k přijímání rozhodnutí v prvním stupni v těchto případech“.

¹⁶⁹ V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, [EU:C:2020:367](#), body 198 a 203).

¹⁷⁰ Článek 40 směrnice 2013/32 obsahuje ustanovení týkající se posuzování následných žádostí.

a to bez ohledu na datum jeho vydání, pokud významně zvyšuje pravděpodobnost uznání žadatele za osobu požívající mezinárodní ochrany.

**Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Bundesrepublik Deutschland
(Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka) (C-753/22, [EU:C:2024:524](#))**

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná řízení pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Nemožnost orgánů členského státu odmítnout žádost o azyl jako nepřípustnou na základě předchozího přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě – Článek 4 Listiny základních práv Evropské unie – Riziko, že osoba bude podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení v tomto jiném členském státě – Posouzení této žádosti o azyl těmito orgány navzdory přiznání postavení uprchlíka v uvedeném jiném členském státě – Směrnice 2011/95/EU – Článek 4 – Individuální posouzení“

Velký senát Soudního dvora, kterému Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjádřil k otázce, zda orgány členského státu musí navzdory přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě provést nové posouzení žádosti o azyl, pokud nemohou využít možnosti, kterou dává směrnice 2013/32¹⁷¹, odmítnout tuto žádost jako nepřípustnou.

QY, syrská státní příslušnice, které bylo v roce 2018 přiznáno postavení uprchlíka v Řecku, podala žádost o mezinárodní ochranu v Německu. Následně měl německý správní soud za to, že QY by byla v Řecku vystavena vážnému riziku nelidského či ponižujícího zacházení ve smyslu článku 4 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), takže se tam nemůže vrátit.

V říjnu 2019 příslušný německý orgán zamítl žádost QY o přiznání postavení uprchlíka, ale přiznal jí doplňkovou ochranu. QY podala proti tomuto rozhodnutí žalobu, kterou německý správní soud, jemuž byla věc předložena, zamítl s odůvodněním, že QY nehrozí pronásledování v Sýrii. QY nato podala kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu, v němž tvrdila, že příslušný německý orgán je vázán tím, že jí bylo přiznáno postavení uprchlíka řeckými orgány.

Předkládající soud upřesňuje, že v projednávané věci nemohla být žádost QY o mezinárodní ochranu prohlášena za nepřípustnou z důvodu předchozího přiznání tohoto postavení v Řecku, jelikož QY je vystavena vážnému riziku, že bude v tomto členském státě podrobena nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny. Za těchto podmínek si předkládající soud v podstatě klade otázku, zda příslušný německý orgán mohl na základě unijního práva posoudit opodstatněnost této žádosti o mezinárodní ochranu, aniž byl vázán skutečností, že Řecko již QY takovou ochranu poskytlo.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé připomněl, že čl. 78 odst. 2 písm. a) SFEU stanoví, že Evropský parlament a Rada Evropské unie přijímají opatření týkající se společného evropského azylového systému, který obsahuje „jednotný azylový status pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii“. I když toto ustanovení poskytuje právní základ pro přijetí unijních aktů obsahujících takový jednotný status, nic to nemění na tom, že zásah unijního normotvůrce je nezbytný k tomu, aby byla konkretizována všechna práva související s uvedeným statutem, který bude přiznán jedním členským státem, uznán všemi ostatními členskými státy a platit v celé Unii.

¹⁷¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60). Podle čl. 33 odst. 2 písm. a) této směrnice mohou členské státy považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou mimo jiné tehdy, když mezinárodní ochranu přiznal jiný členský stát.

Unijní normotvůrce přitom dosud zcela nekonkretizoval cíl, k němuž směřuje čl. 78 odst. 2 písm. a) SFEU, a sice uvedený jednotný azylový status. Zejména v této fázi nestanovil zásadu, že by členské státy byly povinny automaticky uznávat rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka přijatá jiným členským státem, ani neupřesnil podmínky provádění takové zásady. I když členské státy mohou za současného stavu unijního práva podmínit přiznání všech práv souvisejících s postavením uprchlíka na svém území tím, že jejich příslušné orgány přijmou nové rozhodnutí o přiznání tohoto postavení, mohou stanovit automatické uznávání takových rozhodnutí přijatých jiným členským státem jakožto příznivější ustanovení¹⁷². Je však nesporné, že Německo této možnosti nevyužilo.

Za těchto podmínek Soudní dvůr zadruhé určil rozsah, v jakém má příslušný orgán členského státu posoudit žádost o mezinárodní ochranu podanou žadatelem, kterému již jiný členský stát přiznal postavení uprchlíka.

Soudní dvůr v této souvislosti konstatoval, že pokud příslušný orgán členského státu nemůže na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 odmítnout jako nepřipustnou žádost o mezinárodní ochranu podanou žadatelem, kterému již takovou ochranu přiznal jiný členský stát, z důvodu vážného rizika, že tento žadatel bude v tomto jiném členském státě podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení ve smyslu článku 4 Listiny, je tento orgán povinen provést nové individuální, úplné a aktualizované posouzení žádosti v rámci nového řízení o mezinárodní ochraně vedeného v souladu se směrnicemi 2011/95 a 2013/32. Pokud žadatel splňuje podmínky pro to, aby byl považován za uprchlíka v souladu s kapitolami II a III směrnice 2011/95, musí mu uvedený orgán přiznat postavení uprchlíka, aniž může uplatnit diskreční pravomoc.

V tomto ohledu platí, že i když tentýž orgán není povinen přiznat žadateli postavení uprchlíka jen proto, že toto postavení bylo žadateli přiznáno dříve rozhodnutím jiného členského státu, musí k tomuto rozhodnutí a ke skutečnostem, o které se opírá, plně přihlídnout. Společný evropský azylový systém, který zahrnuje společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, je totiž založen na zásadě vzájemné důvěry¹⁷³, podle níž je třeba – až na výjimečné okolnosti – vycházet z toho, že zacházení s žadateli o mezinárodní ochranu je v každém členském státě v souladu s požadavky unijního práva, včetně Listiny, Úmluvy o právním postavení uprchlíků¹⁷⁴ a Evropské úmluvy o lidských právech¹⁷⁵.

S ohledem na zásadu loajální spolupráce¹⁷⁶ a v zájmu co největšího zajištění soudržnosti rozhodnutí přijatých příslušnými orgány dvou členských států o potřebě mezinárodní ochrany téhož státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti je třeba mít za to, že příslušný orgán členského státu, který má rozhodnout o nové žádosti, musí co nejdříve zahájit výměnu informací s příslušným orgánem členského státu, který předtím přiznal témuž žadateli postavení uprchlíka. Z tohoto důvodu musí první z těchto orgánů informovat druhý z těchto orgánů o nové žádosti, sdělit mu své stanovisko k této nové žádosti a požádat jej, aby mu v přiměřené lhůtě předal informace, které má k dispozici a jež vedly k přiznání tohoto postavení. Účelem této výměny informací je umožnit orgánu členského státu, který rozhoduje o nové žádosti, aby s plnou znalostí věci provedl ověření, která mu přísluší v rámci řízení o mezinárodní ochraně.

¹⁷² Viz článek 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9) a článek 5 směrnice 2013/32.

¹⁷³ Viz bod 12 odůvodnění směrnice 2011/95.

¹⁷⁴ Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná dne 28. července 1951 v Ženevě.

¹⁷⁵ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě.

¹⁷⁶ Podle zásady loajální spolupráce, zakotvené v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci SEU, se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv. Tato zásada je konkrétně vyjádřena v článku 36 směrnice 2011/95 a v článku 49 směrnice 2013/32.

c. Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka v případě žádosti třetího státu o vydání

Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Generalstaatsanwaltschaft Hamm (Žádost o vydání uprchlíka do Turecka) (C-352/22, [EU:C:2024:521](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Směrnice 2011/95/EU – Článek 21 odst. 1 – Směrnice 2013/32/EU – Článek 9 odst. 2 a 3 – Pravomocné přiznání postavení uprchlíka členským státem – Uprchlík, který po přiznání tohoto postavení pobývá v jiném členském státě – Žádost o vydání zaslaná třetím státem původu tohoto uprchlíka členskému státu bydliště – Účinek rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka v rámci dotyčného vydávacího řízení – Článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie – Ochrana uvedeného uprchlíka před požadovaným vydáním“

Velký senát Soudního dvora, k němuž Oberlandesgericht Hamm (Vrchní zemský soud v Hammu, Německo) podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil dosah zásady nenavrácení v kontextu žádosti o vydání zaslané třetím státem původu uprchlíka členskému státu jeho bydliště v situaci, kdy mu bylo toto postavení přiznáno v jiném členském státě.

V roce 2010 přiznaly italské orgány A., tureckému státnímu příslušníkovi kurdského původu, postavení uprchlíka, platné do roku 2030, neboť mu hrozilo, že bude tureckými orgány politicky pronásledován kvůli podpoře Strany pracujících Kurdistanu (PKK). Od července 2019 pobývá A. v Německu.

Na základě zatýkácího rozkazu vydaného tureckým soudem v červnu 2020 bylo prostřednictvím Mezinárodní organizace kriminální policie (Interpol) vyhlášeno po A. pátrání s cílem jej zadržet za účelem vydání do Turecka k trestnímu stíhání pro vraždu. Poté, co byl A. v Německu dne 18. listopadu 2020 zadržen, byl umístěn nejprve do vyšetřovací vazby a poté do vydávací vazby do 14. dubna 2022.

Usnesením vydaným v listopadu 2021 rozhodl Vrchní zemský soud v Hammu, který je předkládajícím soudem, o přípustnosti vydání A. do Turecka a měl mimo jiné za to, že není vázán rozhodnutím italských orgánů o přiznání postavení uprchlíka. Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud, Německo) však na základě ústavní stížnosti, kterou podal A., toto usnesení zrušil a měl za to, že předkládající soud měl Soudnímu dvoru předložit žádost o rozhodnutí o této předběžné otázce.

V tomto kontextu byla předkládajícímu soud poté, co mu byla tato věc vrácena zpět, znovu předložena žádost o vydání A. a uvedený soud se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka přijaté jedním členským státem má podle unijního práva závazný účinek v rámci vydávacího řízení vedeného v jiném členském státě.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr v rozsudku nejprve konstatoval, že vzhledem k tomu, že v důsledku rozhodnutí členského státu vyhovět žádosti státu původu o vydání státního příslušníka třetí země, který získal postavení uprchlíka v jiném členském státě, by byl tento státní příslušník zbaven práv a výhod stanovených ve směrnici 2011/95¹⁷⁷, je třeba mít za to, že vydávací řízení vedené v prvním členském státě spadá pod uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Příslušný orgán dožádaného členského státu tedy nemůže povolit vydání státního

¹⁷⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).

příslušníka třetí země, kterému bylo jiným členským státem přiznáno postavení uprchlíka, do této třetí země, pokud by takové vydání bylo v rozporu se zásadou nenavrácení zakotvenou v čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95 ve spojení s článkem 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny¹⁷⁸.

Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že pokud vyžádaná osoba splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, brání článek 18 Listiny jejímu vydání do třetí země, z níž uprchla a v níž jí hrozí pronásledování. Pokud se osoba, které se týká žádost o vydání, dovolává vážného nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení v případě vydání, musí dožádaný členský stát před tím, než přistoupí k případnému vydání, ověřit, že vydání nebude mít nepříznivý dopad na práva uvedená v čl. 19 odst. 2 Listiny.

Pro účely posouzení rizika porušení čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95, jakož i článku 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny představuje okolnost, že jiný členský stát přiznal vyžádané osobě postavení uprchlíka, zvláště závažnou skutečnost, kterou musí příslušný orgán dožádaného členského státu zohlednit, takže rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka musí, nebylo-li toto postavení odňato členským státem, který jej přiznal, vést na základě těchto ustanovení k tomu, že tento orgán vydání odmítne. Společný evropský azylový systém je totiž založen na zásadě vzájemné důvěry, podle níž je třeba – až na výjimečné okolnosti – vycházet z toho, že zacházení s žadateli o mezinárodní ochranu je v každém členském státě v souladu s požadavky unijního práva, Ženevské úmluvy¹⁷⁹ a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod¹⁸⁰.

Mimoto ustanovení směrnic 2011/95 a 2013/32¹⁸¹, která se týkají odnětí postavení uprchlíka, a postup, který stanoví, by byly obcházeny, kdyby dožádaný členský stát mohl státního příslušníka třetí země, kterému jiný členský stát přiznal postavení uprchlíka, vydat do země jeho původu. Takové vydání by totiž fakticky znamenalo, že by platnost tohoto postavení byla ukončena a dotyčná osoba by nemohla skutečně požívat ochrany, kterou jí poskytuje článek 18 Listiny, a využít práva a výhody stanovené – pokud jde o obsah mezinárodní ochrany – v kapitole VII směrnice 2011/95 a procesní záruky uvedené v článku 45 směrnice 2013/32.

Na základě zásady loajální spolupráce¹⁸² tudíž musí orgán dožádaného členského státu příslušný v oblasti vydávání co nejdříve zahájit výměnu informací s orgánem jiného členského státu, který vyžádané osobě přiznal postavení uprchlíka. V tomto ohledu musí informovat posledně uvedený orgán o žádosti o vydání této osoby, sdělit mu své stanovisko k této žádosti a požádat jej, aby mu v přiměřené lhůtě předal jak informace, které má k dispozici a vedly k přiznání tohoto postavení, tak své rozhodnutí, zda je či, není třeba odejmout uvedené osobě postavení uprchlíka.

Na jedné straně má tato výměna informací orgánu dožádaného členského státu příslušnému v oblasti vydávání umožnit, aby při plné znalosti věci provedl ověření, která mu ukládají článek 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny.

Na straně druhé výměna informací umožňuje příslušnému orgánu jiného členského státu případně odejmout postavení uprchlíka na základě článku 14 směrnice 2011/95, a to při plném dodržování záruk uvedených v článku 45 směrnice 2013/32.

¹⁷⁸ Článek 18 Listiny zakotvuje právo na azyl, kdežto čl. 19 odst. 2 Listiny stanoví zásadu nenavrácení.

¹⁷⁹ Úmluva o právním postavení uprchlíků, podepsaná dne 28. července 1951 v Ženevě.

¹⁸⁰ Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná dne 4. listopadu 1950 v Římě.

¹⁸¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

¹⁸² Soudní dvůr upřesnil, že tato zásada, která je zakotvena v čl. 4 odst. 3 prvním pododstavci SEU a podle které se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv, nachází konkrétní vyjádření v článku 36 směrnice 2011/95 a v článku 49 směrnice 2013/32.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr uvedl, že by unijní právo vydání nebránilo pouze v případě, že by se příslušný orgán členského státu, který přiznal vyžádané osobě postavení uprchlíka, rozhodl odejmout toto postavení na základě článku 14 směrnice 2011/95, a za předpokladu, že by orgán dožádaného členského státu příslušný v oblasti vydávání dospěl k závěru, že tato osoba není nebo již není uprchlíkem a neexistuje žádné vážné nebezpečí, že by uvedená osoba byla v případě vydání do dožadujícího třetího státu vystavena trestu smrti, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Podle čl. 21 odst. 1 směrnice 2011/95, ve spojení s článkem 18 a čl. 19 odst. 2 Listiny, proto v případě, že se státního příslušníka třetí země, který v jednom členském státě získal postavení uprchlíka, týká v jiném členském státě, na jehož území pobývá, žádost o vydání pocházející ze země jeho původu, nemůže dožádaný členský stát vydání povolit, aniž zahájí výměnu informací s orgánem, který dožádané osobě toto postavení přiznal, a přestože tento orgán uvedené postavení neodňal.

d. Dočasná ochrana v případě hromadného přílivu vysídlených osob

Rozsudek ze dne 19. prosince 2024 (velký senát), Kaduna (C-244/24 a C-290/24, [EU:C:2024:1038](#))

„Řízení o předběžné otázce – Azylová politika – Dočasná ochrana v případě hromadného přílivu vysídlených osob – Směrnice 2001/55/ES – Články 4 a 7 – Invaze ruských ozbrojených sil na Ukrajinu – Prováděcí rozhodnutí (EU) 2022/382 – Článek 2 odst. 3 – Pravomoc členského státu uplatňovat dočasnou ochranu na vysídlené osoby, na které se toto rozhodnutí nevztahuje – Okamžik, kdy může členský stát, který poskytl dočasnou ochranu těmto osobám, tuto ochranu ukončit – Navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí – Směrnice 2008/115/ES – Článek 6 – Rozhodnutí o navracení – Okamžik, kdy může členský stát přijmout rozhodnutí o navracení – Neoprávněný pobyt“

Velký senát Soudního dvora, kterému nizozemské soudy předložily dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil okamžik, kdy členský stát může jednak ukončit nepovinnou dočasnou ochranu, kterou poskytl na základě směrnice 2001/55¹⁸³ a prováděcího rozhodnutí 2022/382¹⁸⁴ některým kategoriím vysídlených osob nad rámec těch, na které se vztahuje toto rozhodnutí, a jednak

¹⁸³ Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími (Úř. věst. 2001, L 212, s. 12; Zvl. vyd. 19/04, s. 162). Článek 7 odst. 1 směrnice 2001/55 opravňuje členské státy k tomu, aby rozšířily dočasnou ochranu stanovenou touto směrnicí na jiné kategorie osob než ty, které Rada označila ve svém rozhodnutí uvedeném v článku 5 této směrnice, jímž se tato ochrana provádí, za předpokladu, že tyto osoby byly vysídleny ze stejných důvodů a ze stejné země nebo oblasti původu.

¹⁸⁴ Prováděcím rozhodnutím Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana (Úř. věst. 2022, L 71, s. 1, dále jen „prováděcí rozhodnutí“), se Rada rozhodla aktivovat mechanismus dočasné ochrany upravený směrnicí 2001/55. Podle čl. 2 odst. 3 tohoto prováděcího rozhodnutí mohou členské státy použít toto rozhodnutí rovněž na jiné osoby, než na které se vztahují odstavce 1 a 2 tohoto článku, včetně osob bez státní příslušnosti a státních příslušníků třetích zemí jiných než Ukrajiny, kteří oprávněně pobývali na Ukrajině a nemohli se vrátit za bezpečných a trvalých podmínek do své země nebo regionu původu.

přijmout rozhodnutí o navrácení ve smyslu směrnice 2008/115¹⁸⁵ vůči osobám, které již této ochrany nepožívají.

P, AI, ZY a BG jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří měli povolení k dočasnému pobytu na Ukrajině platné k 24. únoru 2022. Po invazi ruských ozbrojených sil na ukrajinské území uprchli do Nizozemska, kde jim byla poskytnuta dočasná ochrana ve smyslu směrnice 2001/55 v souladu s tehdy použitelnou nizozemskou právní úpravou¹⁸⁶. Podle této právní úpravy byla nepovinná dočasná ochrana přiznána všem osobám, které měly ukrajinské povolení k pobytu, včetně povolení k dočasnému pobytu, které bylo platné k 23. únoru 2022, a u nichž bylo pravděpodobné, že opustily Ukrajinu po 26. listopadu 2021¹⁸⁷. Tato právní úprava mimoto nevyžadovala posouzení, zda se tyto osoby mohly vrátit do své země nebo regionu původu za bezpečných a trvalých podmínek.

Rozsudkem ze dne 17. ledna 2024 Raad van State (Státní rada, Nizozemsko) rozhodla, že dočasná ochrana státních příslušníků třetích zemí, kteří se nacházejí ve stejné situaci jako P, AI, ZY a BG, skončí automaticky dne 4. března 2024, tj. k nejzazšímu datu¹⁸⁸, ke kterému by dočasná ochrana skončila, kdyby Rada nepřijala rozhodnutí podle čl. 4 odst. 2 směrnice 2001/55¹⁸⁹. Státní tajemník¹⁹⁰ následně čtyřmi rozhodnutími o navrácení ve smyslu směrnice 2008/115, vydanými dne 7. února 2024, nařídil P, AI, ZY a BG opustit unijní území do čtyř týdnů od 4. března 2024.

P podal k rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam (soud v Haagu, zasedající v Amsterodamu, Nizozemsko), žalobu pro nezákonnost rozhodnutí, které se jej týkalo.

Žalobám podaným AI a BG proti rozhodnutím, která se jich týkala, bylo v prvním stupni vyhověno rozsudky ze dnů 19. března 2024 a 27. března 2024. Státní tajemník podal proti těmto rozsudkům odvolání ke Státní radě. Naproti tomu žaloba podaná ZY proti rozhodnutí, které se jej týkalo, byla v prvním stupni rozsudkem ze dne 27. března 2024 zamítnuta jako neopodstatněná, a proto podal ZY proti tomuto rozsudku odvolání k témuž soudu.

V rámci výše uvedených sporů předložily oba předkládající soudy Soudnímu dvoru žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. V rozsahu, v němž v těchto sporech jde o určení data, ke kterému končí nepovinná dočasná ochrana ve smyslu směrnice 2001/55 přiznaná nizozemskými orgány, mají tyto soudy pochybnosti o tom, zda lze takovou ochranu odejmout před skončením povinné dočasné ochrany¹⁹¹. Dále si předkládající soudy kladou otázku ohledně legality rozhodnutí o navrácení vydaných vůči žalobcům v původním řízení vzhledem k tomu, že tato rozhodnutí byla přijata ke dni, kdy stále ještě pobývali na území Nizozemska oprávněně.

¹⁸⁵ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98).

¹⁸⁶ Článek 3.9a odst. 1 písm. c) Voorschrift Vreemdelingen 2000 (nařízení o cizincích z roku 2000), ve znění platném od 4. března 2022 do 18. července 2022.

¹⁸⁷ Tedy 90 dní před zahájením invaze ruských ozbrojených sil na Ukrajinu.

¹⁸⁸ Vyplyvajícímu z čl. 4 odst. 1 směrnice 2001/55, který stanoví, že „[a]niž je dotčen článek 6, trvá dočasná ochrana jeden rok. Pokud není ukončena podle čl. 6 odst. 1 písm. b), může být její trvání automaticky prodlouženo o období v délce šesti měsíců, avšak nejdéle o jeden rok“.

¹⁸⁹ Článek 4 odst. 2 směrnice stanoví, že „[p]okud přetrvávají důvody pro poskytnutí dočasné ochrany, může Rada kvalifikovanou většinou rozhodnout o prodloužení dočasné ochrany až o jeden rok na návrh Komise, která rovněž posoudí jakoukoli žádost členského státu na předložení návrhu Radě“.

¹⁹⁰ V projednávaných věcech Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (státní tajemník pro spravedlnost a bezpečnost, dále jen „státní tajemník“).

¹⁹¹ A sice ochrany vyplývající z rozhodnutí Rady, které bylo přijato podle článku 5 směrnice 2001/55 a kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob. Důsledkem takového rozhodnutí je zavedení dočasné ochrany ve všech členských státech vázaných směrnicí 2001/55, pokud jde o konkrétní skupiny osob popsané v témže rozhodnutí, a to od data stanoveného tímto rozhodnutím.

Soudní dvůr na prvním místě zkoumal, zda články 4 a 7 směrnice 2001/55 brání tomu, aby členský stát, který poskytl dočasnou ochranu jiným kategoriím osob, než jsou kategorie uvedené v čl. 2 odst. 1 a 2 prováděcího rozhodnutí, odňal těmto kategoriím osob nepovinnou dočasnou ochranu před uplynutím povinné dočasné ochrany, o níž rozhodla Rada podle čl. 4 odst. 2 této směrnice.

Soudní dvůr na úvod konstatoval, že členský stát, který využije možnosti, jež nabízí čl. 7 odst. 1 směrnice 2001/55, provádí unijní právo, takže nemůže poskytnout nepovinnou dočasnou ochranu osobám, které nebyly vysídleny ze stejných důvodů a ze stejné země nebo regionu původu jako osoby, které požívají povinné dočasné ochrany.

V této souvislosti Soudní dvůr konstatoval, že uvedené ustanovení, jakož i čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí umožňují členskému státu poskytnout nepovinnou dočasnou ochranu státním příslušníkům třetích zemí nebo osobám bez státní příslušnosti, kteří mají povolení k dočasnému pobytu na Ukrajině platné k 23. únoru 2022 a pravděpodobně opustili tuto zemi po 26. listopadu 2021, aniž se posuzuje, zda se mohou vrátit do země nebo regionu původu za bezpečných a trvalých podmínek. V tomto ohledu je důvodem zavedení povinné dočasné ochrany, jak jej určila Rada v tomto prováděcím rozhodnutí, invaze ruských ozbrojených sil na Ukrajinu, která začala dne 24. února 2022. Státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, kteří by se museli z důvodu velmi omezené doby trvání svého práva pobytu na území Unie vrátit na Ukrajinu krátce po zahájení této invaze, přitom mohou být považováni za osoby vysídlené v důsledku takové invaze. Kromě toho je třeba poznamenat, že ačkoli čl. 2 odst. 3 prováděcího rozhodnutí 2022/382 mezi potenciálními příjemci nepovinné dočasné ochrany výslovně uvádí osoby bez státní příslušnosti a státní příslušníky třetích zemí, kteří na Ukrajině pobývali oprávněně a nemohou se vrátit do své země nebo regionu původu za bezpečných a trvalých podmínek, je tato kategorie uvedena pouze jako příklad.

Dále Soudní dvůr uvedl, že nepovinná dočasná ochrana poskytovaná nizozemskými orgány takovým státním příslušníkům třetích zemí, jako jsou státní příslušníci ve věci v původním řízení, přestala být účinná dříve, než skončila povinná dočasná ochrana, a zkoumal, zda články 4 a 7 směrnice 2001/55 ukládají, aby tato nepovinná dočasná ochrana trvala po dobu, po kterou je účinná povinná dočasná ochrana zavedená Radou podle článku 5 této směrnice, nebo přinejmenším do konce automatického prodloužení původní doby trvání této povinné dočasné ochrany uvedené v tomto čl. 4 odst. 1.

Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že podle čl. 7 odst. 1 směrnice 2001/55 mohou členské státy svobodně rozhodnout o ukončení nepovinné dočasné ochrany, kterou poskytly před koncem povinné dočasné ochrany stanovené na unijní úrovni¹⁹².

V tomto ohledu toto ustanovení ponechává členským státům volnost při stanovení data, od kterého mají v úmyslu poskytovat nepovinnou dočasnou ochranu, a to za předpokladu, že toto datum je mezi datem, kdy povinná dočasná ochrana vstoupí v platnost, a datem, kdy přestane být účinná. Dále si členské státy zachovávají kontrolu nad dobou trvání nepovinné dočasné ochrany, jež si přejí poskytnout, za podmínky, že tato doba spadá do časového rámce zavedeného mechanismu dočasné ochrany, který je definován na unijní úrovni. Vzhledem k tomu, že taková ochrana nevyplývá z povinnosti stanovené unijním právem, ale z autonomního rozhodnutí členského státu rozšířit okruh osob požívajících této ochrany, totiž tento členský stát musí mít možnost uvedenou ochranu i autonomně odejmout.

Kromě toho je takový výklad čl. 7 odst. 1 směrnice 2001/55 potvrzen jak cílem sledovaným tímto ustanovením, kterým je povzbudit členské státy, aby rozšířily kategorie vysídlených osob, jež mohou požívat dočasné ochrany, tak obecnějším cílem této směrnice, kterým je zabránit přetížení systému

¹⁹² Soudní dvůr upřesnil, že členské státy tedy nejsou povinny sladit dobu trvání této nepovinné dočasné ochrany s původní dobou trvání povinné dočasné ochrany nebo jejím automatickým prodloužením, stanovenými v čl. 4 odst. 1 této směrnice, ani s dobou trvání, která případně vyplývá z jejího nepovinného prodloužení uvedeného v čl. 4 odst. 2 uvedené směrnice.

poskytování mezinárodní ochrany. Pokud by totiž bylo členskému státu zakázáno odejmout z důvodů jemu vlastních nepovinnou dočasnou ochranu před uplynutím povinné dočasné ochrany stanovené na unijní úrovni, mohlo by to mít za následek odrazení členských států od využití možnosti stanovené v článku 7 směrnice 2001/55, a tím zmaření cílů sledovaných tímto článkem a touto směrnicí.

Takové rozhodnutí o odnětí ochrany však nesmí ohrožovat cíle ani užitečný účinek směrnice 2001/55 a musí dodržovat obecné zásady unijního práva, mimo jiné zásadu ochrany legitimního očekávání.

Pokud jde v tomto ohledu zaprvé o ochranu cílů a užitečného účinku směrnice 2001/55, tato směrnice zejména zabezpečuje zachování účinné možnosti státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti požívajících dočasnou ochranu získat po náležitém posouzení jejich individuální situace mezinárodní ochranu, zároveň jim ovšem okamžitě zaručuje nižší stupeň ochrany. Bylo by proto v rozporu s tímto cílem a s užitečným účinkem této směrnice, kdyby posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, kterou tito státní příslušníci třetích zemí a tyto osoby bez státní příslušnosti případně podali a o níž dosud nebylo rozhodnuto, nebylo dokončeno po uplynutí nepovinné dočasné ochrany. Kromě toho po skončení nepovinné dočasné ochrany nelze těmto osobám bránit v účinném výkonu jejich práva podat žádost o mezinárodní ochranu, která je klíčovou etapou řízení o přiznání této ochrany. Neodpoví-li osoba požívající dočasnou ochranu na žádost orgánů dotyčného členského státu směřující k tomu, zda si tato osoba přeje, aby její žádost o mezinárodní ochranu byla nadále posuzována, nemůže to tedy mít za následek, že případná žádost o mezinárodní ochranu, kterou tato osoba následně podá, bude kvalifikována jako následná žádost ve smyslu čl. 2 písm. q) směrnice 2013/32¹⁹³.

Pokud jde zadruhé o zásadu ochrany legitimního očekávání, nemohou jednotlivci legitimně očekávat, že bude zachován existující stav, který může být změněn v rámci posuzovací pravomoci unijních orgánů. V projednávaném případě přitom Rada může kdykoli ukončit povinnou dočasnou ochranu¹⁹⁴ a členské státy nemohou zachovat nepovinnou dočasnou ochranu, kterou případně zavedly, po ukončení povinné dočasné ochrany¹⁹⁵. Z toho plyne, že nizozemské orgány nemohly poskytnout osobám požívajícím nepovinné dočasnou ochranu jiné konkrétní ujištění v souladu s unijním právem, pokud jde o minimální dobu trvání této ochrany, než je ujištění, že se tyto orgány zavázaly neukončit nepovinnou dočasnou ochranu před ukončením účinnosti povinné dočasné ochrany. Nejeví se však, že by nizozemské orgány poskytly státním příslušníkům třetích zemí dotčeným v původním řízení takové ujištění, což však musí ověřit předkládající soud.

Soudní dvůr z toho dovodil, že články 4 a 7 směrnice 2001/55 nebrání tomu, aby členský stát, který poskytl dočasnou ochranu jiným kategoriím osob, než jsou kategorie uvedené v prováděcím rozhodnutí, odňal těmto kategoriím osob tuto nepovinnou dočasnou ochranu před uplynutím povinné dočasné ochrany, o níž rozhodla Rada podle čl. 4 odst. 2 této směrnice¹⁹⁶.

Na druhém místě Soudní dvůr konstatoval, že článek 6 směrnice 2008/115 brání tomu, aby bylo vůči státnímu příslušníkovi třetí země oprávněně pobývajícímu na území členského státu na základě možnosti upravené v článku 7 směrnice 2001/55, které tento stát využil a poskytl mu nepovinnou dočasnou ochranu, vydáno rozhodnutí o navrácení před ukončením této ochrany, i když je zřejmé, že uvedená ochrana přestane být v blízké budoucnosti účinná a účinky tohoto rozhodnutí jsou pozastaveny až do tohoto data.

¹⁹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

¹⁹⁴ Viz čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2001/55.

¹⁹⁵ Viz článek 7 směrnice 2001/55.

¹⁹⁶ Tento členský stát může odejmout dočasnou ochranu, kterou poskytl uvedeným kategoriím osob, k datu, které předchází dni, kdy dočasná ochrana, o níž rozhodla Rada, přestane být účinná, a to zejména pokud tento členský stát neohroží cíle ani užitečný účinek směrnice 2001/55 a dodrží obecné unijní právní zásady.

V tomto ohledu zaprvé směrnice 2008/115 brání tomu, aby členský stát přijal rozhodnutí o navrácení státního příslušníka třetí země, který na jeho území pobývá oprávněně, a to nezávisle na okolnosti, že příslušný vnitrostátní orgán v takovém rozhodnutí výslovně uvede, že toto rozhodnutí nemá účinky, dokud je pobyt dotyčné osoby oprávněný. Každé rozhodnutí o navrácení musí být totiž ihned po svém přijetí předmětem záznamu v Schengenském informačním systému „za účelem ověření, zda byla splněna povinnost návratu, a na podporu výkonu rozhodnutí o navrácení“¹⁹⁷, a to i v případě, že toto rozhodnutí nemá okamžitý účinek. V posledně uvedeném případě přitom dotyčná osoba v době pořízení záznamu stále oprávněně pobývá na území tohoto členského státu a může uplatnit právo vycestovat do jiných členských států. Ani by v takovém rozhodnutí o navrácení přijatém v předstihu nemohla být zohledněna jakákoli změna okolností, která by nastala v období mezi přijetím tohoto rozhodnutí a ukončením oprávněného pobytu dotyčné osoby a měla by významný dopad na posouzení její situace.

Zadruhé, dokud státní příslušníci třetích zemí požívají nepovinné dočasné ochrany, pobývají na území dotyčného členského státu oprávněně, a proto vůči nim nemůže být vydáno rozhodnutí o navrácení. Osoby požívající takové ochrany totiž musí mít veškerá práva, která směrnice 2001/55 přiznává osobám požívajícím povinné dočasné ochrany¹⁹⁸. Vzhledem k tomu, že osobě požívající povinné dočasné ochrany musí dotyčný členský stát vydat povolení k pobytu, které jí umožní pobývat na území tohoto členského státu¹⁹⁹, musí být takové povolení uděleno rovněž osobám požívajícím nepovinné dočasné ochrany.

Zatřetí, i když existuje riziko, že po skončení nepovinné dočasné ochrany budou vnitrostátní orgány odpovědné za přijímání rozhodnutí o navrácení čelit značnému počtu individuálních případů, které budou muset být posuzovány současně, nemůže takové riziko samo o sobě postačovat k tomu, aby bylo možné se odchýlit od výše připomenuté zásady. Ačkoli vyhoštění státního příslušníka třetí země musí být pro členské státy v zásadě prioritou, musí členské státy rovněž dodržovat hmotněprávní a procesní požadavky, které pro ně vyplývají z unijního práva, aby tito státní příslušníci byli navraceni humánním způsobem a při plném respektování jejich základních práv a důstojnosti. Pokud tedy orgány členského státu odpovědné za přijímání rozhodnutí o navrácení čelí značnému počtu individuálních případů, které je třeba posoudit současně, z důvodu ukončení nepovinné dočasné ochrany, brání směrnice 2008/115 pouze tomu, aby tyto orgány odkládaly nad rámec přiměřené lhůty s ohledem na takovou situaci přijímání rozhodnutí o navrácení státních příslušníků třetích zemí a osob bez státní příslušnosti, kteří takové ochrany požívali.

2. Přistěhovalecká politika

Rozsudek ze dne 30. ledna 2024 (velký senát), Landeshauptmann von Wien (Sloučení rodiny s nezletilým uprchlíkem) (C-560/20, [EU:C:2024:96](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Přistěhovalecká politika – Právo na sloučení rodiny – Směrnice 2003/86/ES – Článek 10 odst. 3 písm. a) – Sloučení rodiny nezletilého uprchlíka bez doprovodu s nejbližšími příbuznými v přímé vzestupné linii – Článek 2 písm. f) – Pojem ‚nezletilá osoba bez doprovodu‘ – Osoba usilující o sloučení rodiny, která byla nezletilou osobou v okamžiku podání žádosti,

¹⁹⁷ Viz čl. 3 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1860 ze dne 28. listopadu 2018 o využívání Schengenského informačního systému při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2018, L 312, s. 1).

¹⁹⁸ Viz článek 7 směrnice 2001/55.

¹⁹⁹ Viz článek 8 směrnice 2001/55 ve spojení s jejím čl. 2 písm. g).

avšak v průběhu řízení o sloučení rodiny dosáhla plnoletosti – Datum rozhodné pro posouzení postavení nezletilé osoby – Lhůta pro podání žádosti o sloučení rodiny – Plnoletá sestra osoby usilující o sloučení rodiny vyžadující trvalou pomoc svých rodičů z důvodu vážné nemoci – Užitečný účinek práva na sloučení rodiny nezletilého uprchlíka bez doprovodu – Článek 7 odst. 1 – Článek 12 odst. 1 první a třetí pododstavec – Možnost podmínit sloučení rodiny dodatečnými podmínkami“

Velký senát Soudního dvora, jemuž byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesňuje podmínky pro přiznání práva na sloučení rodiny podle směrnice 2003/86²⁰⁰ rodičům a vážně nemocné plnoleté sestře nezletilého uprchlíka bez doprovodu, který dosáhl plnoletosti v průběhu řízení o sloučení rodiny.

RI, který v roce 2015 přicestoval do Rakouska jako nezletilá osoba bez doprovodu, bylo v lednu 2017 přiznáno postavení uprchlíka. Tři měsíce a jeden den po doručení tohoto rozhodnutí, tedy v době, kdy byl RI ještě nezletilý, podali CR a GF, kteří jsou jeho rodiči, jakož i TY, jeho plnoletá sestra, která trpí mozkovou obrnou, poprvé na velvyslanectví Rakouské republiky v Sýrii žádosti o vstup a pobyt za účelem sloučení rodiny s RI. Tyto žádosti byly zamítnuty pravomocným rozhodnutím z důvodu, že se RI stal v průběhu řízení o sloučení rodiny plnoletým.

V červenci 2018 podali CR, GF a TY znovu žádosti o povolení vstupu a pobytu za účelem sloučení rodiny s RI u Landeshauptmann von Wien (hejtman spolkové země Vídeň, Rakousko). Také tyto žádosti byly zamítnuty, a to z důvodu, že nebyly podány do tří měsíců poté, co RI bylo přiznáno postavení uprchlíka.

Verwaltungsgericht Wien (správní soud ve Vídni, Rakousko), k němuž podali CR, GF a TY žalobu, se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku ohledně výkladu směrnice 2003/86. Předkládající soud se především táže, zda podání žádosti o sloučení rodiny s nezletilým uprchlíkem bez doprovodu může podléhat určité lhůtě, pokud se uprchlík stane v průběhu řízení o sloučení rodiny plnoletým. Uvedený soud si klade rovněž otázku ohledně rozsahu možnosti členských států požadovat, aby uprchlík měl pro sebe a své rodinné příslušníky ubytování, zdravotní pojištění a dostatečné finanční prostředky, jak je stanoveno směrnicí 2003/86²⁰¹ a provedeno do rakouského práva. Tento soud navíc uvádí, že rakouská právní úprava nestanoví právo na sloučení rodiny pro sestru osoby usilující o sloučení rodiny. Vzhledem k tomu, že je TY zcela a trvale závislá na pomoci svých rodičů, nemohou se tito přistěhovat ke svému synovi do Rakouska bez TY.

Závěry Soudního dvora

Zprvé, pokud jde o požadavek stanovený v rozsudku A a S²⁰², aby žádost o sloučení rodiny nezletilého uprchlíka bez doprovodu se svými rodiči²⁰³ podle čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86 byla podána do tří měsíců po přiznání postavení uprchlíka nezletilé osobě, Soudní dvůr zdůrazňuje, že cílem této lhůty je zabránit riziku, že právo na sloučení rodiny v situaci, kdy uprchlík dosáhl plnoletosti již v průběhu azylového řízení, a tedy ještě před podáním žádosti o sloučení rodiny, bude moci být uplatněno bez jakéhokoli časového omezení.

Takové nebezpečí však neexistuje, pokud uprchlík dosáhne plnoletosti v průběhu řízení o sloučení rodiny. Kromě toho s ohledem na cíl čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86, kterým je usnadnit sloučení nezletilých uprchlíků bez doprovodu se svými rodiči a zaručit jim zvýšenou ochranu, nelze žádost o sloučení rodiny na základě tohoto ustanovení považovat za opožděnou, pokud byla podána

²⁰⁰ Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny (Úř. věst. 2003, L 251, s. 12; Zvl. vyd. 19/06, s. 224).

²⁰¹ Viz čl. 7 odst. 1 a čl. 12 odst. 1 třetí pododstavec směrnice 2003/86.

²⁰² Rozsudek ze dne 12. dubna 2018, A a S (C-550/16, [EU:C:2018:248](#), bod 61).

²⁰³ Podle čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86 „nejbližší příbuzní v přímé vzestupné linii“.

v době, kdy byl dotyčný uprchlík ještě nezletilý. Lhůta pro podání takové žádosti nemůže proto začít běžet před tím, než se uprchlík stane plnoletým. Dokud je tedy uprchlík nezletilý, jeho rodiče mohou podat žádost o povolení vstupu a pobytu za účelem sloučení rodiny, aniž jsou povinni dodržet určitou lhůtu.

Zadruhé Soudní dvůr uvádí, že z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že TY je z důvodu nemoci zcela a trvale závislá na hmotné pomoci svých rodičů, kteří ji tedy nemohou nechat samotnou v Sýrii. Pokud by TY nebylo přiznáno právo na sloučení rodiny s RI současně s jejími rodiči, byl by RI za těchto okolností fakticky zbaven práva na sloučení rodiny se svými rodiči. Takový výsledek by přitom byl neslučitelný s bezpodmínečnou povahou tohoto práva a ohrozil by jeho užitečný účinek, což by bylo v rozporu jak s cílem čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86, tak s požadavky vyplývajícími z článku 7 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jenž se týká respektování soukromého a rodinného života, a z čl. 24 odst. 2 a 3 Listiny²⁰⁴, který se týká práv dítěte, jež musí uvedená směrnice zajišťovat.

Z toho vyplývá, že s ohledem na výjimečné okolnosti věci v původním řízení vyžaduje užitečný účinek práva RI na sloučení rodiny se svými rodiči a dodržení uvedených ustanovení Listiny, aby bylo povolení ke vstupu a pobytu v Rakousku uděleno rovněž plnoleté sestře RI, která z důvodu vážné nemoci potřebuje trvalou pomoc svých rodičů.

A konečně s ohledem na směrnici 2003/86 a výše uvedená základní práva dospěl Soudní dvůr k závěru, že členský stát nemůže k tomu, aby nezletilý uprchlík bez doprovodu mohl využít práva na sloučení rodiny se svými rodiči na základě čl. 10 odst. 3 písm. a) směrnice 2003/86, požadovat, aby tento uprchlík nebo jeho rodiče měli ve smyslu čl. 7 odst. 1 této směrnice ubytování, zdravotní pojištění, jakož i stálé, pravidelné a dostatečné příjmy, a to bez ohledu na to, zda byla žádost o sloučení rodiny podána do tří měsíců po přiznání postavení uprchlíka²⁰⁵.

Je totiž prakticky nemožné, aby nezletilý uprchlík bez doprovodu tyto podmínky splňoval. Stejně tak je pro rodiče takové nezletilé osoby mimořádně obtížné splnit tyto podmínky ještě před tím, než se přistěhují ke svému dítěti do dotyčného členského státu. Pokud by tedy možnost sloučení rodiny nezletilých uprchlíků bez doprovodu s jejich rodiči závisela na dodržení těchto podmínek, vedlo by to ve skutečnosti k tomu, že tyto nezletilé osoby budou zbaveny práva na takové sloučení.

Dále vzhledem k tomu, že užitečný účinek práva RI na sloučení rodiny se svými rodiči vyžaduje s ohledem na situaci TY udělení povolení ke vstupu a pobytu i této sestře, nemůže dotyčný členský stát ani požadovat, aby RI nebo jeho rodiče splňovali podmínky stanovené v čl. 7 odst. 1 této směrnice, pokud jde o vážně nemocnou sestru tohoto nezletilého uprchlíka.

Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), CU a ND (Sociální pomoc – Nepřímá diskriminace) (C-112/22 a C-223/22, [EU:C:2024:636](#))

„Řízení o předběžné otázce – Postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty – Směrnice 2003/109/ES – Článek 11 odst. 1 písm. d) – Rovné zacházení – Opatření sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany – Podmínka pobytu po minimální dobu deseti let, z toho poslední dva roky nepřetržitě – Nepřímá diskriminace“

Soudní dvůr, jemuž Tribunale di Napoli (Soud prvního stupně v Neapoli, Itálie) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjadřuje k zásadě rovného zacházení mezi státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, a tuzemskými státními příslušníky

²⁰⁴ Povinnost zohlednit nejlepší zájem dítěte a uznat potřebu dítěte udržovat pravidelné osobní vztahy s oběma rodiči.

²⁰⁵ Podle čl. 12 odst. 1 třetího pododstavce směrnice 2003/86 mohou členské státy po uprchlíkovi požadovat, aby splnil podmínky uvedené v čl. 7 odst. 1, pokud žádost o sloučení rodiny není podána v této lhůtě.

stanovené v článku 11 směrnice 2003/109²⁰⁶, a konkrétně k otázce, zda přístup k opatření sociálního zabezpečení, sociální podpory nebo sociální ochrany ve smyslu tohoto čl. 11 odst. 1 písm. d) může podléhat podmínce pobytu v dotyčném členském státě po dobu nejméně deseti let, z toho posledních dvou let nepřetržitě.

V roce 2020 CU a ND, které jsou státními příslušnicemi třetích zemí a dlouhodobě pobývajícími rezidenty v Itálii, požádaly o přiznání „všeobecného základního příjmu“, který je sociální dávkou určenou k zajištění životního minima. Následně byly stíhány za to, že ve svých žádostech nepravdivě prohlásily, že splňují podmínky pro přiznání této dávky, včetně podmínky nejméně desetiletého pobytu v Itálii, z toho dvou let nepřetržitě.

V této souvislosti se Soud prvního stupně v Neapoli dotázal na slučitelnost této podmínky pro přiznání nároku, která se vztahuje rovněž na italské státní příslušníky, s unijním právem. Uvedený soud má za to, že tento požadavek zavádí nepříznivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí, včetně těch, kteří jsou držiteli povolení k dlouhodobému pobytu, oproti tuzemským státním příslušníkům.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomíná, že jestliže takové ustanovení unijního práva, jako je čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109, odkazuje výslovně na vnitrostátní právní předpisy, nepřísluší mu autonomně a jednotně definovat dotčené pojmy na základě unijního práva. Neexistence autonomní a jednotné definice pojmů „sociální zabezpečení, sociální podpora a sociální ochrana“ na základě unijního práva a odkaz na vnitrostátní právní předpisy obsažené v tomto ustanovení, týkající se výše uvedených pojmů však neznamenají, že členské státy mohou při uplatňování zásady rovného zacházení stanovené v tomto ustanovení narušit užitečný účinek směrnice 2003/109. Kromě toho musí členské státy při stanovení opatření sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany podle svých vnitrostátních právních předpisů dodržovat práva a respektovat zásady stanovené v Listině základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), zejména zásady stanovené v článku 34.

Vzhledem k tomu, že jak článek 34 Listiny, tak čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109 odkazují na vnitrostátní právní předpisy, je na předkládajícím soudu, aby určil, zda „všeobecný základní příjem“, o který se jedná v původních řízeních, představuje sociální dávku, která spadá pod dávky obsažené v uvedené směrnici.

Soudní dvůr dále uvádí, že systém vytvořený směrnicí 2003/109 podřizuje získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta přiznaného na základě této směrnice zvláštnímu postupu a mimo jiné povinnosti splnit určité podmínky včetně oprávněného a nepřetržitého pobytu po dobu pěti let na území členského státu. Vzhledem k tomu, že toto právní postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta odpovídá nejvyššímu stupni integrace státních příslušníků třetích zemí, odůvodňuje, aby jim bylo zaručeno rovné zacházení se státními příslušníky hostitelského členského státu, zejména v oblastech sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany.

Pokud jde dále o podmínku pobytu v délce deseti let, z toho posledních dvou let nepřetržitě, Soudní dvůr má za to, že tato podmínka je v rozporu s čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109.

V první řadě totiž rozdílné zacházení mezi státními příslušníky třetích zemí, již jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, a tuzemskými státními příslušníky, které vyplývá ze skutečnosti, že vnitrostátní právní úprava stanoví takovou podmínku pobytu, zakládá nepřímou diskriminaci. Tato podmínka se dotýká především osob, které nejsou tuzemskými státními příslušníky, mezi něž patří zejména státní příslušníci třetích zemí, ale má dopad rovněž na zájmy italských státních příslušníků, kteří se po pobytu v jiném členském státě vrátí do Itálie. Určité opatření však může být kvalifikováno jako nepřímá diskriminační, aniž je nutné, aby mělo za účinek zvýhodnění všech tuzemských státních

²⁰⁶ Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06, s. 272).

příslušníků nebo aby znevýhodňovalo pouze státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, s vyloučením tuzemských státních příslušníků.

Ve druhé řadě je taková diskriminace v zásadě zakázána, ledaže je objektivně odůvodněná.

Článek 11 odst. 2 směrnice 2003/109 však taxativně vyjmenovává situace, kdy se členské státy mohou, pokud jde o pobyt, odchýlit od rovného zacházení mezi státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, a vlastními státními příslušníky. V ostatních situacích představuje tedy rozdílné zacházení s těmito dvěma kategoriemi státních příslušníků samo o sobě porušení čl. 11 odst. 1 písm. d) této směrnice.

Rozdílné zacházení mezi státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, a státními příslušníky dotyčného členského státu nemůže být odůvodněno konkrétní skutečností, že se nacházejí v odlišné situaci z důvodu jejich vazeb k tomuto členskému státu.

Doba oprávněného a nepřetržitého pobytu v délce pěti let stanovená směrnicí 2003/109 pro získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta totiž svědčí o „usídlení dotyčné osoby v zemi“. Musí být proto považována za dostatečnou k tomu, aby tato osoba měla po získání právního postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta právo na rovné zacházení se státními příslušníky uvedeného členského státu, zejména v oblasti sociálního zabezpečení, sociální podpory a sociální ochrany, v souladu s čl. 11 odst. 1 písm. d) uvedené směrnice.

Členský stát tedy nemůže jednostranně prodloužit dobu pobytu nezbytnou k tomu, aby dlouhodobě pobývajícím rezidentem mohl požívat práva zaručeného tímto ustanovením.

A konečně, pokud jde o trestní sankci stanovenou vnitrostátní právní úpravou v případě nepravdivého prohlášení, pokud jde o podmínky přiznání dotyčné sociální dávky, Soudní dvůr připomíná, že vnitrostátní mechanismus sankcí není slučitelný s ustanoveními směrnice 2003/109, pokud je uložen k zajištění splnění povinnosti, která sama není s těmito ustanoveními v souladu.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr rozhodl, že čl. 11 odst. 1 písm. d) směrnice 2003/109 ve spojení s článkem 34 Listiny brání právní úpravě členského státu, která k tomu, aby se na státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, vztahovalo opatření sociálního zabezpečení, sociální podpory nebo sociální ochrany, vyžaduje splnění podmínky, jež se vztahuje rovněž na státní příslušníky tohoto členského státu, aby měli v uvedeném členském státě pobyt po dobu nejméně deseti let, z toho poslední dva roky nepřetržitě, a která za jakékoli nepravdivé prohlášení týkající se této podmínky pobytu ukládá trestní sankci.

3. Kontroly na hranicích

Rozsudek ze dne 21. března 2024 (velký senát), Landeshauptstadt Wiesbaden (C-61/22, [EU:C:2024:251](#))

„Řízení o předběžné otázce – Nařízení (EU) 2019/1157 – Posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Evropské unie – Platnost – Právní základ – Článek 21 odst. 2 SFEU – Článek 77 odst. 3 SFEU – Nařízení (EU) 2019/1157 – Článek 3 odst. 5 – Povinnost členských států zaznamenávat do paměťového média průkazů totožnosti dva otisky prstů v interoperabilních digitálních formátech – Článek 7 Listiny základních práv Evropské unie – Respektování soukromého a rodinného života – Článek 8 Listiny základních práv – Ochrana osobních údajů – Nařízení (EU) 2016/679 – Článek 35 – Povinnost provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů – Zachování časových účinků nařízení prohlášeného za neplatné“

Velký senát Soudního dvora, kterému Verwaltungsgericht Wiesbaden (správní soud ve Wiesbadenu, Německo) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, prohlásil nařízení 2019/1157²⁰⁷ o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie za neplatné, jelikož bylo přijato na nesprávném právním základě. Konstatuje však, že povinné ukládání dvou otisků prstů do průkazů totožnosti podle tohoto nařízení je slučitelné zejména se základními právy na respektování soukromého života a na ochranu osobních údajů. Soudní dvůr tedy zachovává jeho účinky do doby, než vstoupí v platnost nové nařízení, které bude založeno na správném specifickém právním základě a má toto nařízení nahradit.

V listopadu roku 2021 požádal žalobce ve věci v původním řízení město Wiesbaden²⁰⁸ o vydání nového průkazu totožnosti a požadoval, aby tento průkaz neobsahoval jeho otisky prstů. Město Wiesbaden tuto žádost zamítlo zejména z důvodu, že podle ustanovení vnitrostátního práva, které provádí čl. 3 odst. 5 nařízení 2019/1157, je od 2. srpna 2021 povinné zaznamenávání dvou otisků prstů na paměťovém médiu průkazů totožnosti.

Dne 21. prosince 2021 podal žalobce ve věci v původním řízení žalobu k předkládajícímu soudu, jejímž prostřednictvím se domáhal toho, aby bylo městu Wiesbaden nařízeno vydat mu průkaz totožnosti, aniž mu byly odebrány otisky prstů.

Předkládající soud, který měl pochybnosti o legalitě odůvodnění napadeného rozhodnutí z důvodu spornosti samotné platnosti nařízení 2019/1157, přerušil řízení, aby se dotázal Soudního dvora, zda je toto nařízení neplatné z důvodu, že zaprvé bylo nesprávně přijato na základě čl. 21 odst. 2 SFEU namísto čl. 77 odst. 3 SFEU, zadruhé, že je v rozporu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů²⁰⁹, a zatřetí, že jsou jím porušeny články 7 a 8 Listiny základních práv Evropské unie²¹⁰.

Závěry Soudního dvora

K prvnímu důvodu neplatnosti vycházejícímu z použití nesprávného právního základu

Pokud jde o oblast působnosti čl. 21 odst. 2 SFEU a čl. 77 odst. 3 SFEU, uvádí Soudní dvůr, že prvním z těchto dvou ustanovení je Unii svěřena pravomoc k přijetí předpisů nezbytných k usnadnění výkonu práva občanů Unie svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států²¹¹ s výhradou, že jsou za tímto účelem Smlouvami stanoveny pro tuto činnost pravomoci. Článek 77 odst. 3 SFEU²¹² přitom výslovně stanoví pro takovou činnost přijímání předpisů týkajících se cestovních pasů, průkazů totožnosti, povolení k pobytu a jiných obdobných dokladů vydávaných občanům Unie pravomoc za účelem usnadnění výkonu práva na volný pohyb a pobyt.

Je pravda, že toto druhé ustanovení je součástí hlavy SFEU věnované prostoru svobody, bezpečnosti a práva a kapitoly nadepsané „Politiky týkající se kontrol na hranicích, azylu a přistěhovalectví“.

²⁰⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 ze dne 20. června 2019 o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům, kteří vykonávají své právo volného pohybu (Úř. věst. 2019, L 188, s. 67).

²⁰⁸ Landeshauptstadt Wiesbaden (Wiesbaden, hlavní město spolkové země, Německo).

²⁰⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1, dále jen „GDPR“).

²¹⁰ Dále jen „Listina“. Tato ustanovení se týkají respektování soukromého života a ochrany osobních údajů.

²¹¹ Právo uvedené v čl. 20 odst. 2 písm. a) SFEU. Dále jen „právo na volný pohyb a pobyt“.

²¹² Podle tohoto ustanovení platí, že „[u]káže-li se k usnadnění výkonu práva podle čl. 20 odst. 2 písm. a) činnost Unie jako nezbytná a nestanoví-li Smlouvy pro takovou činnost nezbytné pravomoci, může Rada zvláštním legislativním postupem přijmout předpisy týkající se cestovních pasů, průkazů totožnosti, povolení k pobytu a jiných obdobných dokladů. Rada rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Evropským parlamentem“.

Z článku 77 odst. 1 SFEU však vyplývá, že Unie rozvíjí politiku jak s cílem zajistit, aby osoby bez ohledu na svou státní příslušnost nebyly kontrolovány při překračování vnitřních hranic, tak s cílem zajistit kontrolu osob a účinný dohled nad překračováním vnějších hranic, jakož i postupně zavést integrovaný systém řízení těchto hranic. Ustanovení²¹³ uvedená v čl. 77 odst. 3 SFEU jsou přitom nedílnou součástí této unijní politiky. Tyto doklady totiž umožňují občanům Unie především prokázat, že jsou oprávněni se volně pohybovat a pobývat na území členských států, a toto právo tedy vykonávat. Článek 77 odst. 3 SFEU může proto představovat základ pro přijetí opatření týkajících se uvedených dokladů, pokud se taková činnost ukáže jako nezbytná k usnadnění výkonu práva na volný pohyb a pobyt.

Tento výklad působnosti čl. 77 odst. 3 SFEU není zpochybněn ani historickým vývojem Smluv v oblasti pravomoci Unie přijímat opatření týkající se zejména cestovních pasů a průkazů totožnosti, ani okolností, že toto ustanovení stanoví, že se použije, „nestanoví-li Smlouvy pro takovou činnost nezbytné pravomoci“.

V tomto ohledu uvádí Soudní dvůr zaprvé, že Lisabonskou smlouvou bylo sice zrušeno ustanovení²¹⁴, které výslovně vylučovalo možnost unijního normotvůrce použít čl. 18 odst. 2 ES (nyní čl. 21 odst. 2 SFEU) jako právní základ pro přijetí mimo jiné „předpisů týkajících se cestovních pasů [a] průkazů totožnosti“. Zároveň však tato Smlouva Unii výslovně svěřila pravomoc jednat v této oblasti, a sice v čl. 77 odst. 3 SFEU, který stanoví pro přijetí opatření v této oblasti zvláštní legislativní postup, a především jednomyslnost v Radě.

Za těchto podmínek nemůže uvedené zrušení znamenat, že by nyní bylo možné přijímat předpisy týkající se cestovních pasů a průkazů totožnosti na základě čl. 21 odst. 2 SFEU. Z historického vývoje naopak vyplývá, že autoři Smluv zamýšleli prostřednictvím čl. 77 odst. 3 SFEU svěřit Unii specifitější pravomoc pro přijímání takových ustanovení k usnadnění výkonu práva na volný pohyb a pobyt, než je obecnější pravomoc stanovená v čl. 21 odst. 2 SFEU.

Zadruhé Soudní dvůr vykládá formulaci, podle níž se čl. 77 odst. 3 SFEU použije, „nestanoví-li Smlouvy pro takovou činnost nezbytné pravomoci“, v tom smyslu, že se u těchto pravomocí jedná o pravomoci, které nejsou svěřeny prostřednictvím takového ustanovení s obecnější působností, jako je čl. 21 odst. 2 SFEU, ale ustanovení, které je ještě specifitější.

Soudní dvůr z toho vyvozuje, že nařízení 2019/1157 mohlo být přijato na základě čl. 21 odst. 2 SFEU pouze za podmínky, že hlavní či převažující účel nebo složka tohoto nařízení nespadá do zvláštní působnosti čl. 77 odst. 3 SFEU, který se týká vydávání cestovních pasů, průkazů totožnosti, povolení k pobytu nebo jiných obdobných dokladů k usnadnění výkonu práva na volný pohyb a pobyt.

Z účelu a hlavních složek nařízení 2019/1157 přitom vyplývá, že toto nařízení spadá do zvláštní působnosti čl. 77 odst. 3 SFEU. Přijetím tohoto nařízení na základě čl. 21 odst. 2 SFEU a řádným legislativním postupem proto unijní normotvůrce použil nesprávný právní základ, což může vést k neplatnosti uvedeného nařízení.

Ke druhému důvodu neplatnosti, vycházejícímu z porušení čl. 35 odst. 10 GDPR

Soudní dvůr uvedl, že nařízení 2019/1157 neupravuje žádnou operaci zpracování, která by se použila na osobní údaje, ale pouze stanoví provádění určitých zpracování členskými státy v případě žádosti

²¹³ A sice předpisy týkající se cestovních pasů, průkazů totožnosti, povolení k pobytu a jiných obdobných dokladů (dále jen „předpisy týkající se cestovních pasů a průkazů totožnosti“).

²¹⁴ Dříve upravené v čl. 18 odst. 3 ES.

o průkaz totožnosti, a konstatuje, že se čl. 35 odst. 1 nařízení GDPR²¹⁵ neměl použít při přijetí nařízení 2019/1157. Vzhledem k tomu, že čl. 35 odst. 10 GDPR zavádí výjimku z posledně uvedeného ustanovení, nemohl být tedy přijetím nařízení 2019/1157 porušen uvedený čl. 35 odst. 10.

Ke třetímu důvodu neplatnosti, vycházejícímu z porušení článků 7 a 8 Listiny

V první řadě Soudní dvůr uvádí, že povinnost zaznamenávat dva úplné otisky prstů do paměťového média průkazů totožnosti vydávaných členskými státy, stanovená v čl. 3 odst. 5 nařízení 2019/1157, představuje omezení jak práva na respektování soukromého života, tak práva na ochranu osobních údajů, jež jsou zakotvena v článcích 7 a 8 Listiny²¹⁶. Tato povinnost navíc zahrnuje předchozí provedení dvou po sobě jdoucích zpracování osobních údajů, a sice odebrání uvedených otisků u subjektu údajů a poté jejich dočasné uchovávání za účelem personalizace průkazů totožnosti, která rovněž představují omezení práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny.

Ve druhé řadě Soudní dvůr zkoumal, zda jsou dotčená omezení odůvodněná a přiměřená.

V tomto ohledu má za to, že dotčená omezení jsou v souladu se zásadou legality a neporušují podstatu základních práv zakotvených v článcích 7 a 8 Listiny.

Stran zásady proporcionality pak Soudní dvůr zaprvé upřesnil, že dotčené opatření sleduje několik cílů obecného zájmu uznaných Unií, a sice boj proti výrobě padělaných průkazů totožnosti a zneužití totožnosti, jakož i interoperabilitu systémů ověřování, a že je vhodné kuskutečně těchto cílů. Zaznamenávání otisků prstů do průkazů totožnosti totiž ztěžuje výrobu padělaných průkazů totožnosti. Umožňuje rovněž spolehlivě ověřit pravost průkazu totožnosti a totožnost držitele průkazu, a snížit tak riziko podvodu. Pokud jde o cíl interoperability systémů ověřování průkazů totožnosti, použití úplných otisků prstů umožňuje zajistit kompatibilitu se všemi automatizovanými systémy identifikace otisků prstů používanými členskými státy, přestože tyto systémy nutně nevyužívají tentýž mechanismus identifikace.

Zadruhé má Soudní dvůr za to, že dotčená omezení dodržují meze toho, co je naprosto nezbytné k dosažení sledovaných cílů.

Pokud jde totiž o samotnou zásadu zaznamenávat otisky prstů do paměťového média průkazů totožnosti, jedná se o spolehlivý a účinný prostředek k tomu, aby byla s jistotou zjištěna totožnost osoby. Pouhé vložení zobrazení obličeje představuje méně účinný prostředek identifikace než vložení dvou otisků prstů vedle tohoto zobrazení, neboť různé faktory mohou pozměnit anatomické rysy obličeje. Postup používaný pro účely shromažďování těchto otisků je kromě toho jednoduše proveditelný.

Stran ukládání dvou úplných otisků prstů, a nikoli určitých charakteristických bodů těchto otisků Soudní dvůr uvádí, že kromě skutečnosti, že tato druhá možnost neposkytuje stejné záruky jako úplný otisk, je uložení úplného otisku rovněž nezbytné pro interoperabilitu systémů ověřování dokladů totožnosti. Členské státy totiž používají různé technologie identifikace otisků prstů. Zaznamenávání pouze některých charakteristických bodů otisků do paměťového média průkazu totožnosti by tedy narušilo uskutečnění cíle interoperability.

Zatřetí má Soudní dvůr za to, že vzhledem k povaze dotčených údajů, povaze a způsobům zpracování, jakož i stanoveným ochranným mechanismům se takové omezení výkonu práv zaručených v článcích

²¹⁵ Toto ustanovení stanoví povinnost správce osobních údajů, aby v případě, že je pravděpodobné, že určitý druh zpracování, zejména při využití nových technologií, bude mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob, provedl před zpracováním posouzení vlivu zamýšlených operací zpracování na ochranu osobních údajů.

²¹⁶ Tato omezení výkonu základních práv zaručených v článcích 7 a 8 Listiny budou dále označovány jako „dotčená omezení“ a povinnost zaznamenávat dva úplné otisky prstů do paměťového média průkazů totožnosti bude dále označována jako „dotčené opatření“.

7 a 8 Listiny nejeví natolik závažným, aby bylo nepřiměřené v poměru k důležitosti sledovaných cílů, ale naopak že je dotčené opatření založeno na vyváženém poměření cílů, které sleduje na jedné straně, a dotčených základních práv na straně druhé.

X. Justiční spolupráce v trestních věcech

1. Evropský zatýkácí rozkaz²¹⁷

Rozsudek ze dne 29. července 2024, Breian (C-318/24 PPU, [EU:C:2024:658](#))

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkácí rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Předávání vyžádaných osob vystavujícím justičním orgánům – Dodržování základních práv – Systémové nebo celoplošné nedostatky týkající se nezávislosti soudní moci ve vystavujícím členském státě – Nedostatky týkající se toho, že není doloženo složení slibu soudci – Zákaz nelidského či ponižujícího zacházení – Vězeňské podmínky ve vystavujícím členském státě – Posouzení vykonávajícím justičním orgánem – Odmítnutí výkonu evropského zatýkácího rozkazu vykonávajícím justičním orgánem – Účinky takového odmítnutí ve vztahu k vykonávajícímu justičnímu orgánu jiného členského státu“

Soudní dvůr, kterému Curtea de Apel Braşov (odvolací soud v Brašově, Rumunsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil v rámci naléhavého řízení o předběžné otázce svoji judikaturu týkající se důvodu odmítnutí výkonu evropského zatýkácího rozkazu souvisejícího s nebezpečím porušení základních práv dotyčné osoby v případě jejího předání rumunským orgánům.

Dne 17. prosince 2020 vydal odvolací soud v Brašově evropský zatýkácí rozkaz na P. P. R. za účelem výkonu trestu odnětí svobody. P. P. R. byl zatčen v roce 2022 ve Francii, avšak nebyl předán rumunským orgánům. Rozsudkem ze dne 29. listopadu 2023 cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) odmítl vykonat evropský zatýkácí rozkaz z důvodu existence nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces před nezávislým a nestranným soudem předem zřízeným zákonem²¹⁸. Podle uvedeného soudu existovaly systémové a celoplošné nedostatky ovlivňující soudní moc v Rumunsku, a to vzhledem k tomu, že není zřejmé, kde jsou uloženy protokoly o složení slibu soudci, v důsledku čehož vyvstávají pochybnosti o řádném složení soudů tohoto členského státu. Navíc v projednávané věci nebylo možné dohledat protokol o složení slibu jedním ze soudců senátu, který uložil trest odnětí svobody, a jiný soudce téhož senátu údajně složil slib pouze při svém jmenování státním zástupcem. Kromě toho rozhodnutím sekce žádostí Komise pro kontrolu spisů Interpolu (CCF) bylo oznámení o vyhlášení mezinárodního pátrání po P. P. R. vymazáno z databáze Interpolu z důvodu, že údaje týkající se jeho osoby nebyly v souladu s pravidly Interpolu pro zpracování osobních údajů. To ukázalo na závažné obavy, zejména pokud jde o dodržování základních práv během řízení vedeného proti P. P. R. v Rumunsku.

Dne 29. dubna 2024 byl P. P. R. zatčen na Maltě na základě evropského zatýkácího rozkazu, který na něj byl vydán. Maltský vykonávající justiční orgán téhož dne požádal předkládající soud o doplňující informace, s upřesněním, že P. P. R. se dovolával rozsudku odvolacího soudu v Paříži ze dne 29. listopadu 2023.

Následně dne 20. května 2024 maltský soud rozhodl o nepředání P. P. R. rumunským orgánům, neboť měl za to, že informace o vězeňských podmínkách v Rumunsku, které měl k dispozici, mu neumožňovaly dospět k závěru, že zákaz nelidského či ponižujícího zacházení anebo trestu stanovený v článku 4 Listiny by byl respektován v případě, že by byl P. P. R. předán těmto orgánům.

Za těchto podmínek se předkládající soud rozhodl položit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek, které se v podstatě týkají: nejprve účinků rozhodnutí vykonávajícího orgánu odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu ve vztahu k jiným vykonávajícím orgánům a ve vztahu k vystavujícímu

²¹⁷ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), *Alchaster* (C-202/24, [EU:C:2024:649](#)), představený v oddíle XIX.2 „Obsah a dosah“.

²¹⁸ Toto právo je zakotveno v čl. 47 druhém pododstavci Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

orgánu; dále důvodů, na kterých jsou založena rozhodnutí francouzského a maltského vykonávajícího orgánu odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu vydaného vystavujícím orgánem, a konečně vlastní povinnosti předkládajícího soudu předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce po takovémto odmítnutí, jakož i jeho práva účastnit se řízení před orgánem vykonávajícím evropský zatýkácí rozkaz.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde v první řadě o účinky rozhodnutí odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu ve vztahu k jiným vykonávajícím orgánům, poznamenal Soudní dvůr, že rámcové rozhodnutí o evropském zatýkáčím rozkazu²¹⁹ nestanoví možnost nebo povinnost vykonávajícího orgánu členského státu odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu pouze z důvodu, že jeho výkon byl odmítnut vykonávajícím orgánem jiného členského státu, aniž sám ověří, zda je dán důvod pro jeho odmítnutí. Vykonávající orgán členského státu tak není povinen odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu, pokud vykonávající orgán jiného členského státu předtím odmítl tento zatýkáčím rozkaz vykonat z důvodu, že by předáním dotyčné osoby mohlo dojít k porušení základního práva na spravedlivý proces. Nicméně v rámci vlastního přezkumu existence důvodu pro odmítnutí výkonu je tento orgán povinen zohlednit důvody, na nichž je založeno rozhodnutí o odmítnutí přijaté prvním vykonávajícím orgánem.

Pokud jde o účinky tohoto rozhodnutí ve vztahu k vystavujícímu orgánu, uvedl Soudní dvůr, že rámcové rozhodnutí 2002/584 nevylučuje možnost tohoto orgánu ponechat jeho žádost o předání na základě evropského zatýkáčím rozkazu v platnosti, navzdory odmítnutí tento zatýkáčím rozkaz vykonat. I když vystavující orgán není po takovémto odmítnutí výkonu povinen svůj evropský zatýkáčím rozkaz zrušit, musí rozhodnutí o odmítnutí jeho výkonu přece jen vést na straně tohoto orgánu k obezřetnosti. Vystavující orgán nemůže, zejména v případě, že nedojde ke změně okolností, ponechat evropský zatýkáčím rozkaz v platnosti, pokud vykonávající justiční orgán oprávněně odmítl²²⁰ vyhovět tomuto zatýkáčím rozkazu z důvodu, že existuje skutečné nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces. Naproti tomu, neexistuje-li takové nebezpečí, zejména v důsledku změny okolností, nemůže okolnost, že vykonávající orgán odmítl uvedený evropský zatýkáčím rozkaz vykonat, sama o sobě bránit tomu, aby vystavující justiční orgán ponechal zatýkáčím rozkaz v platnosti. Vystavujícímu justičnímu orgánu mimoto přísluší posoudit, zda je s ohledem na konkrétní případ ponechání evropského zatýkáčím rozkazu v platnosti přiměřené.

Pokud jde v druhé řadě o důvody, na nichž jsou založena rozhodnutí francouzského a maltského vykonávajícího orgánu odmítnout výkon předmětného evropského zatýkáčím rozkazu, připomněl Soudní dvůr zaprvé, že za účelem určení existence skutečného nebezpečí porušení základního práva na spravedlivý proces z důvodu systémových nebo celoplošných nedostatků fungování soudního systému vystavujícího členského státu musí vykonávající orgán založit svůj přezkum jak na objektivních, spolehlivých, přesných a řádně aktualizovaných údajích o fungování tohoto systému, tak na konkrétní a přesné analýze individuální situace vyžádané osoby. Rozhodnutí CCF týkající se situace osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkáčím rozkaz²²¹, tedy nemůže stačit k odůvodnění odmítnutí výkonu tohoto evropského zatýkáčím rozkazu. Takové rozhodnutí však může vykonávající justiční orgán zohlednit při rozhodování, zda je namíste odmítnout výkon evropského zatýkáčím rozkazu.

²¹⁹ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkáčím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34) ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009 (Úř. věst. 2009, L 81, s. 24) (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“).

²²⁰ V souladu s čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, který stanoví: „Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o Evropské unii“.

²²¹ V projednávané věci CCF svým rozhodnutím nařídila výmaz oznámení o vyhlášení mezinárodního pátrání po P. P. R. z důvodu porušení pravidel Interpolu pro zpracování osobních údajů.

Zadruhé měl Soudní dvůr za to, že justiční orgán, který vykonává evropský zatýkácí rozkaz vydaný za účelem výkonu trestu, nemůže odmítnout výkon tohoto evropského zatýkácího rozkazu, protože protokol o složení slibu soudcem, který uložil tento trest, nelze dohledat nebo proto, že jiný soudce téhož senátu údajně složil slib pouze při svém jmenování státním zástupcem. Ne všechny nesrovnalosti, k nimž dojde v průběhu jmenování soudce nebo při jeho nástupu do funkce, totiž mohou vyvolat pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti tohoto soudce, a tudíž o postavení soudního kolegia, ve kterém zasedá, jakožto „nezávislého a nestranného soudu předem zřízeného zákonem“ ve smyslu unijního práva. Konkrétně systémovým nebo celoplošným nedostatkem týkajícím se nezávislosti soudní moci nemůže být okolnost, že vnitrostátní právo členského státu případně stanoví, že státní zástupce, který složil slib při nástupu do funkce, nemusí složit slib znovu při následném jmenování do funkce soudce. Navíc skutečnost, že není jisté, kde jsou uloženy protokoly o složení slibu soudci členského státu, nebo že není možné zjistit, kde se tyto protokoly nachází, a to zejména pokud od složení slibu dotýčným soudcem uplynulo několik let, není sama o sobě, při absenci dalších relevantních indicií, způsobilá prokázat, že dotyční soudci vykonávali svou funkci, aniž kdy složili požadovaný slib. V každém případě nemůže být nejistota ohledně otázky, zda soudci členského státu před nástupem do funkce složili slib stanovený vnitrostátním právem, považována za systémový nebo celoplošný nedostatek týkající se nezávislosti soudní moci v tomto členském státě, pokud jsou ve vnitrostátním právu zakotveny účinné právní prostředky, které umožňují dovolat se případného nesložení slibu soudci, kteří daný rozsudek vydali, a domoci se tím zrušení tohoto rozsudku. Přísluší předkládajícímu soudu, aby ověřil, zda takové právní prostředky v rumunském právu existují.

Zatřetí Soudní dvůr rozhodl, že vykonávající justiční orgán nemůže při přezkumu vězeňských podmínek ve vystavujícím členském státě odmítnout výkon evropského zatýkácího rozkazu na základě skutečností týkajících se vězeňských podmínek ve vězeňských zařízeních vystavujícího členského státu, které si sám obstaral a ohledně nichž si od vystavujícího justičního orgánu nevyžádal doplňující informace. Vykonávající justiční orgán navíc nemůže uplatnit vyšší standard v oblasti vězeňských podmínek, než je standard zaručený v článku 4 Listiny. V tomto ohledu pouhá skutečnost, že nebyl stanoven „konkrétní postup výkonu trestu“ či „konkrétní kritéria pro stanovení určitého režimu výkonu“, není zařaditelná pod pojem „nelidské či ponižující zacházení“ ve smyslu článku 4 Listiny.

I za předpokladu, že je stanovení takového postupu anebo takových kritérií vyžadováno ve vykonávajícím členském státě, mohou být členské státy podle zásady vzájemné důvěry povinny předpokládat dodržování základních práv ze strany ostatních členských států, takže zejména nemohou od jiného členského státu požadovat vyšší vnitrostátní úroveň ochrany základních práv, než jakou zaručuje unijní právo. Vykonávající justiční orgán proto nemůže odmítnout předání vyžádané osoby pouze z důvodu, že mu vystavující justiční orgán nesdělil „konkrétní postup výkonu trestu“ či „konkrétní kritéria pro stanovení určitého režimu výkonu“.

A konečně ve třetí řadě, pokud jde o povinnosti a práva vystavujícího justičního orgánu, vysvětlil Soudní dvůr, že tento orgán není povinen předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce před tím, než rozhodne o tom, zda s ohledem na důvody, které vedly vykonávající justiční orgán k odmítnutí výkonu evropského zatýkácího rozkazu, uvedený zatýkácí rozkaz zruší nebo jej ponechá v platnosti, ledaže by jeho případné rozhodnutí nebylo možné napadnout opravnými prostředky podle vnitrostátního práva, v kterémžto případě je v zásadě povinen obrátit se na Soudní dvůr. Vystavující justiční orgán může být této povinnosti zproštěn, pouze pokud konstatoval, že vznesená otázka není relevantní nebo dotčené ustanovení unijního práva již bylo předmětem výkladu Soudního dvora nebo je správný výklad unijního práva natolik zřejmý, že není ponechán prostor pro žádnou rozumnou pochybnost. Soudní dvůr měl dále za to, že justiční orgán, který vydal evropský zatýkácí rozkaz, nemá právo účastnit se řízení o výkonu tohoto evropského zatýkácího rozkazu před vykonávajícím justičním orgánem jako jeho účastník. Taková účast totiž není nezbytná k zajištění dodržení zásad vzájemného uznávání a loajální spolupráce, na nichž spočívá fungování mechanismu evropského zatýkácího rozkazu.

2. Evropský vyšetřovací příkaz v trestních věcech

Rozsudek ze dne 30. dubna 2024, (velký senát), M. N. (EncroChat) (C-670/22, [EU:C:2024:372](#))

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Směrnice 2014/41/EU – Evropský vyšetřovací příkaz v trestních věcech – Získání důkazů, které jsou již v držení příslušných orgánů vykonávajícího státu – Podmínky pro vydání – Šifrovaná telekomunikační služba – EncroChat – Nezbytnost soudního rozhodnutí – Použití důkazů získaných v rozporu s unijním právem“

Na základě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, kterou podal Landgericht Berlin (Zemský soud v Berlíně, Německo), rozhodl Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu o podmínkách vydání evropského vyšetřovacího příkazu v trestních věcech státním zástupcem, pokud vydávající orgán členského státu žádá o předání telekomunikačních údajů získaných odposlechem, které již má k dispozici jiný členský stát. Upřesňuje rovněž důsledky, které je třeba pro použití těchto údajů vyvodit z porušení unijní právní úpravy v této oblasti.

V rámci vyšetřování vedeného francouzskými orgány se ukázalo, že stíhané osoby používaly šifrované mobilní telefony, které fungovaly na základě služby „EncroChat“, k páčání trestných činů souvisejících zejména s nedovoleným obchodováním s omamnými látkami. Tato služba umožňovala prostřednictvím serveru umístěného ve Francii vést šifrovanou komunikaci, kterou nelze odposlouchávat tradičními vyšetřovacími metodami.

Na jaře roku 2020 byl na uvedeném serveru s povolením francouzského soudu nainstalován software typu „trójský kůň“, který vyvinula francouzsko-nizozemská vyšetřovací skupina, a pomocí tohoto serveru byl software nainstalován na mobilní telefony uživatelů ve 122 zemích, z nichž přibližně 4 600 bylo v Německu.

Na konferenci, kterou zorganizoval Eurojust²²² v březnu 2020, informovali zástupci francouzských a nizozemských orgánů ostatních členských států o plánovaném odposlechu údajů, včetně údajů z mobilních telefonů, které se nacházely mimo francouzské území. Zástupci Bundeskriminalamt (Spolkový kriminální úřad, Německo, dále jen „BKA“) a Generalstaatsanwaltschaft Frankfurt am Main (Vrchní státní zastupitelství ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo, dále jen „Vrchní státní zastupitelství ve Frankfurtu“) projevíli zájem o údaje německých uživatelů.

V době od června 2020 do července 2021 vydalo Vrchní státní zastupitelství ve Frankfurtu, v rámci řízení zahájeného proti X, evropské vyšetřovací příkazy za účelem vyžádat si od francouzských orgánů povolení používat bez omezení v trestním řízení údaje, které francouzské orgány nashromáždily. Svoji žádost odůvodnilo tím, že BKA byl Evropelem informován o tom, že velký počet velmi závažných trestných činů byl v Německu spáchán pomocí mobilních telefonů vybavených službou „EncroChat“ a osoby, které doposud nebyly identifikovány, jsou podezřelé z plánování a páčání takových trestných činů v Německu za použití šifrované komunikace. Francouzský soud povolil, aby byly údaje německých uživatelů získané odposlechem předány a použity v rámci soudního řízení.

Státní zastupitelství ve Frankfurtu následně postoupilo vyšetřování, vedené mimo jiné proti M. N., místním státním zastupitelstvím. V jednom z trestních řízení zahájených před předkládajícím soudem si tento soud klade otázku ohledně legality uvedených evropských vyšetřovacích příkazů s ohledem na směrnici 2014/41²²³ a na důsledky případného porušení unijního práva pro použití údajů získaných

²²² Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech.

²²³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/41/EU ze dne 3. dubna 2014 o evropském vyšetřovacím příkazu v trestních věcech (Úř. věst. 2014, L 130, s. 1).

odposlechem v tomto řízení. V důsledku toho se rozhodl předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé připomněl, že pojem „vydávající orgán“ ve smyslu směrnice 2014/41 není omezen jen na soudce. Státní zástupce je totiž v čl. 2 písm. c) bodě i) této směrnice uveden mezi orgány, které se považují za „vydávající orgán“, pod jedinou podmínkou, že je v dané věci příslušný. Pokud tedy má podle práva vydávajícího státu státní zástupce v čistě vnitrostátní situaci tohoto státu pravomoc nařídít vyšetřovací úkon, kterým se žádá o předání důkazů, které již mají k dispozici příslušné vnitrostátní orgány, spadá tento státní zástupce pod pojem „vydávající orgán“ pro účely vydání evropského vyšetřovacího příkazu, kterým se žádá o předání důkazů, které již mají k dispozici příslušné orgány vykonávajícího státu.

Zadruhé z čl. 6 odst. 1 směrnice 2014/41 vyplývá, že evropský vyšetřovací příkaz, kterým se žádá o předání takových důkazů, jako jsou ty, o něž se jedná ve věci v původním řízení, které již mají k dispozici příslušné orgány vykonávajícího státu, musí splňovat všechny podmínky, jež případně stanoví právo vydávajícího státu pro předání takovýchto důkazů v čistě vnitrostátní situaci tohoto státu.

Naproti tomu, přestože cílem čl. 6 odst. 1 písm. b) směrnice 2014/41 je zabránit obcházení pravidel a záruk stanovených právem vydávajícího státu, nevyžaduje, a to ani v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy byly dotčené údaje shromážděny příslušnými orgány vykonávajícího státu na území vydávajícího státu a v jeho zájmu, aby vydání evropského vyšetřovacího příkazu za účelem předání důkazů, které již mají k dispozici příslušné orgány vykonávajícího státu, podléhalo stejným hmotněprávním podmínkám, jako jsou ty, které se při shromažďování těchto důkazů uplatňují ve vydávajícím státě.

Kromě toho s ohledem na zásadu vzájemného uznávání rozsudků a rozhodnutí, která je základem justiční spolupráce v trestních věcech, do níž spadá směrnice 2014/41, vydávající orgán není oprávněn kontrolovat zákonnost samostatného postupu, kterým vykonávající členský stát shromáždil důkazy, které již má k dispozici a o jejichž předání vydávající orgán žádá.

Soudní dvůr kromě toho upřesnil, že čl. 6 odst. 1 písm. a) směrnice 2014/41 nevyžaduje, aby vydání evropského vyšetřovacího příkazu bylo nutně podmíněno existencí domněnky spáchání závažného trestného činu založené na konkrétních skutečnostech, a to vůči každé dotčené osobě v době vydání tohoto evropského vyšetřovacího příkazu, pokud takový požadavek pro předání důkazů mezi vnitrostátními státními zastupitelstvími nevyplývá z práva vydávajícího státu. Toto ustanovení dále nebrání vydání evropského vyšetřovacího příkazu ani v případě, že integritu údajů získaných odposlechem nelze v tomto stadiu ověřit z důvodu důvěrnosti technických postupů odposlouchávání, za předpokladu, že v následném trestním řízení je zaručeno právo na spravedlivý proces. Integritu předaných důkazů totiž lze v zásadě posoudit až v době, kdy příslušné orgány skutečně disponují předmětnými důkazy.

Zatřetí Soudní dvůr uvedl, že infiltrací koncových zařízení, jejímž účelem je získání provozních, lokalizačních a komunikačních údajů internetové komunikační služby představuje „odposlech telekomunikačního provozu“ ve smyslu čl. 31 odst. 1 směrnice 2014/41, o němž musí být informován orgán, který za tímto účelem určil členský stát, na jehož území se odposlouchávaná osoba nachází. V případě, že odposlouchávající členský stát není schopen určit příslušný orgán informovaného členského státu, může být toto oznámení zasláno kterémukoli orgánu informovaného členského státu, který odposlouchávající členský stát považuje v této souvislosti za vhodný.

Podle čl. 31 odst. 3 směrnice 2014/41 může oznámit příslušný orgán informovaného členského státu v případě, kdy by odposlech nebyl povolen v obdobném vnitrostátním případě, že odposlech nesmí být prováděn nebo musí být ukončen nebo že materiál získaný odposlechem nesmí být použit nebo

může být použit pouze za podmínek, které blíže stanoví. Cílem článku 31 směrnice 2014/41 je tedy nejen zaručit respektování suverenity informovaného členského státu, ale i chránit práva osob dotčených takovým opatřením odposlechu telekomunikačního provozu.

Soudní dvůr konečně zdůraznil, že v zásadě přísluší pouze vnitrostátnímu právu, aby v rámci trestního řízení stanovilo pravidla přípustnosti a hodnocení informací a důkazů, jež byly získány způsobem, který je v rozporu s unijním právem.

Článek 14 odst. 7 směrnice 2014/41 nicméně ukládá členským státům povinnost zajistit, aniž tím jsou dotčena vnitrostátní procesní pravidla, aby při trestním řízení ve vydávajícím státě bylo při posuzování důkazů získaných prostřednictvím evropského vyšetřovacího příkazu dodržováno právo na obhajobu a na spravedlivý proces. Má-li tedy soud za to, že se účastník řízení nemůže účinně vyjádřit k takovému důkazu, který může rozhodujícím způsobem ovlivnit posouzení skutkového stavu, musí soud konstatovat porušení práva na spravedlivý proces a tento důkaz vyloučit.

3. Zpracování osobních údajů Europolem

Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), Kočner v. Europol (C-755/21 P, [EU:C:2024:202](#))

„Kasační opravný prostředek – Spolupráce v oblasti prosazování práva – Nařízení (EU) 2016/794 – Článek 49 odst. 3 a článek 50 – Ochrana osobních údajů – Protiprávní zpracování údajů – Trestní řízení vedené na Slovensku proti navrhovateli – Odborné posouzení provedené Agenturou Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) pro účely vyšetřování – Extrakce údajů z mobilních telefonů navrhovatele a jeho paměťového zařízení USB – Zveřejnění těchto údajů – Nemajetková újma – Žaloba na náhradu újmy – Povaha mimosmluvní odpovědnosti“

Velký senát Soudního dvora, u kterého podal navrhovatel M. Kočner kasační opravný prostředek proti rozsudku Tribunálu ve věci Kočner v. Europol²²⁴, vyhověl zčásti tomuto kasačnímu opravnému prostředku, přičemž upřesnil, jakou má povahu mimosmluvní odpovědnost Agentury Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (dále jen „Europol“) na základě článku 50 nařízení 2016/794²²⁵, vykládaného ve světle bodu 57 odůvodnění tohoto nařízení.

V rámci vyšetřování vedeného slovenskými orgány kvůli vraždě novináře a jeho snoubenky, k níž došlo na Slovensku v roce 2018, poskytl Europol na žádost Národní kriminální agentury (Národní kriminální agentura, Slovensko, dále jen „NAKA“) těmto orgánům pomoc. Konkrétně provedl extrakci údajů uložených ve dvou mobilních telefonech, které patřily navrhovateli. Dne 23. října 2018 předal agentuře NAKA pevný disk obsahující extrahované šifrované údaje a heslo, kterým byly tyto údaje chráněny. Dne 13. ledna 2019 kromě toho zaslal agentuře NAKA zprávu (dále jen „zpráva Europolu“), v níž bylo zmíněno mimo jiné i to, že jméno navrhovatele přímo souvisí s tzv. „mafiánskými seznamy“.

Dne 1. dubna 2019 slovenské orgány činné v trestním řízení použily tyto informace v rámci trestního řízení zahájeného proti navrhovateli. Značné množství informací o navrhovateli pocházejících mimo jiné z dotčených mobilních telefonů bylo v letech 2019 a 2020 uvedeno v různých novinových článcích a na internetových stránkách. Na internetových stránkách a ve slovenském tisku byly konkrétně

²²⁴ Rozsudek ze dne 29. září 2021, Kočner v. Europol (T-528/20, [EU:T:2021:631](#), dále jen „napadený rozsudek“).

²²⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/794 ze dne 11. května 2016 o Agenturě Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí [Rady] 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Úř. věst. 2016, L 135, s. 53; oprava Úř. věst. 2016, L 238, s. 12; dále jen „nařízení o Europolu“).

zveřejněny přepisy intimní komunikace navrhovatele s jeho přítelkyní, která proběhla prostřednictvím služby pro zasílání šifrovaných zpráv a nacházela se v těchto telefonech.

Navrhovatel podal u Europolu stížnost a poté podal k Tribunálu žalobu na náhradu škody opírající se o články 268 a 340 SFEU, jakož i o čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, v němž je upraven režim odpovědnosti za nesprávné zpracování osobních údajů²²⁶. Tato žaloba směřovala k náhradě nemajetkové újmy, která navrhovateli údajně vznikla v důsledku jednání Europolu. Poté, co Tribunál uvedenou žalobu zamítl, podal navrhovatel proti napadenému rozsudku kasační opravný prostředek. Kasační opravný prostředek byl namířen proti zamítnutí prvního bodu návrhových žádání, jehož předmětem byla náhrada nemajetkové újmy, která navrhovateli údajně vznikla v důsledku zveřejnění osobních údajů pocházejících z dotčených mobilních telefonů, a dále proti zamítnutí druhého bodu návrhových žádání, jehož předmětem byla náhrada nemajetkové újmy, která navrhovateli údajně vznikla v důsledku zapsání jeho jména na „mafiánské seznamy“.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr se nejprve zabýval důvody uplatněnými proti napadenému rozsudku.

Pokud jde o nemajetkovou újmu způsobenou zveřejněním osobních údajů pocházejících z dotčených mobilních telefonů, upřesnil, jakou povahu má režim odpovědnosti stanovený v čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu.

Soudní dvůr zaprvé uvedl, že z rozboru znění tohoto ustanovení a cíle tohoto nařízení vyplývá, že zmíněné nařízení, vykládané ve světle jeho odůvodnění²²⁷, zavádí – v souladu se záměrem unijního normotvůrce napomout poškozené fyzické osobě – režim společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a dotčeného členského státu. Tento výklad je podpořen i kontextem, do kterého je uvedené ustanovení zasazeno. Článek 50 nařízení o Europolu totiž zavádí zvláštní režim mimosmluvní odpovědnosti za postupy protiprávního zpracování údajů, který se odchyluje od obecného režimu odpovědnosti upraveného v článku 49 téhož nařízení.

Soudní dvůr na základě toho dospěl k závěru, že článek 50 nařízení o Europolu zavádí režim společné a nerozdílné odpovědnosti Europolu a členského státu, v němž vznikla škoda v důsledku protiprávního zpracování údajů.

Pokud jde zadruhé o podmínky vzniku odpovědnosti podle článku 50 nařízení o Europolu, Soudní dvůr připomněl, že podle režimu mimosmluvní odpovědnosti Unie stanoveného v článku 340 SFEU, na který je odkázáno ve zmíněném článku 50, musí být pro vznik této odpovědnosti splněno několik podmínek.

V tomto ohledu poznamenal, že v kontextu nařízení o Europolu ze znění jeho čl. 50 odst. 1 vyplývá, že fyzická osoba, která chce uplatnit svůj nárok na náhradu škody, musí prokázat pouze to, že k protiprávnímu zpracování údajů došlo v rámci spolupráce Europolu a členského státu na základě tohoto nařízení.

Tento doslovný výklad je podpořen cílem článku 50 nařízení o Europolu, kterým je podle preambule tohoto nařízení vypořádat se s obtížemi, s nimiž se může potýkat dotčená fyzická osoba při rozlišování toho, zda škoda, již utrpěla v důsledku protiprávního zpracování údajů, k němuž došlo v rámci takové spolupráce, byla způsobena činností Europolu nebo dotčeného členského státu. Nemá-li přitom být článek 50, vykládaný ve světle preambule nařízení o Europolu, připraven o svůj užitečný účinek, nelze požadovat po této osobě, aby prokázala, komu – tedy zda Europolu nebo dotčenému členskému státu

²²⁶ Článek 50 odst. 1 nařízení o Europolu.

²²⁷ Bod 57 odůvodnění.

– je třeba tuto škodu přičíst, nebo aby za účelem získání náhrady škody v plné výši podala žalobu proti oběma těmto subjektům.

Soudní dvůr dále uvedl, že unijní normotvůrce stanovil pro náhradu škody způsobené protiprávním zpracováním údajů v rámci spolupráce dle nařízení o Europolu dvoufázový mechanismus odpovědnosti, a to právě s ohledem na obtíže související s dokazováním. Tento mechanismus počítá s tím, že v první fázi nemusí dotyčná fyzická osoba prokazovat, či jednání tvrzenou škodu způsobilo, a ve druhé fázi s tím, že jakmile je tato osoba odškodněna, o „konečné odpovědnosti“ za tuto škodu se s konečnou platností případně rozhodne v řízení před správní radou Europolu, jehož se účastní už jen Europol a dotyčný členský stát.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že nařízení o Europolu nestanoví, že by dotyčná fyzická osoba byla povinna určit, který ze subjektů účastnících se spolupráce Europolu a členského státu jednal způsobem představujícím protiprávní zpracování údajů. K tomu, aby byla založena společná a nerozdílná odpovědnost Europolu nebo dotyčného členského státu, tedy postačuje, aby tato osoba prokázala, že došlo k protiprávnímu zpracování údajů, které jí způsobilo škodu.

Soudní dvůr nicméně poznamenal, že žalovaný subjekt může jakýmkoliv právními prostředky prokázat, že je vyloučeno, aby tvrzená škoda souvisela s údajným protiprávním zpracováním údajů, ke kterému došlo v rámci takové spolupráce, a to například proto, že tato škoda vznikla před dotčeným zpracováním.

Soudní dvůr z toho dovodil, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, jelikož měl mylně za to, že čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu, ve spojení s jeho preambulí, nezprošťuje dotyčnou fyzickou osobu povinnosti prokázat, kterému ze dvou dotčených subjektů lze protiprávní zpracování údajů přičíst. Napadený rozsudek proto v rozsahu, v němž Tribunál zamítl první bod návrhových žádání, zrušil.

Pokud jde o nemajetkovou újmu, jíž se týká druhý bod návrhových žádání a která měla být důsledkem zapsání jména navrhovatele na „mafiánské seznamy“, uvedl Soudní dvůr, že z napadeného rozsudku vyplývá, že zpráva Europolu byla pozdějšího data a již z tohoto důvodu nemá nic společného se škodní událostí, na kterou navrhovatel poukazuje v rámci druhého bodu návrhových žádání. Navrhovatel přitom neprokázal, že zjištění, ze kterých napadený rozsudek v tomto ohledu vychází, jsou stížena vadou spočívající ve zkreslení důkazů nebo v nesprávném právním posouzení. Soudní dvůr konstatoval, že je tudíž vyloučeno, aby škoda, které se navrhovatel dovolává v rámci druhého bodu návrhových žádání, mohla souviset s případným protiprávním zpracováním údajů, k němuž došlo v rámci spolupráce Europolu a slovenských orgánů.

Soudní dvůr tudíž rozhodl, že bez ohledu na pochybení, kterého se Tribunál dopustil tím, že již z principu vyloučil společnou a nerozdílnou odpovědnost Europolu v kontextu nařízení o Europolu, není v projednávané věci naplněn požadavek, podle něhož musí navrhovatel prokázat existenci protiprávního zpracování údajů, které mu způsobilo škodu, takže odpovědnosti Europolu se v žádném případě v rámci tohoto druhého bodu návrhových žádání nelze dovolávat. Z toho dovodil, že důvod kasačního opravného prostředku týkající se zamítnutí tohoto bodu návrhových žádání musí být zamítnut jako irelevantní.

S ohledem na částečné zrušení napadeného rozsudku Soudní dvůr – když konstatoval, že soudní řízení dovoluje o žalobě rozhodnout – rozhodl, že vydá konečné rozhodnutí ve sporu, který byl předložen Tribunálu, a na základě toho zkoumal, zda jsou v daném případě splněny podmínky vzniku mimosmluvní odpovědnosti Unie podle článku 50 nařízení o Europolu.

Pokud jde o požadavek porušení normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, Soudní dvůr uvedl, že nařízení o Europolu ukládá této unijní agentuře a příslušným orgánům

členských států, které mají spolupracovat v rámci trestního stíhání, povinnost chránit jednotlivce před protiprávním zpracováním jejich osobních údajů²²⁸.

Ze znění několika ustanovení nařízení o Europolu v jejich vzájemném spojení Soudní dvůr dovodil, že jakékoli zpřístupnění osobních údajů, zpracovávaných v rámci spolupráce Europolu a příslušných vnitrostátních orgánů, osobám, které nejsou oprávněny se s nimi seznámit, představuje porušení normy unijního práva, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům. Tak je tomu i v projednávaném případě, kdy došlo k neoprávněnému zveřejnění osobních údajů z intimních rozhovorů navrhovatele.

Pokud jde o požadavek dostatečně závažného porušení normy unijního práva, Soudní dvůr připomněl, že v tomto ohledu je rozhodující kritérium zjevného a závažného překročení mezi posuzovací pravomoci vyplývající z porušené normy. Kromě toho podotkl, že v rámci prováděného posouzení je třeba zohlednit oblast, podmínky a kontext, v nichž dotčený orgán nese danou povinnost. Je třeba rovněž zohlednit především stupeň jasnosti a přesnosti porušené normy, jakož i rozsah prostoru pro uvážení, který tato norma dotčenému orgánu ponechává, složitost situace, kterou bylo třeba vyřešit, a obtížnost použití nebo výkladu znění právních předpisů.

V projednávané věci Soudní dvůr dospěl k závěru, že došlo k takovému dostatečně závažnému porušení. Ustanovení nařízení o Europolu totiž neponechávají subjektům účastnícím se spolupráce Europolu a členského státu na základě tohoto nařízení žádný prostor pro uvážení, pokud jde o nezbytnost chránit dotčené osoby před protiprávním zpracováním jejich osobních údajů. Tato povinnost je dále stanovena v rámci citlivého kontextu spolupráce při trestním stíhání, kdy jsou takové údaje zpracovávány bez jakékoli součinnosti ze strany subjektů údajů, nejčastěji bez jejich vědomí – tyto subjekty tudíž nemohou nikterak zakročit, aby zabránily případnému protiprávnímu zpracování svých údajů.

Pokud jde o podmínky týkající se existence škody a příčinné souvislosti, připomněl Soudní dvůr, že mimosmluvní odpovědnost Unie může být založena pouze tehdy, pokud žalobci opravdu vznikla skutečná a určitá škoda a tato škoda dostatečně přímým způsobem pramení z tvrzeného porušení normy unijního práva. V projednávaném případě Soudní dvůr rozhodl, že v důsledku zpřístupnění údajů týkajících se intimních rozhovorů navrhovatele s jeho přítelkyní neoprávněným osobám bylo porušeno právo navrhovatele na respektování jeho soukromého a rodinného života i jeho komunikace, bylo mu ublíženo na cti a zasaženo do jeho pověsti, což mu způsobilo nemajetkovou újmu.

Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl o částečném zrušení napadeného rozsudku a uložil Europolu povinnost zaplatit navrhovateli částku 2 000 eur jako náhradu vzniklé nemajetkové újmy.

²²⁸ Článek 2 písm. h), i) a k), ve spojení s čl. 28 odst. 1 písm. a) a f), čl. 38 odst. 4 a čl. 50 odst. 1 nařízení o Europolu.

XI. Justiční spolupráce v občanských věcech

1. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti

Rozsudek ze dne 20. června 2024, Greislzel (C-35/23, [EU:C:2024:532](#))

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Rodičovská zodpovědnost – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Články 10 a 11 – Příslušnost v případech neoprávněného přemístění dítěte – Obvyklé bydliště dítěte v členském státě před neoprávněným přemístěním – Řízení o navrácení mezi třetí zemí a členským státem – Pojem ‚žádost o navrácení dítěte‘ – Haagská úmluva ze dne 25. října 1980 o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí“

Soudní dvůr, kterému podal žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Vrchní zemský soud ve Frankfurtu nad Mohanem, Německo), upřesnil působnost některých procesních pravidel použitelných na základě nařízení č. 2201/2003²²⁹ v případě mezinárodních únosů dítěte ve spojení se třetí zemí.

L se narodila ve Švýcarsku v roce 2014 a má dvojí státní příslušnost, německou a polskou. Její otec pobývá od června 2013 z profesních důvodů ve Švýcarsku, zatímco její matka žila s L od ledna 2015 do dubna 2016 v Německu, kde je otec pravidelně navštěvoval. V dubnu 2016 se matka odstěhovala s L do Polska, kde je otec zpočátku navštěvoval. Od dubna 2017 matka odpírala otcí styk s dcerou. Bez souhlasu otce zapsala L do mateřské školy v Polsku a otcí sdělila, že s dcerou zůstane v Polsku.

V červenci 2017 podal otec prostřednictvím švýcarského ústředního orgánu²³⁰ žádost o navrácení dítěte do Švýcarska na základě Haagské úmluvy z roku 1980²³¹. Polský soud tuto žádost zamítl s odůvodněním, že otec souhlasil s přestěhováním matky a L do Polska na neomezeně dlouhou dobu. Odvolání podané otcem proti tomuto rozhodnutí bylo zamítnuto.

I když otec dále netrval na druhé žádosti o navrácení podané v Německu, podal v červenci 2018 u německého soudu návrh, jímž se domáhal svěřeni dítěte do výlučné péče, práva určit bydliště dítěte, jakož i navrácení dítěte do jeho bydliště ve Švýcarsku. Soud, jemuž byla věc předložena, odmítl tento návrh z důvodu nedostatku mezinárodní příslušnosti. Otec podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k předkládajícímu soudu, v němž tvrdil, že příslušnost německých soudů vyplývá z článků 10 a 11 nařízení č. 2201/2003.

Předkládající soud si klade otázku ohledně použitelnosti těchto ustanovení, jelikož otec bezúspěšně zahájil řízení o navrácení dítěte na základě Haagské úmluvy z roku 1980 prostřednictvím ústředního orgánu Švýcarska, tedy třetí země, která není vázána nařízením č. 2201/2003. Rozhodl se proto předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.

Závěry Soudního dvora

V prvé řadě se Soudní dvůr vyslovil k působnosti pravidla o zvláštní příslušnosti ve věcech rodičovské zodpovědnosti stanoveného v článku 10 nařízení č. 2201/2003. V souladu s tímto článkem si soudy

²²⁹ Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

²³⁰ Spolkový justiční úřad v Bernu (Švýcarsko).

²³¹ Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí, podepsaná v Haagu dne 25. října 1980 (dále jen „Haagská úmluva z roku 1980“).

členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště před svým neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, v zásadě a za určitých podmínek zachovávají svou mezinárodní příslušnost.

Pokud jde o „neoprávněné odebrání [přemístění] nebo zadržení [zadržování] dítěte“, na němž je založen článek 10 nařízení č. 2201/2003, má Soudní dvůr nejprve za to, že definice tohoto pojmu²³² nezávisí na tom, zda nositel práva péče o dítě následně případně zahájí řízení o navrácení dítěte na základě Haagské úmluvy z roku 1980.

Dále čl. 10 písm. b) bod i) nařízení č. 2201/2003, podle kterého soudy bývalého obvyklého bydliště dítěte již nejsou v zásadě příslušné, pokud do jednoho roku nebyla podána žádost o navrácení dítěte v členském státě, na jehož území bylo dítě neoprávněně přemístěno nebo kde je zadržováno, nijak neupřesňuje, že taková žádost musí být podána na základě Haagské úmluvy z roku 1980, ani nevylučuje, že může být podána prostřednictvím ústředního orgánu třetí země. Podle článku 60 nařízení č. 2201/2003 totiž ustanovení Haagské úmluvy z roku 1980 nemají ve vztazích mezi členskými státy přednost před ustanoveními tohoto nařízení. Kromě toho neexistuje povinnost dovolávat se této úmluvy za účelem podání žádosti o navrácení dítěte, jelikož řízení o navrácení může být založeno na jiných pravidlech nebo jiných smluvních ujednáních, zejména dvoustranných.

A konečně nelze vzhledem k tomu, že nařízení č. 2201/2003 mlčí, připustit, aby použití článku 10 tohoto nařízení podléhalo uplatnění takových procesních pravidel, jako jsou pravidla uvedená v čl. 11 odst. 6 a 7 uvedeného nařízení²³³, jejichž hlavním cílem je upravit předávání a sdělování informací²³⁴.

Ve druhé řadě Soudní dvůr zejména s ohledem na cíle nařízení č. 2201/2003 uvedl, že žádost o navrácení dítěte do jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním, ani na návrh na svěření tohoto dítěte do péče podaný k soudům tohoto členského státu nespadá pod pojem „žádost o navrácení dítěte“ ve smyslu čl. 10 písm. b) bodu i) nařízení č. 2201/2003.

V poslední řadě Soudní dvůr upřesnil, že ze znění článku 11 nařízení č. 2201/2003 jasně vyplývá, že se toto ustanovení použije pouze ve spojení s Haagskou úmluvou z roku 1980 ve vztazích mezi členskými státy. Informační a oznamovací povinnosti stanovené v čl. 11 odst. 6 a 7 uvedeného nařízení, jakož i vykonatelnost rozhodnutí uvedeného v čl. 11 odst. 8 téhož nařízení se tudíž nepoužijí v rámci řízení o navrácení dítěte, které bylo vedeno podle uvedené úmluvy mezi třetí zemí a členským státem, ve kterém se dítě nachází v důsledku neoprávněného přemístění nebo zadržování.

2. Nařízení č. 44/2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Real Madrid Club de Fútbol (C-633/22, [EU:C:2024:843](#))

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Justiční spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a výkon soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech – Nařízení (ES)

²³² Viz čl. 2 bod 11 nařízení č. 2201/2003.

²³³ Článek 11 tohoto nařízení se použije i v řízení o navrácení podle Haagské úmluvy z roku 1980.

²³⁴ Jedná se o informace týkající se rozhodnutí o nenavrácení, přijatého na základě článku 13 Haagské úmluvy z roku 1980, jež mají být sděleny příslušnému soudu členského státu, ve kterém mělo dítě obvyklé bydliště bezprostředně před neoprávněným přemístěním nebo zadržováním.

č. 44/2001 – Články 34 a 45 – Uznávání a výkon rozhodnutí – Zrušení prohlášení vykonatelnosti soudních rozhodnutí – Důvody pro odmítnutí – Veřejný pořádek dožádaného členského státu – Uložení povinnosti deníku a jednomu z jeho novinářů k náhradě škody za poškození dobré pověsti sportovního klubu – Náhrada škody – Článek 11 Listiny základních práv Evropské unie – Svoboda tisku“

Velký senát Soudního dvora, kterému předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce Cour de cassation (Kasační soud, Francie), rozhodoval o použití ustanovení o veřejném pořádku za účelem odmítnutí výkonu rozhodnutí vydaného soudem členského státu, které je v rozporu se svobodou tisku.

V prosinci 2006 zveřejnil deník Le Monde článek novináře EE, který je zaměstnancem tohoto deníku, ve kterém bylo uvedeno, že Real Madrid Club de Fútbol (dále jen „Real Madrid“) a Fútbol Club Barcelona využívaly služeb strůjce sítě dopingu v cyklistice. Tuto novinovou zprávu převzala řada sdělovacích prostředků, zejména španělských. V tomtéž měsíci zveřejnil deník Le Monde bez jakéhokoli komentáře dopis, který mu předal klub Real Madrid a který uvedené informace popírá.

V květnu 2007 podali Real Madrid a AE, člen jeho lékařského týmu, u španělského soudu prvního stupně žalobu na náhradu škody pro poškození dobré pověsti proti Sociétés éditrices du Monde a EE. Zmíněný soud uložil posledně uvedeným zaplacení částky 300 000 eur klubu Real Madrid a 30 000 eur AE jako náhradu nemajetkové újmy a nařídil zveřejnění svého rozsudku v deníku Le Monde a ve španělských novinách. Uvedený rozsudek byl potvrzen i v druhostupňovém řízení a kasační opravný prostředek podaný proti tomuto rozsudku byl zamítnut rozsudkem Tribunal Supremo (Nejvyšší soud, Španělsko).

V roce 2014 nařídil španělský soud prvního stupně dvěma usneseními výkon tohoto rozsudku Nejvyššího soudu a uložil povinnost zaplatit kromě zmíněných částek jakožto jistiny ve prospěch Real Madridu částku 90 000 eur a ve prospěch AE částku 3 000 eur z titulu úroků a nákladů řízení.

Tribunal de grande instance de Paris (soud prvního stupně v Paříži, Francie) prohlásil, že tento rozsudek a tato usnesení jsou vykonatelná. Cour d'appel de Paris (odvolací soud v Paříži, Francie) ovšem tato prohlášení zrušil, protože výkon rozhodnutí, kterými byly tyto povinnosti uloženy, jsou v nepřijatelném rozporu s francouzským mezinárodním veřejným pořádkem, neboť porušují svobodu projevu.

Kasační soud, u kterého Real Madrid a AE podali kasační opravný prostředek, si položil otázku, za jakých podmínek musí být na základě nařízení Brusel I²³⁵ odmítnut výkon rozsudku, kterým se – stejně jako v projednávané věci – společnosti vydávající deník a jednomu z jejích novinářů ukládá povinnost zaplatit náhradu škody za nemajetkovou újmu, protože představuje zjevné porušení svobody tisku zakotvené v článku 11 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve připomněl výjimečnost použití ustanovení o veřejném pořádku stanoveného v čl. 34 bodu 1 nařízení Brusel I, které přichází v úvahu pouze v případě, že by uznání nebo výkon cizího rozhodnutí nepřijatelným způsobem narušovaly právní řád dožádaného členského státu, neboť by byla dotčena některá základní zásada vnitrostátního práva tohoto členského státu nebo unijního práva. V tomto ohledu je na vnitrostátním soudu, aby zajistil stejnou účinnost ochrany práv zakotvených vnitrostátním právním řádem i práv zakotvených právním řádem unijním.

To platí zejména pro základní práva zakotvená v Listině, která musí vnitrostátní soud dodržovat při používání nařízení Brusel I, a tedy při uplatňování unijního práva²³⁶. S ohledem na zásadní význam

²³⁵ Nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42, dále jen „nařízení Brusel I“).

²³⁶ Ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.

zásady vzájemné důvěry ovšem členské státy mohou být při tomto uplatňování povinny – až na výjimečné případy – předpokládat dodržování základních práv ze strany ostatních členských států. Pouze v případě, že by výkon rozhodnutí v dožádaném členském státě vedl ke zjevnému porušení základního práva zakotveného v Listině, musí být tedy výkon tohoto rozhodnutí odmítnut, případně musí být zrušeno prohlášení vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.

Pokud jde konkrétně o svobodu projevu, Soudní dvůr uvedl, že je jedním ze základních pilířů demokratické a pluralitní společnosti a je součástí hodnot, na kterých je podle článku 2 SEU založena Unie. Takové zásahy do svobody projevu, jako jsou ty, které se týkají novinářů, vydavatelů a tiskových společností, musí být proto omezeny na to, co je nezbytně nutné.

Stejně tak z ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývá, že EÚLP²³⁷ ponechává jen malý prostor pro omezení svobody projevu mimo jiné i v oblasti otázek obecného zájmu²³⁸, mezi něž spadají i otázky týkající se profesionálního sportu. Při určování, zda je dotčený zásah přiměřený sledovanému legitimnímu cíli, je v tomto kontextu třeba přikládat velkou váhu zájmům demokratické společnosti na zajištění a zachování svobody tisku. Každé rozhodnutí přiznávající náhradu škody za poškození dobré pověsti tedy musí představovat rozumný vztah proporcionality mezi přiznanou částkou a danou újmu.

V tomto ohledu je třeba rozlišovat mezi uložením povinnosti ve prospěch právnické osoby a uložením povinnosti ve prospěch fyzické osoby, neboť útok na dobrou pověst fyzické osoby může mít dopad na její důstojnost, kdežto dobrá pověst právnické osoby takový morální rozměr nemá. Pokud jde o přiměřenost sankce, jakékoli neoprávněné omezení svobody projevu s sebou nese riziko, že v budoucnu ztíží nebo ochromí mediální pokrytí podobných otázek. Podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva je třeba postupovat s nejvyšší obezřetností zejména v případech, kdy jsou přijata opatření nebo sankce takové, že odrazují tisk od účasti na diskusi o otázkách oprávněného obecného zájmu a mají odrazující účinek na výkon svobody tisku ve vztahu k těmto otázkám.

Na základě těchto úvah dospěl Soudní dvůr k závěru, že výkon rozsudku, kterým se deníku a jednomu z jeho novinářů ukládá povinnost zaplatit náhradu škody za nemajetkovou újmu, která vznikla sportovnímu klubu a jednomu z členů jeho lékařského týmu z důvodu poškození jejich dobré pověsti, musí být odmítnut, pokud by vedl ke zjevnému porušení článku 11 Listiny. Takové zjevné porušení spadá do veřejného pořádku dožádaného členského státu, a proto představuje důvod pro odmítnutí výkonu uvedený v čl. 34 bodě 1 nařízení Brusel I ve spojení s jeho článkem 45²³⁹.

Je na předkládajícím soudu, aby s přihlédnutím ke všem okolnostem projednávané věci, mezi něž patří nejen prostředky povinných osob, ale také závažnost jejich pochybení a rozsah újmy zjištěné v rozhodnutích dotčených ve věci v původním řízení, posoudil, zda by výkon těchto rozhodnutí vedl k takovému zjevnému porušení. Za tímto účelem mu přísluší ověřit, zda je náhrada škody přiznaná v těchto rozhodnutích zjevně nepřiměřená dotčenému poškození dobré pověsti, a tudíž může mít v dožádaném členském státě odrazující účinek na mediální pokrytí podobných témat v budoucnu nebo obecně na výkon svobody tisku, jak je zakotvena v článku 11 Listiny.

Při tomto ověřování může zohlednit částky přiznávané v dožádaném členském státě za srovnatelný zásah. Případný rozdíl mezi těmito částkami a výší náhrady škody přiznané v rozhodnutích dotčených v původním řízení však není sám o sobě dostačující k tomu, aby umožnil mít za to, že tato náhrada škody je ve vztahu k dotčenému poškození dobré pověsti zjevně nepřiměřená. Toto ověření dále

²³⁷ Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).

²³⁸ Viz čl. 10 odst. 2 EÚLP.

²³⁹ V případě takového opravného prostředku, o jaký se jedná v projednávané věci, jehož předmětem je rozhodnutí o opravném prostředku proti prohlášení vykonatelnosti, odkazuje článek 45 nařízení Brusel I na důvody pro odmítnutí uznání uvedené zejména v článku 34 tohoto nařízení.

nemůže být spojeno s přezkumem meritorních posouzení provedených soudy členského státu původu, který je výslovně zakázán článkem 36 a čl. 45 odst. 2 nařízení Brusel I. V případě, že předkládající soud shledá, že došlo ke zjevnému porušení svobody tisku, měl by omezit odmítnutí výkonu těchto rozhodnutí v dožádaném členském státě na zjevně nepřiměřenou část přiznané náhrady škody.

XII. Doprava

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Litva a další v. Parlament a Rada (Balíček mobility) (C-541/20 až C-555/20, [EU:C:2024:818](#))

„Žaloba na neplatnost – První balíček opatření v oblasti mobility („balíček mobility“) – Nařízení (EU) 2020/1054 – Maximální denní a týdenní doba řízení – Minimální přestávky v řízení a denní a týdenní doby odpočinku – Organizace práce řidičů tak, aby se mohli vrátit každé tři nebo čtyři týdny do místa svého bydliště nebo do provozovny zaměstnavatele, aby zde mohli zahájit nebo strávit běžnou nebo náhradní týdenní dobu odpočinku – Zákaz běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku ve vozidle – Lhůta pro instalaci inteligentních tachografů druhé generace (V2) – Den vstupu v platnost – Nařízení (EU) 2020/1055 – Podmínky týkající se požadavku usazení – Povinnost návratu vozidel do provozovny v členském státu usazení – Povinnost týkající se počtu vozidel a řidičů, jejichž obvyklou základnou je provozovna v členském státu usazení – Kabotáž – Čekací doba v délce čtyř dnů mezi kabotážemi – Odchylna týkající se kabotáže v rámci kombinované přepravy – Směrnice (EU) 2020/1057 – Zvláštní pravidla o vysílání řidičů v odvětví silniční dopravy – Lhůta pro provedení – Vnitřní trh – Zvláštní režim použitelný na volný pohyb služeb v dopravě – Společná dopravní politika – Články 91 a 94 SFEU – Základní svobody – Zásada proporcionality – Posouzení dopadů – Zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace – Zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání – Ochrana životního prostředí – Článek 11 SFEU – Konzultace s Evropským hospodářským a sociálním výborem a Evropským výborem regionů“

Velký senát Soudního dvora, k němuž Litevská republika, Bulharská republika, Rumunsko, Kyprská republika, Maďarsko, Republika Malta a Polská republika podali patnáct žalob znějících na zrušení určitých ustanovení nebo, někdy podpůrně, tří legislativních aktů²⁴⁰, které jsou součástí „balíčku opatření v oblasti mobility“ („Mobility Package“), zamítá v plném rozsahu tyto žaloby, s výjimkou části, v níž se domáhají zrušení čl. 1 bodu 3 nařízení 2020/1055 v rozsahu, v němž vkládá odst. 1 písm. b) do článku 5 nařízení č. 1071/2009²⁴¹.

Tyto tři legislativní akty byly přijaty za účelem přizpůsobení dosud platné právní úpravy vývoji v odvětví silniční dopravy. Týkají se zejména zaprvé maximální denní a týdenní doby řízení a minimálních přestávek v řízení a denních a týdenních dob odpočinku, jakož i určování polohy pomocí tachografů (nařízení 2020/1054), zadruhé společných pravidel týkajících se podmínek, které musí být splněny pro výkon povolání provozovatele silniční dopravy, a podmínek pro přístup na trh mezinárodní silniční nákladní dopravy (nařízení 2020/1055) a zatřetí zvláštních pravidel pro vysílání řidičů v odvětví silniční dopravy (směrnice 2020/1057).

²⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1054 ze dne 15. července 2020, kterým se mění nařízení (ES) č. 561/2006, pokud jde o minimální požadavky na maximální denní a týdenní dobu řízení, minimální přestávky v řízení a [denní a] týdenní doby odpočinku, a nařízení (EU) č. 165/2014, pokud jde o určování polohy pomocí tachografů (Úř. věst. 2020, L 249, s. 1).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1055 ze dne 15. července 2020, kterým se mění nařízení (ES) č. 1071/2009, (ES) č. 1072/2009 a (EU) č. 1024/2012 za účelem jejich přizpůsobení vývoji v odvětví silniční dopravy (Úř. věst. 2020, L 249, s. 17).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2020/1057 ze dne 15. července 2020, kterou se stanoví zvláštní pravidla o vysílání řidičů v odvětví silniční dopravy, pokud jde o směrnice 96/71/ES a 2014/67/EU, a kterou se mění směrnice 2006/22/ES, pokud jde o požadavky na prosazování, a nařízení (EU) č. 1024/2012 (Úř. věst. 2020, L 249, s. 49).

²⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1071/2009 ze dne 21. října 2009, kterým se zavádějí společná pravidla týkající se závazných podmínek pro výkon povolání podnikatele v silniční dopravě a zrušuje směrnice Rady 96/26/ES (Úř. věst. 2009, L 300, s. 51).

Přezkum legality různých ustanovení dotčených legislativních aktů Soudním dvorem je založen na několika průřezových zásadách a zjištěních.

Soudní dvůr tak zaprvé připomněl, že zásada volného pohybu služeb v oblasti dopravy je upravena v čl. 58 odst. 1 SFEU, podle kterého musí být uplatňování této zásady dosaženo prováděním společné dopravní politiky, která spadá pod ustanovení přijatá Evropským parlamentem a Radou Evropské unie, zejména na základě čl. 91 odst. 1 SFEU. Z toho vyplývá, že unijní normotvůrce je oprávněn změnit podmínky výkonu volného pohybu služeb v oblasti silniční dopravy, neboť podle čl. 58 odst. 1 SFEU je stupeň liberalizace v této oblasti určen samotným unijním normotvůrcem v rámci provádění společné dopravní politiky. Vzhledem k tomu, že tato posledně uvedená politika musí umožnit sledování cílů Smluv²⁴², mohou mít opatření přijatá unijním normotvůrcem v oblasti volného pohybu dopravních služeb za cíl nejen usnadnit výkon této svobody, ale rovněž případně zajistit ochranu jiných základních zájmů Unie uznaných Smlouvou o FEU, jako je zlepšování pracovních podmínek²⁴³, záruka přiměřené sociální ochrany²⁴⁴, jakož i zachování rovných podmínek hospodářské soutěže.

Soudní dvůr zadruhé připomněl, že podle ustálené judikatury platí, že pokud již legislativní akt koordinoval právní předpisy členských států v určité oblasti činnosti Unie, nemůže být unijní normotvůrce zbaven možnosti přizpůsobit tento akt jakékoli změně okolností nebo jakémukoli vývoji poznatků s ohledem na úkol, který mu přísluší, a to dbát na ochranu obecných zájmů a zohlednit průřezové cíle Unie uznané Smlouvou o FEU, mezi něž patří požadavky spojené s podporou vysoké úrovně zaměstnanosti, řádným fungováním vnitřního trhu a zajištěním přiměřené sociální ochrany. Unijní normotvůrce totiž může v takové situaci náležitě plnit svůj úkol, a to dbát na ochranu těchto obecných zájmů a průřezových cílů, pouze za předpokladu, že je mu vzhledem k významnému vývoji, který ovlivnil vnitřní trh, dovoleno přizpůsobit legislativní akt za účelem obnovení rovnováhy dotčených zájmů.

Zatřetí Soudní dvůr v rámci přezkumu důvodů protiprávnosti vycházejících z porušení zásady proporcionality nebo zásady zákazu diskriminace zdůraznil, že nelze vyloučit, že dopad napadených legislativních aktů může být významnější pro dopravce, bez ohledu na členský stát, v němž jsou usazeni, kteří si zvolili určitý obchodní model, jako je volba poskytovat většinu, ne-li všechny své služby příjemcům usazeným v členských státech nacházejících se daleko od prvního členského státu, jejichž řidiči tak vykonávají přepravu daleko od místa svého bydliště nebo v rámci kabotáže prováděné trvale nebo nepřetržitě na území téhož hostitelského členského státu. Avšak i za předpokladu, že by byl tento obchodní model v zásadě přijímán dopravci usazenými v některých členských státech, tak pokud má dotčený unijní akt dopad ve všech členských státech a předpokládá zajištění rovnováhy mezi jednotlivými dotčenými zájmy, nemůže být hledání takové rovnováhy zohledňující situaci všech členských států samo o sobě považováno za rozporné se zásadou proporcionality a zákazu diskriminace.

Pokud jde o nařízení 2020/1054, žaloby směřovaly ke zrušení zejména následujících ustanovení:

- článku 1 bodu 6 písm. c) tohoto nařízení, podle kterého běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku nesmějí řidiči čerpat ve vozidle, ale musí je na náklady zaměstnavatele čerpat ve vhodném genderově vstřícném ubytování s náležitým vybavením pro spaní a hygienu,

²⁴² Na základě článku 90 SFEU.

²⁴³ Jak je uvedeno v preambuli Smlouvy o FEU a v čl. 151 prvním pododstavci SFEU.

²⁴⁴ Ve smyslu článku 9 a čl. 151 prvního pododstavce SFEU.

- článku 1 bodu 6 písm. d) uvedeného nařízení, který stanoví jednak povinnost dopravců organizovat práci řidičů takovým způsobem, aby se řidiči mohli vracet každé tři nebo čtyři týdny, v závislosti na tom, zda předtím čerpali dvě po sobě jdoucí zkrácené týdenní doby odpočinku, do provozovny tohoto zaměstnavatele nebo do svého bydliště, aby zde mohli zahájit nebo strávit alespoň jednu běžnou nebo náhradní týdenní dobu odpočinku, a jednak povinnost těchto dopravců zdokumentovat způsob, jakým tuto povinnost plní,
- článku 2 bodu 2 téhož nařízení, který stanoví nový harmonogram pro vybavení různých kategorií vozidel novým typem inteligentního tachografu druhé generace (V2).

Pokud jde o důvody protiprávnosti uplatněné proti čl. 1 bodu 6 písm. d) nařízení 2020/1054, které Soudní dvůr zkoumal na prvním místě a zamítl v plném rozsahu, tyto důvody vycházely z porušení zásady proporcionality, zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, zásady právní jistoty, volného pohybu občanů Unie, fungování vnitřního trhu, volného pohybu pracovníků, svobody usazování, pravidel unijního práva v oblasti společné dopravní politiky a pravidel unijního práva v oblasti ochrany životního prostředí.

Cílem tohoto ustanovení je zlepšit²⁴⁵ pracovní podmínky a bezpečnost silničního provozu řidičů v Unii tím, že bude zajištěno, aby se mohli v pravidelných intervalech vracet do místa svého bydliště, aby zde čerpali běžnou nebo náhradní týdenní dobu odpočinku, aby doba, kterou řidiči vykonávající mezinárodní dopravu stráví daleko od místa bydliště, nebyla nepřiměřeně dlouhá. Cílem uvedeného ustanovení je tedy napravit nedostatek jasných pravidel týkajících se týdenních dob odpočinku a návratu řidičů do místa bydliště, a tudíž nespravedlivé podmínky hospodářské soutěže pro dopravce, které mohly být dříve podporovány různými vnitrostátními výklady a postupy.

V první řadě Soudní dvůr odmítl několik uvedených důvodů protiprávnosti, neboť spočívají na dvou nesprávných předpokladech.

Zprvce některé žalující členské státy nesprávně tvrdily, že čl. 1 bod 6 písm. d) nařízení 2020/1054 ukládá řidičům povinnost vrátit se výlučně do provozovny svého zaměstnavatele nebo do místa bydliště, a to nákladními vozidly, která jsou často prázdná.

Především si totiž řidiči, včetně řidičů ze třetích zemí, mohou svobodně zvolit čerpání běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku v místě, které si přejí, ať už se jedná o provozovnu zaměstnavatele, místo bydliště nebo jiné místo dle vlastního výběru. Napadené ustanovení neukládá dopravcům, aby nutili řidiče skutečně čerpat běžnou nebo náhradní týdenní dobu odpočinku v místě svého bydliště. Dopravce má naproti tomu povinnost organizovat práci řidičů tak, aby měli možnost vrátit se do místa, které si zvolí, aby tam zahájili nebo čerpali tuto dobu odpočinku.

Unijní normotvůrce dále zamýšlel zohlednit nátlak, kterému mohli být řidiči dříve vystaveni. Pracovník totiž musí být považován za slabší stranu pracovněprávního vztahu, takže je nutné zabránit tomu, aby zaměstnavatel mohl omezit jeho práva nebo aby byl pracovník odrazen od otevřeného uplatňování svých práv vůči svému zaměstnavateli. Zaměstnavatel se tedy nemůže zprostit povinnosti organizovat práci svých řidičů, aby jim umožnil návrat, z toho důvodu, že se předem a obecně vzdali práva, které jim přiznává napadené ustanovení.

Konečně měl unijní normotvůrce v úmyslu ponechat dopravcům jakožto zaměstnavatelům flexibilitu při rozhodování o konkrétních způsobech výkonu odpovídajících práv řidičů v závislosti na každé konkrétní situaci a při prokazování, s využitím jakékoli relevantní dokumentace, dodržení povinnosti stanovené v čl. 1 bodě 6 písm. d) nařízení 2020/1054 a způsobu, jakým byla tato povinnost případně sladěna se svobodně vyjádřenou volbou řidiče čerpat týdenní dobu odpočinku jinde než v místě svého bydliště.

²⁴⁵ Viz zejména body 1, 2, 6, 8, 13 a 36 odůvodnění nařízení 2020/1054.

Zadruhé některé žalující členské státy nesprávně tvrdily, že povinnost dopravců organizovat práci řidičů tak, aby se tito řidiči mohli vrátit do provozovny svého zaměstnavatele nebo do místa svého bydliště, by vedla k výraznému zvýšení dopravy. Tento předpoklad vychází z toho, že před přijetím tohoto opatření se na jedno nebo druhé místo navracel malý počet řidičů a že tento návrat se nutně uskuteční vozidlem, které řidič používá.

Již před přijetím uvedeného opatření se přitom většina řidičů navracela do místa svého bydliště v pravidelných intervalech kratších než čtyři týdny. Kromě toho mohou dopravci za účelem zajištění splnění povinnosti stanovené v čl. 1 bodě 6 písm. d) nařízení 2020/1054 využívat jiné dopravní prostředky, jako je veřejná doprava, a lze předpokládat, že návrat na jedno ze dvou míst uvedených ve zmíněném ustanovení může být spojen s návratem vozidel dopravce do jeho provozovny v rámci obvyklé dopravní činnosti.

V druhé řadě se Soudní dvůr vyjádřil k řadě vznesených právních otázek, zejména k níže uvedeným otázkám.

Zprv, pokud jde o právo unijního normotvůrce přizpůsobit legislativní akt, unijní normotvůrce se při změně unijních pravidel týkajících se pracovní doby řidičů snažil právě o nalezení nové rovnováhy, přičemž na jedné straně zohlednil zájem řidičů na lepších pracovních podmínkách a větší bezpečnosti silničního provozu a na straně druhé zájem zaměstnavatelů na výkonu jejich dopravních činností za spravedlivých podmínek pro podnikání.

V projednávané věci mohl unijní normotvůrce v rámci širokého prostoru pro uvážení, který má v oblasti společné dopravní politiky, usoudit při vážení jednotlivých dotčených zájmů, že výrazný nárůst doby, kterou řidiči zaměstnaní v Unii strávili mimo místo svého bydliště, vyžaduje zavedení zvláštního opatření zaměřeného na zlepšení pracovních podmínek a negativní dopady dlouhé doby strávené mimo místo bydliště na jejich zdraví jsou závažnější než negativní důsledky pro řadu podniků, které poskytují služby více či méně trvale v jiných členských státech, než ve kterých jsou usazeny. Toto obnovení rovnováhy je v souladu se sociálními ambicemi Unie.

Zadruhé pravidlo stanovené v čl. 1 bodě 6 písm. d) nařízení 2020/1054 se vztahuje bez rozdílu na všechny dotčené dopravce bez ohledu na členský stát, v němž jsou usazeni, na všechny řidiče bez ohledu na jejich státní příslušnost a členský stát, v němž je usazen jejich zaměstnavatel, a na všechny členské státy, takže nezahrnuje žádnou přímou diskriminaci zakázanou unijním právem. Soudní dvůr kromě toho rozhodl, že toto pravidlo nezakládá nepřímou diskriminaci zakázanou unijním právem v rozsahu, v němž může mít ze své povahy větší dopad na dopravce usazené v členských státech, které se podle nich nacházejí na „okraji Unie“, na řidiče zaměstnané těmito podniky a na tuto skupinu členských států. Ustanovení unijního práva totiž nelze považovat za ustanovení, které je samo o sobě v rozporu se zásadami rovného zacházení a zákazu diskriminace pouze z toho důvodu, že má pro některé hospodářské subjekty odlišné důsledky, pokud je tato situace důsledkem odlišných podmínek jejich činnosti, zejména z důvodu jejich zeměpisné polohy, a nikoli z důvodu nerovnosti v právu, která by byla vlastní napadenému ustanovení.

Pokud jde o důvody protiprávnosti uplatněné proti čl. 1 bodu 6 písm. c) nařízení 2020/1054, které Soudní dvůr zamítl v plném rozsahu, tyto důvody vycházely z porušení zásady proporcionality, zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, ustanovení Smlouvy o FEU týkajících se volného pohybu služeb, jakož i čl. 91 odst. 2 a článku 94 SFEU.

Cílem tohoto ustanovení je zlepšit²⁴⁶ pracovní podmínky a bezpečnost silničního provozu řidičů v Unii tím, že jim bude zajištěno kvalitní ubytování pro čerpání běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku, aby byli zejména chráněni řidiči provádějící mezinárodní přepravní činnosti na dlouhé vzdálenosti, kteří tráví dlouhou dobu mimo své bydliště. Účelem tohoto ustanovení je napravit

²⁴⁶ Viz zejména body 1, 2, 6, 8, 13 a 36 odůvodnění nařízení 2020/1054.

neexistenci jasných pravidel týkajících se týdenních dob odpočinku, konkrétně nerovné zacházení, které mohlo dříve vyplývat, z důvodu rozdílného výkladu a uplatňování čl. 8 odst. 8 nařízení č. 561/2006²⁴⁷ ze strany příslušných vnitrostátních orgánů, z uplatňování rozdílných vnitrostátních sankčních režimů v členských státech. Právě s cílem zajistit prostřednictvím jasnějšího harmonizačního pravidla jednotné uplatňování zákazu čerpání běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku ve vozidle kodifikoval unijní normotvůrce výklad tohoto čl. 8 odst. 8, který Soudní dvůr uvedl v rozsudku Vadrans²⁴⁸.

Tento zákaz, který se vztahuje výlučně na běžné nebo náhradní týdenní doby odpočinku, a nikoli na jiné druhy odpočinku, je v souladu jak se zásadou proporcionality, tak se zásadou zákazu diskriminace, ať už mezi řidiči, mezi podniky nebo mezi členskými státy. Kromě toho uvedený zákaz neukládá řidičům povinnost, aby běžnou nebo náhradní týdenní dobu odpočinku systematicky čerpali mimo místo svého bydliště s tím, že zaparkují svá vozidla na bezpečných a chráněných plochách nebo v ubytovacích zařízeních v blízkosti parkovací plochy.

Pokud jde o důvody protiprávnosti uplatněné proti čl. 2 bodu 2 nařízení 2020/1054, které Soudní dvůr rovněž zamítl v plném rozsahu, tyto důvody vycházely z porušení zásady proporcionality, zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, jakož i z porušení čl. 151 druhého pododstavce SFEU

Soudní dvůr měl za to, že pouhá skutečnost, že instalace inteligentních tachografů mohla být stanovena v legislativním aktu použitelném před vstupem nařízení 2020/1054 v platnost k jinému datu, než je datum, které bylo nakonec zavedeno tímto nařízením, nemůže postačovat k prokázání porušení právní jistoty nebo legitimního očekávání. To platí tím spíše v případě legislativního aktu, který se jako v projednávané věci týká zavedení zařízení, jež může být ovlivněno rychlým vývojem nových technologií, a proto vyžadovat neustálé přizpůsobování s ohledem na tento vývoj.

Pokud jde o nařízení 2020/1055, žaloby směřovaly ke zrušení zejména následujících ustanovení:

- článku 1 bodu 3 tohoto nařízení v rozsahu, v němž vkládá do článku 5 nařízení č. 1071/2009 odst. 1 písm. b), podle kterého se vozidla používaná v mezinárodní přepravě musí vrátit do některé z provozoven v členském státě usazení dotyčného dopravce každých osm týdnů,
- článku 2 bodu 4 písm. a) nařízení 2020/1055, podle kterého dopravci nesmějí provádět s tímž vozidlem kabotáž ve stejném hostitelském členském státě po dobu čtyř dnů poté, co v tomto členském státě kabotáž dokončily.

Zprv, pokud jde o důvody protiprávnosti uplatněné proti čl. 1 bodu 3 tohoto nařízení v rozsahu, v němž do článku 5 nařízení č. 1071/2009 vkládá odst. 1 písm. b), zrušil Soudní dvůr toto ustanovení z důvodu porušení zásady proporcionality, neboť unijní normotvůrce dostatečně neprokázal, že přezkoumal přiměřenost povinnosti týkající se návratu vozidel stanovenou v tomto ustanovení.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že je pravda, že unijní normotvůrce nemusí mít za všech okolností posouzení dopadů a takové posouzení pro něj není závazné. Je však povinen založit svou volbu na objektivních kritériích a zvážit, zda cíle sledované zvoleným opatřením jsou takové, že odůvodňují negativní hospodářské dopady, a to i značné, pro určité subjekty. Z toho vyplývá, že pokud je dotčený akt předmětem soudního řízení, musí být unijní normotvůrce přinejmenším schopen předložit a jasně a jednoznačně popsat základní informace, ke kterým muselo být přihlédnuto při odůvodňování sporných opatření v tomto aktu a na nichž závisel výkon posuzovací pravomoci.

²⁴⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 561/2006 ze dne 15. března 2006 o harmonizaci některých předpisů v sociální oblasti týkajících se silniční dopravy, o změně nařízení Rady (EHS) č. 3821/85 a (ES) č. 2135/98 a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3820/85 (Úř. věst. 2006, L 102, s. 1).

²⁴⁸ Rozsudek ze dne 20. prosince 2017, Vadrans (C-102/16, [EU:C:2017:1012](#)).

Soudní dvůr měl za to, že ačkoli povinnost týkající se návratu vozidel nebyla předmětem posouzení dopadů, spoléhání se na informace obsažené v posouzení dopadů – dopady na usazování v části, v níž popisuje dotčený trh a obtíže specifické pro tento trh nebo se týká posouzení důsledků jiných povinností než povinnosti týkající se návratu vozidel, nepředstavuje předložení a jasný a jednoznačný popis základních údajů, na jejichž základě byl přijat čl. 1 bod 3 nařízení 2020/1055 v rozsahu, v němž vkládá odst. 1 písm. b) do článku 5 nařízení č. 1071/2009, a na nichž závisel skutečný výkon posuzovací pravomoci unijního normotvůrce. Totéž platí i pro další základní údaje, na které se Evropský parlament a Rada před Soudním dvorem odvolávaly, jelikož se netýkaly povinnosti týkající se návratu vozidel nebo byly popsány příliš stručně. Totéž platí i pro pouhé uvedení informací údajně poskytnutých žalujícími členskými státy, ke kterým mohl mít unijní normotvůrce přístup.

Zadruhé, pokud jde o důvody protiprávnosti uplatněné proti čl. 2 bodu 4 písm. a) nařízení 2020/1055, které Soudní dvůr zamítl v plném rozsahu, tyto důvody vycházely z porušení zásady proporcionality, zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, pravidel unijního práva v oblasti společné dopravní politiky, fungování vnitřního trhu, volného pohybu služeb, volného pohybu zboží, jakož i pravidel unijního práva a mezinárodních závazků Unie v oblasti ochrany životního prostředí.

Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení zásady proporcionality, Soudní dvůr zejména uvedl, že čekací doba stanovená v čl. 2 bodě 4 písm. a) nařízení 2020/1055, během níž po skončení kabotážního cyklu prováděného v hostitelském členském státě již dopravci nejsou oprávněni provádět kabotáž v tomtéž členském státě, má za cíl napravit neočekávané důsledky, které byly způsobeny, v době platnosti nařízení č. 1072/2009²⁴⁹, vznikem systematických kabotážních praktik, a dosáhnout původního cíle sledovaného unijním normotvůrcem tím, že v souladu s mírou liberalizace, kterou stanovil, aby přispěl k hladkému fungování vnitřního dopravního trhu, zajistí dočasnou povahu kabotáže.

Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že dodržení čekací doby po kabotážním cyklu v hostitelském členském státě nevyžaduje, aby dotčený dopravce přerušil veškerou dopravní činnost. Je tedy nesprávné tvrzení, že vozidlo je během uvedeného období odstaveno, aniž může být použito k jiným přepravám než kabotážím ve stejném hostitelském členském státě, nebo že dopravce musí vrátit vozidlo, které je navíc prázdné, do své provozovny během téhož období.

Pokud jde o žalobní důvod vycházející z porušení pravidel unijního práva a mezinárodních závazků Unie v oblasti ochrany životního prostředí, Soudní dvůr zejména uvedl, že čekací doba stanovená v čl. 2 bodě 4 písm. a) nařízení 2020/1055 nebude mít významné negativní účinky na životní prostředí, a to jednak s ohledem na skutečnost, že během tohoto období neexistuje povinnost vrátit se s prázdným vozidlem do provozovny dopravce, a jednak s ohledem na skutečnost, že případné odstavení vozidla během tohoto období nemá žádný dopad na životní prostředí.

Pokud jde o směrnici 2020/1057, žaloby v podstatě směřovaly ke zrušení ustanovení článku 1 této směrnice v rozsahu, v němž tato ustanovení rozlišují mezi různými druhy silniční dopravy a vylučují některé z těchto druhů dopravy z použití pravidel o vysílání pracovníků stanovených směrnicí 96/71²⁵⁰.

Směrnice 2020/1057 v podstatě stanoví zvláštní pravidla pro vysílání řidičů v odvětví silniční dopravy, která pro usnadnění jejich uplatňování rozlišují mezi různými druhy přeprav v závislosti na tom, do jaké míry jsou řidiči a poskytovaná služba spojeni s územím hostitelského členského státu.

²⁴⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1072/2009 ze dne 21. října 2009 o společných pravidlech pro přístup na trh mezinárodní silniční nákladní dopravy (Úř. věst. 2009, L 300, s. 72)

²⁵⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 96/71/ES ze dne 16. prosince 1996 o vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb (Úř. věst. 1997, L 18, s. 1; Zvl. vyd. 05/02, s. 431).

Konkrétně článek 1 směrnice 2020/1057 v tomto ohledu stanoví, že pokud řidič uskutečňuje dvoustrannou přepravu, která spočívá v přepravě z členského státu, kde je dopravce usazen, na území jiného členského státu nebo třetí země, anebo naopak o přepravu z členského státu nebo třetí země do členského státu, kde je dopravce usazen, nebo tranzit, který spočívá v tom, že řidič daným členským státem projíždí, aniž provedl nakládku či vykládku zboží, nepovažuje se za vyslaného pro účely směrnice 96/71.

Vykonává-li naproti tomu řidič třetizemní přepravu, která spočívá v přepravě prováděné z jiného členského státu, než je členský stát, ve kterém je dopravce usazen, nebo ze třetí země na území jiného členského státu, který je rovněž odlišný od členského státu, ve kterém je dopravce usazen, nebo na území třetí země, nebo kabotáž, jež je definována jako služba, kterou dopravci poskytují v členském státě, v němž nejsou usazeni, musí být tento řidič považován za vyslaného pro účely směrnice 96/71.

Pokud jde o kombinovanou přepravu, která spočívá v přepravě zboží mezi členskými státy, při níž nákladní vozidlo nebo jiný nákladní dopravní prostředek spojený s nákladním vozidlem využívají pro počáteční nebo koncové úseky silnici a pro zbývající úsek železnici nebo vnitrozemskou vodní cestu nebo námořní dopravu, nepovažuje se řidič za vyslaného, pokud vykonává počáteční nebo konečný silniční úsek kombinované přepravy, který se sám o sobě skládá z dvoustranné přepravy.

Důvody protiprávnosti vznesené proti ustanovením článku 1 směrnice 2020/1057, které Soudní dvůr zamítl v plném rozsahu, vycházely z porušení čl. 1 odst. 3 písm. a) směrnice 96/71, zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, zásady proporcionality, pravidel unijního práva v oblasti společné dopravní politiky, volného pohybu zboží, volného pohybu služeb a pravidel unijního práva v oblasti ochrany životního prostředí.

Pokud jde konkrétně o údajné porušení zásad rovného zacházení a zákazu diskriminace, Soudní dvůr uvedl, že přijetím odvětvových pravidel pro vysílání pracovníků, která mají být prováděna v celé Unii za účelem zajištění řádného fungování vnitřního trhu, se unijní normotvůrce snažil dosáhnout²⁵¹ rovnováhy mezi zlepšením sociálních a pracovních podmínek řidičů na jedné straně a usnadněním výkonu volného pohybu služeb silniční dopravy na základě spravedlivé hospodářské soutěže mezi dopravci na straně druhé. V tomto kontextu je přístup, který rozlišuje mezi různými druhy dopravy pro účely uplatňování pravidel o vysílání pracovníků, daleko od toho, aby narušoval rovnost mezi členskými státy, naopak jeho cílem je napravit nerovnosti v zacházení, které mohly v minulosti vzniknout v důsledku rozdílů mezi členskými státy při výkladu, uplatňování a provádění ustanovení použitelných před vstupem této směrnice v platnost, rozdílů, které působí značnou administrativní zátěž pro řidiče a dopravce.

S ohledem na tento přístup Soudní dvůr za účelem posouzení existence údajné diskriminace mezi dopravci a řidiči, které zaměstnávají, v závislosti na tom, zda vykonávají třetizemní přepravu nebo dvoustrannou přepravu, odmítl předpoklad, že posouzení srovnatelnosti příslušných situací těchto řidičů pro účely určení použití pravidel pro vysílání musí být provedeno pouze na základě povahy jejich práce, zatímco je pro toto posouzení relevantní vazba mezi dotýčným řidičem a poskytovanou službou na členský stát usazení nebo na hostitelský členský stát, a to s ohledem na cíl sledovaný napadenými ustanoveními článku 1 směrnice 2020/1057.

Soudní dvůr považoval rovněž za nesprávný předpoklad, podle kterého je kombinovaná přeprava jako celek srovnatelná s dvoustrannou přepravou, a to s ohledem na cíl sledovaný pravidly stanovenými v článku 1 směrnice 2020/1057. Cílem této směrnice je totiž stanovit zvláštní pravidla o vysílání řidičů pouze v odvětví silniční dopravy. Unijní normotvůrce tedy tím, že nepřirovnal kombinovanou přepravu, při níž vozidlo a náklad doprovází stejný řidič, k dvoustranné přepravě, neporušil zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace.

²⁵¹ Jak vyplývá z bodů 3, 7 a 9 odůvodnění směrnice 2020/1057.

XIII. Hospodářská soutěž

1. Kartelové dohody (článek 101 SFEU)

Rozsudek ze dne 27. června 2024, Komise v. Servier a další (C-176/19, [EU:C:2024:549](#))

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Léčivé přípravky – Trh s perindoprilem – Článek 101 SFEU – Kartelové dohody – Rozdělení trhu – Potenciální hospodářská soutěž – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Strategie pro oddálení vstupu generických verzí perindoprilu na trh – Dohoda o smírném narovnání patentových sporů – Patentová licenční dohoda – Dohoda o převodu a o licenci k technologii – Článek 102 SFEU – Relevantní trh – Zneužití dominantního postavení“

Rozsudek ze dne 27. června 2024, Komise v. KRKA (C-151/19 P, [EU:C:2024:546](#))

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Léčivé přípravky – Trh s perindoprilem – Článek 101 SFEU – Kartelové dohody – Rozdělení trhu – Potenciální hospodářská soutěž – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Strategie pro oddálení vstupu generických verzí perindoprilu na trh – Dohoda o smírném narovnání patentových sporů – Patentová licenční dohoda – Dohoda o převodu a o licenci k technologii“

Soudní dvůr vyhověl kasačním opravným prostředkům podaným Evropskou komisí proti dvěma rozsudkům Tribunálu²⁵², kterými bylo částečně zrušeno rozhodnutí, jímž Komise konstatovala existenci kartelových dohod a zneužití dominantního postavení na trhu s léčivým přípravkem perindoprilem a uložila pokuty dotčeným výrobcům léčivých přípravků²⁵³. Soudní dvůr tímto upřesnil hranici mezi legitimními kroky výrobců léčivých přípravků spočívajícími ve smírném narovnání skutečných patentových sporů ve farmaceutickém odvětví a dohodami, které protiprávně sdílejí trh s léčivým přípravkem na základě smírného narovnání patentových sporů.

Farmaceutická skupina Servier, jejíž mateřská společnost Servier SAS má sídlo ve Francii (dále jen jednotlivě nebo společně „Servier“), vyvinula léčivý přípravek perindopril spadající do třídy inhibitorů konvertujícího enzymu, který se používá v kardiovaskulárním lékařství, především k léčení hypertenze a srdečních selhání. Platnost patentu na molekulu perindoprilu přihlášeného u Evropského patentového úřadu (EPÚ) v roce 1981 uplynula v průběhu let 2000.

Účinná léčivá látka perindoprilu má formu soli, erbuminu. V roce 1988 Servier přihlásila u EPÚ několik patentů na postupy výroby uvedené účinné látky, jejichž platnost uplynula dne 16. září 2008.

V roce 2001 Servier přihlásila u EPÚ nový patent týkající se perindoprilu a jeho postupu výroby, který byl udělen v roce 2004 (dále jen „patent 947“). Servier mimoto získala národní patenty odpovídající patentu 947 v několika členských státech před tím, než byly tyto státy smluvními stranami Úmluvy o udělování evropských patentů.

Od roku 2003 probíhalo několik sporů mezi Servier a výrobcí generických léčivých přípravků, kteří se chystali uvádět na trh generickou verzí perindoprilu. V této souvislosti podalo deset výrobců generických léčivých přípravků proti patentu 947 námitky k EPÚ, jehož technický odvolací senát zrušil

²⁵² Rozsudky ze dne 12. prosince 2018, Servier a další v. Komise (T-691/14, [EU:T:2018:922](#)), a Krka v. Komise (T-684/14, [EU:T:2018:918](#)) (dále společně jen „napadené rozsudky“).

²⁵³ Rozhodnutí Komise C(2014) 4955 final ze dne 9. července 2014 týkající se řízení podle článku 101 [SFEU] a článku 102 [SFEU] [věc AT.39612 – Perindopril (Servier)] (dále jen „sporné rozhodnutí“).

napadený patent v květnu 2009. Několik výrobců generických léčivých přípravků rovněž napadlo platnost patentu 947 před některými vnitrostátními soudy. Servier podala žaloby pro porušení práv, jakož i návrhy na vydání předběžných příkazů proti výrobcům dotčených generických léčivých přípravků, mezi něž patří slovinská společnost KRKA, tovarna zdravil, d.d. (dále jen „Krka“).

Za účelem ukončení uvedených sporů uzavřela Servier v letech 2005 až 2007 dohody o smírném narovnání s několika výrobci generických léčivých přípravků. Servier s Krka uzavřela dohodu o smírném narovnání týkající se patentu 947 a rovnocenných národních patentů, dohodu o licenci a dohodu o převodu a o licenci (dále jen „dohody Krka“). Tyto dohody se vztahovaly na všechny státy, které byly v době rozhodné z hlediska skutkového stavu členy Evropské unie, jakož i na nečleny Unie tvořící hlavní trhy Krka.

Podle Komise uzavřely Servier a Krka tyto dohody s protiprávním účelem rozdělit území dotčených zemí do dvou oblastí vlivu, které pro každý z těchto podniků zahrnovaly jeho hlavní trhy, v rámci kterých mohly vykonávat své činnosti s ujištěním, že Servier nebude ze strany Krka vystavena konkurenčnímu tlaku, který by překračoval meze vyplývající z těchto dohod, a Krka nebude vystavena riziku, že by byla Servier stíhána pro porušování práv.

Rozhodnutím ze dne 9. července 2014²⁵⁴ konstatovala Komise, že dohody uzavřené mezi Servier a Krka a ostatními výrobci generických léčivých přípravků představovaly omezení hospodářské soutěže zakázaná článkem 101 SFEU. Rovněž měla za to, že Servier porušila článek 102 SFEU tím, že vypracovala a uplatňovala strategii vyloučení z trhu s perindopilem a technologií týkající se účinné látky tohoto léčivého přípravku ve Francii, Nizozemsku, Polsku a Spojeném království.

Komise tak uložila Servier pokuty v celkové výši 289 727 200 eur za jednání, které je v rozporu s článkem 101 SFEU, z toho 37 661 800 eur za její účast na dohodách Krka, jakož i pokutu ve výši 41 270 000 eur za jednání, které je v rozporu s článkem 102 SFEU. Krka byla uložena pokuta ve výši 10 milionů eur za porušení článku 101 SFEU.

Tribunál, ke kterému Servier a Krka podaly žalobu, konstatoval, že se Komise dopustila nesprávných právních posouzení, když dohody Krka kvalifikovala jako jednání, které je v rozporu s čl. 101 odst. 1 SFEU, aniž prokázala existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu nebo z hlediska důsledku. Pokud jde o jednání vytýkané Servier, které je v rozporu s článkem 102 SFEU, měl Tribunál za to, že vymezení trhu s perindopilem přijaté Komisí je stíženo nesprávnými posouzeními, která mohou zpochybnit její zjištění o dominantním postavení Servier na relevantním trhu.

Tribunál proto dvěma rozsudky vyhlášenými dne 12. prosince 2018²⁵⁵ zrušil sporné rozhodnutí v rozsahu, v němž konstatuje jednání, které je v rozporu s článkem 101 SFEU v souvislosti s dohodami Krka, jakož i jednání, které je v rozporu s článkem 102 SFEU a pokuty uložené Servier a Krka za tato protiprávní jednání.

Komise podala proti těmto rozsudkům Tribunálu dva kasační opravné prostředky.

²⁵⁴ Viz poznámka pod čarou 2.

²⁵⁵ Viz poznámka pod čarou 1.

Závěry Soudního dvora

1. K jednání, které je v rozporu s článkem 101 SFEU

a) Existence potenciální hospodářské soutěže mezi Servier a Krka

Soudní dvůr zaprvé zkoumal výtky Komise vycházející z nesprávného výkladu a použití pojmu „potenciální hospodářská soutěž“, kterých se dopustil Tribunál.

Úvodem Soudní dvůr uvedl, že pro účely přezkumu z hlediska čl. 101 odst. 1 SFEU koluzivních jednání ve formě dohod o horizontální spolupráci mezi podniky, jako jsou dohody Krka, je třeba v první fázi určit, zda lze tato jednání kvalifikovat jako jednání omezující hospodářskou soutěž ze strany podniků, které se nacházejí v konkurenční situaci, byť jen potenciální. Pokud tomu tak je, je třeba ve druhé fázi ověřit, zda uvedená jednání s ohledem na jejich hospodářské vlastnosti spadají pod kvalifikaci „omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu“. Pokud není prokázán protisoutěžní účel uvedených jednání, je třeba přezkoumat jejich účinky.

Po tomto upřesnění Soudní dvůr prohlásil výtky vycházející z nesprávného výkladu a použití pojmu „potenciální hospodářská soutěž“ za relevantní, jelikož Tribunál přezkoumal několik bodů odůvodnění sporného rozhodnutí týkajících se otázky potenciální hospodářské soutěže mezi Krka a Servier, jakož i některé výtky předložené v tomto ohledu společností Servier.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr konstatoval, že Tribunál tím, že rozhodl, že v okamžiku uzavření dohod o smírném narovnání a o licenci Krka existovaly shodující se indicie, ze kterých mohly Servier a Krka nabýt dojem, že patent 947 byl platný, z těchto indicií vyvodil, že hospodářská soutěž mezi těmito podniky na vnitrostátních trzích v rámci Unie je napříště vyloučena, a tedy mezi uvedenými podniky již neexistuje potenciální hospodářská soutěž.

Aby přitom dospěl Tribunál k takovému závěru, pokud jde o neexistenci potenciální hospodářské soutěže, měl ověřit, zda Komise ke dni uzavření dohod Krka neprokázala existenci skutečných a konkrétních možností Krka vstoupit na relevantní trh a konkurovat Servier vzhledem k dostatečným přípravným úkonům a neexistenci nepřekonatelných překážek tomuto vstupu na trh.

Tribunál se však namísto provedení nezbytných ověření v tomto ohledu omezil na tvrzení, že Servier a Krka byly přesvědčeny, že patent 947 byl platný a jednání Krka spočívající v zachování konkurenčního tlaku na Servier mohlo být vysvětleno její snahou posílit své postavení při případných jednáních za účelem dosažení dohody o smírném narovnání doprovázené dohodou o licenci. Tribunál se tímto zmýlil, pokud jde o právní relevanci zjištěné patentové situace na relevantních trzích, jakož i úmysly stran. Kromě toho opomněl odůvodnit své implicitní zjištění, podle kterého Servier a Krka již nebyly potenciálními konkurenty, navzdory prvkům sporného rozhodnutí směřujícím k prokázání opaku.

Soudní dvůr navíc zdůraznil, že při přezkumu kontextu, ve kterém byly dohody o smírném narovnání a o licenci Krka uzavřeny, zkreslil Tribunál nejen jasné a přesné znění rozhodnutí britského soudu týkajícího se vzájemného návrhu na zrušení patentu 947 podaného Krka, ale rovněž smysl a dosah sporného rozhodnutí, pokud jde o účinky rozhodnutí námitkového oddělení EPÚ, které tento patent potvrdilo.

Soudní dvůr tak vyhověl výtkám Komise vycházejícím z nesprávného výkladu a použití pojmu „potenciální hospodářská soutěž“, kterých se dopustil Tribunál.

b) Kvalifikace dohod Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že se Tribunál dopustil nesprávných právních posouzení, když dospěl k závěru, že nedošlo k omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

V rozsudcích napadených kasačním opravným prostředkem měl Tribunál za to, že v případě skutečného sporu týkajícího se patentu může být dohoda o smírném narovnání tohoto sporu, která obsahuje doložky omezující hospodářskou soutěž a je spojená s dohodou o licenci týkající se tohoto patentu, kvalifikována jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu pouze tehdy, pokud Komise může prokázat, že tato dohoda o licenci nepředstavuje transakci uzavřenou za obvyklých tržních podmínek a zastírá tak obrácenou platbu.

Podle Soudního dvora však tyto úvahy přehlíží samotnou povahu dotčených dohod, které spočívají nikoli v pouhé dohodě o smírném narovnání patentového sporu za obrácenou platbu, ale v dohodě o rozdělení trhů ve dvou oblastech, z nichž jedna nespadá pod rozsah jednání, které je v rozporu s článkem 101 SFEU.

Toto nesprávné právní posouzení vedlo Tribunál k ověření kvalifikace protiprávního jednání přičítaného Servier a Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu tím, že analyzoval formu a právní vlastnosti dohod určených k provedení tohoto jednání, zatímco mu příslušelo posoudit stupeň hospodářské škodlivosti uvedených dohod provedením podrobné analýzy jejich vlastností, jakož i jejich cílů a hospodářského a právního kontextu, do kterého spadají.

Tribunál se rovněž tím, že měl za to, že jelikož pro dohody o smírném narovnání a o licenci Krka nebyla vyhrazena část trhu Krka, nebylo možné dospět k závěru o existenci rozdělení trhu, dopustil nesprávného výkladu čl. 101 odst. 1 písm. c) SFEU, jelikož zákaz dohod spočívajících v rozdělení trhů, který stanoví toto ustanovení, se neomezuje na dohody zavádějící „těsné“ rozdělení mezi trhy.

Tribunál se navíc dopustil dalšího nesprávného právního posouzení, když ve svých úvahách týkajících se neexistence omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu uvedl úvahy týkající se údajně hypotetické povahy potenciálních důsledků dotčených dohod, ačkoli není třeba zkoumat, a tím spíše ani prokázat účinky jednání kvalifikovaných jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu na hospodářskou soutěž, a to i v rámci případného přezkumu otázky, zda dotyčné jednání vykazuje stupeň škodlivosti vyžadovaný pro účely takové kvalifikace.

Stejně tak se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že Komisi vytýkal, že v podstatě neprokázala, že Servier nebo Krka měly v úmyslu mezi sebou omezit hospodářskou soutěž, zatímco takové prokázání nebylo vyžadováno k prokázání existence omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

Tribunál navíc porušil zásadu volného hodnocení důkazů, když konstatoval, že pokud jde o zohlednění útržkovitých a rozptýlených důkazů za účelem prokázání existence protiprávního jednání, jsou z právního hlediska odlišovány situace, v nichž má Komise jako v projednávané věci k dispozici obsah protisoutěžních dohod, od situací, v nichž Komise takový obsah k dispozici nemá. Dále se Tribunál dopustil dodatečného nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že dedukce vycházející z částečných výňatků e-mailů nebo z dalších dokumentů mající prokázat úmysly stran, nemohou snadno zpochybnit závěr, který je založen na samotném obsahu dotčených dohod.

A konečně Soudní dvůr připomněl, že možnost, že patentová licence může mít na určitých zeměpisných trzích prosoutěžní účinky, je zcela irrelevantní pro posouzení, zda je třeba ji kvalifikovat jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu na základě čl. 101 odst. 1 SFEU. Zohledněním pozitivních účinků dohody o licenci Krka na hlavní trhy Krka se tedy Tribunál dopustil nesprávného výkladu a použití čl. 101 odst. 1 SFEU, a to tím spíše že hlavní trhy Krka nespádají do zeměpisné působnosti jednání, které je v rozporu s článkem 101 SFEU.

S ohledem na výše uvedená pochybení dospěl Soudní dvůr k závěru, že úvahy Tribunálu týkající se neexistence omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu způsobeného dohodami Krka jsou jako celek stiženy protiprávností.

c) Kvalifikace dohod Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku

Zatřetí Soudní dvůr kritizoval závěr Tribunálu, podle kterého Komise neprokázala, že v důsledku dohod Krka byla omezena hospodářská soutěž, neboť se tomuto orgánu nepodařilo prokázat, že v případě neexistence sporných dohod by Krka pravděpodobně vstoupila na hlavní trhy Servier.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že za účelem posouzení existence protisoutěžních účinků způsobených dohodou mezi podniky je třeba porovnat situaci hospodářské soutěže vyplývající z této dohody se situací, která by existovala, kdyby k ní nedošlo. Tato tzv. „hypotetická srovnávací“ metoda s sebou nese nutnost zohlednit konkrétní rámec, do kterého tato dohoda spadá. Hypotetický srovnávací scénář, předpokládaný v případě neexistence uvedené dohody, tak musí být realistický a věrohodný.

S ohledem na toto upřesnění Soudní dvůr rozhodl, že Tribunál ve třech hlavních aspektech nezohlednil náležitosti hypotetické srovnávací metody pro účely použití článku 101 SFEU.

Zaprvé Tribunál konstatoval, že posouzení protisoutěžních účinků dohody o smírném narovnání Krka spočívalo na hypotetickém přístupu a neúplném přezkumu těchto účinků, neboť Komise nezahrnula do hypotetického srovnávacího scénáře skutečný průběh událostí z období po uzavření této dohody. Tyto úvahy Tribunálu přitom pomíjí skutečnost, že hypotetický srovnávací scénář, který je již pojmově hypotetický v tom smyslu, že nenastal, nemůže spočívat na skutečnostech, které nastaly po uzavření uvedené dohody.

Zadruhé se Tribunál dopustil pochybení, když rozhodl, že judikatura, podle níž lze dohodu mezi podniky kvalifikovat jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku z důvodu jejích potenciálních důsledků, přestává být použitelná, pokud byla tato dohoda prováděna, protože lze pozorovat skutečné důsledky uvedené dohody na hospodářskou soutěž. Pokud totiž taková dohoda, o jakou se jedná v projednávané věci, nevyvolává změnu, ale naopak vede k zachování počtu nebo chování konkurenčních podniků již přítomných na trhu, pouhé srovnání mezi situacemi zjištěnými na uvedeném trhu před a po provedení této dohody nepostačuje k tomu, aby bylo možné dospět k závěru o neexistenci protisoutěžního účinku, jelikož protisoutěžní účinek spočívá v jistém zániku – z důvodu uvedené dohody – zdroje hospodářské soutěže, který je v okamžiku uzavření této dohody potenciální.

Zatřetí z judikatury vyplývá, že pokud Komise stanoví hypotetický srovnávací scénář za účelem přezkumu dohody o smírném narovnání patentového sporu mezi výrobcem originálních léčivých přípravků a výrobcem generických léčivých přípravků, není povinna učinit konečné zjištění týkající se šance výrobce generických léčivých přípravků na úspěch v patentovém sporu nebo pravděpodobnosti uzavření méně omezující dohody. Z toho vyplývá, že se Tribunál dopustil nesprávného výkladu a použití čl. 101 odst. 1 SFEU, když rozhodl, že Komise neprokázala, že v případě neexistence dohody o smírném narovnání by Krka pravděpodobně vstoupila na relevantní trhy a pokračování soudních řízení zpochybňujících platnost patentu 947 by pravděpodobně, či dokonce reálně umožnilo, aby byl tento patent zneplatněn rychleji či ve větším rozsahu.

Soudní dvůr dospěl k závěru, že takto zjištěná nesprávná právní posouzení způsobují protiprávnost celé úvahy Tribunálu, že odmítá kvalifikaci dohod Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku.

2. *K jednání, které je v rozporu s článkem 102 SFEU*

Začtvrté Soudní dvůr odmítl závěr Tribunálu, podle kterého vymezení relevantního výrobního trhu přijaté Komisí pro účely jejího přezkumu existence zneužití dominantního postavení Servier bylo stíženo pochybeními, která mohla tento přezkum zpochybnit. Tribunál v tomto ohledu zejména vytýkal Komisi, že nesprávně omezila relevantní trh pouze na perindopril, s vyloučením ostatních léčivých přípravků spadajících do třídy inhibitorů konvertujícího enzymu (dále jen „léčivé přípravky ICE“).

V této souvislosti Soudní dvůr připomněl, že určení relevantního trhu předcházející posouzení případného dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU předpokládá vymezit jako první výrobní trh a poté jeho zeměpisný rozsah.

Z judikatury mimoto vyplývá, že pojem „relevantní trh“ předpokládá dostatečný stupeň zaměnitelnosti mezi výrobky nebo službami, které jsou jeho součástí. Pokud jde konkrétněji o přezkum hospodářské zastupitelnosti mezi léčivými přípravky, ta musí být posuzována s ohledem na přesuny prodejů mezi léčivými přípravky se stejnou léčebnou indikací v důsledku změn cen jednotlivých přípravků. Konstatování neexistence takové zastupitelnosti odhaluje existenci odlišného trhu, a to bez ohledu na jeho příčiny.

Vzhledem k tomu, že Komise dospěla k závěru o neexistenci vzájemné zaměnitelnosti perindoprilu a ostatních léčivých přípravků ICE s ohledem na zjištění, nezpochybněné Servier, týkající se relativní nepružnosti poptávky po perindoprilu ve vztahu k prudkému poklesu cen ostatních léčivých přípravků ICE na dotčených trzích, se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když Komisi kritizoval za to, že omezila relevantní trh pouze na perindopril.

Jak se Tribunál dále domníval, že závěr Komise, pokud jde o existenci dominantního postavení Servier na trhu s technologií týkající se účinné látky perindoprilu, byl založen na chybném vymezení relevantního trhu, konstatoval Soudní dvůr, že tato posouzení Tribunálu spočívají na nesprávném předpokladu, a jsou tedy rovněž stížena protiprávností.

Vzhledem k tomu, že důvody kasačního opravného prostředku Komise týkající se výše uvedených pochybení byly přijaty, Soudní dvůr napadené rozsudky částečně zrušil.

3. *K žalobám na neplatnost podaným Servier a Krka*

Soudní dvůr měl zapáté za to, že věc může být rozhodnuta, pokud jde o žalobní důvody předložené Servier a Krka před Tribunálem za účelem zpochybnění kvalifikace dohod o smírném narovnání a o licenci Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu ve sporném rozhodnutí, jakož i kvalifikace dohody o smírném narovnání a dohody o převodu a o licenci Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku.

Pokud jde o kvalifikaci dohod o smírném narovnání a o licenci Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, Soudní dvůr nejprve ověřil, zda Komise mohla tyto dohody platně kvalifikovat jako omezení potenciální hospodářské soutěže, kterou Krka vyvíjela na Servier. Za tímto účelem zkoumal, zda ke dni uzavření uvedených dohod existovaly skutečné a konkrétní možnosti, že Krka vstoupí na trh s perindoprilem a bude konkurovat Servier.

Soudní dvůr v tomto ohledu zdůraznil, že nelze existenci patentu, který chrání výrobní postup účinné látky, jež se stala volnou, považovat za nepřekonatelnou překážku pro vstup generických léčivých přípravků obsahujících tuto účinnou látku na trh. Z toho vyplývá, že existence takového patentu nebrání tomu, aby byl jako potenciální konkurent příslušného výrobce originálního léčivého přípravku kvalifikován výrobce generických léčivých přípravků, který má skutečně pevné odhodlání vstoupit na trh, jakož i schopnost na něj vstoupit a svými úkony prokazuje, že je připraven zpochybnit platnost

tohoto patentu a nést riziko, že na něj když vstoupí na trh, podá majitel tohoto patentu žalobu pro porušení patentových práv.

Pokud jde o pevné odhodlání Krka pokračovat v jejím úsilí za účelem uvedení perindoprilu Krka na trh navzdory soudním překážkám, které jí vznikly v roce 2006 v patentových sporech mezi ní a Servier, uvedl Soudní dvůr, že z důkazů citovaných Komisí ve sporném rozhodnutí vyplývá, že Krka neukončila své úsilí vstoupit na hlavní trhy Servier.

Ani skutečnost, že Krka jednala se Servier za účelem uzavření dohod o smírném narovnání a o licenci Krka, nestačí k prokázání, že Krka již neměla pevné odhodlání konkurovat Servier.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr dospěl k závěru, že Krka byla potenciálním konkurentem Servier ke dni uzavření dohod o smírném narovnání a o licenci Krka.

Soudní dvůr zadruhé ověřil, zda se Komise nesprávně domnívala, že účelem dohod o smírném narovnání a o licenci Krka bylo rozdělit si trhy s perindoprilem.

V tomto ohledu zdůraznil, že skutečnost, že dohody o smírném narovnání patentového sporu, jakož i dohody o licenci spojené s takovými dohodami mohou být uzavřeny za účelem, který může být legitimní, nemůže vést k tomu, že tyto dohody budou vyňaty z působnosti 101 SFEU, pokud se ukáže, že směřují k omezení hospodářské soutěže. V projednávané věci ze znění dohod o smírném narovnání a o licenci Krka a z okolností, které provázely jejich uzavření, kromě toho jasně vyplývá, že jsou z hospodářského hlediska propojeny a nemohou být přezkoumávány odděleně.

Společný účinek dohody o licenci Krka, kterou se Servier vzdala námitek proti uvedení ze strany Krka generické verze perindoprilu na její hlavní trhy na jedné straně, a dohody o smírném narovnání, která stanoví povinnost neporušovat patentová práva ze strany Krka na hlavních trzích Servier na straně druhé, se přitom z hospodářského hlediska rovná *quid pro quo* umožňující Servier a Krka zachovat na svých hlavních trzích výhodnější postavení. Takový soubor dohod v zásadě znamená rozdělení těchto trhů, a tudíž omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, které nelze relativizovat ani kompenzovat žádnými pozitivními nebo prosoutěžními účinky na jakémkoli trhu.

S ohledem na tyto skutečnosti Soudní dvůr rozhodl, že důkazy předložené ve sporném rozhodnutí prokazují existenci jednání směřujícího k tomu, aby si Servier a Krka rozdělily trh s perindoprilem prostřednictvím dohod o smírném narovnání a o licenci Krka a postačují k odůvodnění kvalifikace tohoto jednání jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu.

Pokud jde dále o kvalifikaci dohody o smírném narovnání a dohody o převodu a o licenci Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku, připomněl Soudní dvůr, že Komisi příslušelo porovnat situaci hospodářské soutěže vyplývající z těchto dohod se situací hospodářské soutěže vyplývající z realistického a věrohodného hypotetického srovnávacího scénáře. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci dotčené omezení hospodářské soutěže spočívalo ve vyloučení zdroje potenciální hospodářské soutěže, kterou vyvíjela Krka vůči Servier, byla přitom příslušnou analýzou hypotetického srovnávacího scénáře v podstatě analýza existence potenciální hospodářské soutěže.

Ve světle těchto upřesnění Soudní dvůr konstatoval, že Komise mohla mít oprávněně za to, že Krka představovala jednu z nejbezprostřednějších hrozeb pro Servier, protože měla skutečné a konkrétní možnosti vstoupit na trhy ve Francii, Nizozemsku a Spojeném království. V případě neexistence dohod Krka by tato možnost vstupu ze strany Krka prostřednictvím jejího perindoprilu nebyla vyloučena. V důsledku toho Komise prokázala, že vyloučení tohoto zdroje potenciální hospodářské soutěže kvůli provádění uvedených dohod mělo za důsledek citelné omezení hospodářské soutěže. Tento důsledek, který není ani hypotetický, ani potenciální, nýbrž skutečný, může odůvodnit kvalifikaci omezení hospodářské soutěže z hlediska důsledku uvedenou ve sporném rozhodnutí.

Soudní dvůr poté, co takto rozhodl o některých žalobních důvodech předložených Servier a Krka před Tribunálem, konstatoval, že spor nicméně nedovoluje rozhodnout v plném rozsahu. Vrátil tedy věc Tribunálu, aby rozhodl o otázce kvalifikace dohody o převodu a o licenci Krka jako omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, jakož i o zbývajících žalobních důvodech týkajících se jednání ve věci Komise v. Servier a další (C-176/19 P), které je v rozporu s článkem 102 SFEU a o podpůrných žalobních důvodech směřujících ke zpochybnění výše pokuty.

Rozsudek ze dne 4. října 2024, FIFA (C-650/22, [EU:C:2024:824](#))

„Řízení o předběžné otázce – Vnitřní trh – Hospodářská soutěž – Právní úprava zavedená mezinárodní sportovní asociací a uplatňovaná touto asociací v součinnosti s jejími členy – Profesionální fotbal – Soukromoprávní entity s regulačními, kontrolními a sankčními pravomocemi – Právní úprava statusu hráčů a jejich přestupů – Pravidla týkající se pracovních smluv uzavřených mezi kluby a hráči – Předčasné ukončení pracovní smlouvy ze strany hráče – Náhrada újmy uložena hráči – Solidární odpovědnost nového klubu – Sankce – Zákaz vydat mezinárodní osvědčení o přestupu hráče a registrovat jej po dobu, po kterou probíhá spor související s předčasným ukončením pracovní smlouvy – Zákaz registrovat jiné hráče – Článek 45 SFEU – Překážka volného pohybu pracovníků – Odůvodnění – Článek 101 SFEU – Rozhodnutí sdružení podniků, jehož účelem je vyloučení nebo omezení hospodářské soutěže – Trh práce – Nábor hráčů ze strany klubů – Trh klubových fotbalových soutěží – Účast klubů a hráčů ve sportovních soutěžích – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Výjimka“

Soudní dvůr, ke kterému podal cour d'appel de Mons (Odvolací soud v Monsu, Belgie) žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se znovu vyjádřil k použití unijního hospodářského práva na pravidla přijatá mezinárodním sportovním svazem²⁵⁶. Tímto rozsudkem upřesnil způsob, jakým se ustanovení SFEU, jež zakotvují zásadu volného pohybu pracovníků a zákaz kartelových dohod²⁵⁷, použijí na pravidla přijatá mezinárodním sportovním svazem v souvislosti se statusem a přestupem hráčů.

Fédération internationale de football association (Mezinárodní federace fotbalových asociací, FIFA) je asociace založená podle švýcarského práva, která má za cíl zejména přijmout pravidla upravující fotbal a s ním související otázky na celosvětové úrovni. Je složena z národních fotbalových asociací, které jsou zejména povinny zajistit, aby jejich vlastní členové dodržovali soubor pravidel, která stanoví.

V březnu roku 2014 přijala FIFA „Předpis o statusu a přestupech hráčů“ (dále jen „PSPH“). PSPH stanoví zejména to, že každý nový profesionální fotbalový klub, který angažuje hráče v návaznosti na ukončení pracovní smlouvy bez oprávněného důvodu, je solidárně odpovědný za zaplacení náhrady újmy, kterou může být tento hráč povinen uhradit svému předchozímu klubu, přičemž tato náhrada újmy je stanovena na základě různých kritérií vyjmenovaných v tomto předpise²⁵⁸. PSPH rovněž stanoví, že se má za to, že nový klub podněcoval hráče k ukončení pracovní smlouvy, která jej vázala k předchozímu klubu, a vystavuje tento nový klub v některých případech sportovní sankci spočívající v zákazu registrovat po určitou dobu jakéhokoli nového hráče²⁵⁹. PSPH rovněž stanoví, že národní fotbalová asociace, jejímž je předchozí klub členem, nemůže ve prospěch hráče vydat mezinárodní

²⁵⁶ Viz rozsudky ze dne 21. prosince 2023, Royal Antwerp Football Club (C-680/21, [EU:C:2023:1010](#)), ze dne 21. prosince 2023, European Superleague Company (C-333/21, [EU:C:2023:1011](#)), a ze dne 21. prosince 2023 International Skating Union v. Komise (C-124/21 P, [EU:C:2023:1012](#)).

²⁵⁷ Články 45 a 101 SFEU v uvedeném pořadí.

²⁵⁸ Viz čl. 17 body 1 a 2 PSPH.

²⁵⁹ Viz čl. 17 bod 4 PSPH.

osvědčení o přestupu (ITC), pokud mezi tímto předchozím klubem a tímto hráčem existuje spor, který má původ v předčasném ukončení pracovní smlouvy, k němuž došlo bez vzájemné dohody²⁶⁰.

BZ je bývalý profesionální fotbalista s bydlištěm v Paříži (Francie). V srpnu roku 2013 podepsal pracovní smlouvu s dobou platnosti na čtyři roky s ruským profesionálním fotbalovým klubem. Následujícího roku tento klub smlouvu ukončil z důvodů, které podle jeho názoru souvisely se zaviněným protiprávním jednáním BZ a obrátil se na komoru pro řešení sporů asociace FIFA, aby obdržel náhradu újmy ve výši 20 milionů EUR uloženou BZ, přičemž argumentoval tím, že došlo k „ukončení smlouvy bez oprávněného důvodu“ ve smyslu PSPH.

V květnu roku 2015 komora pro řešení sporů asociace FIFA částečně vyhověla návrhu klubu a uložila BZ povinnost zaplatit mu náhradu újmy ve výši 10,5 milionu EUR. Navíc rozhodla, že se PSPH v rozsahu, v němž stanoví, že každý nový profesionální fotbalový klub, který angažuje hráče, je solidárně odpovědný za zaplacení této náhrady újmy, na BZ do budoucna neuplatní. V květnu roku 2016 Tribunal arbitral du sport (Mezinárodní sportovní arbitráž) toto rozhodnutí v odvolacím řízení potvrdila.

V prosinci roku 2015 se BZ obrátil na tribunal de commerce du Hainaut (division Charleroi) (Obchodní soud v Henegavsku, pobočka Charleroi, Belgie) se žalobou, kterou se domáhal, aby byla asociací FIFA a Union royale belge des sociétés de football association ASBL (URBSFA) uložena povinnost zaplatit mu náhradu ve výši 6 milionů EUR jako náhradu za újmu, která mu podle jeho názoru vznikla, když nemohl být v roce 2015 angažován belgickým klubem Sporting du Pays de Charleroi SA z důvodu požadavků uložených předpisem PSPH. V lednu roku 2017 tento soud určil, že je žaloba v zásadě opodstatněná a uložil těmto dvěma asociacím povinnost zaplatit prozatímní částku.

Předkládající soud, na který se obrátila FIFA, se dotázal Soudního dvora, zda s ohledem na zvláštnosti sportu související zejména s řádným průběhem sportovních soutěží, musí být dotčená pravidla považována za pravidla představující překážku volnému pohybu pracovníků a hospodářské soutěži.

Závěry Soudního dvora

Na úvod Soudní dvůr poznamenal, že pravidla dotčená v původním řízení mají přímý dopad na pracovní podmínky hráčů, a tedy na jejich hospodářskou činnost. Jelikož je navíc složení družstev jedním z podstatných parametrů soutěží, dotčená pravidla musí být považována za pravidla, která mají přímý vliv na podmínky výkonu této hospodářské činnosti generované soutěžemi a na hospodářskou soutěž mezi kluby, které tuto činnost vykonávají. Dotčená pravidla tudíž spadají do působnosti článků 45 a 101 SFEU, které Soudní dvůr s ohledem na rozdíly v právní úpravě obou ustanovení vyložil jeden po druhém.

Na prvním místě, co se týče článku 45 SFEU, dospěl Soudní dvůr k závěru, že existuje překážka volnému pohybu pracovníků. V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že pravidla dotčená v původním řízení mohou znevýhodnit hráče, kteří chtějí vykonávat hospodářskou činnost na účet nového klubu usazeného na území členského státu jiného, než je členský stát jejich bydliště anebo současného místa výkonu práce tím, že jednostranně ukončí pracovní smlouvu s předchozím klubem, z důvodu o kterém tento klub tvrdí, že není oprávněný, nebo u kterého hrozí, že bude tvrdit, že není oprávněný. Existence těchto pravidel a jejich spojení totiž způsobují, že na kluby, které chtějí angažovat tyto hráče, dopadají významná právní rizika, nepředvídatelná a potenciálně velmi vysoká finanční rizika, jakož i závažná sportovní rizika, která jsou jako celek zjevně způsobilá odradit uvedené kluby od angažování těchto hráčů.

Co se týče případného odůvodnění, Soudní dvůr upřesnil, že cíl spočívající v zajištění regulérnosti sportovních soutěží je legitimním cílem obecného zájmu, který sportovní asociace může sledovat.

²⁶⁰ Mezinárodní osvědčení o přestupu je nezbytné pro registraci hráče u nového klubu s tím důsledkem, že se bez něj tento hráč nemůže účastnit fotbalových soutěží na účet tohoto nového klubu. Viz čl. 9 odst. 1 a čl. 8.2.7 přílohy 3 PSPH.

Tento cíl má navíc v případě fotbalu zvláštní význam, a to s ohledem na podstatnou úlohu, která je přikládána sportovním zásluhám pro průběh soutěží. Nadto Soudní dvůr uvedl, že jelikož je složení družstev jeden z podstatných parametrů soutěží, zachování určité stability v těchto stavech klubů a tedy i určité kontinuity k tomu se vážících smluv, může být tudíž považováno za jeden z prostředků, jak přispět k dosažení tohoto cíle.

Soudní dvůr má proto za to, že s výhradou ověření, jehož provedení bude příslušet předkládajícímu soudu, jednotlivá pravidla PSPH dotčená v původní věci překračují meze toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle, a to tím spíše, že se uvedená pravidla mají ve velké míře uplatnit společně a část z nich i po značnou dobu na hráče, jejichž kariéra je navíc poměrně krátká. To platí zejména ohledně kritérií pro výpočet náhrady újmy, která má být uhrazena v případě jednostranného ukončení pracovní smlouvy ze strany hráče „bez oprávněného důvodu“. Je tedy patrné, že taková kritéria pro poskytování náhrady újmy směřují podle všeho spíše k ochraně finančních zájmů klubů v hospodářském kontextu, který je vlastní přestupům hráčů, než k zajištění domnělého řádného průběhu sportovních soutěží. To je zřejmě rovněž případ pravidla, které z principu, a tedy bez zohlednění individuálních okolností daného případu a zejména skutečného jednání nového klubu, který tohoto hráče angažuje, stanoví, že je klub solidárně odpovědný za zaplacení náhrady újmy, kterou je hráč povinován svému předchozímu klubu v případě jednostranného ukončení smlouvy bez oprávněného důvodu. Totéž platí pro možnost takřka automatického přijetí sportovní sankce vůči novému klubu na základě domněnky jeho odpovědnosti za ukončení smlouvy, jakož i pro obecný zákaz vydání ITC, dokud přetrvává spor týkající se tohoto ukončení, a to bez ohledu na okolnosti, za kterých k uvedenému porušení smlouvy došlo.

V této souvislosti Soudní dvůr rozhodl, že článek 45 SFEU brání pravidlům, která jsou předmětem věci v původním řízení, ledaže se prokáže, že tato pravidla, tak jak jsou na území Unie vykládána a uplatňována, nepřekračují meze toho, co je nezbytné ke sledování cíle spočívajícího v zajištění regulérnosti klubových fotbalových soutěží tím, že zachovávají určitý stupeň stability ve stavech profesionálních fotbalových klubů.

Na druhém místě Soudní dvůr připomněl, že aby bylo možné mít za to, že na rozhodnutí sdružení podniků dopadá zákaz stanovený v čl. 101 odst. 1 SFEU, musí být prokázáno, že účelem nebo důsledkem je vyloučení, omezení nebo narušení hospodářské soutěže. Pokud jde o existenci protisoutěžního účelu, v souvislosti s nímž Soudní dvůr připomněl, že se vztahuje výlučně na určité druhy koordinace mezi podniky, které vykazují dostatečný stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, Soudní dvůr uvedl, že koluzivní jednání podniků může spočívat například v omezování nebo kontrole základního parametru hospodářské soutěže, který může v některých odvětvích nebo na některých trzích tvořit nábor vrcholových pracovníků, jako jsou již hotoví hráči v odvětví profesionálního fotbalu.

Z výkladu všech dotčených pravidel PSPH v projednávané věci plyne, že zaprvé jsou tato pravidla způsobilá plošně a drasticky omezit hospodářskou soutěž, která by při jejich neexistenci mohla existovat mezi každým profesionálním fotbalovým klubem usazeným v jednom členském státě a jakýmkoli jiným profesionálním fotbalovým klubem usazeným v jiném členském státě, pokud jde o nábor hráčů, kteří již byli angažováni daným klubem. Zadruhé toto omezení přeshraniční hospodářské soutěže mezi kluby prostřednictvím jednostranného náboru hráčů, kteří již byli angažováni, se vztahuje na celé území Unie a má trvalou povahu, neboť pokrývá celou dobu platnosti každé z pracovních smluv, které může hráč postupně uzavřít s určitým klubem a poté v případě sjednaného přestupu do jiného klubu s tímto posledně uvedeným klubem.

Je pravda, že vzhledem k tomu, že se roční nebo sezonní průběh profesionálních klubových soutěží v Unii opírá o konfrontaci a postupné vyřazování účastníků se družstev a v základu spočívá na sportovních zásluhách, může být legitimní, aby asociace, jako je FIFA, do určité míry usilovala o zajištění stability ve složení stavů hráčů, které slouží jako rezervoár pro družstva, která tyto kluby v průběhu dané sezony nebo celého daného roku sestavují. Zvláštnosti fotbalu a skutečné podmínky fungování trhu, které představuje organizace a obchodní využití profesionálních klubových

fotbalových soutěží, přesto nemohou vést k tomu, aby bylo přípustné, že se na celém území Unie plošně, drasticky a trvale omezí, nebo dokonce zakáže jakákoli možnost klubů vstupovat do přeshraniční soutěže tím, že budou jednostranně nabírat hráče, kteří již byli angažováni klubem usazeným v jiném členském státě, nebo hráče, u nichž je tvrzeno, že pracovní smlouva s takovým klubem byla ukončena bez oprávněného důvodu. V konečném důsledku platí, že taková pravidla, i když jsou prezentována jako pravidla, jejichž cílem je předcházet praktikám spočívajícím v navádění ze strany klubů, jež disponují většími finančními prostředky, k opuštění práce, lze postavit na roveň obecného, absolutního a trvalého zákazu jednostranného náboru již angažovaných hráčů, který je uložen rozhodnutím sdružení podniků všem podnikům, jimiž jsou profesionální fotbalové kluby, a který dopadá na všechny pracovníky, jimiž jsou tito hráči. Z tohoto důvodu představují zjevné omezení hospodářské soutěže, do níž by se tyto kluby mohly zapojit, kdyby uvedených pravidel nebylo.

Pravidla dotčená ve věci původním řízením totiž vykazují ze své samotné povahy zvýšený stupeň škodlivosti pro hospodářskou soutěž, do které by se profesionální fotbalové kluby mohly zapojit. Za těchto podmínek je třeba tato pravidla považovat za pravidla, která mají za účel omezit, nebo dokonce vyloučit tuto hospodářskou soutěž, a to na celém území Unie. Není proto nezbytné zkoumat jejich důsledky.

A konečně Soudní dvůr upřesnil podmínky, za kterých by na jednání, které má protisoutěžní účel, šlo uplatnit výjimku stanovenou v čl. 101 odst. 3 SFEU, když uvedl, že za účelem určení, zda je podmínka týkající se nezbytnosti nebo nutnosti dotčeného jednání v projednávaném případě splněna, bude muset předkládající soud vzít v úvahu okolnost, že dotčená pravidla PSPH jsou charakterizována souborem prvků, z nichž značná část má diskreční povahu nebo je nepřiměřená. Rovněž bude muset zohlednit okolnost, že tato pravidla stanoví plošné, drastické a trvalé omezení přeshraniční hospodářské soutěže, do které by se mohly profesionální fotbalové kluby zapojit tím, že by překročily k jednostrannému náboru vrcholových hráčů. Každá z těchto dvou okolností, posuzovaná samostatně, totiž na první pohled vylučuje, aby byla tato pravidla považována za nezbytná nebo nutná k tomu, aby umožnila dosáhnout nárůstu efektivnosti, i kdyby byl tento nárůst prokázán.

V důsledku toho Soudní dvůr konstatoval, že podle článku 101 SFEU pravidla stanovená v PSPH jsou rozhodnutím sdružení podniků, které je zakázáno a na které se může uplatnit výjimka podle tohoto ustanovení pouze tehdy, je-li na základě přesvědčivých argumentů a důkazů prokázáno, že jsou splněny všechny podmínky, které jsou za tímto účelem vyžadovány.

2. Zneužití dominantního postavení (článek 102 SFEU)²⁶¹

Rozsudek ze dne 18. dubna 2024 (velký senát), Heureka Group (Internetové srovnávače cen) (C-605/21, [EU:C:2024:324](#))

„Řízení o předběžné otázce – Článek 102 SFEU – Zásada efektivy – Žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů o hospodářské soutěži – Směrnice 2014/104/EU – Opožděné provedení směrnice – Časová působnost – Článek 10 – Promlčecí lhůta – Podmínky započetí běhu této lhůty – Ukončení protiprávního jednání – Znalost informací nezbytných pro podání žaloby o náhradu škody – Zveřejnění shrnutí rozhodnutí Evropské komise o porušení pravidel hospodářské soutěže v Úředním věstníku Evropské unie – Závazný účinek dosud nepravomocného rozhodnutí Komise –

²⁶¹ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudky: rozsudek ze dne 27. června 2024, **Komise v. Servier** a další (C-176/19, [EU:C:2024:549](#)), a rozsudek ze dne 27. června 2024, **Komise v. KRKA** (C-151/19 P, [EU:C:2024:546](#)), představené v oddíle XIII.1 „Kartelové dohody“.

Pozastavení nebo přerušení běhu promlčecí lhůty po dobu šetření prováděného Komisí nebo do dne, kdy její rozhodnutí nabude právní moci“

Velký senát Soudního dvora, kterému byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, se vyjádřil k tomu, jaké požadavky musí splňovat vnitrostátní úpravy promlčení vztahující se na žaloby o náhradu škody, jež jsou podány u vnitrostátních soudů v případě porušení unijního práva hospodářské soutěže. Tato upřesnění Soudní dvůr podal v souvislosti s žalobou na náhradu škody podanou českým podnikem proti společnosti Google LLC kvůli zneužití dominantního postavení, jehož se měly posledně uvedená společnost a její mateřská společnost Alphabet Inc. dopustit v České republice.

Rozhodnutím ze dne 27. června 2017²⁶² konstatovala Evropská komise, že od února 2013 porušovala společnost Google článek 102 SFEU, neboť zneužívala svého dominantního postavení na třinácti vnitrostátních trzích s obecným vyhledáváním, včetně České republiky, tím, že omezila provoz ze svých stránek s výsledky obecného vyhledávání směrem ke konkurenčním srovnávačům výrobků a zvýšila tento provoz směrem ke svému vlastnímu srovnávači výrobků. Dne 12. ledna 2018 bylo v *Úředním věstníku Evropské unie* zveřejněno shrnutí tohoto rozhodnutí²⁶³.

Společnosti Google a Alphabet podaly proti uvedenému rozhodnutí u Tribunálu žalobu, která byla v podstatné části zamítnuta²⁶⁴. Avšak vzhledem k tomu, že řízení o kasačním opravném prostředku, který byl podán proti rozsudku Tribunálu, před Soudním dvorem v okamžiku projednávání této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce stále probíhalo, nebylo rozhodnutí Komise ještě pravomocné²⁶⁵.

V červnu 2020 podala česká společnost Heureka Group a. s. (dále jen „společnost Heureka“), která působí na trhu srovnávačů prodejních cen, u Městského soudu v Praze (Česká republika) žalobu, jíž se domáhala, aby byla společnosti Google uložena náhrada škody vzniklé v důsledku porušení článku 102 SFEU, které bylo konstatováno v rozhodnutí Komise a k němuž docházelo v České republice v období od února 2013 do 27. června 2017. Společnost Heureka se domnívala, že protisoutěžní jednání společnosti Google snížilo návštěvnost jejího portálu Heureka.cz.

Společnost Google na svou obranu namítla, že nárok společnosti Heureka na náhradu je přinejmenším zčásti promlčen.

Městský soud v Praze v tomto ohledu uvedl, že vnitrostátní pravidla vztahující se na žalobu společnosti Heureka stanoví tříletou promlčecí lhůtu, která počíná běžet samostatně a zvlášť pro každou dílčí škodu plynoucí z porušení pravidel hospodářské soutěže od okamžiku, kdy poškozený získá nebo se má za to, že získal vědomost o tom, že mu byla způsobena taková dílčí škoda, a o tom, kdo je povinen k její náhradě. K započetí běhu této lhůty se naproti tomu nevyžaduje, aby poškozený získal vědomost o tom, že předmětné jednání je porušením práva hospodářské soutěže, ani aby bylo toto porušování ukončeno. Relevantní vnitrostátní pravidla kromě toho nevyžadují, aby po dobu, kdy Komise ve vztahu k danému porušování provádí šetření, byla uvedená lhůta pozastavena nebo přerušena. Tato lhůta nemůže být pozastavena ani přinejmenším po dobu jednoho roku ode dne, kdy rozhodnutí Komise o tomto protiprávním jednání nabude právní moci.

²⁶² Rozhodnutí Komise C(2017) 4444 final ze dne 27. června 2017 v řízení podle článku 102 [SFEU] a článku 54 Dohody o EHP [věc AT.39740 – Google Search (Shopping)].

²⁶³ Úř. věst. 2018, C 9, s. 11.

²⁶⁴ Rozsudek ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, [EU:T:2021:763](#))

²⁶⁵ Soudní dvůr následně tento kasační opravný prostředek zamítl rozsudkem ze dne 10. září 2024, **Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping)** (C-48/22 P, EU:C:2024:726), takže rozhodnutí Komise je nyní konečné.

Podle Městského soudu v Praze z toho v projednávané věci vyplývá, že při každém obecném vyhledání na internetových stránkách Google, které vedlo k umístění a zobrazení výsledků příznivějšímu pro srovnávač cen společnosti Google, začala běžet nová samostatná promlčecí lhůta.

Vzhledem k tomu, že směrnice 2014/104²⁶⁶ byla do českého práva provedena opožděně, Městský soud v Praze kromě toho uvedl, že protiprávní jednání vytýkané společnosti Google bylo ukončeno po uplynutí lhůty k provedení této směrnice, tj. po 27. prosinci 2016, avšak podle všeho před nabytím účinnosti prováděcího právního předpisu, tj. před 1. zářím 2017.

S ohledem na výše uvedené předložil Městský soud v Praze Soudnímu dvoru několik předběžných otázek, jejichž podstatou je, zda článek 10 směrnice 2014/104 nebo článek 102 SFEU a zásada efektivity brání takové vnitrostátní právní úpravě promlčení, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, pokud jde o žaloby na náhradu škody v případě trvajících porušování pravidel unijního práva hospodářské soutěže.

Závěry Soudního dvora

Za účelem zodpovězení předběžných otázek Soudní dvůr nejprve zkoumal časovou působnost článku 10 směrnice 2014/104, který stanoví minimální délku promlčecí lhůty pro podání žaloby o náhradu škody v případě porušení právních předpisů o hospodářské soutěži, okamžik, od kdy nejdříve může tato lhůta začít běžet, a okolnosti, za kterých musí být pozastaven nebo přerušen její běh.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že článek 10 směrnice 2014/104 je hmotněprávním ustanovením, takže v souladu s čl. 22 odst. 1 této směrnice musí členské státy zajistit, aby se předpisy provádějící tento článek nepoužily se zpětnou působností. Od okamžiku uplynutí lhůty k provedení této směrnice, tj. od 27. prosince 2016, ovšem musí být vnitrostátní právo vykládáno v souladu se všemi ustanoveními této směrnice.

Za účelem určení časové působnosti článku 10 směrnice 2014/104 v projednávané věci Soudní dvůr v těchto souvislostech ověřil, zda byla právní situace, o níž se jednalo ve věci v původním řízení, završena před 27. prosincem 2016, nebo zda vyvolávala účinky i nadále.

Za tímto účelem bylo třeba zjistit, zda k 27. prosinci 2016 vnitrostátní promlčecí lhůta použitelná na situaci dotčenou v původním řízení uplynula. V tomto rámci však bylo třeba zohlednit skutečnost, že i před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 musela být použitelná vnitrostátní pravidla promlčení v souladu se zásadami rovnocennosti a efektivity a nemohla narušovat plnou účinnost článku 102 SFEU.

Plná účinnost článku 102 SFEU a zejména užitečný účinek zákazu, který je v tomto článku stanoven, přitom vyžadují, aby vnitrostátní promlčecí lhůty pro podání žalob o náhradu škody v případě porušení tohoto článku nezačínaly běžet před tím, než je porušení právních předpisů ukončeno a než se poškozený dozví nebo než u něj lze přiměřeně předpokládat, že jsou mu známy informace nezbytné pro podání žaloby o náhradu škody.

Pokud jde o první podmínku, tj. podmínku ukončení porušování právních předpisů, konstatoval Soudní dvůr, že jelikož se spory týkající se porušení pravidel práva hospodářské soutěže vyznačují v zásadě asymetrií informací v neprospěch poškozeného a pro takovou osobu bývá před ukončením takového porušování často mimořádně obtížné prokázat jeho existenci, rozsah a z něj plynoucí škodu, požadavek, podle něhož promlčecí lhůta nemůže začít běžet před ukončením dotčeného protiprávního jednání, je nezbytný k tomu, aby poškozený mohl účinně uplatnit své právo domáhat se náhrady škody v plné výši, které plyne z článku 102 SFEU. Vzhledem k tomu, že prokázat porušení

²⁶⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/104/EU ze dne 26. listopadu 2014 o určitých pravidlech upravujících žaloby o náhradu škody podle vnitrostátního práva v případě porušení právních předpisů členských států a Evropské unie o hospodářské soutěži (Úř. věst. 2014, L 349, s. 1).

tohoto článku bez rozhodnutí Komise nebo vnitrostátního orgánu o tomto porušení bývá pro poškozeného zpravidla obtížné, úprava promlčení, která by mohla vést k tomu, že by promlčecí lhůta uplynula mnohem dříve, než je přijato takové rozhodnutí, by mohla nadměrně ztížit uplatnění jeho práva domáhat se náhrady škody v plné výši.

Pokud jde o druhou podmínku, která se týká znalosti informací nezbytných pro podání žaloby o náhradu škody, připomněl Soudní dvůr, že k těmto informacím patří existence porušení práva hospodářské soutěže, existence škody, příčinná souvislost mezi škodou a porušením, jakož i totožnost porušitele.

I když je třeba, aby datum, kdy se společnost Heureka seznámila s těmito informacemi, určil v projednávaném případě předkládající soud, Soudní dvůr považoval za účelné uvést, že se tento okamžik v zásadě shoduje s datem, kdy bylo shrnutí rozhodnutí Komise, kterým bylo konstatováno porušení právních předpisů, zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*, a to bez ohledu na to, zda toto rozhodnutí nabylo právní moci, či nikoli.

Soudní dvůr kromě toho uvedl, že článek 102 SFEU a zásada efektivity vyžadují, aby po dobu šetření prováděného Komisí byla promlčecí lhůta pozastavena nebo přerušena. Tento článek a tato zásada naproti tomu nevyžadují, aby byla promlčecí lhůta pozastavena až do okamžiku, kdy rozhodnutí Komise nabude právní moci. Poškozený totiž může svoji žalobu o náhradu škody opřít o závěry uvedené v nepravomocném rozhodnutí Komise, jelikož toto rozhodnutí vyvolává závazný účinek, dokud není zrušeno.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr konstatoval, že taková vnitrostátní úprava promlčení, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení – podle které počíná tříletá promlčecí lhůta běžet samostatně a zvláště pro každou dílčí škodu plynoucí z porušení článku 102 SFEU od okamžiku, kdy poškozený získá nebo lze přiměřeně předpokládat, že získal vědomost o tom, že mu byla způsobena dílčí škoda, a o tom, kdo je povinen k její náhradě, přičemž není nutné, aby bylo protiprávní jednání ukončeno a poškozený získal vědomost o tom, že předmětné jednání je porušením pravidel hospodářské soutěže, a podle které nelze uvedenou lhůtu po dobu, kdy Komise ve vztahu k takovému protiprávnímu jednání provádí šetření, pozastavit ani přerušit – je neslučitelná s článkem 102 SFEU a zásadou efektivity, jelikož prakticky znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje uplatnění práva domáhat se náhrady škody vzniklé v důsledku tohoto protiprávního jednání.

Při zjišťování, zda k datu uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104, tedy k 27. prosinci 2016, promlčecí lhůta stanovená ve vnitrostátním právu, která se vztahuje na situaci dotčenou v původním řízení až do tohoto data, uplynula, je tudíž třeba odhlédnout od těch aspektů této úpravy promlčení, které jsou neslučitelné s článkem 102 SFEU a zásadou efektivity.

Z rozhodnutí Komise, kterým bylo konstatováno zneužití dominantního postavení ze strany společnosti Google, v tomto ohledu plyne, že toto protiprávní jednání ke dni přijetí rozhodnutí, tedy k 27. červnu 2017, ještě nebylo ukončeno. Z toho vyplývá, že ke dni uplynutí lhůty k provedení směrnice 2014/104 promlčecí lhůta nejenže neuplynula, ale ani nezačala běžet.

Situace, o níž se jednalo ve věci v původním řízení, nebyla před uplynutím lhůty k provedení směrnice 2014/104 završena, takže článek 10 uvedené směrnice je na ni *ratione temporis* použitelný. Soudní dvůr přitom konstatoval, že z jednoznačného znění tohoto čl. 10 odst. 2 a 4 vyplývá, že dotčená vnitrostátní úprava promlčení je neslučitelná i s tímto ustanovením. Konkrétně uvedl, že zmíněný čl. 10 odst. 4 nyní vyžaduje, aby pozastavení běhu promlčecí lhůty v návaznosti na přijetí opatření orgánu pro hospodářskou soutěž pro účely šetření nebo řízení v souvislosti s porušením právních předpisů o hospodářské soutěži, jehož se týká žaloba o náhradu škody, skončilo nejdříve jeden rok poté, co rozhodnutí o tomto protiprávním jednání nabylo právní moci nebo bylo řízení jinak ukončeno. Toto ustanovení tudíž v tomto překračuje rámec požadavků plynoucích z článku 102 SFEU a ze zásady efektivity.

Soudní dvůr nakonec připomněl, že i když se neprovedené směrnice nelze přímo dovolávat ve sporu mezi jednotlivci, vnitrostátní soud, kterému byl takový spor předložen, je povinen vykládat vnitrostátní právo v souladu s touto směrnicí, jakmile uplyne lhůta k jejímu provedení, aniž přitom provádí výklad vnitrostátního práva *contra legem*.

**Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Google a Alphabet v. Komise
(Google Shopping) (C-48/22 P, [EU:C:2024:726](#))**

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Zneužití dominantního postavení – Trhy s obecným a specializovaným vyhledáváním výrobků na internetu – Rozhodnutí, kterým se konstatuje jednání porušující článek 102 SFEU a článek 54 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) – Zneužití prostřednictvím pákového efektu – Hospodářská soutěž na základě výkonnosti nebo protisoutěžní praktika – Upřednostňované zobrazování výsledků vlastního specializovaného vyhledávače dominantním podnikem – Potenciální protisoutěžní účinky – Příčinná souvislost mezi zneužitím a účinky – Důkazní břemeno – Hypotetický srovnávací scénář – Způsobilost vyloučit z trhu – Kritérium stejně výkonného soutěžitele“

Velký senát Soudního dvora zamítl kasační opravný prostředek podaný společností Google LLC a její mateřskou společností Alphabet Inc. proti rozsudku Tribunálu, kterým byla potvrzena pokuta uložená Evropskou komisí za to, že tyto společnosti na několika vnitrostátních trzích s internetovým vyhledáváním zneužívaly svého dominantního postavení. Při této příležitosti Soudní dvůr upřesnil svou judikaturu týkající se zneužití dominantního postavení spočívajícího v odmítnutí přístupu k základnímu zařízení, jakož i kritéria umožňující posoudit, zda se jednání podniku v dominantním postavení odchyluje od hospodářské soutěže na základě výkonnosti.

V rozhodnutí ze dne 27. června 2017²⁶⁷ měla Komise za to, že společnost Google zneužívala svého dominantního postavení na třinácti vnitrostátních trzích s obecným internetovým vyhledáváním v Evropském hospodářském prostoru (EHP).

Jednání identifikované jako zdroj zneužití spočívalo v tom, že společnost Google svůj srovnávač výrobků v podstatě zobrazovala na obecných stránkách s výsledky vybíranými jejím vyhledávačem přednostně a atraktivním způsobem ve vyhrazených „rámečcích“, aniž podléhal jejím algoritmům úpravy, kdežto konkurenční srovnávače výrobků se mohly na těchto stránkách objevit pouze ve formě výsledků obecného vyhledávání a nikdy v obohaceném formátu, přičemž byly odsouvány níže v rámci pořadí obecných výsledků pomocí těchto algoritmů úpravy. Společnost Google tedy snižovala návštěvnost konkurenčních srovnávačů výrobků směřující z obecných stránek s výsledky a zvyšovala návštěvnost svého srovnávače výrobků.

Komise byla toho názoru, že tyto praktiky měly potenciálně protisoutěžní účinky jak na třinácti vnitrostátních trzích specializovaného vyhledávání za účelem srovnání výrobků, tak na vnitrostátních trzích obecného internetového vyhledávání.

Komise dospěla k závěru, že ve třinácti posuzovaných zemích došlo k porušení zákazu zneužití dominantního postavení stanoveného v článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP, a společnosti Google proto uložila pokutu ve výši 2 424 495 000 eur, přičemž k zaplacení částky 523 518 000 eur byla společnost Google povinna společně a nerozdílně se společností Alphabet.

Tribunál žalobu podanou společnostmi Google a Alphabet proti tomuto rozhodnutí v podstatě zamítl, když potvrdil analýzu Komise, pokud jde o trh se specializovaným vyhledáváním pro srovnávání

²⁶⁷ Rozhodnutí Komise C(2017) 4444 final ze dne 27. června 2017 v řízení podle článku 102 [SFEU] a článku 54 Dohody o EHP [věc AT.39740 – Vyhledávač Google (Shopping)] (dále jen „sporné rozhodnutí“).

výrobků²⁶⁸. Pokutu, kterou Komise uložila, zachoval v plné výši při výkonu pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci.

Společnosti Google a Alphabet podaly k Soudnímu dvoru kasační opravný prostředek znějící na zrušení tohoto rozsudku, jakož i rozhodnutí Komise.

Závěry Soudního dvora

Na podporu kasačního opravného prostředku navrhovatelky zejména tvrdily, že Tribunál tím, že odmítl uplatnit na projednávanou věc podmínky stanovené Soudním dvorem v rozsudku Bronner²⁶⁹ týkající se zneužití dominantního postavení spočívajícího v odmítnutí přístupu k základnímu zařízení, použil při posouzení existence zneužití dominantního postavení společností Google nesprávné právní kritérium.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že článek 102 SFEU postihuje jednání podniků v dominantním postavení, která omezují hospodářskou soutěž na základě výkonnosti, a mohou individuálním podnikům a spotřebitelům způsobit přímou újmu, nebo která brání nebo narušují tuto hospodářskou soutěž a mohou tím individuálním podnikům a spotřebitelům způsobit nepřímou újmu. Taková jednání představují jednání, která na trhu, kde je právě v důsledku přítomnosti jednoho nebo více podniků v dominantním postavení již oslabena míra hospodářské soutěže, brání prostřednictvím jiných prostředků, než které jsou používány v hospodářské soutěži na základě výkonnosti, zachování nebo rozvoji hospodářské soutěže na trhu.

V tomto kontextu Soudní dvůr v rozsudku Bronner rozhodl, že odmítnutí přístupu k infrastruktuře, kterou vytvořil dominantní podnik pro potřeby vlastní činnosti a kterou vlastní, může představovat zneužití dominantního postavení nejen za podmínky, že toto odmítnutí může vyloučit veškerou hospodářskou soutěž na relevantním trhu ze strany žadatele o přístup a nemůže být objektivně odůvodněno, ale rovněž pokud je infrastruktura sama o sobě nezbytná pro výkon činnosti žadatele o přístup v tom smyslu, že neexistuje žádná skutečná nebo potenciální náhrada této infrastruktury. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že uložení této podmínky bylo odůvodněno zvláštními okolnostmi ve věci Bronner, které spočívaly v tom, že dominantní podnik odmítl poskytnout soutěžiteli přístup k infrastruktuře, kterou vytvořil pro potřeby vlastní činnosti, a nešlo o žádné jiné jednání. Konstatování, že dominantní podnik zneužil svého postavení z důvodu odmítnutí uzavřít smlouvu se soutěžitelem, má totiž za následek, že tento podnik je nucen smlouvu s tímto soutěžitelem uzavřít. Taková povinnost přitom obzvláště zasahuje do smluvní svobody a práva na vlastnictví dominantního podniku, který má v zásadě možnost odmítnout uzavření smlouvy a využívat infrastrukturu, kterou vytvořil pro vlastní potřeby.

Naproti tomu se projednávaná věc liší od věci Bronner vzhledem k tomu, že společnost Google ze své vlastní vůle poskytuje svým konkurentům přístup ke své infrastruktuře, a sice ke své službě obecného vyhledávání a obecným stránkám s výsledky. Z toho vyplývá, že konstatování zneužití dominantního postavení, kterého se dopustila společnost Google z důvodu nespravedlivých podmínek přístupu k této infrastruktuře, nemůže vést k opatřením, jež by zasahovala do její smluvní svobody a práva na vlastnictví, jako jsou opatření dotčená ve věci Bronner.

Ve světle tohoto upřesnění Soudní dvůr uvedl, že pokud dominantní podnik jako je společnost Google poskytne přístup ke své infrastruktuře, ale stanoví pro tento přístup nespravedlivé podmínky, podmínky uvedené v rozsudku Bronner se nepoužijí.

²⁶⁸ Rozsudek ze dne 10. listopadu 2021, Google a Alphabet v. Komise (Google Shopping) (T-612/17, [EU:T:2021:763](#), dále jen „napadený rozsudek“).

²⁶⁹ Rozsudek ze dne 26. listopadu 1998, Bronner (C-7/97, [EU:C:1998:569](#)).

Tribunál měl proto právem za to, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když neposoudila, zda praktiky vytýkané společnosti Google splňují podmínky stanovené v rozsudku Bronner pro účely jejich kvalifikace s ohledem na článek 102 SFEU.

Soudní dvůr dále zamítl důvod kasačního opravného prostředku vycházející z nesprávného právního posouzení Tribunálu, když potvrdil sporné rozhodnutí navzdory tomu, že toto rozhodnutí neidentifikuje jednání, které by se odchylovalo od pravidel hospodářské soutěže na základě výkonnosti.

Navrhovatelky Tribunálu zejména vytýkaly, že potvrdil, že tři zvláštní okolnosti uplatněné Komisí ve sporném rozhodnutí jsou relevantní pro posouzení, zda společnost Google soutěžila na základě výkonnosti. Jednalo se zaprvé o význam provozu generovaného obecným vyhledávačem společnosti Google pro srovnávače výrobků, zadruhé o chování uživatelů při vyhledávání na internetu a zatřetí o skutečnost, že odváděný provoz z obecných stránek s výsledky společnosti Google představoval značnou část provozu směrem ke konkurenčním srovnávačům výrobků a nemohl být účinně nahrazen jinými zdroji.

Soudní dvůr nejprve odmítl námitku nepřípustnosti vycházející z toho, že tato argumentace byla poprvé uplatněna ve fázi kasačního opravného prostředku, když uvedl, že uvedená argumentace představuje rozšíření důvodu uplatněného žalobkyněmi v prvním stupni a mimoto vychází ze samotného napadeného rozsudku.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr připomněl, že článek 102 SFEU postihuje nikoli samotnou existenci dominantního postavení, ale pouze jeho zneužívání. Cílem tohoto ustanovení totiž není zabránit vytvoření dominantního postavení ani zajistit, aby se na trhu udržely méně výkonné podniky. Hospodářská soutěž na základě výkonnosti může naopak z podstaty věci vést k jejich zániku nebo k jejich vytlačení.

K tomu, aby bylo možné konstatovat „zneužití dominantního postavení“ ve smyslu článku 102 SFEU, je zpravidla nutné prokázat, že prostřednictvím jiných prostředků, než které jsou používány v hospodářské soutěži na základě výkonnosti, má dotčené jednání za skutečný nebo potenciální důsledek omezení hospodářské soutěže na relevantním trhu nebo trzích, kterými mohou být jak trhy, na kterých existuje dominantní postavení, tak trhy související nebo sousední.

Toto prokázání může vyžadovat použití odlišných analýz v závislosti na projednávaném případě. Uvedené prokázání musí být nicméně provedeno s ohledem na všechny relevantní skutkové okolnosti bez ohledu na to, zda se týkají tohoto jednání samotného, relevantního trhu nebo trhů nebo fungování hospodářské soutěže na něm či na nich. V tomto smyslu může „zneužití dominantního postavení“ vyplývat nejen z jednání, které může mít účinek vyloučení z trhu, ale rovněž z jednání, jehož skutečným nebo potenciálním účinkem nebo dokonce účelem je zabránit přístupu potenciálních soutěžitelů na trh použitím jiných opatření k uzavření trhu nebo jiných prostředků odlišných od těch, které jsou používány v hospodářské soutěži na základě výkonnosti.

Z toho vyplývá, že mezi skutkové okolnosti relevantní pro posouzení, zda podnik v dominantním postavení zneužívá toto postavení, patří nejen ty, které se týkají jednání samotného, ale rovněž ty, které se týkají relevantního trhu nebo trhů nebo fungování hospodářské soutěže na něm či na nich. Okolnosti týkající se kontextu, v němž je jednání tohoto podniku prováděno, jako jsou vlastnosti dotčeného odvětví, tak musí být považovány za relevantní pro konstatování zneužití dominantního postavení ve smyslu článku 102 SFEU.

Ve světle těchto upřesnění Soudní dvůr uvedl, že tři zvláštní okolnosti uplatněné ve sporném rozhodnutí představovaly prvky kontextu, v němž obecný vyhledávač společnosti Google a služby srovnávání výrobků fungovaly a v jehož rámci bylo dotčené jednání prováděno. Jelikož umožňovaly praktiky společnosti Google zasadit do kontextu dvou relevantních trhů a fungování hospodářské

soutěže na těchto trzích, byly tyto okolnosti pro objasnění souladu uvedených praktik s hospodářskou soutěží na základě výkonnosti relevantní.

Stejně tak Soudní dvůr odmítl tezi navrhovatele, podle níž se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval existenci diskriminace zavedené společností Google mezi jejím vlastním srovnávačem výrobků a konkurenčními srovnávači výrobků na jejích stránkách obecného vyhledávání, aniž prokázal svévolné rozdílné zacházení.

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že nelze mít obecně za to, že dominantní podnik, který se svými výrobky nebo službami zachází příznivěji než s výrobky nebo službami svých konkurentů, přijímá bez ohledu na okolnosti projednávané věci jednání, které se odchyluje od hospodářské soutěže na základě výkonnosti. V projednávané věci však Tribunál prokázal, že s ohledem na vlastnosti předcházejícího trhu a výše uvedené zvláštní okolnosti je jednání společnosti Google diskriminační a nespadá do hospodářské soutěže na základě výkonnosti.

Soudní dvůr kromě toho poznamenal, že Tribunál neobrátil důkazní břemeno ani nevyloučil užitečnost srovnávací analýzy, když konstatoval jednak, že Komise nebyla povinna takovou analýzu za účelem posouzení příčinné souvislosti mezi napadenými praktikami a jejich skutečnými nebo potenciálními účinky provést, a jednak že společnost Google mohla předložit srovnávací analýzu za účelem zpochybnění závěrů Komise v tomto ohledu. Tribunál tak pouze správně konstatoval, že Komise může za účelem prokázání příčinné souvislosti mezi zkoumanými praktikami a jejich protisoutěžními účinky na trhu vycházet ze souboru důkazních prostředků, aniž je povinna systematicky využívat jediný nástroj.

Konečně Soudní dvůr rozhodl, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že v rámci analýzy protisoutěžních účinků praktik vytýkaných společnosti Google nebyla Komise povinna zkoumat, zda tyto praktiky mohly vytlačit stejně výkonné soutěžitele jako společnost Google.

I když totiž cílem článku 102 SFEU není zajistit, aby na trhu zůstali méně výkonní soutěžitelé než podnik s dominantním postavením, nevyplývá z toho, že by jakékoliv zjištění protiprávního jednání s ohledem na toto ustanovení bylo podmíněno prokázáním, že dotčené jednání může vyloučit stejně výkonného soutěžitele.

Tribunál přitom v projednávané věci uvedl, aniž navrhovatelky toto zjištění vyvrátily, že Komise nemohla dosáhnout objektivních a spolehlivých výsledků týkajících se výkonnosti konkurentů společnosti Google s ohledem na zvláštní podmínky relevantního trhu. Bylo tudíž opodstatněné rozhodnout, že použití kritéria stejně výkonného soutěžitele není v rámci článku 102 SFEU povinné a za okolností projednávané věci by jeho použití nebylo relevantní.

Vzhledem k tomu, že žádnému z důvodů kasačního opravného prostředku nebylo vyhověno, Soudní dvůr kasační opravný prostředek v plném rozsahu zamítl.

3. Spojování podniků

Rozsudek ze dne 3. září 2024 (velký senát), Illumina a Grail v. Komise (C-611/22 P a C-625/22 P, [EU:C:2024:677](#))

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Trh farmaceutického průmyslu – Systémy genetického sekvenování – Získání výhradní kontroly nad společností Grail LLC společností Illumina Inc. – Nařízení (ES) č. 139/2004 – Článek 22 – Žádost o postoupení případu podaná vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž, který podle vnitrostátních právních předpisů není příslušný k přezkumu tohoto

spojení podniků – Rozhodnutí Evropské komise přezkoumat toto spojení – Rozhodnutí Komise, kterými bylo vyhověno žádostem jiných vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž o připojení se k žádosti o postoupení případu – Pravomoc Komise – Právní jistota“

Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu tím, že zrušil rozsudek Tribunálu Illumina v. Komise²⁷⁰, upřesnil rozsah kontrolních pravomocí nad navrhovanými spojeními podniků, které jsou Evropské komisi svěřeny v nařízení o spojování²⁷¹. Soudní dvůr tak uvedl, že Komise není oprávněna podporovat nebo přijímat na základě článku 22 tohoto nařízení žádosti o postoupení záměrů spojení, která nemají význam pro celou Unii, předložené vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž, pokud tyto orgány nejsou příslušné pro přezkum těchto návrhů na základě svých vnitrostátních právních předpisů, zejména pokud záměr spojení podniků nedosahuje prahových hodnot pro příslušnost stanovených těmito právními předpisy.

Dne 20. září 2020 uzavřela americká společnost Illumina Inc, která nabízí řešení pro genetickou a genomickou analýzu prostřednictvím sekvenování a mikročipů, smlouvu a plán fúze s cílem získat výlučnou kontrolu nad společností Grail LLC, která je rovněž společností se sídlem ve Spojených státech. Dne 21. září 2020 vydaly společnosti Illumina a Grail tiskovou zprávu, v níž oznámily, že došlo k tomuto spojení podniků.

Vzhledem k tomu, že obrat společností nepřesáhl příslušné prahové hodnoty, nemělo oznámené spojení podniků význam pro celou Unii ve smyslu článku 1 nařízení o spojování, a nebylo proto oznámeno Komisi. Dotčené spojení podniků nebylo oznámeno ani v členských státech Unie nebo ve státech, které jsou stranami Dohody o Evropském hospodářském prostoru (dále jen „dohoda o EHP“), neboť nespádalo do působnosti jejich vnitrostátní právní úpravy o kontrole spojování podniků.

Komise poté, co dne 7. prosince 2020 obdržela stížnost týkající se spojení společností Illumina a Grail, dospěla k předběžnému závěru, že toto spojení podle všeho splňuje podmínky nezbytné k tomu, aby mohlo být předmětem postoupení případu podle článku 22 nařízení o spojování ze strany vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. Komise zaslala členským státům a ostatním státům, které jsou smluvními stranami Dohody o EHP, výzvu podle čl. 22 odst. 5 tohoto nařízení, aby je informovala o dotčeném spojení, a vyzvala je, aby předložily žádost o postoupení případu podle čl. 22 odst. 1 uvedeného nařízení, aby uvedené spojení mohla posoudit.

Podle tohoto ustanovení platí, že „[j]eden nebo více členských států může požádat Komisi o přezkoumání jakéhokoliv spojení [...], které nemá význam pro cel[ou Unii] ve smyslu článku 1, avšak ovlivňuje obchod mezi členskými státy a hrozí zásadně narušit hospodářskou soutěž na území členského státu nebo států, které žádost podávají“.

Dne 9. března 2021 podal francouzský vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž Komisi na základě tohoto ustanovení žádost o postoupení případu, přičemž islandský, norský, belgický, nizozemský a řecký vnitrostátní orgán pro hospodářskou soutěž požádaly následně o připojení k žádosti o postoupení případu.

Komise informovala společnosti Illumina a Grail o žádosti o postoupení případu podané francouzským vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž (dále jen „informativní dopis“) a poté vyhověla této žádosti i žádostem o připojení (dále jen „sporná rozhodnutí“).

²⁷⁰ Rozsudek ze dne 13. července 2022, Illumina v. Komise (T-227/21, [EU:T:2022:447](#)).

²⁷¹ Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40) (dále jen „nařízení o spojování“).

Společnost Illumina, podporovaná společností Grail, podala žalobu znějící na zrušení uvedených rozhodnutí, jakož i informativního dopisu, kterou však Tribunál zamítl rozsudkem ze dne 13. července 2022²⁷².

Soudní dvůr, kterému byly předloženy dva kasační opravné prostředky podané společnostmi Illumina a Grail, zrušil tento rozsudek Tribunálu, a tím, že sám vydal konečné rozhodnutí ve věci, i sporná rozhodnutí.

Závěry Soudního dvora

V napadeném rozsudku Tribunál v podstatě rozhodl, že z doslovného, historického, kontextuálního a teleologického výkladu čl. 22 odst. 1 prvního pododstavce nařízení o spojování vyplývá, že Komise mohla, jak se domnívala ve sporných rozhodnutích, souhlasit s postoupením případu spojení podniků podle tohoto článku v situaci, kdy členský stát žádající o toto postoupení není oprávněn na základě svých vnitrostátních právních předpisů v oblasti kontroly spojování podniků toto spojení přezkoumat. Tak je tomu obvykle v případě, kdy navrhované spojení nedosahuje prahových hodnot stanovených vnitrostátními právními předpisy, které umožňují vnitrostátnímu orgánu toto spojení kontrolovat.

Vzhledem k tomu, že společnosti Illumina a Grail toto posouzení zpochybnily, Soudní dvůr zkoumal opodstatněnost výkladu, ke kterému dospěl Tribunál.

Ke vztahu mezi jednotlivými metodami výkladu provedenými Tribunálem

Pro účely výkladu čl. 22 odst. 1 prvního pododstavce nařízení o spojování vycházel Tribunál ze zjištění, že, aniž je možné dospět ke konečnému závěru, doslovný výklad tohoto ustanovení nasvědčuje tomu, že členský stát je oprávněn postoupit Komisi každé spojení, které splňuje kumulativní podmínky stanovené v tomto ustanovení, a to bez ohledu na existenci nebo působnost vnitrostátní právní úpravy v oblasti kontroly spojování podniků. Tribunál dále provedl historický, kontextuální a teleologický výklad uvedeného ustanovení.

V tomto ohledu Soudní dvůr konstatuje, že tento přístup Tribunálu spočívající v kombinaci jednotlivých metod výkladu není stížen vadou.

I když totiž z ustálené judikatury vyplývá, že výsledkem výkladu ustanovení unijního práva nemůže být odstranění jakéhokoli užitečného účinku jasného a přesného znění tohoto ustanovení, unijní soud však není zbaven možnosti použít v určitých situacích metody výkladu, které považuje za vhodné k objasnění přesného rozsahu zdánlivě jasného ustanovení unijního práva.

Za okolností projednávané věci, kdy byl Tribunál za účelem objasnění rozsahu údajně jasného znění čl. 22 odst. 1 prvního pododstavce nařízení o spojování podle všeho seznámen s řadou skutečností, právem rozhodl, že nemůže vycházet z izolovaného výkladu znění tohoto ustanovení, které je zároveň stručné a obecné, a upustit od kontextuálního a teleologického výkladu objasněného historií vzniku uvedeného ustanovení.

K historickému výkladu

Za účelem zpochybnění historického výkladu čl. 22 odst. 1 prvního pododstavce nařízení o spojování, který podal Tribunál, společnost Grail odkázala zejména na dokumenty vypracované v rámci přípravných prací k přijetí nařízení č. 4064/89²⁷³ a č. 1310/97²⁷⁴, jakož i nařízení o spojování, které před Tribunálem nebyly projednány.

²⁷² Viz poznámka pod čarou 1.

²⁷³ Nařízení Rady (EHS) č. 4064/89 ze dne 21. prosince 1989 o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 1989, L 395, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 31).

Vzhledem k tomu, že Komise zpochybnila přípustnost uvedených důkazů, Soudní dvůr uvedl, že v případě, že je jako v projednávaných věcech zpochybněn výklad ustanovení sekundárního práva, musí mít unijní soud možnost zabývat se, ať již z úřední povinnosti, nebo na základě skutečností, které mu byly platně předloženy k posouzení, dokumenty vypracovanými v rámci přípravných prací, které vedly k jeho přijetí. Legislativní historie ustanovení unijního práva totiž může poskytnout vodítka k záměru unijního normotvůrce.

Pokud jde o věc samou, Soudní dvůr konstatuje, že na rozdíl od toho, co rozhodl Tribunál, historický výklad neumožňuje dospět k závěru, že čl. 22 odst. 1 první pododstavec nařízení o spojování světuje Komisi pravomoc přezkoumat spojení podniků, které nemá význam pro celou Unii ve smyslu článku 1 tohoto nařízení, bez ohledu na působnost právní úpravy členského státu, který podal žádost o postoupení případu v oblasti kontroly spojování podniků.

V tomto ohledu má Soudní dvůr za to, že argumenty Tribunálu týkající se historie vzniku článku 22 nařízení o spojování neprokazují, že unijní normotvůrce zamýšlel zmocnit členské státy, které mají vnitrostátní právní úpravu v oblasti kontroly spojování podniků, k postupování spojování podniků, na které se tato právní úprava nevztahuje, Komisi.

Stejně tak historické dokumenty týkající se přijetí nařízení č. 4064/89 a nařízení o spojování nepotvrzují vůli unijního normotvůrce použít mechanismy postoupení stanovené v čl. 22 odst. 3 nařízení č. 4064/89 a v článku 22 nařízení o spojování k nápravě údajných mezer vyplývajících z rigidity prahových hodnot stanovených v článku 1 každého z těchto nařízení k určení spojení podniků s významem pro celou Unii.

Ke kontextuálnímu výkladu

Pokud jde o kontextuální výklad článku 22 nařízení o spojování, Soudní dvůr konstatoval, že ani související skutečnosti zohledněné Tribunálem se nejeví jako přesvědčivé pro určení, zda měla Komise pravomoc přijmout sporná rozhodnutí.

Soudní dvůr navíc uvádí, že Tribunál nezohlednil další související skutečnosti, které by mohly odporovat výkladu podanému v napadeném rozsudku, související

- zaprvé s podmínkami použití mechanismu postoupení případu stanoveného v čl. 22 odst. 1 prvním pododstavci nařízení o spojování,
- zadruhé s rozdíly mezi tímto mechanismem postoupení případu a jiným mechanismem postoupení stanoveným v čl. 4 odst. 5 uvedeného nařízení, jakož i
- zatřetí se zjednodušeným řízením stanoveným tímto nařízením za účelem změny prahových hodnot a kritérií, které definují oblast působnosti tohoto nařízení.

S ohledem na tyto úvahy dospívá Soudní dvůr k závěru, že Tribunál tedy neprávem rozhodl, že z kontextuálního výkladu článku 22 nařízení o spojování vyplývá, že žádost o postoupení případu podle tohoto ustanovení může být podána bez ohledu na existenci nebo působnost vnitrostátní právní úpravy v oblasti kontroly *ex ante* spojování podniků.

K teleologickému výkladu

Soudní dvůr má mimo jiné za to, že závěr Tribunálu, podle kterého teleologický výklad článku 22 nařízení o spojování potvrzuje, že tento článek představuje opravný mechanismus, jehož cílem je účinná kontrola všech spojení, která mají významný dopad na strukturu hospodářské soutěže v Unii,

²⁷⁴ Nařízení Rady (ES) č. 1310/97 ze dne 30. června 1997, kterým se mění nařízení č. 4064/89 (Úř. věst. 1997, L 180, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 164).

bez ohledu na existenci nebo dosah vnitrostátní právní úpravy v oblasti kontroly spojování podniků *ex ante*, je nesprávný.

V tomto ohledu Soudní dvůr zejména zdůraznil, že mechanismus postoupení případu stanovený v článku 22 tohoto nařízení sleduje pouze dva hlavní cíle. Prvním cílem je umožnit kontrolu spojení, která by mohla na místní úrovni narušit hospodářskou soutěž, pokud dotčený členský stát nemá vnitrostátní právní úpravu v oblasti kontroly spojování podniků. Druhým cílem je rozšíření zásady „jednorázového odbavení“, aby Komise mohla přezkoumat spojení podniků oznámené nebo podléhající oznamovací povinnosti v několika členských státech v zájmu předejití podávání vícenásobných vnitrostátních oznámení, a tím posílení právní jistoty podniků.

Naproti tomu nebylo prokázáno, že tento mechanismus byl určen k odstranění mezer v systému kontroly, které jsou vlastní režimu založenému především na prahových hodnotách obratu, který z podstaty věci nemůže pokrýt všechna potenciálně problematická spojení podniků.

Výklad Tribunálu, podle kterého se článek 22 nařízení o spojování týká účinné kontroly všech spojení podniků, která mají zásadní dopad na strukturu hospodářské soutěže v Unii, může kromě toho narušit rovnováhu mezi jednotlivými cíli sledovanými tímto nařízením. Tento výklad ohrožuje konkrétně účinnost, předvídatelnost a právní jistotu, které musí být účastníkům spojení zaručeny.

Široký výklad čl. 22 odst. 1 prvního pododstavce nařízení o spojování podniků provedený Tribunálem, který potenciálně vede k rozšíření působnosti tohoto nařízení a pravomoci Komise kontrolovat spojování podniků, je podle všeho v rozporu se zásadou institucionální rovnováhy, charakteristickou pro institucionální strukturu Unie, vyplývající z čl. 13 odst. 2 SEU, která vyžaduje, aby každý z orgánů vykonával své pravomoci s ohledem na pravomoci ostatních orgánů.

Soudní dvůr v tomto ohledu zdůrazňuje, že nařízení o spojování stanoví zjednodušené řízení za účelem změny prahových hodnot, které definují jeho oblast působnosti. Proto i za předpokladu, že by se účinnost prahových hodnot pro pravomoc založených na obratu stanovených v tomto nařízení ukázala jako nedostatečná pro kontrolu některých spojení, která mohou mít významný dopad na hospodářskou soutěž, je pouze na unijním normotvůrci, aby tyto hodnoty přezkoumal nebo stanovil ochranný mechanismus umožňující Komisi kontrolovat takové spojení.

Pokud členské státy považují za nezbytné rozšířit rozsah spojení podniků podléhajících předchozímu přezkumu z hlediska právních předpisů o spojování podniků, je na nich, zda sníží své vlastní prahové hodnoty pro pravomoc založené na obratu stanoveném vnitrostátními právními předpisy.

Zrušení napadeného rozsudku, jakož i sporných rozhodnutí

S ohledem na výše uvedené dospěl Soudní dvůr k závěru, že se Tribunál tím, že rozhodl, že členské státy mohou za podmínek uvedených v čl. 22 odst. 1 prvním pododstavci nařízení o spojování podniků, předložit žádost na základě tohoto ustanovení bez ohledu na působnost jejich vnitrostátní právní úpravy v oblasti kontroly *ex ante* spojování podniků, dopustil nesprávného právního posouzení při výkladu tohoto ustanovení. Tribunál tedy neprávem rozhodl, že Komise ve sporných rozhodnutích právem vyhověla žádosti o postoupení případu podané francouzským vnitrostátním orgánem pro hospodářskou soutěž a žádostem o připojení podaným jinými vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž podle článku 22 uvedeného nařízení.

V důsledku toho Soudní dvůr rozsudek Tribunálu zrušil. Soudní dvůr, který vydal sám konečné rozhodnutí ve věci, zrušil i sporná rozhodnutí.

4. Státní podpory

Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Komise v. Irsko a další (C-465/20 P, [EU:C:2024:724](#))

„Kasační opravný prostředek – Státní podpory – Článek 107 odst. 1 SFEU – Předběžná daňová rozhodnutí (tax rulings) přijatá členským státem – Selektivní daňová zvýhodnění – Přiřazení zisků z licencí k duševnímu vlastnictví pobočkám nerezidentních společností – Zásada obvyklých tržních podmínek“

Velký senát Soudního dvora zrušil rozsudek Tribunálu Irsko a další v. Komise²⁷⁵, kterým Tribunál zrušil rozhodnutí Evropské komise o státní podpoře poskytnuté Irskem ve prospěch společnosti Apple²⁷⁶, a poté sám vydal konečné rozhodnutí o zbývajících částech sporu a rozhodl s ohledem na analýzu obsaženou ve sporném rozhodnutí, jakož i na nezpochybněná zjištění Tribunálu, že Komise platně dospěla k závěru o selektivní povaze zvýhodnění poskytnutého dvěma společnostmi skupiny Apple založeným podle irského práva na základě dvou předběžných daňových rozhodnutí přijatých irskými daňovými orgány ohledně určení zdanitelného základu irských poboček dotčených společností. V tomto ohledu Soudní dvůr analýzu zařadil do rámce stanoveného nedávno konsolidovanými zásadami plynoucími z judikatury²⁷⁷, které se týkají vymezení a analýzy referenčního rámce, s ohledem na nějž musí být selektivita daňových opatření posuzována pro účely čl. 107 odst. 1 SFEU. Připomněl, že náležité vymezení relevantního referenčního rámce a potažmo správný výklad ustanovení vnitrostátního práva, která ho tvoří, představuje právní otázku, jež podléhá přezkumu Soudního dvora ve fázi kasačního opravného prostředku v mezích předmětu kasačního opravného prostředku.

V rámci skupiny Apple kontroluje společnost Apple Inc., se sídlem v Cupertino (Spojené státy), jednotlivé společnosti založené podle irského práva prostřednictvím své stoprocentní dceřiné společnosti Apple Operations International. Posledně uvedená společnost vlastní 100 % kapitálu dceřiné společnosti Apple Operations Europe (AOE), která vlastní 100 % kapitálu dceřiné společnosti Apple Sales International (ASI). Společnosti ASI a AOE jsou obě založeny podle irského práva, ale nejsou irskými daňovými rezidenty. Každá z nich má pobočku v Irsku bez vlastní právní subjektivity²⁷⁸.

Společnosti ASI a AOE byly se společností Apple Inc. vázány dohodou o rozdělení nákladů, která v jejich prospěch stanovila zejména udílení volných licencí, jež jim umožňovaly využívat práva duševního vlastnictví skupiny Apple. Využívání těchto práv duševního vlastnictví spočívalo zejména ve výrobě a prodeji dotčených produktů na všech územích mimo americký kontinent.

Podle ustanovení irského práva upravujících zdanění společností platných v posuzovaném období (dále jen „referenční ustanovení“) podléhaly nerezidentní společnosti zdanění obchodních příjmů dosažených přímo, nebo nepřímo prostřednictvím pobočky působící v Irsku. V projednávané věci byly v roce 1990 irským daňovým orgánům předloženy žádosti od předchůdců společností ASI a AOE o upřesnění určení jejich zdanitelných zisků. V této souvislosti irské daňové orgány přijaly první

²⁷⁵ Rozsudek ze dne 15. července 2020, Irsko a další v. Komise (T-778/16 a T-892/16, [EU:T:2020:338](#)).

²⁷⁶ Rozhodnutí Komise (EU) 2017/1283 ze dne 30. srpna 2016 o státní podpoře SA.38373 (2014/C) (ex 2014/NN) (ex 2014/CP) poskytnuté Irskem ve prospěch společnosti Apple (Úř. věst. 2017, L 187, s. 1, dále jen „sporné rozhodnutí“).

²⁷⁷ Viz zejména rozsudek ze dne 5. prosince 2023, Lucembursko a další v. Komise (C-451/21 P a C-454/21 P, [EU:C:2023:948](#)).

²⁷⁸ Irská pobočka společnosti ASI odpovídá zejména za provádění nákupních, prodejních a distribučních činností spojených s prodejem produktů značky Apple spřízněným subjektům a třetím zákazníkům v regionech zahrnujících Evropu, Střední východ, Indii a Afriku, jakož i Asii-Tichomoří. Irská pobočka společnosti AOE odpovídá za výrobu a montáž specializované řady počítačových produktů v Irsku, jako jsou stolní počítače iMac, notebooky MacBook a doplňky pro počítače, které dodává spřízněným subjektům pro Evropu, Střední východ, Indii a Afriku.

předběžné daňové rozhodnutí v roce 1991, později pozměněné na žádost společností ASI a AOE, a druhé rozhodnutí v roce 2007 (dále společně jen „sporná daňová rozhodnutí“).

Po formálním vyšetřovacím řízení zahájeném v roce 2014 přijala Komise sporné rozhodnutí týkající se sporných daňových rozhodnutí. Komise v tomto rozhodnutí zejména uvedla, že sporná daňová rozhodnutí v rozsahu, v němž vedla ke snížení základu daně společností ASI a AOE pro účely vyměření korporační daně v Irsku, poskytla těmto dvěma společnostem zvýhodnění. Za účelem prokázání existence selektivního zvýhodnění v projednávané věci Komise přezkoumala existenci selektivního zvýhodnění vyplývajícího z odchylky od referenčního rámce. Komise měla na základě hlavních, podpůrných i alternativních úvah v podstatě za to, že sporná daňová rozhodnutí umožnila po dobu své platnosti, tedy v letech 1991 až 2014, společnostem ASI a AOE snížit částku daně, kterou byly povinny v Irsku zaplatit, a že toto snížení částky daně představuje zvýhodnění oproti ostatním společnostem, jež se nacházely ve srovnatelné situaci. Konkrétně Komise tvrdila, že skutečnost, že irské daňové orgány ve sporných daňových rozhodnutích souhlasily s domněnkou, že licence k duševnímu vlastnictví skupiny Apple držené společnostmi ASI a AOE musí být považovány za držené mimo Irsko, vedla k tomu, že se roční zdanitelné zisky společností ASI a AOE v Irsku odchylují od spolehlivého odhadu výsledku založeného na trhu, který je v souladu se zásadou obvyklých tržních podmínek.

Tribunál měl v rámci rozhodování o žalobách podaných Irskem, jakož i společnostmi ASI a AOE, směřujících ke zrušení sporného rozhodnutí, za to, že se Komise nepodařilo právně dostačujícím způsobem prokázat existenci zvýhodnění ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, a zrušil sporné rozhodnutí v plném rozsahu.

Tribunál ve svém rozsudku úvodem připomněl, že v rámci kontroly státních podpor musí Komise za účelem posouzení, zda sporná daňová rozhodnutí takové podpory představovala, zejména prokázat to, že tato daňová rozhodnutí poskytla selektivní zvýhodnění.

Tribunál v tomto ohledu odmítl hlavní úvahy Komise ohledně existence zvýhodnění ze dvou důvodů, které se týkají jednak posouzení Komise ohledně obvyklého zdanění podle irského daňového práva použitelného v projednávané věci a jednak posouzení Komise ohledně činností v rámci skupiny Apple.

Vzhledem k tomu, že Tribunál v tomto ohledu odmítl i podpůrné a alternativní úvahy, zrušil sporné rozhodnutí v plném rozsahu, aniž přezkoumal ostatní žalobní důvody a výtky uplatněné Irskem, jakož i společnostmi ASI a AOE.

Na podporu svého kasačního opravného prostředku Komise uplatňuje dva důvody, které směřují proti odůvodnění napadeného rozsudku týkajícího se posouzení hlavních úvah, jakož i posouzení podpůrných úvah.

Závěry Soudního dvora

Úvodem Soudní dvůr připomněl, že za účelem kvalifikace vnitrostátního daňového opatření jako „selektivního“ pro účely použití čl. 107 odst. 1 SFEU musí Komise v první řadě identifikovat referenční systém, tj. „obvyklý“ daňový režim uplatňovaný v dotyčném členském státě, a v druhé řadě prokázat, že se předmětné daňové opatření od tohoto referenčního systému odchyluje potud, že zavádí rozlišování mezi subjekty, které se z hlediska cíle tohoto referenčního systému nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci.

Soudní dvůr upřesnil, že je určení referenčního rámce v případě daňových opatření zvláště důležité, jelikož existence hospodářského zvýhodnění ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU může být konstatována pouze ve vztahu k takzvanému „obvyklému“ zdanění.

V tomto ohledu Soudní dvůr dále poznamenal, že mimo oblasti, v nichž je unijní daňové právo harmonizováno, je to dotčený členský stát, kdo určuje v rámci výkonu svých pravomocí v oblasti

přímého zdanění základní znaky daně, které v zásadě definují referenční systém nebo „obvyklý“ daňový režim. Je tomu tak zejména v případě určení základu daně, skutečnosti vedoucí ke vzniku daňové povinnosti a případných osvobození od daně, která ji doprovázejí. Z toho plyne, že za účelem identifikace uvedeného referenčního systému musí být zohledněno pouze vnitrostátní právo použitelné v dotčeném členském státě. Tímto závěrem však není dotčena možnost konstatovat, že samotný referenční rámec, jak vyplývá z vnitrostátního práva, je neslučitelný s unijním právem v oblasti státních podpor, jelikož dotčený daňový systém byl konfigurován podle zjevně diskriminačních parametrů určených k obcházení uvedeného práva.

Právě s ohledem na tyto zásady Soudní dvůr zahájil přezkum kasačního opravného prostředku.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve uvedl, že hlavní úvahy Komise spočívají na předpokladu, že za účelem správného přiřazení zisků v souladu s přístupem odlišného subjektu a zásadou obvyklých tržních podmínek zakotvenými v použitelných ustanoveních vnitrostátního práva²⁷⁹ měly příslušné irské orgány povinnost ověřit, zda zisky plynoucí z užívání licencí k duševnímu vlastnictví skupiny Apple držených společnostmi ASI a AOE neměly být zcela nebo zčásti přičteny jejich irským pobočkám. Neprovedení ověření požadovaných uvedenými ustanoveními mělo podle Komise za následek snížení daňového zatížení těchto společností, což jim poskytlo selektivní zvýhodnění.

Po tomto upřesnění Soudní dvůr rozhodl, že je přípustné, aby Komise zpochybnila posouzení Tribunálu ohledně referenčního rámce vycházejícího z irského práva. Otázka, zda Tribunál vhodně vymezil referenční systém v irském právu a potažmo správně použil vnitrostátní ustanovení, která tento systém tvoří, je totiž právní otázkou, jež může být předmětem přezkumu Soudního dvora ve fázi kasačního opravného prostředku. Argumenty Komise směřující ke zpochybnění volby referenčního rámce nebo jeho významu v první fázi analýzy existence selektivního zvýhodnění jsou tedy přípustné, neboť tato analýza vychází z právní kvalifikace vnitrostátního práva na základě ustanovení unijního práva. V projednávané věci to platí jak pro výtku vycházející z toho, že Tribunál nesprávně vyložil rozhodnutí, když rozhodl, že se Komise ve svých hlavních úvahách omezila na přístup na základě „vyloučení“, tak pro výtku Komise, že Tribunál vycházel z činností vykonávaných společnostmi Apple Inc.

Soudní dvůr tak v první řadě zkoumal výtku vycházející z nesprávného výkladu sporného rozhodnutí, jelikož Tribunál měl za to, že hlavní úvahy Komise byly založeny pouze na neexistenci zaměstnanců a fyzické neexistenci ústředí společností ASI a AOE, a tudíž na přístupu na základě „vyloučení“.

Soudní dvůr v tomto ohledu nejprve uvedl, že tyto úvahy Komise spočívají na předpokladu, že použití referenčních ustanovení vyžaduje předchozí určení metody přiřazení zisků, která není v těchto ustanoveních definována, přičemž tato metoda musí vést k výsledku, který je v souladu se zásadou obvyklých tržních podmínek. Tento předpoklad přitom nebyl zpochybněn Tribunálem, který dodal, že takzvané „obvyklé“ zdanění je stanoveno vnitrostátními daňovými pravidly a samotná existence zvýhodnění musí být prokázána ve vztahu k těmto pravidlům, nicméně poté upřesnil, že i když tato vnitrostátní pravidla stanoví, že pobočky nerezidentních společností, pokud jde o zisky plynoucí z jejich obchodních činností v Irsku, a rezidentní společnosti budou zdaněny za stejných podmínek, umožňuje čl. 107 odst. 1 SFEU Komisi ověřit, zda výše zisků přiřazených těmto pobočkám, kterou vnitrostátní orgány odsouhlasily pro určení zdanitelných zisků těchto nerezidentních společností, odpovídá výši zisků, jichž by bylo dosaženo prováděním těchto obchodních činností v tržních podmínkách.

Podle Soudního dvora z toho vyplývá, že se použití zásady obvyklých tržních podmínek v projednávané věci zakládá na daňových pravidlech irského práva týkajících se zdanění společností, a tudíž na referenčním systému identifikovaném Komisí a potvrzeném Tribunálem. V projednávané věci Tribunál výslovně uznal, že na rozdíl od toho, co tvrdí Irsko, použití referenčních ustanovení, jak je

²⁷⁹ Konkrétně ustanovení uvedená v článku 25 Taxes Consolidation Act 1997 (konsolidovaný daňový zákoník z roku 1997, dále jen „TCA 97“).

popsal tento členský stát, v podstatě odpovídá funkční a skutkové analýze v rámci první fáze schváleného přístupu OECD ohledně přiřazování zisků stálé provozovně. Tato zjištění vedla Tribunál zejména k rozhodnutí, že se Komise nedopustila pochybení tím, že vycházela ze zásady obvyklých tržních podmínek pro ověření, zda při použití referenčních ustanovení irskými daňovými orgány odpovídala výše zisků přiřazených pobočkám společností ASI a AOE za jejich obchodní činnosti v Irsku, jak byla schválena ve sporných daňových rozhodnutích, výši zisků, kterých by bylo dosaženo výkonem těchto obchodních činností za tržních podmínek, a tím, že pro účely tohoto použití v podstatě vycházela ze schváleného přístupu OECD, přičemž zohlednila rozdělení aktiv, činností a rizik mezi těmito pobočkami a ostatními částmi těchto společností. Uvedená zjištění musí být považována za prokázaná, jelikož nebyla platně zpochybněna ostatními účastníky řízení v rámci tohoto řízení o kasačním opravném prostředku.

Ze sledu úvah uvedených ve sporném rozhodnutí přitom vyplývá, že Komise měla nejprve za to, že za účelem určení zdanitelných zisků společností ASI a AOE v Irsku v souladu s referenčními ustanoveními vnitrostátního práva podle zásady obvyklých tržních podmínek je třeba porovnat činnosti, které ústředí a irské pobočky těchto společností vykonávají v souvislosti s licencemi k duševnímu vlastnictví. Při uplatňování tohoto kritéria následně samostatně přezkoumala úlohy, které každé z těchto ústředí a každá z těchto poboček v souvislosti s těmito licencemi zastává. Komise po provedení přezkumu konstatovala neexistenci činností, které by byly v souvislosti s licencemi k duševnímu vlastnictví vykonávány ústředími, a zároveň aktivní úlohu irských poboček vyplývající z výkonu některých činností a rizik spojených se správou a užíváním těchto licencí. Kromě toho je konstatování o neexistenci „aktivních nebo zásadních“ činností vykonávaných ústředími založeno na neexistenci důkazů předložených společností Apple, které by svědčily o opaku, jakož i na neexistenci skutečné schopnosti ústředí tyto činnosti vykonávat. Hlavní úvahy Komise tedy spočívají nejen na neexistenci činností vykonávaných ústředími v souvislosti s licencemi k duševnímu vlastnictví, ale také na analýze činností, které jsou pobočkami v souvislosti s těmito licencemi skutečně vykonávány.

Komisi k závěru, že licence k duševnímu vlastnictví a související zisky musí být přiřazeny těmto pobočkám, tedy nevedlo zjištění, že ústředí nemají žádné zaměstnance ani mimo irské pobočky fyzicky neexistují. Komise k tomuto závěru dospěla ze spojení dvou různých zjištění, tedy zaprvé neexistence aktivních nebo zásadních vykonávaných činností a rizik nesených ústředími a zadruhé četnosti a ústřední povahy vykonávaných činností a rizik nesených uvedenými pobočkami, při uplatnění právního kritéria uvedeného ve sporném rozhodnutí.

Za těchto podmínek Soudní dvůr rozhodl, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že se Komise ve svých hlavních úvahách omezila na přístup na základě „vyloučení“, což představuje nesprávný výklad sporného rozhodnutí.

Ve druhé řadě, pokud jde o důvody uvedené v kasačním opravném prostředku, o které se Tribunál opíral, když měl za to, že pobočky společností ASI a AOE v Irsku neřídí licence k duševnímu vlastnictví skupiny Apple a nevytvářejí zisky, kterých podle Komise dosáhly, Soudní dvůr nejprve rozhodl, že Komise je oprávněna tvrdit, že se Tribunál dopustil procesní vady, když pro účely své analýzy zohlednil důkazy, které nebyly předloženy v průběhu správního řízení, a měly být tudíž považovány za nepřípustné. Soudní dvůr mimoto v souvislosti s metodou přiřazení zdanitelných zisků vyžadovanou podle irského práva poznamenal, že kritérium pro určení zisků nerezidentní společnosti, které Tribunál považoval za použitelné na základě článku 25 TCA 97, vyžaduje zohlednit rozdělení aktiv, činností a rizik mezi irské pobočky a ostatní části dotčených společností, s vyloučením případné úlohy, kterou hrají odlišné subjekty, jako je v projednávané věci společnost Apple Inc. V tomto ohledu přitom Soudní dvůr konstatoval, že se Tribunál v kritizovaných bodech odůvodnění, ať už explicitně nebo implicitně, opíral o činnosti, které společnost Apple vykonává v souvislosti s duševním vlastnictvím skupiny Apple, aby podložil své konstatování pochybení, jímž je analýza provedená Komisí stížena. Soudní dvůr proto rozhodl, že je Komise oprávněna tvrdit, že Tribunál pro své rozhodnutí o tom, že důkazy umožňující přiřadit zisky plynoucí z využívání licencí k duševnímu vlastnictví pobočkám společností ASI a AOE nebyly dostatečné, nesprávně porovnal činnosti vykonávané těmito pobočkami v souvislosti s těmito licencemi s činnostmi vykonávanými v souvislosti s duševním vlastnictvím

skupiny Apple společností Apple Inc. spíše než s činnostmi skutečně vykonávanými ústředími v souvislosti s uvedenými licencemi.

Ve třetí řadě Soudní dvůr zkoumal závěr, že dohody a činnosti společností ASI a AOE mimo Irsko svědčí o tom, že tyto společnosti byly schopny rozvíjet a spravovat duševní vlastnictví skupiny Apple a dosahovat zisku mimo Irsko, a proto tyto zisky nepodléhaly dani v Irsku. V tomto ohledu měl za to, že pokud posouzení důkazní hodnoty písemnosti ve spise je v zásadě pouze věcí Tribunálu, přísluší mu naproti tomu přezkoumat výtku vycházející z nesprávného určení důkazního břemene. V projednávané věci Tribunál tím, že měl za to, že je na Komisi, aby prokázala existenci důležitých obchodních rozhodnutí, která nebyla uvedena v zápisech ze zasedání správních rad dotčených společností, uložil Komisi nepřiměřené důkazní břemeno.

S ohledem na všechny výše uvedené úvahy zrušil Soudní dvůr rozsudek napadený kasačním opravným prostředkem v rozsahu, v němž se v něm vyhovuje výtkám proti hlavním úvahám týkajícím se existence selektivního zvýhodnění, a proto zrušuje sporné rozhodnutí.

Dále vzhledem k tomu, že měl Soudní dvůr za to, že soudní řízení dovoluje vydat konečné rozhodnutí ve věci, sám zkoumal žaloby na neplatnost sporného rozhodnutí podané Irskem, jakož i společnostmi ASI a AOE.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve rozhodl, že je třeba zamítnout všechny žalobní důvody směřující proti posouzením Komise týkajícím se jednak identifikace referenčního rámce a jednak obvyklého zdanění podle irského práva použitelného v projednávané věci, jelikož Tribunál zamítl výtky uplatněné v tomto ohledu z důvodů, které nebyly ve fázi kasačního opravného prostředku zpochybněny. Vzhledem k tomu, že nebyl podán vedlejší kasační opravný prostředek, zakládají tyto důvody překážku věci rozsouzené.

Dále na rozdíl od toho, co Tribunál rozhodl, měl Soudní dvůr za to, že se Komisi podařilo prokázat, že s ohledem na činnosti skutečně vykonávané irskými pobočkami společností ASI a AOE a na neexistenci shodujících se důkazů, které by mohly prokázat existenci strategických rozhodnutí přijatých a prováděných ústředími těchto společností se sídlem mimo Irsko, měly být těmito irským pobočkám přiřazeny zisky z využívání licencí k duševnímu vlastnictví skupiny Apple pro účely určení ročních zdanitelných zisků společností ASI a AOE v Irsku. Komise navíc dostatečně prokázala, že sporná daňová rozhodnutí vedou k tomu, že se společností ASI a AOE dostává příznivého daňového zacházení ve srovnání s rezidentními společnostmi zdaňovanými v Irsku, na které se taková daňová rozhodnutí daňové správy nevztahují, a sice zejména samostatnými neintegrovanými společnostmi, integrovanými společnostmi skupiny, které uskutečňují transakce s třetími osobami nebo integrovanými společnostmi skupiny, které uskutečňují transakce se společnostmi skupiny, s nimiž jsou propojeny tím, že stanoví cenu těchto transakcí za obvyklých tržních podmínek, i když se tyto rezidentní společnosti nacházejí ve srovnatelné skutkové a právní situaci, pokud jde o cíl sledovaný referenčním systémem, kterým je zdanit zisky dosažené v Irsku. Konečně měla Komise ve sporném rozhodnutí správně za to, že rozdílné daňové zacházení se zisky společností ASI a AOE zavedené spornými daňovými rozhodnutími není odůvodněno povahou ani systematickou irského daňového systému. Za těchto podmínek bylo třeba výtky vznesené žalobci, které se týkaly přezkumu selektivity těchto daňových rozhodnutí ve sporném rozhodnutí, zamítnout.

Komise se mimoto nedopustila pochybení, když měla za to, že se Irsko vzdalo daňových příjmů společností ASI a AOE, jelikož sporná daňová rozhodnutí přistoupila na metody přiřazení zisků, které vedou k výsledku, jenž by odlišné a samostatné podniky působící v tržních podmínkách nepřijaly. Tato daňová rozhodnutí totiž snižují zdanitelné zisky společností ASI a AOE pro účely použití referenčních ustanovení, a tím i výši daně z příjmu právnických osob, kterou jsou povinny odvést v Irsku, ve srovnání s ostatními společnostmi zdaněnými v tomto členském státě, jejichž zdanitelné zisky odrážejí ceny stanovené na trhu za obvyklých tržních podmínek. Taková opatření tedy snižují náklady, jež obvykle zatěžují rozpočet podniku, takže skutečně vedou ke zvýhodnění poskytnutému „ze státních prostředků“.

Konečně Soudní dvůr zamítl jako neopodstatněné žalobní důvody vycházející zejména z porušení práva být vyslechnut v rámci řízení, které vedlo k přijetí sporného rozhodnutí, z porušení zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, jakož i z toho, že Komise překročila své pravomoci a zasáhla do pravomocí členských států v rozporu se zásadou jejich daňové autonomie.

S ohledem na výše uvedené Soudní dvůr zamítl žaloby na neplatnost podané k Tribunálu v plném rozsahu.

5. Vrácení pokuty

Rozsudek ze dne 11. června 2024 (velký senát), Komise v. Deutsche Telekom (C-221/22 P, [EU:C:2024:488](#))

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská soutěž – Články 266 SFEU a 340 SFEU – Rozsudek, kterým se snižuje částka pokuty uložené Evropskou komisí – Vrácení neoprávněně získané částky Komisí – Povinnost vyplatit úroky – Kvalifikace – Paušální náhrada škody za ztrátu požitků plynoucích z neoprávněně zaplacené částky pokuty – Použitelná sazba“

Velký senát Soudního dvora zamítl kasační opravný prostředek podaný Evropskou komisí proti rozsudku Tribunálu, kterým jí bylo uloženo zaplatit společnosti Deutsche Telekom AG odškodnění ve výši 1 750 522 eura jako náhradu škody způsobené odmítnutím zaplatit úroky z částky, která měla být vrácena tomuto podniku v důsledku snížení pokuty, kterou podnik předběžně zaplatil.

Rozhodnutím ze dne 15. října 2014²⁸⁰ uložila Komise společnosti Deutsche Telekom AG pokutu ve výši 31 070 000 eur za zneužití dominantního postavení na slovenském trhu širokopásmových telekomunikačních služeb.

Společnost Deutsche Telekom podala žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí, přičemž zároveň předběžně zaplatila pokutu dne 16. ledna 2015. Rozsudkem ze dne 13. prosince 2018²⁸¹ Tribunál částečně vyhověl této žalobě a snížil částku pokuty o 12 039 019 eur. Dne 19. února 2019 Komise tuto částku vrátila společnosti Deutsche Telekom.

V dopise ze dne 28. června 2019 Komise naproti tomu odmítla zaplatit společnosti Deutsche Telekom úroky za období ode dne zaplacení pokuty do dne vrácení části pokuty, o níž bylo rozhodnuto, že je neoprávněná (dále jen „dotčené období“).

Tribunál²⁸², kterému byla předložena žaloba podaná společností Deutsche Telekom, rozhodl, že odmítnutí Komise zaplatit úroky představuje dostatečně závažné porušení čl. 266 prvního pododstavce SFEU²⁸³, které může založit mimosmluvní odpovědnost Evropské unie. S ohledem na existenci přímé příčinné souvislosti mezi tímto porušením a újmou, která spočívá ve ztrátě úroků z prodlení z neoprávněně zaplacené částky pokuty v průběhu dotčeného období, přiznal Tribunál

²⁸⁰ Rozhodnutí Komise C(2014) 7465 final ze dne 15. října 2014 v řízení podle článku 102 SFEU a článku 54 Dohody o EHP [věc AT.39523 – Slovak Telekom] ve znění opraveném rozhodnutím C(2014) 10119 final ze dne 16. prosince 2014, jakož i rozhodnutím C(2015) 2484 final ze dne 17. dubna 2015.

²⁸¹ Rozsudek ze dne 13. prosince 2018, Deutsche Telekom v. Komise (T-827/14, [EU:T:2018:930](#)).

²⁸² Rozsudek ze dne 19. ledna 2022, Deutsche Telekom v. Komise (T-610/19, [EU:T:2022:15](#), dále jen „napadený rozsudek“).

²⁸³ Toto ustanovení stanoví povinnost orgánů, jejichž akt je zrušen rozsudkem soudu Unie, přijmout veškerá opatření vyplývající z tohoto rozsudku.

společnosti Deutsche Telekom odškodnění ve výši 1 750 522,38 eur, vypočtené tak, že se použila *per analogiam* úroková sazba stanovená v čl. 83 odst. 2 písm. b) nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012²⁸⁴, a sice refinanční sazba ECB platná v lednu 2015, zvýšená o tři a půl procentních bodů.

Komise podala proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve zamítl námitku nepřipustnosti vznesenou společností Deutsche Telekom, vycházející ze skutečnosti, že kasační opravný prostředek ve skutečnosti nesměřuje proti napadenému rozsudku, ale proti rozsudku Soudního dvora Printeos²⁸⁵, z něhož Tribunál ve svém rozsudku vycházel.

V tomto ohledu Soudní dvůr poznamenává, že Komise si stejně jako každý jiný účastník řízení o kasačním opravném prostředku musí zachovat možnost zpochybnit právní zásady, které Tribunál uplatnil v rozsudku, jehož zrušení je navrhováno, i když tyto zásady byly rozvinuty v rozsudcích, které nemohou nebo již nemohou být předmětem kasačního opravného prostředku.

V projednávaném případě Komise sama tvrdila, že její kasační opravný prostředek směřuje k tomu, aby Soudní dvůr znovu přezkoumal judikaturu vycházející z rozsudku Printeos, jak ji použil Tribunál v napadeném rozsudku. Vzhledem k tomu, že argumentace předložená Komisí mimoto dostatečně přesně identifikuje kritizované části napadeného rozsudku, jakož i důvody, proč je tento rozsudek podle ní stížen nesprávným právním posouzením, prohlásil Soudní dvůr kasační opravný prostředek za přípustný.

Ve věci samé Soudní dvůr zaprvé zamítl důvod kasačního opravného prostředku Komise vycházející z nesprávného právního posouzení, kterého se dopustil Tribunál při výkladu článku 266 SFEU.

V tomto ohledu Soudní dvůr připomněl, že podle článku 266 prvního pododstavce SFEU je orgán, jehož akt byl prohlášen za neplatný, povinen přijmout opatření vyplývající z rozsudku, kterým byl tento akt prohlášen za neplatný s účinkem *ex tunc*. To vede zejména k úhradě částek neoprávněně vybraných na základě tohoto aktu, jakož i k zaplacení úroků z prodlení. V tomto kontextu úhrada úroků představuje opatření ke splnění povinností vyplývajících ze zrušujícího rozsudku, jelikož slouží k paušální náhradě ztráty požitků plynoucích z pohledávky, a podněcuje dlužníka, aby tomuto rozsudku vyhověl v co nejkratší lhůtě.

Obecně platí, že byly-li peněžní částky vybrány v rozporu s unijním právem, ať již vnitrostátním orgánem nebo orgánem, institucí nebo jiným subjektem Unie, musí být tyto peněžní částky vráceny a toto vrácení musí být navýšeno o úroky za celé období od data vyplacení těchto peněžních částek do data jejich vrácení, což je výrazem obecné zásady vrácení neoprávněně vybrané částky.

Z toho vyplývá, že se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když rozhodl, že Komise porušila čl. 266 první pododstavec SFEU tím, že odmítla zaplatit společnosti Deutsche Telekom úroky z částky pokuty neoprávněně získané za dotčené období.

Platnost tohoto závěru není zpochybněna skutečností, že Tribunál opakovaně kvalifikoval úroky dlužné Komisí v projednávané věci jako „úroky z prodlení“, což je pojem, který odkazuje na existenci prodlení dlužníka s platbou, jakož i na úmysl jej sankcionovat. Tato kvalifikace, jakkoli může být sporná s ohledem na účel dotčených úroků, totiž nic nemění na tom, že Tribunál měl za to, že Komise

²⁸⁴ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012 ze dne 29. října 2012 o prováděcích pravidlech k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012, kterým se stanoví finanční pravidla o souhrnném rozpočtu Unie (Úř. věst. 2012, L 362, s. 1).

²⁸⁵ Rozsudek ze dne 20. ledna 2021, Komise v. Printeos (C-301/19 P, [EU:C:2021:39](#)).

byla povinna doplnit vrácení neoprávněně získané částky o úroky, jejichž cílem je paušální odškodnění společnosti Deutsche Telekom z důvodu ztráty požitků z této částky, v souladu se zásadami připomenutými výše.

Stejně tak se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení, když odmítl argumenty Komise vycházející z čl. 90 odst. 4 písm. a) nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012, podle kterého Komise vrátí dotyčné třetí osobě neoprávněně získané částky spolu s „naběhlými úroky“. Touto případnou povinností zaplatit skutečně vzniklé úroky totiž není dotčena povinnost, kterou má v každém případě Komise podle čl. 266 prvního pododstavce SFEU, zaplatit dotyčnému podniku paušální náhradu za ztrátu požitků vyplývající z převodu peněžité částky odpovídající neoprávněně zaplacené pokutě na Komisi, a to i v případě, že investice částky pokuty zaplacené předběžně uvedeným podnikem nedosáhla výnosu.

Soudní dvůr rovněž potvrdil analýzu Tribunálu, podle které povinnost Komise zaplatit úroky ode dne předběžného výběru pokuty nezasahuje do odrazující funkce pokut, která musí být v souladu s požadavky na účinnou soudní ochranu. Odrazujícího účinku pokut se každopádně nelze dovolávat v kontextu pokut, které byly zrušeny nebo sníženy unijním soudem, jelikož Komise se nemůže dovolávat aktu prohlášeného za protiprávní za účelem odrazení.

Zadruhé Soudní dvůr analyzuje důvod kasačního opravného prostředku Komise, podle kterého se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že sazba úroků dlužných společnosti Deutsche Telekom činí sazbu refinancování ECB zvýšenou o 3,5 procentního bodu, analogicky s čl. 83 odst. 2 písm. b) nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012.

V tomto ohledu připomíná, že z judikatury Soudního dvora vyplývá, že pro účely určení výše úroků, které musí být zaplacený podniku, který zaplatil pokutu uloženou Komisí, v návaznosti na zrušení nebo snížení této pokuty, musí tento orgán použít článek 83 tehdy platného nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012, který stanovil několik úrokových sazeb pro pohledávky, jež nebyly uhrazeny ke konečnému datu.

Soudní dvůr uvádí, že sazba stanovená v odst. 2 písm. b) tohoto článku 83, kterou Tribunál použil obdobně v projednávané věci, sice nestanoví sazbu úroků odpovídajících takové paušální náhradě škody, jako je náhrada dotčená v projednávané věci, ale odlišný případ prodlení s platbou. Právě z tohoto důvodu Tribunál použil toto ustanovení obdobně. Tribunál se přitom tím, že použil obdobně sazbu refinancování ECB zvýšenou o 3,5 procentního bodu, která se nejeví jako nerozumná nebo nepřiměřená s ohledem na účel dotčených úroků, nedopustil žádného nesprávného právního posouzení při výkonu pravomoci, která je mu přiznána v rámci řízení o určení mimosmluvní odpovědnosti Unie.

Soudní dvůr mimoto odmítl podpůrnou argumentaci Komise směřující k tomu, aby byla pro případ poskytnutí finanční záruky použita obdobně sazba ve výši 1,55 % stanovená v čl. 83 odst. 4 nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012.

V tomto ohledu Soudní dvůr uvedl, že podnik, který podal žalobu proti rozhodnutí Komise, jímž mu byla uložena pokuta, a zároveň předběžně zaplatil tuto pokutu, se nenachází ve stejné situaci jako podnik, který zřizuje bankovní záruku, dokud nedojde k vyčerpání opravných prostředků. Vzhledem k tomu, že posledně uvedený podnik nepřevodil peněžní částku odpovídající výši uložené pokuty, nemůže být Komise povinna mu vrátit neoprávněně získanou částku. Jediná finanční újma, kterou dotyčný podnik případně utrpěl, vyplývá z jeho vlastního rozhodnutí o zřízení bankovní záruky.

Soudní dvůr konečně zdůraznil, že pokud by Komise měla mít za to, že stávající právní předpisy náležitě nezohledňují takovou situaci, jako je situace, která je základem projednávané věci, bylo by na ní nebo případně na unijním normotvůrci, aby tuto mezeru zaplnily. Nicméně s ohledem na skutečnost, že povinnost Komise spojit s úroky vrácení pokuty, kterou unijní soud zcela nebo částečně zrušil, vyplývá z čl. 266 prvního pododstavce SFEU, musí každá nová metoda nebo způsob výpočtu

těchto úroků respektovat cíle sledované takovými úroky. V důsledku toho se úroková sazba použitelná na tyto úroky nemůže omezit na kompenzaci měnového znehodnocení, aniž se pokryla paušální náhrada škody za dočasné upření požitků z finančních prostředků odpovídajících částce, kterou Komise neoprávněně vybrala.

Z těchto důvodů Soudní dvůr zamítl druhý důvod kasačního opravného prostředku Komise, a tudíž zamítl kasační opravný prostředek v plném rozsahu.

XIV. Sbližování právních předpisů

1. (Průmyslové) vzory Společenství

Usnesení ze dne 27. února 2024 (velký senát), EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, [EU:C:2024:172](#))

„Kasační opravný prostředek – Duševní vlastnictví – (Průmyslové) vzory Společenství – Smlouva o patentové spolupráci (Smlouva PCT) – Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví – Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví – Článek 4 – Nařízení (ES) č. 6/2002 – Článek 41 – Přihláška (průmyslového) vzoru – Právo přednosti – Uplatnění práva přednosti na základě mezinárodní přihlášky podané na základě Smlouvy PCT – Lhůta – Výklad v souladu s článkem 4 této úmluvy – Meze“

Velký senát Soudního dvora tím, že vyhověl kasačnímu opravnému prostředku podanému Úřadem Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) proti rozsudku Tribunálu ve věci The KaiKai Company Jaeger Wichmann v. EUIPO (Tělocvičné nebo sportovní přístroje a zařízení)²⁸⁶, upřesnil vymezení mezi přímým účinkem mezinárodních dohod a výkladem aktů sekundárního práva v souladu s těmito dohodami a vyjádřil se k mezím takového konformního výkladu.

Dne 24. října 2018 podala žalobkyně, společnost The KaiKai Company Jaeger Wichmann GbR, u EUIPO přihlášku k zápisu dvanácti (průmyslových) vzorů Společenství, přičemž uplatnila právo přednosti založené na mezinárodní patentové přihlášce podané dne 26. října 2017 na základě Smlouvy o patentové spolupráci (Smlouva PCT)²⁸⁷.

EUIPO vyhověl přihlášce, ale právo přednosti zamítl z důvodu, že den, kdy byla podána dřívější mezinárodní přihláška, předcházela o více než šest měsíců dni, kdy byla podána přihláška k zápisu. Článek 41 odst. 1 nařízení č. 6/2002²⁸⁸ totiž stanoví, že osoba, která řádně podala dřívější přihlášku (průmyslového) vzoru nebo užitného vzoru, požívá pro účely podání pozdější přihlášky (průmyslového) vzoru Společenství právo přednosti po dobu šesti měsíců ode dne podání první přihlášky. EUIPO měl přitom za to, že i když mezinárodní přihláška podaná na základě Smlouvy PCT může v zásadě založit právo přednosti podle uvedeného čl. 41 odst. 1, jelikož široká definice pojmu „patent“ uvedená v článku 2 Smlouvy PCT zahrnuje rovněž užitné vzory uvedené v tomto čl. 41 odst. 1, uplatnění takového práva přednosti rovněž podléhá lhůtě šesti měsíců, která v projednávané věci nebyla dodržena.

Rozsudkem ze dne 14. dubna 2021 Tribunál rozhodnutí EUIPO zrušil. Rozhodl, že čl. 41 odst. 1 nařízení č. 6/2002 obsahuje mezeru, jelikož nestanoví lhůtu pro uplatnění práva přednosti „mezinárodní patentové přihlášky“ v rámci pozdější přihlášky (průmyslového) vzoru. Tribunál měl za to, že cílem tohoto ustanovení je uvést toto nařízení do souladu se závazky vyplývajícími z článku 4 Pařížské úmluvy²⁸⁹, a že je tudíž třeba vyplnit tuto mezeru použitím uvedeného článku 4. Tribunál v podstatě konstatoval, že podle uvedeného článku 4 určuje délku takové lhůty přednosti povaha

²⁸⁶ Rozsudek ze dne 14. dubna 2021, The KaiKai Company Jaeger Wichmann v. EUIPO (Tělocvičné nebo sportovní přístroje a zařízení) (T-579/19, [EU:T:2021:186](#)).

²⁸⁷ Smlouva PCT byla uzavřena ve Washingtonu dne 19. června 1970 a byla naposledy změněna dne 3. října 2001 (*Recueil des traités des Nations unies*, svazek 1160, č. 18336, s. 231).

²⁸⁸ Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. 2002, L 3, s. 1; Zvl. vyd. 13/27, s. 142).

²⁸⁹ Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví, podepsaná v Paříži dne 20. března 1883, naposledy revidovaná ve Stockholmu dne 14. července 1967 a pozměněná dne 28. září 1979 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 828, č. 11851, s. 305).

staršího práva, takže tato lhůta činila dvanáct měsíců. Tribunál z toho dovodil, že se EUIPO dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že lhůta použitelná na uplatnění dotčeného práva přednosti je šest měsíců.

EUIPO podal dne 23. června 2021 proti tomuto rozsudku kasační opravný prostředek, přičemž předložil jediný důvod kasačního opravného prostředku vycházející z porušení čl. 41 odst. 1 nařízení č. 6/2002. V rámci tohoto důvodu kasačního opravného prostředku EUIPO Tribunálu v podstatě vytýká, že přímo použil článek 4 Pařížské úmluvy, když vyloučil použití jasného a taxativního ustanovení uvedeného čl. 41 odst. 1, aby jej nahradil nesprávným výkladem tohoto článku 4.

Podáním došlým téhož dne EUIPO požádal, aby byl jeho kasační opravný prostředek uznán přijatelným v souladu s čl. 58a třetím pododstavcem statutu. Usnesením ze dne 10. prosince 2021²⁹⁰ Soudní dvůr uznal kasační opravný prostředek přijatelným.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde v první řadě o účinky Pařížské úmluvy v unijním právním řádu, Soudní dvůr nejprve připomněl, že ačkoli Unie tuto úmluvu neuzavřela, pravidla stanovená některými články této úmluvy, včetně jejího článku 4, jsou začleněna do Dohody TRIPS²⁹¹, která byla uzavřena Uníí. Je tedy třeba mít za to, že tato pravidla mají stejné účinky jako Dohoda TRIPS.

Soudní dvůr následně upřesnil, že ustanovení Dohody TRIPS postrádají vzhledem ke své povaze a struktuře přímý účinek. Kromě toho článek 4 Pařížské úmluvy nespadá ani do dvou výjimečných situací, kdy se jednotlivci mohou před unijním soudem přímo dovolávat ustanovení dohod WTO. Článek 41 nařízení č. 6/2002 totiž výslovně neodkazuje na uvedený článek 4. Kromě toho není účelem tohoto článku 41 provést do unijního právního řádu konkrétní povinnost vyplývající z dohod WTO. Toto nařízení je naopak výrazem vůle unijního normotvůrce zaujmout pro jedno z práv průmyslového vlastnictví, na která se vztahuje Pařížská úmluva, přístup vlastní unijnímu právnímu řádu tím, že zavádí zvláštní režim jednotné a nedělitelné ochrany (průmyslových) vzorů Společenství na území Unie, jehož nedílnou součástí je právo přednosti stanovené v uvedeném článku 41.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že pravidla stanovená v článku 4 Pařížské úmluvy nemají přímý účinek, a tedy nemají takovou povahu, aby založila jednotlivcům práva, jichž by se mohli dovolávat přímo na základě unijního práva. Právo přednosti pro podání přihlášky (průmyslového) vzoru Společenství je tudíž upraveno článkem 41 nařízení č. 6/2002 a hospodářské subjekty se nemohou přímo dovolávat uvedeného článku 4.

Konečně Soudní dvůr zdůraznil, že jelikož Dohoda TRIPS je pro Unii závazná, a má tudíž přednost před akty unijního sekundárního práva, musí být tyto akty vykládány v co největším možném rozsahu v souladu s ustanoveními této Dohody. Z toho vyplývá, že nařízení č. 6/2002 musí být vykládáno v co největším možném rozsahu v souladu s pravidly stanovenými články Pařížské úmluvy, včetně zejména jejího článku 4, jež jsou začleněna do Dohody TRIPS.

Ve druhé řadě Soudní dvůr konstatoval, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení tím, že zjevně překročil meze konformního výkladu čl. 41 odst. 1 nařízení č. 6/2002 a ve skutečnosti přímo použil článek 4 Pařížské úmluvy, jak byl vyložen tímto soudem, na úkor jasného znění tohoto čl. 41 odst. 1 a při nerespektování taxativní povahy posledně zmíněného ustanovení.

²⁹⁰ Usnesení ze dne 10. prosince 2021, EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann (C-382/21 P, [EU:C:2021:1050](#)).

²⁹¹ Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), je přílohou 1 C Dohody o zřízení Světové obchodní organizace (WTO), která byla uzavřena v Marrákeši dne 15. dubna 1994 a schválena rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986-1994) (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80).

Z jasného znění a taxativní povahy uvedeného čl. 41 odst. 1 totiž jednoznačně vyplývá, že mezinárodní přihláška podaná na základě Smlouvy PCT může založit právo přednosti podle tohoto ustanovení pouze tehdy, pokud je předmětem dotčené mezinárodní přihlášky užitný vzor, a dále že lhůta pro uplatnění tohoto práva přednosti na základě takové přihlášky je lhůta šesti měsíců, výslovně stanovená v uvedeném ustanovení.

Pokud jde ve třetí řadě o výklad článku 4 Pařížské úmluvy provedený Tribunálem, podle kterého toto ustanovení umožňuje uplatnit právo přednosti dřívější „mezinárodní patentové přihlášky“ při podání pozdější přihlášky (průmyslového) vzoru ve lhůtě dvanácti měsíců, Soudní dvůr uvedl, že tento výklad je rovněž stižen nesprávným právním posouzením.

Z oddílů A, C a E uvedeného článku 4, vykládaných ve vzájemném spojení, totiž vyplývá, že tento článek neumožňuje takovéto uplatnění práva přednosti, a tedy *a fortiori* nestanoví pravidla týkající se lhůty k tomu stanovené přihlašovatelem. Pouze mezinárodní přihláška podaná na základě Smlouvy PCT týkající se užitného vzoru tak může založit právo přednosti pro přihlášku (průmyslového) vzoru na základě uvedeného článku 4, a to ve lhůtě šesti měsíců uvedené v jeho oddílu E odst. 1.

S ohledem na všechny tyto skutečnosti Soudní dvůr vyhověl jedinému důvodu kasačního opravného prostředku, zrušil rozsudek Tribunálu a rozhodl o žalobě v prvním stupni tak, že ji zamítl.

2. Humánní léčivé přípravky

Rozsudek ze dne 14. března 2024, D & A Pharma Komise (C-291/22 P, [EU:C:2024:228](#))

„Kasační opravný prostředek – Humánní léčivé přípravky – Žádost o registraci – Nezávislost odborníků konzultovaných Výborem pro humánní léčivé přípravky (CHMP) Evropské agentury pro léčivé přípravky (EMA) – Článek 41 Listiny základních práv Evropské unie – Právo na řádnou správu – Požadavek objektivní nestrannosti – Kritéria pro ověření neexistence konfliktu zájmů – Pokyny EMA týkající se konkurenčních zájmů – Činnost hlavního zkoušejícího, konzultanta nebo strategického poradce ve farmaceutickém průmyslu – Konkurenční výrobky – Přezkumné řízení – Nařízení (ES) č. 726/2004 – Články 56, 62 a 63 – Pokyny EMA – Poradenství vědecké poradní skupiny (VPS) nebo skupiny odborníků ad hoc“

Soudní dvůr vyhověl kasačnímu opravnému prostředku podanému společností Debrégeas et associés Pharma SAS (D & A Pharma) (dále jen „D & A Pharma“) proti rozsudku Tribunálu ve věci D & A Pharma v. Komise a EMA (dále jen „napadený rozsudek“)²⁹². Soudní dvůr přitom objasnil dosah zásad, které musí být dodrženy v řízení vedeném Evropskou agenturou pro léčivé přípravky (EMA) při hodnocení léčivých přípravků.

²⁹² Rozsudek ze dne 2. března 2022, D & A Pharma v. Komise a EMA (T-556/20, [EU:T:2022:111](#)).

Navrhovatelka podala u EMA na základě nařízení č. 507/2006²⁹³ žádost o podmíněčnou registraci léčivého přípravku Hopveus. Výbor pro humánní léčivé přípravky (dále jen „CHMP“) vydal k této žádosti záporné stanovisko. V návaznosti na žádost o přezkum tohoto stanoviska předloženou na základě nařízení č. 726/2004²⁹⁴, CHMP svolal skupinu odborníků *ad hoc*, které se účastnil mimo jiné odborník, jenž byl zároveň hlavním zkoušejícím pro léčivý přípravek AD 04. Jelikož tato skupina odborníků vydala rovněž záporné stanovisko, Komise dne 6. července 2020 zamítla žádost o podmíněčnou registraci (dále jen „sporné rozhodnutí“).

Poté, co Tribunál zamítl její žalobu proti spornému rozhodnutí, podala navrhovatelka proti napadenému rozsudku projednávaný kasační opravný prostředek.

Závěry Soudního dvora

K návrhu na zrušení napadeného rozsudku

Soudní dvůr připomněl, že objektivní nestrannost CHMP, a tedy EMA, může být ohrožena, jestliže konflikt zájmů u jednoho z členů CHMP může vést k překrývání funkcí, a to nezávisle na osobním chování tohoto člena. Takové porušení může vést k protiprávnosti rozhodnutí přijatého Komisí na konci řízení. Objektivní nestrannost CHMP je rovněž ohrožena, pokud je odborník, který se nachází v situaci konfliktu zájmů, součástí skupiny odborníků, kterou tento výbor konzultuje v rámci přezkumu, jenž vede ke stanovisku EMA a k rozhodnutí Komise o žádosti o registraci.

Stanovisko formulované skupinou odborníků svolanou CHMP má totiž potenciálně rozhodující vliv na stanovisko EMA a prostřednictvím tohoto stanoviska na rozhodnutí Komise. Každý člen této skupiny přitom může značně ovlivnit diskuse a porady, které probíhají důvěrně v rámci uvedené skupiny.

Na rozdíl od toho, co rozhodl Tribunál, tedy konflikt zájmů u člena skupiny odborníků, kterou CHMP konzultoval, činí v podstatné míře řízení vadným. Skutečnost, že po svých diskuzích a poradách tato skupina odborníků kolektivně formuluje svůj názor, takovou vadu neodstraňuje.

Nelze požadovat, aby osoby, jejichž záležitosti řeší orgán, instituce nebo jiný subjekt Unie, předložily důkazy o konkrétních indiciích podjatosti. Objektivní nestrannost se totiž posuzuje na základě kritérií, která jsou nezávislá na konkrétním chování dotýčných odborníků.

Pokud jde o tato kritéria, která musí umožnit zajistit nestrannost a nezávislost osob přispívajících k vypracování vědeckých stanovisek EMA, Soudní dvůr zaprvé uvedl, že k tomu, aby EMA mohla účinně naplňovat cíl, který jí byl vytyčen, a s ohledem na komplexní technické posuzování, jež musí provádět, se její široká posuzovací pravomoc projevuje zejména ve vymezení uvedených kritérií.

Nicméně bez ohledu na existenci této široké posuzovací pravomoci a význam sledovaného veřejného zájmu je EMA při výkonu svých pravomocí vázána požadavky Listiny základních práv Evropské unie, která stanoví, že každé omezení výkonu práv a svobod musí respektovat podstatu těchto práv a svobod, jakož i zásadu proporcionality.

Z toho vyplývá, že i když cíl obecného zájmu spočívající v nutnosti mít k dispozici nejlepší možné vědecké poradenství může odůvodnit zmírnění požadavku objektivní nestrannosti osob, což je požadavek, který vyplývá ze základního práva na řádnou správu, musí EMA respektovat hlavní podstatu tohoto základního práva, jakož i zásadu proporcionality. Zejména nelze připustit, aby tato

²⁹³ Nařízení Komise (ES) č. 507/2006 ze dne 29. března 2006 o podmíněčné registraci pro humánní léčivé přípravky spadající do oblasti působnosti nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 (Úř. věst. 2006, L 92, s. 6).

²⁹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 726/2004 ze dne 31. března 2004, kterým se stanovují postupy Unie pro registraci humánních léčivých přípravků a dozor nad nimi a kterým se zřizuje Evropská agentura pro léčivé přípravky (Úř. věst. 2004, L 136, s. 1; Zvl. vyd. 13/34, s. 229), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/5 ze dne 11. prosince 2018 (Úř. věst. 2019, L 4, s. 24).

agentura pod záminkou maximalizace počtu dostupných odborníků stanovila omezení výkonu jejich mandátu, která se jeví jako nedostatečná k zajištění nestranného řízení. Tak by tomu bylo v případě, kdyby bylo odborníkům, jejichž činnosti ukazují na trvalý zájem týkající se konkurenčního výrobku k dotčenému výrobku, dovoleno být členy skupiny odborníků svolané CHMP za účelem přezkumu této žádosti o registraci posledně uvedeného výrobku.

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že pokyny EMA týkající se konkurenčních zájmů definují pojem „konkurenční výrobek“ jako „léčivý přípravek, který se zaměřuje na podobnou populaci pacientů se stejným klinickým cílem (a sice léčit konkrétní onemocnění, předcházet mu nebo je diagnostikovat) a je potenciálním komerčním konkurujícím výrobkem“.

Tato definice odráží kritérium použité judikaturou Soudního dvora pro posouzení, zda jsou dva farmaceutické výrobky na daném trhu konkurenční. Podle této judikatury je tomu tak v případě, kdy jsou tyto výrobky pro stejnou léčebnou indikaci zaměnitelné nebo nahraditelné.

Právě na základě přezkumu, jenž má za cíl určit, zda v případě uvádění léčivých přípravků AD 04 a Hopveus na trh tyto výrobky, které jsou oba vyvinuty za účelem léčby závislosti na alkoholu, vykazují takový stupeň zaměnitelnosti nebo nahraditelnosti, je třeba dospět k závěru o existenci, nebo neexistenci potenciální hospodářské soutěže mezi těmito dvěma výrobky.

Toto posouzení zaměnitelnosti nebo nahraditelnosti nesmí být provedeno pouze s ohledem na objektivní vlastnosti těchto výrobků. Přezkum potenciální obchodní hospodářské soutěže mezi dotčenými výrobky musí totiž spočívat na celkovém posouzení skutečností, které mohou být vzaty v úvahu při hodnocení, zda pacienti a jejich předepisující lékaři budou moci v jednom výrobku spatřovat platnou alternativu k druhému.

Tribunál tím, že vyloučil možnost hospodářské soutěže z důvodu, že léčivé přípravky AD 04 a Hopveus mají odlišné klinické cíle a cílí na různé skupiny pacientů, a sice v případě prvního na pacienty, kteří mají v úmyslu omezit jejich konzumaci alkoholu, a v případě druhého na pacienty, kteří mají v úmyslu tuto spotřebu jednoduše ukončit, takové celkové posouzení neprovedl.

V tomto ohledu měl Soudní dvůr za to, že pouhý rozdíl v intenzitě terapeutického účinku dvou přípravků, které mají léčit tutéž nemoc, může právě podněcovat některé pacienty trpící touto nemocí k tomu, aby v rámci léčby jeden z těchto přípravků nahradili druhým z těchto přípravků v závislosti na vývoji jejich příznaků nebo zvážení terapeutické vhodnosti a účinnosti ze strany jejich předepisujících lékařů.

V důsledku toho Tribunál opomněl přezkoumat, zda si uvedené výrobky mohly vzájemně konkurovat zejména s ohledem na okolnost, že průběh léčby téhož pacienta může vést jeho lékaře k tomu, aby mu během této léčby předepsal tyto dva výrobky alternativně v závislosti na příznacích a zvážení terapeutické vhodnosti a účinnosti.

Zatřetí Soudní dvůr poznamenal, že EMA musí v každém případě vykládat a uplatňovat své pokyny týkající se konkurenčních zájmů v souladu s Listinou základních práv Evropské unie.

V projednávané věci pokyny týkající se konkurenčních zájmů ukládají odborníkům, kteří mají aktuální konkurenční zájem jakožto hlavní zkoušející, zmírňující opatření, podle kterého tito odborníci mohou, v řízeních týkajících se „dotčeného léčivého přípravku“ být zapojeni „pouze do diskusí“, což znamená, že se neúčastní „konečných jednání a hlasování“. Toto zmírňující opatření nemůže být pod hrozbou nepřiměřeného omezení ochrany objektivní nestrannosti vykládáno nebo uplatňováno v tom smyslu, že odborník, který je současně hlavním zkoušejícím pro výrobek konkurenční k dotčenému výrobku, se může podílet na práci skupiny odborníků, kterou CHMP konzultuje v řízení o přezkumu žádosti o registraci dotčeného výrobku.

Taková účast by z podstaty nebyla způsobilá zaručit, že dotčené přezkumné řízení bude probíhat nestranně. Zamítnutí registrace konkurenčního výrobku, který je předmětem přezkumu, může představovat značný obchodní zájem pro podnik, z jehož iniciativy nebo pod jehož sponzorstvím takový odborník vykonává svou činnost hlavního zkoušejícího.

Z toho vyplývá, že napadený rozsudek je stížen nesprávným právním posouzením, jelikož výklad pokynů týkajících se konkurenčních zájmů provedený Tribunálem je neslučitelný se zásadou objektivní nestrannosti.

Stejně tak omezení – ve smyslu pokynů týkajících se konkurenčních zájmů – uložená odborníkům nemohou být na rozdíl od toho, co měl Tribunál za to, vykládána a uplatňována v tom smyslu, že konzultant nebo strategický poradce pro jednotlivé léčivé přípravky farmaceutického podniku může být členem skupiny odborníků *ad hoc* svolané CHMP za účelem přezkumu žádosti o registraci podané pro výrobek, který konkuruje jednomu z těchto jednotlivých léčivých přípravků. Takový výklad je totiž rovněž neslučitelný se zásadou objektivní nestrannosti.

Důvod kasačního opravného prostředku vycházející z nedodržení zásady objektivní nestrannosti je tudíž opodstatněný a odůvodňuje zrušení napadeného rozsudku.

K žalobě podané k Tribunálu

Soudní dvůr nejprve poznamenal, že z pokynů k přezkumnému řízení vyplývá, že se EMA zavazuje, že CHMP systematicky konzultuje vědeckou poradní skupinu (dále jen „VPS“), pokud žadatel o přezkum včas a řádně odůvodněným způsobem požádá o takovou konzultaci. Z toho rovněž vyplývá, že VPS, na kterou se pro tento účel obrací, musí být ta, která je zřízena v terapeutické oblasti, do níž daný výrobek patří, a pokud v této oblasti není zřízena žádná VPS, bude svolána skupina odborníků *ad hoc*.

CHMP musí jakožto příslušný výbor EMA uplatňovat pravidla chování stanovená touto agenturou, k nimž patří pokyny k přezkumnému řízení. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že orgán, instituce nebo jiný subjekt Unie se přijetím pravidel chování a zveřejněním oznámení, že je použije na případy jimi dotčené, sám omezuje při výkonu své posuzovací pravomoci.

Z důvodu omezení posuzovací pravomoci EMA, které je stejným způsobem uloženo CHMP, měl Soudní dvůr za to, že CHMP zjevně překračuje meze této posuzovací pravomoci, když se rozhodne svolat skupinu odborníků *ad hoc*, i když konstatoval, že léčebná indikace dotčeného výrobku spadá přinejmenším převážně do terapeutické oblasti, pro kterou je zřízena VPS, nebo když se rozhodne svolat skupinu odborníků *ad hoc* na základě skutečností, které se již týkají věcného posouzení žádosti o přezkum ze strany CHMP nebo na základě hypotetických úvah.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že konzultace VPS umožňuje CHMP získat stanovisko vypracované stálými odborníky této VPS. Kromě toho tato takzvaná „hlavní“ skupina VPS může být doplněna dalšími odborníky, kteří se specializují na řešení specifických problémů vyplývajících z otázek, které CHMP hodlá položit. Konzultace s takovou skupinou odborníků, která zahrnuje jednak skupinu, která vzhledem ke své trvalé povaze a vyváženému složení zajišťuje kontinuitu a soudržnost při vyřizování spisů, a jednak další odborníky specializované na řešení specifických problémů vznesených v rámci přezkumu, zaručuje vypracování „nejlepšího možného vědeckého poradenství“ a umožňuje tak agentuře EMA splnit úkol, který je jí svěřen.

Za těchto podmínek nemůže být svolání skupiny odborníků *ad hoc* v terapeutické oblasti, v níž je zřízena VPS, povoleno na základě úvahy CHMP, že skupina odborníků *ad hoc* by byla lépe schopna odpovědět na jeho otázky než zřízená VPS, případně posílená o další odborníky.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že rozhodnutí o svolání skupiny odborníků *ad hoc* namísto VPS pro psychiatrii představuje vadu, kterou je stížen postup přijímání stanoviska EMA. V důsledku toho je postup přijetí sporného rozhodnutí sám o sobě stížen formální vadou.

Soudní dvůr tudíž sporné rozhodnutí zrušil.

3. Kontrola nabývání a držení zbraní

Rozsudek ze dne 5. března 2024 (velký senát), *Défense Active des Amateurs d'Armes* a další (C-234/21, [EU:C:2024:200](#))

„Řízení o předběžné otázce – Sbližování právních předpisů – Směrnice 91/477/EHS – Kontrola nabývání a držení zbraní – Zakázané palné zbraně nebo palné zbraně podléhající povolení – Samonabíjecí palné zbraně – Směrnice 91/477, ve znění směrnice (EU) 2017/853 – Článek 7 odst. 4a – Možnost členských států potvrdit, obnovit nebo prodloužit povolení – Údajná nemožnost využít této možnosti pro samonabíjecí palné zbraně přeměněné na zbraně ke střelbě s využitím nábojek nebo cvičných nábojů či na salutní nebo akustické zbraně – Platnost – Článek 17 odst. 1 a články 20 a 21 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada ochrany legitimního očekávání“

Velký senát Soudního dvora, kterému Cour constitutionnelle (Ústavní soud, Belgie) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, potvrdil platnost čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477 o kontrole nabývání a držení zbraní²⁹⁵ ve znění směrnice 2017/853 z hlediska práva na vlastnictví²⁹⁶ a zásad rovnosti před zákonem²⁹⁷, zákazu diskriminace²⁹⁸ a ochrany legitimního očekávání. Podle Soudního dvora toto ustanovení, na rozdíl od výkladového předpokladu, z něhož vycházel předkládající soud, opravňuje členské státy k tomu, aby využily možnosti stanovit přechodný režim pro všechny samonabíjecí palné zbraně, které byly zákonně nabyty a registrovány před vstupem směrnice 2017/853 v platnost dne 13. června 2017, bez ohledu na to, zda se jedná o samonabíjecí palné zbraně k vystřelování jednotných střel²⁹⁹ nebo o takové zbraně přeměněné na zbraně ke střelbě s využitím nábojek nebo cvičných nábojů, dráždivých látek, jiných účinných látek nebo pyrotechnických signálních nábojů či na salutní nebo akustické zbraně (dále jen „přeměněné samonabíjecí palné zbraně“)³⁰⁰.

Défense Active des Amateurs d'Armes ASBL, NG a WL podali ke Cour constitutionnelle (Ústavní soud) žalobu na neplatnost ustanovení belgického zákona, které na rozdíl od toho, co umožňuje u samonabíjecích palných zbraní k vystřelování jednotných střel, nestanoví jakožto přechodné opatření možnost nadále držet přeměněné samonabíjecí palné zbraně nabyté před 13. červnem 2017³⁰¹. Cour constitutionnelle (Ústavní soud) měl za to, že čl. 153 bod 5° zákona ze dne 5. května

²⁹⁵ Podle čl. 7 odst. 4a směrnice Rady 91/477/EHS ze dne 18. června 1991 o kontrole nabývání a držení zbraní (Úř. věst. 1991, L 256, s. 51; Zvl. vyd. 13/11, s. 3), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017 (Úř. věst. 2017, L 137, s. 22) (dále jen „směrnice 91/477“), „[členské státy mohou potvrdit, obnovit nebo prodloužit povolení pro samonabíjecí palné zbraně zařazené do kategorie A bodů 6, 7 nebo 8 v případě palné zbraně, která byla zařazena do kategorie B a byla zákonně nabyta a registrována před 13. červnem 2017, pokud jsou splněny další podmínky stanovené v této směrnici. Členské státy mohou dále povolit, aby tyto palné zbraně byly nabyty jinými osobami, jimž členské státy udělily povolení v souladu s touto směrnicí [...]“.

²⁹⁶ Stanovené v čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv evropské unie (dále jen „Listina“).

²⁹⁷ Stanovená v článku 20 Listiny.

²⁹⁸ Stanovená v článku 21 Listiny.

²⁹⁹ Uvedené v bodech 6 až 8 „Kategorie A – Zakázané palné zbraně“ uvedené v příloze I části II A směrnice 91/477 (dále jen „kategorie A.6 až A.8“).

³⁰⁰ Uvedené v bodě 9 „Kategorie A – Zakázané palné zbraně“ uvedené v příloze I části II A směrnice 91/477 (dále jen „kategorie A.9“).

³⁰¹ Loi du 5 mai 2019 portant des dispositions diverses en matière pénale et en matière de cultes (zákon o různých ustanoveních v trestní oblasti a v oblasti náboženského vyznání) (*Moniteur belge* ze dne 24. května 2019, s. 50023) (dále jen

2019, ve spojení s článkem 163 tohoto zákona, stanoví v tomto směru rozdílné zacházení mezi osobami, které před 13. červnem 2017 zákonně nabyly a registrovaly samonabíjecí palné zbraně k vystřelování jednotných střel, a osobami, které před stejným datem zákonně nabyly a registrovaly samonabíjecí palné zbraně přeměněné ke střelbě pouze s využitím nábojek nebo cvičných nábojů, neboť se přechodný režim, který jim za určitých podmínek umožňuje nadále držet samonabíjecí palné zbraně, které jsou v současnosti zakázané, vztahuje pouze na prvně uvedené zbraně. Podle předkládajícího soudu má toto rozdílné zacházení původ v čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477, jelikož toto ustanovení členskému státu údajně neumožnilo vztáhnout takovýto přechodný režim i na tuto druhou kategorii samonabíjecích zbraní. Předkládající soud se proto rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku týkající se platnosti tohoto článku.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr nejprve ověřil správnost předpokladu, na kterém je založena otázka, která mu byla předložena, a podle kterého čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477 umožňuje členským státům stanovit přechodný režim pouze pro samonabíjecí palné zbraně k vystřelování jednotných střel, spadající do kategorií A.6 až A.8, a nikoli pro přeměněné samonabíjecí palné zbraně spadající do kategorie A.9.

V tomto ohledu v první řadě konstatoval, že ve světle znění tohoto ustanovení se možnost poskytnutá členským státům potvrdit, obnovit nebo prodloužit povolení vztahuje pouze na samonabíjecí palné zbraně spadající do kategorií A.6 až A.8, které byly před vstupem směrnice 2017/853 v platnost zařazeny do kategorie B „palné zbraně podléhající povolení“³⁰² a byly zákonně nabyty a registrovány před 13. červnem 2017³⁰³, s výhradou dodržení ostatních podmínek stanovených ve směrnici 91/477.

Jde-li v druhé řadě o kontext, do něhož je zasazen čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477, Soudní dvůr zaprvé zkoumal, zda přeměněné samonabíjecí palné zbraně spadající do kategorie A.9, které byly zákonně nabyty a registrovány před 13. červnem 2017, byly zařazeny do „kategorie B – Palné zbraně podléhající povolení“. V tomto ohledu zdůraznil, že tyto zbraně splňují navzdory jejich přeměně kritéria definující pojem „palná zbraň“ stanovená ve směrnici 91/477³⁰⁴. Jak je uvedeno v bodě 20 odůvodnění směrnice 2017/853³⁰⁵, existuje vysoké riziko, že takovéto samonabíjecí zbraně přeměněné ke střelbě s využitím nábojek nebo cvičných nábojů, mohou opětovně získat dřívější úroveň nebezpečnosti tím, že budou znovu přeměněny k vystřelování hromadné nebo jednotné střely nebo jiného projektilu působením okamžitého uvolnění chemické energie.

Pokud jde o tyto přeměněné samonabíjecí palné zbraně, Soudní dvůr nejprve poznamenal, že unijní normotvůrce je výslovně nevyloučil z definice palné zbraně. Dále upřesnění obsažené ve směrnici 2017/853, podle kterého je nezbytné řešit problém těchto přeměněných palných zbraní prostřednictvím zahrnutí těchto zbraní do působnosti směrnice 91/477³⁰⁶, nelze chápat v tom smyslu, že tyto zbraně spadají do působnosti této směrnice teprve od vstupu uvedené směrnice 2017/853 v platnost. Jeho účelem je spíše potvrdit, že přeměněné samonabíjecí palné zbraně spadají do působnosti směrnice 91/477 ve znění směrnice 2017/853. Samonabíjecí palné zbraně spadající do kategorie A.9, které byly zákonně nabyty a registrovány před 13. červnem 2017, musí být tudíž

„zákon ze dne 5. května 2019“). Články 151 až 163 tohoto zákona částečně provádějí směrnici 2017/853 do belgického právního řádu.

³⁰² Uvedené v příloze I, části II A směrnice 91/477 ve znění použitelném před vstupem směrnice 2017/853 v platnost.

³⁰³ Uvedené v příloze I části II A směrnice 91/477 ve znění směrnice 2008/51 v „Kategorii B – Palné zbraně podléhající povolení“ (dále jen „kategorie B“).

³⁰⁴ Viz čl. 1 odst. 1 směrnice 91/477, ve znění před vstupem směrnice 2017/853 v platnost, a čl. 1 odst. 1 bod 1 směrnice 91/477, ve znění směrnice 2017/853.

³⁰⁵ Viz zejména bod 20 odůvodnění směrnice 2017/853.

³⁰⁶ Viz bod 20 odůvodnění směrnice 2017/853.

považovány za zbraně zařazené do kategorie B směrnice 91/477, použitelné před vstupem směrnice 2017/853 v platnost.

Soudní dvůr zadruhé ověřil, zda přeměněné palné zbraně mohou spadat do kategorie A.9 a zároveň do některé z kategorií A.6 až A.8. V tomto ohledu uvedl, že podle znění kategorie A.9 tato kategorie zahrnuje „jakoukoliv palnou zbraň v této kategorii“, která byla přeměněna. Aby mohla palná zbraň spadat do této kategorie, musí být nejen přeměněna ke střelbě s využitím nábojek nebo cvičných nábojů, dráždivých látek, jiných účinných látek nebo pyrotechnických nábojů či na salutní nebo akustickou zbraň, ale musí též splňovat kritéria uvedená v bodech 2, 3, 6, 7 nebo 8 „kategorie A – Zakázané palné zbraně“³⁰⁷. Toto znění tedy naznačuje, že to, že došlo k takovéto přeměně zbraně, která vede k jejímu zahrnutí do kategorie A.9, nemá za následek, že by byla tato zbraň vyňata ze zařazení do kategorií A.2, A.3, A.6, A.7 nebo A.8. Na jedné straně zbraně spadající do kategorie A.9 splňují kritéria definující pojem „palná zbraň“ a na druhé straně tyto kategorie A.2, A.3, A.6, A.7 nebo A.8 nijak nerozlišují podle toho, zda palné zbraně, které jsou v nich uvedeny, byly přeměněny, či nikoli.

Jde-li v třetí řadě o cíle sledované směrnicemi 91/477 a 2017/853, Soudní dvůr zaprvé konstatoval, že účelem doplnění kategorie A.9 v průběhu legislativního postupu přijetí směrnice 2017/853 bylo objasnit, že přeměněné palné zbraně spadaly do působnosti směrnice 91/477. Naproti tomu nic nenásvědčuje tomu, že by unijní normotvůrce chtěl tímto doplněním vyjmout přeměněné palné zbraně z kategorií A.2, A.3, A.6, A.7 nebo A.8 nebo z působnosti čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477.

Zadruhé, vzhledem k tomu, že směrnice 2017/853 dodržuje základní lidská práva a ctí zásady uznané zejména Listinou³⁰⁸, konstatoval Soudní dvůr, že cílem čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477 je zajistit dodržování nabytých práv, a zejména práva na vlastnictví³⁰⁹. V tomto ohledu tento článek v podstatě umožňuje, aby členské státy ponechaly v platnosti již udělená povolení pro samonabíjecí palné zbraně spadající do kategorií A.6 až A.8, které byly před vstupem této směrnice v platnost zařazené do kategorie B a byly zákonně nabyty a registrovány před 13. červnem 2017. Směrnicí 91/477 tudíž nelze chápat v tom smyslu, že ukládá vyvlastnění držitelů takových zbraní. S ohledem na cíl zaručit dodržování nabytých vlastnických práv nemůže být čl. 7 odst. 4a, který stanoví výjimku ze zásady zákazu držení palných zbraní spadajících do kategorií A.6 až A.8, vykládán tak, že vylučuje ze své působnosti takové zbraně, které splňují též dodatečná kritéria uvedená v kategorii A.9.

Zatřetí Soudní dvůr připomněl, že cílem směrnice 91/477 je posílení vzájemné důvěry mezi členskými státy v oblasti ochrany bezpečnosti osob a zajištění veřejné bezpečnosti občanů Unie. Žádný z těchto cílů přitom nebrání tomu, aby se na držitele palných zbraní spadajících do kategorií A.6 až A.8 a zároveň do kategorie A.9 vztahoval přechodný režim stanovený v čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477.

Takový výklad je totiž způsobilý dosáhnout cíle spočívajícího v usnadnění fungování vnitřního trhu. Pokud jde dále o cíl zajištění veřejné bezpečnosti občanů Unie, Soudní dvůr nejprve uvedl, že palné zbraně splňující kritéria kategorie A.9 podle všeho představují méně bezprostřední nebezpečí než palné zbraně spadající výlučně do kategorií A.6 až A.8. Ze znění čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477 dále vyplývá, že se možnost stanovená v tomto ustanovení vztahuje pouze na palné zbraně, které byly zákonně nabyty a registrovány před 13. červnem 2017. To přitom znamená, že požadavky byly splněny, zejména pak požadavky týkající se bezpečnosti, stanovené v tomto ohledu směrnicí 91/477 ve znění použitelném před vstupem směrnice 2017/853 v platnost. Toto znění konečně znamená, že v okamžiku, kdy členský stát zamýšlí na základě uvedeného ustanovení potvrdit, obnovit nebo prodloužit povolení pro samonabíjecí palnou zbraň spadající do kategorií A.6 až A.8, musí být splněny další podmínky, zejména podmínky týkající se bezpečnosti, stanovené ve směrnici 91/477.

³⁰⁷ Uvedené v příloze I části II A směrnice 91/477 (dále jen „kategorie A.2, A.3, A.6, A.7 nebo A.8“).

³⁰⁸ Viz bod 31 odůvodnění směrnice 2017/853.

³⁰⁹ Stanovené v čl. 17 odst. 1 Listiny.

Soudní dvůr z toho vyvodil závěr, že cíl zajištění veřejné bezpečnosti občanů Unie nemůže být ohrožen tím, že držitelé palných zbraní spadajících do kategorií A.6 až A.8 a zároveň do kategorie A.9 mohou mít nárok na to, že na základě čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477 budou ponechána v platnosti povolení již udělená pro zbraně spadající do kategorií A.6 až A.8.

Ve čtvrté řadě měl Soudní dvůr za to, že takový výklad čl. 7 odst. 4a, který je v souladu se zněním tohoto ustanovení a kontextem, do něhož je zasazeno, jakož i se systematikou a cíli právní úpravy, jejíž je součástí, nemá za následek ani to, že by uvedené ustanovení nebo doplnění kategorie A.9 směrnice 2017/853 byly zbaveny veškerého užitečného účinku.

Tento výklad naopak zajišťuje užitečný účinek uvedeného čl. 7 odst. 4a v rozsahu, v němž má zaručit dodržování nabytých práv, a zejména práva na vlastnictví. Navíc není uvedeným výkladem nijak dotčen cíl objasnění, jehož chtěl unijní normotvůrce dosáhnout doplněním kategorie A.9. Tato kategorie zahrnuje nejen palné zbraně spadající do kategorií A.6 až A.8 a zároveň do kategorie A.9, ale též zbraně spadající do kategorií A.2 a A.3, které byly takto přeměněny a na něž se nevztahovala možnost, kterou členským státům přiznává čl. 7 odst. 4a směrnice 91/477.

S ohledem na takto přijatý výklad článku 7 odst. 4a směrnice 91/477 dospěl Soudní dvůr k závěru, že předpoklad, na kterém je založena otázka Cour constitutionnelle (Ústavní soud), je nesprávný a přezkum této otázky neodhalil za těchto podmínek žádnou skutečnost, kterou by mohla být dotčena platnost uvedeného článku z hlediska práva na vlastnictví, jakož i zásad rovnosti před zákonem, zákazu diskriminace a ochrany legitimního očekávání.

XV. Hospodářská a měnová politika

Rozsudek ze dne 18. června 2024 (velký senát), Komise v. SRB (C-551/22 P,
[EU:C:2024:520](#))

„Kasační opravný prostředek – Hospodářská a měnová politika – Bankovní unie – Nařízení (EU) č. 806/2014 – Jednotný mechanismus pro řešení krizí – Postup řešení krize v případě selhání nebo pravděpodobného selhání subjektu – Článek 18 odst. 7 – Přijetí programu řešení krize Jednotným výborem pro řešení krizí – Schválení tohoto programu Evropskou komisí – Článek 86 odst. 2 – Akt, proti kterému lze podat žalobu – Žaloba na neplatnost – Přípustnost“

Velký senát Soudního dvora, k němuž podala Evropská komise kasační opravný prostředek proti rozsudku Tribunálu ze dne 1. června 2022 ve věci Fundaci3n Tatiana P3rez de Guzm3n el Bueno a SFL v. SRB³¹⁰, tomuto kasačnímu opravn3mu prostředku vyhověl a s konečnou platností rozhodl ve věci sam3 a odmítl jako nepřípustnou žalobu podanou Fundaci3n a Stiftung für Forschung und Lehre proti rozhodnutí Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB), ze dne 7. června 2017 o přijetí programu řešení krize pro Banco Popular Espa3ol SA³¹¹ (dále jen „sporný program k řešení krize“), který byl přijat na základě nařízení (EU) č. 806/2014³¹².

Na závěr své analýzy rozhodl Soudní dvůr, že sporný program řešení krize není napadnutelným aktem ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, a proto zrušil napadený rozsudek v rozsahu, v němž prohlásil žalobu znějící na zrušení tohoto programu za přípustnou. Soudní dvůr tuto analýzu opírá zejména o zásady delegování pravomocí na agentury vytýčené v rozsudku ze dne 13. června 1958, Meroni v. Vysoký úřad³¹³ a připomenuté v rozsudku ze dne 22. ledna 2014, Spojené království v. Parlament a Rada³¹⁴.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr připomněl, že žalobu na neplatnost podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU ve spojení s jeho prvním pododstavcem lze podat proti veškerým ustanovením nebo opatřením přijatým orgány, institucemi nebo jinými subjekty Unie v jakékoliv formě, jejichž účelem je vyvolat závazné právní účinky, jimiž mohou být dotčeny zájmy fyzické nebo právnické osoby tím, že podstatným způsobem mění její právní postavení. Za účelem určení, zda má akt takové účinky, a zda tedy může být předmětem takové žaloby, je třeba vycházet z podstaty tohoto aktu a posoudit tyto účinky podle takových objektivních kritérií, jako je obsah uvedeného aktu, případně s přihlédnutím k souvislostem přijetí tohoto aktu, jakož i pravomocem orgánu, instituce nebo jiného subjektu, jenž je jeho autorem.

Pokud jde na prvním místě o obsah sporného programu řešení krize, Soudní dvůr konstatoval, že tento program ještě nebyl schválen v době jeho přijetí na výkonném zasedání SRB ze dne 7. června

³¹⁰ Rozsudek ze dne 1. června 2022, Fundaci3n Tatiana P3rez de Guzm3n el Bueno a SFL v. SRB, T-481/17, [EU:T:2022:311](#), dále jen „napadený rozsudek“).

³¹¹ Rozhodnutí výkonného zasedání Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB) SRB/EES/2017/08 ze dne 7. června 2017 o přijetí programu řešení krize pro Banco Popular Espa3ol, S. A.

³¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010 (Úř. věst. 2014, L 225, s. 1, dále jen „nařízení o SRM“).

³¹³ Rozsudek ze dne 13. června 1958, Meroni v. Vysoký úřad (9/56, [EU:C:1958:7](#)).

³¹⁴ Rozsudek ze dne 22. ledna 2014, Spojené království v. Parlament a Rada (C-270/12, [EU:C:2014:18](#)).

2017, neboť byl následně doručen Komisi ke schválení, na kterém závisel jeho vstup v platnost, a tudíž vyvolání jeho závazných právních účinků.

Pokud jde na druhém místě o souvislosti přijetí sporného programu řešení krize, Soudní dvůr připomíná, že jak uvádí preambule tohoto programu, jeho právním základem je nařízení o SRM³¹⁵. Postup zavedený tímto nařízením je založen na konstatování³¹⁶, že výkon pravomocí k řešení krize, které toto nařízení stanoví, spadá do unijní politiky řešení krizí bankovních institucí, kterou mohou vymezit pouze unijní orgány, a že při přijímání každého programu řešení krize zůstává prostor pro uvážení s ohledem zejména na značný dopad rozhodnutí o řešení krize na finanční stabilitu členských států a na Unii jako takovou, jakož i na rozpočtovou sruchovanost členských států. Z těchto důvodů považoval unijní normotvůrce za nezbytné stanovit odpovídající zapojení Rady a Komise, a sice zapojení, které posiluje potřebnou funkční nezávislost SRB a zároveň respektuje zásady delegování pravomocí na agentury.

V tomto posledně zmíněném ohledu Soudní dvůr připomněl, že v rozsudku *Meroni v. Vysoký úřad a Spojené království v. Parlament a Rada* v podstatě rozhodl, že důsledky přenesení pravomocí jsou velmi odlišné v závislosti na tom, zda se jedná o jasně definované prováděcí pravomoci, jejichž použití tedy může podléhat přísné kontrole na základě objektivních kritérií stanovených delegujícím orgánem, nebo o „diskreční pravomoc zahrnující široký prostor pro uvážení, která může v závislosti na svém použití představovat skutečnou hospodářskou politiku“. První typ přenesení pravomocí nemůže znatelně změnit důsledky výkonu pravomocí, kterých se týká, zatímco u druhého typu přenesení pravomocí tím, že nahrazuje rozhodnutí delegujícího orgánu rozhodnutími pověřeného orgánu, dochází ke „skutečnému přesunu odpovědnosti“. Soudní dvůr poznamenává, že ve věci, která vedla k vydání rozsudku *Meroni v. Vysoký úřad*, rozhodl, že přenesení pravomocí dotčené v dané věci v rozsahu, v němž dává těmto subjektům „prostor pro uvážení, který zahrnuje širokou diskreční pravomoc“, nemůže být považováno za slučitelné s „požadavky Smlouvy“, a zároveň uvedl, že Vysoký úřad tím, že si vyhradil pouze možnost odmítnout schválení rozhodnutí těchto subjektů, si neponechal dostatečné pravomoci k tomu, aby takovému přesunu odpovědnosti zabránil.

Podle Soudního dvora se judikatura vycházející z tohoto rozsudku opírá o předpoklad, že rovnováha pravomocí, která je charakteristická pro institucionální strukturu Unie, je základní zárukou přiznanou Smlouvami a přenesení široké diskreční pravomoci zasahuje do této záruky, jelikož svěruje tuto pravomoc jiným orgánům než těm, které byly zřízeny Smlouvami k zajištění a kontrole výkonu této pravomoci v rámci jejich příslušných pravomocí. Široká diskreční pravomoc, na niž se tato judikatura vztahuje, se týká zejména základních otázek dotyčné politické oblasti, které zahrnují široký prostor pro uvážení za účelem sladění různých, někdy protichůdných cílů.

Soudní dvůr dodává, že z uvedené judikatury konkrétně vyplývá, že použitelnost zásad delegování pravomocí na agentury vytýčené touto judikaturou závisí nikoliv na individuální nebo obecné povaze aktů, které jsou agentury oprávněny přijímat, nýbrž pouze na tom, zda se přenesení pravomocí týká široké diskreční pravomoci, či naopak přesně vymezených prováděcích pravomocí.

Cílem postupu zavedeného nařízením o SRM³¹⁷ je konkretizovat zásady vytýčené v rozsudku *Meroni v. Vysoký úřad a připomenuté v rozsudku Spojené království v. Parlament a Rada*.

Je pravda, že SRB je pověřen přijímáním všech rozhodnutí souvisejících s řešením krize, která se týkají zejména finančních institucí a skupin, které jsou považovány za významné pro finanční stabilitu v Unii, jakož i dalších přeshraničních skupin³¹⁸. Za tímto účelem SRB přijme program řešení krize ve vztahu

³¹⁵ Zejména její článek 18.

³¹⁶ V podstatě viz body 24 a 26 odůvodnění nařízení o SRM.

³¹⁷ Jak vyplývá z bodů 24 a 26 odůvodnění nařízení o SRM.

³¹⁸ Podle čl. 7 odst. 2 nařízení o SRM.

k těmto subjektům a skupinám pouze za předpokladu, že po obdržení sdělení ECB o posouzení selhání nebo předvídatelného selhání dotčeného subjektu nebo z vlastního podnětu³¹⁹ dospěje k závěru, že jsou splněny podmínky pro řešení³²⁰, které se týkají selhání nebo pravděpodobného selhání subjektu, neexistence alternativních opatření k řešení krize a nezbytnosti tohoto opatření ve veřejném zájmu. V takovém případě přijme SRB³²¹ program řešení krize, který zavede v dotčeném subjektu režim řešení krize, a stanoví použití nástrojů k řešení krize³²², jakož i použití Jednotného fondu pro řešení krizí.

I když je SRB přiznána široká posuzovací pravomoc, pokud jde o otázku, zda a jakými prostředky má být v dotčeném subjektu zaveden režim řešení krize, tato pravomoc je omezena objektivními kritérii a podmínkami vymezujícími působnost SRB a týkajícími se jak podmínek, tak nástrojů k řešení krize³²³. Kromě toho nařízení o SRM stanoví účast Komise a Rady na postupu vedoucím k přijetí programu řešení krize, který aby vstoupil v platnost, musí být schválen Komisí a případně Radou.

SRB je tedy povinen informovat Komisi o veškerých opatřeních, jež přijal za účelem přípravy řešení krize, a vyměňuje si s Komisí a Radou veškeré informace nezbytné pro plnění jejich úkolů³²⁴. Komise kromě toho určí zástupce, který je oprávněn účastnit se výkonných zasedání a plenárních zasedání SRB jako stálý pozorovatel; tento zástupce má právo účastnit se diskuse a má přístup ke všem dokumentům³²⁵. SRB je mimoto povinen předat Komisi program řešení krize neprodleně po jeho přijetí a Komise do 24 hodin od tohoto předání buď uvedený program potvrdí, nebo vznesla námitku s ohledem na jeho diskreční aspekty, s výjimkou těch aspektů, které se týkají splnění kritéria veřejného zájmu a částky stanovené pro použití Jednotného fondu pro řešení krizí³²⁶. Pokud jde o posledně uvedené diskreční aspekty, Komise může do dvanácti hodin od uvedeného předání navrhnout Radě, aby vznesla námitky³²⁷. A konečně program řešení krize může vstoupit v platnost pouze tehdy, nevznesla-li Rada nebo Komise do 24 hodin od jeho předání ze strany SRB námitku³²⁸. Jakmile Komise takový program schválí, musí plně převzít odpovědnost, která jí byla svěřena Smlouvami.

S ohledem na všechny tyto úvahy dospěl Soudní dvůr k závěru, že ustanovení článku 18 nařízení o SRM, na jejichž základě byl přijat sporný program řešení krize, mohou zabránit „přesunu odpovědnosti“ ve smyslu judikatury vycházející z rozsudku Meroni v. Vysoký úřad. Ačkoli tato ustanovení svěřují SRB pravomoc posoudit, zda byly v projednávaném případě splněny podmínky pro přijetí programu řešení krize, a pravomoc určit nástroje nezbytné pro účely takového programu, svěřují totiž Komisi, nebo případně Radě, odpovědnost za konečné posouzení diskrečních aspektů tohoto programu. Tyto diskreční aspekty spadají do politiky Unie v oblasti řešení krize úvěrových institucí a zahrnují vyvažování různých cílů a zájmů týkajících se zachování finanční stability Unie a integrity vnitřního trhu s přihlédnutím k rozpočtové srvcovanosti členských států a ochraně zájmů akcionářů a věřitelů.

³¹⁹ Podle čl. 18 odst. 1 a 6 nařízení o SRM.

³²⁰ Uvedené v čl. 18 odst. 1 písm. a) až c) nařízení o SRM.

³²¹ Na základě čl. 18 odst. 6 nařízení o SRM.

³²² Uvedené v čl. 22 odst. 2 nařízení o SRM.

³²³ Podle čl. 18 odst. 1 a 4 až 6 nařízení o SRM.

³²⁴ Podle čl. 30 odst. 1 a 2 nařízení o SRM.

³²⁵ Podle čl. 43 odst. 3 nařízení o SRM.

³²⁶ Článek 18 odst. 7 první až třetí pododstavec nařízení o SRM.

³²⁷ Článek 18 odst. 7 třetí pododstavec nařízení o SRM.

³²⁸ Článek 18 odst. 7 pátý pododstavec nařízení o SRM.

Pokud jde na třetím místě o pravomoci SRB, Soudní dvůr rozhodl, že výklad provedený Tribunálem, podle něhož může program řešení krize vyvolat závazné právní účinky nezávisle na rozhodnutí Komise o schválení, nebere v potaz pravomoci svěřené SRB nařízením o SRM ani judikaturu vycházející z rozsudku Meroni v. Vysoký úřad.

Nařízení o SRM sice stanoví³²⁹, že SRB je pověřen vypracováním a přijetím programu řešení krize, nesvěřují mu však pravomoc přijmout akt vyvolávající autonomní právní účinky. V rámci postupu řešení krize je schválení Komisí nezbytným prvkem pro vstup programu řešení krize v platnost.

Toto schválení je rovněž rozhodující pro obsah dotčeného programu řešení krize. Nařízení o SRM sice umožňuje Komisi schválit takový program, aniž by vznesla námitky k jeho diskrečním aspektům či navrhla Radě, aby se k němu vyjádřila, avšak umožňuje rovněž Komisi a Radě nahradit vlastním posouzením posouzení SRB, pokud jde o tyto diskreční aspekty, tím, že vůči nim vznesou námitky³³⁰, přičemž v takovém případě je SRB povinen do osmi hodin tento program upravit v souladu s důvody vyjádřenými Komisí nebo Radou, aby uvedený program vstoupil v platnost³³¹. Námitka Rady založená na tom, že není splněno kritérium veřejného zájmu, má za následek, že brání v konečném důsledku řešení krize dotčeného subjektu na základě uvedeného nařízení, takže musí být provedena řádná likvidace daného subjektu v souladu s platným vnitrostátním právem³³².

V projednávané věci, jak Komise výslovně zdůraznila v rozhodnutí o schválení sporného programu řešení krize³³³, vyjádřila, že „souhlasí“ s obsahem tohoto programu, jakož i s „odůvodněním SRB, proč je řešení krize nezbytné ve veřejném zájmu“. Diskreční aspekty programu řešení krize, které se týkají jak stanovení podmínek řešení krize, tak určení nástrojů k řešení krize, jsou neoddělitelně spjaty s techničtějšími aspekty řešení krize. Na rozdíl od toho, co uvedl Tribunál, nelze tedy rozlišovat mezi těmito diskrečními aspekty a těmito technickými aspekty pro účely určení napadnutelného aktu v souvislosti s programem řešení krize, jež Komise schválila jako celek.

Právě až schvalovacím rozhodnutím Komise bylo opatření k řešení krize přijaté SRB ve sporném programu řešení krize stanoveno s konečnou platností a mělo závazné právní účinky, takže je to Komise, a nikoliv SRB, kdo nese odpovědnost za uvedené opatření k řešení krize před unijním soudem.

Soudní dvůr tedy dospěl k závěru, že z jeho obsahu, kontextu jeho přijetí a pravomocí SRB vyplývá, že sporný program řešení krize nevyvolal závazné právní účinky, jimiž by mohly být dotčeny zájmy právnické nebo fyzické osoby, takže není aktem, který lze napadnout žalobou na neplatnost podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

Soudní dvůr zaprvé dodal, že na rozdíl od toho, co rozhodl Tribunál, nelze z čl. 86 odst. 1 a 2 nařízení o SRM vyvodit, že sporný program řešení krize mohl být u Tribunálu napaden žalobou na neplatnost, když nebyl konečným výsledkem dotčeného postupu řešení krize, neboť tento výsledek se projevil až schválením tohoto programu Komisí a nevyvolal autonomní právní účinky.

Ustanovení nařízení nemohou měnit systém opravných prostředků stanovený Smlouvou o FEU. Kromě toho ze samotného znění článku 86 nařízení o SRM vyplývá, že žaloby, na které se

³²⁹ Podle článků 7 a 18 nařízení o SRM.

³³⁰ Článek 18 odst. 7 nařízení o SRM.

³³¹ Článek 18 odst. 7 sedmý pododstavec nařízení o SRM.

³³² Článek 18 odst. 8 nařízení o SRM.

³³³ Rozhodnutí Komise (EU) 2017/1246 ze dne 7. června 2017, kterým se schvaluje program řešení krize pro Banco Popular Español SA (Úř. věst. 2017, L 178, s. 15), čtvrtý bod odůvodnění ve znění opravy ze dne 6. prosince 2017 (Úř. věst. 2017, L 320, s. 31).

vztahuje, musí být podány k Soudnímu dvoru „podle článku 263 [SFEU]“, což předpokládá, že splňují podmínku, která je v nich uvedena a týká se napadnutelnosti napadeného aktu.

Je pravda, že Soudní dvůr v rozsudku ze dne 6. května 2021, *ABLV Bank a další v. ECB*³³⁴ v podstatě rozhodl, že program řešení krize může být jakožto konečný výsledek komplexního postupu řešení krize předmětem soudního přezkumu před unijním soudem. Ve věci, v níž byl vydán uvedený rozsudek, byl však Soudní dvůr vyzván, aby posoudil legalitu rozhodnutí Tribunálu, kterým byly za nepřipustné prohlášeny žaloby na neplatnost podané nikoli proti takovému programu, ale proti přípravným aktům Evropské centrální banky, které konstatovaly, že subjekty jsou v selhání nebo je jejich selhání pravděpodobné³³⁵. Úvahy uvedené v citovaném rozsudku je třeba vykládat ve světle ustálené judikatury Soudního dvora týkající se komplexních postupů, z níž vyplývá, že v takovém postupu nemohou být akty přijaté během přípravných fází pro přijetí konečného aktu napadeny žalobou na neplatnost, pokud nevyvolávají autonomní právní účinky.

Zadruhé Soudní dvůr rozhodl, že Tribunál měl v napadeném rozsudku nesprávně za to, že by neuznání napadnutelnosti sporného programu řešení krize vedlo k porušení práva žalobkyň v prvním stupni na účinnou soudní ochranu.

Takové rozhodnutí Komise o schválení, jako je rozhodnutí dotčené v projednávané věci, totiž vykazuje vlastnosti aktu, proti kterému lze podat žalobu na neplatnost podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU. V rámci žaloby na neplatnost směřující proti takovému rozhodnutí se přitom dotyčné fyzické nebo právnické osoby mohou dovolávat protiprávnosti programu řešení krize, který tento orgán schválil, čímž mu přiznal závazné právní účinky, což jim může zaručit dostatečnou soudní ochranu. Soudní dvůr ostatně připomněl, že se má za to, že se Komise takovým schválením ztotožňuje se skutečnostmi a odůvodněním obsaženými v tomto programu, takže za něj musí případně nést odpovědnost před unijním soudem.

³³⁴ Rozsudek ze dne 6. května 2021, *ABLV Bank a další v. ECB* (C-551/19 P a C-552/19 P, [EU:C:2021:369](#), body 56 a 66).

³³⁵ Ve smyslu čl. 18 odst. 1 nařízení o SRM.

XVI. Veřejné zakázky

Rozsudek ze dne 22. října 2024 (velký senát), Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret (C-652/22, [EU:C:2024:910](#))

„Řízení o předběžné otázce – Zadávání veřejných zakázek v Evropské unii – Směrnice 2014/25/EU – Článek 43 – Hospodářské subjekty ze třetích zemí, jež neuzavřely s Unií mezinárodní dohodu, která vzájemným a rovným způsobem zaručuje přístup na trhy s veřejnými zakázkami – Neexistence práva těchto hospodářských subjektů na ‚zacházení, které není méně příznivé‘ – Účast takového hospodářského subjektu v zadávacím řízení – Nepoužitelnost směrnice 2014/25 – Nepřípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu ustanovení této směrnice v rámci řízení o žalobě, kterou podal uvedený hospodářský subjekt“

Velký senát Soudního dvora rozhodl, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Nejvyšším správním soudem (Visoki upravni sud, Chorvatsko) je nepřípustná z důvodu, že ustanovení směrnice 2014/25³³⁶, o jejichž výklad požádal tento vnitrostátní soud, se nepoužijí na hospodářské subjekty ze třetích zemí, jež neuzavřely s Evropskou unií mezinárodní dohodu, která zaručuje rovný a vzájemný přístup na trhy s veřejnými zakázkami. Mimoto měl Soudní dvůr za to, že vnitrostátní ustanovení provádějící tuto směrnici nemohou být orgány členského státu prohlášena za použitelná na tyto hospodářské subjekty, neboť jinak by byla porušena výlučná pravomoc Unie v oblasti společné obchodní politiky.

V září 2020 zahájila HŽ infrastruktura d.o.o., společnost založená podle chorvatského práva (dále jen „zadavatel“), zadávací řízení na veřejnou zakázku na výstavbu železniční infrastruktury spojující dvě obce v Chorvatsku, která měla být zadána na základě kritéria ekonomicky nejvýhodnější nabídky. Podle pokynů, které uchazečům zaslal zadavatel, museli uchazeči prokázat svou technickou a odbornou způsobilost předložením dokumentu dokládajícího, že v deseti letech před zahájením tohoto řízení tito uchazeči provedli stavební práce na železniční nebo silniční infrastruktuře.

V lednu 2022 zadavatel rozhodl o zadání dotyčné veřejné zakázky skupině Strabag, tvořené třemi společnostmi založenými podle rakouského, chorvatského a českého práva. Kolin İnşaat Turizm Sanayi ve Ticaret AŞ (dále jen „Kolin“), společnost založená podle tureckého práva, která byla jedním z uchazečů, podala proti rozhodnutí o zadání námitky ke Státní komisi pro kontrolu postupů při zadávání veřejných zakázek (Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave, Chorvatsko, dále jen „kontrolní komise“). Vzhledem k tomu, že kontrolní komise měla za to, že nebylo řádně prokázáno, že skupina Strabag má požadovanou technickou a odbornou způsobilost, zrušila rozhodnutí o zadání dotyčné veřejné zakázky.

V návaznosti na toto zrušení požádal zadavatel skupinu Strabag o předložení doplněného seznamu provedených prací společně s osvědčením dokládajícím splnění požadavků způsobilosti a dokončení těchto prací. Skupina Strabag předložila společně s takovým osvědčením seznam, který obsahoval novou referenci o provedených jiných pracích. Na základě přezkumu a přehodnocení nabídek přijal zadavatel v dubnu 2022 nové rozhodnutí o zadání zakázky, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, ve prospěch skupiny Strabag. Měl totiž za to, že nová reference stačí sama o sobě k tomu, aby prokázala, že tato skupina má požadovanou technickou a odbornou způsobilost.

Společnost Kolin podala proti novému rozhodnutí o zadání zakázky námitky ke kontrolní komisi, přičemž tvrdila, že podnět zadavatele spočívající ve výzvě skupiny Strabag k doplnění seznamu prací byl nezákonný. Kontrolní komise tyto námitky zamítla s odůvodněním, že žádné vnitrostátní

³³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/25/EU ze dne 26. února 2014 o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb a o zrušení směrnice 2004/17/ES (Úř. věst. 2014, L 94, s. 243).

ustanovení nebrání tomu, aby skupina Strabag doplnila seznam stavebních prací uvedením údaje o provedení jiných stavebních prací než těch, které v něm byly původně uvedeny, jelikož chorvatský zákon o veřejných zakázkách umožňuje veřejnému zadavateli vyzvat uchazeče k doplnění nebo objasnění předložených dokladů³³⁷.

Společnost Kolin tedy podala proti rozhodnutí kontrolní komise žalobu na neplatnost k chorvatskému Nejvyššímu správnímu soudu, který je předkládajícím soudem. S ohledem na články 36 a 76 směrnice 2014/25 měl tento soud pochybnosti, zda zadavatel může po zrušení jeho prvního rozhodnutí o zadání dotýčné zakázky zohlednit dodatečné dokumenty týkající se technické a odborné způsobilosti skupiny, jež nebyly obsaženy v původní nabídce podané touto skupinou a které tato skupina předložila na žádost zadavatele. Předkládající soud se tedy rozhodl položit Soudnímu dvoru několik předběžných otázek týkajících se výkladu těchto ustanovení.

Závěry Soudního dvora

Vzhledem k tomu, že otázky položené vnitrostátním soudem se týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout. Soudnímu dvoru nicméně přísluší zkoumat podmínky, za nichž byl dotázán vnitrostátním soudem, za účelem ověření své vlastní pravomoci nebo přípustnosti žádosti, která mu byla předložena. Soudní dvůr může zejména zkoumat, zda jsou ustanovení unijního práva, kterých se týkají předběžné otázky, použitelná na spor v původním řízení. Pokud tomu tak není, jsou tato ustanovení pro řešení tohoto sporu irelevantní a požadované rozhodnutí o předběžné otázce není nezbytné k tomu, aby předkládající soud mohl vydat rozsudek, takže tyto otázky musí být prohlášeny za nepřípustné.

Soudní dvůr v první řadě ověřil, zda lze žalobu podanou k soudu členského státu hospodářským subjektem ze třetí země, v projednávaném případě Turecké republiky, za účelem napadení rozhodnutí o zadání veřejné zakázky přijatého v členském státě, zkoumat z hlediska pravidel v oblasti veřejných zakázek zavedených unijním normotvůrcem, jako jsou články 36 a 76 směrnice 2014/25, které jsou předmětem položených předběžných otázek.

V tomto ohledu Soudní dvůr nejprve uvedl, že Unie je ve vztahu k některým třetím zemím vázána mezinárodními dohodami, zejména Dohodou světové obchodní organizace o vládních zakázkách (dále jen „dohoda o vládních zakázkách“)³³⁸, které vzájemným a rovným způsobem zaručují přístup hospodářských subjektů Unie na trhy s veřejnými zakázkami v těchto třetích zemích a přístup hospodářských subjektů uvedených třetích zemí na trhy s veřejnými zakázkami v Unii. Do článku 43 směrnice 2014/25 se promítají tyto závazky Unie, když stanoví, že pokud tak stanoví dohoda o vládních zakázkách nebo jiné mezinárodní smlouvy zavazující Unii, zadavatelé z členských států musí uplatňovat na hospodářské subjekty ze třetích zemí, které jsou stranami takové dohody, podmínky, které nejsou méně příznivé než podmínky uplatňované na hospodářské subjekty Unie. Toto právo hospodářských subjektů z těchto třetích zemí na zacházení, které není méně příznivé, znamená, že se tyto hospodářské subjekty mohou dovolávat ustanovení této směrnice.

Jiné třetí země, mezi nimi Turecká republika, s Uníí takovou mezinárodní dohodu, jako jsou dohody uvedené v článku 43 směrnice 2014/25, dosud neuzavřely. Pokud jde o hospodářské subjekty z těchto třetích zemí, Soudní dvůr poznamenal, že unijní právo nebrání tomu, aby tyto hospodářské subjekty byly v případě neexistence opatření pro vyloučení přijatých Uníí připuštěny k účasti v zadávacím řízení upraveném směrnicí 2014/25, naproti tomu brání tomu, aby se uvedené subjekty mohly v rámci své účasti v takovém řízení dovolávat směrnice, a vyžadovat tak rovné zacházení s jejich nabídkou ve srovnání s nabídkami předloženými uchazeči z členských států a uchazeči ze třetích zemí, které

³³⁷ Článek 263 odst. 2 zákona o veřejných zakázkách (Zakon o javnoj nabavi) ve znění použitelném na spor v původním řízení.

³³⁸ Dohoda schválená rozhodnutím Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986-1994) (Úř. věst. 1994, L 336, s. 1; Zvl. vyd. 11/21, s. 80).

uzavřely s Unií mezinárodní dohodu uvedenou v článku 43 této směrnice. Zahrnutí hospodářských subjektů ze třetích zemí, jež neuzavřely s Unií takovou mezinárodní dohodu, do působnosti směrnice 2014/25 by jim přiznalo právo na zacházení, které není méně příznivé, v rozporu s článkem 43 této směrnice, jenž požívání tohoto práva omezuje na hospodářské subjekty ze třetích zemí, které uzavřely s Unií mezinárodní dohodu ve smyslu tohoto ustanovení.

Právo, které čl. 45 odst. 1 směrnice 2014/25 přiznává „kter[émukoliv] hospodářsk[ému] subjekt[u], který má o to zájem“, podat nabídku jako odpověď na výzvu k účasti v soutěži v rámci otevřeného zadávacího řízení v Unii, se tudíž nevztahuje na hospodářské subjekty ze třetích zemí, které takovou mezinárodní dohodu s Unií neuzavřely. Neznačená ani to, že jsou tyto subjekty, jsou-li připuštěny k účasti na takovém řízení, oprávněny dovolávat se této směrnice. V takové situaci, jako je situace, o níž se jedná ve věci v původním řízení a která se vyznačuje účastí tureckého hospodářského subjektu v zadávacím řízení upraveném směrnicí 2014/25, s níž zadavatel vyslovil souhlas, se tedy turecký hospodářský subjekt nemůže dovolávat článků 36 a 76 této směrnice, aby zpochybnil rozhodnutí o zadání předmětné zakázky.

V druhé řadě Soudní dvůr zkoumal, zda jsou položené otázky, které se týkají výkladu těchto článků směrnice 2014/25, přesto přípustné s ohledem na okolnost, že ustanovení chorvatských právních předpisů, kterými se provádějí uvedené články, jsou vykládána tak, že se použijí bez rozdílu na všechny uchazeče z Unie a ze třetích zemí, a může se jich tudíž dotýčný turecký hospodářský subjekt dovolávat.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že podle judikatury jsou sice přípustné žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce týkající se výkladu unijního práva v situacích, které nespadají do působnosti tohoto práva, avšak ve kterých se tato ustanovení beze změny svého předmětu či působnosti stala použitelnými v důsledku přímého a bezpodmínečného odkazu uvedeného ve vnitrostátním právu. V těchto situacích je ve zjevném zájmu unijního právního řádu, aby převzatá ustanovení unijního práva byla vykládána jednotným způsobem.

Tuto judikaturu však nelze použít v případě, kdy jsou ustanovení vnitrostátního práva, která provádějí směrnici, uplatňována orgány členského státu v rozporu s výlučnou pravomocí Unie. Tak je tomu v projednávané věci, pokud jde o účast na zadávacích řízeních ze strany hospodářských subjektů ze třetích zemí, které neuzavřely s Unií mezinárodní dohodu zaručující rovný a vzájemný přístup na trhy s veřejnými zakázkami.

Společná obchodní politika uvedená v článku 207 SFEU, k níž má Unie podle čl. 3 odst. 1 písm. e) SFEU výlučnou pravomoc, se totiž týká obchodu se třetími zeměmi a zahrnuje jakýkoliv unijní akt, jehož účelem je především podpora, usnadnění nebo úprava tohoto obchodu a kterýžto akt má na něj přímé a bezprostřední účinky. Každý akt s obecnou působností, jehož specifickým cílem je určit podmínky, za jakých se hospodářské subjekty z třetí země mohou účastnit zadávacích řízení v Unii, může přitom mít přímé a bezprostřední účinky na obchod se zbožím a službami mezi touto třetí zemí a Unií, takže spadá do výlučné pravomoci Unie podle tohoto ustanovení³³⁹.

Soudní dvůr dodal, že naproti tomu společná obchodní politika sice nezahrnuje sjednávání a uzavírání mezinárodních dohod v oblasti dopravy³⁴⁰, a nemůže se tedy v plném rozsahu vztahovat na otázku přístupu hospodářských subjektů ze třetích zemí k sektorovým veřejným zakázkám uvedeným ve směrnici 2014/25, nic to však nemění na tom, že uzavření dohody zaručující takový přístup spadá rovněž do výlučné pravomoci Unie, a sice pravomoci uvedené v čl. 3 odst. 2 SFEU.

³³⁹ Tuto výlučnou pravomoc dokládá článek 86 směrnice 2014/25, který přiznává Unii, a nikoli členským státům, pravomoc pozastavit nebo omezit účast podniků z třetí země v zadávacích řízeních v Unii.

³⁴⁰ Jak vyplývá z čl. 207 odst. 5 SFEU.

Pouze Unie má tedy pravomoc vytvořit, a tudíž přijmout právně závazný akt s obecnou působností týkající se přístupu hospodářských subjektů ze třetích zemí, které neuzavřely s Unií mezinárodní dohodu zaručující rovný a vzájemný přístup na trhy s veřejnými zakázkami, k zadávacím řízením.

Soudní dvůr dospěl tedy k závěru, že vnitrostátní orgány nemají pravomoc prohlásit vnitrostátní ustanovení, která provádějí pravidla obsažená ve směrnici 2014/25, za použitelná na tyto hospodářské subjekty ze třetích zemí, které byly zadavatelem připuštěny k účasti v zadávacím řízení v dotyčném členském státě, neboť jinak by byla porušena výlučná povaha pravomoci Unie. V důsledku toho dospěl Soudní dvůr k závěru, že výklad článků 36 a 76 směrnice 2014/25 nemůže být nijak relevantní pro vyřešení sporu v původním řízení a prohlásil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce za nepřípustnou.

1. Ochrana zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou

Rozsudek ze dne 20. února 2024 (velký senát), X (Neuvedení důvodů ukončení pracovní smlouvy) (C-715/20, [EU:C:2024:139](#))

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Směrnice 1999/70/ES – Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřená mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS – Ustanovení 4 – Zásada zákazu diskriminace – Rozdílné zacházení v případě propuštění – Ukončení pracovní smlouvy na dobu určitou – Neexistence povinnosti uvést důvody ukončení pracovní smlouvy – Soudní přezkum – Článek 47 Listiny základních práv Evropské unie“

Velký senát Soudního dvora, jemuž byla předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil rozsah zásady zákazu diskriminace zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou s ohledem na povinnost odůvodnit ukončení pracovní smlouvy, jakož i povinnosti vnitrostátních soudů v případě porušení uvedené zásady ve sporu mezi jednotlivci.

K. L., zaměstnanec, a X sp. z o.o., společnost založená podle polského práva, uzavřeli pracovní smlouvu na dobu určitou na částečný úvazek na období od 1. listopadu 2019 do 31. července 2022. Dne 15. července 2020 společnost X doručila K. L. oznámení o ukončení této pracovní smlouvy výpovědí, aniž v něm uvedla důvody této výpovědi. Podle čl. 30 § 4 polského zákoníku práce³⁴², je totiž zaměstnavatel povinen uvést důvod pouze v případě výpovědi pracovní smlouvy na dobu neurčitou³⁴³.

K. L. podal k Okresnímu soudu pro obvod Krakov – Nová Huť v Krakově (Sąd Rejonowy dla Krakowa – Nowej Huty w Krakowie, Polsko), který je předkládajícím soudem, žalobu na náhradu škody z důvodu protiprávnosti svého propuštění. Dovolával se zejména porušení zásady zákazu diskriminace zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou stanovené v ustanovení 4 rámcové dohody o pracovních poměrech na dobu určitou³⁴⁴.

Podle předkládacího rozhodnutí sice Ústavní soud (Trybunał Konstytucyjny, Polsko) již rozhodl, že čl. 30 § 4 zákoníku práce je slučitelný s ústavními zásadami demokratického právního státu a rovnosti před zákonem, avšak Nejvyšší soud (Sąd Najwyższy, Polsko) vyjádřil pochybnosti o slučitelnosti tohoto vnitrostátního ustanovení s unijním právem. Posledně uvedený soud však nemohl upustit od použití dotčeného ustanovení, jelikož zásada zákazu diskriminace zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nemá ve sporu mezi jednotlivci přímý účinek.

V tomto kontextu se předkládající soud Soudního dvora v podstatě tázal, zda ustanovení 4 rámcové dohody brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, a zda se tohoto ustanovení lze dovolávat v rámci sporu mezi jednotlivci.

³⁴¹ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), *Litva a další v. Parlament a Rada (Balíček mobility)* (C-541/20 až C-555/20, [EU:C:2024:818](#)), představený v oddíle XII „Doprava“.

³⁴² Ustawa – Kodeks pracy ze dne 26. června 1974 (Dz. U. z roku 1974, částka 24, č. 141) ve znění rozhodném pro spor v původním řízení (Dz. U. z roku 2000, č. 1320 ve znění pozdějších předpisů) (dále jen „zákoník práce“).

³⁴³ Nebo v případě ukončení pracovní smlouvy bez výpovědi, ať už na dobu určitou, nebo na dobu neurčitou.

³⁴⁴ Rámcová dohoda o pracovních poměrech na dobu určitou, uzavřená dne 18. března 1999, která je obsažena v příloze směrnice Rady 1999/70/ES ze dne 28. června 1999 o rámcové dohodě o pracovních poměrech na dobu určitou uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1999, L 175, s. 43; Zvl. vyd. 05/03, s. 368).

Závěry Soudního dvora

Poté, co Soudní dvůr upřesnil, že dotčený režim ukončení pracovního poměru spadá pod pojem „pracovní podmínky“ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody o zásadě zákazu diskriminace, zkoumal otázku, zda tento režim zavádí rozdílné zacházení, které představuje méně příznivé zacházení se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou v porovnání se srovnatelnými zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou, a to před případným posouzením, zda takové rozdílné zacházení může být ospravedlněno „objektivními důvody“.

Pokud jde zaprvé o srovnatelnost dotčených situací, připomněl Soudní dvůr, že je na předkládajícím soudu, aby s přihlédnutím ke všem faktorům, jako jsou povaha práce, podmínky vzdělání a pracovní podmínky, posoudil, zda dotyčné osoby vykonávají stejnou nebo podobnou práci ve smyslu rámcové dohody³⁴⁵.

Zadruhé Soudní dvůr konstatoval, že s výhradou ověření předkládajícím soudem vyplývá méně příznivé zacházení se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu určitou v porovnání se zaměstnanci v pracovním poměru na dobu neurčitou z okolnosti, že se na posledně uvedené zaměstnance nevztahuje dotčené omezení týkající se informování o důvodech propuštění. I za předpokladu, že by v návaznosti na žalobu podanou zaměstnancem v pracovním poměru na dobu určitou proti ukončení jeho pracovní smlouvy byl soudní přezkum opodstatněnosti důvodů ukončení uvedené smlouvy zaručen a byla zajištěna účinná soudní ochrana dotčené osoby, nemá tento zaměstnanec předem k dispozici informace, které by mohly být rozhodující pro účel volby, zda takovou žalobu podá, či nikoli.

Zatřetí, pokud jde o existenci „objektivních důvodů“ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody, polská vláda se s odkazem na výše uvedený rozsudek Ústavního soudu (Trybunał Konstytucyjny) dovolávala provádění politiky plné zaměstnanosti, která vyžaduje značnou flexibilitu trhu práce, ke které přispívá pracovní smlouva na dobu určitou.

Podle Soudního dvora se přitom tyto skutečnosti podobají spíše kritériu, které obecným a abstraktním způsobem odkazuje výlučně na samotnou délku zaměstnání, a tedy neumožňují ujistit se o tom, že dotčené rozdílné zacházení odpovídá skutečné potřebě. Právní úprava dotčená ve věci v původním řízení se s ohledem na cíl, kterého se dovolává polská vláda, nejeví ani nezbytnou. Dotčená pracovní podmínka se totiž netýká samotné možnosti zaměstnavatele ukončit pracovní smlouvu na dobu určitou výpovědí, ale týká se písemného sdělení důvodu nebo důvodů propuštění zaměstnanci. I kdyby tak zaměstnavatelé byli povinni uvést důvody předčasného ukončení smlouvy na dobu určitou, nebyli by z tohoto důvodu zbaveni flexibility, která je vlastní této formě pracovní smlouvy.

Za těchto podmínek bude na předkládajícím soudu, aby ověřil, zda je možné čl. 30 § 4 zákoníku práce vykládat konformně s ustanovením 4 rámcové dohody. V opačném případě není uvedený soud v zásadě povinen pouze na základě unijního práva upustit od použití ustanovení svého vnitrostátního práva, které je v rozporu s ustanovením 4 rámcové dohody a nemá přímý účinek na jednotlivce.

Členský stát však při přijímání právní úpravy upřesňující a konkretizující pracovní podmínky, které jsou upraveny zejména ustanovením 4 rámcové dohody, uplatňuje unijní právo³⁴⁶, a musí tak zaručit zejména dodržování práva na účinnou právní ochranu zakotveného v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie. Posledně uvedené ustanovení má přitom přímý účinek. Soudní dvůr konstatoval, že rozdílné zacházení, které zavádí dotčené vnitrostátní ustanovení, zasahuje do uvedeného práva, jelikož zaměstnanec v pracovním poměru na dobu určitou je zbaven možnosti, kterou však má zaměstnanec v pracovním poměru na dobu neurčitou, předem posoudit, zda je třeba podat žalobu

³⁴⁵ Viz ustanovení 3 bod 2 a ustanovení 4 bod 1 rámcové dohody.

³⁴⁶ Ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny základních práv.

proti rozhodnutí o ukončení jeho pracovní smlouvy, a případně podat žalobu podrobně napadající důvody tohoto ukončení.

Ve sporu mezi jednotlivci je tudíž vnitrostátní soud povinen, pokud není možné, aby vyložil použitelné vnitrostátní právo konformně s ustanovením 4 rámcové dohody, zajistit plný účinek článku 47 Listiny základních práv, přičemž v nezbytném rozsahu upustí od použití jakéhokoli odporujícího vnitrostátního ustanovení.

1. Ochrana zaměstnanců s částečným úvazkem

Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), KfH Kuratorium für Dialyse und Nierentransplantation (C-184/22 a C-185/22, [EU:C:2024:637](#))

„Řízení o předběžné otázce – Sociální politika – Článek 157 SFEU – Rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání – Směrnice 2006/54/ES – Článek 2 odst. 1 písm. b) a čl. 4 první pododstavec – Zákaz nepřímé diskriminace na základě pohlaví – Částečný pracovní úvazek – Směrnice 97/81/ES – Rámcová dohoda o částečném pracovním úvazku – Ustanovení 4 – Zákaz zacházet se zaměstnanci na částečný úvazek méně příznivě než se srovnatelnými zaměstnanci na plný úvazek – Vyplacení příplatku pouze za ty hodiny práce přesčas, které zaměstnanci pracující na částečný úvazek odpracovali nad rámec běžné pracovní doby stanovené pro zaměstnance pracující na plný úvazek“

Soudní dvůr, kterému Bundesarbeitsgericht (Spolkový pracovní soud, Německo) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil podmínky, za kterých vyplacení příplatku za práci přesčas, stanovené, pokud jde o zaměstnance na částečný úvazek, pouze za hodiny práce odpracované nad rámec běžné pracovní doby stanovené pro zaměstnance na plný úvazek, kteří se nacházejí ve srovnatelné situaci, představuje „méně příznivé“ zacházení a nepřímou diskriminaci na základě pohlaví.

IK (věc C-184/22) a CM (věc C-185/22) jsou zaměstnány jako ošetřovatelky na částečný úvazek u KfH Kuratorium für Dialyse und Nierentransplantation eV, který je poskytovatelem služeb ambulantní dialýzy působícím na celém území Spolkové republiky Německo. Na základě svých pracovních smluv jsou IK a CM povinny odpracovat: 40 % IK a 80 % CM běžné týdenní pracovní doby zaměstnance na plný úvazek, která je podle rámcové kolektivní smlouvy platné pro dané odvětví stanovena na 38,5 hodiny.

Žalobkyně v původních řízeních podaly žalobu k Arbeitsgericht (Pracovní soud, Německo), kterou se domáhaly započtení odpracovaného času v rozsahu, který odpovídá příplatkům, na něž jim vznikl nárok za práci přesčas vykonanou nad rámec pracovní doby dohodnuté v jejich pracovní smlouvě, jakož i náhrady újmy. Tvrdily, že s nimi bylo zacházeno méně příznivě než se zaměstnanci na plný úvazek, protože pracují na částečný úvazek, a byly nepřímo diskriminovány na základě pohlaví, protože žalovaný v původních řízeních zaměstnává na částečný úvazek převážně ženy.

Vzhledem k tomu, že tyto žaloby byly zamítnuty, IK a CM podaly odvolání k Landesarbeitsgericht Hessen (Zemský pracovní soud spolkové země Hessensko, Německo), který zaměstnavateli uložil připsat na konta pracovní doby odpracovanou dobu přesčasů, avšak návrh na vyplacení náhrady újmy zamítl.

Předkládající soud, k němuž byl podán opravný prostředek „Revision“, se rozhodl předložit Soudnímu dvoru otázku, zda s IK a CM jakožto se zaměstnanci na částečný úvazek bylo zacházeno „méně

příznivě“ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody o částečném pracovním úvazku³⁴⁷ a zda došlo k nepřímé diskriminaci na základě pohlaví ve smyslu směrnice 2006/54³⁴⁸.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé konstatoval, že vnitrostátní právní úprava, podle které je vyplácení příplatku za práci přesčas, pokud jde o zaměstnance na částečný úvazek, stanoveno pouze za hodiny odpracované nad rámec běžné pracovní doby stanovené pro zaměstnance na plný úvazek, kteří se nacházejí ve srovnatelné situaci, představuje „méně příznivé“ zacházení se zaměstnanci na částečný úvazek ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody.

V této souvislosti nejprve zdůraznil, že toto ustanovení nesmí být vykládáno restriktivně a účelem tohoto ustanovení je zajistit uplatňování zásady zákazu diskriminace u zaměstnanců na částečný úvazek.

Skutečnost, že práce vykonávaná žalobkyněmi v původních řízeních je srovnatelná s prací vykonávanou zaměstnanci na plný úvazek, není v projednávané věci zpochybňována, Soudní dvůr se proto dále zabýval otázkou, zda mezi osobami, které pracují jako ošetřovatelé na částečný úvazek, a osobami, které pracují jako ošetřovatelé na plný úvazek, existuje rozdílné zacházení.

V této souvislosti z předkládacích rozhodnutí vyplývá, že osoba pracující jako ošetřovatel na částečný úvazek musí odpracovat stejný počet pracovních hodin jako osoba pracující jako ošetřovatel na plný úvazek, aby měla nárok na příplatek za práci přesčas, bez ohledu na běžnou pracovní dobu individuálně dohodnutou v pracovní smlouvě této osoby. Osoby pracující jako ošetřovatelé na plný úvazek totiž dostávají příplatek za práci přesčas již od první hodiny, kterou odpracovali nad rámec své běžné pracovní doby, tedy nad rámec 38,5 hodiny týdně, zatímco osoby pracující jako ošetřovatelé na částečný úvazek nedostávají příplatek za ty odpracované hodiny, které sice překračují jejich běžnou pracovní dobu dohodnutou v jejich pracovních smlouvách, ale nepřekračují běžnou pracovní dobu stanovenou pro osoby pracující jako ošetřovatelé na plný úvazek.

V důsledku toho je zřejmé, že s osobami pracujícími jako ošetřovatelé na částečný úvazek je zacházeno „méně příznivě“ ve srovnání s osobami, které pracují jako ošetřovatelé na plný úvazek.

Soudní dvůr konečně poskytl předkládajícímu soudu vodítka nezbytná k tomu, aby tento soud mohl posoudit, zda lze toto rozdílné zacházení považovat za odůvodněné „objektivními důvody“ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody.

V této souvislosti připomenul, že pojem „objektivní důvody“ vyžaduje, aby bylo zjištěné rozdílné zacházení odůvodněno určitými a konkrétními skutečnostmi charakterizujícími dané pracovní podmínky, ve zvláštním kontextu, v němž se nachází, a na základě objektivních a transparentních kritérií, aby bylo možno se ujistit, že tento rozdíl odpovídá skutečné potřebě, může dosáhnout sledovaného cíle a je k tomuto účelu nezbytný.

Pokud jde o otázku, zda cíl spočívající v odrazení zaměstnavatele od toho, aby zaměstnancům nařizoval práci přesčas nad rámec délky pracovní doby, která byla s těmito zaměstnanci individuálně dohodnuta, může představovat „objektivní důvody“ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody, stanovení jednotné hranice pro vyplácení příplatku za práci přesčas, která platí jak pro zaměstnance na částečný úvazek, tak pro zaměstnance na plný úvazek, neumožňuje dosažení tohoto cíle, pokud jde o zaměstnance na částečný úvazek.

³⁴⁷ Rámcová dohoda o částečném pracovním úvazku uzavřená dne 6. června 1997 (dále jen „rámcová dohoda“), která je uvedena v příloze směrnice Rady 97/81/ES ze dne 15. prosince 1997 o Rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS (Úř. věst. 1998, L 14, s. 9; Zvl. vyd. 05/03, s. 267).

³⁴⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2006, L 204, s. 23).

Navíc, pokud jde o cíl zabránit tomu, aby se zaměstnanci na plný úvazek bylo zacházeno méně příznivě než se zaměstnanci na částečný úvazek, platí, že pokud jde o přesčasy, zacházelo by se stejně se zaměstnanci na plný úvazek jako se zaměstnanci na částečný úvazek, s výhradou použití zásady „poměrným dílem“. Ani tento druhý cíl tedy nemůže odůvodnit rozdílné zacházení mezi zaměstnanci na částečný úvazek a zaměstnanci na plný úvazek.

Soudní dvůr zadruhé rozhodl, že dotčená vnitrostátní právní úprava představuje rovněž nepřímou diskriminaci na základě pohlaví ve smyslu článku 157 SFEU, jakož i čl. 2 odst. 1 písm. b) a čl. 4 prvního pododstavce směrnice 2006/54.

I když se totiž v projednávané věci jedná o zdánlivě neutrální opatření, vyplývá z předkládacích rozhodnutí, že toto opatření znevýhodňuje podstatně větší podíl osob ženského pohlaví ve srovnání s osobami mužského pohlaví, přičemž není dále nezbytné, aby skupina zaměstnanců, která není uvedenou právní úpravou znevýhodněna, a sice zaměstnanci na plný úvazek, byla tvořena podstatně vyšším počtem mužů než žen. Předkládajícímu soudu přísluší posoudit, do jaké míry jsou údaje o situaci pracovní síly, které má k dispozici, validní a zda mohou být zohledněny. Vnitrostátní soud musí při určování, zda takovéto znevýhodnění existuje, s přihlédnutím ke všem zaměstnancům, kteří podléhají vnitrostátní právní úpravě, na které spočívá dotčené rozdílné zacházení, zkoumat rovněž všechny relevantní skutečnosti kvalitativní povahy.

Tato nepřímá diskriminace konečně nemůže být, stejně jako „méně příznivé“ zacházení se zaměstnanci na částečný úvazek v porovnání se zaměstnanci na plný úvazek, odůvodněna sledováním cíle odradit zaměstnavatele od toho, aby zaměstnancům nařizoval práci přesčas nad rámec délky pracovní doby individuálně dohodnuté v jejich pracovních smlouvách, a cílem zabránit tomu, aby se zaměstnanci na plný úvazek bylo zacházeno méně příznivě než se zaměstnanci na částečný úvazek.

XVIII. Životní prostředí

Rozsudek ze dne 25. června 2024 (velký senát), Ilva a další (C-626/22, [EU:C:2024:542](#))

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Článek 191 SFEU – Průmyslové emise – Směrnice 2010/75/EU – Integrovaná prevence a omezování znečištění – Články 1, 3, 8, 11, 12, 14, 18, 21 a 23 – Články 35 a 37 Listiny základních práv Evropské unie – Řízení o udělení a přezkoumání povolení k provozu zařízení – Opatření na ochranu životního prostředí a lidského zdraví – Právo na čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí“

Velký senát Soudního dvora, na který se obrátil s žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce Tribunale di Milano (Soud prvního stupně v Miláně, Itálie), upřesnil podmínky povolení k provozu zařízení podle směrnice 2010/75 o průmyslových emisích³⁴⁹.

Ocelářská továrna Ilva (dále jen „továrna Ilva“) se nachází ve městě Taranto (Itálie) a je provozována na základě „integrovaného environmentálního povolení“ uděleného v roce 2011.

Navzdory tomu, že byl továrně v roce 2012 zajištěn majetek, bylo jí na základě zvláštních odchylných pravidel povoleno, aby po dobu 36 měsíců pokračovala ve výrobní činnosti, a to pod podmínkou, že bude dodržovat plán opatření na ochranu životního prostředí a zdraví. Lhůta pro splnění povinností vyplývajících z tohoto plánu byla několikrát prodloužena, celkově na dobu několika let, ačkoliv dotčená činnost představovala vážné a významné ohrožení integrity životního prostředí a zdraví obyvatel přilehlých oblastí.

V této souvislosti se žalobci, kteří uplatňují práva přibližně 300 000 obyvatel města Taranto a sousedních obcí, obrátili na předkládající soud s hromadnou žalobou, kterou se domáhali především ukončení provozu továrny Ilva nebo některých jejích částí kvůli znečištění způsobenému průmyslovými emisemi a z toho plynoucí újmě na lidském zdraví.

Vzhledem k tomu, že italská právní úprava nestanoví, že by podmínkou udělení nebo přezkoumání povolení k průmyslovému provozu bylo předchozí posouzení vlivů zařízení na lidské zdraví, předkládající soud se rozhodl položit Soudnímu dvoru otázku, zda je takové posouzení nezbytné, jaký je rozsah zkoumání prováděného příslušnými orgány a jaká lhůta má být poskytnuta provozovateli zařízení k tomu, aby vyhověl podmínkám stanoveným v uděleném povolení.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde zaprvé o potřebu provést posouzení zahrnující i vlivy činnosti dotčeného zařízení na lidské zdraví, připomněl Soudní dvůr, že ochrana a zlepšování kvality životního prostředí, jakož i ochrana lidského zdraví jsou dvě úzce propojené části politiky Unie v oblasti životního prostředí. Směrnice 2010/75, která stanoví pravidla týkající se integrované prevence a omezování znečištění vznikajícího v důsledku průmyslových činností, konkretizuje povinnosti Unie v oblasti ochrany životního prostředí a lidského zdraví, které plynou zejména z článku 191 SFEU, čímž přispívá k hájení práva na život v prostředí přiměřeném pro zdraví a blaho člověka. Soudní dvůr v tomto ohledu odkázal na články 35 a 37 Listiny základních práv Evropské unie a konstatoval existenci úzké vazby mezi ochranou životního prostředí a ochranou lidského zdraví.

Mezi podmínky povolení k provozu, které stanoví tato směrnice, patří i povinnost provozovatele učinit všechna vhodná preventivní opatření proti „znečišťování“ a opatření k monitorování emisí do

³⁴⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU ze dne 24. listopadu 2010 o průmyslových emisích (integrované prevenci a omezování znečištění) (Úř. věst. 2010, L 334, s. 17; oprava Úř. věst. 2012, L 158, s. 25).

životního prostředí. Provozovatel je rovněž povinen zajistit, aby jeho provoz nevedl k „významnému znečišťování“. Dále platí, že podmínky povolení se přezkoumají, pokud to odůvodňuje „znečištění“ působené zařízením. Četnost tohoto přezkoumávání musí být přizpůsobena velikosti a povaze zařízení a odvíjí se od zvláštních místních charakteristik lokality, v níž je daná průmyslová činnost prováděna, a to zejména od toho, zda se v blízkosti nacházejí obytné oblasti.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že pojem „znečištění“ uvedený ve směrnici 2010/75 zahrnuje dopady, které jsou škodlivé nebo mohou být škodlivé jak pro životní prostředí, tak pro lidské zdraví. Existenci této úzké vazby mezi ochranou kvality životního prostředí a ochranou lidského zdraví ostatně potvrzuje – kromě ustanovení primárního unijního práva – i několik ustanovení směrnice 2010/75 a judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Posledně uvedený soud právě v souvislosti se znečištěním způsobeným továrnou Ilva konstatoval porušení práva žalobců na respektování soukromého a rodinného života na základě znečišťujících účinků emisí z této továrny jak na životní prostředí, tak na lidské zdraví³⁵⁰.

Z toho vyplývá, že provozovatel zařízení, které spadá do působnosti směrnice 2010/75, musí v žádosti o povolení poskytnout náležitě informace o emisích z jeho zařízení a po celou dobu provozu pak zajistit, že budou dodržovány povinnosti a opatření stanovené v této směrnici, a to prostřednictvím průběžného posuzování vlivů činnosti zařízení jak na životní prostředí, tak na lidské zdraví.

Stejně tak je na příslušných vnitrostátních orgánech, aby stanovily, že takové posouzení je nedílnou součástí řízení o udělení a přezkoumání povolení k provozu a předpokladem pro jeho udělení nebo přezkoumání. Pokud výsledky tohoto posouzení odhalí, že ohrožení zdraví značné části obyvatelstva vystavené emisím znečišťujících látek je nepřipustné, dotyčné povolení musí být rychle přezkoumáno. V projednávaném případě ovšem v rámci dotčených environmentálních povolení nebylo posouzeno, jaký vliv mají znečišťující látky z továrny Ilva – a sice jemné částice PM_{2,5} a PM₁₀, měď, rtuť a naftalen pocházející z rozptýlených zdrojů – na životní prostředí a lidské zdraví.

Pokud jde zadruhé o rozsah posouzení, které musí provést příslušné orgány, tyto orgány musí vzít do úvahy nejen znečišťující látky, jejichž výskyt lze předvídat s ohledem na povahu a druh dotčené průmyslové činnosti, ale i všechny látky, o jejichž emisích bylo vědecky prokázáno, že jsou škodlivé, a které by mohly být emitovány z dotyčného zařízení ve významném množství, se zřetelem k jejich povaze a možnosti přenosu znečištění z jedné složky životního prostředí do druhé. Určení množství znečišťujících látek, jejichž emisi lze povolit, se musí v souladu se zásadou prevence odvíjet od míry škodlivosti dotyčných látek.

Provozovatel zařízení je proto povinen v žádosti o povolení k provozu uvést informace o povaze, množství a možném škodlivém účinku emisí, které mohou pocházet z uvedeného zařízení, aby příslušné orgány mohly stanovit mezní hodnoty těchto emisí, a to s jedinou výjimkou týkající se těch emisí, které vzhledem ke své povaze nebo množství nemohou představovat riziko pro životní prostředí nebo lidské zdraví.

V rámci přezkoumání povolení nelze stanovit mezní hodnoty pouze pro znečišťující látky, jejichž emisi bylo možné předpokládat a tato emise byla vzata do úvahy v původním povolovacím řízení. V tomto ohledu je třeba zohlednit zkušenosti z provozu dotčeného zařízení, a tedy skutečně zjištěné emise. Pokud normy kvality životního prostředí vyžadují, aby byly pro dané zařízení vymezeny přísnější mezní hodnoty emisí, musí se v povolení uvést dodatečná opatření, aniž jsou dotčena jiná opatření, která mohou být učiněna k dosažení souladu s uvedenými normami.

Pokud jde zatřetí o lhůtu poskytnutou provozovateli zařízení k tomu, aby vyhověl povolení k provozu, Soudní dvůr předně uvedl, že příslušné vnitrostátní orgány měly podle směrnice 2010/75 u takových zařízení, jako je továrna Ilva, do 28. února 2016 prostor k tomu, aby byly podmínky povolení

³⁵⁰ Rozsudek ESLP ze dne 24. ledna 2019, Cordella a další v. Itálie, CE:ECHR:2019:0124JUD005441413.

přizpůsobeny novým dostupným technikám. V případě porušení podmínek povolení k provozu zařízení musí členské státy na základě této směrnice přijmout nezbytná opatření k okamžitému zajištění dodržování těchto podmínek.

S ohledem na tyto úvahy dospěl Soudní dvůr k závěru, že směrnice 2010/75 brání vnitrostátní právní úpravě, podle níž byla opakovaně prodlužována lhůta poskytnutá provozovateli zařízení k tomu, aby vyhověl opatřením na ochranu životního prostředí a lidského zdraví, s nimiž počítá povolení k provozu tohoto zařízení, ačkoli bylo zjištěno vážné a významné ohrožení integrity životního prostředí a lidského zdraví. Dodal, že jestliže daná činnost takové ohrožení představuje, provozování dotčeného zařízení je podle této směrnice pozastaveno.

XIX. Mezinárodní dohody

1. Vyjednávání a uzavírání

Rozsudek ze dne 9. dubna 2024, Komise v. Rada (Podpis mezinárodních dohod) (C-551/21, [EU:C:2024:281](#))

„Žaloba na neplatnost – Rozhodnutí (EU) 2021/1117 – Prováděcí protokol k dohodě mezi Gabonskou republikou a Evropským společenstvím o partnerství v odvětví rybolovu na období 2021–2026 – Podpis jménem Unie – Orgán příslušný pro jmenování osoby zmocněné k podpisu – Článek 13 odst. 2 SEU – Dodržování mezí působnosti svěřených každému orgánu Unie – Loajální spolupráce mezi orgány Unie – Článek 16 odst. 1 a 6 SEU – Pravomoc Rady Evropské unie vymezovat politiky a vytvářet vnější činnost Unie – Článek 17 odst. 1 SEU – Pravomoc Evropské komise zajišťovat vnější zastupování Unie – Článek 218 SFEU“

Na základě návrhu Evropské komise na zrušení článku 2 rozhodnutí 2021/1117 o podpisu jménem Evropské unie a prozatímním provádění prováděcího protokolu k Dohodě mezi Gabonskou republikou a Evropským společenstvím³⁵¹ o partnerství v odvětví rybolovu, jakož i zrušení jmenování osobou zmocněnou podepsat tento protokol provedené Radou Evropské unie Soudní dvůr zasedající ve velkém senátu zrušuje jak toto ustanovení, tak jmenování provedené na jeho základě. Soudní dvůr uvádí, že čl. 218 odst. 5 SFEU zmiňuje pravomoc Rady ke zmocnění k podpisu a prozatímnímu provádění mezinárodní dohody, a nikoli pravomoc ke jmenování signatáře této dohody, jelikož Komise má podle čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU³⁵² pravomoc k zajištění podpisu této dohody.

Dne 22. října 2015 přijala Rada na návrh Komise rozhodnutí, kterým Komisi zmocnila, aby jménem Unie vedla jednání s Gabonskou republikou o obnovení prováděcího protokolu k dohodě mezi Evropskou unií a Gabonskou republikou o partnerství v odvětví rybolovu na období 2021–2026. V článku 2 návrhu rozhodnutí Rady o podpisu a prozatímním provádění prováděcího protokolu k dohodě předloženého Komisí bylo uvedeno, že generální sekretariát Rady vystaví „plnou moc k podepsání protokolu, s výhradou, že bude uzavřen, osobě určené Komisí“. Článek 2 rozhodnutí 2020/1117 stanoví, že „předseda Rady je oprávněn jmenovat osobu nebo osoby zmocněné podepsat protokol jménem Unie“. Vzhledem k tomu, že Portugalská republika vykonávala v té době rotující předsednictví Rady, jmenovala Rada stálého zástupce tohoto členského státu při Evropské unii osobou zmocněnou podepsat protokol jménem Unie³⁵³.

Komise navrhovala, aby Soudní dvůr zrušil článek 2 rozhodnutí 2021/1117 zejména z důvodu porušení čl. 17 odst. 1 SEU ve spojení s čl. 13 odst. 1 a 2 SEU³⁵⁴.

³⁵¹ Rozhodnutí Rady (EU) 2021/1117 ze dne 28. června 2021 o podpisu jménem Evropské unie a prozatímním provádění Prováděcího protokolu k Dohodě mezi Gabonskou republikou a Evropským společenstvím o partnerství v odvětví rybolovu na období 2021–2026 (Úř. věst. 2021, L 242, s. 3).

³⁵² Článek 17 odst. 1 SEU stanoví: „Komise podporuje obecný zájem Unie a k tomuto účelu činí vhodné podněty. Zajišťuje uplatňování Smluv a opatření přijatých orgány na jejich základě. Pod kontrolou Soudního dvora Evropské unie dohlíží na uplatňování práva Unie. Plní rozpočet a řídí programy. Vykonává funkce vymezování politik a koordinace v souladu s podmínkami stanovenými Smlouvami. S výjimkou společné zahraniční a bezpečnostní politiky a dalších případů uvedených ve Smlouvách zajišťuje vnější zastupování Unie. Činí podněty k přijímání jednoletých a víceletých programů Unie s cílem dosáhnout interinstitucionálních dohod.“

³⁵³ Dne 29. června 2021 podepsal tento stálý zástupce protokol jménem Unie. Dne 30. června 2021 byly Komise a členské státy informovány o tomto podpisu a prozatímním provádění protokolu ode dne 29. června 2021.

³⁵⁴ Článek 13 odst. 2 SEU stanoví: „Každý orgán jedná v mezích působnosti svěřené mu Smlouvami a v souladu s postupy, podmínkami a cíli v nich stanovenými. Orgány mezi sebou loajálně spolupracují.“

Soudní dvůr na prvním místě připomněl, že v souladu s rozdělením pravomocí stanoveným v čl. 17 odst. 1 SEU, jakož i v čl. 218 odst. 2 a 5 SFEU přísluší Radě, aby na návrh vyjednaváče dala zmocnění k podpisu mezinárodní dohody jménem Unie, což je akt, který je součástí vymezování politik Unie a vytváření její vnější činnosti ve smyslu čl. 16 odst. 1 druhé věty a odst. 6 třetího pododstavce SEU. Rozhodnutí o zmocnění k podpisu mezinárodní dohody však nezahrnuje pozdější akt spočívající v samotném podpisu této dohody. Takový podpis totiž musí být v návaznosti na zmocnění připojen poté, co byly podniknuty veškeré kroky nezbytné k tomuto účelu, zejména vůči dotyčné třetí zemi. Mezi tyto kroky patří udělení plné moci jmenovat osobu zmocněnou podepsat dohodu jménem Unie. V tomto ohledu Soudní dvůr zdůraznil, že toto jmenování nevyžaduje posouzení, které spadá do funkce „vymezování politik“ Unie nebo „koordinace“ nebo „vytvář[en]í vnější činnost[í]“ Unie ve smyslu čl. 16 odst. 1 a 6 SEU, a není tedy součástí politického posouzení, z kterého vychází takové rozhodnutí, podle něhož tento orgán souhlasil s právními účinky, které budou vyvolány podpisem podle příslušných pravidel mezinárodního práva.

Na druhém místě, pokud jde o otázku, zda je jmenování signatáře aktem, který „zajišťuje vnější zastupování Unie“ ve smyslu čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU, uvádí Soudní dvůr, že podle svého obvyklého smyslu právní pojem „zastupování“ znamená jednání jménem subjektu vůči třetí osobě, přičemž taková činnost může být projevem vůle tohoto subjektu vůči této třetí osobě. Pokud však osoba jmenovaná za tímto účelem podepíše mezinárodní dohodu jménem Unie, jedná se právě o vyjádření vůle Unie, jak ji definovala Rada, vůči třetí zemi, s níž byla tato dohoda sjednána. Znění čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU, podle kterého Komise „zajišťuje vnější zastupování Unie“, tak směřuje k tomu, že toto ustanovení svěřuje Komisi pravomoc přijmout, s výjimkou společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) a nestanoví-li Smlouvy v tomto ohledu jiné rozdělení pravomocí, jakékoliv opatření, které v návaznosti na rozhodnutí Rady o zmocnění k podpisu mezinárodní dohody jménem Unie zajistí, aby byla podepsána.

Soudní dvůr na třetím místě konstatuje, že tento doslovný výklad čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU je v souladu s mezinárodním obyčejovým právem³⁵⁵, podle něhož každá osoba jmenovaná v dokumentu pocházejícím od příslušného orgánu státu nebo příslušného orgánu mezinárodní organizace k provedení podpisu musí být na základě této plné moci považována za zástupce tohoto státu nebo této mezinárodní organizace. Podepsání mezinárodní dohody jménem Unie takovou osobou tak z hlediska pravidel mezinárodního obyčejového práva spadá pod „zastupování“ Unie. Z tohoto důvodu je třeba mít s ohledem na čl. 17 odst. 1 šestou větu SEU za to, že kroky nezbytné k podpisu mezinárodní dohody poté, co bylo takové podepsání schváleno Radou, včetně kroku spočívajícího ve jmenování signatáře, spadají, s výjimkou SZBP, do pravomoci Komise „zajišťovat vnější zastupování Unie“, ledaže Smlouva o EU nebo Smlouva o FEU svěřuje pravomoc zajistit tento podpis jinému orgánu Unie.

Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že na rozdíl od čl. 218 odst. 3 SFEU, který – pokud jde o sjednávání mezinárodních dohod – přiznává Radě pravomoc nejen dát zmocnění k zahájení jednání, ale i pravomoc jmenovat vyjednaváče nebo vedoucího vyjednavacího týmu Unie, čl. 218 odst. 5 SFEU zmiňuje pravomoc Rady ke zmocnění k podpisu a prozatímnímu provádění mezinárodní dohody, a nikoli pravomoc ke jmenování signatáře této dohody, takže posledně uvedené ustanovení neobsahuje výjimku z čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU. Z toho vyplývá, že v případě, kdy dala Rada zmocnění k podpisu mezinárodní dohody, která nespadá do SZBP nebo pod „další[...] případ[y] uveden[é] ve Smlouvách“, přísluší Komisi, aby na základě čl. 17 odst. 1 šesté věty SEU zajistila samotný podpis této dohody. Soudní dvůr v tomto ohledu poznamenává, že i když Rada po vstupu Smlouvy o EU a Smlouvy o FEU v platnost nadále jmenovala signatáře mezinárodních dohod, ani ustálená praxe nemůže měnit pravidla stanovená Smlouvami, která jsou orgány povinny dodržovat.

³⁵⁵ Jak je kodifikováno v čl. 2 odst. 1 písm. c) a v čl. 7 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969 (Sbírka smluv Organizace spojených národů, sv. 1155, s. 331).

Na čtvrtém a posledním místě Soudní dvůr připomíná, že podle čl. 17 odst. 1 první věty SEU musí Komise vykonávat i svou pravomoc týkající se podpisu mezinárodních dohod v obecném zájmu Unie a je povinna dodržovat povinnost loajální spolupráce stanovenou v čl. 13 odst. 2 SEU.

2. Obsah a dosah³⁵⁶

a. Dohoda o přidružení mezi EU a Alžírskem

Rozsudek ze dne 29. února 2024, Raad van bestuur va de Sociale verzekeringsbank (Transfer pozůstalostního důchodu) (C-549/22, [EU:C:2024:184](#))

„Řízení o předběžné otázce – Dohoda o přidružení ES-Alžírsko – Sociální zabezpečení alžírských migrujících pracovníků a jejich pozůstalých – Transfer dávek do Alžírska ve výši stanovené podle právních předpisů povinného členského státu – Pozůstalostní důchod – Vnitrostátní právní úprava uplatňující zásadu země bydliště – Pravidlo týkající se bydliště, podle kterého se příjemci s bydlištěm v Alžírsku snižuje částka pozůstalostního důchodu“

Soudní dvůr, kterému Centrale Raad van Beroep (odvolací soud ve věcech sociálního zabezpečení a veřejné služby, Nizozemsko, dále jen „předkládající soud“) položil předběžnou otázku, má za to, že čl. 68 odst. 4³⁵⁷ dohody o přidružení ES-Alžírsko³⁵⁸, který se týká práva na volný transfer dávek sociálního zabezpečení, má přímý účinek a nebrání snížení částky pozůstalostních důchodů z důvodu, že jejich příjemci mají bydliště v Alžírsku, pokud je cílem těchto důchodů zajistit základní příjem vypočtený v závislosti na životních nákladech v povinném členském státě a uvedené snížení respektuje podstatu uvedeného práva.

X pobývá v Alžírsku. Jakožto pozůstalá po svém manželovi, který pracoval v Nizozemsku a v okamžiku své smrti byl pojištěn podle Algemene nabestaandenwet (obecný zákon o pojištění pozůstalých, dále jen „ANW“), má X nárok na pozůstalostní důchod od 1. ledna 1999. Poté, co Raad van bestuur van de

³⁵⁶ V tomto oddíle je rovněž třeba zmínit následující rozsudek: rozsudek ze dne 27. února 2024 (velký senát), **EUIPO v. The KaiKai Company Jaeger Wichmann** (C-382/21 P, [EU:C:2024:172](#)), představený v oddíle XIV.1 „(Průmyslové) vzory Společenství“.

³⁵⁷ Článek 68 této dohody zní:

„1. S výhradou ustanovení následujících odstavců požívají pracovníci alžírské státní příslušnosti a členové jejich rodin, kteří s nimi žijí, v oblasti sociálního zabezpečení zacházení prosté jakékoli diskriminace založené na státní příslušnosti ve vztahu ke státním příslušníkům členských států, ve kterých jsou zaměstnáni. Pojem „sociální zabezpečení“ zahrnuje oblasti sociálního zabezpečení, které se týkají nemocenských dávek a dávek v mateřství, invalidních, starobních a pozůstalostních důchodů, důchodů při pracovním úrazu a nemoci z povolání, pohřebního, podpor v nezaměstnanosti a rodinných dávek.

Toto ustanovení však nesmí vést k tomu, aby se ostatní koordinační pravidla stanovená předpisy Společenství založenými na článku 42 Smlouvy ES používala jinak než za podmínek stanovených v článku 70 této dohody.

[...]

4. Dotyční pracovníci budou moci ve výši stanovené podle právních předpisů povinného členského státu nebo států do Alžírska volně transferovat jakékoli starobní důchody a dávky, pozůstalostní důchody a důchody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, jakož i invalidní důchody při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, s výjimkou zvláštních nepříspěvkových dávek. [...]“ (neoficiální překlad) [...]

³⁵⁸ Dohoda zakládající přidružení mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Alžírskou demokratickou a lidovou republikou na straně druhé, schválena jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 2005/690/ES ze dne 18. července 2005 (Úř. věst. 2005, L 265, s. 1, dále jen „dohoda o přidružení ES-Alžírsko“).

Sociale verzekeringsbank (správní rada sociální pojišťovny, Nizozemsko) obnovila v roce 2018 se zpětnou účinností vyplacení pozůstalostního důchodu X, které ukončila v roce 2012, informovala X, že tento pozůstalostní důchod se od 1. ledna 2013 sníží z důvodu, že má být vyplácen podle zásady země bydliště, tedy na základě procentního podílu odrážejícího úroveň životních nákladů v Alžírsku ve srovnání s životními náklady v Nizozemsku³⁵⁹.

Poté, co bylo několik opravných prostředků proti tomuto rozhodnutí zamítnuto, podala X odvolání k předkládajícímu soudu, který rozhodl, že položí Soudnímu dvoru několik předběžných otázek ohledně výkladu čl. 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko, kterými se tázal, zda tato dohoda brání snížení částky pozůstalostního důchodu X z důvodu zásady země bydliště.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé odpověděl na otázku, zda s ohledem na znění, předmět a povahu dohody o přidružení ES-Alžírsko má článek 68 odst. 4 této dohody přímý účinek.

Soudní dvůr v tomto ohledu rozhodl, že toto ustanovení jasně, přesně a bezpodmínečně zakládá právo na volný transfer důchodů a dávek uvedených v tomto ustanovení do Alžírska, a to ve výši podle právních předpisů povinného členského státu. Uvedené ustanovení tak ukládá členským státům jasnou a přesnou povinnost dosáhnout výsledku spočívajícího v tom, že je dotyčným osobám umožněno využít takového volného transferu, přičemž tato povinnost jako taková, pokud jde o její provedení nebo účinky, není vázána na vydání jakéhokoliv pozdějšího aktu.

Třebaže Soudní dvůr uvedl, že toto právo na volný transfer není absolutní, jelikož jeho konkrétní účinky v každém jednotlivém případě budou záviset na „výši stanovené podle právních předpisů povinného členského státu nebo států“, nelze to vykládat tak, že umožňuje členským státům, aby na základě volného uvážení omezily uvedené právo na volný transfer, a zbavily jej tak podstaty. Soudní dvůr poznamenává, že výkon nebo účinky práva stanoveného v tomto ustanovení nejsou podmíněny vydáním jiného aktu, zejména tím, že rada přidružení přijme ustanovení uvedená v čl. 70 odst. 1 dohody o přidružení ES-Alžírsko, a takovýto akt tedy nelze vnímat tak, že podmiňuje okamžité uplatnění tohoto práva. Soudní dvůr v této souvislosti dospěl k závěru, že čl. 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko má přímý účinek, takže osoby, na které se toto ustanovení vztahuje, mají právo se za účelem vyloučení použití vnitrostátních pravidel, která jsou s tímto ustanovením v rozporu, dovolávat tohoto ustanovení před soudy členských států přímo.

Soudní dvůr poté odpověděl na otázku týkající se osobní působnosti čl. 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko.

Soudní dvůr sice uvedl, že se čl. 68 odst. 4 výslovně vztahuje pouze na „[d]otyčné zaměstnance“, což odkazuje na „pracovníky alžírské státní příslušnosti“ uvedené v odstavci 1 téhož článku, avšak konstatoval, že pozůstalostní důchody a dávky patří mezi dávky, které mohou být volně transferovány do Alžírska, přičemž z podstaty věci na takové dávky mají nárok pouze pozůstalí uvedených zaměstnanců. Článek 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko by tak byl zbaven užitečného účinku, pokud by tito pozůstalí byli vyloučeni z jeho osobní působnosti. Soudní dvůr rovněž poznamenal, že by bylo v rozporu s logikou, na níž je založena samotná zásada volného transferu dávek do Alžírska, požadovat, aby byl příjemce povinen mít bydliště v povinném členském státě, v projednávané věci v Nizozemsku. Soudní dvůr v tomto ohledu učinil závěr, že se čl. 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko použije na pozůstalé pracovníka, kteří si přejí transferovat svůj pozůstalostní důchod do Alžírska, nejsou sami pracovníky a mají bydliště v Alžírsku.

³⁵⁹ Tento procentní podíl byl stanoven v souladu s ustanoveními Regeling woonlandbeginsel in de sociale zekerheid 2012 (nařízení z roku 2012 o zásadě země bydliště v oblasti sociálního zabezpečení), které bylo přijato na základě čl. 17 odst. 3 ANW, ve znění Wet woonlandbeginsel in de sociale zekerheid (zákon o zásadě země bydliště v oblasti sociálního zabezpečení). V případě Alžírska je tento procentní podíl stanoven na 60 % maximální výše pozůstalostního důchodu od 1. ledna 2013 a na 40 % uvedené maximální výše od 1. ledna 2016.

Pokud jde nakonec o to, zda je snížení částky pozůstalostního důchodu z důvodu, že příjemce tohoto důchodu má bydliště v Alžírsku, slučitelné s čl. 68 odst. 4 dohody o přidružení ES-Alžírsko, připomíná Soudní dvůr, že toto ustanovení stanoví právo na volný transfer dotčených dávek do Alžírska „ve výši stanovené podle právních předpisů povinného členského státu nebo států“. Povinný členský stát tak má při stanovení pravidel pro výpočet výše dávek uvedených v tomto ustanovení prostor pro uvážení a tento členský stát tudíž může stanovit taková pravidla pro úpravu výše uvedených dávek při tomto transferu, jako je pravidlo založené na zásadě země bydliště.

Soudní dvůr však poukázal na to, že taková pravidla musí respektovat podstatu práva na volný transfer dávek, aniž toto právo zbavuje užitečného účinku, a za tímto účelem zkoumal znaky charakterizující pozůstalostní důchod dotčený ve věci v původním řízení. Soudní dvůr konstatoval, že výše tohoto důchodu je stanovena v závislosti na životních nákladech v Nizozemsku, a v důsledku toho má tento důchod zaručit, že pozůstalým bude přiznán základní příjem vypočtený v závislosti na životních nákladech v tomto členském státě. Soudní dvůr má proto za to, že úprava částky transferovaného důchodu tak, aby byly zohledněny životní náklady v Alžírsku, podle všeho nemůže zbavit právo na volný transfer podstaty, pokud je určení sazby použité pro účely této úpravy založeno na objektivních skutečnostech, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

b. Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Euratomem a Spojeným královstvím

Rozsudek ze dne 29. července 2024 (velký senát), Alchaster (C-202/24, [EU:C:2024:649](#))

„Řízení o předběžné otázce – Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska na straně druhé – Předání osoby do Spojeného království za účelem trestního stíhání – Pravomoc vykonávajícího justičního orgánu – Riziko porušení základního práva – Článek 49 odst. 1 a čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie – Zásada legality trestných činů a trestů – Změna systému podmíněného propuštění nepříznivá pro tuto osobu“

Velký senát Soudního dvora, kterému Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesňuje povinnosti vykonávajícího justičního orgánu, pokud osoba, na kterou se vztahuje zatýkácí rozkaz vydaný na základě Dohody o obchodu a spolupráci se Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska³⁶⁰ namítá riziko porušení základního práva v případě předání do Spojeného království.

Soudce Magistrates' Courts of Northern Ireland (Soud prvního stupně Severního Irska, Spojené království) vydal čtyři zatýkácí rozkazy na MA pro trestné činy související s terorismem, které měly být údajně spáchány v červenci roku 2020, za některé z nichž lze uložit doživotní trest odnětí svobody.

Na podzim roku 2022 nařídil High Court (Vrchní soud, Irsko) předání MA do Spojeného království. MA podal proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek k předkládajícímu soudu. Tvrdí, že jeho předání do Spojeného království je neslučitelné se zásadou legality trestných činů a trestů zakotvenou zejména v článku 7 EÚLP³⁶¹.

³⁶⁰ Dohoda o obchodu a spolupráci mezi Evropskou unií a Evropským společenstvím pro atomovou energii na jedné straně a Spojeným královstvím Velké Británie a Severního Irska na straně druhé (Úř. věst. 2021, L 149, s. 10).

³⁶¹ Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950 (dále jen „EÚLP“).

Předkládající soud upřesňuje, že v případě předání MA do Spojeného království a jeho odsouzení v uvedeném státě se jeho případné podmíněné propuštění bude řídit právní úpravou Spojeného království přijatou po údajném spáchání inkriminovaných trestných činů. Podmíněné propuštění osoby odsouzené za takové trestné činy, z nichž je MA podezřelý, musí nyní schválit specializovaný orgán a může k němu dojít až poté, co tato osoba vykoná dvě třetiny trestu. Tak tomu nebylo v případě předchozí právní úpravy, která stanovila automatické podmíněné propuštění poté, co odsouzený vykonal polovinu svého trestu.

V této souvislosti, zejména s ohledem na záruky, které skýtá soudní systém Spojeného království, pokud jde o uplatňování EÚLP, a vzhledem k tomu, že nebyl prokázán žádný systémový nedostatek, který by v případě předání MA znamenal pravděpodobné a hrubé porušení práv zaručených EÚLP, a s ohledem na možnost MA obrátit se na Evropský soud pro lidská práva, odmítl předkládající soud argumentaci MA vycházející z rizika porušení článku 7 EÚLP.

Tento soud si nicméně klade otázku, zda lze dospět k podobnému závěru, pokud jde o riziko porušení čl. 49 odst. 1 Listiny³⁶², který mimo jiné stanoví, že nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. Mimoto se předkládající soud zamýšlí nad pravomocí vykonávajícího státu rozhodnout o argumentaci vycházející z neslučitelnosti ustanovení o trestech, která budou pravděpodobně uplatněna ve vystavujícím státě, s čl. 49 odst. 1 Listiny, když vystavující stát není povinen Listinu dodržovat a Soudní dvůr nastavil vysoké požadavky pro zohlednění rizika porušení základních práv ve vystavujícím členském státě.

Závěry Soudního dvora

Zprvé Soudní dvůr poté, co vyloučil použitelnost rámcového rozhodnutí 2002/584³⁶³ na výkon zatýkacích rozkazů dotčených ve věci v původním řízení, uvedl, že ze struktury hlavy VII třetí části Dohody o obchodu a spolupráci, která se týká spolupráce v oblasti trestních věcí, a zejména z funkcí článků 600 až 604 téže dohody³⁶⁴, vyplývá, že členský stát může odmítnout výkon zatýkacího rozkazu vydaného Spojeným královstvím pouze z důvodů vyplývajících z Dohody o obchodu a spolupráci.

V této souvislosti, jak připomíná čl. 524 odst. 2 Dohody o obchodu a spolupráci, mají členské státy povinnost dodržovat Listinu, neboť rozhodnutí o předání představuje uplatňování unijního práva ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny. Vykonávající justiční orgány členských států jsou tedy povinny zajistit dodržování základních práv, jež osobě, na kterou byl vydán zatýkací rozkaz na základě Dohody o obchodu a spolupráci, přiznává mimo jiné čl. 49 odst. 1 Listiny, aniž je v tomto ohledu relevantní okolnost, že Listina není ve Spojeném království použitelná.

³⁶² Listina základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).

³⁶³ Rámcové rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy (Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34).

³⁶⁴ Tyto články se týkají zejména případů odmítnutí výkonu zatýkacího rozkazu vydaného na základě Dohody o obchodu a spolupráci, jakož i záruk, které musí vystavující stát poskytnout v určitých případech.

Zadruhé Soudní dvůr zdůraznil, že požadavek provést dvoufázový přezkum, který vyplývá z judikatury týkající se rámcového rozhodnutí 2002/584³⁶⁵, nelze vztáhnout na Dohodu o obchodu a spolupráci. Zjednodušený a efektivní systém předávání zavedený tímto rámcovým rozhodnutím je totiž založen na zásadě vzájemné důvěry, která je specifickým rysem vztahů mezi členskými státy, z níž vyplývá domněnka dodržování základních práv vystavujícím členským státem. Zajisté není vyloučeno, že mezinárodní dohoda může zakládat vysokou úroveň důvěry mezi členskými státy a určitými třetími zeměmi, jako jsou některé členské státy Evropského hospodářského prostoru. Tato úvaha však nemůže být rozšířena na všechny třetí země, a zejména nikoli na Spojené království.

Dohoda o obchodu a spolupráci předně nezavádí mezi Unií a Spojeným královstvím výsadní vztahy, které by mohly odůvodnit tuto vysokou úroveň důvěry. Spojené království především není součástí evropského prostoru bez vnitřních hranic, jehož budování umožňuje mimo jiné právě zásada vzájemné důvěry. Dále, i když ze znění Dohody o obchodu a spolupráci vyplývá, že spolupráce mezi Spojeným královstvím a členskými státy je založena na dlouhodobé úctě k ochraně základních práv a svobod osob³⁶⁶, není tato spolupráce prezentována tak, že spočívá na zachování vzájemné důvěry mezi dotčenými státy, která existovala před vystoupením Spojeného království z Unie dne 31. ledna 2020. A konečně existují podstatné rozdíly mezi ustanoveními Dohody o obchodu a spolupráci týkajícími se mechanismu předávání a odpovídajícími ustanoveními rámcového rozhodnutí 2002/584.

Zatřetí Soudní dvůr za těchto podmínek upřesnil přezkum, k němuž je vykonávající justiční orgán povinen, pokud před ním dotčená osoba namítá existenci rizika porušení čl. 49 odst. 1 Listiny v případě předání do Spojeného království. Zdůrazňuje, že povinnost dodržovat základní práva tento vykonávající justiční orgán nutí k tomu, aby po náležitém přezkumu konkrétně určil, zda existují vážné důvody se domnívat, že uvedená osoba je vystavena reálnému riziku takového porušení. Za tímto účelem musí vykonávající justiční orgán zkoumat všechny relevantní skutečnosti pro posouzení předvídatelné situace vyžádané osoby v případě jejího předání do Spojeného království, což na rozdíl od výše uvedeného dvoufázového přezkumu předpokládá, že se současně zohlední jak pravidla a praxe obecně existující v této zemi, tak zvláštnosti individuální situace této osoby. Může odmítnout vyhovět zatýkácímu rozkazu vydanému na základě Dohody o obchodu a spolupráci pouze tehdy, má-li k dispozici s ohledem na individuální situaci vyžádané osoby objektivní, spolehlivé, přesné a řádně aktualizované informace prokazující pádné důvody domnívat se, že existuje reálné riziko porušení čl. 49 odst. 1 Listiny.

Před tím, než vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon zatýkácího rozkazu, musí si v souladu s povinností vzájemné pomoci v dobré víře stanovenou v čl. 3 odst. 1 Dohody o obchodu a spolupráci předem vyžádat od vystavujícího justičního orgánu informace týkající se právních pravidel vystavujícího státu a způsobu, jakým mohou být uplatněna na individuální situaci vyžádané osoby, jakož i případně další záruky k vyloučení rizika porušení čl. 49 odst. 1 Listiny.

Na posledním místě, pokud jde o dosah posledně uvedeného ustanovení, upřesnil Soudní dvůr, že opatření týkající se výkonu trestu bude s tímto ustanovením neslučitelné pouze tehdy, pokud bude mít za následek retroaktivní změnu samotného rozsahu trestu, který bylo možné uložit v den spáchání dotčeného trestného činu, která by znamenala uložení přísnějšího trestu. Tak tomu není, pokud se toto opatření omezuje na prodloužení časové hranice pro podmíněné propuštění. Jinak tomu však může být zejména tehdy, pokud uvedené opatření v podstatě ruší možnost podmíněného

³⁶⁵ Pokud jde o výkon evropského zatýkácího rozkazu, vykonávající justiční orgán musí v rámci první fáze určit, zda existují informace nasvědčující existenci reálného rizika, že ve vystavujícím členském státě dojde k porušení relevantního základního práva buď z důvodu systémových či celoplošných nedostatků, nebo z důvodu nedostatků, které obzvláště ovlivňují objektivně určitelnou skupinu osob. V rámci druhé fáze musí konkrétně a přesně ověřit, do jaké míry mohou mít nedostatky zjištěné v první fázi dopad na osobu, na kterou se vztahuje evropský zatýkácí rozkaz, a zda s ohledem na její osobní situaci existují závažné a prokazatelné důvody se domnívat, že této osobě hrozí reálné riziko porušení relevantního základního práva v případě předání do vystavujícího členského státu.

³⁶⁶ Ustanovení § 524 odst. 1 Dohody o obchodu a spolupráci.

propuštění nebo je součástí souboru opatření, která vedou ke zhoršení inherentní povahy trestu, jenž bylo původně možné uložit.

c. Mezinárodní dohody uzavřené Uníí s Marockým královstvím

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Confédération paysanne (Melouny a rajčata ze Západní Sahary) (C-399/22, [EU:C:2024:839](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společná obchodní politika – Mezinárodní dohody – Evropsko-středomořská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé – Změna protokolů č. 1 a č. 4 k Evropsko-středomořské dohodě – Nařízení (EU) č. 1169/2011 – Článek 9 – Článek 26 odst. 2 – Prováděcí nařízení (EU) č. 543/2011 – Článek 3 odst. 1 a 2 – Článek 5 odst. 1 a 2 – Článek 8 – Článek 15 odst. 1 a 4 – Příloha I – Příloha IV – Nařízení (EU) č. 1308/2013 – Článek 76 – Poskytování informací o potravinách spotřebitelům – Povinné uvedení země původu nebo místa provenience potraviny – Ovoce a zelenina sklizené v Západní Sahaře – Žádost určená členskému státu domáhající se jednostranného zákazu dovážet tyto produkty na jeho území – Povinné uvedení Západní Sahary jako místa provenience rajčat a cukrových melounů sklizených na tomto území“

Velký senát Soudního dvora, kterému Conseil d'État (Státní rada, Francie) předložila žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, rozhodl, že článek 207 SFEU, nařízení č. 2015/478³⁶⁷ a nařízení č. 1308/2013³⁶⁸ neumožňují členskému státu jednostranně přijmout opatření zakazující dovoz zemědělských produktů, jejichž označování je systematicky v rozporu s právními předpisy Evropské unie týkajícími se uvedení země nebo území původu. Kromě toho zdůraznil, že článek 76 nařízení č. 1308/2013 ve spojení s čl. 3 odst. 1 prováděcího nařízení č. 543/2011³⁶⁹ musí být vykládán v tom smyslu, že ve fázi dovozu a prodeje spotřebiteli musí údaje na obalu cukrových melounů Charentais a třešňovitých rajčat sklizených na území Západní Sahary uvádět jako zemi jejich původu pouze Západní Saharu.

Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi Confédération paysanne, francouzskými zemědělskými odbory, na jedné straně, a ministre de l'Agriculture et de la Souveraineté alimentaire (ministr pro zemědělství a potravinovou soběstačnost, Francie) a ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique (ministr hospodářství, financí a průmyslové a digitální suverenity, Francie), na straně druhé, ve věci legality implicitního rozhodnutí, kterým tito ministři zamítli žádost, kterou se Confédération paysanne domáhala vydání vyhlášky zakazující dovoz třešňovitých rajčat a cukrových melounů Charentais sklizených na území Západní Sahary (dále jen „produkty dotčené ve věci v původním řízení“).

Confédération paysanne podala dne 2. října 2020 ke Conseil d'État (Státní rada), která je předkládajícím soudem, žalobu znějící na zrušení implicitního rozhodnutí, kterým tito ministři zamítli její žádost, a dále na uložení povinnosti těmto ministrům přijmout uvedenou vyhlášku. Confédération paysanne tvrdí, že území Západní Sahary není součástí Marockého království, a v důsledku toho

³⁶⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/478 ze dne 11. března 2015 o společných pravidlech dovozu (Úř. věst. 2015, L 83, s. 16, dále jen „základní nařízení o ochranných opatřeních“).

³⁶⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 671).

³⁶⁹ Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011 ze dne 7. června 2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny (Úř. věst. 2011, L 157, s. 1) ve znění prováděcího nařízení Komise (EU) č. 594/2013 ze dne 21. června 2013 (Úř. věst. 2013, L 170, s. 43).

označování produktů dotčených ve věci v původním řízení jako produktů pocházejících z Maroka porušuje ustanovení unijního práva o poskytování informací spotřebitelům o původu ovoce a zeleniny nabízených k prodeji.

Předkládající soud si zejména klade otázku, zda relevantní unijní právní úprava členskému státu umožňuje, aby přijal vnitrostátní opatření zakazující dovoz produktů z třetí země, jejichž označení neuvádí správně zemi nebo území jejich původu, a zda uvedená právní úprava umožňuje ve fázi dovozu produktů dotčených ve věci v původním řízení, jakož i ve fázi jejich prodeje spotřebiteli, aby označení uvedených produktů uvádělo Marocké království jako zemi původu, nebo zda musí pouze uvádět území Západní Sahary.

Závěry Soudního dvora

Zprvée, pokud jde o otázku, zda musí být článek 207 SFEU, základní nařízení o ochranných opatřeních a nařízení č. 1308/2013 vykládány v tom smyslu, že umožňují členskému státu jednostranně přijmout opatření zakazující dovoz zemědělských produktů, jejichž označování je systematicky v rozporu s unijními právními předpisy týkajícími se uvedení země nebo území původu, Soudní dvůr nejprve připomněl, že čl. 3 odst. 1 písm. e) SFEU přiznává Unii výlučnou pravomoc v oblasti společné obchodní politiky, která je podle čl. 207 odst. 1 SFEU založena na jednotných zásadách a je prováděna v rámci zásad a cílů vnější činnosti Unie.

Zadruhé upřesnil, že svěřují-li v určité oblasti Smlouvy Unii výlučnou pravomoc, může pouze Unie vytvářet a přijímat právně závazné akty³⁷⁰. Členské státy totiž mohou v takové oblasti vytvářet a přijímat právně závazné akty pouze tehdy, jsou-li k tomu Uní zmocněny nebo provádějí-li akty Unie. Při neexistenci takového zmocnění tedy členské státy nemohou jednostranně přijmout opatření zakazující dovoz určité skupiny produktů, které pocházejí z určitého území nebo určité třetí země, je-li takový dovoz navíc připuštěn a upraven obchodní dohodou uzavřenou Uní.

Je pravda, že čl. 24 odst. 2 písm. a) základního nařízení o ochranných opatřeních stanoví, že toto nařízení nevylučuje přijetí nebo uplatňování členskými státy zákazů, množstevních omezení nebo kontrolních opatření z určitých zvláštních důvodů. Soudní dvůr nicméně uvedl, že tímto ustanovením nejsou dotčena jiná relevantní ustanovení unijního práva. V oblasti dovozu zemědělských produktů tak článek 194 nařízení č. 1308/2013 vyhrazuje Evropské komisi pravomoc přijímat ochranná opatření proti dovozu produktů, spadajících do působnosti nařízení č. 1308/2013, do Unie. Článek 24 odst. 2 písm. a) základního nařízení o ochranných opatřeních tudíž nelze chápat tak, že členské státy zmocňuje k jednostrannému přijetí ochranných opatření proti dovozu zemědělských produktů.

Soudní dvůr v této souvislosti zdůraznil, že v případě rozsáhlého nedodržování ustanovení unijního práva týkajících se informování spotřebitelů o původu ovoce a zeleniny nabízených k prodeji vývozci by případně příslušelo zasáhnout nikoli členskému státu, nýbrž Komisi v rámci vymezeném mechanismy spolupráce, které předvídá dohoda o přidružení.

Zadruhé se Soudní dvůr zabýval otázkou, zda článek 76 nařízení č. 1308/2013 ve spojení s čl. 3 odst. 1 prováděcího nařízení č. 543/2011 musí být vykládán v tom smyslu, že ve fázi dovozu a prodeje spotřebiteli musí údaje na obalu produktů dotčených ve věci v původním řízení uvádět jako zemi jejich původu Západní Saharu a nemůže uvádět Marocké království.

Soudní dvůr v tomto ohledu připomněl, že bod 8 odůvodnění prováděcího nařízení č. 543/2011, ve světle kterého je třeba vykládat požadavky stanovené v čl. 3 odst. 1 uvedeného nařízení, v podstatě uvádí, že údaje vyžadované obchodními normami by měly být zřetelně uvedeny na obalu nebo na štítku, a to zejména aby se zabránilo uvádění spotřebitelů v omyl. Údaj o zemi původu, který musí být

³⁷⁰ Článek 2 odst. 1 SFEU.

nutně uveden na takových produktech, jako jsou produkty dotčené ve věci v původním řízení, tedy nesmí být klamavý.

S ohledem na článek 60 nařízení č. 952/2013³⁷¹ se povinnost uvádět zemi původu produktů dotčených v původním řízení, která vyplývá jednak z všeobecných obchodních norem uvedených v části A přílohy I prováděcího nařízení č. 543/2011, jakož i ze zvláštních obchodních norem obsažených v části 10 části B přílohy I tohoto prováděcího nařízení, a dále z čl. 76 odst. 1 nařízení č. 1308/2013, uplatní nejen na produkty pocházející ze „země“, ale i na produkty pocházející z „území“, jež mohou zahrnovat zeměpisné oblasti, které sice spadají do jurisdikce státu nebo se na ně vztahuje jeho mezinárodní odpovědnost, avšak z hlediska mezinárodního práva mají vlastní status, který je odlišný od statusu tohoto státu.

Vzhledem k tomu, že produkty dotčené ve věci v původním řízení byly sklizeny na území Západní Sahary, připomněl Soudní dvůr, že toto území představuje území odlišné od území Marockého království³⁷². Příloha 1 prováděcího nařízení 2020/1470³⁷³ ostatně stanoví odlišné kódy a znění pro Západní Saharu a Marocké království.

Za těchto podmínek Soudní dvůr dospěl k závěru, že území Západní Sahary musí být považováno za celní území ve smyslu článku 60 nařízení č. 952/2013, a tudíž ve smyslu nařízení č. 1308/2013 a prováděcího nařízení č. 543/2011. Údaj o zemi původu, který musí být uveden na produktech dotčených ve věci v původním řízení, proto může uvádět pouze Západní Saharu jako takovou, jelikož uvedené produkty byly sklizeny na tomto území. Soudní dvůr upřesnil, že jakýkoli jiný údaj by byl klamavý, neboť by mohl uvádět spotřebitele v omyl ohledně skutečného původu produktů dotčených ve věci v původním řízení, neboť by mohl vyvolávat dojem, že tyto produkty pocházejí z jiného místa, než je území, na kterém byly sklizeny.

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Komise a Rada v. Front Polisario (C-778/21 P a C-798/21 P, [EU:C:2024:833](#))

„Kasační opravný prostředek – Vnější činnost – Mezinárodní dohody – Dohoda mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu – Rozhodnutí o uzavření této dohody a prováděcího protokolu k ní – Tvzení týkající se porušení mezinárodního práva z důvodu použitelnosti uvedené dohody na vody přiléhající k území Západní Sahary – Žaloba na neplatnost – Přípustnost – Procesní způsobilost – Aktivní legitimace – Podmínka, podle které musí být žalobce, v určitých případech, bezprostředně a osobně dotčen sporným opatřením – Zásada relativního účinku smluv – Zásada seburčení – Nesamosprávná území – Článek 73 Charty Organizace spojených národů – Posuzovací pravomoc Rady Evropské unie – Mezinárodní obyčejové právo – Obecné principy unijního práva – Souhlas lidu nesamosprávného území, nositele práva na seburčení, jakožto třetí strany mezinárodní dohody“

Rozsudek ze dne 4. října 2024 (velký senát), Komise a Rada v. Fronta Polisario (C-779/21 P a C-799/21 P, [EU:C:2024:835](#))

„Kasační opravný prostředek – Vnější činnost – Mezinárodní dohody – Evropsko-středomořská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé – Dohoda o změně protokolů č. 1 a č. 4 k této dohodě – Akt o uzavření dohody

³⁷¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 952/2013 ze dne 9. října 2013, kterým se stanoví celní kodex Unie (Úř. věst. 2013, L 269, s. 1).

³⁷² Viz rozsudky ze dne 21. prosince 2016, Rada v. Fronta Polisario (C-104/16 P, [EU:C:2016:973](#), bod 92), a ze dne 27. února 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, [EU:C:2018:118](#), bod 62).

³⁷³ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1470 ze dne 12. října 2020 o klasifikaci zemí a území pro evropské statistiky mezinárodního obchodu se zbožím a o geografickém členění pro jiné podnikové statistiky (Úř. věst. 2020, L 334, s. 2).

– Tvrzení týkající se porušení mezinárodního práva z důvodu použitelnosti druhé dohody na území Západní Sahary – Žaloba na neplatnost – Přípustnost – Procesní způsobilost – Aktivní legitimace – Podmínka, podle které musí být žalobce, v určitých případech, bezprostředně a osobně dotčen sporným opatřením – Zásada relativního účinku smluv – Zásada sebeurčení – Nesamosprávná území – Článek 73 Charty Organizace spojených národů – Posuzovací pravomoc Rady Evropské unie – Mezinárodní obyčejové právo – Obecné principy unijního práva – Souhlas lidu nesamosprávného území, nositele práva na sebeurčení, jakožto třetí strany mezinárodní dohody“

Velký senát Soudního dvora dvěma rozsudky, z nichž jeden se týkal spojených věcí C-778/21 P a C-798/21 P a druhý spojených věcí C-779/21 P a C-799/21 P, zamítl kasační opravné prostředky podané Evropskou komisí a Radou Evropské unie proti dvěma rozsudkům Tribunálu, kterými byla zrušena rozhodnutí Rady, jimiž bylo schváleno uzavření dohod mezi Evropskou unií a Marockým královstvím, na základě žalob na neplatnost podaných Lidovou frontou osvobození Sakia al Hamra a Ria de Oro (Fronta Polisario) proti těmto rozhodnutím.

Rozhodnutím 2019/217³⁷⁴ schválila Rada uzavření Dohody mezi Unií a Marockým královstvím o změně některých protokolů k Evropsko-středomořské dohodě zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé³⁷⁵. Rada rovněž schválila rozhodnutím 2019/441³⁷⁶ uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu a prováděcího protokolu k ní, jakož i výměnu dopisů připojených k dohodě, a nařízením 2019/440 přidělení rybolovných práv podle uvedené dohody a prováděcího protokolu k této dohodě³⁷⁷. Tato dvě rozhodnutí navazovala na rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Rada v. Fronta Polisario (C-104/16 P, EU:C:2016:973), v němž Soudní dvůr zejména upřesnil, že se Evropsko-středomořská dohoda o přidružení vztahuje pouze na území Marockého království, a nikoli na území Západní Sahary, jakož i na rozsudek ze dne 27. února 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, EU:C:2018:118), v němž Soudní dvůr sledoval do značné míry obdobné úvahy, pokud jde o dohody v oblasti rybolovu s Marockým královstvím ohledně vod přiléhajících k Západní Sahaře.

Dohodou schválenou rozhodnutím 2019/217 byly změněny protokoly k Evropsko-středomořské dohodě o přidružení týkající se režimu dovozu zemědělských produktů, ryb a produktů rybolovu pocházejících z Maroka do Evropské unie a definice pojmu „původní produkty“, které rozšířily celní preference poskytnuté marockým produktům vyváženým do Unie na produkty pocházející ze Západní Sahary vyvážené pod dohledem marockých celních orgánů. Dohoda o rybolovu mezi Evropským společenstvím a Marokem³⁷⁸ byla změněna tak, že do působnosti této dohody zahrnula vody přiléhající k území Západní Sahary.

³⁷⁴ Rozhodnutí Rady (EU) 2019/217 ze dne 28. ledna 2019 o uzavření Dohody ve formě výměny dopisů mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o změně protokolů č. 1 a č. 4 k Evropsko-středomořské dohodě zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé (Úř. věst. 2019, L 34, s. 1).

³⁷⁵ Evropsko-středomořská dohoda zakládající přidružení mezi Evropskými společenstvími a jejich členskými státy na jedné straně a Marockým královstvím na straně druhé, podepsaná v Bruselu dne 26. února 1996 (Úř. věst. 2000, L 70, s. 2; Zvl. vyd. 11/33, s. 175).

³⁷⁶ Rozhodnutí Rady (EU) 2019/441 ze dne 4. března 2019 o uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu, prováděcího protokolu k ní a výměny dopisů připojené k této dohodě (Úř. věst. 2019, L 77, s. 4)

³⁷⁷ Nařízení Rady (EU) 2019/440 ze dne 29. listopadu 2018 o přidělení rybolovných práv podle Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu a prováděcího protokolu k této dohodě (Úř. věst. 2019, L 77, s. 1, dále jen „napadené nařízení“).

³⁷⁸ Dohoda mezi Evropským společenstvím a Marockým královstvím o partnerství v odvětví rybolovu (Úř. věst. 2006, L 141, s. 4).

Žalobami podanými v roce 2019 proti těmto aktům ve třech věcech *Front Polisario v. Rada* (T-279/19, T-344/19 a T-356/19) se Fronta Polisario domáhala zrušení sporných rozhodnutí a nařízení.

Tribunál ve věci, v níž byl vydán rozsudek *Front Polisario v. Rada* (T-279/19)³⁷⁹, a ve spojených věcech, v nichž byl vydán rozsudek *Front Polisario v. Rada* (T-344/19 a T-356/19)³⁸⁰, zrušil napadená rozhodnutí a nařízení, protože nebyl dodržen požadavek souhlasu lidu Západní Sahary. Rada totiž dostatečně nezohlednila všechny relevantní skutečnosti týkající se situace Západní Sahary a neprávem konstatovala, že má prostor pro uvážení při rozhodování, zda je třeba vyhovět požadavku, že lid tohoto území musí vyjádřit svůj souhlas s použitím sporných dohod na tomto území jakožto třetí strana ve vztahu ke sporným dohodám ve smyslu zásady relativního účinku smluv ve spojení se zásadou sebeurčení.

Rada i Komise podaly proti těmto rozsudkům kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru.

Závěry Soudního dvora

1. K přípustnosti žalob na neplatnost podaných Frontou Polisario k Tribunálu

a) Procesní způsobilost Fronty Polisario

Soudní dvůr zaprvé připomněl, že každá fyzická nebo právnická osoba může za určitých podmínek podat žalobu proti aktům, které jsou jí určeny nebo se jí bezprostředně a osobně dotýkají, jakož i proti nařizovacím aktům, které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření. Soudní dvůr však již přiznal procesní způsobilost před unijními soudy entitám nezávisle na otázce jejich založení jakožto právnických osob podle vnitrostátního práva.

Fronta Polisario je samozvané osvobozené hnutí, které vzniklo s cílem bojovat za nezávislost nesamosprávného území Západní Sahary na Marockém království a za vytvoření svrchovaného saharawinského státu. Vzhledem k tomu, že toto hnutí usiluje, na základě výkonu práva lidu Západní Sahary na sebeurčení, právě o vytvoření státoprávního uspořádání pro toto území, nelze pro účely přiznání Frontě Polisario procesní způsobilosti před unijními soudy požadovat, aby byla konstituována jako právnická osoba v souladu s určitým vnitrostátním právním řádem. Fronta Polisario je kromě toho jedním z legitimních partnerů pro jednání v rámci procesu směřujícího k rozhodnutí o budoucnosti Západní Sahary, který probíhá pod záštitou Rady bezpečnosti Organizace spojených národů, jejíž rozhodnutí zavazují všechny členské státy a unijní orgány. Z toho vyplývá, že Fronta Polisario, která udržuje rovněž bilaterální právní vztahy na mezinárodní úrovni, má dostatečnou právní existenci k tomu, aby mohla vystupovat v řízení před unijními soudy³⁸¹. Soudní dvůr proto rozhodl, že Tribunál mohl, aniž se dopustil nesprávného právního posouzení, učinit závěr, že Fronta Polisario má procesní způsobilost před unijními soudy ve smyslu čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU.

b) Aktivní legitimace Fronty Polisario k podání žaloby

Zadruhé Soudní dvůr zkoumal aktivní legitimaci Fronty Polisario. Pokud jde o otázku, zda je Fronta Polisario bezprostředně dotčena spornými rozhodnutími a nařízením, připomněl Soudní dvůr nejprve dvě podmínky, které musí být za tímto účelem kumulativně splněny, a sice že napadené opatření má bezprostřední účinky na právní postavení dotčené osoby a adresátům pověřeným jeho provedením neponechává žádnou volnost uvážení.

³⁷⁹ Rozsudek ze dne 29. září 2021, *Front Polisario v. Rada* (T-279/19, [EU:T:2021:639](#)).

³⁸⁰ Rozsudek ze dne 29. září 2021, *Front Polisario v. Rada* (T-344/19 a T-356/19, [EU:T:2021:640](#)).

³⁸¹ Soudní dvůr v tomto ohledu upřesnil, že otázka, zda tato entita může legitimně zastupovat zájmy lidu Západní Sahary, se týká toho, zda je tato entita aktivně legitimována k podání žaloby na neplatnost sporného rozhodnutí, a nikoliv toho, zda je, či není způsobilá jednat v řízení před unijním soudem.

V tomto ohledu konstatoval, že se Fronta Polisario žalobami na neplatnost podanými k Tribunálu domáhala ochrany práva lidu Západní Sahary³⁸² na sebeurčení, a tedy to, zda je Fronta Polisario bezprostředně dotčena napadenými akty, je třeba posoudit s ohledem na účinky napadených aktů, a tudíž sporných dohod na právní postavení tohoto lidu.

Připomněl, že Fronta Polisario je podle rezolucí nejvyšších orgánů Organizace spojených národů výsadním partnerem pro jednání v rámci procesu směřujícího k rozhodnutí o budoucím statusu Západní Sahary, ačkoli nebyla oficiálně uznána jako výlučná zástupkyně lidu Západní Sahary. Na základě těchto zvláštních okolností lze mít za to, že Fronta Polisario je oprávněna před unijním soudem napadnout legalitu unijního aktu, který má bezprostřední účinky na právní postavení tohoto lidu. V tomto ohledu sporné akty, a potažmo sporné dohody, splňují z důvodu dopadu, který mají na právo lidu Západní Sahary na sebeurčení, právní podmínku, podle níž musí být fyzická nebo právnická osoba bezprostředně dotčena rozhodnutím, které je předmětem její žaloby. S ohledem na článek 73 Charty Organizace spojených národů a na zásadu účinné soudní ochrany musí být tato podmínka v projednávané věci posuzována ve vztahu k právnímu postavení lidu Západní Sahary, který je pro účely projednávaných věcí zastoupen Frontou Polisario.

Rozhodnutí o uzavření mezinárodní dohody je kromě toho konečným aktem v interním právním řádu Unie vyjadřujícím vůli Unie být vázána touto dohodou. Soudní dvůr, který nemá pravomoc zrušit mezinárodní dohodu, připomněl, že toto rozhodnutí představuje napadnutelný akt. Naproti tomu na rozdíl od toho, co tvrdili někteří účastníci řízení, oznámení schválení takové dohody druhé smluvní straně představuje prováděcí opatření, které musí být v zásadě považováno za akt, který není napadnutelný.

Soudní dvůr z toho vyvodil, že Fronta Polisario je bezprostředně dotčena spornými rozhodnutími a v tomto ohledu se Tribunál nedopustil nesprávného právního posouzení.

Pokud jde o osobní dotčení Fronty Polisario, Soudní dvůr rovněž potvrdil přístup Tribunálu, podle něhož s ohledem na okolnosti, které vedly k závěru o jejím bezprostředním dotčení, musí být považována za osobně dotčenou spornými rozhodnutími. V tomto ohledu konstatoval, že lid Západní Sahary, zastoupený Frontou Polisario, je sporným rozhodnutím osobně dotčen, jelikož výslovné zahrnutí území Západní Sahary do působnosti dotčených dohod, které Unii zavazují na základě sporných rozhodnutí, mění právní postavení tohoto lidu z důvodu jeho postavení jakožto nositele práva na sebeurčení ve vztahu k tomuto území, přičemž toto postavení jej vymezuje ve vztahu ke všem ostatním osobám nebo entitám, a to i ve vztahu ke všem ostatním subjektům mezinárodního práva.

2. K souhlasu lidu Západní Sahary se spornými dohodami a k rozsahu soudního přezkumu prováděného Tribunálem

Podle sporných rozhodnutí byly dotčené dohody Unii schváleny poté, co Komise ve spolupráci s Evropskou službou pro vnější činnost přijala „veškerá přiměřená a [...] proveditelná opatření, aby vhodným způsobem zapojila dotčený lid a ujistila se o jeho souhlasu“³⁸³. Soudní dvůr však v tomto ohledu uvedl, že většina stávajícího obyvatelstva Západní Sahary není součástí lidu, který je nositelem práva na sebeurčení, tedy lidu Západní Sahary, který byl z velké části vysídlený. Dodal, že existuje rozdíl mezi pojmem „obyvatelstvo“ nesamosprávného území a pojmem „lid“ tohoto území. Posledně uvedený výraz odkazuje na politickou jednotku, která je nositelem práva na sebeurčení, kdežto výraz „obyvatelstvo“ míří na obyvatele daného území.

Soudní dvůr dále připomněl, že podle zásady relativního účinku smluv, která je zásadou obecného mezinárodního práva, ze smluv nevznikají ani závazky ani práva třetí straně. Třetí strana může být

³⁸² Viz rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Rada v. Fronta Polisario (C-104/16 P, [EU:C:2016:973](#), body 88, 91 a 105).

³⁸³ Bod 10 odůvodnění rozhodnutí 2019/217 a bod 11 odůvodnění rozhodnutí 2019/441.

v tomto ohledu dotčena prováděním dohody v případě, že je do působnosti této dohody zahrnuto území, vůči němuž je tato třetí strana nositelem svrchovanosti nebo práva na sebeurčení. S prováděním mezinárodní dohody mezi Uníí a Marockým královstvím na území Západní Sahary tedy musí lid Západní Sahary souhlasit³⁸⁴. Vzhledem k tomu, že činnost Unie na mezinárodní scéně musí zejména přispívat k přísnému dodržování mezinárodního práva a k dodržování zásad Charty Organizace spojených národů³⁸⁵, zdůraznil Soudní dvůr, že absence souhlasu lidu Západní Sahary s uvedenými dohodami, jejichž provádění se vztahuje na území Západní Sahary nebo vody k němu přiléhající, může ovlivnit platnost unijních aktů týkajících se uzavření těchto dohod.

3. *K nezbytnosti souhlasu lidu Západní Sahary a identifikaci Fronty Polisario jakožto entity, které by mělo příslušet tento souhlas vyjádřit*

Soudní dvůr nejprve poznamenal, že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že sporné dohody ukládají lidu Západní Sahary povinnost tím, že přiznávají marockým orgánům určité pravomoci, které mají být vykonávány na území Západní Sahary³⁸⁶. I když totiž provádění sporných dohod má ten důsledek, že akty marockých orgánů uskutečněné na území Západní Sahary mají právní účinky, které mění právní postavení lidu tohoto území, nelze mít za to, že uvedené dohody zakládají právní povinnosti k tíži tohoto lidu jako subjektu mezinárodního práva. V tomto ohledu sporné dohody nemají za následek uznání údajné svrchovanosti Maroka nad Západní Saharou ze strany Unie. Stejně tak lid Západní Sahary není například adresátem oprávnění k rybolovu či jiných správních aktů vydávaných marockými orgány v rámci provádění Dohody mezi Evropskou unií a Marockým královstvím o partnerství v oblasti udržitelného rybolovu, kterou by byl povinen uznat, ani není adresátem opatření přijatých unijními orgány a členskými státy ve vztahu k nim. Soudní dvůr tedy konstatoval, že Tribunál vycházel z nesprávného předpokladu, když konstatoval, že vyjádření souhlasu lidu Západní Sahary se spornými dohodami musí být výslovné.

Soudní dvůr nicméně uvedl, že mezinárodní obyčejové právo nestanoví žádnou zvláštní formu pro vyjádření souhlasu třetího subjektu s dohodou, která mu přiznává právo³⁸⁷, a nevylučuje, že takový souhlas může být za určitých okolností udělen implicitně. Souhlas lidu nesamosprávného území s mezinárodní dohodou, ve vztahu k níž má postavení třetí strany a která má být použita na území, k němuž se vztahuje jeho právo na sebeurčení, lze tak předpokládat, jsou-li splněny dvě podmínky. Zaprvé, dotčená dohoda nesmí vytvářet závazek k tíži tohoto lidu. Zadruhé musí zejména stanovit, že daný lid jako takový čerpá jasnou, konkrétní, podstatnou a skutečnou výhodu plynoucí z využívání přírodních zdrojů tohoto území, která je přiměřená významu tohoto využívání. Dotčená dohoda musí rovněž stanovit mechanismus pravidelné kontroly umožňující ověřit skutečnou existenci výhody přiznané danému lidu. Dodržení těchto podmínek je nezbytné za účelem zajištění slučitelnosti takové dohody se zásadou prvořadosti zájmů lidu nesamosprávných území, vyplývající z článku 73 Charty OSN a zakotvenou v mezinárodním obyčejovém právu.

Pokud jsou obě podmínky splněny, musí být souhlas daného lidu považován za udělený. Okolnost, že hnutí, které se prezentuje jako legitimní zástupce tohoto lidu, s touto dohodou nesouhlasí, tedy nemůže sama o sobě postačovat k tomu, aby byla zpochybněna existence takového souhlasu. Tento předpoklad lze nicméně vyvrátit, pokud legitimní zástupci tohoto lidu prokáží, že režim výhody přiznané tomuto lidu dotčenou dohodou či případně mechanismus pravidelné kontroly, kterému má takový režim podléhat, nesplňuje uvedené podmínky.

³⁸⁴ Viz rozsudek ze dne 21. prosince 2016, Rada v. Fronta Polisario (C-104/16 P, [EU:C:2016:973](#), bod 106).

³⁸⁵ Článek 3 odst. 5 a čl. 21 odst. 1 SEU.

³⁸⁶ Rozsudky ze dne 29. září 2021, Front Polisario v. Rada (T-279/19, [EU:T:2021:639](#), body 322 a 323), a ze dne 29. září 2021, Front Polisario v. Rada (T-344/19 a T-356/19, [EU:T:2021:640](#), bod 318).

³⁸⁷ Viz rozsudek Stálého dvora mezinárodní spravedlnosti ze dne 7. června 1932, věc „Svobodná celní pásma Horního Savojska a Pays de Gex“ (Recueil CPJI 1927, série A/B, č. 46, s. 148).

V projednávané věci Soudní dvůr konstatoval, že ačkoli sporné dohody mění právní postavení lidu Západní Sahary v unijním právu z hlediska práva na sebeurčení, které má na tomto území, nezakládají právní povinnosti k tíži tohoto lidu jako subjektu mezinárodního práva. První ze dvou podmínek je tedy splněna.

Co se týče druhé podmínky, Soudní dvůr dospěl k závěru, že ve sporných dohodách zjevně není obsažena výhoda ve prospěch lidu Západní Sahary odpovídající výše uvedeným charakteristikám. Dále upřesňuje, že pokud by z dohody měl v budoucnu mít prospěch lid Západní Sahary v souladu s uvedenými požadavky, možnost, že z této dohody mají prospěch rovněž obyvatelé tohoto území obecně, by nemohla bránit konstatování předpokládaného souhlasu tohoto lidu.

4. K možnosti dovolávat se mezinárodního práva

Soudní dvůr připomněl, že Unie je povinna vykonávat své pravomoci v souladu s mezinárodním právem, a má tedy v rámci žaloby na neplatnost pravomoc posuzovat slučitelnost mezinárodní dohody uzavřené Uní s pravidly mezinárodního práva. V souladu se Smlouvami jsou tato pravidla pro Unii závazná a přezkum platnosti aktu, jímž Unie takovou mezinárodní dohodu uzavřela, Soudním dvorem se může týkat legality tohoto aktu z hlediska samotného obsahu dotčené mezinárodní dohody³⁸⁸. Tribunál tedy mohl správně konstatovat, že se v rámci přezkumu platnosti sporných rozhodnutí lze dovolávat zásady sebeurčení a zásady relativního účinku smluv.

Závěry

Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr žádnému z důvodů vznesených Radou a Komisí na podporu kasačních opravných prostředků nevyhověl, v plném rozsahu je zamítl.

5. K zachování účinků sporných rozhodnutí v případě zamítnutí kasačních opravných prostředků podaných Radou a Komisí

Ve spojených věcech C-778/21 P a C-798/21 P napadený rozsudek zachoval účinky sporného rozhodnutí až do vyhlášení tohoto rozsudku. Vzhledem k tomu, že platnost protokolu k provedení dotčené dohody uplynula dne 17. července 2023 a dohoda o rybolovu sama o sobě nepovoluje přístup plavidel Unie do dotčené „rybolovné oblasti“, Soudní dvůr konstatuje, že podpůrné návrhy Komise a Rady na zachování účinků sporného rozhodnutí se staly bezpředmětnými.

Ve spojených věcech C-779/21 P a C-799/21 P vstoupila dohoda uzavřená sporným rozhodnutím v platnost dne 19. července 2019. Vzhledem k tomu, že zrušení tohoto rozhodnutí bez zachování jeho účinků na omezenou dobu může mít závažné negativní důsledky pro vnější činnost Unie a zpochybnit právní jistotu mezinárodních závazků, které přijala a jež zavazují orgány a členské státy, rozhodl Soudní dvůr zachovat jeho účinky na dobu dvanácti měsíců ode dne vyhlášení rozsudku.

³⁸⁸ Rozsudek ze dne 27. února 2018, Western Sahara Campaign UK (C-266/16, [EU:C:2018:118](#), body 47 až 51).

XX. Společná zahraniční a bezpečnostní politika

1. Omezující opatření

Rozsudek ze dne 5. září, Jemerak (C-109/23, [EU:C:2024:681](#))

„Řízení o předběžné otázce – Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině – Nařízení (EU) č. 833/2014 – Článek 5n odst. 2 a 6 – Zákaz poskytovat přímo či nepřímo právní poradenské služby vládě Ruska nebo právníckým osobám, subjektům nebo orgánům usazeným v Rusku – Výjimka týkající se poskytování služeb, které jsou nezbytně nutné k zajištění přístupu k soudnímu, správnímu nebo rozhodčímu řízení v členském státě – Sepsání notářského zápisu o kupní smlouvě na nemovitost a jeho výkon notářem – Pomoc tlumočníka při sepisování takového notářského zápisu“

Soudní dvůr, kterému Landgericht Berlin (Zemský soud v Berlíně, Německo) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, rozhodl o působnosti zákazu poskytovat právní poradenské služby právníckým osobám se sídlem v Rusku, který je stanoven v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014³⁸⁹ ve znění nařízení 2022/1904³⁹⁰, který se týká omezujících opatření přijatých Radou Evropské unie vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině.

GM a ON, němečtí státní příslušníci, hodlali koupit byt nacházející se v Berlíně (Německo), jehož vlastníkem je společnost Visit Moscow Ltd, právní osoba se sídlem v Rusku. V souvislosti s tímto převodem se GM, ON a společnost Visit-Moscow obrátily na PR, notáře vykonávajícího činnost v Německu, a požádali ho o sepsání kupní smlouvy formou notářského zápisu a následný výkon této smlouvy. V roce 2022 však PR odmítl notářský zápis o této kupní smlouvě sepsat, a to s odůvodněním, že nemohl vyloučit, že by sepsání notářského zápisu porušilo zákaz uvedený v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014. Vzhledem k tomu, že PR nevyhověl následné stížnosti GM, ON a společnosti Visit Moscow, postoupil ji Zemskému soudu v Berlíně, který položil Soudnímu dvoru v této věci různé předběžné otázky.

Závěry Soudního dvora

Soudní dvůr zaprvé uvedl, že podle svého obvyklého smyslu v běžném jazyce pojem „právní poradenství“ označuje obecně stanovisko k právní otázce. Tento pojem použitý v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 ve spojení s pojmem „služby“ tedy odkazuje na výkon činnosti hospodářské povahy, založené na vztahu mezi poskytovatelem služeb a zákazníkem, jejímž předmětem je poskytování právních stanovisek, prostřednictvím této činnosti poskytovatel poskytuje osobám, které o ně požádají, poradenství k právním otázkám.

Toto pojetí pojmu „právní poradenské služby“ potvrzuje bod 19 odůvodnění nařízení 2022/1904. Poukazuje na vztah mezi poskytovatelem a jeho zákazníkem a evokuje úlohu tohoto poskytovatele spočívající v tom, že zákazníkovi pomáhá a radí mu v jeho zájmu, pokud jde o právní aspekty jeho transakcí s třetími osobami. Dále evokuje akcesorické činnosti, které představují „přípravu, provádění a ověřování právních dokumentů“.

Činnosti, na které se vztahuje pojem „právní poradenské služby“ ve smyslu čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014, se tedy jasně liší od činností, které mohou plnit orgány veřejné moci. Úkolem těchto

³⁸⁹ Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 1).

³⁹⁰ Nařízení Rady (EU) č. 2022/1904 ze dne 6. října 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 833/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. L 259, s. 3).

orgánů veřejné moci totiž není poskytovat služby spočívající v poskytování stanovisek k právním otázkám určitých osob za účelem prosazování nebo ochrany jejich konkrétních zájmů.

V projednávané věci Soudní dvůr uvedl, že v rámci sepisování notářského zápisu o kupní smlouvě k nemovitosti notář nejedná s cílem prosazovat specifické zájmy jedné nebo druhé zúčastněné strany nebo obou těchto stran, nýbrž jedná nestranně, se stejným odstupem od uvedených stran a jejich příslušných zájmů, výlučně v zájmu zákona a právní jistoty. Proto s ohledem na zvláštní podmínky platné pro sepisování notářských zápisů o právních úkonech a na právní účinky spojené s právními úkony, o kterých byl pořízen notářský zápis, v německém právním řádu, notářský zápis o kupní smlouvě na nemovitost, jejímž majitelem je právnická osoba usazená v Rusku, nespadá pod pojem „právní poradenské služby“ uvedený v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014, a v důsledku toho do rozsahu působnosti zákazu poskytovat takovéto služby takovýmto právnickým osobám, který stanoví písmeno b) tohoto ustanovení.

Soudní dvůr v této souvislosti poznamenal, že pokud by měl být čl. 5n odst. 2 uvedeného nařízení vykládán v opačném smyslu, vedlo by to k nekonzistentnosti jednak při uplatňování tohoto nařízení a jednak mezi uvedeným nařízením a nařízením č. 269/2014³⁹¹.

Transakce týkající se nemovitostí nacházejících se na území Unie, které patří právnickým osobám usazeným v Rusku, jsou totiž podle nařízení č. 833/2014 nadále povoleny. V praxi by však tyto transakce mohly být znemožněny v některých členských státech, v nichž notářský zápis o kupní smlouvě na nemovitost představuje základní podmínku pro zcizení takovéto nemovitosti, a to bez ohledu na to, zda se na tyto právnické osoby vztahuje zákaz nakládání s jejich majetkem podle nařízení č. 269/2014.

Taková variabilita účinků zákazu stanoveného v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 mezi jednotlivými členskými státy podle toho, jak mají tyto státy upraveno postavení notářů, nemohla být unijním normotvůrcem chtěná.

Zvolený výklad navíc není v rozporu s účelem nařízení č. 833/2014 ani s účelem nařízení č. 269/2014.

Předně z rozhodnutí 2022/1909³⁹² ani z nařízení č. 833/2014 nebo z nařízení 2022/1904 nevyplývá, že by Rada zavedením zákazu poskytovat právní poradenské služby zamýšlela zajistit, aby právnické osoby usazené v Rusku nemohly v některých členských státech nakládat se svým nemovitým majetkem.

Dále bylo cílem zákazu stanoveného v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014 ztížit ruským právnickým osobám působícím na území Unie pokračování v obchodní činnosti na tomto území a tím vyvolat dopad na ruské hospodářství. Sepsání notářského zápisu o kupní smlouvě na nemovitost, jejímž vlastníkem je právnická osoba usazená v Rusku, přitom není s takovým cílem v rozporu.

Konečně není zřejmé, jak by sepsání notářského zápisu o kupní smlouvě na nemovitost, jejímž vlastníkem je právnická osoba usazená v Rusku, mohlo *a priori* a obecně přispět k obcházení přijatých omezujících opatření.

Zadruhé Soudní dvůr zdůraznil, že je na předkládajícím soudu, aby posoudil u každého z úkolů, které notář plní při naplňování takovéto kupní smlouvy, zda s sebou nesou poskytnutí právního poradenství zúčastněným stranám ze strany notáře ve smyslu výše uvedeného výkladu pojmu „právní poradenské služby“.

³⁹¹ Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 6).

³⁹² Rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/1909 ze dne 6. října 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/512/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem Ruska destabilizujícím situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2022, L 259 I, s. 122).

Pokud jde konečně o otázku, zda překladatelské služby poskytované tlumočníkem při sepisování notářského zápisu představují právní poradenské služby ve smyslu čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014, Soudní dvůr uvedl, že vzhledem k tomu, že povolání tlumočníka není právnické, tyto služby nemohou vykazovat prvek „právního poradenství“, a to ani v případě, že dotyčné poskytnutí služby spočívá v poskytování pomoci právníkovi vykonávajícímu činnost v určité právní oblasti. Kromě toho nic nenasvědčuje tomu, že by sepsání notářského zápisu německým notářem o kupní smlouvě na nemovitost, která se nachází v Německu a patří právnické osobě usazené v Rusku, spadalo do rozsahu působnosti zákazu poskytovat právní poradenské služby stanoveného v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014. Z toho vyplývá, že tlumočnickým, že poskytuje překladatelské služby v rámci procesu sepisování notářského zápisu o takovémto právním aktu za účelem pomoci zástupci této právnické osoby, který neovládá jazyk použitý při sepisování notářského zápisu, neposkytuje takového právnické osobě „právní poradenské služby“ ve smyslu tohoto ustanovení.

**Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), Neves 77 Solutions (C-351/22,
[EU:C:2024:723](#))**

„Řízení o předběžné otázce – Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) – Omezující opatření vzhledem k činnosti Ruské federace destabilizující situaci na Ukrajině – Rozhodnutí 2014/512/SZBP – Článek 2 odst. 2 písm. a) – Pravomoc Soudního dvora – Článek 24 odst. 1 druhý pododstavec poslední věta SEU – Článek 275 SFEU – Článek 215 SFEU – Článek 17 Listiny základních práv Evropské unie – Právo na vlastnictví – Zásady právní jistoty a zákonnosti trestů – Zprostředkovatelské služby související s vojenským vybavením – Zákaz poskytování takových služeb – Neoznámení příslušným vnitrostátním orgánům – Protiprávní jednání – Pokuta – Automatická konfiskace částek získaných jako protiplnění za zakázanou transakci“

Soudní dvůr, kterému Tribunalul București (Městský soud v Bukurešti, Rumunsko) předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, upřesnil rozsah omezení svých pravomocí v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP)³⁹³. Kromě toho se Soudní dvůr vyslovil k rozsahu působnosti zákazu poskytovat zprostředkovatelské služby související s vojenským vybavením stanoveným v čl. 2 odst. 2 písm. a) rozhodnutí 2014/512/SZBP³⁹⁴ týkajícím se omezujících opatření přijatých Radou Evropské unie vzhledem k činnosti Ruska destabilizující situaci na Ukrajině.

Hlavní činností rumunské společnosti Neves 77 Solutions SRL (dále jen „Neves“) je zprostředkování prodeje výrobků v oblasti letectví.

V roce 2019 uzavřela společnost Neves s ukrajinskou společností SFTE Spetstechnoexport (dále jen „SFTE“) smlouvu o převodu vlastnických práv k 32 radiostanicím, které měly být dodány do Spojených arabských emirátů. Poté, co společnost Neves koupila od portugalské společnosti tyto radiostanice, z nichž 20 bylo vyrobeno v Rusku a vyvezeno do Spojených arabských emirátů, je na žádost společnosti SFTE převedla na indickou společnost.

Vzhledem k tomu, že rumunská daňová správa měla zejména za to, že toto zprostředkování porušuje čl. 2 odst. 2 písm. a) rozhodnutí 2014/512, vypracovala v roce 2020 protokol o protiprávním jednání, kterým společnost Neves uložila pokutu a konfiskaci částky přijaté za toto zprostředkování.

Společnost Neves podala žalobu na zrušení uvedeného protokolu k Judecătoria Sectorului 1 București (Obvodní soud pro Bukurešť 1, Rumunsko), který tuto žalobu zamítl. Společnost Neves se tedy proti

³⁹³ Tato omezení jsou stanovena v čl. 24 odst. 1 SEU a čl. 275 odst. 1 SFEU.

³⁹⁴ Rozhodnutí Rady 2014/512/SZBP ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti Ruska destabilizující situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 13) ve znění rozhodnutí Rady 2014/659/SZBP ze dne 8. září 2014 (Úř. věst. 2014, L 271, s. 54).

tomuto rozsudku odvolala k Tribunalul București (Městský soud v Bukurešti, Rumunsko), který je předkládajícím soudem.

Závěry Soudního dvora

Pokud jde o pravomoc Soudního dvora vykládat čl. 2 odst. 2 písm. a) rozhodnutí 2014/512, Soudní dvůr konstatuje, že toto ustanovení zavádí omezující opatření s obecnou působností, které je základem pro vnitrostátní sankční opatření. Pravomoc Soudního dvora sice není nijak omezena, pokud jde o nařízení přijaté na základě článku 215 SFEU, které provádí postoje Unie přijaté v rámci SZBP, avšak zákaz poskytování zprostředkovatelských služeb stanovený v tomto čl. 2 odst. 2 písm. a) nebyl v době rozhodné z hlediska skutkového stavu v původním řízení nařízením proveden.

Na prvním místě je však na Soudním dvoru, aby v rámci kontroly dodržování čl. 40 prvního pododstavce SEU³⁹⁵ dbal zejména na to, aby Rada v souvislosti s prováděním článku 215 SFEU nemohla obcházet pravomoc Soudního dvora, pokud jde o nařízení podle tohoto článku. V tomto ohledu z jasného znění čl. 215 odst. 1 SFEU vyplývá, že je na Radě, aby přijala nezbytná opatření k provedení rozhodnutí SZBP, které stanoví postoj Unie týkající se pozastavení nebo omezení hospodářských a finančních vztahů se třetí zemí. Tento orgán se tedy v případě, na který se vztahuje tento odstavec 1, nachází v situaci přesně stanovené pravomoci.

Na druhém místě možnost předložit Soudnímu dvoru žádost o rozhodnutí o předběžné otázce stanovená Smlouvami týkající se nařízení přijatého na základě čl. 215 odst. 1 SFEU musí být dána ve vztahu ke všem ustanovením, která měla Rada zahrnout do takového nařízení a která slouží jako základ pro vnitrostátní sankční opatření přijaté vůči třetím osobám. Tento výklad umožňuje zajistit nejen jednotné používání unijního práva vnitrostátními soudy, ale také soudržnost systému soudní ochrany stanoveného unijním právem. Řízení o předběžné otázce³⁹⁶, které je stěžejním bodem unijního soudního systému, totiž zásadním způsobem přispívá k zachování hodnoty právního státu, na němž je Unie založena³⁹⁷.

Soudní dvůr má tedy pravomoc vykládat omezující opatření s obecnou působností v případě, že Radě přísluší provést toto opatření, které je základem pro vnitrostátní sankční opatření, do nařízení na základě článku 215 SFEU. V projednávané věci je cílem dotčeného zákazu poskytovat zprostředkovatelské služby omezit schopnost hospodářských subjektů provádět transakce spadající do působnosti Smlouvy o FEU³⁹⁸. Lze jej provést na úrovni Unie, pouze pokud po něm následuje přijetí takového nařízení a spadá pod nezbytná opatření k provedení rozhodnutí 2014/512 na úrovni Unie, které měla Rada provést v nařízení č. 833/2014.

Soudní dvůr má tudíž pravomoc odpovědět na předběžné otázky.

Ve věci samé má Soudní dvůr na prvním místě za to, že zákaz poskytování zprostředkovatelských služeb uvedený v čl. 2 odst. 2 písm. a) rozhodnutí 2014/512 platí i tehdy, když vojenské vybavení, které je předmětem dotyčného zprostředkování, nebylo nikdy dovezeno na území členského státu.

Na druhém místě Soudní dvůr zdůraznil, že uvedené ustanovení, vykládané ve světle práva na vlastnictví zakotveného v článku 17 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), jakož i zásad právní jistoty a zákonnosti trestů, nebrání vnitrostátnímu opatření spočívajícímu v konfiskaci veškerých výnosů ze zprostředkování uvedeného v tomto čl. 2 odst. 2 písm. a), k němuž dochází

³⁹⁵ Podle čl. 40 prvního pododstavce SEU platí, že provádění SZBP se nedotýká uplatňování postupů a rozsahu pravomocí orgánů, které Smlouvy stanoví pro výkon pravomocí Unie uvedených v článcích 3 až 6 Smlouvy o FEU.

³⁹⁶ Řízení o předběžné otázce je upraveno v čl. 19 odst. 3 písm. b) SEU a v článku 267 SFEU.

³⁹⁷ Viz článek 2 SEU a článek 21 SEU, na který odkazuje článek 23 SEU týkající se SZBP.

³⁹⁸ Obchod se zbraněmi, vojenským vybavením a službami uvedenými v čl. 2 odst. 2 písm. a) rozhodnutí 2014/512 spadá do této působnosti na základě článků 114 a 207 SFEU.

automaticky poté, co příslušné vnitrostátní orgány konstatují porušení zákazu uskutečnit tuto transakci a povinnosti ji oznámit.

Pokud jde o právo na vlastnictví, připomíná Soudní dvůr judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), podle které konfiskační opatření týkající se výnosu z trestného činu nebo protiprávní činnosti nebo nástroje sloužícího k trestnému činu, který nepatří třetí osobě jednající v dobré víře, jsou obecně součástí právní úpravy užívání majetku, i když svou povahou zbavují osobu jejího majetku³⁹⁹.

V projednávané věci takové omezení výkonu práva na vlastnictví je podle všeho v souladu se zásadou proporcionality, a je tudíž odůvodněno s ohledem na podmínky stanovené v čl. 52 odst. 1 Listiny, což však přísluší ověřit předkládajícímu soudu. Toto omezení je totiž stanoveno zákonem⁴⁰⁰ a respektuje podstatu práva na vlastnictví, jelikož spadá pod právní úpravu užívání majetku ve smyslu čl. 17 odst. 1 třetí věty Listiny a nepředstavuje zbavení majetku ve smyslu tohoto čl. 17 odst. 1 druhé věty. Toto opatření navíc odpovídá cílům obecného zájmu, které uznává Unie.

Pokud jde o zásadu proporcionality, je konfiskace plné protihodnoty výnosu ze zakázaného zprostředkování podle všeho nezbytná k tomu, aby hospodářské subjekty skutečně a účinně odradila od porušování zákazu poskytování zprostředkovatelských služeb souvisejících s vojenským vybavením. Stejně tak je k zajištění plné účinnosti sankce nezbytné, že ke konfiskačnímu opatření dochází automaticky. Nicméně v případech, kdy je sankce spočívající v konfiskaci uložena nezávisle na odsouzení za trestný čin, je podle judikatury ESLP třeba, aby řízení jako celek poskytlo dotyčné osobě možnost hájit se jak před vnitrostátními orgány, které jí tuto sankci uložily, tak před soudy, k nimž byl podán opravný prostředek proti rozhodnutím těchto orgánů, aby mohly celkově posoudit jednotlivé dotčené zájmy⁴⁰¹.

2. Žaloby na náhradu škody

Rozsudek ze dne 10. září 2024 (velký senát), KS a další v. Rada a další (C-29/22 P a C-44/22 P, [EU:C:2024:725](#))

„Kasační opravný prostředek – Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP) – Společná akce 2008/124/SZBP – Mise Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (Eulex Kosovo) – Žaloba na náhradu škody – Újma údajně vzniklá v důsledku různých úkonů a nečinnosti Rady Evropské unie, Evropské komise a Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) při provádění této společné akce – Nedostatečné vyšetření mučení, zmizení a vraždy několika osob – Pravomoc Soudního dvora Evropské unie k rozhodnutí o této žalobě – Článek 24 odst. 1 druhý pododstavec poslední věta SEU – Článek 275 SFEU“

Velký senát Soudního dvora, který zrušil usnesení Tribunálu KS a KD v. Rada a další⁴⁰² (dále jen „napadené usnesení“) v té části, v níž Tribunál konstatoval, že zjevně nemá pravomoc k rozhodnutí o žalobě podané KS a KD z důvodu, že tato žaloba souvisí s politickými nebo strategickými

³⁹⁹ Viz zejména rozsudky ESLP ze dne 24. října 1986, Agosi v. Spojené království, CE:ECHR:1986:1024JUD000911880, bod 51; ze dne 12. května 2015, Gogitidze a další v. Gruzie, CE:ECHR:2015:0512JUD003686205, bod 94, a ze dne 15. října 2020, Karapetyan v. Gruzie, CE:ECHR:2020:1015JUD006123312, bod 32.

⁴⁰⁰ Toto opatření vychází z Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 202/2008 privind punerea în aplicare a sancțiunilor internaționale (mimořádné nařízení vlády č. 202/2008 o uplatňování mezinárodních sankcí) ze dne 4. prosince 2008 (Monitorul Oficial al României, část I, č. 825 ze dne 8. prosince 2008), jakož i z vnitrostátního vojenského seznamu, který je uvedený v článku 12 společného postojů 2008/944 a v případě Rumunska stanovený vyhláškami č. 156/2018 a č. 901/2019.

⁴⁰¹ Viz například rozsudek ESLP ze dne 15. října 2020, Karapetyan v. Gruzie, EC:ECHR:2020:1015JUD006123312, bod 35.

⁴⁰² Usnesení ze dne 10. listopadu 2021, KS a KD v. Rada a další (T-771/20, [EU:T:2021:798](#)).

rozhodnutími činěnými v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP)⁴⁰³, upřesnil rozsah omezení pravomoci unijních soudů v oblasti SZBP podle čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce poslední věty SEU⁴⁰⁴ a čl. 275 prvního pododstavce SFEU⁴⁰⁵. KS a KD jsou nejbližší rodinné příslušnice osob, které zmizely, byly mučeny nebo zabity v Kosovu v roce 1999 v rámci konfliktu odehrávajícího se v této zemi. Evropská unie zřídila na základě společné akce 2008/124⁴⁰⁶ v roce 2008 v této třetí zemi civilní misi na podporu právního státu nazvanou Eulex Kosovo, která měla mimo jiné takové trestné činy vyšetřovat. V roce 2009 zřídila Unie na základě této společné akce kontrolní komisi pro dodržování lidských práv (dále jen „kontrolní komise“) projednávající stížnosti na porušování lidských práv, kterého se dopustila Eulex Kosovo při plnění svého mandátu.

Na základě stížností KS a KD dospěla kontrolní komise v listopadu 2015 a říjnu 2016 k závěru, že došlo k porušení několika základních práv chráněných Evropskou úmluvou o lidských právech (dále jen „EÚLP“)⁴⁰⁷. V březnu 2017 tato kontrolní komise rozhodla, že se případy uzavírají, a přitom v obou těchto případech konstatovala, že vedoucí mise Eulex Kosovo jednal pouze zčásti podle doporučení, která mu zaslala.

V prosinci 2017 odmítl Tribunál usnesením KS v. Rada a další⁴⁰⁸ kvůli zjevnému nedostatku pravomoci o ní rozhodnout žalobu, kterou podala KS proti Radě Evropské unie, Evropské komisi a Evropské službě pro vnější činnost (ESVČ) a která zněla mimo jiné na „zrušení nebo změnu společné akce 2008/124“ a na určení mimosmluvní odpovědnosti pro porušení několika ustanovení EÚLP.

V listopadu 2021 Tribunál napadeným usnesením z téhož důvodu odmítl žalobou podanou KS a KD a znějící na náhradu újmy, která jim údajně vznikla v důsledku různých úkonů a nečinnosti Rady, Komise a ESVČ, které souvisely zejména s vyšetřováními, jež byla prováděna v rámci mise Eulex Kosovo a týkala se mučení, zmizení a vraždy jejich rodinných příslušníků. KS a KD mezitím v červnu 2021 podaly návrh na provedení důkazů, kterým se domáhaly předložení úplného znění operačního plánu (OPLAN) mise Eulex Kosovo z doby zřízení této mise v roce 2008.

Tribunál v napadeném usnesení zejména konstatoval, že žaloba podaná KS a KD je důsledkem úkonů nebo jednání v rámci politických nebo strategických otázek souvisejících s vymezováním činností, priorit a zdrojů mise Eulex Kosovo a s rozhodnutím o zřízení kontrolní komise v rámci této mise a že podle společné akce 2008/124 se na zřízení a činnost mise Eulex Kosovo vztahují ustanovení Smlouvy o EU o SZBP. Tribunál kromě toho v podstatě shledal, že podle čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce poslední věty SEU a čl. 275 prvního pododstavce SFEU platí, že Soudní dvůr Evropské unie v zásadě nemá pravomoc ve vztahu k ustanovením o SZBP ani k aktům přijatým na základě těchto ustanovení a že výjimky z této zásady stanovené v prvně uvedeném ustanovení a v čl. 275 druhém pododstavci se

⁴⁰³ Výše uvedené usnesení bylo zrušeno v rozsahu, v němž se žaloba podaná KS a KD týkala mimo jiné porušení několika základních práv a obcházení či zneužití výkonné moci ze strany instituce a orgánů Unie. Ve zbývajících částech byly kasační opravné prostředky zamítnuty.

⁴⁰⁴ Podle tohoto ustanovení platí, že „Soudní dvůr Evropské unie nemá v souvislosti s [ustanoveními o SZBP] pravomoc, s výjimkou své pravomoci kontrolovat dodržování článku 40 [SEU] a přezkoumávat legalitu některých rozhodnutí, jak stanoví čl. 275 druhý pododstavec [SFEU]“.

⁴⁰⁵ Článek 275 SFEU zní: „Soudní dvůr Evropské unie nemá pravomoc ve vztahu k ustanovením o [SZBP] ani k aktům přijatým na jejich základě. Soudní dvůr Evropské unie však má pravomoc kontrolovat dodržování článku 40 [SEU] a rozhodovat o žalobách podaných za podmínek stanovených v čl. 263 čtvrtém pododstavci [SFEU], které se týkají přezkumu legality rozhodnutí, jimiž se stanoví omezující opatření vůči fyzickým nebo právníkům osobám, přijatých Radou na základě hlavy V kapitoly 2 [SEU].“

⁴⁰⁶ Společná akce Rady 2008/124/SZBP ze dne 4. února 2008 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (EULEX KOSOVO) (Úř. věst. 2008, L 42, s. 92).

⁴⁰⁷ Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsaná v Římě dne 4. listopadu 1950.

⁴⁰⁸ Usnesení ze dne 14. prosince 2017, KS v. Rada a další (T-840/16, [EU:T:2017:938](#)).

v projednávané věci neuplatní, jelikož se tato žaloba netýká omezujících opatření vůči fyzickým nebo právníckým osobám ve smyslu posledně uvedeného ustanovení ani dodržování článku 40 SEU⁴⁰⁹.

Soudní dvůr, ke kterému KS a KD (věc C-29/22 P) a Komise (věc C-44/22 P) podaly dva kasační opravné prostředky, toto usnesení Tribunálu zčásti zrušil a věc mu vrátil k rozhodnutí o přípustnosti, a případně o meritorní stránce této žaloby.

Závěry Soudního dvora

Vzhledem k tomu, že KS a KD, jakož i Komise posouzení Tribunálu týkající se nedostatku jeho pravomoci k rozhodnutí o žalobě podané prvními dvěma zpochybnil, zkoumal Soudní dvůr opodstatněnost výkladu Tribunálu ohledně těchto aspektů.

K výkladu čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce SEU a čl. 275 prvního pododstavce SFEU

Za účelem výkladu ustanovení Smluv, která omezují pravomoc unijních soudů v oblasti SZBP, Soudní dvůr nejprve konstatoval, že začlenění této politiky do ústavního rámce Unie znamená, že se základní zásady unijního právního řádu uplatní i v rámci této politiky. K těmto zásadám patří zejména dodržování právního státu a základních práv, což jsou hodnoty, které mimo jiné vyžadují, aby unijní orgány podléhaly soudní kontrole.

Soudní dvůr nicméně v první řadě uvedl, že podle čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce první věty SEU „[SZBP] podléhá zvláštním pravidlům a postupům“, mezi něž patří i pravidla omezující pravomoc Soudního dvora Evropské unie ve vztahu k ustanovením o SZBP a k aktům přijatým na jejich základě. Takové omezení je přitom slučitelné jak s článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), tak s články 6 a 13 EÚLP.

Soudní dvůr již v tomto ohledu zaprvé rozhodl, že článek 47 Listiny nemůže založit jeho pravomoc, pokud ji vylučují Smlouvy, ani změnit systém soudního přezkumu stanovený Smlouvami, do něhož spadají pravidla přípustnosti přímých žalob. V oblasti SZBP se nadto uplatní i zásady svěření pravomocí a institucionální rovnováhy. Tvzení, že úkony nebo nečinnosti, jichž se týká žaloba jednotlivce, jsou porušována jeho základní práva, tudíž samo o sobě nepostačuje k tomu, aby Soudní dvůr Evropské unie konstatoval, že má k rozhodnutí o této žalobě pravomoc. Zadruhé je pravda, že Soudní dvůr musí dbát na to, aby jím podaný výklad článku 47 Listiny, jehož první a druhý pododstavec odpovídají čl. 6 odst. 1 a článku 13 EÚLP, zajišťoval úroveň ochrany, která bude v souladu s úrovní, jež je zaručena v těchto ustanoveních EÚLP, tak jak je vykládá Evropský soud pro lidská práva. Právo zaručené v tomto čl. 6 odst. 1 EÚLP ovšem není absolutní a může podléhat legitimním omezením. Za absolutní nelze považovat ani ochranu, kterou poskytuje článek 13 EÚLP, který zaručuje, že ve vnitrostátním právu existuje prostředek nápravy, který umožňuje dovolat se práv a svobod zakotvených v EÚLP – omezení možných prostředků nápravy lze totiž odůvodnit kontextem tvrzeného porušení nebo tvrzenou kategorií porušení.

Tribunál se tudíž nedopustil nesprávného právního posouzení, když v podstatě konstatoval, že ani čl. 24 odst. 1 druhý pododstavec poslední věta SEU a článek 275 SFEU⁴¹⁰, ani námitka porušení základních práv samy o sobě neodůvodňují, aby konstatoval, že má pravomoc rozhodnout o žalobě podané KS a KD. Článek 6 odst. 2 SEU, který počítá s přistoupením Unie k EÚLP nadto nelze vykládat tak, že rozšiřuje pravomoci Soudního dvora Evropské unie v oblasti SZBP, jelikož právní úprava vztahující se na toto přistoupení stanoví, že se dohoda o přistoupení nedotkne působnosti Unie ani pravomocí jejích orgánů.

⁴⁰⁹ Tento článek stanoví: „Provádění [SZBP] se nedotýká uplatňování postupů a rozsahu pravomocí orgánů, které Smlouvy stanoví pro výkon pravomocí Unie uvedených v článcích 3 až 6 [SFEU]. Stejně tak se provádění politik uvedených v daných článcích nedotýká uplatňování postupů a rozsahu pravomocí orgánů, které Smlouvy stanoví pro výkon pravomocí Unie podle této kapitoly.“

⁴¹⁰ Vykládané ve světle článku 47 Listiny, čl. 6 odst. 1 a článku 13 EÚLP, jakož i článku 2, čl. 3 odst. 5 a článků 6, 19, 21 a 23 SEU.

Pokud jde ve druhé řadě konkrétně o uplatnění čl. 24 odst. 1 druhého pododstavce poslední věty SEU a článku 275 SFEU na žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti Unie upravené v člancích 268 a 340 SFEU, Soudní dvůr poznamenal, že ani výlučná povaha pravomoci Soudního dvora Evropské unie rozhodovat o takových žalobách, ani autonomie této kategorie žalob nemohou vést k rozšíření mezí pravomoci, které tomuto orgánu svěžují Smlouvy. Článek 24 odst. 1 druhý pododstavec poslední věta SEU a článek 275 SFEU, které omezují pravomoc unijních soudů v oblasti SZBP musí být – pokud jde o žaloby v této oblasti – považovány za *leges speciales* ve vztahu k článkům 268 a 340 SFEU. Nelze tudíž souhlasit s tím, že by se čl. 24 odst. 1 druhý pododstavec poslední věta SEU a článek 275 SFEU nevztahovaly na žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti Unie.

A konečně ve třetí řadě Soudní dvůr na základě rozsudku *Carvalho a další v. Parlament a Rada*⁴¹¹, v němž je vyjádřena výkladová zásada použitelná na všechny procesní prostředky stanovené ve Smlouvách, potvrdil i způsob, jakým Tribunál vyložil ustanovení Smluv týkajících se pravomoci unijního soudu ve světle základního práva na účinnou soudní ochranu, když dovodil, že uvedené základní právo nemůže vést k vyloučení podmínek výslovně stanovených ve Smlouvě o FEU.

K souvislosti dotčených úkonů a nečinnosti s politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými v rámci SZBP a týkajícími se vymezování a provádění SZBP

Soudní dvůr připomněl, že při posuzování pravomoci Soudního dvora Evropské unie k rozhodnutí o žalobě, která se týká úkonů nebo nečinnosti v rámci SZBP, je třeba nejprve ověřit, zda dotčená situace spadá pod některý z případů uvedených v čl. 24 odst. 1 druhém pododstavci poslední věty SEU a v čl. 275 druhém pododstavci SFEU, v nichž je tato pravomoc výslovně uznána⁴¹². Není-li tomu tak, je třeba dále posoudit, zda lze uvedenou pravomoc založit na tom, že se dotčené úkony a nečinnost přímo netýkají politických nebo strategických rozhodnutí orgánů, institucí a jiných subjektů Unie v rámci SZBP, a zejména společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP)⁴¹³. I když má Soudní dvůr Evropské unie tedy pravomoc posoudit legalitu úkonů nebo nečinnosti, které se přímo netýkají těchto politických nebo strategických rozhodnutí, nebo je vyložit, tuto pravomoc nemá, pokud se tyto akty nebo nečinnost uvedených politických nebo strategických rozhodnutí přímo týkají⁴¹⁴.

Soudní dvůr v tomto ohledu posoudil závěry Tribunálu⁴¹⁵, a konkrétně analyzoval každý jednotlivý úkon a každou jednotlivou nečinnost, které spadají do oblasti SZBP, a zejména SBOP, a kterých se týká žaloba podaná KS a KD⁴¹⁶.

Z napadeného usnesení v projednávané věci v první řadě vyplývá, že Tribunál konstatoval, že tato žaloba nespadá mezi případy, kdy ustanovení Smluv výslovně stanoví pravomoc Soudního dvora Evropské unie v oblasti SZBP; tato otázka ostatně v rámci kasačních opravných prostředků není sporná. Tribunál ve druhé řadě v podstatě konstatoval, že úkony a nečinnost, jichž se týká tato žaloba⁴¹⁷, s touto politikou přímo souvisejí, a to s ohledem na jejich politickou a strategickou povahu

⁴¹¹ Rozsudek ze dne 25. března 2021, *Carvalho a další v. Parlament a Rada* (C-565/19 P, [EU:C:2021:252](#), body 69 a 78).

⁴¹² Rozsudky ze dne 28. března 2017, *Rosneft* (C-72/15, [EU:C:2017:236](#), bod 60), a ze dne 6. října 2020, *Bank Refah Kargaran v. Rada* (C-134/19 P, [EU:C:2020:793](#), bod 27).

⁴¹³ Což vyplývá z judikatury Soudního dvora vycházející z bodu 49 rozsudku ze dne 12. listopadu 2015, *Elitaliana v. Eulex Kosovo* (C-439/13 P, [EU:C:2015:753](#)), z bodu 55 rozsudku ze dne 19. července 2016, *H v. Rada a další* (C-455/14 P, [EU:C:2016:569](#)), a z bodu 66 rozsudku ze dne 25. června 2020, *SATCEN v. KF* (C-14/19 P, [EU:C:2020:492](#)).

⁴¹⁴ Soudní dvůr Evropské unie tudíž nemá pravomoc posuzovat legalitu úkonů nebo nečinnosti, které přímo souvisejí s vymezováním, uskutečňováním a prováděním SZBP, a zejména SBOP – tedy především s určováním strategických zájmů Unie a s vymezováním jak činností, které má Unie vyvíjet, a postojů, které má zaujmout, tak obecných směrů SZBP ve smyslu článků 24 až 26, 28, 29, 37, 38, 42 a 43 SEU – ani nemá pravomoc tyto úkony a nečinnost vykládat.

⁴¹⁵ Tyto závěry jsou obsaženy v bodech 28 a 39 napadeného usnesení.

⁴¹⁶ Soudní dvůr vzal v tomto směru v potaz skutečnost, že cíl právní jistoty vyžaduje, aby unijní soud nebyl za účelem založení své pravomoci povinen zkoumat meritorní stránku věci.

⁴¹⁷ Tyto úkony a nečinnost jsou uvedeny v bodě 20 rozsudku. V podstatě se jedná o:

a na jejich spojitost s vymezováním a prováděním SZBP, kvůli čemuž rozhodl, že nemá pravomoc o této žalobě rozhodnout.

Soudní dvůr v tomto ohledu zaprvé uvedl, že prostředky poskytnuté misi SZBP, a zejména misi SBOP přímo souvisejí – jak správně konstatoval Tribunál – s politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými v rámci SZBP.

Tribunál se naproti tomu dopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že údajný nedostatek vhodného personálu spadá do rámce politických nebo strategických otázek, které se týkají vymezování a provádění SZBP. Způsobilsto mise Eulex Kosovo zaměstnávat personál⁴¹⁸ je totiž součástí běžného řízení v rámci plnění mandátu uvedené mise. Rozhodnutí přijatá misí Eulex Kosovo, pokud jde o výběr personálu, který tato mise zaměstnává, tedy přímo nesouvisejí s politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými uvedenou misí v rámci SZBP.

Ke stejnému závěru, tedy že se Tribunál dopustil nesprávného právního posouzení, Soudní dvůr zadruhé dospěl i v souvislosti s neexistencí ustanovení, která by počítala s právní pomocí v řízeních před kontrolní komisí. Tato část žaloby podané KS a KD se totiž týká procesních pravidel platných pro tuto komisi, která přímo nesouvisejí s politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými v rámci SZBP.

Pokud jde stejně tak o neexistenci prováděcích pravomocí svěřených kontrolní komisi a prostředků nápravy v případě porušení zjištěných touto kontrolní komisí, konstatoval Soudní dvůr s ohledem na cíle zřízení mise Eulex Kosovo⁴¹⁹, že učinění závěru, zda úkony a nečinnost této mise budou podléhat kontrolnímu mechanismu odpovídajícímu těmto normám, přímo nesouvisí s politickými nebo strategickými rozhodnutími týkajícími se uvedené mise, ale pouze s jedním aspektem jejího administrativního řízení.

Soudní dvůr zatřetí uvedl, že absence nápravných opatření umožňujících zhojit porušování základních práv, které zjistila kontrolní komise, i řádného právního přezkumu případu KD souvisejí s nepřijetím individuálních opatření týkajících se konkrétních situací KS a KD a přímo nesouvisejí s politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými v rámci SZBP. Totéž platí pro tvrzení Rady a ESVČ, že tato mise učinila vše pro to, aby vyšetřila dotčené trestné činy. Tribunál se tudíž dopustil nesprávného právního posouzení i ve vztahu k těmto aspektům žaloby.

neprovedení náležitého vyšetřování zmizení a vraždy rodinných příslušníků KS a KD, a to kvůli nedostatku zdrojů potřebných k plnění výkonného mandátu této mise a personálu této mise vhodného k tomuto plnění;

neexistenci ustanovení o právní pomoci osobám, které vystupují v řízeních před kontrolní komisí jako navrhovatelé, a zřízení této kontrolní komise bez pravomoci provádět svá rozhodnutí nebo umožnit podání prostředku nápravy ve vztahu ke zjištěným porušením;

nepřijetí nápravných opatření, kterými by byla porušení uvedená v první a druhé odrážce zcela nebo zčásti zhojena, přestože vedoucí mise Eulex Kosovo sdělil Unii závěry kontrolní komise;

obcházení či zneužití výkonné moci, jehož se dopustily Rada a ESVČ, jelikož mimo jiné tvrdily, že Eulex Kosovo učinila vše pro to, aby vyšetřila únos a pravděpodobnou vraždu manžela KS a vraždu manžela a syna KD;

zneužití výkonné moci nebo nevyužití této moci náležitým způsobem, a to z toho důvodu, že rozhodnutím Rady (SZBP) 2018/856 ze dne 8. června 2018, kterým se mění společná akce 2008/124 o Misi Evropské unie v Kosovu na podporu právního státu (Úř. věst. 2018, L 146, s. 5), došlo k odejmutí výkonného mandátu mise Eulex Kosovo, ačkoliv k porušování práv uvedenému v první a druhé odrážce docházelo i nadále;

obcházení nebo zneužití výkonné či veřejné moci, jelikož nebylo zajištěno, aby byl v případě KD – v němž se prima facie jednalo o válečný zločin – proveden ze strany mise Eulex Kosovo nebo Úřadu státního zástupce pro vyšetřování řádný právní přezkum a stíhání před Specializovaným senátem pro Kosovo.

⁴¹⁸ Tato způsobilsto vyplývá ze znění článku 15a společné akce 2008/124 ve znění rozhodnutí Rady 2014/349/SZBP ze dne 12. června 2014 (Úř. věst. 2014, L 174, s. 42).

⁴¹⁹ Viz články 1 a 2 společné akce 2008/124.

Začtvrté s takovými politickými nebo strategickými rozhodnutími činěnými v rámci SZBP ve smyslu čl. 28 odst. 1 a čl. 43 odst. 2 SEU naproti tomu přímo souvisí rozhodnutí o odejmutí výkonného mandátu mise SZBP, a zejména mise SBOP. Tribunál se tudíž nedopustil nesprávného právního posouzení, když konstatoval, že nemá pravomoc rozhodnout o výtkách týkajících se odejmutí výkonného mandátu misi Eulex Kosovo rozhodnutím 2018/856⁴²⁰.

K žalobě podané k Tribunálu

Soudní dvůr konstatoval, že nemá k dispozici informace nezbytné k tomu, aby vydal konečné rozhodnutí o námitkách nepřipustnosti, které vznesly Rada, Komise a ESVČ, ani o opodstatněnosti žaloby podané KS a KD, a vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí o přípustnosti, a případně o meritorní stránce této žaloby, jakož i o žádosti o přístup k OPLAN mise Eulex Kosovo.

⁴²⁰ Tímto rozhodnutím byla zrušena povinnost této mise – zakotvená v čl. 3 písm. d) společné akce 2008/124 – zajišťovat, aby určité trestné činy „byly řádně vyšetřovány, stíhány, bylo o nich rozhodováno a aby opatření proti nim byla vynucována“.

Kapitola 2 – Tribunál

I. Unijní soudní řízení

1. Žaloby na neplatnost

Usnesení ze dne 4. června 2024 (velký senát), Medel a další v. Rada (spojené věci T-530/22 až T-533/22, [EU:T:2024:363](#))

„Žaloba na neplatnost – Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 – Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 17. června 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Polska – Neexistence bezprostředního dotčení – Nepřípustnost“

Velký senát Tribunálu odmítl jako nepřípustné žaloby podané čtyřmi sdruženími soudců⁴²¹, které zněly na zrušení prováděcího rozhodnutí Rady o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Polské republiky⁴²².

Žalobci jsou sdruženími zastupujícími soudce na mezinárodní úrovni, jejichž členy jsou zpravidla vnitrostátní profesní sdružení, včetně polských sdružení soudců.

Dne 12. února 2021 přijaly Evropský parlament a Rada Evropské unie nařízení 2021/241, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (dále jen „nástroj“)⁴²³. V rámci nástroje mohou být členským státům poskytnuty finanční prostředky ve formě finančního příspěvku, který spočívá v nevratné finanční podpoře, nebo ve formě půjčky.

Napadeným rozhodnutím Rada schválila posouzení plánu pro oživení a odolnost Polské republiky a v příloze specifikovala milníky a cíle, které má tento členský stát splnit, aby mohl být uvolněn finanční příspěvek, který mu byl poskytnut v napadeném rozhodnutí. První část této přílohy obsahuje zejména opatření týkající se reformy soudnictví v Polsku, která jsou upřesněna v milnících F1G, F2G a F3G⁴²⁴. Žalobci zpochybnili napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž tyto milníky nejsou slučitelné s unijním právem.

Tribunál svým usnesením vyhověl námitce nepřípustnosti vznesené Radou na základě čl. 130 odst. 1 jeho jednacího řádu, a odmítl tudíž žaloby žalobců.

Závěry Tribunálu

⁴²¹ Magistrats européens pour la démocratie et les libertés (Medel) ve věci T-530/22, International Association of Judges (IAJ) ve věci T-531/22, Association of European Administrative Judges (AEAJ) ve věci T-532/22 a Stichting Rechters voor Rechters ve věci T-533/22.

⁴²² Prováděcí rozhodnutí Rady ze dne 17. června 2022 o schválení posouzení plánu pro oživení a odolnost Polské republiky, ve znění prováděcího rozhodnutí Rady ze dne 8. prosince 2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁴²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. 2021, L 57, s. 17).

⁴²⁴ Uvedené milníky, které jsou měřením pokroku směrem k dosažení reformy, vyžadují posílení nezávislosti a nestrannosti polských soudců (milník F1G), zajištění toho, aby soudci dotčení rozhodnutími kárného kolegia (Izba Dyscyplinarna) Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) (dále jen „kárné kolegium“) měli přístup k řízení umožňujícímu přezkum rozhodnutí uvedeného kolegia, která se jich dotýkají (milník F2G), a zajištění toho, aby přezkumná řízení uvedená v milníku F2G byla podle orientačního harmonogramu v zásadě ukončena ve čtvrtém čtvrtletí roku 2023 (milník F3G).

Úvodem Tribunál poznamenal, že vzhledem k tomu, že je napadené rozhodnutí určeno Polské republice, musí být přípustnost žalob přezkoumána s ohledem na druhou a třetí část věty čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, v nichž je vyžadována podmínka bezprostředního dotčení⁴²⁵.

Tribunál nejprve posuzoval přípustnost žalob podaných žalobci vlastním jménem.

V tomto ohledu Tribunál konstatoval, že žádný právní předpis týkající se nástroje žalobcům nepřiznává toto procesní oprávnění. Stejně tak skutečnost, že žalobci pravidelně vystupují po boku unijních orgánů v otázce týkající se nezávislosti soudnictví, nezakládá jejich aktivní legitimaci k podání žaloby.

Tribunál dále zkoumal přípustnost žalob podaných žalobci jménem svých členů, jejichž zájmy hájí.

V tomto ohledu žalobci rozlišují tři skupiny soudců, mezi nimi zejména polské soudce dotčené rozhodnutími kárného kolegia, kteří by byli bezprostředně dotčeni přezkumným řízením zamýšleným milníky F2G a F3G, všechny polské soudce, kteří by byli bezprostředně dotčeni tímto přezkumným řízením a milníkem F1G, jakož i všechny ostatní evropské soudce, kteří by byli rovněž těmito milníky bezprostředně dotčeni.

Pokud jde o první skupinu soudců, Tribunál v první řadě zkoumal podstatu napadeného rozhodnutí, posuzovaného s ohledem na jeho obsah i kontext.

Konstatoval, že podle napadeného rozhodnutí je pro vyplacení finančního příspěvku potřeba splnit podmínky, a sice provedení plánů pro oživení a odolnost posouzených Evropskou komisí a schválených Radou, včetně splnění milníků a cílů, které jsou měřením pokroku směrem k dosažení reformy. Milníky F1G, F2G a F3G, které mají povahu rozpočtové podmíněnosti, jelikož jejich splnění je podmínkou pro čerpání finančních prostředků z nástroje, odrážejí vztah mezi dodržováním hodnoty právního státu na jedné straně a efektivním plněním rozpočtu Unie v souladu se zásadami řádného finančního řízení, jakož i ochranou finančních zájmů Unie na straně druhé.

Stanovením uvedených milníků se však Rada nesnažila nahradit pravidla týkající se hodnoty právního státu nebo účinné soudní ochrany, jak jsou objasněna judikaturou Soudního dvora. Z toho vyplývá, že Rada jejich uvedením neměla v úmyslu Polské republice povolit, aby se neřídila rozsudky Soudního dvora, které konstatovaly, že tento stát nedodržuje hodnotu právního státu nebo zásadu účinné soudní ochrany.

Ve světle těchto posouzení Tribunál ve druhé řadě zkoumal, zda se napadené rozhodnutí s ohledem na milník F2G bezprostředně dotýká první skupiny soudců. Uvedl, že k tomu, aby byli soudci dotčeni rozhodnutími kárného kolegia bezprostředně dotčeni, musí existovat přímý vztah mezi napadeným rozhodnutím a jeho účinky na tyto soudce.

Milník F2G se v tomto ohledu omezuje na stanovení podmínky, kterou musí Polská republika splnit, aby mohla čerpat finanční prostředky. Napadené rozhodnutí nemělo za následek, že by se na soudce dotčené rozhodnutími kárného kolegia vztahovaly podmínky, které napadené rozhodnutí stanovilo, ani že by se na ně přímo vztahovalo nějaké specifické pravidlo. Tím, že napadené rozhodnutí stanovilo milník F2G, neuložilo s konečnou platností specifické povinnosti ve vztazích Polské republiky se soudci dotčenými rozhodnutími kárného kolegia, a přímý vztah tudíž neexistuje.

I po přijetí napadeného rozhodnutí se tedy situace soudců dotčených rozhodnutími kárného kolegia nadále řídila relevantními ustanoveními polského práva použitelnými na uvedenou situaci, jakož

⁴²⁵ Podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU každá fyzická nebo právnická osoba může za podmínek uvedených v prvním a druhém pododstavci podat žalobu proti aktům, které jsou jí určeny nebo které se jí bezprostředně a osobně dotýkají, jakož i proti právním aktům s obecnou působností [proti nařizovacím aktům], které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření.

i ustanoveními unijního práva a rozsudky Soudního dvora, aniž právní postavení těchto soudců bezprostředně mění milník F2G specifikovaný v tomto rozhodnutí způsobem, který vyžaduje čl. 263 čtvrtý pododstavec SFEU.

Pokud jde o druhou skupinu soudců, Tribunál konstatoval, že žalobci neprokázali existenci dostatečně úzkého vztahu mezi postavením všech polských soudců a milníkem F1G. Co se týče třetí skupiny soudců, Tribunál rovněž odmítl argument žalobců, podle něhož se milníky F1G, F2G a F3G bezprostředně dotýkají všech ostatních evropských soudců.

Vzhledem k tomu, že soudci, jejichž zájmy žalobci hájí, nejsou sami o sobě aktivně legitimováni k podání žaloby, nesplňují tak žalobci ani podmínky pro to, aby jejich žaloby byly přípustné.

A konečně Tribunál odmítl argument žalobců směřující ke zmírnění podmínek přípustnosti. Takové zmírnění by totiž bylo v rozporu jak s čl. 263 čtvrtým pododstavcem SFEU, tak s judikaturou Soudního dvora. Systémové nedostatky soudního systému v Polsku tvrzené žalobci nemohou v žádném případě odůvodnit, aby se Tribunál odchýlil od podmínky bezprostředního dotčení, která se použije na žaloby podané fyzickými nebo právníckými osobami.

Tribunál zdůraznil, že tímto konstatováním není dotčena povinnost Polské republiky podle čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce SEU a článku 266 SFEU co nejrychleji napravit nedostatky zjištěné Soudním dvorem v souvislosti s krizí právního státu. Toto rozhodnutí nemá vliv ani na možnost členských států a unijních orgánů podat žalobu proti veškerým ustanovením přijatým orgány, institucemi a jinými subjekty Unie, jejichž účelem je vyvolat závazné právní účinky, ani na jednání Komise s cílem přispět k dodržování požadavků vyplývajících z unijních pravidel v oblasti právního státu.

2. Žaloby na určení mimosmluvní odpovědnosti

Rozsudek ze dne 23. října 2024, Keserű Művek v. Evropská unie (T-519/23, [EU:T:2024:733](#))

„Mimosmluvní odpovědnost – Kontrola nabývání a držení zbraní – Prováděcí směrnice (EU) 2019/69 – Příčinná souvislost – Pojem ‚palná zbraň‘ – Pojem ‚poplašné a signalizační zbraně‘“

Tribunál, ke kterému byla podána žaloba na určení mimosmluvní odpovědnosti na základě článku 268 SFEU a čl. 340 druhého pododstavce SFEU, již zamítl, neboť není splněna podmínka týkající se existence příčinné souvislosti, se vyjádřil k zatím neřešené otázce, zda zbraně, které používají k vystřelení gumových projektilů okamžité uvolnění chemické energie, patří do kategorie palných zbraní ve smyslu unijního práva, a zda proto jejich držitelé musí podléhat režimu oprávnění anebo ohlašování.

Žalobkyně Keserű Művek Fegyvergyár Kft. je společnost se sídlem v Maďarsku, která se zabývá výrobou zbraní a obchodem s nimi. Uvedla, že má výlučná práva na výrobu a uvádění na trh modelu zbraně, která umožňuje střelbu gumovými projektily (dále jen „zbraň Keserű“). Žalobkyně poté, co Maďarsko provedlo prováděcí směrnici 2019/69⁴²⁶, podala tuto žalobu, jelikož měla za to, že jí tato směrnice způsobila újmu, neboť vedla k omezení prodeje zbraně Keserű pouze osobám, které mají zbrojní oprávnění.

⁴²⁶ Prováděcí směrnice Komise (EU) 2019/69 ze dne 16. ledna 2019, kterou se stanoví technické specifikace pro poplašné a signalizační zbraně podle směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní (Úř. věst. 2019, L 15, s. 22).

Poté, co Soudní dvůr připomněl, že podle ustálené judikatury je vznik mimosmluvní odpovědnosti Unie vázán na splnění souboru kumulativních podmínek, kterými jsou dostatečně závažné porušení právní normy, jejímž cílem je přiznat práva jednotlivcům, skutečná existence škody a příčinná souvislost mezi porušením povinnosti ze strany původce jednání a škodou způsobenou poškozeným osobám, zkoumal rovnou podmínku týkající se existence příčinné souvislosti.

V tomto ohledu uvedl, že cílem prováděcí směrnice 2019/69 je stanovit technické specifikace pro poplašné a signalizační zbraně⁴²⁷. Tribunál proto nejprve ověřil, zda zbraň s vlastnostmi zbraně Keserů může být kvalifikována jako „poplašná a signalizační zbraň“ ve smyslu směrnice 2021/555, a zda tedy prováděcí směrnice 2019/69, která je podle žalobkyně příčinou její újmy, měla stanovit výjimku pro typ zbraní s podobnými vlastnostmi jako zbraň Keserů.

Pojmem „palná zbraň“⁴²⁸ se rozumí jakákoli ruční zbraň s hlavní, která vystřeluje hromadnou nebo jednotnou střelu nebo jiný projektil působením okamžitého uvolnění chemické energie. Do definice „palné zbraně“⁴²⁹ nejsou zahrnuty předměty, které odpovídají této definici, ale slouží jako poplašné nebo signalizační zbraně nebo jsou určeny k záchraně života, porážce zvířat, rybolovu harpunou nebo k průmyslovému či technickému využití za podmínky, že mohou být použity pouze pro stanovený účel.

Pojem „poplašné a signalizační zbraně“⁴³⁰ je definován tak, že se jím rozumí „prostředky s nábojovou komorou, které jsou určeny pouze ke střelbě s využitím nábojek nebo cvičných nábojů, dráždivých látek, jiných účinných látek nebo pyrotechnických signalizačních nábojů a nemohou být přeměněny tak, aby vystřelovaly hromadnou nebo jednotnou střelu nebo jiný projektil působením okamžitého uvolnění chemické energie“.

Tribunál v projednávané věci konstatoval, že zbraň Keserů je ruční zbraň s hlavní, která vystřeluje „střely“, v tomto případě gumové projektily, působením okamžitého uvolnění chemické energie, a musí být tedy kvalifikována jako „palná zbraň“. Samotná skutečnost, že uvedená zbraň je určena ke střelbě gumovými projektily působením okamžitého uvolnění chemické energie, totiž postačuje k tomu, aby byla kvalifikována jako „palná zbraň“.

Navíc zbraň Keserů nespadá ani do kategorie zbraní, uvedené v příloze I části III písm. a) směrnice 2021/555, které nejsou zahrnuty do definice „palné zbraně“. Tato zbraň totiž neslouží jako poplašná nebo signalizační zbraň, a nesplňuje tedy podmínku, že může být použita pouze pro stanovený účel. Každopádně, i kdyby byla uvedená zbraň určena k poplašným účelům, nic to nemění na tom, že může rovněž vystřelovat gumové projektily a takové použití nelze kvalifikovat jako použití pouze pro poplašné účely. Konečně skutečnost, že tato zbraň je koncipována jako nesmrtící zbraň, není relevantní kritérium pro určení, zda se jedná o „palnou zbraň“.

Z toho vyplývá, že zbraň Keserů nelze kvalifikovat jako „poplašnou a signalizační zbraň“ ve smyslu směrnice 2021/555, a tato zbraň tedy nespadá do působnosti prováděcí směrnice 2019/69. Prováděcí směrnice 2019/69 tudíž nemohla způsobit újmu, které se žalobkyně dovolává.

Tribunál dospěl k závěru, že podmínka týkající se existence příčinné souvislosti mezi vytýkaným jednáním a tvrzenou újmu není splněna.

⁴²⁷ Podle směrnice Rady 91/477/EHS ze dne 18. června 1991 o kontrole nabývání a držení zbraní (Úř. věst. 1991, L 256, s. 51; Zvl. vyd. 13/11, s. 3), která byla zrušená směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní (Úř. věst. 2021, L 115, s. 1).

⁴²⁸ Podle čl. 1 odst. 1 bodu 1 směrnice 2021/555.

⁴²⁹ V souladu s částí III písm. a) přílohy I směrnice 2021/555.

⁴³⁰ Podle čl. 1 odst. 1 bodu 4 směrnice 2021/555.

II. Institucionální právo: činnost neslučitelná s funkcí

Rozsudek ze dne 11. září 2024, CQ v. Účetní dvůr (T-386/19, [EU:T:2024:613](#))

„Institucionální právo – Člen Účetního dvora – Činnost neslučitelná s funkcí člena Účetního dvora – Výdaje považované za neoprávněné – Rozhodnutí o vymáhání – Rozhodnutí Soudního dvora o porušení povinností vyplývajících z funkce člena Účetního dvora – Řádnost vyšetřování a závěrečné zprávy OLAF – Povinnost uvést odůvodnění – Promlčecí lhůta – Článek 98 odst. 2 nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 – Legitimní očekávání – Nesprávné posouzení – Mimosmluvní odpovědnost – Nemajetková újma“

Tribunál, zasedající v rozšířeném kolegiu o pěti soudcích, se poprvé vyjádřil k finančním důsledkům nesrovnalostí vytýkaných osobě zastávající vrcholné funkce v orgánu Evropské unie při plnění povinností vyplývajících z jeho funkce, v návaznosti na rozsudek Soudního dvora, kterým se konstatuje nedodržování těchto povinností.

Žalobce CQ byl členem Evropského účetního dvora po dvě funkční období. Z tohoto důvodu byly CQ zejména hrazeny rozmanité výdaje, měl k dispozici služební vozidlo a řidiče.

V průběhu funkčního období obdržel Účetní dvůr informace o řadě závažných nesrovnalostí přičítaných žalobci.

Následně předal generální tajemník Účetního dvora Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF) spis týkající se činností CQ, které vedly k možným neoprávněným výdajům z rozpočtu Unie.

Po provedení vyšetřování zaslal OLAF Účetnímu dvoru závěrečnou zprávu, ve které mimo jiné konstatoval, že CQ zneužíval prostředky Účetního dvora v rámci činností, které nesouvisely s jeho funkcemi.

Poté, co obdržel zprávu OLAF, stanovil Účetní dvůr pohledávku žalobce a kvalifikoval částku 153 407,58 eura jako částku neoprávněně přijatou z titulu služebních cest a denních příspěvků, výdajů na reprezentaci a využívání služeb řidičů. Z tohoto důvodu nařídil vrácení této částky (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Žalobce se žalobou podanou dne 24. června 2019 domáhal zaprvé zrušení napadeného rozhodnutí a zadruhé náhrady nemajetkové újmy, která mu údajně vznikla⁴³¹.

Nezávisle na projednávané žalobě na neplatnost podal Účetní dvůr žalobu k Soudnímu dvoru založenou na porušení povinností ze strany CQ vyplývajících z jeho funkce u Účetního dvora⁴³². V tomto ohledu Soudní dvůr rozhodl, že žalobce skutečně porušil své povinnosti a že se žalobce zbavuje nároku na dvě třetiny důchodu.

Závěry Tribunálu

Co se na prvním místě týče opodstatněnosti napadeného rozhodnutí, zkoumal Tribunál žalobní důvod, který vycházel z toho, že Účetní dvůr nemohl žalobci zaslat výzvu k úhradě s datem více než pět let od stanovení pohledávky, z důvodu lhůty stanovené článkem 98 nařízení 2018/1046⁴³³.

⁴³¹ Na základě článků 263 a 268 SFEU.

⁴³² Ve smyslu čl. 286 odst. 6 SFEU.

⁴³³ Konkrétně podle čl. 98 odst. 2 druhého pododstavce nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1): „[s]chvalující osoba

Tribunál uvedl, že počátek této lhůty, tj. okamžik, kdy je dotčený orgán obvykle schopen uplatnit svou pohledávku, nemusí nutně odpovídat okamžiku, kdy osoba, jako je žalobce, požádá orgán o vyplacení peněžní částky. Za určitých okolností může odpovídat okamžiku, kdy OLAF předloží zprávu tomuto orgánu.

Tribunál tedy měl za to, že většina pohledávek, které Účetní dvůr považoval za neoprávněně přijaté ze strany CQ, nebyly promlčeny, jelikož Účetní dvůr byl schopen uplatnit svou pohledávku až po vyšetřování OLAF. Naproti tomu velmi omezený počet pohledávek v celkové výši 3 170,19 eura byl považován za promlčené, protože kdyby Účetní dvůr jednal s náležitou péčí, byl by schopen uplatnit svou pohledávku již v době, kdy byly podány dotčené žádosti o náhradu.

Na druhém místě Tribunál zkoumal žalobní důvod, který v podstatě vychází z porušení zásady ochrany legitimního očekávání a existence „zjevných chyb“ v napadeném rozhodnutí, co se týče určení částek, které byl žalobce povinen zaplatit, Účetním dvorem.

Co se týče rozsahu přezkumu Tribunálu, ten bez dalšího zdůraznil, že v rozsudku Účetní dvůr v. Pinxten⁴³⁴ Soudní dvůr upřesnil, že závěry stran nesrovnalostí vytýkaných žalobci se netýkaly stanovení částek, jež měl žalobce zaplatit, a nebylo jimi tudíž dotčeno posouzení Tribunálu, které bylo třeba ohledně tohoto rozhodnutí v rámci žaloby na neplatnost provést.

V tomto ohledu Tribunál na jednu stranu poznamenal, že předmět žaloby podané na základě čl. 286 odst. 6 SFEU, v rámci níž Soudní dvůr zaujal stanovisko týkající se žalobce, byl odlišný od projednávané žaloby. První žaloba se totiž týkala zjištění porušení povinností vyplývajících z funkce člena Účetního dvora a případného uložení sankce. Naproti tomu předmětem projednávané žaloby, podané podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU, bylo vrácení neoprávněně vyplacených částek a zrušení napadeného rozhodnutí.

Na druhou stranu důkazní břemeno v řízení před Soudním dvorem a před Tribunálem bylo odlišné. V projednávané žalobě leželo důkazní břemeno na žalobci, a bylo tedy na něm, aby u každé žádosti o náhradu výdajů prokázal, že dotčené výdaje vynaložil v souladu s platnými pravidly.

Nadto Tribunál konstatoval, že v rozsudku Účetní dvůr v. Pinxten Soudní dvůr provedl právní posouzení každé z činností žalobce, které Účetní dvůr považoval za neoprávněné. Soudní dvůr dospěl částečně k závěru, že tyto nesrovnalosti jsou oprávněné nebo že nejsou zjevně neoprávněné, a zčásti, že jsou neoprávněné nebo že jsou zjevně neoprávněné.

Nicméně s ohledem na to, že předmět těchto dvou žalob byl odlišný, na odlišnou povahu důkazního břemene a na skutečnost, že v projednávané věci byly některé procesní písemnosti podány až po vyhlášení rozsudku Účetní dvůr v. Pinxten, mohli účastníci tohoto řízení předložit nová vysvětlení, tvrzení a důkazy.

Tribunál tak provedl posouzení každé činnosti žalobce související s dotčenými žádostmi o náhradu, a to s ohledem na argumenty a vysvětlení, které k němu předložili účastníci řízení, aby bylo možné určit, zda je vhodné přijmout stejné posouzení jako v rozsudku Účetní dvůr v. Pinxten.

Konkrétně měl Tribunál za to, že výdaje, jež souvisejí se setkáními s politickými představiteli, členy politické strany na vnitrostátní úrovni, neměly spojitost s výkonem funkcí žalobce jakožto člena Účetního dvora. Dospěl k závěru, že byly neoprávněné, přičemž se odkazoval zejména na specifický kontext těchto setkání vyplývající ze zprávy OLAF. V důsledku toho Tribunál zamítl žalobu v rozsahu, v němž se týkala výdajů.

zašle výzvu k úhradě neprodleně po stanovení pohledávky, nejpozději však ve lhůtě pěti let od okamžiku, kdy orgán Unie mohl za normálních okolností pohledávku uplatnit. Tato lhůta se nepoužije, pokud příslušná schvalující osoba zjistí, že i přes řádnou péči, kterou orgán Unie vynaložil, lze jeho opožděné jednání přičíst chování dlužníka“.

⁴³⁴ Rozsudek ze dne 30. září 2021 (plénium), Účetní dvůr v. Pinxten (C-130/19, [EU:C:2021:782](#)).

Naproti tomu Tribunál zrušil napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž nařizovalo vrácení některých žádostí o náhradu výdajů, a to v celkové výši 16 084,01 eura. Dospěl totiž k závěru, že tyto výdaje nevykazují žádnou nesrovnalost.

Vzhledem ke všem zjištěním a po zamítnutí ostatních žalobních důvodů, týkajících se zejména nesrovnalostí ve vyšetřování, které vedl OLAF, a porušení povinnosti uvést odůvodnění, zrušil Tribunál napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž se týkalo částky 19 254,20 eura, a upřesnil úroky z prodlení, jež mají být z této částky zaplaceny. Mimoto Tribunál zamítl návrh na náhradu nemajetkové újmy, která žalobci údajně vznikla.

III. Hospodářská soutěž

1. Kartelové dohody (článek 101 SFEU)

Rozsudek ze dne 2. října 2024, Crown Holdings a Crown Cork & Seal Deutschland v. Komise (T-587/22, [EU:T:2024:661](#))

„Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Trh kovových obalů – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 101 SFEU – Spolupráce mezi Komisí a vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž – Zahájení vyšetřovacího řízení Komisí na žádost vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž – Lhůta pro přerozdělení – Povinnost uvést odůvodnění – Legitimní očekávání – Zásada subsidiarity – Právo na obhajobu – Přiměřenost – Zásada řádné správy – Vzájemný návrh na změnu výše pokuty v návaznosti na postup při narovnání“

Tribunál svým rozsudkem zamítl žalobu společností Crown Holdings, Inc., a Crown Cork & Seal Deutschland Holdings GmbH na neplatnost rozhodnutí Evropské komise, kterým jim byla uložena pokuta za porušení článku 101 SFEU⁴³⁵, i vzájemný návrh Komise znějící na zvýšení částky uložené pokuty. Tribunál v této souvislosti poskytl upřesňující informace k rozdělení pravomocí mezi Komisí a vnitrostátními orgány pro hospodářskou soutěž v rámci přerozdělení věci, k němuž došlo ve prospěch Komise na žádost vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž. Tribunál při této příležitosti vyjasnil, že oznámení o spolupráci v rámci sítě orgánů pro hospodářskou soutěž⁴³⁶ nemůže u dotčených podniků vyvolat legitimní očekávání, že by ke každému přerozdělení věci mělo dojít ve lhůtě dvou měsíců. Kromě toho v rámci své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci rozhodl o vzájemném návrhu Komise na odnětí výhody poskytnuté žalobkyním za jejich spolupráci během postupu při narovnání, protože žalobkyně touto žalobou zpochybnila poprvé před Tribunálem pravomoc Komise projednat věc namísto vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž.

V roce 2015 zahájil Bundeskartellamt (Spolkový úřad pro hospodářskou soutěž, Německo) šetření proti několika společnostem působícím v odvětví kovových obalů, včetně žalobkyň. Vzhledem k tomu, že v roce 2018 měl Spolkový úřad pro hospodářskou soutěž za to, že údajné protisoutěžní jednání může postihovat i jiné trhy než trh Spolkové republiky Německo a tehdy platné německé právo mu neumožňovalo sankcionovat podniky patřící žalobkyním, které byly před ukončením jeho šetření zrušeny nebo přeorganizovány, požádal o prošetření věci Komisi, která vůči žalobkyním zahájila řízení podle článku 101 SFEU.

Na konci tohoto řízení přijala Komise napadené rozhodnutí, kterým konstatovala, že se žalobkyně účastnily jediného a pokračujícího protiprávního jednání v rozporu s článkem 101 SFEU v odvětví kovových obalů v Německu, a uložila jim pokutu ve výši 7 670 000 eur. V této částce bylo zohledněno 50 % snížení pokuty přiznané žalobkyním za jejich spolupráci na základě oznámení o spolupráci z roku 2006⁴³⁷, jakož i 10 % snížení za jejich spolupráci v rámci postupu při narovnání⁴³⁸.

⁴³⁵ Rozhodnutí Komise C(2022) 4761 final ze dne 12. července 2022 týkající se řízení podle článku 101 SFEU (věc AT.40522 – Kovové obaly (dále jen „napadené rozhodnutí“)).

⁴³⁶ Oznámení Komise o spolupráci v rámci sítě orgánů pro hospodářskou soutěž (Úř. věst. 2004, C 101, s. 43, dále jen „oznámení o spolupráci“).

⁴³⁷ Oznámení Komise o ochraně před pokutami a snížení pokut v případech kartelů (Úř. věst. 2006, C 298, s. 17).

⁴³⁸ Oznámení Komise o postupu při narovnání s cílem přijmout rozhodnutí podle článků 7 a 23 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 v případech kartelů (Úř. věst. 2008, C 167, s. 1).

V této souvislosti podaly žalobkyně proti napadenému rozhodnutí žalobu nikoli za účelem zpochybnění jeho obsahu, který již akceptovaly v rámci postupu při narovnání, ale z důvodu řady procesních vad, které vedly k přerozdělení věci Komisi a nakonec k přijetí napadeného rozhodnutí.

Závěry Tribunálu

V rámci žaloby na neplatnost žalobkyně mimo jiné tvrdily, že jelikož k přerozdělení věci z vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž na Komisi došlo po uplynutí původní lhůty stanovené v oznámení o spolupráci, porušila Komise zásady uvedené v uvedeném oznámení a legitimní očekávání žalobkyň.

Tribunál v tomto ohledu připomněl, že pokud Komise přijme pravidla chování a oznámí jejich zveřejněním, že je napříště použije na případy, na něž se vztahují, sama se omezuje při výkonu své posuzovací pravomoci a nemůže se od těchto pravidel odchýlit, jinak jí případně hrozí sankce za porušení obecných právních zásad, jako je ochrana legitimního očekávání.

Tato judikatura se použije i na oznámení o spolupráci, neboť Tribunál v rozsudku *Sped-pro v. Komise*⁴³⁹ rozhodl, že Komise se přijetím tohoto oznámení, které obsahuje pokyny pro určení orgánu pro hospodářskou soutěž, který má nejlepší předpoklady pro posouzení stížnosti, sama omezila při výkonu své diskreční pravomoci při projednávání stížností v oblasti hospodářské soutěže.

Argumentace Komise, podle které se uvedený rozsudek nepoužije, neboť se týká věci zahájené na základě stížnosti, zatímco v projednávaném případě se Komise věcí zabývá z úřední povinnosti na žádost vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, tak nemůže obstát. Oznámení o spolupráci se totiž zabývá oběma případy společně a nijak nerozlišuje, zejména pokud jde o přerozdělení, podle toho, zda je věc projednávána z úřední povinnosti, nebo na základě stížnosti. Byť jsou výměny informací v rámci sítě záležitostí mezi orgány pro hospodářskou soutěž jednajícími ve veřejném zájmu a nijak nemění práva nebo povinnosti dotčených podniků, omezila se tudíž Komise přijetím tohoto oznámení nejen ve vztahu ke stěžovatelům, ale i ve vztahu k podnikům, jejichž činnosti jsou předmětem šetření.

Po tomto upřesnění se Tribunál zabýval otázkou, zda body 18 a 19 oznámení o spolupráci týkající se otázek přerozdělení mohly u žalobkyň vyvolat legitimní očekávání, že ke každému přerozdělení věci musí dojít v původní dvouměsíční lhůtě.

V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že k tomu, aby bylo konstatováno, že Komise porušila zásadu ochrany legitimního očekávání, je třeba, aby Komise poskytla adresátovi veřejné správy konkrétní ujištění, která u něj vyvolala podloženou naději. Oznámení o spolupráci však neposkytuje žádné konkrétní ujištění, že lhůta pro přerozdělení nemůže být delší než dva měsíce.

K přerozdělení věcí upravenému v bodě 18 tohoto oznámení totiž musí dojít „v zásadě“ ve lhůtě dvou měsíců, takže tato lhůta není závazná. V každém případě se tato lhůta týká případů, kdy vyvstanou problémy s přerozdělením věcí mezi orgány pro hospodářskou soutěž, čemuž tak v projednávané věci není, jelikož Komise zahájila vyšetřovací řízení na žádost Spolkového úřadu pro hospodářskou soutěž.

Pokud jde dále o bod 19 oznámení o spolupráci, podle kterého může k přerozdělení věci po uplynutí původní lhůty dvou měsíců dojít pouze v případě podstatné změny známých skutkových okolností případu v průběhu řízení, Tribunál objasnil, že výraz „známé skutkové okolnosti případu“ nelze vykládat tak, že zahrnuje pouze skutečnosti, které se ukáží jako relevantní pro určení, zda došlo k porušení pravidel hospodářské soutěže. Z kontextu, jehož je tento bod součástí⁴⁴⁰, totiž vyplývá, že po uplynutí počátečního období dvou měsíců pro přidělení může Komise odůvodnit zahájení

⁴³⁹ Rozsudek ze dne 9. února 2022, *Sped-Pro v. Komise* (T-791/19, [EU:T:2022:67](#)).

⁴⁴⁰ V tomto smyslu viz bod 54 oznámení o spolupráci.

vyšetřovacího řízení v různých případech, které jdou nad rámec skutečností, které se ukáží jako relevantní pro určení, zda došlo k protiprávnímu jednání. Tento výraz tedy musí být vykládán tak, že zahrnuje všechny relevantní skutečnosti, které se projeví v průběhu řízení.

Tribunál pokračoval v analýze a zamítl rovněž žalobní důvod vycházející z porušení zásady subsidiarity. I když nařízení č. 1/2003⁴⁴¹ v souladu s touto zásadou organizuje širší zapojení vnitrostátních orgánů pro hospodářskou soutěž, je tak Komisi ponechána rozhodující úloha při vyšetřování a zjišťování protiprávních jednání. Článek 11 odst. 6 nařízení č. 1/2003 proto stanoví, že Komisi je ponechána možnost zahájit vyšetřovací řízení, i když se vnitrostátní orgán již věci – tak jako v projednávané věci – zabývá, s výhradou prosté konzultace s dotyčným vnitrostátním orgánem. Z toho plyne, že Komise, která zahájila vyšetřovací řízení na žádost německého vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, dodržela podmínku stanovenou tímto ustanovením, a nezasáhla tedy do výsad dotyčného členského státu.

Pokud jde o vzájemný návrh Komise, Tribunál nejprve zamítl námitku nepřípustnosti vznesenou žalobkyněmi a zdůraznil, že i když je výkon jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci za účelem zrušení, snížení nebo zvýšení pokuty uložené Komisí nejčastěji požadován žalobkyněmi ve smyslu snížení pokuty, nic nebrání tomu, aby Komise podala návrh na její zvýšení.

K meritu tohoto vzájemného návrhu Tribunál zaprvé uvedl, že Komise nebyla schopna prokázat, že žalobkyně v průběhu postupu při narovnání uznaly její pravomoc namísto pravomoci vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž, ani že mohla důvodně předpokládat, že žalobkyně tuto pravomoc nezpochybní.

Komise totiž nepředložila žádný důkaz, který by mohl prokázat údajné uznání její pravomoci žalobkyněmi. Teprve na jednání Komise uvedla, že je připravena předložit v rámci dokazování nařízeného Tribunálem návrh na narovnání, který údajně obsahuje informace o uznání této pravomoci. Komise přitom nepředložila skutečnosti, jež by mohly odůvodnit prodlení v jejím postupu, ani nevysvětlila, proč bylo takovéto dokazování v projednávané věci nezbytné, když pouze bez dalšího upřesnění odkazovala na údajné důvody důvěrnosti nebo citlivosti, přestože dokumenty, které navrhla předložit, pocházely od samotných žalobkyň.

Z informací obsažených v návrhu na narovnání, zejména z uznání odpovědnosti žalobkyněmi, jakož i uvedení maximální výše pokuty, kterou by akceptovaly, nelze vyvodit, že žalobkyně uznaly pravomoc Komise k projednání věci, jelikož uznání této pravomoci nebylo na rozdíl od výše uvedených skutečností v oznámení o narovnání uvedeno. Kromě toho Soudní dvůr již za okolností obdobných okolnostem projednávané věci⁴⁴² rozhodl, že otázka pravomoci autora aktu spadá do přezkumu vykonávaného soudem Evropské unie, kterému přísluší ověřit, zda v tomto ohledu došlo k protiprávnímu jednání.

Zadruhé Tribunál uvedl, že zvýšení pokuty nemůže být odůvodněno údajnou ztrátou procesních přínosů ani údajnou dodatečnou administrativní zátěží způsobenou podáním projednávané žaloby. Procesní přínosy, které Komisi plynuly z postupu při narovnání, totiž přetrvávaly nezávisle na podání projednávané žaloby. Mobilizace zdrojů Komise za účelem obrany napadeného rozhodnutí před Tribunálem je inherentní každému soudnímu řízení a nezpochybňuje uvedené procesní přínosy.

⁴⁴¹ Nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

⁴⁴² Usnesení ze dne 29. ledna 2020, *Silgan Closures a Silgan Holdings v. Komise* (C-418/19 P, [EU:C:2020:43](#), body 63 a 64).

**Rozsudek ze dne 6. listopadu 2024, Crédit agricole a další v. Komise (spojené věci
T-386/21 a T-406/21, [EU:T:2024:776](#))**

„Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Odvětví nadnárodních, státních a agenturních dluhopisů denominovaných v amerických dolarech – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP – Koordinace cen a obchodování s dluhopisy – Výměna citlivých obchodních informací – Jediné a trvající protiprávní jednání – Omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu – Výpočet pokuty – Základní částka – Hodnota nahrazující tržby – Žaloba na neplatnost – Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci“

Tribunál, zasedající v rozšířeném senátu, v podstatě potvrdil rozhodnutí Evropské komise⁴⁴³, kterým se konstatuje, že se banky Crédit agricole SA a Crédit agricole Corporate and Investment Bank (dále jen „Crédit agricole“) a Credit Suisse Group AG a Credit Suisse Securities (Europe) Ltd (dále jen „Credit Suisse“) účastnily kartelu v odvětví nadnárodních a státních dluhopisů a dluhopisů veřejnoprávních subjektů denominovaných v amerických dolarech (dále jen „dluhopisy OSSA“). Tribunál tak zmíněným bankám ponechal pokuty uložené pro porušení článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP).

V roce 2015 se Deutsche Bank obrátila na Komisi se žádostí o shovívavost, ve které ji informovala o existenci kartelu na sekundárním trhu s dluhopisy OSSA. Tyto dluhopisy představují dluhové cenné papíry, které jejich emitentovi umožňují získat finanční prostředky na financování určitých výdajů nebo investic. Jsou prvotně nabízeny k prodeji emitentem nebo na jeho účet na primárním trhu. Následně jsou obchodovány „napřímo“ mezi investory na sekundárním trhu, tedy mimoburzově.

Na sekundárním trhu se banky snaží generovat příjmy pomocí marže mezi nákupním a prodejním kurzem dluhopisů OSSA.

Poté, co zahájila vyšetřování, aby prověřila praktiky oznámené společností Deutsche Bank, Komise konstatovala, že obchodníci několika bank, včetně Crédit agricole a Credit Suisse, navzájem spolupracovali a vyměňovali si informace s cílem získat konkurenční výhodu na sekundárním trhu s dluhopisy OSSA. Komise, která se navíc domnívala, že tato jednání byla součástí jednotného záměru sledujícího tentýž protisoutěžní cíl, měla za to, že se dotčené banky dopustily jediného a trvajícího protiprávního jednání podle čl. 101 odst. 1 SFEU tím, že uzavíraly dohody anebo prováděly jednání ve vzájemné shodě, jejichž účelem bylo omezit nebo narušit hospodářskou soutěž v odvětví dluhopisů OSSA v EHP. Následkem toho byly bankám Crédit agricole a Credit Suisse uloženy pokuty ve výši 3 993 000 eur a 11 859 000 eur v uvedeném pořadí.

UBS Group AG, právní nástupkyně společnosti Credit Suisse, a Crédit agricole se obrátily na Tribunál se dvěma žalobami na neplatnost rozhodnutí Komise v rozsahu, v němž se jich týká. Crédit agricole rovněž po Tribunálu žádala snížení výše pokuty, která jí byla uložena, v rámci výkonu jeho pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci stanovené v článku 261 SFEU a v článku 31 nařízení č. 1/2003.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál uvedl, že Komise v napadeném rozhodnutí shledala existenci jediného a trvajícího protiprávního jednání, kterého se dopustila Crédit agricole. Odmítl tak argumenty této banky vycházející ze skutečnosti, že Komise konstatovala existenci pěti samostatných protiprávních jednání kvalifikovaných jako „omezení z hlediska účelu“, jako argumenty založené na nesprávném výkladu napadeného rozhodnutí.

Následně Tribunál upřesnil, že žalobní důvody uvedené žalobkyněmi směřující ke zrušení se v podstatě odvíjejí od tří kategorií kritik, které vycházejí:

⁴⁴³ Rozhodnutí Komise C(2021) 2871 final ze dne 28. dubna 2021 týkající se řízení podle článku 101 SFEU a článku 53 Dohody o EHP (věc AT.40346 – Dluhopisy SSA) (dále jen „napadené rozhodnutí“).

- zaprvé z pochybení při kvalifikaci dotčených úkonů jako „jediného a trvajícího protiprávního jednání“ podle čl. 101 odst. 1 SFEU, jakož i z rozsahu jejich účasti na tomto jednání,
- zadruhé z pochybení při kvalifikaci tohoto protiprávního jednání jako „omezení z hlediska účelu“ a
- zatřetí z pochybení při stanovení výší uložených pokut.

Než se Tribunál zaměřil na tyto tři kategorie žalobních důvodů společných oběma žalobám, zkoumal nejprve žalobní důvod Crédit agricole vycházející z porušení zásady presumpce neviny.

K dodržování presumpce neviny

Co se týče dodržování presumpce neviny Crédit agricole na jednu stranu vytýkala, že Komise nesprávně předpokládala, že zapojení obchodníci, a zejména její vlastní, věděli o všech informacích, k jejichž výměně docházelo na stálých diskusních fórech, k nimž byli připojeni, a to nezávisle na jejich aktivní účasti na této výměně.

Tato výtka byla zamítnuta Tribunálem, jenž zdůraznil, že dotčená fóra se vyznačují zobrazováním zpráv všem připojeným osobám v reálném čase. S ohledem na tuto konkrétní okolnost byla Komise oprávněna mít za to, že Crédit agricole byla seznámena s diskusemi vedenými na těchto fórech od okamžiku, kdy se k nim její obchodník připojil, i kdyby se těchto diskuzí aktivně neúčastnil nebo měl současně k dispozici řadu jiných zdrojů informací. Jinak by tomu mohlo být pouze tehdy, kdyby Crédit agricole prostřednictvím spolehlivých a přesně časově označených důkazů prokázala, že její obchodník se skutečně s dotčenou zprávou nebo zprávami neseznámil. Takový důkaz však Crédit agricole nepředložila. V tomto ohledu se podmínky dotčených diskusí liší od podmínek ve věci, v níž byl vydán rozsudek Eturas a další⁴⁴⁴.

Na druhou stranu Tribunál naopak konstatoval, že Komise porušila zásadu presumpce neviny tím, že stanovila za počátek účasti Crédit agricole na protiprávním jednání den prvního přihlášení jejího obchodníka na sporné diskusní fórum prostřednictvím identifikačních údajů této banky, k němuž došlo dne 10. ledna 2013.

Aby šlo tudíž toto první přihlášení použít jako důkaz o protisoutěžním úkonu znamenajícím počátek účasti Crédit agricole na protiprávním jednání, příslušelo Komisi prokázat, že v den tohoto prvního přihlášení obchodník Crédit agricole protisoutěžní diskusi přinejmenším pasivně sledoval. V projednávané věci však z napadeného rozhodnutí ani ze spisu, který má Tribunál k dispozici, nevyplývá, že by na dotčeném diskusním fóru došlo 10. ledna 2013 po prvním přihlášení obchodníka Crédit agricole k výměně zpráv protisoutěžní povahy.

K účasti žalobkyní na jediném a trvajícím protiprávním jednání

Co se týče žalobních důvodů, které zpochybňují kvalifikaci dotčených úkonů jako „jediné a trvající protiprávní jednání“ přičitatelné žalobkyním, poznamenal Tribunál na prvním místě, že jako jediné a trvající protiprávní jednání mohou být kvalifikovány pouze úkony, jež spadají do „jednotného záměru“ sledujícího jediný protisoutěžní cíl.

Co se týče jednotné povahy protiprávního jednání, Tribunál měl za to, že Komise správně usoudila, že jediným protisoutěžním cílem sledovaným obchodníky dotčených bank bylo maximalizovat své příjmy a zároveň minimalizovat ztráty, které mohly vyplývat z nejistoty spojené s chováním ostatních obchodníků.

⁴⁴⁴ Rozsudek ze dne 21. ledna 2016, Eturas a další (C-74/14, [EU:C:2016:42](#)).

Vzhledem k tomu, že Komise právně dostačujícím způsobem prokázala, že chování, jež uplatňovali obchodníci dotčených bank v období od ledna 2010 do února 2013, byla součástí jednotného záměru sledujícího jediný protisoutěžní cíl, se Tribunál navíc domníval, že zákaz používat stálá mnohostranná diskusní fóra, který Deutsche Bank uložila svým obchodníkům v únoru 2013, nebránil obchodníkům dotčených bank uskutečňovat uvedený cíl. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že jednotná povaha protiprávního jednání vyplývá z jednotnosti cíle sledovaného účastníky kartelové dohody. Nebylo přitom zpochybněno, že obchodníci dotčených bank obešli zákaz uložený obchodníkům Deutsche Bank v únoru 2013 prostřednictvím sítě dvoustranných diskusí, které fungovaly stejně jako stálá mnohostranná diskusní fóra.

Co se týče trvalé povahy protiprávního jednání, Tribunál potvrdil, že kontext fungování zjištěné kartelové dohody umožňuje podpořit závěr Komise, podle něhož se dotčené banky účastnily trvalého protiprávního jednání v období od ledna 2010 do března 2015. Ačkoliv tedy výměny mezi obchodníky uvedených bank po únoru 2013 probíhaly méně často, nic to nemění na tom, že opakovaně pokračovali ve svých diskusích protisoutěžní povahy tím, že si neformálně vyměňovali informace o svých probíhajících obchodních činnostech.

Argument Crédit agricole, který vychází z její neúčasti na protiprávním jednání v průběhu některých období, rovněž nemůže zpochybnit trvalou povahu protiprávního jednání jako celku, jelikož přerušení, kterých se tato banka dovolávala, nezohledňují jednání ostatních účastníků.

Co se týče přičitatelnosti odpovědnosti žalobkyním za jediné a trvalé protiprávní jednání Tribunál na druhém místě připomněl, že tato přičitatelnost musí být posuzována s přihlédnutím ke dvěma okolnostem, a sice zprv k jejich úmyslu přispívat ke společným cílům sledovaným všemi dotčenými bankami a zadruhé ke skutečnosti, že tytéž banky věděly o protiprávních jednáních prováděných nebo zamýšlených těmito bankami sledujícími tytéž cíle nebo je mohly rozumně předvídat a byly připraveny přijmout z toho plynoucí riziko.

Po tomto upřesnění Tribunál odmítl všechny argumenty předložené žalobkyněmi ke zpochybnění jak jejich úmyslu přispět k jednotnému záměru určenému Komisí, tak skutečnosti, že věděly o všech dotčených protiprávních jednáních nebo je případně mohly předvídat.

V tomto kontextu Tribunál poznamenal, že závěr Komise, podle kterého Crédit agricole mohla přinejmenším rozumně předvídat veškeré protiprávní jednání dalších bank, je podpořen zejména skutečností, že se její obchodník před svým nástupem do pracovního poměru u Crédit agricole přímo podílel na dotčeném protiprávním jednání, jakožto obchodník jiné banky.

V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že znalosti, které zaměstnanec získal před svým nástupem do pracovního poměru u nového podniku a které fakticky dává k dispozici tomuto novému zaměstnavateli, mohou být považovány za znalosti sdílené jeho novým zaměstnavatelem. Z ustálené judikatury dále vyplývá, že Komise může vycházet z kontaktů před nebo po uplynutí období protiprávního jednání, aby vytvořila celkový obraz a ukázala přípravné fáze kartelové dohody, jakož i podpořila výklad některých důkazů.

Ve světle výše uvedeného Tribunál zamítl všechny výtky žalobkyň, které zpochybňují jednak kvalifikaci dotčených jednání jako „jednotné a trvalé protiprávní jednání“ a jednak přičitatelnost tohoto protiprávního jednání žalobkyním.

Ke kvalifikaci dotčených jednání jako „omezení z hlediska účelu“

S odkazem na judikaturu Soudního dvora Tribunál připomněl, že pro účely kvalifikace dotčených jednání jako „omezení z hlediska účelu“, příslušelo Komisi prokázat, že tato jednání nevykazují, jak tvrdí Crédit agricole, mimořádně vysokou prahovou hodnotu škodlivosti z hlediska hospodářské soutěže, nýbrž pouze dostatečný stupeň škodlivosti z hlediska hospodářské soutěže.

Tribunál nadto připomněl, že posouzení stupně škodlivosti jednání ve vztahu k hospodářské soutěži musí být provedeno s ohledem na objektivní charakteristiky tohoto jednání a bez ohledu na konkrétní situaci každého podniku, který se na něm podílel. Nevýznamná role podniku v kartelové dohodě tedy nemůže ovlivnit kvalifikaci této kartelové dohody jako „omezení z hlediska účelu“ ve vztahu ke všem podnikům, které se jí účastnily. Ze stejných důvodů se Crédit agricole nemůže za účelem zpochybnění kvalifikace dotčeného jednání jako „omezení z hlediska účelu“ účelně dovolávat skutečnosti, že se neúčastnila některých diskusí.

S ohledem na tato upřesnění Tribunál dále zamítl výtky žalobkyň vycházející z pochybení Komise zaprvé při posouzení hospodářského kontextu dotčených jednání, zadruhé při posouzení jejich škodlivosti z hlediska hospodářské soutěže a zatřetí při posouzení jejich odůvodněné povahy z důvodu jejich prosoutěžních účinků.

Co se týče na prvním místě posouzení hospodářského kontextu dotčených jednání, Tribunál konstatoval, že i když na složitém trhu, jakým je trh v projednávané věci, nemůže Komise omezit svou analýzu tohoto kontextu na to, co se jeví jako nutně nezbytné pro závěr o existenci omezení hospodářské soutěže z hlediska účelu, žalobkyním se nepodařilo prokázat jakoukoli nedostatečnost analýzy hospodářského a právního kontextu provedené Komisí.

Co se týče na druhém místě posouzení škodlivosti dotčených jednání z hlediska hospodářské soutěže, potvrdil Tribunál závěr Komise, podle něhož na sekundárním trhu s dluhopisy OSSA byly výměny citlivých obchodních informací, ke kterým došlo mezi dotčenými bankami, z nichž všechny byly „tvůrci trhů“⁴⁴⁵, dostatečně škodlivé z hlediska hospodářské soutěže na to, aby přispěly ke kvalifikaci dotčených jednání, jako celku, jako „omezení z hlediska účelu“.

Tento závěr nemůže být zpochybněn tvrzením Crédit agricole vycházejícím v podstatě ze skutečnosti, že sekundární trh s dluhopisy OSSA je trhem vykazujícím významnou asymetrii informací mezi tvůrci trhů, takže nárůst této již existující asymetrie v důsledku dotčených výměn informací není dostatečně škodlivý pro hospodářskou soutěž. I za předpokladu, že by tato asymetrie informací existovala, argumentace Crédit agricole naráží na užitečný účinek, který je třeba zaručit pojmu „omezení z hlediska účelu“ a šířeji článku 101 SFEU.

Pokud jde na třetím místě o argumenty žalobkyň, podle nichž jsou dotčená jednání odůvodněná s ohledem na jejich prosoutěžní účinky, Tribunál připomněl, že prosoutěžní účinky tvrzené žalobkyněmi není třeba jako takové při kvalifikaci dotčených jednání jako „omezení z hlediska účelu“ zohlednit.

V každém případě i za předpokladu, že by tvrzené „příznivé“ účinky dotčených jednání mohly nebo měly být zohledněny z jakéhokoli důvodu pro účely jejich kvalifikace jako „omezení z hlediska účelu“, neprokázaly žalobkyně existenci příznivých důsledků, které by mohly zpochybnit kvalifikaci těchto jednání jako „omezení z hlediska účelu“.

V rozsahu, v němž žalobkyně považovaly dotčená jednání rovněž za „vedlejší omezení“ k výkonu jejich funkce tvůrce trhu dluhopisů OSSA, Tribunál podotkl, že judikatura týkající se výjimky vedlejších omezení ve vztahu k legitimním dohodám není v žádném případě použitelná v projednávané věci z důvodu, že žalobkyně neprokázaly, že jejich činnost tvůrce trhu by byla v případě neexistence protiprávních jednání nemožná.

Tribunál rovněž odmítl argumenty vycházející ze skutečnosti, že tvůrci trhu dluhopisů OSSA byli systematicky informačně znevýhodňováni ve srovnání s protistranami, které nebyly na trhu trvale

⁴⁴⁵ „Tvůrci trhu“ (*market makers*) jsou instituce nebo soukromé osoby ochotné nakupovat nebo prodávat finanční produkty na sekundárním trhu s dluhopisy OSSA obecně a průběžně, spíše než uskutečňovat izolované transakce, a to za ceny, které sami určují.

přítomny, takže museli tento nedostatek informací kompenzovat vyhledáváním informací z několika zdrojů.

Nemůže tedy být připuštěno, aby se podniky snažily překonat účinky skutkových situací, které považují za příliš nepříznivé, jako jsou případné asymetrie rizik existujících mezi subjekty na trhu, koluzivními jednáními s cílem napravit tyto nevýhody. Tyto skutkové situace nemohou ospravedlnit porušení článku 101 SFEU a to tím spíše, že žalobkyně nepůsobily na sekundárním trhu s dluhopisy OSSA pouze jako tvůrci trhu, a dotčené banky tedy vykonávaly tuto funkci dobrovolně.

Ke stanovení částek pokut uložených žalobkyním

Pro stanovení částek pokut uložených žalobkyním Komise v podstatě postupovala dle metody stanovené v pokynech z roku 2006⁴⁴⁶. Nicméně pro výpočet základních částek se Komise rozhodla použít náhradní hodnotu namísto hodnoty tržeb stanovené v bodě 13 zmíněných pokynů. Jako výchozí bod pro výpočet této náhradní hodnoty Komise použila anualizovaný pomyslný objem a hodnotu dluhopisů OSSA (dále jen „anualizované pomyslné částky“), se kterými dotyčné banky obchodovaly v průběhu svého individuálního období účasti na sporném protiprávním jednání. Tyto anualizované pomyslné částky byly následně vynásobeny opravným koeficientem, který Komise vytvořila použitím 33 reprezentativních kategorií dluhopisů OSSA, vydaných osmi emitenty.

V tomto kontextu žalobkyně vytkly Komisi zejména porušení pokynů z roku 2006 tím, že pro výpočet opravného koeficientu vycházela ze souboru reprezentativních dluhopisů OSSA, a nikoli z údajů z jejich vlastních transakcí, a tím použila veřejné údaje z platformy Bloomberg, které navyšovaly tento opravný koeficient (dále jen „údaje BGN“).

Credit Suisse nadto Komisi vytkla, že nadhodnotila náhradní hodnotu tím, že do pomyslných částek, které vůči ní byly použity, zahrnula nákupy likvidity (*hedging*).

Úvodem Tribunál konstatoval, že i když se Komise přijetím pokynů z roku 2006 sama omezila při výkonu své posuzovací pravomoci, kterou má, pokud jde o metodu výpočtu pokut, má možnost se od nich odchýlit pod podmínkou, že svou volbu odůvodní a dostatečně právně podloží.

Pokud se však Komise odchýlila od pokynů z roku 2006 nikoli jako celku – jak ji k tomu opravňuje bod 37 pokynů – ale pouze, jako je tomu v projednávané věci, od jejich bodu 13, nemůže se odchýlit od hlavních zásad a logiky, na nichž jsou uvedené pokyny založeny. Při provádění metodiky, kterou definuje, přísluší Komisi zejména dbát na to, aby zohlednila nejlepší dostupné údaje, a to pod zevrubným přezkumem unijního soudu po právní i skutkové stránce.

Ve světle těchto upřesnění poznamenal Tribunál na prvním místě, že v napadaném rozhodnutí Komise právně dostačujícím způsobem odůvodnila a podložila rozhodnutí odchýlit se od metodiky stanovené v bodě 13 pokynů z roku 2006 a založit výpočet základní částky na náhradní hodnotě tržeb, která byla vypracovaná vynásobením anualizované pomyslné částky každé z dotčených bank opravným koeficientem vypočítaným na základě vzorku 33 kategorií dluhopisů OSSA.

V tomto rámci Tribunál zamítl argumenty žalobkyň, podle kterých Komise měla použít metodiku výpočtu opravného koeficientu založenou na jejich vlastních transakcích.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že metodika založená na obchodních údajích dotyčných bank by vyžadovala složitější výpočty, než jsou již i tak složité výpočty provedené v projednávané věci, přestože reprezentativní povaha použitých dluhopisů OSSA právě zaručuje, že zohledňované údaje zůstanou relevantní pro výpočet pokuty a umožní zohlednit hospodářský význam sporného protiprávního

⁴⁴⁶ Pokyny pro výpočet pokut uložených podle čl. 23 odst. 2 písm. a) nařízení č. 1/2003 (Úř. věst. 2006, C 210, s. 2, dále jen „pokyny z roku 2006“).

jednání s mírou přesnosti vyžadovanou judikaturou. Proto by taková alternativní metodika pro Komisi znamenala nepřiměřenou administrativní zátěž.

Na druhém místě Tribunál odmítl argumenty žalobkyň vycházející ze skutečnosti, že údaje BGN, které Komise použila, byly pro účely výpočtu náhradní hodnoty nevhodné, neboť navyšovaly opravný koeficient.

Poté, co Tribunál připomněl, že Komisi přísluší dbát na to, aby zohlednila nejlepší dostupné údaje, uvedl, že v napadeném rozhodnutí Komise odůvodněným způsobem odmítla argumenty, kterých se dovolávaly dotčené banky v průběhu správního řízení pro zpochybnění použití údajů BGN. Z toho vyplývá, že se žalobkyně před Tribunálem nemohou omezit na tvrzení, že údaje použité Komisí trpí jedním nebo několika nedostatky, ale musí naopak prokázat, že v rámci metodiky, kterou tento orgán legálně určil, skutečně existují lepší údaje než ty, které tento orgán použil, a že jsou skutečně dostupné.

Tribunál konstatoval, že žalobkyně nebyly schopny předložit lepší údaje než ty, které použila Komise, a odmítl rovněž i kritiku Credit Suisse, že není znám způsob, jakým byly údaje BGN zpracovány. V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že údaje BGN představují mezi obchodníky referenční údaje, které jsou vypracovány třetí stranou řízení na základě cen několika hospodářských subjektů. Nelze tudíž platně tvrdit, že takové referenční údaje nemohou být Komisí použity z důvodu, že není zcela znám způsob jejich sestavení, a to tím spíše, že Credit Suisse se nijak neodvolávala na tržní platformy poskytující přesnější nebo relevantnější informace než platforma Bloomberg.

Podle Tribunálu Komisi rovněž nešlo vytýkat, že použila údaje, které ve všech ohledech neodrážejí situaci Credit Suisse, právě když tento orgán neměl k dispozici přesné dostatečně reprezentativní údaje, a v důsledku toho byla za účelem rekonstrukce náhradní hodnoty nucena použít metodiku založenou na alternativních údajích, které jsou nutně méně přesné.

Na třetím místě Tribunál zamítl výtku Credit Suisse, podle které Komise nadhodnotila hodnotu nahrazující tržby tím, že do pomyslných částek, které vůči ní byly použity, zahrnula nákupy likvidity.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že v rámci pokynů z roku 2006 má pojem „náhradní hodnota“, podobně jako pojem „hodnota tržeb“, za cíl stanovit jako výchozí bod pro výpočet pokuty uložené podniku částku, která odráží hospodářský význam sporného protiprávního jednání a váhu tohoto podniku v tomto protiprávním jednání. Z toho vyplývá, že určení náhradní hodnoty s sebou nese zohlednění všech operací uskutečněných na trhu dotčeném protiprávním jednáním, a to pro každý podnik, který se podílel na sporném protiprávním jednání.

Metodika použitá Komisí sice vede k tomu, že pomyslná částka obchodovaná v rámci daného nákupu likvidity je zohledněna jak u prodávajícího dotyčných dluhopisů OSSA, tak u jejich kupujícího v případě, že se oba účastníci sporného protiprávního jednání, toto dvojí zohlednění však vyplývá ze samotných zásad, kterými se řídí stanovování pokut na základě pokynů z roku 2006 ve zvláštním kontextu projednávané věci. Navíc vyloučení části operací, které nepochybně spadají do působnosti vytýkané kartelové dohody, z výpočtu náhradní hodnoty, by vedlo k umělému snížení hospodářského významu sporného protiprávního jednání, což by bylo v rozporu s cílem účinně stíhat a trestat porušení článku 101 SFEU.

Poté, co Tribunál potvrdil náhradní hodnoty použité vůči žalobkyním, zamítl nakonec jejich argumenty zpochybňující násobící koeficient závažnosti, který Komise použila na zmíněné hodnoty podle bodů 20 až 23 pokynů z roku 2006.

S ohledem na skutečnost, že tento násobící koeficient závažnosti byl stanoven na 16 % pro všechny dotčené banky, Crédit agricole zejména tvrdila, že Komise měla vůči ní použít individualizovaný a nižší násobící koeficient.

Vzhledem k tomu, že Crédit agricole na podporu tohoto argumentu odkazovala na rozsudky Soudního dvora, kter  předcházejí datu zveřejnění pokynů z roku 2006, uvedl Tribunál nejprve, že tyto rozsudky nemohou Komisi ukládat, aby ve fázi ur en  násobícího koeficientu závažnosti podle pokynů z roku 2006 zohlednila jin  skutečnosti neř závažnost sporného protiprávního jednání.

Ačkoli se Komise v rámci výpočtu pokut ulořen ch na základě článku 101 SFEU nemůže zprostit povinnosti dodrřovat zásadu rovného zacházení, vyplývá jak z bodu 22 pokynů z roku 2006, tak z judikatury, kter  se ho týká, že násobící koeficient závažnosti v zásadě odr ř závažnost sporného protiprávního jednání, a nikoli relativn  závažnost účasti kařd ho z dotýčných podniků na tomto protiprávním jednání. Právě v tomto smyslu body 19 ař 22 pokynů z roku 2006 upravují ur en  násobícího koeficientu závažnosti pro dot en  protipr vn  jednání, a nikoli pro kařd  podnik, kter  se na něm podílel. Posouzení individuálních okolností se tak v zásadě provádí nikoli v rámci posouzení závažnosti protiprávního jednání, tedy při stanoven  základní   astky pokuty, ale v rámci úpravy základní   astky v závislosti na polehčujících a p t řuj c ch okolnostech.

Tribunál nadto uvedl, že násobící koeficient závažnosti ve v ř 16 % za takov  protipr vn  jednání, jak  bylo zjiřt no v napaden m rozhodnutí, nelze povařovat za nevhodn  nebo nep m řen  a odmítl argumenty, kter  v této souvislosti p edlořila Crédit agricole.

Ve světle víře uvedeného Tribunál zamítl řalobu Credit Suisse v plném rozsahu. Naproti tomu v ř Crédit agricole zruřil napaden  rozhodnutí v rozsahu, v jakém konstatovalo, že se Crédit agricole účastnila protiprávního jednání od 10. ledna 2013 do 24. b řezna 2015, a nikoliv od 11. ledna 2013 do 24. b řezna 2015, a v jakém stanovilo   astku pokuty ulořen  Crédit agricole na 3 993 000 eur. V rámci výkonu své pravomoci soudního přezkumu v plné jurisdikci nicméně zachoval Tribunál   astku pokuty ulořen  Crédit agricole.

2. Spojování podnik ⁴⁴⁷

Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, NetCologne v. Komise (T-58/20, [EU:T:2024:813](#))

„Hospod řsk  sout ř – Spojování podniků – N meck  trh s televizními sluřbami a telekomunikačními sluřbami – Rozhodnutí, kter m se spojení podniků prohlařuje za slu iteln  s vnit rn m trhem a Dohodou o EHP – Závazky – Posouzení horizontálních, vertikálních a konglomer tn ch účinků transakce na hospodářskou sout ř – Konkurenční vztah mezi stranami spojení – Změna vyvolan  spojen m – Zjevn  nespr vn  posouzení“

Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, Deutsche Telekom v. Komise (T-64/20, [EU:T:2024:815](#))

„Hospod řsk  sout ř – Spojování podniků – N meck  trh s televizními sluřbami a telekomunikačními sluřbami – Rozhodnutí, kter m se spojení podniků prohlařuje za slu iteln  s vnit rn m trhem a Dohodou o EHP – Závazky – Posouzení horizontálních, vertikálních a konglomer tn ch účinků transakce na hospodářskou sout ř – Konkurenční vztah mezi stranami spojení – Změna vyvolan  spojen m – Zjevn  nespr vn  posouzení“

⁴⁴⁷ Spole n  shrnutí pro věci **NetCologne v. Komise** (T-58/20), **Deutsche Telekom v. Komise** (T-64/20) a **Tele Columbus v. Komise** (T-69/20).

„Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Německý trh s televizními službami a telekomunikačními službami – Rozhodnutí, kterým se spojení podniků prohlašuje za slučitelné s vnitřním trhem a Dohodou o EHP – Závazky – Posouzení horizontálních, vertikálních a konglomerátních účinků transakce na hospodářskou soutěž – Konkurenční vztah mezi stranami spojení – Změna vyvolaná spojením – Zjevně nesprávné posouzení“

Rozsudky z téhož dne Tribunál zamítl tři žaloby podané za účelem zrušení rozhodnutí Evropské komise, které povolilo jako slučitelné s vnitřním trhem spojení v odvětví televizních a telekomunikačních služeb, které se týká nabytí některých aktiv společnosti Liberty Global plc ze strany Vodafone Group plc⁴⁴⁸. Tribunál tímto rozhodl, že Komise nemůže být kritizována za to, že v rámci přezkumu slučitelnosti tohoto spojení s vnitřním trhem, které jí přísluší na základě čl. 2 odst. 2 nařízení č. 139/2004⁴⁴⁹, upřednostnila kritérium významného narušení účinné hospodářské soutěže v dané oblasti.

Společnosti Vodafone a Liberty Global jsou dva operátoři působící v odvětví televizních a telekomunikačních služeb v několika zemích Unie, včetně Německa. V této zemi působí Liberty Global prostřednictvím své dceřiné společnosti Unitymedia GmbH.

V roce 2018 oznámila společnost Vodafone v souladu s nařízením ES o spojování Komisi navrhované spojení, jehož cílem bylo umožnit jí získat výlučnou kontrolu nad telekomunikačními činnostmi společnosti Liberty Global v několika členských státech, včetně Německa. Transakce spočívala ve smlouvě o koupi a prodeji, kterou společnost Vodafone hodlala nabýt 100 % akcií společnosti Unitymedia (dále jen „dotčené spojení“).

Vzhledem k tomu, že Komise měla za to, že tato transakce vyvolává vážné pochybnosti o její slučitelnosti s vnitřním trhem, rozhodla se zahájit důkladné přezkumné řízení. Na závěr tohoto řízení bylo spojení prohlášeno za slučitelné s vnitřním trhem a s Dohodou o Evropském hospodářském prostoru (EHP), s výhradou dodržení určitých závazků společností Vodafone⁴⁵⁰.

V napadeném rozhodnutí Komise nejprve posoudila horizontální, vertikální a konglomerátní účinky spojení, zejména v Německu. Na závěr své analýzy sice dospěla k závěru, že neexistuje významné narušení účinné hospodářské soutěže (dále jen „VNUHS“) na trhu maloobchodních dodávek služeb přenosu televizního signálu, trhu maloobchodních dodávek balíčků služeb a trhu maloobchodních dodávek televizních služeb, avšak konstatovala VNUHS na trhu pevného přístupu k internetu a na trhu přenosu televizního signálu.

Zadruhé ověřila, zda závazky navržené společností Vodafone mohly učinit transakci slučitelnou s vnitřním trhem, zejména s ohledem na dva trhy, na kterých byly zjištěny problémy v oblasti hospodářské soutěže.

⁴⁴⁸ Rozhodnutí Komise C(2019) 5187 final ze dne 18. července 2019, kterým se za slučitelné s vnitřním trhem a Dohodou o EHP prohlašuje spojení podniků, jehož cílem je nabytí některých aktiv společnosti Liberty Global plc společností Vodafone Group plc (věc COMP/M.8864 – Vodafone/Certain Liberty Global Assets) (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁴⁴⁹ Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků (dále jen „nařízení ES o spojování“) (Úř. věst. 2004, L 24, s. 1; Zvl. vyd. 08/03, s. 40).

⁴⁵⁰ Tyto závazky zahrnují zejména: závazek WCBA („Wholesale Cable Broadband Access“), který ukládal subjektu vzniklému spojením umožnit třetímu operátorovi přístup ke kabelové síti s cílem umožnit mu nabízet maloobchodní služby pevného přístupu k internetu a jeho vlastní televizní služby OTT (*over the top*) nebo služby třetích stran; závazek OTT, který bránil subjektu vzniklému spojením omezit možnost provozovatelů televizního vysílání, jejichž obsah byl šířen na jeho platformě, distribuovat tyto obsahy prostřednictvím služby OTT, a který jim za tímto účelem zaručoval dostatečnou přímou propojovací kapacitu; závazek HbbTV (Hybrid Broadcast Broadband TV), který ukládal subjektu vzniklému spojením pokračovat v šíření signálu HbbTV pro provozovatele volně šířeného televizního vysílání; a závazek k poplatkům z přenosu, který bránil subjektu vzniklému spojením zvýšit poplatky za přenos, které platí provozovatelé volně šířeného televizního vysílání.

Žalobkyně, Deutsche Telekom AG, Tele Columbus AG a NetCologne Gesellschaft für Telekommunikation mbH, jsou společnosti usazené v Německu, které nabízejí televizní, internetové a telefonní služby. Každá z nich podala v rozsahu, v němž se jich týká, k Tribunálu žalobu na neplatnost napadeného rozhodnutí.

Svémi žalobami zaprvé uplatňují nesprávné posouzení Komise týkající se horizontálních účinků dotčeného spojení, zejména na trhu maloobchodních dodávek služeb přenosu televizního signálu a na trhu přenosu televizního signálu, jakož i vertikálních účinků na zprostředkovatelském trhu přenosu televizního signálu. Zadruhé zpochybňují dostatečnost a přiměřenost závazků, které byly napadeným rozhodnutím prohlášeny za závazné, aby bylo spojení slučitelné s vnitřním trhem.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál připomíná použitelné zásady vyplývající z judikatury, jak pokud jde o rozsah soudního přezkumu, který mu přísluší, tak pokud jde o důkaz o neexistenci významného narušení účinné hospodářské soutěže, jehož prokázání přísluší Komisi.

V tomto ohledu upřesňuje, že v oblasti spojování podniků přiznává nařízení ES o spojování Komisi určitou diskreční pravomoc, zejména pokud jde o hospodářská posouzení. V tomto rámci Tribunálu sice nepřísluší, aby nahradil hospodářské posouzení Komise vlastním posouzením, ale tento soud musí zejména ověřit nejen věcnou správnost dovolávaných důkazních materiálů, jejich věrohodnost a jejich soudržnost, ale rovněž přezkoumat, zda tyto skutečnosti představují veškeré relevantní údaje, jež musí být při posuzování komplexní situace vzaty v úvahu, a zda o ně lze opřít z nich vyvozené závěry.

Pokud jde o důkazní požadavky uložené Komisi za účelem prokázání, že oznámené spojení významně naruší, či nenaruší účinnou hospodářskou soutěž, a musí být tedy prohlášeno za neslučitelné, nebo slučitelné s vnitřním trhem, zdůraznil Tribunál, že s ohledem na výhledovou povahu vyžadované hospodářské analýzy stačí, aby Komise prokázala prostřednictvím dostatečně významných a shodujících se důkazů, že je spíše pravděpodobné než nepravděpodobné, že toto spojení zásadně naruší, či nenaruší účinnou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu nebo na jeho podstatné části.

Ve světle těchto úvah Tribunál nejprve analyzoval účinky spojení na německý trh a poté závazky prohlášené napadeným rozhodnutím za závazné.

1. K analýze účinků spojení

a) K nekoordinovaným horizontálním účinkům na trhu maloobchodních dodávek služeb přenosu televizního signálu zákazníkům, kteří bydlí v budovách s více bytovými jednotkami

Tribunál nejprve zkoumal zjevně nesprávná posouzení a zjevně nesprávná právní posouzení, kterých se Komise údajně dopustila při analýze horizontálních účinků na trh maloobchodních dodávek služeb přenosu televizních signálů zákazníkům, kteří bydlí v budovách s více bytovými jednotkami [*multi dwelling units* (MDU), dále jen „trh MDU“].

Pokud jde o vzájemné konkurenční tlaky vyvíjené stranami spojení, má Tribunál zaprvé za to, že s ohledem na neexistenci významného překrývání jejich činností se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když měla za to, že tyto nebyly před spojením přímými soutěžiteli, a to bez ohledu na výjimečné případy překrývání zohledněné Komisí, jejichž zanedbatelnost nebyla zpochybněna prostřednictvím důkazů. Z toho vyplývá, že výrobky uváděné na trh stranami spojení si v praxi nekonkurovaly.

Zadruhé se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když dospěla k závěru o neexistenci nepřímé hospodářské soutěže mezi stranami spojení. V tomto ohledu Tribunál připomíná, že se podniky nacházejí v nepřímém soutěžním vztahu, zejména pokud jsou vystaveny podobným

konkurenčním tlakům ze strany jiných podniků, s nimiž každý z nich přímo soutěží, nebo pokud jiné faktory, jako jsou požadavky kladené zákazníky, omezují srovnatelným způsobem jejich možnosti stanovit jejich ceny a obchodní podmínky.

V projednávaném případě Tribunál konstatuje, že pokud jde o skutečnost, že strany spojení si monitorovaly své příslušné činnosti a srovnávaly své nabídky výrobků, tyto srovnávací analýzy nejdou nad rámec jednoduchých obchodních srovnávacích analýz, jejichž cílem bylo monitorovat a případně napodobovat osvědčené postupy v odvětví. Tato forma srovnání, která spočívá v analýze výkonnosti trhu nebo osvědčených postupů v odvětví, včetně v jiných členských státech nebo třetích státech, nemůže být kvalifikována jako nepřímé konkurenční tlaky. Kromě toho z napadeného rozhodnutí vyplývá, že smlouvy uzavřené s vlastníky MDU (dále jen „zákazníci MDU“) jsou výsledkem vyjednávání, nabídkových řízení nebo formálních zadávacích řízení. Nejsou tedy standardními smlouvami, které by mohly být předmětem srovnávací analýzy na základě pouhého pozorování praxe v odvětví.

Pokud jde o hospodářskou soutěž v oblasti infrastruktury mezi stranami spojení, Komise konstatovala, že síťové investiční a inovační činnosti prováděné každou ze stran spojení neměly žádný přímý konkurenční dopad na síťové inovační a investiční strategie druhé strany spojení a že monitorování každou stranou spojení činností vykonávanými druhou stranou v tomto rámci nešlo nad rámec jednoduchých obchodních srovnávacích analýz, což neodpovídá žádné formě nepřímého konkurenčního tlaku.

Zatřetí žalobkyně neprokázaly ani existenci potenciální hospodářské soutěže mezi stranami spojení, takže Komisi zbytečně vytýkají, že měla za to, že je málo pravděpodobné, že by tyto strany spojení v případě neexistence dotčeného spojení rozšířily své činnosti do kabelového pokrytí druhé strany tak, aby vyloučily potenciální hospodářskou soutěž, což by vedlo k VNUHS.

Začtvrté, pokud jde o údajnou existenci společného dominantního postavení před dotčeným spojením, které vyplývá z tiché koluze mezi stranami spojení a vysvětluje neexistenci skutečné nebo potenciální hospodářské soutěže mezi nimi na trhu MDU, Tribunál uvedl, že pokud tento argument směřuje k oznámení kartelové dohody, je tato výtku irelevantní, jelikož se uvedený argument netýká předmětu napadeného rozhodnutí, ale spíše praktik spadajících potenciálně do působnosti článků 101 nebo 102 SFEU. V každém případě není pro účely kontroly spojení relevantní zjišťovat příčiny, které případně souvisejí s porušením unijních pravidel hospodářské soutěže, pro neexistenci hospodářské soutěže mezi stranami spojení.

Naproti tomu, pokud je cílem tohoto argumentu poukázat na existenci společného dominantního postavení, tato tvrzení nebyla potvrzena přezkumem interních dokumentů uvedených stran a byla vyvrácena důvodem, který je potenciálně v rozporu s unijním právem hospodářské soutěže, pro který se strany spojení nesnažily před spojením navzájem soutěžit.

Zapáté, pokud jde o výtku vycházející z toho, že Komise nezohlednila nárůst prostředků vyplývajících ze spojení, což stranám spojení umožnilo vyloučit jejich soutěžitele uplatněním zejména predátorských cen, Tribunál uvádí, že takový nárůst, i kdyby se prokázal, není sám o sobě dostatečný k tomu, aby bylo uvedené spojení prohlášeno za neslučitelné s vnitřním trhem. Komise totiž může prohlásit spojení za neslučitelné s vnitřním trhem pouze tehdy, pokud konstatuje VNUHS, které je přímým a okamžitým důsledkem spojení podniků. Takové VNUHS, které vyplývá z budoucích rozhodnutí subjektu vzniklého spojením, může být považováno za přímý a okamžitý důsledek spojení podniků pouze tehdy, pokud je toto budoucí chování možné a hospodářsky racionální v důsledku změny vlastností a struktury trhu způsobené spojením. V projednávaném případě přitom strany spojení již měly pravomoc chovat se ve značné míře nezávisle na svých soutěžitelích a zákaznících MDU, nezávisle na případném nárůstu zdrojů vyplývajících ze spojení.

Ze stejných důvodů Tribunál odmítl argumentaci, podle které by dotčené spojení značně omezilo konkurenční tlak vykonávaný soutěžiteli na trhu MDU, což by mohlo vést k VNUHS. Konkrétněji finanční síla subjektu vzniklého spojením ve vztahu k jeho soutěžitelům mu umožňovala zabránit

uvedeným soutěžitelům v rozvoji. I když je pravda, že snížení konkurenčního tlaku vyvíjeného soutěžiteli v důsledku spojení může vést k VNUHS, konstatování zvýšení finanční síly subjektu vzniklého spojením neumožňuje samo o sobě dospět k závěru o takovém narušení. Komise totiž při posouzení, zda je spojení slučitelné s vnitřním trhem, musí vzít v úvahu veškeré další okolnosti, jako je struktura relevantních trhů, skutečná nebo potenciální hospodářská soutěž ze strany podniků, tržní postavení a hospodářská a finanční síla dotyčných podniků, alternativy pro dodavatele a uživatele, existence překážek vstupu na trh a vývoj nabídky a poptávky.

Pokud jde o výtku vycházející z toho, že Komise nezohlednila vytvoření dominantního postavení společnosti Vodafone na trhu MDU, což by vedlo k VNUHS, připomíná Tribunál, že v souladu s nařízením ES o spojování⁴⁵¹ musí Komise v rámci kontroly spojování podniků posoudit, zda spojení může významně narušit účinnou hospodářskou soutěž na vnitřním trhu nebo na jeho podstatné části, přičemž okolnost, že spojení by vytvořilo nebo posílilo dominantní postavení, není sama o sobě dostačující k tomu, aby bylo možné mít za to, že toto spojení je neslučitelné s vnitřním trhem. Taková výhledová analýza spočívá ve zkoumání, jak by takové spojení mohlo změnit faktory určující stav hospodářské soutěže na daném trhu. Komisi tudíž nelze vytýkat, že v projednávaném případě provedla analýzu předpokládaného vývoje týkající se zejména nekoordinovaných horizontálních účinků spojení na trhu MDU. Vzhledem k tomu, že Komise v rámci této analýzy dospěla k závěru o neexistenci VNUHS, jelikož dotčené spojení nevyklučuje konkurenční tlaky mezi stranami a neoslabuje ani konkurenční tlaky vyvíjené ostatními soutěžiteli, není povinna zkoumat, zda uvedené spojení vytvoří nebo posílí dominantní postavení, zejména z důvodu celostátního pokrytí kombinovanými kabelovými sítěmi stran v důsledku spojení.

Rozsah kabelové sítě stran spojení ani nemůže být považován za určující faktor stavu hospodářské soutěže na trhu MDU, jehož změna by vedla k VNUHS. Z toho vyplývá, že pouhé zeměpisné rozšíření kabelové sítě subjektu vzniklého spojením, ať už je vázáno na spojení, či nikoliv, nevede nutně ke změně určujícího faktoru stavu hospodářské soutěže na trhu MDU, a tedy k VNUHS.

b) K vertikálním účinkům spojení

Dále, pokud jde o analýzu vertikálních účinků dotčeného spojení, která vedla Komisi k přezkumu zejména pravděpodobnosti vyloučení maloobchodních dodavatelů služeb přenosu televizního signálu zákazníkům MDU, Tribunál uvádí, že při posuzování pravděpodobnosti scénáře protisoutěžního uzavření trhu se vstupy Komise zkoumá v souladu s pokyny o nehorizontálních spojeních⁴⁵², zaprvé zda subjekt vzniklý spojením bude mít po spojení schopnost významným způsobem omezit přístup ke vstupům, zadruhé zda bude mít motivaci k takovému jednání a zatřetí zda strategie uzavření trhu bude mít významný škodlivý účinek na hospodářskou soutěž na navazujícím trhu. Tyto tři podmínky jsou kumulativní, takže nesplnění jedné z nich stačí k vyloučení rizika uzavření vstupů.

Pokud jde konkrétně o třetí podmínku, Komise dospěla k závěru, že případná strategie uzavření trhu zavedená subjektem vzniklým spojením by v žádném případě neměla významný negativní dopad na hospodářskou soutěž na navazujícím trhu, jelikož dotčené spojení by nevedlo k žádné specifické změně ve struktuře dotčených trhů, ať již na vstupu, nebo na výstupu. Přesněji řečeno, dotčené spojení by nevedlo k žádné změně schopnosti a motivace stran vyloučit maloobchodní dodavatele služeb přenosu televizního signálu zákazníkům MDU v Německu, zejména společnost Tele Columbus. Vzhledem k tomu, že žalobkyně neprokázaly, že uvedené posouzení Komise je stíženo zjevným pochybením, je přitom nesplnění třetí podmínky dostatečné k vyloučení rizika protisoutěžního uzavření vstupů.

⁴⁵¹ Článek 2 odst. 2 a 3 nařízení ES o spojování.

⁴⁵² Pokyny pro posuzování nehorizontálních spojování podle nařízení Rady o kontrole spojování podniků (Úř. věst. 2008, C 265, s. 60).

c) *K nekoordinovaným horizontálním účinkům na trhu přenosu televizního signálu*

Konečně má Tribunál za to, že společnost Tele Columbus marně tvrdí, že Komise ve svém přezkumu zjevně nesprávně posoudila nekoordinované horizontální účinky na trhu přenosu televizního signálu, které by vyplývaly z uzavření výhradních dohod s provozovateli televizního vysílání subjektem vzniklým spojením.

Zaprvé v rozsahu, v němž je Komisi vytýkáno, že neprovedla všechna přezkoumání, které si žalobkyně přála nebo je považovala za užitečné, jako jsou určité technické funkce a některé obchodní aspekty, žalobkyně nijak nevysvětluje, jak by mohly být spojením dotčeny, a konkrétněji důvody, proč a jakým způsobem by subjekt vzniklý spojením byl schopen, a zejména měl zájem, zhoršit tyto funkce a obchodní aspekty při svých jednáních s provozovateli televizního vysílání, v čem by to zejména s ohledem na jejich význam mohlo mít za následek významné narušení účinné hospodářské soutěže na trhu přenosu televizního signálu a v čem by takové pravděpodobné zhoršení těchto funkcí a obchodních aspektů mohlo být vázáno na spojení.

Zadruhé k tvrzení, podle kterého Komise nezohlednila skutečnost, že subjekt vzniklý spojením má schopnost a motivaci zavést částečnou výlučnost za účelem zákazu šíření obsahu prostřednictvím některých svých soutěžitelů, jako je ona sama, žalobkyně neprokazuje, že by taková strategie měla významný negativní dopad na hospodářskou soutěž na navazujícím trhu. Kromě toho bylo málo pravděpodobné, že by subjekt vzniklý spojením byl motivován k uzavírání dohod o úplné nebo částečné výlučnosti s provozovatelem televizního vysílání, s ohledem na potenciálně protiprávní povahu dotčeného chování, které je v rozporu s právem hospodářské soutěže.

Zatřetí, pokud jde o tvrzení, podle kterého by subjekt vzniklý spojením mohl využívat na trhu MDU výhody, kterých by požíval na trhu přenosu televizního signálu, a sice vybírání poplatků za přenos a nabývání obsahů za výhodnějších podmínek než menší provozovatelé kabelové sítě, je třeba zaprvé uvést, že pokud by tyto výhody umožňovaly nabídnout zákazníkům MDU výhodnější ceny, je třeba mít za to, že by to odhalovalo pozitivní účinky pro spotřebitele, neboť je pravděpodobné, že by se takové snížení ceny odrazilo ve vyšší měsíční nájemné nájemců dotčených nemovitostí spíše než ve VNUHS. Žalobkyně ani neprokázala, že by tyto výhody byly vázány spojením podniků.

2. *K závazkům, které byly napadeným rozhodnutím prohlášeny za závazné*

Vzhledem k tomu, že Komise v napadeném rozhodnutí dospěla k závěru o VNUHS na trhu pevného přístupu k internetu a na trhu přenosu televizního signálu, zabývala se analýzou závazků navržených společnostmi Vodafone a vyvodila z toho, že dotčené spojení, ve znění uvedených závazků, významně nenaruší účinnou hospodářskou soutěž na uvedených trzích.

Tribunál má za to, že analýza provedená Komisí v tomto ohledu není nijak kritizována, pokud jde o údajnou nedostatečnost a nepřiměřenost závazků týkajících se trhu přenosu televizního signálu⁴⁵³, jakož i údajné neúčinnosti závazku týkajícího se trhu pevného přístupu (závazek WCBA) k internetu navrženého společnostmi Vodafone.

V tomto ohledu odmítá výtku vycházející ze skutečnosti, že tyto závazky se vztahují pouze na způsob chování, a tudíž jsou nedostatečné k nápravě problémů v oblasti hospodářské soutěže horizontální povahy. I když totiž Komise v oznámení o nápravných prostředcích upřednostňuje strukturální závazky, zejména z důvodu snadnosti jejich provádění, přijetí těchto závazků se řídí především vhodností a dostatečností závazků k vyřešení zjištěného problému v oblasti hospodářské soutěže, jakož i jistotou, že uvedené závazky budou moci být provedeny.

Pokud jde konkrétně o závazky týkající se trhu přenosu televizního signálu, tvrzení, podle kterého terminologie použitá Komisí v napadeném rozhodnutí ukazuje, že Komise neměla žádnou jistotu, že

⁴⁵³ Tyto závazky zahrnují závazek OTT, závazek týkající se poplatků za přenos a závazek HbbTV.

by tyto závazky byly dostatečné a účinné k nápravě zjištěného VNUHS zjištěného na trhu přenosu televizního signálu, nemůže obstát. Pokud totiž Komise musí mít jistotu, že navržené závazky budou moci být provedeny a budou dostatečně životaschopné a trvalé, může prohlásit spojení za slučitelné, pokud je dostatečně pravděpodobné, že uvedené závazky budou dostatečné a účinné k odstranění zjištěného VNUHS.

Pokud jde o opožděné předložení závazku týkajícího se poplatků za přenos, může Komise připustit opožděné závazky, zaprvé pokud tyto závazky jasně a bez potřeby dalšího šetření vyřeší dříve zjištěné problémy v oblasti hospodářské soutěže a zadruhé pokud existuje dostatek času k projednání těchto závazků s členskými státy. Vzhledem k tomu, že tyto dvě kumulativní podmínky byly v projednávané věci splněny, mohla Komise zohlednit závazek týkající se poplatků za přenos i přes jeho opožděné předložení.

Pokud jde o závazek WCBA, odmítl Tribunál výtku vycházející z jeho údajné neúčinnosti, která je založena na skutečnosti, že tento závazek neumožňoval vyrovnat ztrátu konkurenčního tlaku z infrastruktur a inovací vyvíjený společností Unitymedia před spojením.

Cílem tohoto závazku, který stanoví vstup třetího operátora na trh, a sice společnosti Telefónica, je totiž vyřešit problém v oblasti hospodářské soutěže vyplývající ze zániku operátora (společnosti Vodafone) v kabelovém pokrytí společnosti Unitymedia, a nikoliv vyrovnat ztrátu konkurenčního tlaku z infrastruktur a inovací, který tato společnost vyvíjela před transakcí. Mimoto a v každém případě není prokázáno, že by subjekt vzniklý spojením přestal investovat a inovovat v bývalém kabelovém pokrytí společnosti Unitymedia, což by vedlo k tomu, že transakce povede ke ztrátě konkurenčního tlaku vyplývajícího z takových investic a inovací.

Pokud jde o údajnou neschopnost společnosti Telefónica vykonávat silný konkurenční tlak na trhu pevného přístupu k internetu, je třeba konstatovat, že takové tvrzení vyplývá z některých zjištění učiněných Komisí v napadeném rozhodnutí o situaci společnosti Telefónica bez dotčeného závazku, a posledně uvedená zjištění tedy nezohledňují všechny povinnosti, které Vodafone v rámci uvedeného závazku přijala. V důsledku toho tato zjištění neumožňují vyvodit žádný závěr o schopnosti a motivaci společnosti Telefónica působit jako životaschopná a aktivní soutěžní síla po provedení tohoto závazku.

Pokud jde o argumentaci, podle které závazek WCBA narušuje trh a posiluje jeho oligopolní strukturu tím, že společnosti Telefónica poskytne velkoobchodní přístup za zvýhodněných podmínek, vysvětlila Komise, že toto opatření nápravy posílí tohoto operátora, ale že to nevyvolává problémy v oblasti hospodářské soutěže, vzhledem k tomu, že Telefónica není silným konkurentem zejména na trzích s pevným přístupem k internetu.

Tribunál rovněž zamítl výtku vycházející z údajného nedostatečného přezkumu závazku WCBA provedeného Komisí, jakož i z údajného nedostatečného odůvodnění napadeného rozhodnutí, pokud jde o uvedený závazek, jelikož Komise ověřila, že tento závazek zcela odstraňuje zjištěné problémy v oblasti hospodářské soutěže a nemá negativní účinky, a to ani na investice do optických vláken nebo na maloobchodní trh nabídek balíčků služeb. Rovněž podrobně uvedla důvody, proč se domnívá, že tomu tak není.

S ohledem na výše uvedené zamítl Tribunál žalobu v plném rozsahu.

3. Státní podpory

Rozsudek ze dne 24. ledna 2024, Německo v. Komise (T-409/21, [EU:T:2024:34](#))

„Státní podpory – Podpory poskytnuté některými ustanoveními německého pozměněného zákona o kombinované výrobě tepla a elektřiny – Reforma režimu podpory na kombinovanou výrobu tepla a elektřiny – Rozhodnutí prohlašující podpory za slučitelné s vnitřním trhem – Pojem ‚státní podpora‘ – Státní prostředky“

Poté, co Spolková republika Německo podala k Tribunálu žalobu na neplatnost, zrušil Tribunál rozhodnutí Evropské komise, kterým kvalifikuje jako státní podpory některá opatření přijatá tímto členským státem na podporu výroby elektřiny v zařízeních na kombinovanou výrobu tepla a elektřiny (dále jen „CHP“)⁴⁵⁴. Tribunál tak upřesňuje podmínku stanovenou v čl. 107 odst. 1 SFEU, podle níž pouze státní zásahy nebo zásahy za použití státních prostředků mohou být kvalifikovány jako státní podpory ve smyslu tohoto ustanovení.

V letech 2019 až 2021 oznámila Spolková republika Německo Komisi legislativní změny, které stanovily jednak opatření finanční podpory provozovatelům kogeneračních zařízení a jiných zařízení spojených s kombinovanou výrobou tepla a elektřiny (dále jen společně „provozovatelé CHP“), a jednak zastropování poplatku, který může být v této souvislosti uložen výrobcům vodíku.

V napadeném rozhodnutí Komise dospěla k závěru, že tato opatření představují státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU, které jsou nicméně slučitelné s vnitřním trhem podle čl. 107 odst. 3 písm. c) SFEU.

Na podporu své kvalifikace oznámených opatření jako státní podpory měla Komise zejména za to, že tato opatření byla poskytnuta ze státních prostředků. Svou žalobou na neplatnost Spolková republika Německo tento závěr Komise zpochybňuje.

Závěry Tribunálu

Tribunál připomněl, že kvalifikace opatření jako státní podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU předpokládá splnění několika podmínek, včetně podmínky existence státního zásahu nebo zásahu za použití státních prostředků.

Podle judikatury lze za státní prostředky kvalifikovat jednak finanční prostředky pocházející z daně nebo jiných povinných odvodů podle vnitrostátních právních předpisů, které jsou spravovány a rozdělovány v souladu s těmito právními předpisy (první kritérium), a jednak částky, které zůstávají neustále pod veřejnou kontrolou, a jsou tedy k dispozici příslušným vnitrostátním orgánům (druhé kritérium). Tato dvě kritéria představují alternativní kritéria týkající se pojmu „státní prostředky“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Zprv, pokud jde o opatření finanční podpory určené provozovatelům CHP, Komise měla v napadeném rozhodnutí za to, že tato opatření jsou financována z příjmů z povinného příspěvku uloženého de iure státem, které jsou spravovány a rozdělovány v souladu s ustanoveními právních předpisů (první kritérium).

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že opatření na podporu provozovatelů CHP oznámená Spolkovou republikou Německo se vyznačují existencí „dvou úrovní“ v řetězci dodávek elektřiny, přičemž „první

⁴⁵⁴ Rozhodnutí Komise C(2021) 3918 final ze dne 3. června 2021 o státní podpoře SA. 56826 (2020/N) – Německo – Reforma režimu podpory na kombinovanou výrobu tepla a elektřiny z roku 2020 a o státní podpoře SA.53308 (2019/N) – Německo – Změna režimu podpory stávajícím zařízením pro kombinovanou výrobu tepla a elektřiny [§ 13 Gesetz zur Neuregelung des Kraft-Wärme-Kopplungsgesetzes (zákon o nové úpravě zákona o kombinované výrobě tepla a elektřiny) ze dne 21. prosince 2015 (BGBl. 2015 I, s. 2498)], (dále jen „napadené rozhodnutí“).

úroveň“ se týká vztahu mezi provozovateli CHP na straně jedné a provozovateli soustav na straně druhé a „druhá úroveň“ se týká vztahu mezi těmito provozovateli soustav a jejich zákazníky.

V rámci „první úrovně“ dodavatelského řetězce stanoví oznámená opatření zákonnou povinnost provozovatelů soustav, kteří jsou soukromými subjekty, vyplácet finanční podporu provozovatelům CHP. V rámci „druhé úrovně“ mohou provozovatelé soustav, aniž jsou povinni podle zákona tak učinit, přenést finanční zátěž vyplývající z jejich povinnosti vyplatit finanční podporu na své zákazníky prostřednictvím poplatku.

S ohledem na tato upřesnění Tribunál konstatoval, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že povinnost provozovatelů soustav zaplatit provozovatelům CHP částky na „první úrovni“ dodavatelského řetězce stačí ke konstatování existence daně nebo jiného povinného odvodu, které mohou představovat použití státních prostředků, aniž je třeba určit další povinný příspěvek na jiné „úrovni“ dodavatelského řetězce, jelikož poplatek na „druhé úrovni“ uvedeného řetězce nepředstavuje zákonem stanovený povinný odvod.

Existence daně nebo jiného povinného odvodu na základě zákona je totiž svázána s původem prostředků použitých k poskytnutí výhody v tom smyslu, že umožňuje konstatovat, že k financování této výhody byly použity státní prostředky. Nelze ji zaměňovat s přidělením těchto prostředků v souladu se zákonem. Zákonná povinnost provozovatelů soustav na „první úrovni“ dodavatelského řetězce se přitom týká pouze určení finančních prostředků v souladu se zákonem, ale nevypovídá o zdroji finančních prostředků, které provozovatelé soustav použili k plnění své povinnosti.

V této souvislosti nemůže Komise tvrdit, že si stát přivlastňuje zdroje provozovatelů soustav, jelikož tito provozovatelé nejsou nutně konečnými poplatníky v souvislosti s finanční zátěží, která vyplývá z opatření na podporu provozovatelů CHP.

Mimoto skutečnost, že německý zákon stanoví podrobně podmínky pro přidělení finanční podpory provozovatelům CHP, tedy nemůže znamenat, že se jedná o převod státních prostředků, ale pouze znamená, že tato opatření na podporu jsou přičitatelná státu.

Tribunál proto dospěl k závěru, že Komise nesprávně vycházela z prvního výše uvedeného kritéria týkajícího se existence daně nebo jiných povinných poplatků, když měla za to, že opatření na podporu provozovatelů byla CHP financována ze státních prostředků.

Tribunál rovněž konstatoval, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení tím, že vyloučila použití judikatury vycházející z rozsudku ze dne 13. března 2001, *PreussenElektra*⁴⁵⁵.

V napadeném rozhodnutí Komise vyloučila použití této judikatury z důvodu, že opatření na podporu provozovatelů CHP nepředstavují opatření „pouhé regulace cen“. Nicméně na rozdíl od toho, co měla Komise za to, není rozhodující skutečností pro vyloučení existence převodu státních prostředků podle judikatury vycházející z rozsudku *PreussenElektra* to, zda dotčená opatření představují opatření „pouhé regulace cen“, ale skutečnost, že dotčené soukromé subjekty byly státem pověřeny, aby spravovaly státní prostředky.

Aby tak Komise vyloučila použití judikatury vycházející z rozsudku *PreussenElektra*, měla prokázat, že výhodu ve prospěch provozovatelů CHP neposkytli provozovatelé soustav z jejich finančních zdrojů, ale že tito provozovatelé byli státem zmocněni ke správě státních prostředků, což neprokázala.

Komise se nemohla platně dovolávat užitečného účinku čl. 107 odst. 1 SFEU za účelem omezení použití judikatury vycházející z rozsudku *PreussenElektra* na případ „pouhé regulace cen“, neboť tento článek nelze použít na jednání státu, které nespadá do jeho působnosti, jako je v projednávané věci opatření, o němž rozhodl stát, ale které bylo financováno soukromými podniky.

⁴⁵⁵ Rozsudek ze dne 13. března 2001, *PreussenElektra* (C-379/98, [EU:C:2001:160](#)).

Zadruhé, pokud jde o zastropování poplatku, které může být uloženo výrobcům vodíku, měla Komise za to, že představuje vzdání se státních prostředků, které lze kvalifikovat jako převod státních prostředků.

Tribunál nicméně připomněl, že dotčený poplatek nepředstavuje státní prostředky podle výše uvedeného prvního kritéria, jelikož není povinným poplatkem stanoveným zákonem. Z toho vyplývá, že ani snížení tohoto poplatku pro výrobce vodíku nemůže představovat vzdání se státních prostředků.

S ohledem na výše uvedené vyhověl Tribunál žalobě na neplatnost v rozsahu, v němž Komise nesprávně konstatovala, že všechna opatření oznámená Spolkovou republikou Německo představují státní podpory financované ze státních prostředků.

Rozsudek ze dne 28. února 2024, Scandlines Danmark a Scandlines Deutschland v. Komise (T-390/20, [EU:T:2024:126](#))

„Státní podpory – Veřejné financování pevného železničního a silničního spojení přes úžinu Fehmarn – Podpora poskytnutá Dánskem společnosti Femern – Rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za slučitelnou s vnitřním trhem – Jednotlivá podpora – Významný projekt společného evropského zájmu – Nezbytnost podpory – Proporcionalita – Vyvážení prospěšných účinků podpory s jejími negativními účinky na podmínky obchodu a na zachování nenarušené hospodářské soutěže – Sdělení o kritériích pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem“

Tribunál zamítl žalobu na neplatnost podanou rejdařskými společnostmi Scandlines Danmark ApS a Scandlines Deutschland GmbH proti rozhodnutí Komise ze dne 20. března 2020⁴⁵⁶, kterým Komise konstatovala, že podpůrná opatření poskytnutá Dánskem veřejnoprávnímu podniku Femern A/S na plánování, výstavbu a provoz pevného železničního a silničního spojení přes úžinu Fehmarn mezi Dánskem a Německem představují státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem. V této souvislosti Tribunál upřesnil způsoby přezkumu podpor, které jsou předmětem splacení v několika tranších, prováděný Komisí. Tribunál má rovněž přezkoumat použití některých bodů sdělení Komise o realizaci významných projektů společného evropského zájmu⁴⁵⁷ (dále jen „sdělení VPSEZ“).

V roce 2008 podepsaly Dánsko a Německo smlouvu o projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn, které se skládá jednak z podmořského železničního a silničního tunelu pod Baltským mořem mezi Dánskem a Německem (dále jen „pevné spojení“) a jednak ze silničního a železničního spojení s dánským vnitrozemím.

Veřejnoprávní dánský podnik Femern A/S odpovídá za financování, výstavbu a provoz pevného spojení. Vzhledem k tomu, že společnost Femern obdržela kapitálové injekce, jakož i úvěry poskytnuté Dánskem, bude vybírat od uživatelů poplatky za uvedení pevného spojení do provozu za účelem splacení svého dluhu.

Na konci roku 2014 oznámily dánské orgány Komisi model financování projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn. Aniž Komise zahájila formální vyšetřovací řízení, rozhodla se nevznést námitky vůči oznámeným opatřením⁴⁵⁸.

⁴⁵⁶ Rozhodnutí Komise C(2020) 1683 final ze dne 20. března 2020 o státní podpoře SA.39078-2019/C (ex 2014/N), kterou Dánsko poskytlo společnosti Femern A/S (Úř. věst. 2020, L 339, s. 1).

⁴⁵⁷ Sdělení Komise ze dne 20. června 2014 o kritériích pro analýzu slučitelnosti státní podpory, která má podpořit realizaci významných projektů společného evropského zájmu, s vnitřním trhem (Úř. věst. 2014, C 188, s. 4).

⁴⁵⁸ Rozhodnutí Komise C(2015) 5023 o státní podpoře SA.39078 (2014/N) (Dánsko) na financování projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn (Úř. věst. 2015, C 325, s. 5).

Rozsudkem ze dne 13. prosince 2018⁴⁵⁹ Tribunál toto rozhodnutí částečně zrušil. Pokud jde o veřejné financování poskytnuté společnosti Femern, Tribunál rozhodl, že Komise nesplnila svou povinnost podle čl. 108 odst. 3 SFEU zahájit formální vyšetřovací řízení z důvodu závažných obtíží.

Komise v návaznosti na tyto rozsudky zahájila formální vyšetřovací řízení a následně měla v rozhodnutí ze dne 20. března 2020 za to, že opatření spočívající v kapitálových injekcích a kombinaci státních úvěrů a státních záruk poskytnutých společnosti Femern na plánování, výstavbu a provoz pevného spojení představují státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU⁴⁶⁰, jelikož byla určena na podporu realizace významného projektu společného evropského zájmu v souladu se zásadou proporcionality.

Rejdařské společnosti Scandlines Danmark a Scandlines Deutschland podaly k Tribunálu žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí.

Závěry Tribunálu

S ohledem na skutečnost, že státní záruky a státní úvěry ve prospěch společnosti Femern byly poskytnuty po sobě jdoucími tranšemi vyplacenými v závislosti na vývoji projektu pevného spojení, vytýkaly žalobkyně Komisi, že měla v napadeném rozhodnutí nesprávně za to, že jednotlivá opatření finanční podpory mohou být seskupena do tří jednotlivých podpor, a sice první podpory ve formě kapitálové injekce provedené v roce 2005, druhé podpory ve formě kapitálové injekce, státních záruk a státních úvěrů poskytnutých na základě zákona přijatého v roce 2009⁴⁶¹, jakož i třetí podpory ve formě státních úvěrů a státních záruk poskytnutých na základě zákona přijatého v roce 2015⁴⁶².

Tribunál k tomuto bodu uvedl, že několik po sobě jdoucích zásahů státu lze považovat za jediný zásah, pokud tyto zásahy vykazují s ohledem na jejich časovou posloupnost, jejich cíle a situaci podniku v okamžiku těchto zásahů natolik úzké vzájemné vazby, že je nelze od sebe oddělit. Vzhledem k tomu, že tato podmínka byla splněna ve vztahu ke všem financováním poskytnutým na základě zákona přijatého v roce 2009, jakož i ve vztahu k financování poskytnutému na základě zákona přijatého v roce 2015, nedopustila se Komise pochybení, když je kvalifikovala jako jednotlivé podpory. Z toho vyplývá, že Komise nebyla ani povinna požadovat, aby jí dánské orgány oznámily každý státní úvěr a každou státní záruku poskytnutou společnosti Femern na základě uvedených zákonů zvlášť.

Vzhledem k tomu, že tři jednotlivé podpory poskytnuté společnosti Femern v letech 2005, 2009 a 2015 byly určeny k financování jednoho a téhož projektu, nepřekročila Komise meze své posuzovací pravomoci tím, že společně přezkoumala jejich slučitelnost s vnitřním trhem. Právě s ohledem na všechny tyto podpory je Komise schopna posoudit jejich účinek na hospodářskou soutěž v rámci přezkumu jedné z odchylek stanovených v čl. 107 odst. 3 SFEU, zejména pokud jde o významný projekt společného evropského zájmu, jehož realizace zahrnuje vyplácení veřejného financování po dlouhou dobu.

Tribunál kromě toho zamítl žalobní důvod směřující ke zrušení, který vychází z porušení čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, které vyplývá z toho, že Komise nesprávně kvalifikovala dotčený projekt jako projekt společného evropského zájmu a dospěla nesprávně k závěru o nezbytnosti a přiměřenosti podpory.

⁴⁵⁹ Rozsudky ze dne 13. prosince 2018, Scandlines Danmark a Scandlines Deutschland v. Komise (T-630/15, [EU:T:2018:942](#)), a ze dne 13. prosince 2018, Stena Line Scandinavia v. Komise (T-631/15, [EU:T:2018:944](#)).

⁴⁶⁰ Podle tohoto ustanovení mohou být podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu, považovány za slučitelné s vnitřním trhem.

⁴⁶¹ Zákon č. 285 ze dne 15. dubna 2009 o plánování pevného spojení přes úžinu Fehmarn a spojení s dánským vnitrozemím.

⁴⁶² Zákon č. 575 ze dne 4. května 2015 o výstavbě a provozování pevného spojení přes úžinu Fehmarn a o spojení s dánským vnitrozemím.

Pokud jde zaprvé o kvalifikaci projektu pevného spojení jako projektu společného evropského zájmu ve smyslu čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU, připomněl Tribunál, že pojem „společný evropský zájem“ stanovený v tomto ustanovení musí být vykládán striktně a iniciativa je kvalifikována jako projekt společného evropského zájmu pouze tehdy, je-li součástí evropského nadnárodního programu podporovaného společně různými vládami členských států nebo pokud spadá do společné akce různých členských států s cílem bojovat proti společné hrozbě.

Pojem „společný evropský zájem“ byl dále upřesněn Komisí ve sdělení VPSEZ, které stanoví obecná kumulativní kritéria, která je třeba splnit, aby projekt mohl spadat pod tento pojem, jakož i pozitivní ukazatele odůvodňující příznivější přístup Komise pro účely kvalifikace projektu jako projektu společného evropského zájmu, mezi něž patří i spolufinancování projektu z unijního fondu.

Vzhledem k tomu, že projekt pevného spojení splňoval obecná kumulativní kritéria stanovená ve sdělení VPSEZ a tento projekt byl navíc financován Unií, mohla Komise pouze na základě těchto kritérií a ukazatelů platně dospět k závěru, že projekt pevného spojení představuje společný evropský zájem.

Zadruhé, pokud jde o nezbytnost podpory, upřesnil Tribunál, že v kontextu čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU musí mít podpora, která má napomoci uskutečnění významného projektu společného evropského zájmu, k tomu, aby byla slučitelná s vnitřním trhem, motivační účinek na podniky, které jsou jejími příjemci. Za tímto účelem musí být prokázáno, že v případě neexistence zamýšlené podpory by investice určená k uskutečnění dotčeného projektu nebyla uskutečněna. V tomto ohledu Tribunál připomněl, že závěr o neexistenci nezbytnosti podpory může vyplývat zejména ze skutečnosti, že dotovaný projekt byl již podnikem, který si přeje získat podporu, zahájen nebo dokonce dokončen před tím, než byla žádost o podporu předána příslušným orgánům, což vylučuje, že dotyčná podpora mohla hrát motivační roli (kritérium podání žádosti o podporu před zahájením prací).

Pokud jde o posledně uvedený bod, Tribunál potvrdil argumentaci Komise, podle které bylo v projednávané věci splněno kritérium podání žádosti o podporu před zahájením prací, jelikož žádost o podporu byla inherentní založení společnosti Femern. V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že společnost Femern jakožto společnost se zvláštním účelem založená orgány veřejné moci za účelem uskutečnění projektu pevného spojení je závislá na veřejném financování až do uvedení pevného spojení do provozu. Kromě toho vzhledem k tomu, že Komise mohla společně přezkoumat slučitelnost všech finančních prostředků poskytnutých společnosti Femern od jejího založení s vnitřním trhem, nemusí být kritérium podání žádosti před zahájením prací ověřeno pro každou ze tří jednotlivých podpor.

Komise se rovněž nedopustila pochybení, když měla za to, že hypotetický srovnávací scénář zohledněný podle sdělení VPSEZ pro účely posouzení nezbytnosti oznámené podpory spočíval v neexistenci alternativního projektu. Konkrétně žalobkyně a vedlejší účastníci neprokázali, že existoval alternativní projekt uskutečnitelný bez podpory ve srovnatelném rozsahu nebo velikosti či přinášející přínosy odpovídající přínosům předpokládaným projektem pevného spojení.

Tribunál mimoto odmítl výtku, podle které se Komise dopustila zjevně nesprávných posouzení tím, že vycházela z doby životnosti 40 let, aby provedla jak výpočet vnitřní míry návratnosti projektu pevného spojení (nezbytnost podpory), tak výpočet mezery ve financování (přiměřenost podpory), zatímco projekt pevného spojení měl mít životnost 120 let.

V tomto ohledu Tribunál zaprvé připomíná, že v souladu s bodem 30 sdělení VPSEZ musí Komise v případě neexistence alternativního projektu ověřit, že výše podpory nepřesahuje minimum nezbytné k tomu, aby byl projekt, na který se vztahuje podpora, dostatečně výnosný, přičemž je třeba upřesnit, že všechny dotčené očekávané náklady a přínosy musí být zohledněny během doby životnosti projektu. Vzhledem k tomu, že tento odkaz na životnost musí být chápán tak, že se týká hospodářské životnosti investičního projektu, a nikoli infrastruktury z technického hlediska, Komise se

nedopustila pochybení, když odkázala na chování investorů na dotčeném trhu za účelem výpočtu vnitřní míry návratnosti na základě doby hospodářské životnosti investice v délce 40 let.

Zadruhé v souladu s bodem 31 sdělení VPSEZ se maximální výše podpory stanoví s ohledem na mezeru ve financování, která odpovídá rozdílu mezi kladnými peněžními toky a zápornými peněžními toky po dobu trvání investice. Vzhledem k tomu, že cílem analýzy mezery ve financování je určit, v jakém rozsahu může být projekt financován za tržních podmínek, nelze Komisi vytýkat, že za účelem provedení této analýzy zohlednila dobu, kterou rozumný investor v tomto projektu zohlednil, odhadnutou na 40 let.

Zatřetí, pokud jde o přiměřenost podpory, Tribunál nejprve uvedl, že žalobkyně nemohou Komisi vytýkat, že porušila požadavek časového omezení podpor ve formě záruky nebo úvěru, jak je uveden ve sdělení VPSEZ, jelikož napadené rozhodnutí upřesňuje zaprvé, že nejpozději šestnáct let po otevření pevného spojení budou muset být všechny úvěry, na které se vztahuje záruka, uzavřeny a všechny státní úvěry budou muset být splaceny a zadruhé, že dánské orgány nejsou oprávněny poskytnout společnosti Femern takové úvěry a záruky ve výši přesahující maximální částku krytou zárukou ve výši 69,3 miliardy DKK (přibližně 9,3 miliardy eur).

Komise dále nepodhodnotila příjmy společnosti Femern s cílem uměle zvýšit mezeru ve financování. Sdělení VPSEZ zaprvé nevyžaduje, aby příjmy pokrývaly veškeré náklady na projekt. Zadruhé žalobkyně a vedlejší účastníci nepředložili důkaz, že by odlišná cenová struktura silniční dopravy než ta, kterou použila Komise, automaticky vedla ke zvýšení příjmů z důvodu pružnosti poptávky a hospodářské soutěže na trhu.

A konečně Komise neporušila sdělení VPSEZ tím, že zahrnula provozní náklady pevného spojení do způsobilých nákladů pro výpočet mezery ve financování. Zahrnutí těchto nákladů do záporných peněžních toků projektu pevného spojení totiž nemá za následek poskytnutí provozní podpory, jelikož příjmy z provozu tohoto pevného spojení, které by měly být rovněž zohledněny jako pozitivní peněžní toky, značně přesahují provozní náklady. Navíc nebyla předložena žádná skutečnost, která by mohla zpochybnit vysvětlení Komise na podporu zahrnutí těchto nákladů do analýzy mezery ve financování.

S ohledem na všechny tyto úvahy Tribunál žalobu na neplatnost napadeného rozhodnutí zamítl.

Rozsudek ze dne 28. února 2024, Dánsko v. Komise (T-364/20, [EU:T:2024:125](#))

„Státní podpory – Veřejné financování pevného železničního a silničního spojení přes úžinu Fehmarn – Podpora poskytnutá Dánskem společnosti Femern – Rozhodnutí, kterým se podpora prohlašuje za slučitelnou s vnitřním trhem – Žaloba na neplatnost – Oddělitelnost – Přípustnost – Pojem ‚podnik‘ – Pojem ‚hospodářská činnost‘ – Činnosti výstavby a provozu pevného železničního a silničního spojení – Ovlivnění obchodu mezi členskými státy a narušení hospodářské soutěže“

Tribunál zamítl žalobu na částečnou neplatnost podanou Dánským královstvím proti rozhodnutí Evropské komise ze dne 20. března 2020⁴⁶³, kterým Komise konstatovala, že opatření podpory, která Dánsko poskytlo veřejnému podniku Femern A/S na plánování, výstavbu a provoz pevného silničního a železničního spojení přes úžinu Fehmarn mezi Dánskem a Německem, představují státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem. Tribunál tím upřesnil pojem „činnost hospodářské povahy“ podléhající unijnímu právu hospodářské soutěže.

V roce 2008 podepsaly Dánsko a Německo smlouvu o projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn, které se skládá jednak z podmořského železničního a silničního tunelu pod Baltským mořem mezi

⁴⁶³ Rozhodnutí Komise C(2020) 1683 final ze dne 20. března 2020 o státní podpoře SA.39078-2019/C (ex 2014/N), kterou Dánsko poskytlo společnosti Femern A/S (Úř. věst. 2020, L 339, s. 1).

Dánskem a Německem (dále jen „pevné spojení“) a jednak ze silničního a železničního spojení s dánským vnitrozemím.

Veřejnoprávní dánský podnik Femern A/S odpovídá za financování, výstavbu a provoz pevného spojení. Vzhledem k tomu, že společnost Femern obdržela kapitálové injekce, jakož i úvěry poskytnuté Dánskem, bude vybírat od uživatelů poplatky za uvedení pevného spojení do provozu za účelem splacení svého dluhu.

Na konci roku 2014 oznámily dánské orgány Komisi model financování projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn. Aniž Komise zahájila formální vyšetřovací řízení, rozhodla se nevznést námitky vůči oznámeným opatřením⁴⁶⁴.

Rozsudkem ze dne 13. prosince 2018⁴⁶⁵ Tribunál toto rozhodnutí částečně zrušil. Pokud jde o veřejné financování poskytnuté společnosti Femern, Tribunál rozhodl, že Komise nesplnila svou povinnost podle čl. 108 odst. 3 SFEU zahájit formální vyšetřovací řízení z důvodu závažných obtíží.

Komise v návaznosti na tyto rozsudky zahájila formální vyšetřovací řízení a poté měla v rozhodnutí ze dne 20. března 2020 za to, že opatření spočívající v kapitálových injekcích a kombinaci státních úvěrů a státních záruk poskytnutých společnosti Femern na plánování, výstavbu a provoz pevného spojení představují státní podporu slučitelnou s vnitřním trhem na základě čl. 107 odst. 3 písm. b) SFEU⁴⁶⁶.

Dánsko podalo k Tribunálu žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí v rozsahu, v němž kvalifikuje veřejné financování poskytnuté společnosti Femern jako státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Závěry Tribunálu

Zprv Tribunal odmítl argumentaci Dánska, podle níž se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když činnosti společnosti Femern podřídila unijním pravidlům hospodářské soutěže, přestože její činnosti souvisejí s výkonem výsad veřejné moci.

Činnosti, které spadají do veřejné moci nebo činnosti, které nesouvisejí s výkonem výsad veřejné moci, nemají podle judikatury hospodářskou povahu, která by odůvodňovala použití pravidel hospodářské soutěže stanovených Smlouvou o FEU.

V tomto ohledu Tribunal nejprve konstatoval, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když měla v napadeném rozhodnutí za to, že entita vykonává výsady veřejné moci, pokud je její činnost spojena se základními funkcemi státu svou povahou, cílem a pravidly, kterými se řídí.

Po tomto upřesnění Tribunal uvedl, že informace předložené Komisi dánskými orgány v průběhu formálního vyšetřovacího řízení nepředstavovaly skutečnosti, které by jednotlivě nebo jako celek mohly vést ke zjištění, že výstavba a provoz pevného spojení společností Femern souvisí s výkonem výsad veřejné moci.

Zejména skutečnost, že společnost Femern je důsledně kontrolována orgány veřejné moci a musí dodržovat určité veřejnoprávní povinnosti, které se vztahují na orgány veřejné správy, nestačí k přijetí závěru, že její činnosti souvisejí s výkonem výsad veřejné moci. Navíc, i když činnosti společnosti

⁴⁶⁴ Rozhodnutí Komise C(2015) 5023 o státní podpoře SA.39078 (2014/N) (Dánsko) na financování projektu pevného spojení přes úžinu Fehmarn (Úř. věst. 2015, C 325, s. 5).

⁴⁶⁵ Rozsudky ze dne 13. prosince 2018, Scandlines Danmark a Scandlines Deutschland v. Komise (T-630/15, [EU:T:2018:942](#)), a ze dne 13. prosince 2018, Stena Line Scandinavia v. Komise (T-631/15, [EU:T:2018:944](#)).

⁴⁶⁶ Podle tohoto ustanovení mohou být podpory, které mají napomoci uskutečnění některého významného projektu společného evropského zájmu, považovány za slučitelné s vnitřním trhem.

Femern mají za cíl zajistit provádění mezinárodní dohody, nic to nemění na tom, že smlouva o úžině Fehmarn neobsahuje žádné ustanovení umožňující konstatovat, že činnosti výstavby a provozu pevného spojení souvisejí jako takové s výkonem takových výsad. Kromě toho neexistence liberalizace odvětví činnosti v zásadě nesvědčí o tom, že činnost souvisí s výkonem výsad veřejné moci.

Komisi nelze ani vytýkat, že podrobně nepřezkoumala, zda funkce svěřené společnosti Femern, jakožto silničnímu orgánu a provozovateli železniční infrastruktury, pokud jde o přípravu bezpečnostních plánů pevného spojení, souvisejí s výkonem výsad veřejné moci, jelikož Dánsko se tohoto argumentu v průběhu formálního vyšetřovacího řízení výslovně nedovolávalo.

Tribunál zadruhé zamítl jednotlivé výtky vycházející z toho, že se Komise dopustila nesprávného posouzení, když měla za to, že provoz pevného spojení představuje hospodářskou činnost, která podléhá unijnímu právu hospodářské soutěže.

Podle ustálené judikatury je pro účely použití ustanovení unijního práva v oblasti hospodářské soutěže podnikem jakákoli entita vykonávající hospodářskou činnost a hospodářskou činnost představuje jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na daném trhu. Za účelem určení, zda entita vykonává hospodářskou činnost, tedy musí Komise prokázat, že uvedená entita nabízí zboží nebo služby na trhu v konkurenčním vztahu se subjekty, které mají za cíl dosahování zisku.

Ve světle této judikatury Tribunál nejprve odmítl kritiku formulovanou Dánskem proti závěru uvedenému v napadeném rozhodnutí, podle kterého služby, které bude nabízet Femern po uvedení pevného spojení do provozu, budou v přímém konkurenčním vztahu se službami, které nabízí soukromý provozovatel trajektů, který již působí za účelem dosažení zisku v úžině Fehmarn. I když společnost Femern a tento soukromý provozovatel trajektů nabízejí služby, jejichž charakteristiky se v některých ohledech liší, působí na stejném trhu, a to trhu služeb přepravy přes úžinu Fehmarn, na němž si budou spotřebitelé moci vybrat mezi službami nabízenými provozovatelem trajektů a službami, které nabízí Femern v rámci provozu pevného spojení. Kromě toho Komise rovněž identifikovala trh dopravních služeb na jiných spojeních, které představují alternativu pro přepravu přes uvedenou úžinu.

Tribunál dále uvedl, že se Komise nedopustila nesprávného posouzení, když měla za to, že úplatná povaha využívání pevného spojení představuje relevantní skutečnost pro kvalifikaci provozu tohoto spojení jako hospodářské činnosti. Pokud se totiž členský stát rozhodne, jako je tomu v projednávaném případě, podmínit přístup k infrastruktuře zaplacením poplatku, aby získal příjmy, které jsou určeny zejména na splacení dluhu, který vznikl při financování plánování a výstavby této infrastruktury, je třeba ji považovat za předmět hospodářského využívání.

Konečně Tribunál potvrdil závěr Komise, že výstavba pevného spojení má hospodářskou povahu, jelikož je neoddělitelně spjata s hospodářským využíváním této infrastruktury.

Tribunál v tomto ohledu připomněl, že komerční provoz a výstavba dopravní infrastruktury za účelem takového komerčního provozu mohou představovat hospodářské činnosti. V této souvislosti bylo mimo jiné rozhodnuto⁴⁶⁷, že Komise mohla oprávněně dospět k závěru, že činnost provozování letiště a činnost výstavby nové letištní dráhy jsou neoddělitelné, neboť letištní poplatky představují hlavní zdroj příjmů pro financování této nové dráhy a provozování této nové dráhy se podílí na hospodářské činnosti letiště. Zásady stanovené v těchto rozsudcích přitom nemohou být omezeny pouze na případ rozšíření již stávající dopravní infrastruktury, která je předmětem hospodářského využití, ale mohou se týkat rovněž výstavby nové infrastruktury, která má být předmětem takového budoucího hospodářského využití, jako je infrastruktura dotčená v projednávaném případě.

⁴⁶⁷ Rozsudky ze dne 19. prosince 2012, *Mitteldeutsche Flughafen a Flughafen Leipzig-Halle v. Komise* (C-288/11 P, [EU:C:2012:821](#)), a ze dne 24. března 2011, *Freistaat Sachsen a Land Sachsen-Anhalt v. Komise* (T-443/08 a T-455/08, [EU:T:2011:117](#)).

Pokud jde o argument Dánska, podle kterého společnost Femern v podstatě není přítomna na žádném trhu během fáze výstavby, Tribunál zdůraznil, že příjmy z provozu pevného spojení využije Femern zejména ke splacení úvěrů, které společnost Femern použila na plánování a výstavbu pevného spojení. Pokud by přitom činnost výstavby byla považována za oddělitelnou od činnosti provozu, a tedy za ne hospodářskou, nemohlo by být zvýhodněné financování získané na výstavbu pevného spojení kvalifikováno jako státní podpora. Z toho vyplývá, že ve fázi provozu pevného spojení by společnost Femern měla možnost provozovat dotovanou infrastrukturu, což by jí poskytlo hospodářskou výhodu, kterou by za běžných tržních podmínek nezískala. Tribunál tak dospěl k závěru, že účinnost pravidel týkajících se státních podpor rovněž brání tomu, aby činnosti výstavby a provozu pevného spojení byly odděleny z důvodu, že pevné spojení bude uvedeno do provozu až po dokončení jeho výstavby.

Kromě toho skutečnost, že dánský zákon přiznává výlučně společnosti Femern výstavbu a provoz pevného spojení, rovněž nebrání tomu, aby tyto činnosti mohly být kvalifikovány jako hospodářské činnosti, jelikož provoz pevného spojení bude spočívat v nabízení dopravních služeb na liberalizovaném trhu otevřeném hospodářské soutěži. V opačném případě by totiž k obcházení uplatňování pravidel hospodářské soutěže stačilo, aby členský stát udělil výlučná práva entitě, která má nabízet služby na liberalizovaném trhu.

S ohledem na všechny tyto úvahy Tribunál zamítl žalobu na částečné zrušení napadeného rozhodnutí.

Rozsudek ze dne 10. dubna 2024, Danske Slagtermestre v. Komise (T-486/18 RENV, [EU:T:2024:217](#))

„Státní podpory – Režim příspěvků na odvod odpadních vod – Stížnost konkurenta – Rozhodnutí, kterým se po ukončení předběžné fáze zkoumání konstatuje neexistence státní podpory – Požadavek nestrannosti – Objektivní nestrannost – Pojem ‚výhoda‘ – Zásada soukromého hospodářského subjektu v tržním hospodářství – Analýza inkrementální ziskovosti ex ante – Sdělení Komise o pojmu ‚státní podpora‘ “

Tribunál, jemuž byla věc vrácena Soudním dvorem, zrušil rozhodnutí⁴⁶⁸, kterým Komise konstatovala, že dánská právní úprava týkající se poplatků placených hospodářskými subjekty čistícími odpadní vody nezakládá státní podporu ve prospěch velkokapacitních jatek. V tomto rámci Tribunál upřesnil požadavek nestrannosti Komise a dále použil zásadu soukromého hospodářského subjektu v tržním hospodářství v takovém kontextu, jako je kontext projednávané věci. K poslednímu bodu Tribunál mimoto připomněl povinnost Komise dodržovat kritéria stanovená v tomto ohledu v jejím sdělení o pojmu „státní podpora“⁴⁶⁹.

Zákonem přijatým v roce 2013⁴⁷⁰ (dále jen „zákon z roku 2013“) nahradilo Dánsko režim jednotného poplatku za metr krychlový vody pro všechny spotřebitele vody napojené na stejnou čistírnou odpadních vod víceúrovňovým regresivním systémem, který stanovil cenu v závislosti na objemu vypouštěných odpadních vod (dále jen „vícestupňové stanovení cen“). Tento nový model stanovení cen v podstatě stanoví snížení ceny za metr krychlový od určitého objemu vypouštěných odpadních vod, což má za následek snížení poplatků placených největšími spotřebiteli vody.

Danske Slagtermestre, profesní sdružení, které tvrdí, že zastupuje dánská malá řeznictví, jatky, velkoobchodníky a zpracovatelské podniky, podalo ke Komisi stížnost z důvodu, že výše uvedený

⁴⁶⁸ Rozhodnutí Komise C(2018) 2259 final ze dne 19. dubna 2018 týkající se státní podpory SA.37433 (2017/FC) – Dánsko (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁴⁶⁹ Sdělení Komise o pojmu „státní podpora“ uvedeném v čl. 107 odst. 1 [SFEU] (Úř. věst. 2016, C 262, s. 1).

⁴⁷⁰ Zákon č. 902/2013, kterým se mění zákon upravující příspěvky hospodářským subjektům čistícím odpadní vody (struktura příspěvků na odvod odpadních vod povolující zavedení zvláštních příspěvků na čištění zvláště znečištěných odpadních vod atd.).

zákon poskytl velkokapacitním jatkám státní podporu ve formě snížení příspěvků na čištění odpadních vod.

Rozhodnutím ze dne 19. dubna 2018 konstatovala Komise, že vícestupňové stanovení cen zavedené zákonem z roku 2013 nepřiznává žádnou zvláštní výhodu určitým podnikům, a nepředstavuje tedy státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Na podporu tohoto závěru Komise s odkazem na své sdělení o pojmu „státní podpora“ uvedla, že soukromý hospodářský subjekt v tržním hospodářství by rovněž zavedl vícestupňový systém.

Danske Slagtermestre podalo u Tribunálu žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí.

Usnesením ze dne 1. prosince 2020⁴⁷¹ odmítl Tribunál žalobu jako nepřípustnou, protože Danske Slagtermestre není aktivně legitimováno. Soudní dvůr, k němuž byl podán kasační opravný prostředek, rozhodl, že toto profesní sdružení je aktivně legitimováno, zrušil výše uvedené usnesení a vrátil věc Tribunálu, aby rozhodl ve věci samé⁴⁷².

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé zkoumal žalobní důvod znějící na zrušení vycházející z toho, že Komise porušila požadavek nestrannosti stanovený v čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie. Podle žalobce byl tento požadavek při přijetí napadeného rozhodnutí porušen, jelikož členka Komise pro hospodářskou soutěž, která jej podepsala, spolupracovala rovněž jakožto ministryně dánské vlády na přijetí zákona z roku 2013.

Tribunál v tomto ohledu připomněl, že orgánům, institucím a jiným subjektům Unie přísluší naplňovat požadavek nestrannosti, zejména pokud jde o jeho složku týkající se objektivní nestrannosti, podle které musí dotýčný orgán skýtat dostatečné záruky k vyloučení veškerých legitimních pochybností o případné zaujatosti, přičemž význam mohou mít i pouhá zdání.

Po tomto upřesnění Tribunál zaprvé poukázal na to, že v době předložení návrhu zákona z roku 2013 a jeho přijetí byla členka Komise pro hospodářskou soutěž, která podepsala napadené rozhodnutí, ministryní hospodářství a vnitra, jakož i místopředsedkyní vlády Dánského království. Zadruhé vzhledem k tomu, že vícestupňové stanovení cen má dopad na výdaje jednotlivců a podniků, je důvodné mít za to, že taková opatření mohla být navržena se souhlasem uvedené ministryně. Zatřetí dotčená členka Komise zaujala na vnitrostátní úrovni veřejně a výslovně stanovisko ve prospěch vícestupňového stanovení cen.

S ohledem na tyto skutečnosti konstatoval Tribunál, že lze legitimně učinit závěr, že dotčená členka Komise měla zájem na tom, aby příspěvek na čištění odpadních vod stanovený zákonem z roku 2013 nebyl zpochybněn z důvodu jeho protiprávnosti z hlediska pravidel unijního práva týkajících se státních podpor.

Tribunál dále ověřil, zda postup přijetí napadeného rozhodnutí skýtal dostatečné záruky, které vylučovaly, že uvedené řízení bude stiženo porušením požadavku nestrannosti.

V tomto ohledu Tribunál zdůraznil, že navzdory kolegiální povaze způsobu přijímání rozhodnutí v rámci Komise byla dotčená členka Komise nejen odpovědná za přípravu napadeného rozhodnutí, ale byla mimoto jedinou osobou, která toto rozhodnutí podepsala.

Taková situace přitom může v očích třetích stran vyvolat legitimní pochybnost ohledně případné zaujatosti dotčené členky Komise, a to nezávisle na jejím osobním chování. Postup, který vedl k přijetí napadeného rozhodnutí, tedy neskýtal dostatečné záruky objektivní nestrannosti.

⁴⁷¹ Usnesení ze dne 1. prosince 2020, Danske Slagtermestre v. Komise (T-486/18, [EU:T:2020:576](#)).

⁴⁷² Rozsudek ze dne 30. června 2022, Danske Slagtermestre v. Komise (C-99/21 P, [EU:C:2022:510](#)).

Zadruhé Tribunál pro úplnost zkoumal žalobní důvod znějící na zrušení a vycházející z toho, že Komise porušila čl. 107 odst. 1 SFEU, když neprávem dospěla k závěru o neexistenci výhody přiznané určitým podnikům zavedením víceetapového stanovení cen.

Když Tribunál potvrdil, že Komise správně zkoumala existenci výhody s ohledem na kritérium soukromého hospodářského subjektu, nejprve poukázal na to, že Komisi tak příslušelo určit, zda podniky, na které se vztahovaly nižší ceny za čištění odpadních vod, mohly získat srovnatelnou výhodu od běžně obezřetného a pečlivého soukromého hospodářského subjektu, zejména s ohledem na jeho vyhlídky rentability.

Vzhledem k tomu, že Komise pro účely tohoto přezkumu použila metodu analýzy ziskovosti ex ante stanovenou v bodě 228 jejího sdělení o pojmu „státní podpora“, Tribunál mimoto zdůraznil, že Komise přijetím tohoto sdělení sama omezila svou posuzovací pravomoc, pokud jde o její upřesnění pojmů spojených s pojmem „státní podpora“. V souladu s bodem 228 uvedeného sdělení byla proto Komise povinna u každého podniku napojeného na čistírnu odpadních vod zkoumat, zda příspěvek placený v souladu s víceetapovým systémem mohl pokrýt náklady vyplývající z jeho užívání dotčené infrastruktury.

Vzhledem k tomu, že Komise založila svůj přezkum pouze na průměrných údajích o celkových nákladech a celkových příjmech šesti z devadesáti osmi dánských obcí, porušila bod 228 svého sdělení o pojmu „státní podpora“, a v důsledku toho meze, které stanovila pro svou posuzovací pravomoc přijetím tohoto sdělení.

V každém případě, i za předpokladu, že by Komise mohla použít metodu analýzy ziskovosti ex ante, aniž provedla přezkum u každého uživatele, měla být přinejmenším s to ověřit, že víceetapové stanovení cen umožňovalo s dostatečnou pravděpodobností přičíst uživatelům inkrementální výdaje, tj. výdaje, které jim přímo vznikají při využívání čistírny odpadních vod.

V napadeném rozhodnutí byly přitom všechny náklady, které nesouvisely s množstvím spotřebované vody, považovány za fixní náklady, a tudíž byly rozděleny mezi všechny jednotlivé uživatele, ačkoli takové náklady existovaly pouze z důvodu přítomnosti konkrétního uživatele v síti. Komise tedy nemohla tvrdit, že ověřila, zda příspěvek na čištění odpadních vod stanovený na základě víceetapového systému umožnil pokrýt inkrementální výdaje ve střednědobém horizontu.

Komise proto rozhodla, že příspěvek na čištění odpadních vod je v souladu se zásadou soukromého hospodářského subjektu, a to při nedodržení mezí, které stanovila pro svou posuzovací pravomoc přijetím sdělení o pojmu „státní podpora“.

Tribunál dále připomněl, že pokud zásah veřejnoprávního subjektu odhlíží i z dlouhodobého hlediska od jakékoli perspektivy ziskovosti, nelze jej považovat za slučitelný se zásadou soukromého hospodářského subjektu. V napadeném rozhodnutí však Komise konstatovala, že slevy zavedené víceetapovým stanovením cen mohou splňovat zásadu soukromého hospodářského subjektu pouze za podmínky, že příspěvek na čištění odpadních vod pokrývá náklady vynaložené provozovateli čistíren odpadních vod.

Navíc Komise tím, že nezkoumala, zda použití víceetapového stanovení cen umožňovalo provozovatelům čistíren odpadních vod ponechat si ziskové rozpětí, třebaže bylo nesporné, že toto nové stanovení cen vede celkově ke snížení výše příspěvku na čištění odpadních vod oproti systému jednotného poplatku, který nahrazuje, podruhé porušila požadavek rentability, a tedy zásadu soukromého hospodářského subjektu. Tribunál připomněl, že z analýzy ziskovosti ex ante vymezené v bodě 228 sdělení z roku 2016 lze tak usuzovat, že vnitrostátní opatření zkoumané Komisí „inkrementálně“ přispívá k ziskovosti provozovatele infrastruktury, takže aby bylo uvedené opatření v souladu se zásadou soukromého hospodářského subjektu, má tuto ziskovost i z dlouhodobého hlediska zvyšovat, a nikoli snižovat.

Konečně Komise v napadeném rozhodnutí neprávem konstatovala, že soukromý hospodářský subjekt by zohlednil skutečnost, že zachování vysokých cen za čištění vody znamená riziko, že se největší spotřebitelé vody rozhodnou odpojit se od centralizované sítě čištění odpadních vod, jelikož riziko takového odpojení je hypotetické a není dostatečně podloženo.

Tribunál tak dospěl k závěru, že Komise porušila čl. 107 odst. 1 SFEU, jakož i sdělení o pojmu „státní podpora“, když rozhodla, že příspěvek na čištění odpadních vod neposkytuje žádnou výhodu z důvodu, že by se pro něj rozhodl soukromý hospodářský subjekt.

S ohledem na výše uvedené Tribunál napadené rozhodnutí zrušil.

Rozsudek ze dne 2. října 2024, European Food a další v. Komise (spojené věci T-624/15 RENV, T-694/15 RENV a T-704/15 RENV, [EU:T:2024:659](#))

„Státní podpora – Články 107 a 108 SFEU – Dvoustranná dohoda o investicích – Rozhodčí doložka – Rumunsko – Přistoupení k Evropské unii – Zrušení režimu daňových pobídek před přistoupením – Rozhodčí nález, který přiznává výplatu náhrady škody po přistoupení – Rozhodnutí, kterým se tato výplata prohlašuje za státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem a nařizuje se její navrácení – Článek 351 první pododstavec SFEU – Povinnost uvést odůvodnění – Pojem ‚státní podpora‘ – Výhoda – Selektivní povaha – Přičitatelnost státu – Slučitelnost s vnitřním trhem – Podpora, která má napomáhat hospodářskému rozvoji znevýhodněných regionů – Navrácení – Pojem ‚hospodářská jednotka‘ – Legitimní očekávání – Právo být vyslechnut“

Tribunál, jemuž byla věc vrácena Soudním dvorem, zamítl žaloby podané proti rozhodnutí Komise⁴⁷³, které kvalifikovalo vyplacení náhrady škody ze strany Rumunska švédským investorům na základě rozhodčího nálezu jako státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem. V tomto rámci upřesnil působnost čl. 351 prvního pododstavce SFEU, podle něhož práva a povinnosti vyplývající ze smluv uzavřených mezi členským státem před jeho přistoupením k Unii a jednou nebo několika třetími zeměmi nejsou Smlouvami dotčeny. Tribunál mimoto analyzoval otázku určení příjemců opatření podpory v případě existence jediného hospodářského subjektu.

Dne 29. května 2002 uzavřely Švédské království a Rumunsko dvoustrannou investiční smlouvu o podpoře a vzájemné ochraně investic (dále jen „BIT“), která poskytovala investorům z obou zemí při investování v druhé zemi určitou ochranu, a to i v případě investic, k nimž došlo před vstupem BIT v platnost. BIT mimoto stanovila, že spory mezi investory a signatářskými zeměmi řeší rozhodčí soud zřízený pod záštitou Mezinárodního střediska pro řešení investičních sporů (ICSID) v souladu s Úmluvou ICSID⁴⁷⁴.

V roce 2005 rumunská vláda v rámci jednání o přistoupení Rumunska k Evropské unii zrušila vnitrostátní režim daňových pobídek zavedený v roce 1998 ve prospěch některých investorů ze znevýhodněných regionů (dále jen „režim daňových pobídek“).

Několik společností patřících do skupiny European Food and Drinks Group (EFDG), jejichž většinovými akcionáři jsou švédští občané Ioan a Viorel Micula, dříve investovalo ve znevýhodněné oblasti, na kterou se vztahuje režim daňových pobídek. Jelikož Ioan a Viorel Micula, jakož i tři z těchto společností (dále jen „žalobci v rozhodčím řízení“) měli za to, že Rumunsko tím, že zrušilo režim daňových pobídek, porušilo povinnost zajistit spravedlivé a rovné zacházení s jejich investicemi v souladu s BIT, požádali

⁴⁷³ Rozhodnutí Komise (EU) 2015/1470 ze dne 30. března 2015 o státní podpoře SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) poskytnuté Rumunskem – Rozhodčí nález ve věci Micula v. Rumunsko ze dne 11. prosince 2013 (Úř. věst. 2015, L 232, s. 43, dále jen „sporné rozhodnutí“).

⁴⁷⁴ Úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států ze dne 18. března 1965.

o ustavení rozhodčího soudu s cílem získat náhradu způsobené škody. Tento rozhodčí soud v rozhodčím nálezu ze dne 11. prosince 2013 uložil Rumunsku povinnost zaplatit žalobcům v rozhodčím řízení náhradu škody ve výši přibližně 178 milionů eur.

Dne 1. října 2014 informovala Komise Rumunsko, že se rozhodla zahájit formální vyšetřovací řízení podle čl. 108 odst. 2 SFEU v souvislosti s částečným výkonem rozhodčího nálezu Rumunskem na počátku roku 2014 a v souvislosti s jakýmkoli dalším provedením či výkonem uvedeného rozhodčího nálezu.

Ve sporném rozhodnutí přijatém dne 30. března 2015 Komise konstatovala, že výše uvedená náhrada byla vyplacena ve prospěch jediné hospodářské jednotky, již tvoří Ioan a Viorel Miculovi a skupina společností vlastněných posledně uvedenými. Toto vyplacení Komise kvalifikovala jako státní podporu neslučitelnou s vnitřním trhem, zakázala jeho vykonání a nařídila navrácení již vyplacených částek.

Tribunál, k němuž bylo podáno několik žalob, zrušil toto rozhodnutí⁴⁷⁵ v podstatě z toho důvodu, že Komise uplatnila své pravomoci retroaktivně na skutečnosti předcházející přistoupení Rumunska k Unii dne 1. ledna 2007.

Na základě kasačního opravného prostředku velký senát Soudního dvora tento rozsudek zrušil a vrátil věc Tribunálu⁴⁷⁶, aby rozhodl o důvodech a argumentech, které mu byly předloženy a o kterých Soudní dvůr nerozhodl.

Závěry Tribunálu

Pokud jde o opodstatněnost žalob, Tribunál zaprvé rozhodl, že sporné rozhodnutí neporušilo článek 351 SFEU, podle něhož práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy uzavřené mezi členským státem před jeho přistoupením a třetími zeměmi nejsou Smlouvami dotčeny.

Článek 351 SFEU se totiž nevztahuje na dvoustranné smlouvy uzavřené mezi členskými státy. V projednávané věci Tribunál poznamenal, že od přistoupení Rumunska k Unii musí být BIT považována za smlouvu týkající se dvou členských států. Za těchto okolností nelze ke dni poskytnutí podpory, tj. ke dni vydání rozhodčího nález, považovat BIT za dohodu, která ve smyslu článku 351 SFEU zakládá třetím zemím práva a tomuto členskému státu povinnosti, které mohou být dotčeny provedením článků 107 a 108 SFEU na základě sporného rozhodnutí. Okolnost, že ke zrušení režimu daňových pobídek nebo ke skutečnostem, na nichž je založena odpovědnost Rumunska, došlo před jeho přistoupením k Unii, tento výklad nezpochybňuje, jelikož nárok na dotčenou náhradu škody byl přiznán rozhodčím nálezem po přistoupení Rumunska k Unii.

Tribunál mimoto poukázal na to, že systém soudních opravných prostředků stanovený ve Smlouvě o EU a Smlouvě o FEU nahradil od přistoupení Rumunska k Unii dne 1. ledna 2007 rozhodčí řízení podle BIT. Rozhodčí soud dotčený v projednávané věci přitom není součástí soudního systému Unie, takže sporný rozhodčí nález, který tento soud přijal po přistoupení Rumunska k Unii, nemůže mít žádné účinky, ani nemůže být vykonán za účelem vyplacení odškodnění přiznaného tímto nálezem.

Z toho vyplývá, že úmluva ICSID, podle níž musí každá strana vázaná nálezem dodržovat a plnit podmínky tohoto nález a každý smluvní stát musí uznat jeho závazný účinek, nezaložila vůči

⁴⁷⁵ Rozsudek ze dne 18. června 2019, *European Food a další v. Komise* (T-624/15, T-694/15 a T-704/15, EU:T:2019:423).

⁴⁷⁶ Rozsudek ze dne 25. ledna 2022, *Komise v. European Food a další* (C-638/19 P, [EU:C:2022:50](#), dále jen „rozsudek o kasačním opravném prostředku“).

Rumunsku povinnosti spadající do působnosti článku 351 SFEU, ani odpovídající práva ve prospěch třetích zemí.

Tribunál dodal, že ačkoli má úmluva ICSID upravovat dvoustranné vztahy mezi smluvními stranami způsobem podobným dvoustranné smlouvě, nelze ji vykládat tak, že by zakládala práva ve prospěch třetích zemí, které jsou smluvními stranami této úmluvy, ve smyslu čl. 351 prvního pododstavce SFEU, jež by odpovídala povinností Rumunska vykonat rozhodčí nález.

Zadruhé Tribunál zamítl žalobní důvod, podle kterého Komise porušila čl. 107 odst. 1 SFEU, když dospěla k závěru, že podmínky existence neslučitelné státní podpory byly splněny.

Pokud jde zaprvé o existenci hospodářské výhody, Tribunál rozhodl, že se Komise nedopustila pochybení, když dotčené opatření podpory označila za opatření spočívající ve vyplacení náhrady škody ve výši přibližně 178 milionů eur, a nikoli v rozhodčím nálezu ukládajícím tuto náhradu škody. Tento závěr není zpochybněn skutečností, že v rozsudku o kasačním opravném prostředku Soudní dvůr uvedl, že nárok na náhradu škody byl žalobcům v rozhodčím řízení přiznán až rozhodčím nálesem. Soudní dvůr totiž tímto rozhodl pouze o pravomoci Komise *rationae temporis* přijmout sporné rozhodnutí podle článku 108 SFEU, a nikoli o tom, zda vyplacení sporných částek představovalo státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Tribunál poté, co uvedl, že rozhodčí nález odškodnil žalobce v rozhodčím řízení za finanční důsledky zrušení režimu daňových pobídek, a nikoli, jak tvrdili tito žalobci, za to, že Rumunsko nezajistilo jejich investicím spravedlivé a rovné zacházení v rozporu s BIT, rovněž odmítl tvrzení, že odškodnění nepřímých důsledků zrušení režimu daňových pobídek nemůže být kvalifikováno jako zvýhodnění ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

Tribunál dospěl k závěru, že judikatura, které se dovolávají žalobci, podle níž navrácení protiprávní podpory za účelem obnovení předchozí situace neznamená navrácení případného hospodářského přínosu, který příjemce získal využitím výhody, k níž došlo na základě této podpory, není v projednávaném případě použitelná. Sporné rozhodnutí totiž nařizuje navrácení náhrady škody přiznané na základě rozhodčího nálezu, a nikoli navrácení hypotetické výhody, která mohla vzniknout v důsledku jejího využití příjemcem. Žaloba na náhradu škody navíc nemůže vést k obcházení účinného uplatňování pravidel v oblasti státních podpor. Náhrada škody vyplacená z důvodu zrušení režimu podpory musí být tudíž kvalifikována jako státní podpora, jelikož taková náhrada škody představuje hospodářské zvýhodnění ve smyslu uvedených pravidel.

Konečně na rozdíl od toho, co tvrdili žalobci, judikatura vycházející z rozsudku *Asteris*⁴⁷⁷, podle níž se veřejné podpory svou právní povahou zásadně liší od náhrady škody, nebrání tomu, aby náhrada škody, kterou získali žalobci v projednávané věci, byla kvalifikována jako výhoda ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU. Vzhledem k tomu, že rozhodčí nález nemohl mít účinky vůči žalobcům v soudním systému Unie od přistoupení Rumunska k Unii, byla Komise oprávněna analyzovat existenci státní podpory nezávisle na právní kvalifikaci přijaté rozhodčím soudem. Dospěla přitom k závěru, který žalobci nevyvrátili, že dotčené opatření představuje hospodářskou výhodu poskytnutou jako kompenzaci za důsledky zrušení režimu daňových pobídek. Vzhledem k tomu, že vyplacení sporných částek nevedlo k náhradě škody vyplývající z údajně nesprávného počínání Rumunska, neumožňoval rozsudek *Asteris* vyloučit kvalifikaci tohoto opatření jako státní podpory.

Pokud jde zadruhé o přičitatelnost dotčeného opatření podpory, Tribunál odmítl argumentaci žalobců, že uvedené opatření nelze přičítat Rumunsku, neboť Rumunsko mělo povinnost vykonat

⁴⁷⁷ Rozsudek ze dne 27. září 1988, *Asteris* a další (106/87 až 120/87, [EU:C:1988:457](#)).

rozhodčí nález vůči ostatním signatářům úmluvy ICSID. V této souvislosti zopakoval, že jelikož Rumunsko od přistoupení k Unii podléhá soudnímu systému Unie, bylo povinno rozhodčí nález zrušit a žalobci se nemohou dovolávat jeho údajné povinnosti tento nález vykonat.

Zatřetí Tribunál rozhodl, že Komise právem určila jako příjemce opatření podpory jediný hospodářský subjekt, který tvoří loan a Viorel Miculovi a skupina jimi vlastněných společností.

V tomto ohledu nejprve připomněl, že pokud právně odlišné fyzické nebo právnické osoby tvoří hospodářskou jednotku, je třeba s nimi zacházet jako s jediným podnikem, zejména pokud se jedná o určení příjemce státní podpory.

V tomto smyslu subjekt, který vlastnictvím majoritních podílů ve společnosti vykonává toto ovládání tím, že se přímo, či nepřímo vměšuje do její správy, musí být považován za účastníka se hospodářské činnosti vykonávané ovládaným podnikem, a musí tedy být na základě toho sám kvalifikován jako podnik ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU.

V projednávané věci Tribunál poznamenal, že loan a Viorel Miculovi zasahovali do hospodářské činnosti podniků, které byly žalobci v rozhodčím řízení, tím, že se přímo, či nepřímo vměšovali do jejich správy. Okolnost, že rozhodčí soud přiznal žalobcům v rozhodčím řízení kolektivní odškodnění, rovněž potvrzuje neexistenci funkční i organizační autonomie těchto podniků ve vztahu k loanovi a Viorelu Miculovi. Navíc z rozhodčího nálezu vyplývá, že posledně uvedení nebyli odškodnění výlučně jako akcionáři dotčených podniků.

Kromě toho skutečnost, že Komise nekonstatovala, že na loana a Viorela Miculovi mělo být, na každého zvlášť, také nahlíženo jako na podniky, nemá vliv na kvalifikaci příjemců dotčeného opatření podpory. Ve sporném rozhodnutí bylo totiž konstatováno, že loan a Viorel Miculovi spolu se všemi žalujícími podniky tvoří jeden hospodářský subjekt, který je pro účely použití právní úpravy v oblasti státních podpor dotčeným podnikem.

Tribunál učinil závěr, že se Komise nedopustila pochybení ani tím, že některé podniky, které nebyly účastníky rozhodčího řízení, a neobdržely tedy žádnou náhradu škody, označila jako příjemce opatření podpory, jelikož tyto podniky byly ovládány loanem a Viorelem Miculovými a všechny podniky ovládané těmito akcionáři tvoří jedinou skupinu, která tvoří finančně i průmyslově soudržný celek.

Navíc vzhledem k funkci hybné síly a finanční podpory loana a Viorela Miculových mohly částky vyplacené žalobcům v rozhodčím řízení přímo, či nepřímo přinést prospěch podnikům, které nebyly účastníky rozhodčího řízení.

Konečně Tribunál rozhodl, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení při vymáhání podpory.

V tomto ohledu žalobci zejména tvrdili, že podle judikatury⁴⁷⁸ nelze navrácení sporných částek požadovat od výše uvedeného jediného hospodářského subjektu, nýbrž pouze od podniků, které měly z těchto částek skutečný prospěch.

Tribunál konstatoval, že rozsudky uváděné žalobci se netýkaly navrácení opatření podpory podniky, které jsou součástí jediného hospodářského subjektu, jako je tomu v projednávané věci. Dále připomněl, že rozhodujícím kritériem pro účely použití unijního práva hospodářské soutěže je existence jednoty chování na trhu. loan a Viorel Miculovi přitom mohou vzhledem ke své funkci hybné

⁴⁷⁸ Rozsudky ze dne 11. května 2005, Saxonía Edelmetalles a ZEMAG v. Komise (T-111/01 a T-133/01, [EU:T:2005:166](#), bod 113), a ze dne 19. října 2005, Freistaat Thüringen v. Komise (T-318/00, [EU:T:2005:363](#), bod 324).

síly a finanční podpory zajistit, aby všechny podniky skupiny EFDG měly prospěch z dotčeného opatření podpory. Navrácení tohoto opatření podpory výše uvedeným jediným hospodářským subjektem tedy umožňuje obnovit situaci před poskytnutím podpory odstraněním konkurenční výhody, která z toho pro tento subjekt vyplývá.

Vzhledem k tomu, že Tribunál zamítl všechny žalobní důvody žalobců z meritorního hlediska, zamítl žaloby v plném rozsahu.

IV. Duševní vlastnictví

1. Ochranná známka Evropské unie

Usnesení ze dne 8. února 2024, Fly Persia a Barmodeh v. EUIPO – Dubai Aviation (flyPersia) (T-30/23, [EU:T:2024:86](#))

„Ochranná známka Evropské unie – Námitkové řízení – Vedlejší účastenství – Článek 173 odst. 1 a článek 179 jednacího řádu – Vyjádření k žalobě došlé po lhůtě – Články 142 až 145 jednacího řádu – Nepoužitelnost – Zamítnutí“

Tribunál, který rozhodoval v rozšířeném senátu o pěti soudcích, nepovolil společnosti Dubai Aviation Corp., účastnici řízení před odvolacím senátem Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO), vstup do řízení před Tribunálem jako vedlejší účastníci poté, co překročila lhůtu pro předložení vyjádření k žalobě v souladu s články 173 a 179 jednacího řádu Tribunálu. Tato ustanovení stanoví zvláštní pravidla v oblasti duševního vlastnictví týkající se vedlejšího účastenství před Tribunálem jiného účastníka řízení před odvolacím senátem než žalobce⁴⁷⁹. Podle vydaného usnesení se obecná ustanovení o vedleším účastenství, a sice články 142 až 145 tohoto jednacího řádu, na takového účastníka nepoužijí, pokud pozbyl možnosti stát se účastníkem řízení před Tribunálem v souladu s článkem 173 uvedeného řádu.

V projednávané věci žalobci, společnost Fly Persia IKE a Ali Barmodeh, podali u EUIPO přihlášku ochranné známky Evropské unie. Společnost Dubai Aviation Corp. podala proti tomuto zápisu námitky. Námitkové oddělení EUIPO námitkám částečně vyhovělo. Odvolání podané proti tomuto rozhodnutí odvolací senát EUIPO zamítl (dále jen „napadené rozhodnutí“).

Návrhem došlým soudní kanceláři Tribunálu podali žalobci žalobu znějící na zrušení napadeného rozhodnutí. Dne 13. února 2023 byla žaloba doručena společnosti Dubai Aviation Corp. jako účastnici řízení před odvolacím senátem. Dne 26. dubna 2023 předložila tato společnost soudní kanceláři Tribunálu dokument nadepsaný „Vyjádření k žalobě“, čímž překročila lhůtu, která jí byla stanovena v souladu s článkem 179 jednacího řádu⁴⁸⁰.

Závěry Tribunálu

Tribunál zaprvé zdůraznil, že statut jiného účastníka řízení před odvolacím senátem než žalobce před Tribunálem je upraven článkem 173 jednacího řádu. Pokud takový účastník řízení před odvolacím senátem nepředložil vyjádření k žalobě ve lhůtě k tomu stanovené v článku 179 jednacího řádu, nemá postavení účastníka řízení před Tribunálem. Po uplynutí této lhůty tedy nemůže předložit vyjádření v průběhu řízení před Tribunálem.

V projednávané věci společnost Dubai Aviation Corp. nepředložila žádné podání před uplynutím lhůty stanovené pro podání vyjádření k žalobě a své vyjádření k žalobě předložila po této lhůtě. Kromě toho se nedovolávala existence výjimečných okolností, které by představovaly náhodu nebo vyšší moc. Společnost Dubai Aviation Corp. se tedy nestala vedlejší účastnicí řízení před Tribunálem v souladu s čl. 173 odst. 1 a 2 jednacího řádu.

⁴⁷⁹ Podle čl. 173 odst. 1 a 2 jednacího řádu „se jiný účastník řízení před odvolacím senátem než žalobce může účastnit řízení před Tribunálem jako vedlejší účastník tím, že předloží vyjádření k žalobě ve stanovené formě a lhůtě“. „Před uplynutím lhůty stanovené pro předložení vyjádření k žalobě se tento účastník řízení stává účastníkem řízení před Tribunálem jakožto vedlejší účastník předložením jakéhokoli podání. Svého postavení vedlejšího účastníka v řízení před Tribunálem pozbude, nepředloží-li vyjádření k žalobě ve stanovené formě a lhůtě.“ Článek 179 jednacího řádu upřesňuje, že jiný účastník řízení před odvolacím senátem než žalobce předkládá vyjádření k žalobě ve lhůtě dvou měsíců od doručení žaloby.

⁴⁸⁰ Vykládaným ve spojení s článkem 60 tohoto jednacího řádu.

Tribunál zadruhé zkoumal, zda může být společnosti Dubai Aviation Corp. povolen vstup do řízení jako vedlejší účastnice na základě článků 142 až 145 jednacího řádu, které stanoví obecná pravidla pro podání návrhů na vstup vedlejšího účastníka do řízení před Tribunálem a jejich posouzení. Tento případ by jí umožnil využít obecnou lhůtu⁴⁸¹.

Tribunál přitom poznamenal, že tato ustanovení, která jsou součástí hlavy III jednacího řádu, jež se týká přímých žalob, jsou použitelná na řízení uvedená v hlavě IV téhož řádu týkající se sporů z práv duševního vlastnictví, s výhradou zvláštních ustanovení této hlavy IV. Vzhledem k tomu, že hlava IV v článcích 173 a 179 jednacího řádu stanoví zvláštní pravidla týkající se vedlejšího účastenství jiného účastníka řízení před odvolacím senátem než žalobce před Tribunálem, články 142 až 145 tohoto jednacího řádu se na tohoto účastníka řízení nepoužijí.

Tribunál tudíž dospěl k závěru, že poté, co společnost Dubai Aviation Corp. pozbyla možnosti stát se účastníkem řízení jakožto vedlejší účastnice v souladu s článkem 173 jednacího řádu, nelze této společnosti povolit vstup do řízení jako vedlejší účastnice na základě článků 142 až 145 tohoto jednacího řádu. Je tedy vyloučeno, aby mohla využít lhůty stanovené v čl. 143 odst. 1 uvedeného řádu.

Rozsudek ze dne 13. listopadu 2024, Administration of the State Border Guard Service of Ukraine v. EUIPO (Russian WARSHIP, GO FK yourself) (T-82/24, [EU:T:2020:821](#))**

*„Ochranná známka Evropské unie – Přihláška obrazové ochranné známky Evropské unie RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF – Absolutní důvod pro zamítnutí zápisu – Nedostatek rozlišovací způsobilosti – Článek 7 odst. 1 písm. b) nařízení (EU) 2017/1001 – Politický slogan – Rovné zacházení – Zásada řádné správy – Článek 71 odst. 1 nařízení 2017/1001“*

Ve svém rozsudku se Tribunál vůbec poprvé zabýval otázkou, zda je možné „politický slogan“ zapsat jako ochrannou známku.

Jistý příslušník ukrajinské pohraniční stráže, který je právním předchůdcem žalobkyně – Administration of the State Border Guard Service of Ukraine, podal Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) přihlášku k zápisu obrazového označení „RUSSIAN WARSHIP, GO F**K YOURSELF“ jako ochranné známky Evropské unie pro různé výrobky a služby⁴⁸². Průzkumový referent tuto přihlášku v plném rozsahu zamítl na základě čl. 7 odst. 1 písm. f) nařízení 2017/1001⁴⁸³, podle něhož se do rejstříku nezapíší ochranné známky, které jsou v rozporu s veřejným pořádkem nebo s dobrými mravy. Žalobkyně podala u EUIPO proti rozhodnutí průzkumového referenta odvolání. Napadeným rozhodnutím⁴⁸⁴ odvolací senát odvolání zamítl z důvodu, že přihlašovaná ochranná známka postrádá rozlišovací způsobilost pro dotčené výroky a služby, a její zápis tedy musí být na základě čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení 2017/1001 zamítnut.

Závěry Tribunálu

Tribunál uvedl, že žalobkyně marně poukazuje na to, že odvolací senát pochybil, když přihlášenou ochrannou známku kvalifikoval jako „politický slogan“.

⁴⁸¹ Podle čl. 143 odst. 1 jednacího řádu se návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení podává ve lhůtě šesti týdnů ode dne zveřejnění oznámení v Úředním věstníku Evropské unie o návrhu na zahájení řízení.

⁴⁸² Přihlašovaná ochranná známka označovala konkrétné výrobky a služby, které náležejí do tříd 9, 14, 16, 18, 25, 28 a 41 ve smyslu Niceské dohody o mezinárodním třídění výrobků a služeb pro účely zápisu známek ze dne 15. června 1957, ve znění změn a doplňků.

⁴⁸³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1001 ze dne 14. června 2017 o ochranné známce Evropské unie (Úř. věst. 2017, L 154, s. 1).

⁴⁸⁴ Rozhodnutí prvního odvolacího senátu Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) ze dne 1. prosince 2023 (věc R 438/2023-1).

Věta převzatá do přihlášené ochranné známky totiž byla okamžitě po jejím prvním užití široce užívána k mobilizování podpory Ukrajině a stala se tak velmi rychle symbolem boje Ukrajiny proti agresí Ruské federace. Tato věta tedy byla používána v politickém kontextu, opakovaně a s cílem vyjadřovat a prosazovat podporu Ukrajině. Taková situace zcela odpovídá definici výrazu „politický slogan“, kterou použila sama žalobkyně ve své žalobě, tj. výraz užívaný v určitém politickém nebo sociálním kontextu a opakující určitou myšlenku nebo určitý cíl ve snaze přesvědčit veřejnost nebo – v jejím rámci – určitou cílovou skupinu.

Věta převzatá do přihlášené ochranné známky byla velmi intenzivně používána v neobchodním kontextu a relevantní veřejnost ji nutně bude s tímto kontextem velmi úzce spojovat. Věta převzatá do přihlášené ochranné známky se totiž velmi rychle stala jedním ze symbolů boje Ukrajiny proti ruské agresí, spojovaným s vojákem ukrajinské armády, potažmo s Ukrajinou. Vzhledem k rozsahu mediálního pokrytí této události bude tato věta spojována s tímto okamžikem z nedávné historie, který je průměrnému spotřebiteli v Unii dobře znám.

Tribunál v tomto ohledu dovodil, že se odvolací senát nedopustil nesprávného právního posouzení, když měl za to, že obecná zásada, podle níž je relevantní veřejnost málo pozorná ve vztahu k označení, které jí neposkytuje hned údaj o původu dotčených výrobků a služeb, jelikož ho nebude vnímat ani si ho neuchová v paměti jakožto ochrannou známku, se použije rovněž na označení, jejichž hlavní sdělení je politické povahy.

S ohledem na základní funkci ochranné známky, tj. identifikovat původ výrobku nebo služby, na které se ochranná známka vztahuje, přitom označení není způsobilé plnit tuto funkci, pokud průměrný spotřebitel ve styku s ním nevnímá údaj o původu výrobku nebo služby, ale pouze politické sdělení.

Pokud jde o povinnost uvést odůvodnění, Tribunál připomíná, že je-li tentýž důvod pro zamítnutí zápisu namítán vůči kategorii nebo skupině výrobků či služeb, může se příslušný orgán omezit na souhrnné odůvodnění pro všechny dotčené výrobky nebo služby. V judikatuře bylo upřesněno, že se taková možnost vztahuje pouze na výrobky a služby, které mezi sebou vykazují dostatečně přímou a konkrétní spojitost tak, že tvoří dostatečně stejnorodou kategorii nebo skupinu výrobků či služeb. Zároveň však v ní bylo uvedeno, že za účelem posouzení, zda výrobky a služby mezi sebou vykazují dostatečně přímou a konkrétní spojitost a mohou být rozvrženy do dostatečně stejnorodých kategorií nebo skupin, je třeba zohlednit cíl tohoto kroku, jímž je umožnit a usnadnit posouzení *in concreto* otázky, zda se na ochrannou známku, které se týká přihláška k zápisu, vztahuje, či nevztahuje některý z absolutních důvodů pro zamítnutí zápisu. Rozvržení dotčených výrobků a služeb do jedné nebo několika skupin či kategorií proto musí být provedeno zejména na základě vlastností, které jsou pro ně společné a relevantní pro analýzu, zda se na ochrannou známku přihlášenou pro uvedené výrobky a služby vztahuje, či nevztahuje určitý absolutní důvod pro zamítnutí zápisu. Z toho vyplývá, že takové posouzení musí být provedeno *in concreto* v rámci průzkumu každé přihlášky k zápisu, a případně pro každý z jednotlivých potenciálně použitelných absolutních důvodů pro zamítnutí zápisu.

V projednávané věci měl odvolací senát v napadeném rozhodnutí za to, že relevantní veřejnost přihlášenou ochrannou známku nebude vnímat jako označující obchodní původ. Dále upřesnil, že věta převzatá do přihlášené ochranné známky bude interpretována především jako politické sdělení a toto vnímání bude totožné pro všechny výrobky nebo služby, na které se tato ochranná známka vztahuje. Odvolací senát měl tedy za to, že výrobky a služby, na které se přihlášená ochranná známka vztahuje, tvoří dostatečně stejnorodou skupinu s přihlédnutím k absolutnímu důvodu pro zamítnutí zápisu, který podle něj brání zápisu uvedené ochranné známky.

Vzhledem k tomu, že odvolací senát měl správně za to, že relevantní veřejnost nebude přihlášenou ochrannou známku vnímat jako označující obchodní původ, ale jako politické sdělení prosazující podporu boje Ukrajiny proti vojenské agresí Ruské federace, mohl platně seskupit všechny výrobky a služby, na které se přihlášená ochranná známka vztahuje, do jediné kategorie, i když vykazují odlišné inherentní vlastnosti.

S ohledem na specifičnost přihlášené ochranné známky a její totožné vnímání relevantní veřejností pro všechny výrobky a služby, na které se přihláška k zápisu vztahuje, tudíž Tribunál rozhodl, že se odvolací senát nedopustil nesprávného posouzení, když měl za to, že uvedené výrobky a služby jsou součástí jediné skupiny, na kterou se jím uplatněný důvod pro zamítnutí zápisu použije stejným způsobem, a správně dospěl k závěru, že přihlášená ochranná známka postrádá rozlišovací způsobilost ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) nařízení 2017/1001.

2. (Průmyslové) vzory

Rozsudek ze dne 23. října 2024, Orgatex v. EUIPO – Longton [Vodorovné značení (na zemi)] (T-25/23, [EU:T:2024:725](#))

„(Průmyslový) vzor Společenství – Řízení o prohlášení neplatnosti – Zapsaný (průmyslový vzor) Společenství zobrazující vodorovné značení (na zemi) – Článek 3 písm. a) a čl. 25 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 6/2002 – Jednotnost (průmyslového) vzoru – Konzistentnost pohledů“

Tribunál, kterému byla předložena žaloba na neplatnost, kterou zamítl, se vyjádřil k dosud neřešené otázce konzistentnosti pohledů ve světle požadavku jednotnosti (průmyslového) vzoru. Poskytl rovněž upřesnění týkající se neexistence zásady výkladu ve prospěch zápisu (průmyslového) vzoru Společenství v řízení o prohlášení neplatnosti.

Žalobkyně, společnost Orgatex GmbH & Co. KG., je majitelkou (průmyslového) vzoru Společenství znázorňujícího vodorovné značení (na zemi). L. Longton podal u Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) žádost o prohlášení neplatnosti tohoto (průmyslového) vzoru, kterou zrušovací oddělení zamítlo.

Odvolací senát však rozhodnutí zrušovacího oddělení zrušil a zpochybněný (průmyslový) vzor prohlásil za neplatný, když měl za to, že posledně uvedený (průmyslový) vzor byl zapsán v rozporu s čl. 3 písm. a) nařízení č. 6/2002⁴⁸⁵, neboť čtyři předložené pohledy nejsou přesvědčivé a zobrazují alespoň dva různé (průmyslové) vzory.

Závěry Tribunálu

Tribunál v první řadě připomněl, že průzkum (průmyslového) vzoru podle čl. 3 písm. a) nařízení č. 6/2002 musí být proveden na základě vyobrazení zapsaného v rejstříku, které určuje předmět a rozsah ochrany. Vyjádření předložená přihlašovatelem nebo majitelem v průběhu řízení mohou být tedy zohledněna pouze tehdy, vyplývají-li z vyobrazení (průmyslového) vzoru. Zkoumal tak, zda pohledy, které představují vyobrazení jako celek, zobrazují vzhled jediného nebo jednotného výrobku, to znamená, zda je (průmyslový) vzor jednotný.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že požadavek konzistentnosti pohledů znamená, že všechny pohledy vyobrazují vzhled jediného a téhož výrobku, takže umožňují jasně identifikovat jediný a tentýž (průmyslový) vzor. Nekonzistentnosti nebo rozpory mezi předloženými pohledy mohou vést k závěru, že vyobrazení zobrazuje rozdílné výrobky. Tak je tomu zejména v případě, kdy pohledy tvoří různá ztělesnění nebo verze téhož konceptu anebo pokud použití linií určených k identifikaci (průmyslového) vzoru nebo vyloučení určitých znaků není konzistentní ve všech pohledech. (Průmyslový) vzor totiž nemůže být jednotný, pokud jsou pohledy neřešitelně nekonzistentní nebo nepřekonatelně rozporuplné, neboť nemůže být určen vzhled jediného výrobku, a vyobrazení tudíž

⁴⁸⁵ Nařízení Rady (ES) č. 6/2002 ze dne 12. prosince 2001 o (průmyslových) vzorech Společenství (Úř. věst. 2002, L 3, s. 1; Zvl. vyd. 13/27, s. 142).

neumožňuje jasně identifikovat jediný (průmyslový) vzor. Jednotnost (průmyslového) vzoru lze naopak konstatovat i přes drobné rozdíly mezi pohledy, a to striktně v rozsahu, v němž tyto pohledy mohou být sladěny ve smyslu jednotného (průmyslového) vzoru. Tribunál však upřesnil, že oddělení EUIPO nejsou povinny zvažovat všechny možné kombinace mezi pohledy, které přihlašovatel poskytl při podání přihlášky k zápisu, ale pouze kombinace, které se s ohledem na obecnou zkušenost jeví jako logické a přicházejí v úvahu.

Tribunál ve druhé řadě poznamenal, že nic v nařízení č. 6/2002 nestanoví zásadu výkladu ve prospěch přihlašovatele nebo majitele (průmyslového) vzoru (Společenství) a vyvodil z toho, že taková zásada v rámci řízení o prohlášení neplatnosti neexistuje.

Tribunál ve třetí řadě uvedl, že se jeví, že předpoklad, podle něhož pohledy 1.1 a 1.2 zpochybněného (průmyslového) vzoru zobrazují přední stranu a pohledy 1.3 a 1.4 zadní stranu, přičemž každý z nich s pohledem ze shora a pohledem z perspektivy, je s ohledem na obecnou zkušenost logický a přichází v úvahu. Tyto pohledy přitom vykazují neřešitelné nekonzistentnosti a nezobrazují jednotný (průmyslový) vzor, takže zpochybněný (průmyslový) vzor byl zapsán do rejstříku EUIPO v rozporu s čl. 3 písm. a) nařízení č. 6/2002.

V poslední řadě Tribunál zkoumal předpoklad, který žalobkyně uplatnila jako předpoklad pro ni příznivější, podle něhož pohled 1.1 vyobrazuje přední stranu a pohledy 1.2, 1.3 a 1.4 zadní stranu zpochybněného (průmyslového) vzoru. Tribunál upřesnil, že oddělení EUIPO nebyla povinna se takovým předpokladem zabývat. Tento předpoklad se s ohledem na obecnou zkušenost nejvíce jeví jako příliš logický ani nepřichází v úvahu, neboť s výjimkou zvláštních okolností, které v projednávané věci nebyly prokázány ani uplatněny, se zobrazit jediný pohled na přední stranu a tři pohledy na zadní stranu jeví jako nelogické, a ne zcela dobře možné. Dále konstatoval, že tento předpoklad vede rovněž k neřešitelným nekonzistentnostem mezi pohledy, a zdůraznil, že tyto nekonzistentnosti nelze překonat srovnáním s výrobky údajně uváděnými na trh. Třebaže výrobky uváděné na trh, které odpovídají (průmyslovému) vzoru, mohou být zohledněny pro posouzení celkového dojmu, v projednávané věci nejde o posouzení, zda dva kolidující (průmyslové) vzory vyvolávají u informovaného uživatele tentýž celkový dojem, ale o určení, zda je (průmyslový) vzor na základě vyobrazení zapsaného do rejstříku jednotný.

S ohledem na tyto úvahy Tribunál dospěl k závěru, že i kdyby se připustil předpoklad uplatněný žalobkyní, existují mezi pohledy nepřekonatelné rozporuplnosti nebo neřešitelné nekonzistentnosti, a tyto pohledy tudíž nezobrazují jednotný (průmyslový) vzor.

V. Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření

1. Bělorusko

Rozsudek ze dne 20. března 2024, Belšina v. Rada (T-115/22, [EU:T:2024:187](#))

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření vzhledem k situaci v Bělorusku a k zapojení Běloruska do ruské agrese proti Ukrajině – Zmrazení finančních prostředků – Seznamy osob, subjektů a orgánů, na které se vztahuje zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů – Zařazení a ponechání jména žalobkyně na seznamech – Podpora Lukašenkova režimu – Finanční podpora – Podnik ve vlastnictví státu – Represe občanské společnosti – Nesprávné posouzení“

Tribunál ve svém rozsudku vyhověl žalobě, kterou společnost Belšina AAT podala proti aktům Rady Evropské unie, jimiž byla zařazena a následně podruhé ponechána na seznamu osob a subjektů dotčených omezujícími opatřeními přijatými vzhledem k situaci v Bělorusku. Tato věc poskytuje Tribunálu příležitost upřesnit přípustnost návrhu na úpravu žaloby ve sporech týkajících se omezujících opatření z hlediska čl. 86 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu.

Tento rozsudek spadá do rámce omezujících opatření, přijatých Evropskou unií od roku 2004 vzhledem ke stavu demokracie, právního státu a lidských práv v Bělorusku. Uvedená opatření stanoví zejména zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů náležejících osobám, subjektům nebo orgánům, jež jsou odpovědné za vážná porušování lidských práv či potlačování občanské společnosti a demokratické opozice nebo jejichž činnosti jiným závažným způsobem narušují demokracii či právní stát v Bělorusku, jakož i osobám, subjektům nebo orgánům, jež podporují Lukašenkův režim⁴⁸⁶. Žalobkyně, společnost se sídlem v Bělorusku, která vyrábí pneumatiky, byla Radou zařazena na uvedený seznam v roce 2021⁴⁸⁷, byla na něm ponechána v roce 2022⁴⁸⁸ a v roce 2023⁴⁸⁹, protože představovala značný zdroj příjmů pro Lukašenkův režim a propustila zaměstnance, kteří stávkovali po prezidentských volbách v roce 2020. Podala žalobu na zrušení původních aktů a následně upravila žalobu tak, že se domáhala rovněž zrušení aktů o ponechání na seznamech z roku 2023, aniž podala takovou žádost pro akty o ponechání na seznamech z roku 2022.

⁴⁸⁶ Článek 4 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí Rady 2012/642/SZBP ze dne 15. října 2012 o omezujících opatřeních vůči Bělorusku (Úř. věst. 2012, L 285, s. 1) a čl. 2 odst. 4 nařízení Rady (ES) č. 765/2006 ze dne 18. května 2006 o omezujících opatřeních vůči prezidentu [Lukašenkovi] a některým představitelům Běloruska (Úř. věst. 2006, L 134, s. 1) ve znění nařízení Rady (EU) č. 1014/2012 ze dne 6. listopadu 2012 (Úř. věst. 2012, L 307, s. 1).

⁴⁸⁷ Prováděcí rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/2125 ze dne 2. prosince 2021, kterým se provádí rozhodnutí 2012/642/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku (Úř. věst. 2021, L 430 I, s. 16), a prováděcí nařízení Rady (EU) 2021/2124 ze dne 2. prosince 2021, kterým se provádí čl. 8a odst. 1 nařízení (ES) č. 765/2006 o omezujících opatřeních vůči Bělorusku (Úř. věst. 2021, L 430 I, s. 1), (dále jen „původní akty“).

⁴⁸⁸ Prováděcí rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/307 ze dne 24. února 2022, kterým se provádí rozhodnutí 2012/642/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku (Úř. věst. 2022, L 46 I, s. 97), a prováděcí nařízení Rady (EU) 2022/300 ze dne 24. února 2022, kterým se provádí článek 8a nařízení (ES) č. 765/2006 o omezujících opatřeních vůči Bělorusku (Úř. věst. 2022, L 46 I, s. 1), (dále jen „akty z roku 2022“).

⁴⁸⁹ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2023/421 ze dne 24. února 2023, kterým se mění rozhodnutí 2012/642/SZBP o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku (Úř. věst. 2023, L 61, s. 41), a prováděcí nařízení Rady (EU) 2023/419 ze dne 24. února 2023, kterým se provádí článek 8a nařízení Rady (ES) č. 765/2006 ze dne 18. května 2006 o omezujících opatřeních vzhledem k situaci v Bělorusku a k zapojení Běloruska do ruské agrese proti Ukrajině (Úř. věst. 2023, L 61, s. 20).

Závěry Tribunálu

Pokud jde o přezkum přípustnosti, který je třeba provést bez návrhu, Tribunál připomíná, že je-li akt, jehož zrušení je navrhováno, nahrazen nebo změněn jiným aktem se stejným předmětem, může žalobce před ukončením ústní části řízení nebo před rozhodnutím Tribunálu, že rozhodne bez konání ústní části řízení, žalobu upravit tak, že tuto novou skutečnost zohlední⁴⁹⁰.

V projednávané věci poznamenává především, že jak původní akty, tak akty o ponechání na seznamech v rozsahu, v němž se týkají žalobkyně, mají za cíl uložit žalobkyni individuální omezující opatření spočívající ve zmrazení všech jejích finančních prostředků a hospodářských zdrojů⁴⁹¹.

Uvádí dále, že uvedená individuální omezující opatření formu zařazení jmen osob, subjektů či orgánů, na něž se zaměřují, na sporné seznamy, které jsou uvedeny v přílohách rozhodnutí 2012/642 a nařízení č. 765/2006.

V tomto kontextu původní akty změnily přílohy rozhodnutí 2012/642 a nařízení č. 765/2006 zejména za účelem zařazení názvu žalobkyně na sporné seznamy. Pokud jde o akty o ponechání na seznamech, Tribunál konstatuje, že rozhodnutím 2023/421 byla prodloužena použitelnost rozhodnutí 2012/642, jehož příloha I ve znění prováděcího rozhodnutí 2021/2125 uváděla jméno žalobkyně, do 28. února 2024. Dále prováděcí nařízení 2023/419 změnilo přílohu I nařízení č. 765/2006, přičemž přinejmenším implicitně zachovalo zařazení názvu žalobkyně do uvedené přílohy. Akty o ponechání na seznamech je tudíž třeba chápat tak, že změnily původní akty ve smyslu čl. 86 odst. 1 jednacího řádu.

S ohledem na výše uvedené Tribunál dospěl k závěru, že žalobkyně, která se domáhala zrušení původních aktů v žalobě, byla oprávněna upravit žalobu tak, aby se domáhala zrušení aktů o ponechání na seznamech z roku 2023, i když předtím žalobu neupravila tak, aby požadovala zrušení aktů z roku 2022.

2. Ukrajina

Rozsudek ze dne 11. září 2024 (velký senát), Timčenko a Timčenko v. Rada (T-644/22, [EU:T:2024:621](#))

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny – Zmrazení finančních prostředků – Seznam osob, subjektů a orgánů, na které se vztahuje zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů – Zapsání jména žalobců na seznam – Povinnost oznamovat finanční prostředky nebo hospodářské zdroje, které náleží žalobcům nebo které vlastní, drží či ovládají – Povinnost spolupráce s příslušným vnitrostátním orgánem – Účast na činnostech, jejichž cílem nebo následkem je obcházení omezujících opatření – Článek 9 odst. 2 a 3 nařízení (EU) č. 269/2014 – Žaloba na neplatnost – Aktivní legitimace – Bezprostřední dotčení – Nařizovací akt, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření – Právní zájem na podání žaloby – Přípustnost – Zneužití pravomoci – Pravomoc Rady – Přiměřenost – Právní jistota“

Velký senát Tribunálu v tomto rozsudku potvrdil pravomoc Rady Evropské unie stanovit povinnost oznamovat finanční prostředky a povinnost spolupracovat s příslušnými vnitrostátními orgány osobám, na něž se vztahují omezující opatření, a považovat nesplnění těchto povinností za obcházení opatření ke zmrazení finančních prostředků.

⁴⁹⁰ Článek 86 odst. 1 jednacího řádu.

⁴⁹¹ Na základě čl. 4 odst. 1 písm. a) a b) rozhodnutí 2012/642 a čl. 2 odst. 4 a 5 nařízení č. 765/2006.

Tento rozsudek spadá do kontextu série omezujících opatření přijatých Evropskou unií v návaznosti na válečné operace Ruské federace proti Ukrajině od března 2014. V roce 2022 byli G. N. Timčenko, podnikatel ruské a finské státní příslušnosti, a jeho manželka zařazeni na seznamy osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, uvedené v příloze rozhodnutí 2014/145⁴⁹² a v příloze I nařízení č. 269/2014⁴⁹³.

V projednávaném případě požadují, aby Tribunál zrušil čl. 9 odst. 2 a 3 nařízení č. 269/2014 ve znění čl. 1 bodu 4 nařízení 2022/1273⁴⁹⁴. V těchto ustanoveních se stanoví povinnost oznámit finanční prostředky a povinnost spolupracovat s příslušnými vnitrostátními orgány, přičemž nedodržení těchto povinností se klade na roveň obcházení opatření ke zmrazení finančních prostředků.

Podle žalobců překročila Rada přijetím těchto ustanovení pravomoci, které jí byly svěřeny podle čl. 215 odst. 2 SFEU, a nahradila členské státy při rozhodování o způsobu, jakým budou omezující opatření prováděna a sankcionována na území členských států. Rovněž tvrdí, že tato oznamovací povinnost porušuje zásadu právní jistoty, jelikož je založena na nepřesných pojmech.

Tribunál žalobu zamítl.

Závěry Tribunálu

Zprvée, pokud jde o pravomoc Rady přijmout sporná ustanovení na základě čl. 215 odst. 2 SFEU, Tribunál připomíná, že podle článků 24 a 29 SEU Rada v rozhodnutích přijímaných jednomyslně v oblasti SZBP vymezuje předmět omezujících opatření, která Unie v této oblasti přijímá, přičemž má široký posuzovací prostor. Článek 215 SFEU umožňuje Radě přijímat nařízení za účelem provedení nebo uplatnění omezujících opatření a k zajištění jejich jednotného použití všemi členskými státy. Tato opatření se neomezují na povinnost zdržet se jednání.

Rozhodnutí přijatá na základě článku 29 SEU tedy vymezují postoj Unie, který se týká omezujících opatření, jež mají být přijata, kdežto nařízení přijatá na základě článku 215 SFEU jsou s těmito rozhodnutími spojena a představují nástroj k jejich provedení na úrovni Unie.

Oznamovací povinnost a povinnost spolupráce stanovené v čl. 9 odst. 2 nařízení č. 269/2014, ve znění pozdějších předpisů, byly v projednávané věci zavedeny s cílem zajistit jednotné uplatňování tohoto nařízení na území Unie a zmařit strategie pro obcházení omezujících opatření, umožněné zejména využitím složitých právních a finančních systémů. V důsledku toho mohou zajistit účinné a jednotné provádění omezujících opatření spočívajících ve zmrazení finančních prostředků stanovených rozhodnutím 2014/145, s nímž jsou spojena.

Z těchto důvodů mohla Rada na základě čl. 215 odst. 2 SFEU, aniž porušila článek 29 SEU, přijmout takové povinnosti unijním nařízením bez ohledu na to, že tyto povinnosti nebyly výslovně stanoveny v souvisejícím rozhodnutí.

⁴⁹² Rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 16), ve znění rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/337 ze dne 28. února 2022 (Úř. věst. 2022, L 59, s. 1) a rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/582 ze dne 8. dubna 2022 (Úř. věst. 2022, L 110, s. 55).

⁴⁹³ Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 6), ve znění prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/336 ze dne 28. února 2022 (Úř. věst. 2022, L 58, s. 1) a prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/581 ze dne 8. dubna 2022 (Úř. věst. 2022, L 110, s. 3).

⁴⁹⁴ Nařízení Rady (EU) 2022/1273 ze dne 21. července 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 194, s. 1).

Tribunál měl dále za to, že jak čl. 9 odst. 3 nařízení č. 269/2014 ve znění pozdějších předpisů, tak čl. 15 odst. 1 tohoto nařízení ve znění nařízení 2022/880⁴⁹⁵ mohly být přijaty Radou na základě čl. 215 odst. 2 SFEU, a nelze tak Radě vytýkat, že neoprávněně nahradila členské státy při výkonu legislativní pravomoci. Tato ustanovení nelze považovat za obvinění trestněprávní povahy, a tudíž za ustanovení přijatá v rozporu s článkem 83 SFEU.

Kvalifikaci jednání jako účast na obcházení totiž nelze jako takovou považovat za obvinění trestněprávní povahy. Kromě toho z formulace čl. 15 odst. 1 nařízení č. 269/2014, ve znění pozdějších předpisů, stejně jako z poslední věty bodu 5 odůvodnění nařízení 2022/880 vyplývá, že určení občanskoprávní, správní nebo trestní povahy sankcí za porušení nařízení č. 269/2014 spadá do pravomoci svěřené členským státům, a to i v případě uložení sankce spočívající v konfiskaci výnosů z protiprávního jednání.

Vzhledem k tomu, že právní režim použitelný na oznamovací povinnost a povinnost spolupráce, jakož i na sankce stanovené za porušení těchto povinností nespadá do trestní oblasti, článek 83 SFEU nebyl porušen, a Rada tak neporušila ani článek 40 SEU.

Zadruhé Tribunál upřesnil, že omezující opatření se liší od sankcí spočívajících v konfiskaci výnosů z protiprávního jednání v případě nesplnění oznamovací povinnosti a povinnosti spolupráce stanovené v čl. 15 odst. 1 nařízení č. 269/2014. Takové sankce se totiž použijí pouze na „výnosy z porušení“, zatímco předmět omezujících opatření, která si zachovávají ochrannou a dočasnou povahu, se týká finančních prostředků a hospodářských zdrojů, jak jsou určeny v čl. 2 odst. 1 nařízení č. 269/2014. Sankce spojené s obcházením uvedeným v čl. 9 odst. 3 nařízení č. 269/2014 ve znění pozdějších předpisů tudíž nemění povahu omezujících opatření.

Zatřetí, pokud jde o přesnost pojmů použitých k odůvodnění dotčené oznamovací povinnosti, Tribunál připomněl, že zásada právní jistoty vyžaduje, aby byly unijní právní předpisy jasné a přesné a jejich použití bylo pro jednotlivce předvídatelné.

V projednávané věci výrazy použité v čl. 9 odst. 2 nařízení č. 269/2014, ve znění pozdějších předpisů, odkazují na pojmy „náležet“, „vlastnit“, „držet“ nebo „ovládat“, které představují autonomní pojmy unijního práva, které musí být na území Unie vykládány jednotně, s přihlédnutím ke znění a kontextu uvedeného ustanovení, jakož i k cílům sledovaným právními předpisy, jejichž je součástí.

V tomto ohledu bylo při přijetí čl. 9 odst. 2 nařízení č. 269/2014, ve znění pozdějších změn, cílem Rady vyvíjet tlak na osoby a subjekty, na které se vztahují omezující opatření, což má dopad na ruské orgány a směřuje zejména ke zvýšení nákladů na jednání Ruské federace, jehož cílem je narušit územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny. V této souvislosti je třeba mít za to, že Rada použitím pojmů „náležet“, „vlastnit“, „držet“ nebo „ovládat“ označila právo nakládat s finančními prostředky nebo hospodářskými zdroji, jak jsou definovány v čl. 1 písm. d) a g) nařízení č. 269/2014, nebo je užívat.

V těchto pojmech tedy není žádná nejasnost, která by naznačovala existenci právní nejistoty, pokud jde o jejich rozsah nebo význam pro osoby, na které se vztahují opatření ke zmrazení finančních prostředků. V tomto ohledu skutečnost, že Rada uspořádala konferenci nebo využila příručku osvědčených postupů určenou vnitrostátním orgánům za účelem vyjasnění pojmů používaných v oblasti omezujících opatření, nemůže sama o sobě charakterizovat existenci takové právní nejistoty.

⁴⁹⁵ Nařízení Rady (EU) 2022/880 ze dne 3. června 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 153, s. 75). Článek 15 odst. 1 nařízení č. 269/2014 nyní stanoví, že „[čl]enské státy stanoví pravidla pro sankce, včetně případných trestních sankcí, za porušení ustanovení tohoto nařízení a přijmou veškerá nezbytná opatření k zajištění jejich uplatňování“. Dodává, že „[čl]enské státy rovněž stanoví vhodná opatření ke konfiskaci výnosů z takových porušení“.

**Rozsudek ze dne 11. září 2024 (velký senát), Fridman a další v. Rada (T-635/22,
[EU:T:2024:620](#))**

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny – Zmrazení finančních prostředků – Seznam osob, subjektů a orgánů, na které se vztahuje zmrazení finančních prostředků a hospodářských zdrojů – Zapsání jména žalobců na seznam – Povinnost oznamovat finanční prostředky nebo hospodářské zdroje, které náleží žalobcům nebo které vlastní, drží či ovládají – Povinnost spolupráce s příslušným vnitrostátním orgánem – Účast na činnostech, jejichž cílem nebo následkem je obcházení omezujících opatření – Článek 9 odst. 2 a 3 nařízení (EU) č. 269/2014 – Žaloba na neplatnost – Aktivní legitimace – Bezprostřední dotčení – Nařizovací akt, který nevyžaduje přijetí prováděcích opatření – Právní zájem na podání žaloby – Připustnost – Pravomoc Rady – Přiměřenost“

Velký senát Tribunálu v rozsudku potvrdil, že Rada Evropské unie má pravomoc uložit osobám, na které se vztahují omezující opatření, povinnost oznamovat finanční prostředky a spolupracovat s příslušnými vnitrostátními orgány, a nesplnění těchto povinností postavil na roveň obcházení opatření, jimiž se zmrazují finanční prostředky.

Tento rozsudek spadá do kontextu série omezujících opatření přijatých Evropskou unií v návaznosti na válečné operace Ruské federace proti Ukrajině od března 2014. V roce 2022 byla přidána na seznamy osob, subjektů a orgánů, na něž se vztahují omezující opatření, uvedené v příloze rozhodnutí 2014/145⁴⁹⁶ a v příloze I nařízení č. 269/2014⁴⁹⁷, jména Michaila Fridmana a Germana Khana, kteří mají ruskou a izraelskou státní příslušnost, a Petra Avena, který má ruskou a lotyšskou státní příslušnost.

Výše zmíněné osoby se v projednávané věci domáhají, aby Tribunál zrušil čl. 9 odst. 2 a 3 nařízení č. 269/2014, ve znění článku 1 bodu 4 nařízení 2022/1273⁴⁹⁸, které stanoví povinnost oznamovat finanční prostředky a spolupracovat s příslušnými orgány a nesplnění těchto povinností dále staví na roveň obcházení opatření, jimiž se zmrazují finanční prostředky.

Žalobci tvrdí, že Rada nemůže uložit osobám sankcionovaným na základě článku 215 SFEU pozitivní povinnosti. Nadto povinnost uvést informace o složení jejich majetku je podle nich formou sankce, a nikoli „omezujícím opatřením“ ve smyslu zmíněného ustanovení. Tyto povinnosti zasahují do soukromého života, jsou excesivní a neurčité, neboť se opírají o vágní formulace bez definice. Mají podle nich rovněž extraterritoriální působnost. Když Rada napadená ustanovení přijala, učinila ze sebe zákonodárce s pravomocí přijímat trestněprávní předpisy, ačkoli tato pravomoc náleží členským státům a ačkoli věděla, že 25 z 27 členských států obcházení sankcí trestně postihuje.

Tribunál žalobu zamítl.

⁴⁹⁶ Rozhodnutí Rady 2014/145/SZBP ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 16). Jména žalobců byla v případě P. Avena a M. Fridmana přidána do přílohy tohoto rozhodnutí na základě rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/337 ze dne 28. února 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP (Úř. věst. 2022, L 59, s. 1), a v případě G. Khana na základě rozhodnutí Rady (SZBP) 2022/429 ze dne 15. března 2022, kterým se mění rozhodnutí 2014/145/SZBP (Úř. věst. 2022, L 871, s. 44).

⁴⁹⁷ Nařízení Rady (EU) č. 269/2014 ze dne 17. března 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2014, L 78, s. 6). Jména žalobců byla v případě P. Avena a M. Fridmana přidána do přílohy tohoto rozhodnutí na základě prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/336 ze dne 28. února 2022, kterým se provádí nařízení (EU) č. 269/2014 (Úř. věst. 2022, L 58, s. 1), a v případě G. Khana na základě prováděcího nařízení Rady (EU) 2022/427 ze dne 15. března 2022, kterým se provádí nařízení (EU) č. 269/2014 (Úř. věst. 2022, L 871, s. 1).

⁴⁹⁸ Nařízení Rady (EU) 2022/1273 ze dne 21. července 2022, kterým se mění nařízení (EU) č. 269/2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny (Úř. věst. 2022, L 194, s. 1).

Tribunál nejprve zkoumal přípustnost žaloby, konkrétně aktivní legitimaci žalobců a jejich právní zájem na zrušení napadeného aktu.

V tomto ohledu nejprve konstatoval, že napadená ustanovení se bezprostředně dotýkají žalobců, jelikož mají bezprostřední účinky na jejich právní postavení. Oznamovací povinnost a povinnost spolupráce, jakož i účinky jejich nedodržení se totiž vztahují na žalobce jakožto osoby zařazené na seznam obsažený v příloze I nařízení č. 269/2014 v okamžiku vstupu uvedených ustanovení v platnost. Kromě toho použití těchto ustanovení na žalobce nevyžaduje přijetí žádného prováděcího opatření a neponechává žádnou posuzovací pravomoc adresátům pověřeným jejich provedením, takže se dotýkají právního postavení žalobců ryze automaticky.

Následně Tribunál upřesnil, že bez ohledu na to, zda žalobci nebo jiné osoby dotčené finanční prostředky nebo hospodářské zdroje oznámili nebo zmrazili, a případně spolupracovali s příslušnými orgány, a bez ohledu na to, zda uvedené prostředky či hospodářské zdroje byly zmrazeny, mají žalobci i nadále právní zájem na zrušení napadených ustanovení, která jim ukládají oznamovací povinnost a povinnost spolupráce, jejichž nedodržení pro ně může mít závažné důsledky. Právní zájem na podání žaloby totiž nezaniká z důvodu, že žalobce splnil povinnosti, které zpochybňuje. Proto zůstává zájem žalobců na podání žaloby prokázán, aniž musí dokládat, že porušili své povinnosti.

Splnění oznamovací povinnosti navíc nevede k zániku všech povinností stanovených napadenými ustanoveními. Jakmile jsou totiž finanční prostředky nebo hospodářské zdroje oznámeny příslušnému vnitrostátnímu orgánu, čl. 9 odst. 2 nařízení č. 269/2014 ukládá osobám, které prohlášení učinily, povinnost spolupracovat s tímto vnitrostátním orgánem pro účely jakéhokoli ověření. Z toho vyplývá, že žalobci mají i nadále právní zájem na podání žaloby proti tomuto ustanovení, který vznikl a trvá.

Co se týče věci samé a na prvním místě pravomoci Rady přijmout sporná ustanovení na základě čl. 215 odst. 2 SFEU, poukazuje Tribunál na úvod na to, že napadená ustanovení byla zavedena s cílem zajistit jednotné uplatňování nařízení č. 269/2014 na území Unie a zmařit strategie pro obcházení omezujících opatření, umožněné zejména využitím složitých právních a finančních systémů. Nejsou tedy omezujícími opatřeními jako takovými, nýbrž opatřeními, která zajišťují účinné a jednotné provádění omezujících opatření stanovených v rozhodnutí 2014/145. Napadená ustanovení tudíž byla správně přijata na základě čl. 215 odst. 2 SFEU.

Následně co se týče údajného porušení práva na soukromý život, uvádí Tribunál zaprvé, že dotčené povinnosti jsou „stanoveny zákonem“, neboť jsou uvedeny v nařízení 2022/1273, které má jasný právní základ v unijním právu, a sice článek 215 SFEU, a je i dostatečně předvídatelné. Zadruhé tyto povinnosti nenarušují podstatu práva na soukromý život v rozsahu, v němž se omezují na finanční prostředky nebo hospodářské zdroje v jurisdikci členského státu, a jsou pro žalobce závazné z důvodu, že jejich jména jsou uvedena v příloze I nařízení č. 269/2014. Zatřetí mají uvedené povinnosti umožnit identifikovat finanční prostředky a hospodářské zdroje, které vlastní, drží nebo ovládají osoby a subjekty, na něž se vztahují omezující opatření, a tím účinně a jednotně provádět uvedená opatření, což patří k obecnějším cílům omezujících opatření. Význam takto sledovaných cílů přitom může odůvodnit negativní důsledky vyplývající ze zásahu do práva na soukromý život tvrzeného žalobci. Začtvrté, pokud jde o vhodnost a nezbytnost dotčených povinností, byly nové způsoby provádění omezujících opatření odůvodněny potřebou zajistit účinnost a jednotné uplatňování režimu omezujících opatření týkajícího se situace na Ukrajině, zejména s ohledem na obcházení omezujících opatření, k němuž dochází v důsledku stále komplexnějších systémů, které to umožňují.

Konečně stran tvrzení, dle něž sporné povinnosti porušují zásadu právní jistoty, neboť jsou formulovány vágně a bez definice, Tribunál konstatoval, že z odkazu v čl. 9 odst. 2 nařízení č. 269/2014 na pojmy „náležet“, „vlastnit“, „držet“ nebo „ovládat“ finanční prostředky nebo hospodářské zdroje dostatečně jasně a srozumitelně vyplývá, co takové pojmy zahrnují, aby dotčené osoby mohly splnit

oznamovací povinnost. Z tohoto ustanovení dále vyplývá, že se uvedené povinnosti nevztahují na aktiva, která nespádají do jurisdikce členského státu. Pokud jde dále o osoby nacházející se mimo Unii, je dotčen pouze jejich majetek nacházející se na území Unie, což představuje dostatečnou vazbu na Unii. Argument vycházející z extraterritoriálního rozsahu dotčených povinností musí být tedy odmítnut.

Na druhém místě Tribunál rozhodl o argumentu žalobců, podle něhož se Rada přijetím napadených ustanovení postavila do role zákonodárce s pravomocí přijímat trestněprávní předpisy. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že Rada si sice byla vědoma toho, že je obcházení sankcí trestně postihováno ve všech členských státech s výjimkou dvou z nich, avšak nelze z tohoto vyvozovat, že přijetím napadených ustanovení donutila Rada členské státy trestně stíhat obcházení zmrazení finančních prostředků. Skutečnost, že v členských státech, které již trestně postihují obcházení omezujících opatření, mají sankce za porušení obou dotčených povinností i trestní povahu, totiž nevyplyvá z napadených ustanovení, nýbrž z volby členských států v oblasti sankcí.

Na tomto závěru nic nemění výklad článku 9 ve spojení s článkem 15 nařízení č. 269/2014. Z článku 15 odst. 1 uvedeného nařízení totiž vyplývá, že to jsou členské státy, kdo stanoví pravidla pro ukládání sankcí za porušení ustanovení uvedeného nařízení. Z toho plyne, že v případě nedodržení dotčených povinností, které je kvalifikováno jako obcházení omezujících opatření, zůstává stanovení režimu sankcí v pravomoci členských států, včetně jejich povahy, ať už trestní, či nikoli.

Na tomto závěru konečně nemění nic ani přijetí rozhodnutí 2022/2332 ze dne 28. listopadu 2022 nebo přijetí návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o vymezení trestných činů a sankcí za porušení omezujících opatření Unie ze dne 2. prosince 2022. Tribunál k tomuto uvádí, že tento legislativní přístup směřující k harmonizaci trestního práva členských států se právě liší od přístupu v nařízení 2022/1273, založeném na čl. 215 odst. 2 SFEU, jehož cílem je pouze zajistit účinné a jednotné provádění nařízení č. 269/2014. Na rozdíl od směrnice definující trestné činy a trestní sankce za obcházení omezujících opatření přijaté na základě čl. 83 odst. 1 SFEU, která zavazuje členské státy, jimž je určena, pokud jde o výsledek, jehož má být v trestních věcech dosaženo, totiž sankční režim stanovený v čl. 15 odst. 1 nařízení č. 269/2014 ponechává členským státům volnost stran trestněprávní, správní nebo občanskoprávní povahy sankcí, které mají být přijaty v případě porušení zákazu obcházení omezujících opatření.

3. Rusko

Rozsudek ze dne 2. října 2024 (velký senát), *Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles a další v. Rada* (T-797/22, [EU:T:2024:670](#))

„Společná zahraniční a bezpečnostní politika – Omezující opatření přijatá vzhledem k činnosti Ruska destabilizující situaci na Ukrajině – Zákaz poskytovat právní poradenské služby ruské vládě a subjektům usazeným v Rusku – Základní poslání advokátů v demokratické společnosti – Právo advokátů poskytovat právní poradenské služby – Právo na poradenství od advokáta – Články 7 a 47 a čl. 52 odst. 2 Listiny základních práv – Nezávislost advokáta – Právní stát – Proporcionalita – Právní jistota“

Velký senát Tribunálu potvrdil legalitu zákazu uvedeného v čl. 5n odst. 2 nařízení č. 833/2014⁴⁹⁹ poskytovat přímo, či nepřímo právní poradenské služby ruské vládě a právníkům osobám, subjektům a orgánům usazeným v Rusku (dále jen „sporný zákaz“). Daná věc se týkala otázky, zda existuje základní právo na přístup k advokátovi, a to i v situacích, které nijak nesouvisejí se soudním řízením.

⁴⁹⁹ Nařízení Rady (EU) č. 833/2014 ze dne 31. července 2014 o omezujících opatřeních vzhledem k činnosti Ruska destabilizující situaci na Ukrajině (Úř. věst. 2014, L 229, s. 1) ve znění nařízení Rady (EU) 2022/1904 ze dne 6. října 2022 (Úř. věst. 2022, L 259I, s. 3).

Tribunál zejména upřesnil rozsah práva na účinnou právní ochranu zaručeného v článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“) a práva na profesní mlčenlivost zaručeného v článku 7 Listiny. Tribunál žalobu ve věci samé zamítl, aniž rozhodl o námitkách nepřijatelnosti vycházejících zejména z nedostatku aktivní legitimace žalobců.

Tento rozsudek spadá do kontextu řady omezujících opatření, která Evropská unie přijala v návaznosti na vojenskou agresi Ruské federace vůči Ukrajině dne 24. února 2022. Na podporu své žaloby na neplatnost proti aktům, kterými byl sporný zákaz zaveden a následně zachován⁵⁰⁰, žalobci, včetně Ordre néerlandais des avocats du barreau de Bruxelles, zejména tvrdili, že tento zákaz vedl k porušení práva na přístup k právnímu poradenství ze strany advokáta, k zásahu do profesní mlčenlivosti advokáta a k zásahu do jeho nezávislosti.

Závěry Tribunálu

V prvé řadě Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z porušení práva obrátit se na advokáta za účelem získání právního poradenství.

Zprvce měl Tribunál za to, že možnost poradit se, být obhajován a zastupován advokátem, stanovená v článku 47 Listiny v souvislosti s právem na účinnou právní ochranu a právem na spravedlivý proces, musí být uznána pouze tehdy, existuje-li spojitost se soudním řízením. V tomto ohledu připomněl, že Soudní dvůr uznal základní poslání advokátů v právním státě pouze v rozsahu, v němž přispívají k řádnému výkonu spravedlnosti a zajišťují ochranu zájmů klienta. Zadruhé Tribunál uvedl, že ochrana profesní mlčenlivosti zakotvená v článku 7 Listiny je uznána v případě, že neexistuje žádná spojitost se soudním řízením. Tato ochrana však nezaručuje základní právo na přístup k advokátovi a na jeho právní poradenství bez jakékoli spojitosti se soudním řízením, ale jejím jediným účelem je s ohledem na právo na respektování soukromého života zachování důvěrnosti korespondence mezi advokátem a jeho klientem.

Ochrana zaručená článkem 7 a článkem 47 Listiny proto nemůže zakládat, ať už samostatně nebo společně, existenci základního práva každého na přístup k advokátovi a na jeho poradenství mimo rámec existujícího nebo pravděpodobného sporu. Základní právo na přístup k advokátovi a na jeho poradenství musí být tudíž uznáno pouze, pokud existuje spojitost se soudním řízením, ať již bylo zahájeno, nebo je možné mu předejít či jej předvídat na základě hmatatelných skutečností při posuzování právní situace klienta advokátem.

V projednávaném případě čl. 5n odst. 5 a 6 nařízení č. 833/2014 umožňuje advokátovi provést předběžné posouzení právní situace právnických osob, subjektů nebo orgánů usazených v Rusku, které s ním konzultují, s cílem určit, zda je poradenství, které se od něj požaduje, nezbytně nutné k zajištění přístupu zejména k soudnímu řízení, k předcházení takovému řízení či k jeho předvídání nebo k zajištění jeho řádného průběhu, pokud již bylo zahájeno.

Tribunál z toho vyvodil, že sporný zákaz neporušuje právo poradit se, být obhajován a být zastupován advokátem zaručené článkem 47 Listiny. A vzhledem k tomu, že článek 7 Listiny nezaručuje právo na přístup k advokátovi, ať již v rámci soudního řízení nebo v nesporných věcech, nemůže sporný zákaz představovat zásah do práva vyplývajícího z tohoto článku.

Ve druhé řadě, pokud jde o profesní mlčenlivost advokáta, Tribunál uvedl, že prozrazení ze strany advokáta, zejména jeho totožnosti nebo existence konzultace, kterou je pověřen, pokud je takové prozrazení vynucené a dojde k němu bez souhlasu klienta, představuje zásah do práva na respektování soukromého a rodinného života, obydli a komunikace tohoto klienta, jak je zaručeno článkem 7 Listiny.

⁵⁰⁰ Nařízení Rady (EU) 2022/2474 ze dne 16. prosince 2022, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. 2022, L 3221, s. 1), a nařízení Rady (EU) 2023/427 ze dne 25. února 2023, kterým se mění nařízení č. 833/2014 (Úř. věst. 2023, L 591, s. 6).

V projednávaném případě Tribunál konstatoval, že i když ustanovení o povolování umožňují příslušným orgánům zrušit sporný zákaz v určitých přesně vymezených situacích, ponechávají nicméně příslušným orgánům prostor pro uvážení, jak by měla být žádost o povolení formulována, předložena a zpracována. Ustanovení o povolování tedy například neupravují totožnost autora žádosti podané příslušným vnitrostátním orgánům. Stejně tak sporná ustanovení nenaznačují, že by byl advokát povinen sdílet s příslušnými orgány bez souhlasu svého klienta informace, na které se vztahuje profesní mlčenlivost zaručená článkem 7 Listiny. Pokud jde o informace potřebné k vyřízení žádosti o povolení, ustanovení o povolování se nezmiňují o informacích, které musí mít příslušný orgán k dispozici, aby mohl provést své posouzení.

Při stanovování pravidel pro provádění postupů pro udělení povolení však členské státy uplatňují unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny, a proto jsou povinny zajistit soulad s článkem 7 Listiny v souladu s podmínkami stanovenými v čl. 52 odst. 1 Listiny. Tribunál měl tedy za to, že ustanovení o povolování sama o sobě nezpůsobují zásah do práva zaručeného v článku 7 Listiny.

V každém případě, i kdyby v důsledku ustanovení o povolování došlo k zásahu do profesní mlčenlivosti advokáta zaručené článkem 7 Listiny, jsou podle Tribunálu omezení výkonu tohoto práva v souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny přípustná, jsou-li stanovena zákonem, respektují podstatu uvedeného práva a při dodržení zásady proporcionality jsou nezbytná a skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie.

V projednávané věci přitom Tribunál uvedl, že sporný zákaz je stanoven zákonem a respektuje podstatu práva na respektování komunikace mezi advokáty a jejich klienty, zakotveného v článku 7 Listiny. Tento zákaz navíc vhodně a důsledně naplňuje cíl dále zvýšit tlak na Ruskou federaci, aby ukončila svou útočnou válku vůči Ukrajině. Ustanovení o povolování tím, že umožňují zrušit sporný zákaz v přesně vymezených situacích, sama sledují tento cíl obecného zájmu v souladu s cíli vnější činnosti Unie uvedenými v článku 21 SEU, ve vztahu k nimž se jeví jako přiměřená. Tribunál v tomto ohledu zdůraznil, že ustanovení o povolování, která směřují ke zrušení sporného zákazu, se sama omezují na to, co je nezbytné k dosažení cílů sledovaných napadenými nařízeními.

A konečně, pokud jde o výtku vycházející z údajného zásahu do nezávislosti advokátů v důsledku sporného zákazu, Tribunál připomněl, že právo jednotlivce na zcela nezávislé právní poradenství od advokáta je vlastní právu na účinnou právní ochranu. Vzhledem k tomu, že sporný zákaz nezasahuje do práva na účinnou právní ochranu zaručeného článkem 47 Listiny, Tribunál konstatoval, že se neprokázalo, že by sporný zákaz mohl vést k zásahu do nezávislosti advokátů.

V tomto ohledu přestože neexistuje norma primárního práva, která by zakotvovala a vymezovala nezávislost advokátů, Soudní dvůr uznal význam této nezávislosti pro účely zaručení práva jednotlivců na účinnou právní ochranu v kontextu, který zahrnuje spojitost se soudním řízením. I když z ustanovení etického kodexu evropských advokátů vyplývá, že nezávislost se může vztahovat i na činnosti právního poradenství, které nemají žádnou spojitost se soudním řízením, tato ustanovení však nejsou pravidly unijního práva, a nemohou tedy představovat právní základ pro uznání nezávislosti advokátů na úrovni Unie.

I za předpokladu, že by nezávislost advokátů musela být ze stejného důvodu jako ochrana profesní mlčenlivosti vyplývající z článku 7 Listiny uznána i mimo rámec sporů a že by byl shledán zásah do této nezávislosti, taková nezávislost podle Tribunálu neznamená, že povolání advokáta nemůže podléhat omezením. Tato nezávislost totiž může být předmětem omezení odůvodněných cíli obecného zájmu, které Unie sleduje, za podmínky, že taková omezení nepředstavují s ohledem na sledovaný cíl nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty nezávislosti advokátů.

V projednávaném případě měl přitom Tribunál za to, že i za předpokladu, že by došlo k zásahu do nezávislosti advokátů, by byl tento zásah odůvodněný a přiměřený. Jak Tribunál uvedl, sporný zákaz, jak jej vymezují zejména ustanovení o povolování, sleduje cíle obecného zájmu. Kromě toho, i když ustanovení o povolování přiznávají příslušným orgánům možnost zrušit sporný zákaz ve vztahu

k určitým právním poradenským službám, tato ustanovení neumožňují příslušným orgánům ovlivňovat samotný obsah poradenství, které může být případně poskytnuto advokátem ruské vlády nebo dotčenému subjektu usazenému v Rusku. Totéž platí i pro samotný sporný zákaz. Sporný zákaz, a zejména ustanovení o povolování, tedy nepředstavují nepřiměřený a neúnosný zásah do samotné podstaty nezávislosti advokátů.

VI. Digitální služby

Rozsudek ze dne 17. července 2024, Bytedance v. Komise (T-1077/23, [EU:T:2024:478](#))

„Digitální služby – Nařízení (EU) 2022/1925 – Označení za strážce přístupu – Služba on-line sociálních sítí – Článek 3 odst. 1, 2 a 5 nařízení 2022/1925 – Požadavky – Domněnky – Vyvrácení domněnek – Právo na obhajobu – Rovné zacházení“

Tribunál, který poprvé vyložil nařízení o digitálních trzích⁵⁰¹ (dále jen „DMA“), zamítl žalobu na neplatnost podanou společností Bytedance Ltd proti rozhodnutí Evropské komise⁵⁰², jímž byl tento podnik, včetně společností, které přímo či nepřímo ovládá (dále společně jen „ByteDance“), označen za strážce přístupu ve smyslu uvedeného nařízení.

Normotvůrce Evropské unie rozhodl o přijetí DMA, protože některé digitální služby označované jako „hlavní služby platformy“ (dále jen „HSP“) často vykazují vlastnosti, které mohou ve spojení s nekalými praktikami podniků poskytujících HSP mít za následek podstatné narušení otevřenosti hospodářské soutěže u HSP, jakož i dopad na poctivost obchodního vztahu mezi podniky poskytujícími takové služby a jejich podnikatelskými a koncovými uživateli.

Nařízení má tedy za cíl přispět k řádnému fungování vnitřního trhu stanovením pravidel pro zajištění toho, aby trhy v digitálním odvětví obecně, a zejména pro podnikatelské a koncové uživatele HSP poskytovaných podniky označenými za strážce přístupu, byly otevřené hospodářské soutěži a spravedlivé. Za tímto účelem DMA stanoví cílený soubor povinností, které musí podniky, jež byly označeny za strážce přístupu, dodržovat ve vztahu ke každé z HSP uvedené v rozhodnutí o označení.

Podle čl. 3 odst. 1 DMA Komise označí podnik za strážce přístupu, pokud splňuje tyto tři kumulativní požadavky:

- a) má významný dopad na vnitřní trh;
- b) poskytuje HSP, která je klíčovou branou pro podnikatelské uživatele k oslovení koncových uživatelů (dále jen „klíčová brána“) a
- c) má ve své činnosti zavedené a trvalé postavení nebo lze předpokládat, že takové postavení v blízké budoucnosti získá.

Podle čl. 3 odst. 2 DMA se má za to, že podnik splňuje příslušné požadavky, pokud dosahuje určitých kvantitativních prahových hodnot, které vycházejí zejména z obrátu realizovaného dotčeným podnikem v Unii nebo z jeho celosvětové tržní hodnoty, z počtu koncových uživatelů a podnikatelských uživatelů využívajících příslušnou HSP, usazených nebo nacházejících se v Unii, a z počtu let, během nichž bylo dosaženo posledně uvedené prahové hodnoty týkající se počtu uživatelů.

Podle čl. 3 odst. 5 prvního pododstavce DMA může dotčený podnik spolu se svým oznámením podle čl. 3 odst. 3 prvního pododstavce DMA předložit dostatečně podložené argumenty, aby prokázal, že výjimečně z důvodu okolností, za nichž příslušná HSP působí, nesplňuje požadavky stanovené v odstavci 1 uvedeného článku. Pokud podnik předloží takové dostatečně podložené argumenty,

⁵⁰¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví a o změně směrnic (EU) 2019/1937 a (EU) 2020/1828 (nařízení o digitálních trzích) (Úř. věst. 2022, L 265, s. 1).

⁵⁰² Rozhodnutí Komise C(2023) 6102 final ze dne 5. září 2023, kterým byla společnost ByteDance označena za strážce přístupu podle článku 3 DMA.

kterými jsou zjevně zpochybněny domněnky podle čl. 3 odst. 2 DMA, může Komise zahájit šetření trhu podle čl. 17 odst. 3 DMA.

Společnost Bytedance Ltd, založena v Číně v roce 2012 a zapsána podle práva Kajmanských ostrovů, provozuje se společnostmi, které přímo či nepřímo ovládá, mimo jiné digitální platformu TikTok. Tato digitální platforma, která byla ve své stávající verzi spuštěna v Unii v srpnu 2018, umožňuje svým uživatelům vyhledávat, prohlížet a vysílat videonahrávky a také navzájem reagovat, komunikovat a sdílet obsah s jinými uživateli.

Na základě oznámení předloženého společností ByteDance podle čl. 3 odst. 3 prvního pododstavce DMA Komise zaprvé konstatovala, že TikTok je službou on-line sociálních sítí ve smyslu DMA, a tudíž HSP. Zadruhé Komise shledala, že společnost ByteDance splnila prahové hodnoty stanovené v čl. 3 odst. 2 DMA ve vztahu ke službě TikTok, což vedlo k předpokladu, že požadavky čl. 3 odst. 1 DMA týkající se označení za strážce přístupu byly splněny. Zatřetí se Komise domnívala, že argumenty předložené společností ByteDance k vyvrácení domněnek stanovených v čl. 3 odst. 2 DMA nebyly dostatečně podložené, aby je zjevně zpochybnily. Komise tak označila společnost ByteDance za strážce přístupu, aniž zahájila šetření trhu, a považovala službu on-line sociální sítě TikTok za klíčovou bránu ve smyslu DMA⁵⁰³.

Společnost Bytedance podala u Tribunálu žalobu na neplatnost tohoto rozhodnutí. Na návrh společnosti ByteDance rozhodl Tribunál o projednání žaloby ve zrychleném řízení.

Závěry Tribunálu

Na podporu žaloby vznesla žalobkyně tři žalobní důvody, z nichž první vychází z porušení čl. 3 odst. 1 a 5 DMA, druhý z porušení práva na obhajobu a třetí z porušení zásady rovného zacházení.

1) K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení čl. 3 odst. 1 a 5 DMA

Úvodem Tribunál konstatoval, že žalobkyně nezpochybnila skutečnost, že TikTok představuje službu on-line sociální sítě ve smyslu DMA. Nezpochybnila ani to, že byly splněny prahové hodnoty stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. a) až c) DMA, a proto byla společnost ByteDance považována za subjekt splňující příslušné požadavky čl. 3 odst. 1 DMA pro účely svého označení za strážce přístupu.

Žalobkyně se naproti tomu domnívá, že se Komise dopustila pochybení, když měla za to, že argumenty, které předložila v souladu s čl. 3 odst. 5 prvním pododstavcem DMA, nebyly dostatečně podložené, aby zjevně zpochybnily domněnky podle čl. 3 odst. 2 DMA, pokud jde o službu TikTok.

a) K právnímu kritériu, které Komise použila při zkoumání argumentů předložených k vyvrácení domněnek stanovených v čl. 3 odst. 2 DMA

Tribunál nejprve odmítl výtky, podle kterých Komise použila nesprávný právní standard při posuzování argumentů a důkazů předložených žalobkyní k vyvrácení domněnek stanovených v čl. 3 odst. 2 DMA.

V této souvislosti Tribunál na jednu stranu uvedl, že čl. 3 odst. 5 DMA sice umožňuje dotčenému podniku předložit argumenty a důkazy, ať již vyjádřené v číselných hodnotách, či nikoli, za účelem vyvrácení domněnek stanovených v čl. 3 odst. 2 DMA, tyto argumenty a důkazy však musí přímo souviset s jednou nebo více z těchto domněnek, které mají podobu kvantitativních prahových hodnot. V projednávané věci Komise mohla odmítnout některé argumenty žalobkyně spočívající zejména v obecných tvrzeních týkajících se cílů sledovaných DMA, jakož i účelu čl. 3 odst. 5 DMA a užitečného účinku tohoto ustanovení, neboť nesměřovaly ke konkrétnímu vyvrácení jedné ze tří domněnek stanovených v čl. 3 odst. 2 DMA, a tudíž s nimi přímo nesouvisely.

⁵⁰³ Rozhodnutí ze dne 5. září 2023. Viz poznámka pod čarou 2.

Na druhou stranu Tribunál uvedl, že důkazní úroveň potřebná ke zpochybnění uvedených domněnek vychází přímo z čl. 3 odst. 5 DMA, který požaduje, aby dotčený podnik, který nese důkazní břemeno, předložil dostatečně podložené argumenty, jimiž jsou uvedené domněnky zjevně zpochybněny. Z toho vyplývá, že argumenty předložené tímto podnikem musí být schopny s vysokou mírou věrohodnosti prokázat, že domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 DMA jsou zpochybněny. Tribunál dodal, že v projednávané věci Komise prohlásila, že použila úroveň důkazu stanovenou v čl. 3 odst. 5 DMA, a žádné skutečnosti v analýze Komise nenaznačují, že by důkazní úroveň, kterou skutečně uplatnila, byla vyšší než úroveň stanovená v tomto ustanovení.

b) K domněnce, že společnost ByteDance má významný dopad na vnitřní trh

S ohledem na tato upřesnění Tribunál následně zkoumal výtky žalobkyně, podle kterých Komise porušila čl. 3 odst. 1 písm. a) a odst. 5 DMA tím, že odmítla její argumenty, které měly prokázat, že společnost ByteDance nemá významný dopad na vnitřní trh. Žalobkyně v podstatě tvrdila, že dopad společnosti ByteDance na vnitřní trh nebyl významný, což dokazuje zejména skutečnost, že obrat společnosti ByteDance v Unii byl nízký a její celosvětová tržní hodnota byla dána zejména jejími aktivitami v Číně, takže nebyla reprezentativní pro její dopad na vnitřní trh.

V této souvislosti Komise zejména odmítla jako irelevantní argument vycházející ze skutečnosti, že příjmy společnosti ByteDance v Unii byly nižší než prahová hodnota obratu dosaženého v Unii stanovená v čl. 3 odst. 2 písm. a) DMA.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že čl. 3 odst. 2 písm. a) DMA vede k předpokladu, že podnik má významný dopad na vnitřní trh ve smyslu odst. 1 písm. a) téhož článku, pokud podnik poskytuje dotčenou HSP alespoň ve třech členských státech a jeho roční obrat dosažený v Unii je buď vyšší nebo roven 7,5 miliardy eur v každém z posledních tří účetních období, anebo jeho průměrná tržní kapitalizace či rovnocenná reálná tržní hodnota dosáhly v posledním účetním období nejméně 75 miliard eur.

Tribunál rovněž poznamenal, že nebylo zpochybněno, že společnost ByteDance nedosáhla prahové hodnoty obratu realizovaného v Unii. Naproti tomu bylo nesporné, že společnost ByteDance dosáhla alternativní prahové hodnoty pro celosvětovou tržní hodnotu, a proto byla považována za společnost s významným dopadem na vnitřní trh.

Co se týče vztahu mezi oběma výše uvedenými prahovými hodnotami, Tribunál upřesnil, že odrážejí podobné, ale odlišné domněnky. Zatímco vysoký obrat realizovaný v Unii spíše ukazuje, že dotčený podnik již má schopnost zpeněžovat své uživatele na vnitřním trhu, vysoká tržní kapitalizace nebo celosvětová reálná tržní hodnota spíše naznačuje, že uvedený podnik má potenciál zpeněžovat své uživatele na vnitřním trhu v blízké budoucnosti. Kromě toho byl obrat dosažený dotčeným podnikem v Unii výslovně stanoven unijním normotvůrcem jako ukazatel jeho dopadu na vnitřní trh.

Nelze tedy vyloučit, že dotčený podnik může prokázat na základě řady dostatečně podložených argumentů, včetně svého nízkého obratu realizovaného v Unii, že navzdory velmi významné celosvětové tržní hodnotě, je na vnitřním trhu přítomen pouze v omezené míře, takže tato tržní hodnota neodráží potenciál zpeněžit své uživatele v Unii v blízké budoucnosti, a že tudíž nemá významný dopad na vnitřní trh ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) DMA.

S ohledem na výše uvedené Tribunál konstatoval, že se Komise dopustila pochybení, když, pokud jde o zpochybnění domněnky týkající se významného dopadu společnosti ByteDance na vnitřní trh, odmítla jako irelevantní argument žalobkyně týkající se nízkého obratu společnosti ByteDance dosaženého v Unii.

I přesto však v souladu s judikaturou vede toto pochybení ke zrušení napadeného rozhodnutí pouze tehdy, pokud mohlo mít za konkrétních okolností projednávané věci rozhodující vliv na odmítnutí

Komisi argumentů předložených žalobkyní k vyvrácení domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. a) DMA.

Tak tomu však není, jelikož všechny ostatní skutečnosti, které Komise vzala v úvahu, když dospěla k závěru, že společnost ByteDance má významný potenciál zpeněžovat své uživatele v Unii v blízké budoucnosti, zůstávají v platnosti. Na podporu tohoto závěru proto Komise rovněž připomněla, že obrat společnosti ByteDance v Unii, i když nedosahoval prahové hodnoty stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. a) DMA, se i tak neustále zvyšoval, že reálná tržní hodnota společnosti ByteDance značně přesáhla prahovou hodnotu 75 miliard eur a počet koncových uživatelů a podnikatelských uživatelů v Unii za poslední tři účetní období neustále rostl, čímž dalece přesáhl prahové hodnoty uvedené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA.

c) K domněnce, že služba TikTok je klíčovou branou

Tribunál mimo jiné odmítl výtky žalobkyně, podle kterých Komise porušila čl. 3 odst. 1 písm. b) a odst. 5 DMA tím, že na základě domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA kvalifikovala TikTok jako klíčovou bránu, navzdory argumentům o opaku předloženým žalobkyní.

V souladu s čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA se má za to, že podnik poskytuje HSP, která je klíčovou branou, pokud poskytuje HSP, jež měla v uplynulém účetním období nejméně 45 milionů aktivních koncových uživatelů usazených nebo nacházejících se v Unii a ročně nejméně 10 000 aktivních podnikatelských uživatelů usazených v Unii.

i) K údajné neexistenci ekosystému a silných síťových účinků

Za účelem zpochybnění kvalifikace služby TikTok jako klíčové brány na základě domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA žalobkyně zaprvé tvrdila, že na rozdíl od jiných podniků působících v digitálním odvětví nemá společnost ByteDance ekosystém a nevyužívá silných síťových účinků.

Tribunál nejprve upřesnil, že ekosystém digitálních platform může sestávat z jedné nebo více HSP a jiných služeb, které jsou s HSP propojeny, například prostřednictvím technologických vazeb či interoperability, což může prohloubit překážky pro vstup konkurentů těchto podniků na trh a zvýšit náklady na změnu dodavatele pro koncové uživatele, a ztížit tak těmto podnikům hospodářskou soutěž nebo zpochybnění stávajících nebo nových subjektů na trhu.

Následně Tribunál konstatoval, že žalobkyně neprokázala své tvrzení, že společnost ByteDance neměla ekosystém, jehož součástí byla platforma TikTok.

Konečně podle Tribunálu zůstává platný závěr Komise ohledně kvalifikace platformy TikTok jako klíčové brány i za předpokladu, že by společnost ByteDance neměla ekosystém, jelikož z napadeného rozhodnutí vyplývá, že od uvedení jeho aktuální verze v Unii v roce 2018 dokázala platforma TikTok v krátké době přilákat velmi velký počet koncových uživatelů, jakož i podnikatelských uživatelů, který tak výrazně překročil prahové hodnoty stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA a dosáhl poloviny velikosti Facebooku či Instagramu.

Mimo jiné na rozdíl od toho, co tvrdí žalobkyně, z žádného ustanovení DMA nevyplývá, že by HSP mohla mít silné síťové účinky pouze za existence ekosystému. Stejně tak žalobkyně nepředložila žádný samostatný argument, který by mohl nasvědčovat tomu, že TikTok nemá silné síťové účinky.

ii) K existenci multi-homingu a údajné neexistenci účinku uzavření

Zadruhé Tribunál potvrdil závěr Komise, že skutečnost, že koncoví a podnikatelští uživatelé služby TikTok a dalších on-line sociálních sítí využívají do určité míry *multi-homing*⁵⁰⁴, nepostačuje ke zjevnému zpochybnění domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že ačkoli existence či neexistence *multi-homingu* a účinku uzavření může být podle okolností relevantním faktorem při posuzování, zda je možné zjevně zpochybnit tuto domněnku, je třeba zohlednit specifické a konkrétní charakteristiky tohoto *multi-homingu* a účinku uzavření, tak jak se projevují za okolností, za nichž působí dotčená HSP.

Vzhledem k tomu, že rozšířenost *multi-homingu* mezi uživateli on-line sociálních sítí dokresluje údaje, které předložila sama žalobkyně, dospěl Tribunál k závěru, že vzhledem k charakteristikám dotčených HSP pouhá existence *multi-homingu*, a to ani ve značném rozsahu, sama o sobě nestačí ke zjevnému zpochybnění domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA.

Navíc argumenty a důkazy předložené žalobkyní, která nesla v průběhu správního řízení důkazní břemeno, se týkaly pouze existence *multi-homingu* obecně, a nikoli intenzity využívání různých platforem on-line sociálních sítí, přičemž bylo upřesněno, že TikTok dosahuje vyšší míry připojení než ostatní sociální sítě, jelikož její koncoví uživatelé, zejména mladí lidé, tráví na platformě TikTok více času než na ostatních sociálních sítích.

Pokud jde o argumenty žalobkyně vycházející ze skutečnosti, že přibližně 82 % a 77 % koncových uživatelů služby TikTok využívá rovněž služeb Instagram a Facebook, zatímco pouze 38 % a 48 % koncových uživatelů služeb Facebook a Instagram, v uvedeném pořadí, využívá rovněž TikTok, konstatoval Tribunál, že žalobkyně každopádně neprokázala, že asymetrická povaha *multi-homingu*, který praktikují uživatelé služby TikTok na jedné straně, a uživatelé služeb Facebook a Instagram na straně druhé, nebyla způsobena hospodářskou a historickou situací, v níž on-line sociální sítě v Unii působí, ale neexistencí síťových účinků a účinku uzavření na platformě TikTok.

iii) K menšímu rozsahu platformy TikTok v porovnání s ostatními platformami a velkému počtu konkurentů

Zatřetí měl Tribunál za to, že Komise správně usoudila, že argumenty předložené žalobkyní, týkající se malého rozsahu platformy TikTok ve srovnání s rozsahem některých jiných služeb sociálních sítí on-line, a existence velkého počtu konkurentů nebyly dostatečně podloženy, aby zjevně zpochybnily domněnku stanovenou v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA.

Mezi faktory, které Komise mohla zohlednit při posuzování argumentů směřujících k vyvrácení domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA patří dle bodu 23 odůvodnění DMA „význam [HSP] [dotčeného podniku] s přihlédnutím k celkovému rozsahu činností příslušné [HSP]“. Tento bod odůvodnění DMA však neupřesňuje parametry, na jejichž základě by se měl měřit význam a rozsah dotčené HSP.

V této souvislosti žalobkyně tvrdila, že TikTok nepředstavuje klíčovou bránu ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. b) DMA z toho důvodu, že TikTok je menší než jiné zavedené platformy, jako jsou Facebook a Instagram, zejména pokud jde o počet koncových uživatelů.

Protože však žalobkyně za účelem prokázání údajného malého rozsahu platformy TikTok předložila tvrzení a údaje, které nepředložila v průběhu správního řízení, prohlásil je Tribunál za nepřipustné.

⁵⁰⁴ V kontextu digitálních služeb obecně a on-line platform konkrétně pojem „multi-homing“ popisuje situaci, kdy uživatelé využívají souběžně několik konkurenčních digitálních služeb, v projednávané věci služeb on-line sociálních sítí.

Tyto nové argumenty rovněž odmítl jako neopodstatněné a v tomto ohledu zejména potvrdil, že velikost platformy TikTok vyjádřenou počtem koncových uživatelů nelze zkoumat staticky, ale je třeba zohlednit rychlý a výrazný růst počtu koncových uživatelů v Unii, který během několika let dosáhl přibližně poloviny velikosti platformy Facebook či Instagram.

iv) K příjmům z reklamy a úrovni interakce podnikatelských uživatelů registrovaných na platformě TikTok

Naopak co se týče argumentů žalobkyně založených na skutečnosti, že příjmy z reklamy společnosti ByteDance, její průměrný příjem na uživatele nebo také úroveň interakce inzerentů a podnikatelských uživatelů registrovaných na platformě TikTok jsou nízké a nižší než příjmy některých jiných platform, Tribunál začtvrté konstatoval, že se Komise dopustila pochybení, když tyto argumenty odmítla jako irelevantní pro účely vyvrácení domněnky stanovené v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA.

V tomto ohledu Tribunál na jednu stranu zdůraznil, že i když Komise kvalifikovala TikTok jako službu on-line sociálních sítí, a nikoli jako on-line reklamní službu ve smyslu DMA, nic to nemění na tom, že TikTok je jedinou platformou, na níž uživatelé komunikují zejména prostřednictvím sdílení a sledování videonahrávek, zatímco inzerenti platí za zveřejnění reklamy, již jsou zpravidla prokládány videonahrávky sledované těmito uživateli.

Na druhou stranu nelze popřít, že příjmy z reklamy nebo průměrný příjem na uživatele generované platformou TikTok mohou v zásadě představovat jeden z ukazatelů významu této platformy pro podnikatelské uživatele, kteří ji využívají k oslovení koncových uživatelů, neboť reklama je jedním z prostředků, které tito podnikatelští uživatelé běžně používají k oslovení svých zákazníků.

Vzhledem k tomu, že Komise v každém případě rovněž prokázala, že argumenty a důkazy žalobkyně týkající se on-line reklamy nebyly dostatečně podložené, aby zjevně zpochybnilly domněnku stanovenou v čl. 3 odst. 2 písm. b) DMA, Tribunál konstatoval, že pochybení, kterého se Komise dopustila, nemá vliv na legalitu napadeného rozhodnutí. V tomto ohledu Tribunál uvedl, že Komise správně shledala, že argumenty a důkazy předložené žalobkyní nebyly dostatečně reprezentativní pro všechny podnikatelské uživatele platformy TikTok.

d) K domněnce, že společnost ByteDance má zavedené a trvalé postavení

Tribunál konečně odmítl výtky žalobkyně, podle kterých Komise porušila čl. 3 odst. 1 písm. c) a odst. 5 DMA, když odmítla její argumenty směřující ke zpochybnění závěru, že s ohledem na domněnku stanovenou v čl. 3 odst. 2 písm. c) DMA má TikTok ve své činnosti zavedené a trvalé postavení. Žalobkyně v podstatě tvrdila, že je novým účastníkem na trhu a její postavení bylo úspěšně zpochybněno takovými konkurenty, jako jsou Meta a Alphabet, kteří spustili nové služby, jako Reels a Shorts, které napodobením hlavních rysů platformy TikTok rychle rostly.

Tribunál poznamenal, že zavedené a trvalé postavení podniku v činnosti nevylučuje existenci určitého stupně otevřenosti hospodářské soutěži, a uvedl, jednak že pojem „zavedené a trvalé postavení“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. c) DMA má za cíl zachytit nízkou otevřenost postavení daného podniku hospodářské soutěži a také časovou stabilitu tohoto postavení a jednak že se tento pojem nemusí nutně překrývat s pojmem „dominantní postavení“ ve smyslu článku 102 SFEU.

V odpovědi na argumenty žalobkyně vycházející ze skutečnosti, že jiní strážci přístupu ve stejné kategorii HSP, konkrétně Meta a Alphabet, konkurovali postavení společnosti ByteDance, Tribunál mimo jiné konstatoval, že účelem DMA je zajistit otevřenost postavení strážců přístupu hospodářské soutěži nejen vůči jiným strážcům přístupu, ale také, což je ještě důležitější, vůči jiným provozovatelům, kteří nejsou strážci přístupu pro danou HSP. Z toho vyplývá, že pouhé odkazy na činnost společností Meta a Alphabet neumožňují dospět k závěru, že postavení společnosti ByteDance není zavedené a trvalé ve smyslu DMA.

Nic však nebrání tomu, aby se takový podnik, jako je společnost ByteDance, který byl v roce 2018 novým účastníkem na vnitřním trhu, jehož cílem bylo konkurovat postavení strážců přístupu, mohl v průběhu několika let sám takovým strážcem přístupu stát.

2. K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení práva na obhajobu

Na podporu žaloby se žalobkyně dovolává rovněž porušení článku 41 Listiny základních práv Evropské unie ze strany Komise, neboť se v napadeném rozhodnutí opírala o skutkové a právní okolnosti, ke kterým žalobkyni nebyla dána možnost se v průběhu správního řízení vyjádřit.

V této souvislosti Tribunál připomněl, že článek 41 Listiny základních práv zaručuje každé osobě možnost účelným a účinným způsobem vyjádřit své stanovisko v průběhu řízení vedeného správou před přijetím každého rozhodnutí, které by se mohlo nepříznivě dotknout jejích zájmů.

Vzhledem k těmto upřesněním Tribunál konstatoval, že navzdory četným výměnám, ke kterým došlo mezi žalobkyní a Komisí před přijetím napadeného rozhodnutí, nebyla žalobkyni v průběhu správního řízení dána příležitost předložit své připomínky k některým skutečnostem, které vůči ní Komise uplatnila.

Podle ustálené judikatury však porušení práva být vyslechnut automaticky neznamená zrušení napadeného aktu. Je totiž ještě třeba, aby žalobkyně prokázala, že není zcela vyloučeno, že by rozhodnutí Komise bylo odlišné při neexistenci dotčeného procesního pochybení, jelikož tato strana by si mohla lépe zajistit obhajobu, kdyby k tomuto pochybení nedošlo. Vzhledem k tomu, že v projednávané věci takový důkaz předložen nebyl, Tribunál žalobní důvod vycházející z porušení práva žalobkyně na obhajobu zamítl.

3. K žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady rovného zacházení

Podle žalobkyně Komise rovněž porušila zásadu rovného zacházení, když v napadeném rozhodnutí odmítla některé její argumenty, zatímco v jiných rozhodnutích argumenty tohoto druhu přijala.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že je Komise povinna provést individuální analýzu okolností každého případu, aniž je vázána předchozími rozhodnutími týkajícími se jiných hospodářských subjektů nebo jiných HSP, a že zásada rovného zacházení v každém případě vyžaduje, aby se srovnatelnými situacemi nebylo zacházeno odlišně a s odlišnými situacemi stejně, není-li takové zacházení objektivně odůvodněno.

Jelikož se body odůvodnění rozhodnutí Komise, na které se žalobkyně odvolává ve své žalobě, týkaly jiných kategorií HSP, a nikoli služeb on-line sociálních sítí, a žalobkyně nevysvětlila, proč by okolnosti, za kterých tyto jiné kategorie HSP působí, měly být srovnatelné s okolnostmi, za kterých působí služba on-line sociální sítě, jako je TikTok, Tribunál z důvodu neopodstatněnosti zamítl žalobní důvod vycházející z porušení zásady rovného zacházení.

S ohledem na výše uvedené Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

VII. Hospodářská, sociální a územní soudržnost

Rozsudek ze dne 7. února 2024, Rakousko v. Komise (T-501/22, [EU:T:2024:71](#))

„EZZF a EZFRV – Výdaje vyloučené z financování – Výdaje vynaložené Rakouskem – Redukční koeficient – Článek 24 odst. 6 nařízení (EU) č. 1307/2013 – Článek 30 odst. 7 písm. b) nařízení č. 1307/2013 – Článek 52 odst. 4 písm. a) nařízení (EU) č. 1306/2013 – Povinnost uvést odůvodnění“

Tribunál, ke kterému Rakouská republika podala žalobu na neplatnost, částečně zrušil rozhodnutí Evropské komise 2022/908⁵⁰⁵ v rozsahu, v němž vyloučilo z financování Evropskou unií výdaje, které byly vynaloženy tímto členským státem v rámci Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) před 27. listopadem 2016. V této souvislosti se Tribunál poprvé vyjadřuje k výkladu čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013⁵⁰⁶ a k pojmu „zvláštní nevýhody“ ve smyslu čl. 30 odst. 7 písm. b) téhož nařízení.

V rámci režimu základní platby se Rakouská republika rozhodla použít redukční koeficient na pozemky kvalifikované podle rakouského práva jako „pastviny“ a „alpské pastviny“. V roce 2016 vůči ní zahájila Komise šetření, jehož cílem bylo ověřit, zda v letech 2015 a 2016 byly řízení a kontrola režimů podpor na plochu vyplácených zemědělcům v rámci EZZF prováděny v souladu s unijními právními předpisy. Vzhledem k tomu, že Komise měla po skončení tohoto šetření za to, že rakouské orgány nesprávně použily čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013, pokud jde o „pastviny“, uložila Rakouské republice finanční opravu⁵⁰⁷. V důsledku toho Rakouská republika přiznala dotčeným zemědělcům jako nápravné opatření dodatečné platební nároky pro každý způsobilý hektar „pastvin“ z vnitrostátní rezervy, kterou mají členské státy zřídit podle téhož nařízení⁵⁰⁸, a to s účinkem od roku 2017.

V roce 2018 zahájila Komise nové šetření proti Rakouské republice. Z její souhrnné zprávy vyplývá, že rakouské orgány neuplatnily správně čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013, pokud jde o „alpské pastviny“, což vedlo k neodůvodněnému rozdílnému zacházení, neboť redukční koeficient nebyl použit ve stejné oblasti na všechny pozemky, na které působí stejné klimatické podmínky. V této zprávě je dále uvedeno, že Rakouská republika použila vnitrostátní rezervu k financování nápravného opatření týkajícího se „pastvin“ protiprávně. Napadeným rozhodnutím tedy Komise z důvodu dvou porušení vytýkaných Rakouské republice vyloučila z financování Unii výdaje vykázané tímto členským státem v rámci EZZF ve výši 68 146 449,98 eura.

Závěry Tribunálu

Zprvce Tribunál zamítl žalobní důvod vycházející z porušení čl. 52 odst. 1 nařízení č. 1306/2013⁵⁰⁹ v důsledku finanční opravy založené na nesprávném výkladu čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013.

⁵⁰⁵ Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2022/908 ze dne 8. června 2022, kterým se z financování Evropskou unií vylučují některé výdaje vynaložené členskými státy v rámci Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. 2022, L 157, s. 15).

⁵⁰⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 608).

⁵⁰⁷ Prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2019/265 ze dne 12. února 2019, kterým se z financování Evropskou unií vylučují některé výdaje vynaložené členskými státy v rámci Evropského zemědělského záručního fondu (EZZF) a v rámci Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) (Úř. věst. 2019, L 44, s. 14).

⁵⁰⁸ Článek 30 odst. 1 nařízení (EU) č. 1307/2013.

⁵⁰⁹ Nařízení (EU) č. 1306/2013 ze dne 17. prosince 2013 o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 352/78, (ES) č. 165/94, (ES) č. 2799/98, (ES) č. 814/2000, (ES) č. 1200/2005 a (ES) č. 485/2008 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 549).

V tomto ohledu skutečnost, že redukční koeficient byl použit na „alpské pastviny“, a nikoli na sousední pozemky, nutně neznamená, že ustanovení čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013 bylo uplatněno nesprávně. Toto ustanovení totiž neobsahuje žádné upřesnění ohledně rozsahu oblastí, s ohledem na které je třeba posoudit, zda je splněno kritérium nepříznivých klimatických podmínek. Přístup rakouských orgánů spočívající v použití redukčního koeficientu pouze na pozemky klasifikované jako „alpské pastviny“, aniž je v projednávaném případě prokázáno, že příslušné orgány konkrétně a systematicky uplatňovaly takovou klasifikaci na základě existence zvláštních klimatických podmínek vlastních těmto pozemkům, však neumožňuje zaručit, že tento koeficient bude použit na všechny pozemky nacházející se v oblastech vyznačujících se nepříznivými klimatickými podmínkami, ani zajistit, aby tento koeficient byl použit pouze na pozemky, které toto kritérium skutečně splňují.

Zadruhé Tribunál rozhodl, že Komise měla právem za to, že přiznání dodatečných platebních nároků zemědělcům využívajícím „pastviny“ za účelem nápravy nesprávného použití redukčního koeficientu nemůže být financováno z vnitrostátní rezervy na základě čl. 30 odst. 7 písm. b) nařízení č. 1307/2013.

Tribunál dospěl k tomuto závěru poté, co vyložil čl. 30 odst. 7 písm. b) nařízení č. 1307/2013, kterého se Rakouská republika dovolávala jakožto právního základu pro použití své vnitrostátní rezervy, s přihlédnutím k jeho znění, kontextu a cílům sledovaným právní úpravou, jejíž je toto ustanovení součástí.

Pokud jde o znění tohoto ustanovení, Tribunál konstatuje, že přídavné jméno „zvláštní“ hovoří ve prospěch výkladu, podle kterého se dotčené nevýhody týkají určitých kategorií zemědělců, které se od ostatních odlišují zvláštnostmi, jež jsou vlastní jejich situaci. Skutečnost, že zemědělci nesou následky pochybení, kterého se dopustil členský stát při uplatňování unijního práva, podle všeho není dostatečná k tomu, aby bylo možné mít za to, že tito zemědělci spadají do zvláštní kategorie, a že nevýhoda, již jsou kvůli tomuto pochybení stíženi, musí být z tohoto důvodu pro ně považována zvláštní. Tento výklad je podpořen kontextem dotčeného ustanovení, a zejména čl. 31 odst. 2 nařízení č. 639/2014⁵¹⁰.

Pokud jde o cíle sledované dotčenou právní úpravou, cílem využívání rezervy je umožnit členským státům poskytovat podporu zemědělcům, kteří se nacházejí ve zvláštních situacích, přednostně mladým zemědělcům a těm, kteří zahajují zemědělskou činnost.

V projednávané věci přitom nevýhoda, již byli stíženi zemědělci využívající „pastviny“ nevznikla kvůli situaci, jež by jim byla vlastní, ani nesouvisela s jejich specifickým postavením, ale vyplývala ze skutečnosti, že rakouské orgány uvedeným zemědělcům tím, že nesprávně uplatnily čl. 24 odst. 6 nařízení č. 1307/2013, odepřely platební nároky, které jim měly být přiznány od samého počátku.

Okolnost, které se dovolává Rakouská republika, a sice že nesprávné použití unijního práva se dotklo pouze držitelů „pastvin“, což je ostatně sporné, neboť dotčená nesrovnalost měla důsledky pro hodnotu platebních nároků všech rakouských zemědělců, tedy nemůže vést k závěru, že se držitelé „pastvin“ nacházeli v situaci, která představuje zvláštní nevýhodu, jež by umožňovala Rakouské republice, aby jim přiznala dodatečné platební nároky z vnitrostátní rezervy na základě čl. 30 odst. 7 písm. b) nařízení č. 1307/2013.

Tribunál v závěru vyhověl třetímu žalobnímu důvodu, vycházejícímu z porušení čl. 52 odst. 4 písm. a) nařízení č. 1306/2013.

⁵¹⁰ Nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014 ze dne 11. března 2014, kterým se doplňuje nařízení č. 1307/2013 a kterým se mění příloha X uvedeného nařízení (Úř. věst. 2014, L 181, s. 1).

V tomto ohledu sdělení uvedené v čl. 34 odst. 2 prvním pododstavci prováděcího nařízení č. 908/2014⁵¹¹ zakládalo počátek běhu 24měsíční lhůty uvedené v čl. 52 odst. 4 písm. a) nařízení č. 1306/2013, jelikož dostatečně přesně identifikuje předmět šetření vedeného Komisí a nedostatky, které Komise zjistila během šetření. Omezení období, během něhož může Komise vyloučit některé výdaje z financování Unii, má za cíl chránit členské státy před stavem chybějící právní jistoty, který by nastal, kdyby Komise mohla zpochybnit výdaje uskutečněné několik let před přijetím rozhodnutí potvrzujícím soulad.

Vzhledem k tomu, že sdělení ze dne 27. listopadu 2018 poprvé dostatečně přesně identifikovalo nedostatek konstatovaný Komisí, pokud jde o nesprávné použití redukčního koeficientu na „alpské pastviny“, zakládalo uvedené sdělení v projednávané věci počátek běhu 24měsíční lhůty uvedené v čl. 52 odst. 4 písm. a) nařízení č. 1306/2013. Komise proto nemohla vyloučit z financování Unii výdaje, které byly vynaloženy před 27. listopadem 2016.

S ohledem na výše uvedené dospěl Tribunál k závěru, že napadené rozhodnutí musí být zrušeno v rozsahu, v němž, pokud jde o první dotčenou finanční opravu, vyloučilo z financování Unii výdaje, které byly vynaloženy před 27. listopadem 2016.

⁵¹¹ Prováděcí nařízení (EU) č. 908/2014 ze dne 6. července 2014, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013, pokud jde o platební agentury a další subjekty, finanční řízení, schvalování účetní závěrky, pravidla pro kontroly, jistoty a transparentnost (Úř. věst. 2014, L 255, s. 59).

VIII. Veřejné zdraví

Rozsudek ze dne 21. února 2024, PAN Europe v. Komise (T-536/22, [EU:T:2024:98](#))

„Přípravky na ochranu rostlin – Účinná látka cypermethrin – Prováděcí nařízení (EU) 2021/2049 – Žádost o vnitřní přezkum – Článek 10 odst. 1 nařízení (ES) č. 1367/2006 – Zamítnutí žádosti – Určení kritických oblastí obav ze strany EFSA – Posouzení a řízení rizik – Zásada předběžné opatrnosti – Posuzovací pravomoc Komise“

V rámci žaloby na neplatnost související s obnovením schválení účinné látky cypermethrin upřesnil Tribunál pravidla přípustnosti takové žaloby podané nevládní organizací na základě nařízení č. 1367/2006⁵¹², jakož i rozsah prostoru Evropské komise pro uvážení jakožto subjektu odpovědného za řízení rizika z hlediska zásady předběžné opatrnosti.

Cypermethrin je insekticid používaný v Evropské unii, který byl v roce 2005 schválen pro použití v přípravcích na ochranu rostlin⁵¹³.

V rámci postupu obnovení schválení cypermethrinu identifikoval Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) ve svých vědeckých závěrech z července 2018 v souvislosti s touto účinnou látkou čtyři kritické oblasti obav (*critical areas of concern*). Následně v září 2019 zveřejnil stanovisko k opatřením ke zmírnění rizika v souvislosti s cypermethrinem.

V návaznosti na toto posouzení rizik přijala Komise dne 24. listopadu 2021 prováděcí nařízení 2021/2049⁵¹⁴, kterým se obnovuje schválení cypermethrinu, s řadou zvláštních ustanovení.

Dne 20. ledna 2022 zaslala žalobkyně, ekologická organizace Pesticide Action Network Europe (PAN Europe), Komisi žádost o vnitřní přezkum⁵¹⁵ prováděcího nařízení 2021/2049.

Rozhodnutím ze dne 23. června 2022 Komise tuto žádost zamítla.

Žalobkyně navrhuje, aby Tribunál toto zamítavé rozhodnutí zrušil. Na podporu své žaloby se dovolává porušení zásady předběžné opatrnosti a povinnosti Unie zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a životního prostředí. Mimo jiné tvrdí, že vzhledem k tomu, že EFSA identifikoval určité kritické oblasti obav týkající se cypermethrinu, neměla Komise obnovit schválení této látky. V tomto kontextu již Komise nemá žádnou posuzovací pravomoc a nemůže se v tomto ohledu dovolávat své úlohy subjektu odpovědného za řízení rizik.

Tribunál svým rozsudkem zamítl žalobu v plném rozsahu.

⁵¹² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1367/2006 ze dne 6. září 2006 o použití ustanovení Aarhuské úmluvy o přístupu k informacím, účasti veřejnosti na rozhodování a přístupu k právní ochraně v záležitostech životního prostředí na orgány a subjekty Unie (Úř. věst. 2006, L 264, s. 13), zejména na základě jeho článku 12.

⁵¹³ Uvedená účinná látka byla zařazena do přílohy I směrnice Rady 91/414/EHS ze dne 15. července 1991 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (Úř. věst. 1991, L 230, s. 1; Zvl. vyd. 03/11, s. 332) směrnici Komise 2005/53/ES ze dne 16. září 2005, kterou se mění směrnice 91/414 za účelem zařazení účinných látek chlorthalonilu, chlortaluronu, cypermethrinu, daminozidu a thiofanát-methylu (Úř. věst. 2005, L 241, s. 51).

⁵¹⁴ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2021/2049 ze dne 24. listopadu 2021, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné látky cypermethrin jako látky, která se má nahradit, a mění příloha prováděcího nařízení Komise (EU) č. 540/2011 (Úř. věst. 2021, L 420, s. 6).

⁵¹⁵ Na základě čl. 10 odst. 1 nařízení č. 1367/2006.

Tribunál zaprvé poskytl upřesnění procesního rázu k rozsahu pravidla shody mezi žádostí o přezkum a žalobou na neplatnost podanou proti rozhodnutí přijatému v reakci na tuto žádost.

V tomto ohledu připomněl, že taková žaloba na neplatnost je přípustná pouze tehdy, pokud směřuje proti odpovědi na uvedenou žádost a žalobní důvody uplatněné na podporu zrušení se týkají konkrétně této odpovědi.

Taková žaloba se nemůže opírat o nové důvody či důkazy, které nebyly uvedeny v žádosti o přezkum, neboť jinak by byl požadavek odůvodnění takové žádosti zbaven užitečného účinku a změnil by se předmět řízení zahájeného na základě této žádosti⁵¹⁶.

Nicméně žalobce podle nařízení č. 1367/2006 musí mít možnost vznést ve fázi žaloby před Tribunálem argumenty, jejichž cílem je z právního hlediska zpochybnit opodstatněnost odpovědi na jeho žádost o přezkum, za podmínky, že tyto argumenty nemění předmět řízení zahájeného na základě této žádosti. Kromě toho argument, který nebyl vznesen ve fázi žádosti o přezkum, nelze považovat za nový, pokud představuje pouze rozšíření argumentace již uvedené v rámci této žádosti, tedy má-li s původně uvedenými žalobními důvody nebo výtkami dostatečně úzkou souvislost, aby mohl být považován za výsledek běžného pokračování diskuse v rámci soudního řízení.

Zadruhé Tribunál uvedl, že k tomu, aby mohla Komise účinně sledovat cíle, jejichž dosažení jí bylo svěřeno nařízením č. 1107/2009, musí jí být přiznána široká posuzovací pravomoc. To platí zejména pro rozhodnutí v oblasti řízení rizik, která musí činit podle uvedeného nařízení⁵¹⁷.

Řízení rizika odpovídá souboru činností prováděných orgánem, který musí riziku čelit, a jejich cílem je snížit toto riziko na úroveň, která je pro společnost považována za přijatelnou, a to s ohledem na povinnost tohoto orgánu, na základě zásady předběžné opatrnosti, zajistit vysokou úroveň ochrany veřejného zdraví, bezpečnosti a životního prostředí⁵¹⁸.

To znamená provést předběžné posouzení rizik, které spočívá ve vědeckém posouzení uvedených rizik na základě nejlepších dostupných vědeckých údajů a v určení, zda překračují míru rizika považovanou za přijatelnou pro společnost, což je součástí politického rozhodnutí, kterým je stanovení úrovně ochrany vhodné pro uvedenou společnost.

I když tedy Komise musí v rámci postupu obnovení schválení účinných látek „zohlednit“ mimo jiné vědecké závěry EFSA⁵¹⁹, není jakožto subjekt odpovědný za řízení rizik zjištěními EFSA vázána. Takové zohlednění totiž nelze vykládat jako povinnost Komise řídit se ve všech bodech závěry EFSA.

Široká posuzovací pravomoc Komise jakožto subjektu odpovědného za řízení rizik však zůstává ohraničena nutností dodržovat ustanovení nařízení č. 1107/2009, zejména jeho článku 4⁵²⁰ ve spojení

⁵¹⁶ Rozsudek ze dne 12. září 2019, *TestBioTech a další v. Komise* (C-82/17 P, [EU:C:2019:719](#), bod 39).

⁵¹⁷ Rozsudek ze dne 17. května 2018, *Bayer CropScience a další v. Komise* (T-429/13 a T-451/13, [EU:T:2018:280](#), bod 143).

⁵¹⁸ Rozsudky ze dne 12. dubna 2013, *Du Pont de Nemours (France) a další v. Komise* (T-31/07, nezveřejněný, [EU:T:2013:167](#), bod 148); ze dne 17. května 2018, *Bayer CropScience a další v. Komise* (T-429/13 a T-451/13, [EU:T:2018:280](#), bod 125), a ze dne 17. března 2021, *FMC v. Komise* (T-719/17, [EU:T:2021:143](#), bod 78).

⁵¹⁹ Podle čl. 14 odst. 1 druhého pododstavce prováděcího nařízení Komise (EU) č. 844/2012 ze dne 18. září 2012, kterým se stanoví ustanovení nezbytná k provedení postupu obnovení schválení účinných látek podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009, pokud jde o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh (Úř. věst. 2012, L 252, s. 26).

⁵²⁰ Podle tohoto článku může být účinná látka schválena pouze tehdy, pokud je prokázáno, že za běžných podmínek použití jsou splněny podmínky schválení stanovené v odstavcích 2 a 3 tohoto článku. Platí domněnka, že tyto podmínky schválení se považují za splněné, pokud to bylo stanoveno v případě alespoň jednoho reprezentativního použití alespoň jednoho přípravku na ochranu rostlin obsahujícího tuto účinnou látku.

s přílohou II tohoto nařízení, jakož i zásadu předběžné opatrnosti, na níž stojí všechna ustanovení tohoto nařízení.

Za těchto podmínek může Komise obnovit schválení účinné látky pouze tehdy, pokud je dostatečně prokázáno, že bez ohledu na identifikaci kritických oblastí obav umožňují opatření ke snížení rizika dospět k závěru, že kritéria článku 4 nařízení č. 1107/2009 jsou splněna. Úkolem Komise je tedy právě určení rizik, která jsou pro společnost přijatelná, s vyšším prahem tolerance pro ochranu životního prostředí než pro zdraví lidí nebo zvířat a s přihlédnutím k opatřením ke snížení zjištěných rizik.

V projednávaném případě samotná skutečnost, že úřad EFSA ve svých závěrech identifikoval čtyři kritické oblasti obav, pokud jde o cypermethrin, neumožňuje mít za to, že Komise jakožto subjekt odpovědný za řízení rizik již neměla žádný prostor pro uvážení, za předpokladu, že zajistí, že kritéria uvedená v článku 4 nařízení č. 1107/2009 jsou splněna. Jinými slovy, není vyloučeno, aby Komise při dodržení zásady předběžné opatrnosti ověřila, zda by se riziko mohlo stát při uložení určitých opatření přijatelným.

Rozsudek ze dne 15. května 2024, Fresenius Kabi Austria a další v. Komise (T-416/22, [EU:T:2024:316](#))

„Humánní léčivé přípravky – Pozastavení vnitrostátních registrací humánního léčivého přípravku obsahujícího účinnou látku hydroxyethylškrob (HES), infuzní roztoky – Žaloba na neplatnost – Bezprostřední dotčení – Částečná nepřípustnost – Povinnost uvést odůvodnění – Nesprávné právní posouzení – Zjevně nesprávné posouzení – Zásada předběžné opatrnosti – Proporcionalita – Článek 116 směrnice 2001/83/ES“

Tribunál rozhodující v rozšířeném kolegiu pěti soudců zamítl žalobu podanou společností Fresenius Kabi Austria GmbH a dalšími právníckými osobami (dále jen „žalobkyně“) znějící na zrušení rozhodnutí Evropské komise, kterým se dotýčným členským státům ukládá pozastavit registrace léčivých přípravků obsahujících hydroxyethylškrob (HES)⁵²¹.

Žalobkyně jsou součástí celosvětové skupiny Fresenius. Posledně uvedená společnost vyrábí a distribuuje zejména léčivé přípravky obsahující HES jako účinnou látku, které jsou ve formě infuzních roztoků používány především k léčbě hypovolemie (nízkého objemu krve) způsobené akutní (náhlou) ztrátou krve, pokud je léčba alternativními roztoky považována za nedostatečnou. Žalobkyně jsou držitelkami rozhodnutí o registraci části těchto léčivých přípravků.

Po několika hodnoceních provedených od roku 2013 a po postupných pokusech o stanovení opatření k minimalizaci rizik (dále jen „OMR“) konstatovala Komise v napadeném rozhodnutí, že poměr rizika a prospěšnosti těchto léčivých přípravků nelze považovat za příznivý, zejména z důvodu rizik spojených s jejich používáním mimo rozsah rozhodnutí o registraci. Komise nařídila pozastavení registrací těchto léčivých přípravků.

Žalobkyně se domáhaly, aby Tribunál zrušil napadené rozhodnutí zejména z důvodu, že Komise nesprávně vyložila pojem „poměr rizika a prospěšnosti“ ve smyslu směrnice 2001/83⁵²², jelikož při posuzování poměru dotčených léčivých přípravků zohlednila rizika spojená s jejich používáním mimo rozsah rozhodnutí o registraci. Rovněž tvrdily, že zavedená OMR byla ve většině členských států

⁵²¹ Prováděcí rozhodnutí Komise C(2022) 3591 final ze dne 24. května 2022 o registracích humánních léčivých přípravků, které obsahují účinnou látku „hydroxyethylškrob (HES), infuzní roztoky“, v návaznosti na posouzení poregistrační studie bezpečnosti v rámci článku 107p směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES.

⁵²² Pojem uvedený v čl. 116 prvním pododstavci směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků (Úř. věst. 2001, L 311, s. 67; Zvl. vyd. 13/27, s. 69) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/84/EU ze dne 15. prosince 2010, pokud jde o farmakovigilanci (Úř. věst. 2010, L 348, s. 74).

dodržována. Nedodržení těchto OMR v jiných členských státech tak podle nich nemohlo vést k závěru, že tato OMR nejsou účinná pro předcházení dotčeným rizikům.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál poznamenává, že podmínky pro změnu, pozastavení nebo zrušení registrace uvedené ve směrnici 2001/83, a sice zjištění, že léčivý přípravek je škodlivý, nemá léčebnou účinnost, poměr rizika a prospěšnosti není příznivý nebo jeho kvalitativní a kvantitativní složení neodpovídá deklarovanému⁵²³, jsou alternativní, a nikoli kumulativní. Mimoto musí být vykládány v souladu s obecnou zásadou, podle které musí být ochraně veřejného zdraví nesporně přikládán větší význam ve srovnání s hospodářskými důvody.

V tomto rámci se Tribunál vyjadřuje k podmínce týkající se poměru rizika a prospěšnosti léčivého přípravku a konkrétně k pojmu „poměr rizika a prospěšnosti“.

Zprvée poznamenává, že pokud jde o doslovný výklad, ustanovení směrnice 2001/83, která se týkají definice tohoto pojmu, jakož i pojmu „rizika související s použitím léčivého přípravku“⁵²⁴, výslovně nezahrnují ani nevylučují zohlednění rizik vyplývajících z užívání léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci léčivého přípravku při hodnocení jeho poměru rizika a prospěšnosti. Tato ustanovení naopak odkazují na „jakékoli riziko“ pro zdraví pacienta nebo veřejné zdraví související s jakostí, bezpečností nebo účinností léčivého přípravku a neomezují pojem „bezpečnost léčivého přípravku“ na konkrétní použití. Tato ustanovení tak nevylučují rizika vyplývající z užívání léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci z pojmu „rizika související s bezpečností tohoto léčivého přípravku“.

Zadruhé, pokud jde o kontextuální výklad tohoto pojmu, analyzoval Tribunál ustanovení směrnice 2001/83, která zavádí určité informační povinnosti, jež přísluší držiteli rozhodnutí o registraci léčivého přípravku⁵²⁵. Z toho vyplývá, že tato ustanovení výslovně stanoví povinnost sdělit příslušnému vnitrostátnímu orgánu „údaje o takovém použití léčivého přípravku, které není v souladu s podmínkami registrace“, které mohou být „novou informací, která by mohla ovlivnit hodnocení prospěšnosti a rizik dotčeného léčivého přípravku“.

Navíc s odkazem na ustanovení směrnice 2001/83, která popisují cíl farmakovigilančního systému a rozsah informací, k jejichž shromažďování slouží⁵²⁶, Tribunál uvádí, že z toho vyplývá, že pojem „rizika pro zdraví pacientů nebo veřejné zdraví“ zahrnuje rovněž rizika vyplývající z používání, „které není v souladu s podmínkami registrace“. Navíc členské státy mohou přihlídnout ke všem informacím shromážděným v rámci farmakovigilančního systému, včetně informací o rizicích spojených s užíváním léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci, aby posoudily možnosti, jak se rizikům vyhnout nebo je snížit, a v případě potřeby přijmout regulační opatření týkající se dotčené registrace. Tato ustanovení neobsahují nic, co by naznačovalo, že pozastavení nebo zrušení registrace je v zásadě vyloučeno z opatření, která by členské státy mohly přijmout, aby čelily rizikům spojeným s užíváním léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci.

Konečně Tribunál konstatoval, že ustanoveními směrnice 2001/83, která se týkají rozhodnutí udělit registraci za určitých podmínek⁵²⁷, zákonodárce výslovně stanovil podmínky, za kterých mohou být omezeny informace o účinnosti a bezpečnosti léčivého přípravku týkající se jeho užívání „za běžných

⁵²³ Podmínky stanovené v čl. 116 první pododstavci směrnice 2001/83.

⁵²⁴ V bodech 28a a 28 první odrážce článku 1 směrnice 2001/83.

⁵²⁵ Článek 23 odst. 2 směrnice 2001/83.

⁵²⁶ Článek 101 odst. 1 směrnice 2001/83.

⁵²⁷ Článek 22 druhý pododstavec směrnice 2001/83.

podmínek". Skutečnost, že ustanovení téže směrnice stanovící pozastavení registrace neobsahuje žádný odkaz na „běžné podmínky“ použití, tak podporuje výklad, podle kterého pojem „rizika související s používáním léčivého přípravku“ zahrnuje rovněž rizika spojená s jeho používáním mimo rozsah rozhodnutí o registraci.

Tribunál z toho tedy vyvodil, že kontextuální výklad pojmu „poměr rizika a prospěšnosti“ potvrzuje závěr, že tento pojem zahrnuje rizika spojená s užíváním léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci.

Konečně zatřetí, pokud jde o teleologický výklad téhož pojmu, zdůrazňuje Tribunál, že jelikož směrnice 2001/83 ukládá příslušným orgánům povinnost pozastavit, zrušit nebo změnit registraci, pokud je poměr rizika a prospěšnosti léčivého přípravku považován za nepříznivý, sleduje základní cíl ochrany veřejného zdraví.

Za účelem zajištění účinného sledování tohoto cíle tak musí mít příslušné orgány možnost zohlednit informace týkající se všech rizik, která léčivý přípravek představuje pro veřejné zdraví, včetně rizik spojených s jeho používáním mimo rozsah rozhodnutí o registraci. Užívání léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci, které není neobvyklé a spadá do odborného rozhodnutí praktického lékaře, který zvažuje prospěšnost a rizika a musí být co nejvíce informován, může vyvolávat rizika pro veřejné zdraví podobná rizikům souvisejícím s užíváním tohoto léčivého přípravku v souladu s rozhodnutím o registraci. Teleologický výklad pojmu „poměr prospěšnosti a rizika“ tedy potvrzuje závěr, že tento pojem zahrnuje rovněž rizika spojená s užíváním léčivého přípravku mimo rozsah rozhodnutí o registraci.

Tribunál proto dospěl k závěru, že Komise tím, že při hodnocení poměru rizika a prospěšnosti dotčených léčivých přípravků zohlednila rizika spojená s užíváním dotčených léčivých přípravků mimo rozsah rozhodnutí o registraci, tento pojem nevyložila nesprávně.

Pokud jde o dodržení OMR, rozhodl Tribunál, že se Komise nedopustila zjevně nesprávného posouzení, když dospěla k závěru, že užívání dotčených léčivých přípravků mimo rozsah rozhodnutí o registraci nadále trvá navzdory zavedeným OMR.

IX. Energetika

Rozsudek ze dne 27. listopadu 2024, Nord Stream 2 v. Parlament a Rada (T-526/19 RENV, [EU:T:2024:864](#))

„Energetika – Vnitřní trh se zemním plynem – Směrnice (EU) 2019/692 – Změna směrnice 2009/73/ES – Právní jistota – Rovné zacházení – Proporcionalita – Zneužití pravomoci – Procesní vady“

Po vrácení věci Tribunál v plném rozsahu zamítl žalobu podanou společností Nord Stream 2 AG proti směrnici (EU) 2019/692⁵²⁸, kterou se mění směrnice 2009/73 o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem. Tímto odmítá ústřední tezi společnosti Nord Stream 2, podle které v podstatě napadená směrnice směřovala specificky proti uvedené společnosti, a to zejména v rozporu se zásadou právní jistoty, zásadou rovného zacházení a zásadou proporcionality.

Žalobkyně, Nord Stream 2, je společností založenou podle švýcarského práva, jejímž jediným akcionářem je ruská veřejná akciová společnost Gazprom. Odpovídá za plánování, výstavbu a provozování podmořského plynovodu Nord Stream 2, sloužícího k zajištění přepravy plynu mezi Oust-Louga (Rusko) a obcí Lubmin (Německo).

Dne 17. dubna 2019 přijaly Evropský parlament a Rada Evropské unie napadenou směrnici, která vstoupila v platnost dne 23. května 2019. Jejím cílem je zaručit, aby pravidla stanovená směrnicí 2009/73, která jsou použitelná na dálkové přepravní plynovody mezi dvěma či několika členskými státy, platila v rámci Evropské unie i pro dálkové přepravní plynovody vedoucí do třetích zemí a z nich, jako je plynovod Nord Stream 2.

V tomto kontextu čl. 49a odst. 1 směrnice 2009/73, ve znění změn (dále jen „článek 49a“), nicméně stanoví, že plynovodům mezi členským státem a třetí zemí dokončeným před 23. květnem 2019 může být udělena výjimka z povinností stanovených uvedenou směrnicí (dále jen „sporná výjimka“). Kromě toho článek 36 ve znění změn stanoví, že novým plynárenským infrastrukturám mohou být na základě žádosti uděleny výjimky za určitých podmínek (dále jen „sporná výjimka“). Na plynovod Nord Stream 2 se však nevztahuje ani jedna z výše uvedených výjimek.

Usnesením ze dne 20. května 2020⁵²⁹ zamítl Tribunál žalobu znějící na zrušení napadené směrnice podanou společností Nord Stream 2 jako nepřípustnou. Soudní dvůr, k němuž posledně uvedená podala kasační opravný prostředek, zrušil usnesení Tribunálu⁵³⁰, prohlásil žalobu za částečně přípustnou a vrátil věc Tribunálu k rozhodnutí ve věci samé.

S ohledem na návrhová žádání společnosti Nord Stream 2, jak byla upřesněna na jednání, měl Tribunál za to, že žaloba je přípustná v rozsahu, v němž se týká zrušení čl. 1 bodu 9 napadené směrnice, kterým byl do směrnice 2009/73 vložen článek 49a.

Závěry Tribunálu

Zaprvé Tribunál rozhodl, že okolnost, že společnost Nord Stream 2 nemůže ke dni přijetí napadené směrnice využít ani jednu ze sporných výjimek, neprokazuje, že unijní normotvůrce porušil zásadu právní jistoty a její logický důsledek, a sice zásadu ochrany legitimního očekávání.

⁵²⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/692 ze dne 17. dubna 2019, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem (Úř. věst. 2019, L 117, s. 1, dále jen „napadená směrnice“).

⁵²⁹ Usnesení ze dne 20. května 2020, Nord Stream 2 v. Parlament a Rada (T-526/19, [EU:T:2020:210](#)).

⁵³⁰ Rozsudek ze dne 12. července 2022, Nord Stream 2 v. Parlament a Rada (C-348/20, [EU:C:2022:548](#)).

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že dodržení uvedených zásad musí být zkoumáno s ohledem na znalosti, které obezřetný a informovaný hospodářský subjekt mohl rozumně mít, pokud jde o vývoj právního rámce a důsledky, které z toho musí vyvodit pro určení svého chování. Uvedené dodržení musí být rovněž zkoumáno s ohledem na okolnosti, které provázely tento vývoj, a zejména s ohledem na chování příslušných orgánů.

Přitom ohledně nemožnosti využít spornou výjimku Tribunál konstatoval, že společnost Nord Stream 2 se rozhodla investovat v kontextu, který se dlouhodobě vyznačoval pevným a opakovaným záměrem, zejména řady členských států, Parlamentu a Komise, podřídit plynovody mezi členským státem a třetí zemí obecně, a plynovod Nord Stream 2 konkrétně, povinností stanoveným směrnicí 2009/73.

Společnost Nord Stream 2 navíc pokračovala v investicích bez přerušení i poté, co se tento záměr konkretizoval prostřednictvím návrhů předložených Komisí, navzdory skutečnosti, že tedy mohla rozumně předvídat takové uplatňování směrnice 2009/73. Navíc neprokázala, že neměla možnost se přizpůsobit za účelem udělení výjimky, když vstoupila v platnost napadená směrnice.

V důsledku toho okolnost, že se na společnost Nord Stream 2 nevztahovala uvedená výjimka, neukládala unijnímu normotvůrci povinnost přizpůsobit oblast působnosti článku 49a zvláštní situaci posledně uvedené za tím účelem, aby se na ni vztahovala sporná výjimka.

Pokud jde o okolnost, že se na společnost Nord Stream 2 nevztahuje sporná výjimka, jelikož výstavba jejího plynovodu nebyla dokončena před dnem 23. května 2019, uvedl Tribunál především, že kritérium dokončení plynovodu před datem vstupu napadené směrnice v platnost bylo uvedeno již v návrhu směrnice a společnost Nord Stream 2 mohla předvídat, že její plynovod nebude k tomuto datu dokončen.

Tribunál dodal, že uvedené kritérium je v souladu se zásadou právní jistoty a se zásadou ochrany legitimního očekávání, jelikož je jasné, přesné a objektivní, a odráží zásadu, podle které se nová právní úprava použije od okamžiku, kdy nabude účinnosti akt, kterým byla zavedena. Toto objektivní kritérium mimoto ukazuje, že zákonodárce zohlednil zvláštní situaci dokončených plynovodů.

Kromě toho měla společnost Nord Stream 2 dodatečnou lhůtu pro změnu zamýšlených podmínek provozování svého plynovodu, jelikož lhůta pro provedení této směrnice byla stanovena na deset měsíců po jejím přijetí. Navíc nemožnost využít sporné výjimky jí nebrání provozovat plynovod hospodářsky přijatelným způsobem.

Zadruhé Tribunál zamítl žalobní důvod společnosti Nord Stream 2 vycházející z porušení zásady rovného zacházení v rozsahu, v němž článek 49a vede k neodůvodněnému rozdílnému zacházení se srovnatelnými situacemi.

V tomto ohledu je třeba konstatovat, že plynovody dokončené ke dni 23. května 2019 na jedné straně, a plynovody k uvedenému datu nedokončené, a zejména plynovody, které jsou rozestavěné, jako je plynovod Nord Stream 2, na druhé straně, se nenacházejí ve srovnatelné situaci. Plynovod provozovaný k uvedenému datu totiž nutně vyžadoval předchozí investici, které se již nelze vzdát, a začal být provozován v rámci právního režimu, který nestanovil uplatnění povinností stanovených směrnicí 2009/73 na jeho situaci.

Naproti tomu investor do plynovodu, který nebyl ke dni vstupu napadené směrnice v platnost dokončen, mohl vynaložit menší výdaje nebo mít větší možnosti upravit svou investici. Dále, i když dotčený plynovod mohl vyžadovat značné investice a významné stavební práce, o těchto investicích a pracích mohlo být rozhodnuto se znalostí věci v předvídatelném kontextu změny právní úpravy použitelné, jako v případě plynovodu Nord Stream 2. Konečně má investor do takového plynovodu čas přizpůsobit se legislativním změnám stanoveným napadenou směrnicí, neboť byl o nich mnoho

měsíců předem informován a členské státy mají lhůtu k provedení takových změn do vnitrostátního práva.

Tribunál upřesnil, že situace obou výše uvedených kategorií plynovodů je odlišná nejen s ohledem na cíl článku 49a, ale rovněž s ohledem na cíle napadené směrnice, jakož i na zásady a cíle politiky Unie v oblasti energetiky.

Dopad již dokončeného plynovodu na fungování vnitřního trhu lze totiž posoudit ex post na základě zkušeností získaných při provozování dotčeného plynovodu. Navíc by uplatnění povinností stanovených směrnicí 2009/73 na takové plynovody mohlo narušit kapacity a toky dodávek, což odůvodňuje rychlý přezkum jejich situace z hlediska podmínek stanovených v článku 49a.

Nicméně tomu v případě plynovodu nedokončeného ke dni vstupu napadené směrnice v platnost lze posouzení jeho dopadu na vnitřní trh a bezpečnost dodávek provést pouze jako výhledové a vyžaduje důkladnější a komplexnější posouzení. Navíc, vzhledem k tomu, že takový plynovod není způsobilý k provozu, nepředstavuje použití napadené směrnice na něj riziko narušení toku dodávek.

S ohledem na výše uvedené vede článek 49a k odlišnému zacházení s odlišnými situacemi.

Tribunál dodává, že i kdyby článek 49a vedl k rozdílnému zacházení se srovnatelnými situacemi, bylo by toto rozdílné zacházení odůvodněné. V tomto smyslu uvádí zaprvé, že kritérium dokončení přede dnem vstupu napadené směrnice v platnost, stanovené uvedeným článkem, je objektivní a rozumné kritérium. Zadruhé případné rozdílné zacházení, které vyplývá z použití uvedeného kritéria, je způsobilé k dosažení cíle, sledovaného uvedeným článkem, zohlednit neexistenci pravidel použitelných pro plynovody mezi členským státem a třetí zemí před datem vstupu napadené směrnice v platnost. Umožňuje skutečně zároveň vlastníkům plynovodů i členským státům snadno posoudit, zda plynovod spadá do oblasti působnosti článku 49a, či nikoli. Zatřetí případné rozdílné zacházení, které vyplývá z použití výše uvedeného kritéria, nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení cíle sledovaného uvedeným článkem, zejména proto, že význam tohoto cíle odůvodňuje omezení nesená takovými investory, jako je společnost Nord Stream 2, z důvodu uplatnění povinností stanovených směrnicí 2009/73 na plynovod nedokončený před 23. květnem 2019.

Zatřetí má Tribunál za to, že společnost Nord Stream 2 neprokázala, že rozšíření oblasti působnosti povinností stanovených směrnicí 2009/73 na plynovody mezi členským státem a třetí zemí porušuje zásadu proporcionality.

Tribunál především uvádí, že napadená směrnice je tedy způsobilá dosáhnout cílů právní jistoty a soudržnosti právního rámce, které hlavně sleduje, v rozsahu, v němž rozšiřuje oblast působnosti směrnice 2009/73, a tedy povinnosti, které posledně uvedená stanoví. Okolnost, že společnost Nord Stream 2 jako jediná nemůže využít ani jednu ze sporných výjimek, nemá na toto konstatování vliv.

Dále Tribunál zdůraznil, že uplatnění povinností stanovených směrnicí 2009/73 na plynovody mezi členským státem a třetí zemí obecně a na plynovod Nord Stream 2 konkrétně je rovněž způsobilé dosáhnout cíle dotvoření vnitřního trhu se zemním plynem a zamezit narušením hospodářské soutěže a negativním dopadům na bezpečnost dodávek. Směrnice 2009/73 totiž zejména stanoví povinnost oddělení (*unbundling*) přepravních soustav a provozovatelů přepravních soustav, povinnost umožnit přístup třetích osob k soustavě a další povinnosti týkající se transparentnosti ohledně tvorby cen i transparentnosti v ostatních záležitostech. Vzhledem k cíli uvedených povinností přitom nemá skutečnost, že se vztahují pouze na jeden úsek plynovodů mezi členským státem a třetí zemí, žádný vliv na jejich způsobilost dosáhnout výše uvedeného cíle.

Stejně tak okolnost, že se napadená směrnice vztahuje pouze na zlomek dovozní kapacity třetích zemí, a sice na kapacitu plynovodu Nord Stream 2, nemůže zpochybnit danou způsobilost. Projekt plynovodu Nord Stream 2 byl totiž spuštěn ve zvláštním kontextu, v němž se totiž mnoho členských

států potýkalo s nedostatkem plynu z důvodu sporů, do nichž byla zapletena Ruské federace. Navíc se napadená směrnice vztahuje na všechny stávající i budoucí plynovody, pozemní či podmořské. Konečně byla přijata v kontextu, kdy řada dokončených plynovodů mezi členským státem a třetí zemí již podléhala povinnostem stanoveným směrnicí 2009/73, takže zvyšuje dovozní kapacitu ze třetích zemí, na kterou se vztahují povinnosti stanovené posledně uvedenou směrnicí, a to i když je plynovod Nord Stream 2 jediným plynovodem, který nemůže využít ani jednu z výjimek.

Konečně Tribunál rozhodl, že napadená směrnice nepřekračuje meze toho, co je nezbytné k dosažení jejích cílů.

Společnost Nord Stream 2 zejména neprokázala, že jí napadená směrnice ukládá povinnosti, které nejsou nezbytné pro dosažení cíle dotvoření vnitřního trhu, ani že nevýhody, které pro ni nebo pro Unii a její členské státy vyplývají z uplatňování povinností stanovených směrnicí 2009/73, jsou ve zjevném nepoměru k významu sledovaných cílů a k výhodám, které Unie z uvedených povinností má. V tomto smyslu skutečnost, že společnost Nord Stream 2 nemůže provozovat svůj plynovod, jak původně zamýšlela, neprokazuje, že jí napadená směrnice ukládá nepřiměřená omezení. Kromě toho neprokázala finanční důsledky spojené s uplatněním povinností stanovených směrnicí 2009/73 na svůj plynovod, tedy plynovod, který může i tak provozovat hospodářsky přijatelným způsobem.

Začtvrté Tribunál zamítl žalobní důvod společnosti Nord Stream 2 vycházející ze zneužití pravomoci. Nejprve připomíná, že právním základem napadené směrnice, který uvedená společnost nezpochybňuje, je článek 194 SFEU. Pouhá okolnost, že se napadená směrnice negativně dotýká plynovodu Nord Stream 2, přitom nedostačuje k prokázání, že úmyslem zákonodárce bylo sledovat jiný cíl, než jsou cíle uvedené v čl. 194 odst. 1 SFEU.

Společnost Nord Stream 2 ani neprokázala, že napadená směrnice byla přijata za účelem sledování jiných cílů, než jsou cíle uvedené v dané směrnici, jejímž cílem je napravit širší problémy, než jsou problémy spojené s jejím projektem plynovodu, a sice zejména existenci překážek dotvoření vnitřního trhu se zemním plynem.

Stejně tak nemůže společnost Nord Stream 2 důvodně tvrdit, že cílem napadené směrnice je obejít právní obtíže, které byly způsobeny tím, že Komise předložila Radě žádosti o zmocnění s cílem vyjednat mezinárodní dohodu s Ruskou federací ve věci plynovodu Nord Stream 2. Napadená směrnice a jednání o takové dohodě jsou totiž komplementární a nenahraditelné nástroje.

Vzhledem k tomu, že nebylo vyhověno ani poslednímu žalobnímu důvodu společnosti Nord Stream 2, vycházejícímu z porušení podstatných formálních náležitostí, Tribunál žalobu v plném rozsahu zamítl.

X. Společná obchodní politika

Rozsudek ze dne 21. února 2024, Sinopec Chongqing SVW Chemical a další v. Komise (T-762/20, [EU:T:2024:113](#))

„Dumping – Dovoz určitých polyvinylalkoholů pocházejících z Číny – Konečné antidumpingové clo – Prováděcí nařízení (EU) 2020/1336 – Výpočet běžné hodnoty – Podstatná zkreslení v zemi vývozu – Článek 2 odst. 6a nařízení (EU) 2016/1036 – Právo WTO – Zásada konformního výkladu – Úpravy – DPH bez nároku na odpočet – Funkce obdobné funkcím obchodního zástupce vykonávajícího činnost za úplatu formou provize – Spravedlivé srovnání vývozní ceny a běžné hodnoty – Důkazní břemeno – Článek 2 odst. 10 písm. b) a i) nařízení (EU) 2016/1036 – Neposkytnutí spolupráce – Dostupné údaje – Článek 18 nařízení 2016/1036 – Dvojí použití – Penalizační použití – Různé výrobní postupy – Cenové podbízení – Segmenty trhu – Metoda kontrolních čísel výrobku – Článek 3 odst. 2 a 3 nařízení 2016/1036 – Právo na obhajobu – Důvěrné zacházení – Články 19 a 20 nařízení 2016/1036“

Na základě žaloby podané subjekty čínské skupiny Sinopec zrušil Tribunál prováděcí nařízení Evropské komise (EU) 2020/1336 ze dne 25. září 2020 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz určitých polyvinylalkoholů (dále jen „PVAL“) pocházejících z Čínské lidové republiky⁵³¹. Při této příležitosti Tribunál v rámci spravedlivého srovnání mezi vývozní cenou a běžnou hodnotou upřesnil rozsah důkazního břemene, které nese Komise pro účely uplatnění úpravy snížení vývozní ceny, protože prodejní společnost propojená s výrobcem vykonává funkce obdobné funkcím obchodního zástupce vykonávajícího činnost za úplatu formou provize. Rovněž se vyjádřil k otázce, zda v případě, že Komise založí svá zjištění na dostupných údajích poté, co konstatovala, že společnost nespolupracovala, může uplatnit domněnku, že běžná hodnota výrobků prodávaných touto společností odpovídá nejvyšší běžné hodnotě u ostatních vyvážejících výrobců.

V projednávané věci zahájila Komise, na základě podnětu, který podala Kuraray Europe GmbH, hlavní výrobce PVAL v Evropské unii, antidumpingové šetření, na jehož konci přijala napadené nařízení.

V této souvislosti subjekty skupiny Sinopec, a sice Sinopec Chongqing SVW Chemical Co. Ltd (dále jen „Sinopec Chongqing“) a Sinopec Great Wall Energy & Chemical (Ningxia) Co. Ltd (dále jen „Sinopec Ningxia“), čínské podniky vyrábějící PVAL, jakož i Central-China Company, Sinopec Chemical Commercial Holding Co. Ltd (dále jen „Sinopec Central-China“), čínský podnik propojený s předchozími společnostmi, který mimo jiné do Evropské unie vyváží výrobky vyrobené těmito společnostmi, které se považují za poškozené antidumpingovými cly uloženými Komisí, podaly k Tribunálu žalobu na neplatnost prováděcího nařízení 2020/1336 v rozsahu, v němž se jich týká⁵³².

Závěry Tribunálu

Na podporu své žaloby žalobkyně nejprve tvrdily, že použití čl. 2 odst. 6a nařízení 2016/1036⁵³³ Komisí za účelem určení běžné hodnoty výrobků jimi vyráběných je v rozporu se závazky vyplývajícími z práva Světové obchodní organizace (WTO). Toto ustanovení zavádí zvláštní režim, který stanoví pravidla pro určení běžné hodnoty v případě vývozu ze zemí, u nichž je zjištěno, že jejich vnitřní trh vykazuje podstatná zkreslení, jak jsou vymezena tímž ustanovením.

⁵³¹ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1336 ze dne 25. září 2020 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz určitých polyvinylalkoholů pocházejících z Čínské lidové republiky (Úř. věst. 2020, L 315, s. 1, dále jen „napadené nařízení“).

⁵³² Je třeba zmínit dva další rozsudky vynesené ve stejný den, které rozhodly o dvou žalobách na neplatnost proti napadenému nařízení: rozsudek Inner Mongolia Shuangxin Environment-Friendly Material v. Komise (T-763/20, [EU:T:2024:114](#)) a rozsudek Anhui Wanwei Updated High-Tech Material Industry a Inner Mongolia Mengwei Technology v. Komise (T-764/20, [EU:T:2024:115](#)).

⁵³³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1036 ze dne 8. června 2016 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropské unie (Úř. věst. 2016, L 176, s. 21, dále jen „základní nařízení“).

V tomto ohledu Tribunál upřesnil, že Komise nebyla povinna provést konformní výklad tohoto ustanovení s ohledem na pravidla WTO. I když totiž musí být unijní předpisy vykládány v co největším možném rozsahu ve světle mezinárodního práva, zejména pokud směřují k provedení mezinárodní dohody uzavřené Uníí, nic to nemění na tom, že čl. 2 odst. 6a základního nařízení nelze považovat za ustanovení směřující k provedení konkrétních závazků dohod uzavřených v rámci WTO, neboť právo WTO neobsahuje zvláštní pravidla určená pro výpočet běžné hodnoty v situacích, na které se dotčené ustanovení vztahuje.

Pokud jde dále o srovnání mezi vývozní cenou a běžnou hodnotou dotčených výrobků, Tribunál konstatoval, že Komise nesprávně uplatnila úpravu směrem dolů na vývozní ceny podle čl. 2 odst. 10 písm. i) základního nařízení. Dopustila se totiž nesprávného posouzení, když měla za to, že navzdory existenci společné kontroly žalobkyně netvoří společnou hospodářskou jednotku, jelikož podle Komise společnost Sinopec Central-China, prodejní společnost propojená s ostatními dvěma žalobkyněmi, nejednala jako vnitřní prodejní oddělení, ale vykonávala spíše funkce obdobné funkcím obchodního zástupce vykonávajícího svou činnost za úplatu formou provize.

V tomto ohledu z ustálené judikatury vyplývá, že domnívají-li se unijní orgány, že je třeba použít úpravu snižující vývozní cenu z toho důvodu, že prodejní společnost ve spojení s výrobcem vykonává funkce obdobné funkcím obchodního zástupce vykonávajícího činnost za úplatu formou provize, jsou tyto orgány povinny předložit alespoň shodující se indicie, jež prokáží, že je tato podmínka splněna.

Komisi tedy příslušelo předložit dostatečné shodující se indicie umožňující prokázat, že navzdory existenci společné kontroly Sinopec Central-China vykonávala funkce obdobné funkcím obchodního zástupce vykonávajícího svou činnost za úplatu formou provize a nejednala jako vnitřní prodejní oddělení. Komisi se však nepodařilo unést důkazní břemeno, které jí přísluší, jelikož předložené indicie jsou buď irelevantní, nebo nemají důkazní hodnotu s ohledem na funkce vykonávané společností Sinopec Central-China.

Pokud jde o výpočet běžné hodnoty výrobků prodávaných společností Sinopec Ningxia, Tribunál dále poznamenal, že se Komise dopustila nesprávného právního posouzení, když uplatnila domněnku, podle které tato hodnota odpovídá nejvyšší běžné hodnotě mezi hodnotami ostatních vyvážejících výrobců.

Vzhledem k tomu, že v projednávaném případě nemohly žalobkyně Komisi poskytnout nezbytné údaje týkající se společnosti Sinopec Ningxia, vypočítala Komise běžnou hodnotu výrobků prodávaných touto společností na základě dostupných údajů ve smyslu článku 18 základního nařízení. Údaje, které měla k dispozici, tak byly porovnány. I když není povinna vysvětlit, v čem jsou použité dostupné údaje nejlepší možné, jelikož taková povinnost nevyplývá ani z článku 18 základního nařízení ani z judikatury, musí nicméně vysvětlit, v čem jsou použité údaje relevantní.

Pokud tedy z důvodu rozdílů mezi výrobními postupy společností Sinopec Ningxia a Sinopec Chongqing byla Komise oprávněna odmítnout jako relevantní údaje týkající se této společnosti a použít údaje týkající se ostatních vyvážejících výrobců, musela odůvodnit své rozhodnutí použít u každého typu výrobku prodávaného společností Sinopec Ningxia nejvyšší běžnou hodnotu mezi hodnotami ostatních vyvážejících výrobců. Tato volba se totiž nemůže opírat o domněnku, která je založena na pouhém konstatování nespolupráce žalobkyň, jelikož Komise není oprávněna sankcionovat vyvážejícího výrobce z důvodu jeho nedostatečné spolupráce.

Kromě toho použití domněnky, kterou je obtížné vyvrátit, zůstává v přijatelných mezích, je-li mimo jiné možné podat důkaz o opaku. V projednávané věci je přitom vyvrácení dotčené domněnky možné pouze tehdy, pokud žalobkyně poskytnou Komisi informace, jejichž nepředložení představuje právě faktor, který vedl Komisi k použití dostupných údajů ve smyslu článku 18 základního nařízení.

Konečně měl Tribunál za to, že Komise neporušila právo žalobkyň na obhajobu tím, že jim odmítla poskytnout informace týkající se prodaných množství a prodejních cen výrobního odvětví Unie, jakož i rozpětí cenového podbízení a prodeje pod cenou, jelikož tyto informace mají důvěrnou povahu.

Tuto neexistenci pochybení potvrzuje skutečnost, že žalobkyně, když obdržely e-mail Komise, kterým byla zamítnuta jejich žádost o přístup k výše uvedeným informacím, tuto otázku nepředložily úředníkovi pro slyšení, ačkoli tak mohly učinit⁵³⁴. Tímto souhlasily s rozhodnutím Komise, které vyplývá z vyvážení cílů sledovaných základním nařízením, totiž umožnit zúčastněným stranám účinně bránit svůj zájem a zachovat důvěrnost informací shromážděných během šetření⁵³⁵.

Rozsudek ze dne 21. února 2024, Inner Mongolia Shuangxin Environment-Friendly Material v. Komise (T-763/20, [EU:T:2024:114](#))

„Dumping – Dovoz určitých polyvinylalkoholů pocházejících z Číny – Konečné antidumpingové clo – Prováděcí nařízení (EU) 2020/1336 – Výpočet běžné hodnoty – Podstatná zkreslení v zemi vývozu – Článek 2 odst. 6a nařízení (EU) 2016/1036 – Právo WTO – Zásada konformního výkladu – Volba vhodné reprezentativní země – Snadno dostupné údaje – Neposkytnutí spolupráce – Pojem ‚nezbytné informace‘ – Článek 18 nařízení 2016/1036 – Cenové podbízení – Segmenty trhu – Metoda kontrolních čísel výrobku – Článek 3 odst. 2 a 3 nařízení 2016/1036 – Právo na obhajobu – Důvěrné zacházení – Články 19 a 20 nařízení 2016/1036“

Tribunál, na který se obrátil čínský vyvážející výrobce, zamítl žalobu na neplatnost prováděcího nařízení Komise (EU) 2020/1336 ze dne 25. září 2020 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz určitých polyvinylalkoholů (dále jen „PVAL“) pocházejících z Čínské lidové republiky⁵³⁶. Při této příležitosti Tribunál upřesnil pojem „snadno dostupné“ údaje v rámci výběru vhodné reprezentativní země pro výpočet běžné hodnoty výrobku dotčeného antidumpingovým šetřením při existenci podstatných zkreslení trhu ve vyvážející zemi. Rovněž upřesnil pojem „nezbytné informace“, které mají být poskytnuty zúčastněnými stranami Komisi v rámci antidumpingového šetření. V projednávané věci zahájila Komise, na základě podnětu společnosti Kuraray Europe GmbH, hlavního výrobce PVAL v Evropské unii, antidumpingové šetření, na jehož konci přijala napadené nařízení.

V této souvislosti podala společnost Inner Mongolia Shuangxin Environment-Friendly Material Co. Ltd, čínská společnost vyrábějící a vyvážející PVAL do Evropské unie, která se cítí poškozena antidumpingovými cly uloženými Komisí, k Tribunálu žalobu na neplatnost prováděcího nařízení 2020/1336 v rozsahu, v němž se jí týká⁵³⁷.

Závěry Tribunálu

Na podporu své žaloby žalobkyně zaprvé tvrdila, že Komise nesprávně vyložila čl. 2 odst. 6a písm. a) základního nařízení⁵³⁸. Tento článek stanoví, že pokud se zjistí, že není vhodné použít domácí ceny

⁵³⁴ Článek 15 rozhodnutí předsedy Evropské komise (EU) 2019/339 ze dne 21. února 2019 o funkci a mandátu úředníka pro slyšení v určitých obchodních řízeních (Úř. věst. 2019, L 60, s. 20).

⁵³⁵ V tomto smyslu viz čl. 6 odst. 7 a články 19 a 20 základního nařízení.

⁵³⁶ Prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/1336 ze dne 25. září 2020 o uložení konečného antidumpingového cla na dovoz určitých polyvinylalkoholů pocházejících z Čínské lidové republiky (dále jen „napadené nařízení“) (Úř. věst. 2020, L 315, s. 1).

⁵³⁷ Je třeba zmínit dva další rozsudky vynesené ve stejný den, které rozhodly o dvou žalobách na neplatnost proti napadenému nařízení: rozsudek Sinopec Chongqing SVW Chemical a další v. Komise (T-762/20, [EU:T:2024:113](#)) a rozsudek Anhui Wanwei Updated High-Tech Material Industry a Inner Mongolia Mengwei Technology v. Komise (T-764/20, [EU:T:2024:115](#)).

⁵³⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1036 ze dne 8. června 2016 o ochraně před dumpingovým dovozem ze zemí, které nejsou členy Evropské unie (Úř. věst. 2016, L 176, s. 21, dále jen „základní nařízení“).

a náklady v zemi vývozu, jelikož v této zemi dochází k podstatným zkreslením na trhu, běžná hodnota výrobku se zjistí početně výhradně na základě výrobních nákladů a nákladů na prodej odrážejících nezkrácené ceny nebo referenční hodnoty. Zdroje, které Komise může za tímto účelem použít, zahrnují odpovídající výrobní náklady a náklady na prodej ve vhodné reprezentativní zemi, jejíž úroveň hospodářského rozvoje je podobná jako v zemi vývozu, pokud jsou relevantní údaje snadno dostupné. Je-li reprezentativních třetích zemí více, dostanou případně přednost země s náležitou úrovní sociální a environmentální ochrany.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že se Komise nedopustila pochybení, když zvolila Turecko, a nikoli Mexiko, jako reprezentativní zemi pro početní zjištění běžné hodnoty dotčeného výrobku. Komise totiž mohla vycházet pouze z údajů poskytnutých společnostmi se sídlem v Turecku, jelikož údaje poskytnuté společnostmi usazenými v Mexiku nemohly být kvalifikovány jako „snadno dostupné“ údaje.

Pokud jde nejprve o pojem „snadno dostupné“ údaje, potvrdil Tribunál doslovný výklad přijatý Komisí v napadeném nařízení, že pojem „veřejně dostupné“ znamená dostupné veřejnosti obecně, kdežto „snadno dostupné“ znamená dostupné komukoli za předpokladu, že jsou splněny určité podmínky, například uhrazení poplatku. Údaje poskytnuté společnostmi se sídlem v Mexiku však byly buď předány pouze v důvěrné podobě, která nebyla přístupná veřejnosti, nebo byly k dispozici pouze pro jiné období, než je období, kterého se týká šetření.

Na základě kontextuálního a teleologického výkladu má Tribunál za to, že tento pojem musí být vykládán s ohledem na požadavky vyplývající z ustanovení tohoto nařízení týkajících se důvěrného zacházení a požadavků upravujících informování účastníků řízení za účelem ochrany jejich práva na obhajobu. Základní nařízení tímto způsobem sleduje dva cíle, a sice zaprvé umožnit zúčastněným stranám účinně hájit své zájmy a zadruhé zachovat důvěrnost informací shromážděných v průběhu šetření⁵³⁹. Proto pokud se Komise snaží získat „snadno dostupné“ údaje, je oprávněna odmítnout pro tento účel použít údaje považované stranou, která je poskytla, za důvěrné, u nichž se jí nepodaří získat shrnutí, které nemá důvěrnou povahu a na jehož základě by ostatní strany zúčastněné na šetření mohly uplatnit právo na obhajobu.

Tribunál dále upřesnil, že Komise tím, že přijala údaje poskytnuté společnostmi usazenou v Turecku, neporušila svou povinnost řádné péče tím, že vypočítala běžnou hodnotu dotčeného výrobku nevhodným nebo nepřiměřeným způsobem. Argumenty žalobkyně směřující ke zpochybnění relevance zvolených údajů – s ohledem na období šetření, jakož i informací obsažených v těchto údajích – nejsou totiž v projednávané věci podloženy. Nepředkládá tudíž důkazy dostatečné k tomu, aby zbavily hodnověrnosti posouzení skutkového stavu uvedená v napadeném nařízení.

Konečně po přijetí závěru, že Turecko bylo jedinou vhodnou reprezentativní zemí, dospěla Komise správně k závěru, že nebylo nutné provést posouzení úrovně sociální a environmentální ochrany uvedené v čl. 2 odst. 1 písm. 6a písm. a) základního nařízení.

Pokud jde zadruhé o porušení článku 18 základního nařízení, Tribunál odmítl tvrzení žalobkyně, podle kterého Komise pro výpočet běžné hodnoty nesprávně použila dostupné údaje ve smyslu článku 18 základního nařízení navzdory skutečnosti, že žalobkyně spolupracovala podle svých nejlepších schopností.

Cílem článku 18 základního nařízení je totiž umožnit Komisi vést šetření, i když účastníci řízení odmítnou spolupracovat nebo spolupracují nedostatečně. První odstavce tohoto ustanovení tak Komisi umožňuje použít dostupné údaje, pokud požadované informace nejsou nakonec získány. Aby mohly být zúčastněné strany považovány za spolupracující na základě tohoto ustanovení, musí poskytnout všechny informace, jež mají k dispozici a orgány je považují za nezbytné k učinění závěrů.

⁵³⁹ V tomto smyslu viz čl. 6 odst. 7 a články 19 a 20 základního nařízení.

Pokud jde o pojem „nezbytné informace“, vyplývá ze znění, kontextu a cíle čl. 18 odst. 1 základního nařízení, že tento pojem odkazuje na informace, které mají účastníci řízení a jejichž poskytnutí od nich unijní orgány požadují, aby učinily zjištění, která jsou třeba vyvodit v rámci antidumpingového šetření. Informace o objemu výroby a výrobních nákladech výrobku dotčeného antidumpingovým šetřením jsou nezbytnými informacemi ve smyslu tohoto ustanovení.

V projednávaném případě Tribunál nejprve poznamenal, že žalobkyně neposkytla skutečnosti, které od ní Komise požadovala, pokud jde o vstupy výrobních faktorů vlastní výroby, přičemž tyto informace byly nezbytné s ohledem na určení běžné hodnoty. Vzhledem k tomu, že běžná hodnota byla v tomto případě vypočtena na základě metody založené na výrobních nákladech, bylo totiž třeba znát objem spotřeby všech vstupů použitých k výrobě PVAL, tedy včetně vstupů nezbytných na vytvoření výrobních faktorů vlastní výroby. Vzhledem k tomu, že žalobkyně neprokázala údajnou nemožnost poskytnout uvedené informace, Komise neporušila čl. 18 odst. 1 tím, že k nahrazení těchto informací použila dostupné údaje.

Pokud jde dále o údajné porušení čl. 18 odst. 3 základního nařízení, Tribunál připomenul, že jeho odstavce 1 a 3 se týkají odlišných situací. Zatímco čl. 18 odst. 1 obecně popisuje případy, ve kterých informace, které orgány potřebují pro účely šetření, nebyly poskytnuty, odstavec 3 tohoto článku se týká případů, kdy údaje nezbytné pro účely šetření byly poskytnuty, ale nejsou relevantní, takže dostupné údaje nemusí být nutně použity. Vzhledem k tomu, že žalobkyně požadované informace nesdělila, čl. 18 odst. 3 základního nařízení se nepoužije, jelikož Komise může použít pouze dostupné údaje k nahrazení chybějících informací.

Konečně Komise neporušila ani právo žalobkyně na obhajobu tím, že jí včas neposkytla „zprávu o šetření“, kterou jí byla povinna předat před tím, než jí zašle dopis, kterým ji Komise informuje o záměru použít dostupné údaje ve smyslu článku 18 základního nařízení. V tomto ohledu vyplývá z ustálené judikatury, že porušení práva na obhajobu vede ke zrušení rozhodnutí přijatého na konci řízení pouze tehdy, pokud by toto řízení mohlo bez této vady vést k jinému výsledku. Žalobkyně přitom neuvedla sebemenší skutečnost, která by mohla prokázat, že nebylo vyloučeno, že by řízení mohlo vést k jinému výsledku, pokud by obdržela uvedenou zprávu dříve.

Pokud jde o ostatní žalobní důvody zpochybňující dumpingové rozpětí použité Komisí v napadeném nařízení, vyplývá z analýzy uvedených žalobních důvodů, že nedošlo k pochybení při výpočtu dumpingového rozpětí, takže toto rozpětí zůstává vyšší než rozpětí újmy, jelikož toto rozpětí bylo zohledněno při stanovení sazby antidumpingového cla podle pravidla nižšího cla. Vzhledem k tomu, že tyto ostatní žalobní důvody tedy nemohou tento závěr zpochybnit, zamítl je Tribunál jako irrelevantní.

XI. Hospodářská a měnová politika

1. Jednotný mechanismus pro řešení krizí

Rozsudek ze dne 10. července 2024, Francie v. SRB (T-540/22, [EU:T:2024:459](#))

„Hospodářská a měnová politika – Bankovní unie – Jednotný mechanismus pro řešení krizí úvěrových institucí a některých investičních podniků (SRM) – Nařízení (EU) č. 806/2014 – Minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky (MREL) – Rozhodnutí Jednotného výboru pro řešení krizí neupustit od uplatnění MREL – Odvolání k odvolací komisi Jednotného výboru pro řešení krizí – Zamítnutí – Podmínka neexistence překážky bránící okamžitému převodu kapitálu – Prostor pro uvážení Jednotného výboru pro řešení krizí – Právní jistota – Povinnost uvést odůvodnění“

Tribunál, k němuž Francouzská republika podala žalobu na neplatnost proti rozhodnutí odvolací komise Jednotného výboru pro řešení krizí (dále jen „odvolací komise“)⁵⁴⁰, kterou zamítl, se poprvé vyslovil k rozhodnutí této komise, jímž bylo přezkoumáno posouzení Jednotného výboru pro řešení krizí (dále jen „Jednotný výbor“), zda jedna bankovní skupina splňuje podmínky nezbytné k tomu, aby v jejím případě bylo možné upustit od minimálního požadavku na kapitál stanoveného v článku 12h nařízení č. 806/2014⁵⁴¹.

Dne 6. listopadu 2020 předložila jedna bankovní skupina pro jeden ze svých dceřiných podniků žádost k Jednotnému výboru o upuštění od minimálního požadavku na kapitál a způsobilé závazky (MREL) (dále jen „žádost o upuštění od MREL“), uplatněného na individuálním základě podle článku 12g nařízení č. 806/2014. Odvolací komise, u níž Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (orgán pro obezřetnostní dohled a řešení krizových situací, ACPR, Francie) (dále jen „odvolatel před odvolací komisí“) podal odvolání proti rozhodnutí Jednotného výboru⁵⁴², zamítla uvedené odvolání napadeným rozhodnutím.

Závěry Tribunálu

Pokud jde v první řadě o působnost čl. 12h odst. 1 nařízení č. 806/2014 (dále jen „předmětné ustanovení“), Tribunál nejprve podle doslovného výkladu dospívá k závěru, že čl. 12h odst. 1 písm. c) tohoto nařízení nestanoví možnost požadovat zvláštní záruku za účelem splnění podmínky neexistence stávající nebo předpokládané podstatné překážky bránící okamžitému převodu kapitálu nebo vyplacení závazků, avšak neobsahuje ani zmínku, která by Jednotnému výboru v této souvislosti zakazovala zvláštní záruku požadovat.

Na základě kontextuálního výkladu pak Tribunál konstatuje, že požadavek zajištěných záruk mezi mateřským podnikem a jeho dceřinými podniky je stanoven v článku 12g nařízení č. 806/2014 pouze jako prostředek ke splnění interního MREL a podmínka záruky nemá v čl. 12h odst. 1 téhož nařízení spojitost s upuštěním od MREL, na rozdíl od toho, co normotvůrce stanovil ve směrnici 2014/59⁵⁴³.

⁵⁴⁰ Rozhodnutí odvolací komise Jednotného výboru pro řešení krizí (SRB) č. 3/2021 ze dne 8. června 2022, jímž bylo zamítnuto odvolání podané proti rozhodnutí SRB/EES/2021/44 ze dne 4. listopadu 2021, kterým se stanoví minimální požadavek na kapitál a způsobilé závazky (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁵⁴¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 806/2014 ze dne 15. července 2014, kterým se stanoví jednotná pravidla a jednotný postup pro řešení krize úvěrových institucí a některých investičních podniků v rámci jednotného mechanismu pro řešení krizí a Jednotného fondu pro řešení krizí a mění nařízení (EU) č. 1093/2010 (Úř. věst. 2014, L 225, s. 1), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/877 ze dne 20. května 2019 (Úř. věst. 2019, L 150, s. 226).

⁵⁴² Rozhodnutí Jednotného výboru SRB/EES/2021/44 ze dne 4. listopadu 2021.

⁵⁴³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/59/EU ze dne 15. května 2014, kterou se stanoví rámec pro ozdravné postupy a řešení krize úvěrových institucí a investičních podniků a kterou se mění směrnice Rady 82/891/EHS, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/24/ES, 2002/47/ES, 2004/25/ES, 2005/56/ES, 2007/36/ES, 2011/35/EU, 2012/30/EU

Možnost upuštění od MREL podle předmětného ustanovení nemůže být tedy v žádném případě podmíněna požadavkem zajištěné záruky, který by byl podobný požadavku stanovenému v čl. 12g odst. 3 téhož nařízení. Opačný přístup by vedl k tomu, že by bylo předmětné ustanovení zbaveno veškerého užitečného účinku, a představoval by tedy zjevné porušení tohoto ustanovení.

Tribunál má naproti tomu za to, že z kontextuálního výkladu předmětného ustanovení nelze vyvodit, že neuvedení zmínky o záruce v ustanovení týkajícím se posuzování žádosti o upuštění od interního MREL⁵⁴⁴ by bránilo *ipso jure* Jednotnému výboru, aby požadavek tohoto druhu v rámci uvedeného posuzování uložil. Jednotný výbor je tedy povinen zamítnout žádost o upuštění od MREL, pokud není splněna jedna z kumulativních podmínek stanovených v předmětném ustanovení, avšak má určitý prostor pro uvážení při určení, za jakých okolností je splněna třetí z těchto podmínek, která spočívá v neexistenci překážky bránící okamžitému převodu kapitálu. Není proto vyloučeno, že vzhledem k tomuto prostoru pro uvážení je Jednotný výbor oprávněn vyžadovat záruku – odlišnou od záruky stanovené v čl. 12g odst. 3 nařízení č. 806/2014 – jako protiváhu k existenci překážky bránící okamžitému převodu kapitálu.

A konečně podle teleologického výkladu předmětného ustanovení má Tribunál za to, že hlavním společným cílem nařízení č. 806/2014 a směrnice 2014/59, který normotvůrce sleduje uložením MREL všem institucím bankovní skupiny, je zajistit účinné řešení krize s minimálním negativním dopadem na reálnou ekonomiku, finanční systém a veřejné finance. Pokud tedy Jednotný výbor posuzuje žádost o upuštění od interního MREL, musí zkoumat, zda existují jiná opatření, která by mohla sloužit jako funkční náhrada interního MREL. V rámci jeho prostoru pro uvážení nebrání Jednotnému výboru nic v tom, aby v závislosti na okolnostech vlastních každé žádosti o upuštění od MREL považoval ke splnění podmínky neexistence překážky bránící okamžitému převodu kapitálu za nezbytnou záruku. Naproti tomu nemůže požadovat záruku s podobnými vlastnostmi, jaké má záruka stanovená v čl. 12g odst. 3 nařízení č. 806/2014.

V tomto ohledu Tribunál upřesňuje, že z napadeného rozhodnutí nevyplývá, že by Jednotný výbor vyžadoval od dotyčné bankovní skupiny záruku, která by odpovídala nebo měla podobné vlastnosti jako záruka uvedená v čl. 12g odst. 3 nařízení č. 806/2014, a tím spíše ani to, že by odvolací komise takový přístup Jednotného výboru podpořila.

Ve druhé řadě, pokud jde o posouzení ze strany odvolací komise, pouze výtek, které jí jsou předloženy, Tribunál nejprve připomíná, že podle nařízení č. 806/2014⁵⁴⁵ se jakákoli fyzická nebo právnická osoba může odvolat u odvolací komise proti rozhodnutí Jednotného výboru, že odvolání obsahuje důvody, na nichž je založeno, a že o tomto odvolání rozhoduje odvolací komise. Z toho vyplývá, že odvolací komise zkoumá výtky, které jí byly předloženy. Tribunál navíc uvádí, že argumenty, které přednesl odvolatel před odvolací komisí na podporu první výtky, se netýkaly věcných posouzení záruk z let 2014 a 2015 provedených Jednotným výborem, na které dotyčná bankovní skupina poukazovala na podporu tvrzení, že byla splněna podmínka neexistence překážky bránící okamžitému převodu kapitálu. Tyto argumenty se totiž týkaly údajného nesprávného právního posouzení ze strany Jednotného výboru, které spočívalo v tom, že překročil svou pravomoc, když automaticky použil podmínku, která není obsažena v článku 12h nařízení č. 806/2014.

Tribunál má tedy za to, že odvolací komise měla povinnost ověřit, zda posouzení ze strany Jednotného výboru nespočívalo ve skrytém zkoumání záruk z let 2014 a 2015 *in abstracto*, ale ve věrohodném posouzení situace dotyčné bankovní skupiny a uvedených záruk poskytnutých na podporu její žádosti o upuštění od MREL, *in concreto*, a zda tedy dodržel meze svého prostoru pro uvážení. Tribunál tedy

a 2013/36/EU a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1093/2010 a (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2014, L 173, s. 190), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/879 ze dne 20. května 2019 (Úř. věst. 2019, L 150, s. 296).

⁵⁴⁴ A sice čl. 12h odst. 1 nařízení č. 806/2014.

⁵⁴⁵ Viz čl. 85 odst. 3 a 4 tohoto nařízení.

zamítl žalobní důvod, podle něhož výtky a argumenty vznesené odvolatelem před odvolací komisí, které vycházejí z nesprávného právního posouzení, jehož se dopustil Jednotný výbor tím, že nesprávně použil čl. 12h odst. 1 nařízení č. 806/2014 a překročil meze své pravomoci, měly odvolací komisi nutně vést k tomu, aby zkoumala, zda byl Jednotný výbor z hlediska všech relevantních skutečností projednávané věci oprávněn požadovat zvláštní záruku.

Pokud jde v poslední řadě o porušení zásady právní jistoty, Tribunál zaprvé poznamenává, že nelze požadovat, aby v čl. 12h odst. 1 písm. c) nařízení č. 806/2014 byly uvedeny jednotlivé konkrétní situace, ve kterých je či není splněna podmínka stanovená tímto ustanovením, jelikož normotvůrce je nemůže předem všechny určit. Nelze totiž vyjmenovat příklady překážek bránících okamžitému převodu kapitálu, stejně jako nelze po normotvůrci požadovat, aby vymezil pozitivně opatření, která by zajistila splnění podmínky neexistence uvedených překážek. Zadruhé zásada právní jistoty nebrání tomu, aby dotyčné orgány měly při uplatňování kritérií, která byla vymezena právní úpravou, prostor pro uvážení. Skutečnost, že Jednotný výbor má v projednávané věci prostor pro uvážení při posouzení, zda existuje překážka bránící okamžitému převodu kapitálu, nebo při posouzení vhodného způsobu, jakým musí být tato podmínka splněna, ještě neznamená, že byla porušena zásada právní jistoty.

2. Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi⁵⁴⁶

Rozsudek ze dne 28. února 2024, Sber v. ECB (spojené věci T-647/21 a T-99/22, [EU:T:2024:127](#))

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Článek 9 odst. 1 druhý pododstavec nařízení (EU) č. 1024/2013 – Uplatnění, ze strany ECB, úroků z čerpání hospodářské výhody podle rakouského práva v případě porušení článku 395 nařízení (EU) č. 575/2013 a v návaznosti na rozhodnutí, kterým byla uložena správní peněžité sankce podle článku 18 nařízení č. 1024/2013 – Přiměřenost“

Rozsudek ze dne 28. února 2024, BAWAG PSK v. ECB (T-667/21, [EU:T:2024:131](#))

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Článek 9 odst. 1 druhý pododstavec nařízení (EU) č. 1024/2013 – Přímý výkon pravomoci příslušného orgánu na základě relevantních ustanovení unijního práva ze strany ECB – Povinnost zaplatit úroky z čerpání hospodářské výhody v případě porušení článku 395 nařízení (EU) č. 575/2013 uložená rakouským právem – Pravomoc ECB – Článek 65 odst. 1 a článek 70 směrnice 2013/36/EU – Přiměřenost“

Tribunál, který vyhověl žalobám na neplatnost proti rozhodnutím přijatým Evropskou centrální bankou (ECB), jimiž se ukládají úroky z čerpání neoprávněné výhody na základě nařízení o jednotném mechanismu dohledu⁵⁴⁷ a na základě vnitrostátního práva, ve dvou rozsudcích vyhlášených téhož dne upřesnil okolnosti, za kterých může využít konformního výkladu vnitrostátního práva, jímž se provádí určitá směrnice a odchýlit se přitom od výkladu vnitrostátních soudů.

Mimoto v rozsudku Sber v. ECB (spojené věci T-647/21 a T-99/22) se Tribunál vyjadřuje k nové otázce použití zásady *ne bis in idem*, pokud ECB ukládá správní peněžité sankce na základě nařízení

⁵⁴⁶ Společné shrnutí pro spojené věci **Sber v. ECB** (T-647/21 a T-99/22) a **BAWAG PSK v. ECB** (T-667/21).

⁵⁴⁷ Nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63; dále jen „nařízení o jednotném mechanismu dohledu“).

o jednotném mechanismu dohledu, zatímco v rozsudku BAWAG PSK v. ECB (T-667/21) rozvíjí svou judikaturu o rozsahu pravomoci ECB na základě téhož nařízení.

Tyto věci se týkají dvou rakouských úvěrových institucí, jež podléhají přímému obezřetnostnímu dohledu ze strany ECB.

Ve spojených věcech T-647/21 a T-99/22 tak ECB uložila žalobkyni, Sber Vermögensverwaltungs AG, správní peněžitou sankci na základě nařízení o jednotném mechanismu dohledu z důvodu překročení limitů pro velké expozice stanovených nařízením č. 575/2013⁵⁴⁸, a to jak na individuálním, tak na konsolidovaném základě. Dále na základě nařízení o jednotném mechanismu dohledu⁵⁴⁹ a na základě § 97 odst. 1 bodu 2 BWG⁵⁵⁰ se ECB rozhodla uložit žalobkyni úroky z čerpání hospodářské výhody za částky dotčené uvedenými překročeními.

V návaznosti na stanovisko správní revizní komise ECB, v němž uvedená komise konstatovala, že původní rozhodnutí ECB ze dne 21. prosince 2021 je stiženo řadou vad, ECB nahradila uvedené rozhodnutí novým rozhodnutím⁵⁵¹, přičemž zachovala výši úroků z čerpání hospodářské výhody. ECB uvedla, že v případě porušení povinností instituce podle nařízení č. 575/2013 spadá uložení úroků z čerpání hospodářské výhody podle BWG do výkonu vázané pravomoci příslušným orgánem, což ECB neponechává žádný prostor pro uvážení.

Dvěma samostatnými žalobami se žalobkyně domáhala, aby Tribunál zrušil jak původní rozhodnutí, tak rozhodnutí ze dne 21. prosince 2021, která přijala ECB.

Ve věci T-667/21 žalobkyně, BAWAG PSK Bank für Arbeit und Wirtschaft und Österreichische Postsparkasse AG, nepřímo nabyla portfolio úvěrů na rezidenční nemovitosti ve Francii. Toto portfolio bylo převedeno do společného fondu bez právní subjektivity, u kterého žalobkyně nabyla veškeré podíly, čímž se stala skutečným majitelem.

V návaznosti na kontrolu v prostorách žalobkyně ECB konstatovala, že žalobkyně neměla k dispozici údaje umožňující identifikaci každého z dlužníků podkladových úvěrů a že u tohoto portfolia nedodržela limit pro velké expozice stanovený nařízením č. 575/2013. Rozhodnutím ze dne 2. srpna 2021⁵⁵² jí tak ECB na základě týchž právních ustanovení, jako jsou ustanovení zmíněná ve shrnutí výše uvedených spojených věcí, uložila úroky z čerpání hospodářské výhody. Žalobkyně podala proti uvedenému rozhodnutí žalobu k Tribunálu.

Tribunál v rozsudcích Sber v. ECB (spojené věci T-647/21 a T-99/22) a BAWAG PSK v. ECB (T-667/21) zrušil rozhodnutí ECB ze dne 21. prosince 2021, kterým bylo nahrazeno její původní rozhodnutí, a rozhodnutí ze dne 2. srpna 2021 z důvodu, že ECB tím, že uložila úroky z čerpání hospodářské výhody, nepřezkoumala okolnosti projednávané věci.

⁵⁴⁸ Článek 395 odst. 1 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. 2013, L 176, s. 1, a opravy Úř. věst. 2013, L 208, s. 68, a Úř. věst. 2013, L 321, s. 6).

⁵⁴⁹ Článek 4 odst. 1 písm. d) a čl. 4 odst. 3, jakož i čl. 9 odst. 1 druhý pododstavec nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

⁵⁵⁰ Bundesgesetz über das Bankwesen (Bankwesengesetz) (zákon o bankovníctví) ze dne 30. července 1993 (BGBl. 532/1993) ve znění zákona ze dne 28. května 2021 (BGBl. I, 98/2021 (dále jen „BWG“)).

⁵⁵¹ Rozhodnutí ECB-SSM-2021-ATSBE-12.

⁵⁵² Rozhodnutí ECB/SSM/2021-ATBAW-7-ESA-2018-0000126.

Závěry Tribunálu

K uplatnění zásady ne bis in idem

Tribunál má za to, že uložení, ze strany ECB, úroků z čerpání hospodářské výhody na základě § 97 odst. 1 bodu 2 BWG za jednání, za které již byla uložena správní peněžitá sankce podle článku 18 nařízení č. 1024/2013, není v rozporu se zásadou *ne bis in idem*.

V tomto ohledu připomíná, že uplatňování článku 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který zakazuje kumulaci stíhání i sankcí trestní povahy za stejné skutky proti téže osobě, se neomezuje pouze na stíhání a sankce, které jsou podle vnitrostátního práva kvalifikovány jako „trestní“. Vztahuje se totiž na stíhání a sankce, o nichž je třeba mít za to, že mají trestněprávní charakter na základě samotné povahy protiprávního jednání a stupně přísnosti sankce, která hrozí dotčené osobě.

Tribunál zdůrazňuje, že správní peněžitá sankce uložené na základě čl. 18 odst. 1 nařízení o jednotném mechanismu dohledu spadají do oblasti působnosti článku 50 Listiny. Poznamenává, že vzorem pro tyto sankce jsou zjevně pokuty, které může uložit Evropská komise v oblasti práva hospodářské soutěže⁵⁵³ a mají rovnocennou povahu a stupeň přísnosti. Podle ustálené judikatury přitom musí být v řízeních podle práva hospodářské soutěže směřujících k uložení pokut respektována zásada *ne bis in idem*. Tuto kvalifikaci je tudíž třeba použít obdobně i na uvedené sankce.

Tribunál naproti tomu konstatoval, že z judikatury rakouských soudů vyplývá, že úroky z čerpání hospodářské výhody jsou kvalifikovány jako obezřetnostní opatření, která nemají punitivní povahu. Vzhledem k tomu, že z povahy protiprávního jednání ani stupně přísnosti sankce nevyplyvá, že by se na tato opatření vztahovala působnost trestního práva, jejich použití na základě BWG nespadá do působnosti článku 50 Listiny. Tento závěr je ostatně potvrzen v rozsudku VTB Bank (Austria)⁵⁵⁴, v němž Soudní dvůr u úroků z čerpání hospodářské výhody vymáhání upřednostnil kvalifikovat uvedené úroky jakožto „správní opatření“ spíše než „správní sankce“.

K pravomoci ECB uložit úroky z čerpání hospodářské výhody

Tribunál upřesnil, že ECB měla pravomoc uložit úroky z čerpání hospodářské výhody podle § 97 BWG na základě nařízení o jednotném mechanismu dohledu.

Úvodem zdůrazňuje, že ECB má za účelem plnění svých obezřetnostních úkolů tři kategorie pravomocí dohledu a vyšetřování, a sice pravomoci stanovené v nařízení o jednotném mechanismu dohledu, pravomoci příslušných orgánů podle relevantních ustanovení unijního práva a pravomoc dávat vnitrostátním orgánům pokyny, aby využily jejich pravomocí podle platných vnitrostátních právních předpisů.

Při analýze otázky, zda v projednávaném případě měla ECB pravomoci patřící do druhé kategorie, a sice pravomoci příslušných orgánů podle relevantních ustanovení unijního práva, Tribunál uvedl, že výraz „podle unijního práva“ byl vykládán tak, že zahrnuje veškeré pravomoci vyplývající z právního rámce stanoveného určitou směrnicí, ať již vyplývají z povinnosti nebo možnosti členského státu přijímat právní předpisy, na rozdíl od toho, kdy táž směrnice uzná pravomoc členských států přijmout

⁵⁵³ Podle čl. 23 odst. 2 nařízení Rady (ES) č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v článcích [101 a 102 SFEU] (Úř. věst. 2003, L 1, s. 1; Zvl. vyd. 08/02, s. 205).

⁵⁵⁴ Rozsudek ze dne 7. srpna 2018, VTB Bank (Austria) (C-52/17, [EU:C:2018:648](#), body 40 až 42).

na základě vnitrostátního práva přísnější ustanovení mimo rámec režimu stanoveného danou směrnicí⁵⁵⁵.

V rozsudku VTB Bank (Austria)⁵⁵⁶ bylo přitom v souvislosti s dřívějším zněním § 97 BWG uvedeno, že uložení povinnosti zaplatit úroky z čerpání hospodářské výhody, jež je podle všeho správním opatřením, spadá do působnosti čl. 65 odst. 1 směrnice 2013/36⁵⁵⁷, který je v projednávané věci součástí relevantního právního rámce. Okolnost, že není uvedeno na seznamu správních sankcí a správních opatření obsaženém v této směrnici, je irelevantní, neboť tento seznam není taxativní, a tatáž směrnice stanoví, že členské státy přijmou veškerá opatření, která považují za nezbytná k zajištění uplatňování uvedené směrnice a nařízení č. 575/2013. Tribunál upřesňuje, že Soudní dvůr v uvedeném rozsudku zdůraznil, že by minimální obezřetnostní požadavky stanovené právem Evropské unie měly zajistit maximální úroveň harmonizace a v případě překročení limitů stanovených v nařízení č. 575/2013 jsou členské státy povinny uložit úvěrovým institucím nikoli opatření podle svého vnitrostátního práva, nýbrž správní sankci nebo jiné správní opatření ve smyslu čl. 65 odst. 1 směrnice 2013/36.

Okolnost, že uložení povinnosti zaplatit úroky z čerpání hospodářské výhody není uvedeno na seznamu obsaženém ve směrnici 2013/36, tak nebrání tomu, aby se na něj vztahoval právní režim zavedený touto směrnicí. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že je třeba ho považovat za pravomoc, kterou má příslušný vnitrostátní orgán „na základě příslušných ustanovení práva Unie“ ve smyslu čl. 9 odst. 1 druhého pododstavce druhé věty nařízení o jednotném mechanismu dohledu a která je v důsledku toho svěřena ECB.

K výkladu vnitrostátního práva

Tribunál konstatuje, že ECB tím, že vycházela z výkladu rakouských soudů ohledně automatické povahy uložení úroků z čerpání hospodářské výhody v případě překročení limitů pro velké expozice a nepřezkoumala okolnosti projednávaného případu, vycházela z právně nesprávného předpokladu, kvůli němuž je její přezkum přiměřenosti použití § 97 odst. 1 bodu 2 BWG stižen vadou.

V této souvislosti Tribunál připomíná, že má-li přezkoumat opodstatněnost použití vnitrostátního práva, kterým se provádí směrnice, ze strany ECB, stačí výklad vnitrostátních soudů k určení působnosti uvedeného vnitrostátního práva, pokud z něj vyplývá, že je konstatována slučitelnost se směrnicí, jejíž provedení zajišťuje. Naproti tomu, pokud výklad vnitrostátních soudů neumožňuje zajistit slučitelnost vnitrostátního práva s určitou směrnicí, dodržení zásady přednosti unijního práva znamená, že Tribunál stejně jako vnitrostátní soud vykládá, je-li to nezbytné, vnitrostátní právo v co největším možném rozsahu ve světle znění a účelu provedené směrnice, aby tak dosáhly výsledku jí zamýšleného. Požadavek konformního výkladu zahrnuje povinnost změnit ustálenou judikaturu, pokud se tato judikatura opírá o výklad vnitrostátního práva, který je neslučitelný s cíli směrnice.

Navíc v případě, že Tribunál nemůže vyložit vnitrostátní právní úpravu v souladu s požadavky unijního práva, má stejně jako vnitrostátní soud pověřený uplatňováním ustanovení unijního práva Tribunál povinnost zajistit plný účinek těchto ustanovení tak, že na základě své vlastní pravomoci podle potřeby upustí od použití jakékoli vnitrostátní právní úpravy, i když je pozdějšího data, jež je v rozporu s ustanovením unijního práva, které má přímý účinek.

⁵⁵⁵ V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. března 2016, Safe Interenvíos (C-235/14, [EU:C:2016:154](#), bod 79 a citovaná judikatura).

⁵⁵⁶ Výše uvedený rozsudek ze dne 7. srpna 2018, body 31 až 44.

⁵⁵⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338).

V projednávané věci má Tribunál na základě doslovného, kontextuálního a teleologického výkladu článku 70 směrnice 2013/36⁵⁵⁸ za to, že toto ustanovení musí být chápáno tak, že znamená, že je na příslušném vnitrostátním orgánu, a v důsledku toho na ECB, aby určily typ správního opatření s přihlédnutím ke všem okolnostem, což nutně znamená, že mají v rámci své pravomoci určitý prostor pro uvážení, a vylučuje, aby se v případě uplatňování úroků z čerpání hospodářské výhody uložených na základě § 97 odst. 1 bodu 2 BWG ocitly v situaci vázané pravomoci.

Rozsudek ze dne 10. července 2024, PH a další v. ECB (T-323/22, [EU:T:2024:460](#))

„Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Vyjádření nesouhlasu ECB s nabytím kvalifikovaných účastí v úvěrové instituci – Žaloba na neplatnost – Právní zájem na podání žaloby – Bezprostřední dotčení – Částečná nepřipustnost – Pověst a odborná způsobilost navrhovaného nabyvatele – Finanční zdraví – Dodržování obezřetnostních požadavků – Boj proti praní peněz a financování terorismu – Proporcionalita“

Tribunál, k němuž byla podána žaloba na neplatnost, kterou zamítl, proti rozhodnutí Evropské centrální banky (ECB), jímž ECB vyjádřila nesouhlas s nabytím kvalifikované účasti v úvěrové instituci, rozhodl o dosud neřešené otázce aktivní legitimace společnosti, která takové účasti prodává, k podání žaloby na neplatnost rozhodnutí, jímž se navrhovanému nabyvateli odmítá nabytí takové účasti. Rozhodl i o tom, zda ECB může v rámci posuzování pověsti navrhovaného nabyvatele posuzovat jeho odbornou způsobilost.

HKB Bank GmbH (dále jen „cílová banka“) je tzv. „méně významnou“⁵⁵⁹ úvěrovou institucí pod přímým obezřetnostním dohledem Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BaFin, Spolkový úřad pro dohled nad finančními službami, Německo). Dne 9. dubna 2020 PH a dne 9. července 2020 PI a PJ (dále společně jen „navrhovaní nabyvatelé“) oznámili BaFin záměr nabýt kvalifikovanou účast a překročit 50 % kapitálu a hlasovacích práv v cílové bance (dále jen „navrhované nabytí“), a to v důsledku nabytí všech podílů držených společností Socrates Capital v cílové bance. ECB napadeným rozhodnutím, které bylo navrhovaným nabyvatelům oznámeno dne 22. března 2022, vyjádřila nesouhlas s navrhovaným nabytím, protože navrhovaní nabyvatelé nesplňují kritéria pověsti, finančního zdraví, dodržování obezřetnostních požadavků a boje proti riziku praní peněz a financování terorismu.

Závěry Tribunálu

K přípustnosti žaloby podané k Tribunálu společností Socrates Capital a navrhovanými nabyvateli Tribunál připomenul, že vzhledem k tomu, že se jedná o jednu a tutéž žalobu a PH, PI a PJ mají aktivní legitimaci, není namístě zkoumat aktivní legitimaci společnosti Socrates Capital. Tribunál nicméně v zájmu řádného výkonu spravedlnosti a z důvodu zvláštního významu otázky přípustnosti uvedené v námitce nepřipustnosti vznesené ECB považoval za účelné o této námitce rozhodnout.

V tomto rámci Tribunál připomenul podmínky stanovené pro přiznání aktivní legitimace fyzické nebo právnické osobě, která podala žalobu proti aktu, jenž jí není určen, a konstatoval, že v projednávané věci nebylo napadené rozhodnutí oznámeno společnosti Socrates Capital. Žádný předpis ostatně ani nevyžadoval, aby této žalobkyni coby převodkyni dotčené kvalifikované účasti oznámeno bylo. Tribunál vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí není nařizovacím aktem, posuzoval otázku, zda žaloba v rozsahu, v němž byla podána společností Socrates Capital, splňuje podmínku bezprostředního dotčení.

⁵⁵⁸ Vykládaného ve spojení s čl. 4 odst. 1, čl. 65 odst. 1 a bodem 37 odůvodnění směrnice 2013/36.

⁵⁵⁹ Ve smyslu čl. 6 odst. 4 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se Evropské centrální bance svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63).

V této souvislosti Tribunál předně poukázal na to, že účelem mechanismu kontroly kvalifikovaných účastí je posoudit charakteristiky navrhovaných nabyvatelů, kteří hodlají vstoupit do bankovního sektoru jako vlastníci, ještě před nabytím takových účastí. Na nesouhlas s nabytím kvalifikované účasti v úvěrové instituci musí proto být nahlíženo tak, že nemění právní postavení společnosti, která takový podíl prodává. Takový nesouhlas komplikuje sice možnost navrhovaných nabyvatelů uzavřít smlouvu s osobou prodávající kvalifikovanou účast, avšak nezpochybňuje právo prodávajícího uskutečnit převod, zejména na jiného potenciálního nabyvatele. Tento nesouhlas odpovídá pouhému odmítnutí dovolit navrhováním nabyvatelům vstup do bankovního odvětví jako vlastníci.

Tribunál poté konstatoval, že právní kontext napadeného rozhodnutí tento závěr potvrzuje. Směrnice 2013/36⁵⁶⁰ nepočítá ani se zveřejněním oznámení o nabytí kvalifikované účasti v úvěrové instituci, ani s možností účasti třetích osob na správním řízení, a už vůbec ne se systematickým zveřejňováním rozhodnutí příslušného orgánu. Pro případ nerespektování nesouhlasu s nabytím kvalifikované účasti stanoví jen sankce týkající se výkonu hlasovacích práv odpovídajících účasti nabyté navrhovanými nabyvateli. V rozhodnutí napadeném v projednávané věci jsou tak posuzovány charakteristiky navrhovaných nabyvatelů, a nikoli legalita smlouvy o nákupu a prodeji.

Tribunál dále poznamenává, že ujednání smlouvy o nákupu a prodeji, podle kterého tato smlouva nenabude účinnosti bez souhlasu ECB, bylo stranami smlouvy vloženo dobrovolně. Je pravda, že smluvní ujednání může být odrazem právní úpravy. V projednávané věci je ovšem uvedené ustanovení odrazem právní úpravy, podle které každý jednotlivý navrhovaný nabyvatel podléhá správnímu odsouhlasení, jehož účelem je posoudit, zda splňuje charakteristiky nezbytné pro vstup do bankovního sektoru jako vlastník. ECB tedy při posuzování oznámení nabytí účasti v úvěrové instituci nerozhoduje o souladu smlouvy případně uzavřené mezi navrhovanými nabyvateli a osobou prodávající zmíněnou účast.

V neposlední řadě, i když napadené rozhodnutí představuje zásah do práva na vlastnictví a do svobody podnikání navrhovaných nabyvatelů, nemůže být považováno za zásah do těchto práv ve vztahu ke společnosti Socrates Capital. Napadené rozhodnutí totiž přímo nezasahuje do práva společnosti Socrates Capital prodat své podíly v cílové bance.

Tribunál dospěl proto k závěru, že napadené rozhodnutí obecně nezakazuje společnosti Socrates Capital prodat své podíly v cílové bance, takže tato společnost není napadeným rozhodnutím bezprostředně dotčena. Žalobu v rozsahu, v němž se týká společnosti Socrates Capital, proto jako nepřípustnou odmítl.

K možnosti ECB posuzovat při posuzování pověsti navrhovaných nabyvatelů jejich odbornou způsobilost Tribunál konstatoval, že je sice pravda, že čl. 23 odst. 1 směrnice 2013/36 v písmeni a) zmiňuje jen pověst navrhovaného nabyvatele⁵⁶¹ a v písmeni b) pověst, znalosti⁵⁶², dovednosti a zkušenosti⁵⁶³ všech členů vedoucího orgánu, který bude v důsledku navrhovaného nabytí řídit činnosti úvěrové instituce.

Poukazuje ovšem na to, že výraz „[který se těší dobré] pověst[i]“ v jeho obvyklém významu znamená „který je hoden úcty“ nebo „jehož ctihodnost je obecně známá“. Definice, která odkazuje mimo jiné na veřejné mínění, nevylučuje, aby pověst určité osoby závisela na její odborné způsobilosti. Navíc podle

⁵⁶⁰ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU ze dne 26. června 2013 o přístupu k činnosti úvěrových institucí a o obezřetnostním dohledu nad úvěrovými institucemi a investičními podniky, o změně směrnice 2002/87/ES a zrušení směrnic 2006/48/ES a 2006/49/ES (Úř. věst. 2013, L 176, s. 338).

⁵⁶¹ Článek 23 odst. 1 písm. a) směrnice 2013/36.

⁵⁶² Článek 23 odst. 1 písm. b) směrnice 2013/36.

⁵⁶³ Článek 91 odst. 1 směrnice 2013/36.

bodu 8 odůvodnění směrnice 2007/44⁵⁶⁴, jejíž ustanovení byla převzata do směrnice 2013/36, se pomocí kritéria pověsti navrhovaného nabyvatele určuje, zda existují nějaké pochybnosti o důvěryhodnosti a „odborné způsobilosti“ navrhovaného nabyvatele a zda jsou tyto pochybnosti opodstatněné.

Tribunál má rovněž za to, že zohlednění odborné způsobilosti navrhovaného nabyvatele při posuzování jeho pověsti je v souladu s posuzováním „vhodnosti“ tohoto nabyvatele, jakož i s účelem kontroly nabývání kvalifikovaných účastí, kterým je zajištění řádného a obezřetného řízení úvěrové instituce. S ohledem na možný vliv držitele kvalifikované účasti na dotčenou úvěrovou instituci přispívá jeho odborná způsobilost k takovému řádnému a obezřetnému řízení této instituce. Společné obecné pokyny⁵⁶⁵ tento výklad podporují, neboť podle nich se pověst navrhovaného nabyvatele týká jeho bezúhonnosti a jeho odborné způsobilosti. Takový výklad nevylučuje ani formulace použité v německé právní úpravě této oblasti, neboť v důvodové zprávě k zákonu, kterým byla do německého práva provedena směrnice 2007/44, se uvádí, že kritérium spolehlivosti spočívá v ověření, zda existují pochybnosti o bezúhonnosti „a odborné způsobilosti“ navrhovaného nabyvatele a zda jsou tyto pochybnosti opodstatněné.

Tribunál z uvedeného vyvodil závěr, že kritérium pověsti zmíněné ve směrnici 2013/36 musí být vykládáno v tom smyslu, že zahrnuje posouzení odborné způsobilosti navrhovaného nabyvatele.

⁵⁶⁴ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/44/ES ze dne 5. září 2007, kterou se mění směrnice Rady 92/49/EHS a směrnice 2002/83/ES, 2004/39/ES, 2005/68/ES a 2006/48/ES, pokud jde o procesní pravidla a hodnotící kritéria pro obezřetnostní posuzování nabývání a zvyšování účastí ve finančním sektoru (Úř. věst. 2007, L 247, s. 1).

⁵⁶⁵ Společné obecné pokyny k obezřetnostnímu posuzování nabývání nebo zvyšování kvalifikovaných účastí ve finančním sektoru, přijaté Evropským orgánem pro bankovníctví (EBA), Evropským orgánem pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní pojištění (EIOPA) a Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA), zveřejněné dne 20. prosince 2016.

XII. Veřejné zakázky unijních orgánů

Rozsudek ze dne 21. února 2024, Inivos a Inivos v. Komise (T-38/21, [EU:T:2024:100](#))

„Veřejné zakázky – Jednací řízení bez předchozího uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení – Dodávka dezinfekčních robotů evropským nemocnicím – Krajní naléhavost – Covid-19 – Neúčast žalobkyně na zadávacím řízení – Žaloba na neplatnost – Nedostatek osobního dotčení – Smluvní povaha sporu – Nepřípustnost – Odpovědnost“

Tribunál zasedající v rozšířeném senátu o pěti soudcích odmítl jako nepřipustnou žalobu podanou žalobkyněmi, společnostmi Inivos Ltd a Inivos BV, znějící zejména na zrušení tří rozhodnutí Evropské komise týkajících se zadání veřejné zakázky Unie na nákup dezinfekčních robotů. Tribunál ve svém rozsudku upřesnil podmínky přípustnosti žaloby hospodářského subjektu, který nebyl vyzván k účasti na jednacím řízení bez předchozího uveřejnění oznámení o zahájení zadávacího řízení (dále jen „JŘBPU“), znějící na zrušení rozhodnutí o zadání veřejné zakázky přijatého v rámci tohoto řízení.

Na základě důvodu naléhavosti způsobeného krizí covidu-19 se Komise rozhodla použít JŘBPU pro nákup 200 samoobslužných dezinfekčních robotů s UV zářením k nasazení v evropských nemocnicích⁵⁶⁶. Na základě předběžné tržní konzultace bylo identifikováno šest dodavatelů, jiných než žalobkyně, kteří splňovali předem stanovená kritéria a byli Komisí vyzváni, aby podali nabídky v rámci JŘBPU. Komise přijala rozhodnutí zadat tuto zakázku dvěma z nich, se kterými byly tudíž uzavřeny rámcové smlouvy na dezinfekční roboty.

Po oznámení o zadání veřejné zakázky ze dne 9. prosince 2020, podle kterého byly sporné rámcové smlouvy uzavřeny dne 19. listopadu 2020, podaly žalobkyně žalobu na neplatnost rozhodnutí použít JŘBPU, rozhodnutí o zadání této veřejné zakázky (dále jen „napadené rozhodnutí o zadání“) a rozhodnutí uzavřít rámcové smlouvy se dvěma úspěšnými hospodářskými subjekty, jakož i žalobu na náhradu škody.

Závěry Tribunálu

V rámci posouzení přípustnosti bodu návrhových žádání směřujícího ke zrušení napadeného rozhodnutí o zadání veřejné zakázky se Tribunál vyjádřil zejména k otázce aktivní legitimace žalobkyně⁵⁶⁷.

Tribunál nejprve zkoumal, zda jsou žalobkyně napadeným rozhodnutím o zadání veřejné zakázky bezprostředně dotčeny. Zaprvé konstatoval, že toto rozhodnutí mělo za následek, že žalobkyně byly s konečnou platností zbaveny možnosti účastnit se JŘBPU, a tím byly z tohoto řízení vyloučeny. Uvedené rozhodnutí tak mělo bezprostřední účinky na jejich právní postavení. Tribunál zdůraznil, že žalobkyně musely prokázat, že byly hospodářskými subjekty působícími na dotčeném trhu, a dospěl k závěru, že předložily dostatek důkazů k prokázání, že působily na trhu autonomních dezinfekčních robotů využívajících UV záření.

Zadruhé napadené rozhodnutí o zadání veřejné zakázky s konečnou platností určilo dva hospodářské subjekty jako úspěšné uchazeče o dotčenou zakázku s okamžitým a závazným účinkem. Vzhledem k tomu, že toto rozhodnutí vyvolává právní účinky, aniž je vyžadováno jakékoli doplňující opatření, neponechává adresátům pověřeným jeho provedením žádnou posuzovací pravomoc. Tribunál

⁵⁶⁶ Na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

⁵⁶⁷ Podle čl. 263 čtvrtého pododstavce SFEU může každá fyzická nebo právnická osoba podat žalobu proti aktům, které jsou jí určeny nebo se jí bezprostředně a osobně dotýkají.

z tohoto vyvodil, že žalobkyně byly napadeným rozhodnutím o zadání veřejné zakázky bezprostředně dotčeny.

Tribunál dále zkoumal, zda jsou žalobkyně napadeným rozhodnutím o zadání veřejné zakázky osobně dotčeny. Za zvláštních okolností použití JŘBPU je přitom třeba mít za to, že hospodářský subjekt, který nebyl vyzván k účasti v uvedeném řízení, přestože byl schopen splnit kritéria použitá veřejným zadavatelem pro výběr podniků, kterým má být zaslána výzva k podání nabídek, patří do omezeného okruhu soutěžitelů, kteří jsou schopni předložit nabídku, pokud by k tomu byli vyzváni.

V tomto ohledu Komise vysvětlila, že kritérii použitými v dotčeném řízení byly označení CE, výrobní kapacita alespoň 20 jednotek měsíčně a zkušenosti s nasazením alespoň 10 robotů v nemocnicích. O těchto kritériích se žalobkyně dozvěděly v rámci soudního řízení.

Jde-li zaprvé o kritérium týkající se označení CE, Tribunál měl za to, že žalobkyně prokázaly, že jejich robot toto kritérium splňuje.

Jde-li zadruhé o kritérium týkající se výrobní kapacity, i když žalobkyně na jednání uvedly, že toto kritérium splňují a jsou dokonce schopny svou výrobní kapacitu zvýšit, Tribunál podotkl, že žalobkyně nepředložily žádný důkaz, jenž by prokázal, že jejich výrobní kapacita mohla dosáhnout 20 robotů měsíčně.

Jde-li zatřetí o kritérium týkající se zkušeností požadovaných v oblasti nasazení robotů v nemocnicích, Tribunál konstatoval, že důkazy předložené žalobkyněmi neumožňují určit přesný počet nasazených robotů.

Tribunál z toho vyvodil, že žalobkyně neprokázaly, že byly schopny splnit kritéria použitá Komisí pro výběr hospodářských subjektů, kterým byly zaslány výzvy k podání nabídek v rámci JŘBPU. Žalobkyně tudíž nepodaly důkaz, že patří k omezenému okruhu hospodářských subjektů, které mohou být vyzvány k podání nabídek a nabídku podat. Žalobkyně tudíž nejsou napadeným rozhodnutím o zadání veřejné zakázky osobně dotčeny.

Tribunál tedy určil, že bod návrhových žádání směřující ke zrušení napadeného rozhodnutí o zadání veřejné zakázky je nepřipustný. Poté, co odmítl jako nepřipustné body návrhových žádání směřující proti dalším dvěma napadeným rozhodnutím, zamítl žalobu na neplatnost v plném rozsahu. Tribunál mimoto zamítl i žalobu na náhradu škody podanou žalobkyněmi.

Rozsudek ze dne 2. října 2024, VC v. EU-OSHA (Vyloučení z veřejných zakázek na základě vnitrostátního správního rozhodnutí, jehož vykonatelnost byla odložena) (T-126/23, [EU:T:2024:666](#))

„Veřejné zakázky – Finanční nařízení – Vyloučení ze zadávacích řízení a z řízení o přidělování grantů financovaných ze souhrnného rozpočtu Unie a z ERF na dobu dvou let – Uveřejnění vyloučení – Zařazení do databáze systému včasného odhalování rizik a vylučování hospodářských subjektů – Vážné profesní pochybení – Rozhodnutí vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž – Odklad vykonatelnosti nařízení vnitrostátním soudem – Povinnost uvést odůvodnění – Právo na účinnou soudní ochranu – Nápravná opatření – Pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci – Zjevně nesprávné posouzení – Nesprávné posouzení – Přiměřenost“

Tribunál zasedající v rozšířeném senátu o pěti soudcích zamítl žalobu podanou žalobkyní, VC, proti rozhodnutí, kterým byla vyloučena na dobu dvou let z účasti na zadávacích řízeních Evropské unie z důvodu vážného profesního pochybení⁵⁶⁸. Rozsudkem se Tribunál poprvé vyjádřil k účinkům

⁵⁶⁸ Rozhodnutí Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci ze dne 13. ledna 2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

vnitrostátního soudního rozhodnutí, kterým se odkládá vykonatelnost správního rozhodnutí, jež bylo základem vyloučení. Kromě toho zcela nově upřesnil hranice své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci při posuzování dostatečnosti nápravných opatření přijatých uchazečem, jakož i potřeby nahradit sankci vyloučení finanční sankcí.

Žalobkyně podala nabídku na jednu část veřejné zakázky Evropské agentury pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci (EU-OSHA) týkající se poskytování služeb informačních a komunikačních technologií. Když se EU-OSHA dozvěděla o existenci rozhodnutí Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (Národní komise pro trhy a hospodářskou soutěž, Španělsko) (dále jen „CNMC“), kterým bylo konstatováno, že se žalobkyně podílela na porušení práva hospodářské soutěže (dále jen „rozhodnutí CNMC“), požádala výbor svolaný podle finančního nařízení⁵⁶⁹, aby formuloval doporučení k vyloučení žalobkyně nebo uložení peněžité sankce.

Následně nařídil Audiencia Nacional (Vrchní soud s celostátní působností, Španělsko) odklad vykonatelnosti rozhodnutí CNMC (dále jen „vnitrostátní rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti“). Výše uvedený výbor nicméně provedl předběžnou právní kvalifikaci jednání žalobkyně⁵⁷⁰ a doporučil agentuře EU-OSHA její vyloučení, jelikož měl za to, že její jednání je třeba považovat za „vážné profesní pochybení“. EU-OSHA se tímto doporučením řídila a přijala napadené rozhodnutí.

Závěry Tribunálu

Na prvním místě Tribunál vyjasnil rozsah účinků vnitrostátního rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti.

Tribunál zaprvé připomněl, že z finančního nařízení vyplývá⁵⁷¹, že pokud neexistuje pravomocný rozsudek či konečné správní rozhodnutí, může být subjekt vyloučen z účasti na zadávacích řízeních na základě předběžné právní kvalifikace jeho jednání příslušným unijním orgánem s ohledem na zjištěné skutečnosti nebo zjištění učiněná mimo jiné rozhodnutími vnitrostátního orgánu pro hospodářskou soutěž. Z toho vyplývá, že neexistence konečného rozsudku nebo rozhodnutí konstatujícího předmětné protiprávní jednání nebrání tomu, aby příslušný unijní orgán přijal za účelem ochrany finančních zájmů Unie opatření spočívající ve vyloučení.

Tribunál z toho dovodil vůli unijního normotvůrce umožnit příslušnému unijnímu orgánu, aby sám posoudil jednání dotčeného hospodářského subjektu, aniž čekal na rozhodnutí soudu.

V projednávaném případě tedy agentuře EU-OSHA příslušelo, aby při neexistenci konečného rozhodnutí provedla vlastní posouzení chování žalobkyně na základě rozhodnutí CNMC, ale i dalších relevantních faktorů kontextu, mezi nimi konkrétně odkladu vykonatelnosti tohoto rozhodnutí.

Tribunál konstatoval, že agentura EU-OSHA skutečně zohlednila odklad vykonatelnosti rozhodnutí CNMC a právem se domnívala, že odklad vykonatelnosti rozhodnutí CNMC nebrání tomu, aby zjištění uvedená v tomto rozhodnutí byla zohledněna za účelem prokázání vážného profesního pochybení žalobkyně a přijetí opatření spočívajícího ve vyloučení.

Skutečnosti, které byly žalobkyni vytýkány, totiž předně nebyly založeny na pouhých domněnkách nebo předpokladech, ale byly zjištěny na základě výsledků šetření vedeného CNMC.

⁵⁶⁹ Článek 143 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014, (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1, dále jen „finanční nařízení“).

⁵⁷⁰ Viz čl. 136 odst. 2 finančního nařízení.

⁵⁷¹ Článek 106 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 966/2012 ze dne 25. října 2012, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie a kterým se zrušuje nařízení Rady č. 1605/2002 (Úř. věst. 2012, L 298), ve znění nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) č. 2015/1929 ze dne 28. října 2015 (Úř. věst. 2015, L 286, s. 1) (dále jen „předchozí finanční nařízení“), a článek 136 finančního nařízení.

Nadto z vnitrostátního rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti nevyplyvá žádné stanovisko k opodstatněnosti rozhodnutí CNMC. Tribunál upřesnil, že zjištění a úvahy uvedené v rozhodnutí CNMC ohledně porušení práva hospodářské soutěže ze strany žalobkyně tedy vnitrostátní soud nijak nenapadá či nezpochybňuje a rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti zakládá na úvahách vycházejících výhradně z důsledků uložené pokuty a zákazu uzavírání smluv na další činnost žalobkyně. Každopádně žalobkyní tvrzená skutečnost, že vnitrostátní soud vydáním předběžného opatření implicitně, ale nevyhnutelně uznal věrohodnost jejích tvrzení, nemůže v žádném případě postačovat ke zpochybnění výslovných zjištění a úvah obsažených v rozhodnutí CNMC.

A konečně je irelevantní, že vnitrostátní rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti odkládá kromě zaplacení pokuty uložené rozhodnutím CNMC také zákaz účasti žalobkyně v zadávacích řízeních ve Španělsku, který byl rovněž uložen tímto rozhodnutím. Důvody odkladu vykonatelnosti rozhodnutí CNMC totiž nezpochybňují věcnou správnost skutkových zjištění, z nichž vycházelo napadené rozhodnutí při vyloučení žalobkyně. Z vnitrostátního rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti nadto nevyplyvají informace o tom, zda žalobkyně přijala nápravná opatření a zda je odklad vykonatelnosti odůvodněn přijetím takových opatření.

Zadruhé, pokud jde o údajné porušení zásady účinné soudní ochrany přijetím rozhodnutí o vyloučení, Tribunál připomněl svou judikaturu, podle níž právní úprava, která by zcela opomíjela účinky podání správního či soudního opravného prostředku na možnost účastnit se zadávacího řízení, by mohla porušit základní práva dotčených osob. Jak bylo uvedeno výše, nelze mít za to, že v projednávaném případě bylo vnitrostátní rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti ignorováno a byla porušena soudní ochrana žalobkyně.

Kromě toho výkon pravomoci vyloučit osobu nebo subjekt, v projednávaném případě žalobkyni, ze zadávacích řízení na veřejné zakázky Unie na základě předběžné právní kvalifikace jejího jednání, neporušuje článek 47 Listiny základních práv Evropské unie. Existence prostředku nápravy ke zpochybnění napadeného rozhodnutí u unijního soudu totiž umožňuje zajistit žalobkyni soudní ochranu.

Tribunál konstatoval, že není proto důvodné přiznat vnitrostátnímu rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti stejný účinek jako konečným rozhodnutím nebo rozsudkům. Pokud by pravomoc unijních orgánů přistoupit k vyloučení byla ochromena pouhým podáním opravného prostředku s odkladným účinkem proti vnitrostátnímu rozhodnutí, které může být základem pro vyloučení, nebo odkladem vykonatelnosti tohoto rozhodnutí, zbavilo by to tuto pravomoc užitečného účinku.

Nakonec Tribunál dodal, že v případě, že by po vnitrostátním rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti následoval pravomocný rozsudek, kterým se rozhodnutí CNMC zrušuje, finanční nařízení stanoví⁵⁷², že schvalující osoba vyloučení neprodleně ukončí, takže se vnitrostátní soudní rozhodnutí plně uplatní a zároveň bude zaručena soudní ochrana žalobkyně, spojená s vnitrostátním soudním rozhodnutím, jež je pro unijní orgán v tomto případě závazné.

Na druhém místě Tribunál upřesnil povahu své pravomoci a intenzitu jeho přezkumu nápravných opatření přijatých žalobkyní.

Zprvé připomněl, že má plnou pravomoc přezkoumat rozhodnutí o vyloučení⁵⁷³, přičemž konstatoval, že rozsah této pravomoci je striktně omezen na stanovení sankce, s vyloučením jakékoli změny skutečností zakládajících jednání, které tuto sankci odůvodňuje.

V projednávaném případě Tribunál konstatoval, že posouzení nápravných opatření spadá do posouzení jednání odůvodňujícího sankci. Posouzení, které je třeba provést u nápravných opatření, se

⁵⁷² Článek 136 odst. 2 třetí pododstavec finančního nařízení.

⁵⁷³ Článek 143 odst. 9 finančního nařízení.

totiž rovná ověření přetrvávání vážného profesního pochybení, které bylo v daném případě vyvozeno z protiprávního jednání zjištěného vnitrostátním orgánem, a možnosti jeho opakování. V tomto ohledu není důležité, že nápravná opatření se zpravidla přijímají poté, co došlo k protiprávnímu jednání zjištěnému vnitrostátním orgánem. Tribunál z toho dovodil, že nemůže pro účely posouzení žalobního důvodu týkajícího se nápravných opatření přijatých žalobkyní uplatnit svou pravomoc soudního přezkumu v plné jurisdikci. Nemůže proto nahradit vlastním posouzením dotčených nápravných opatření posouzení ze strany agentury EU-OSHA a musí se omezit se na přezkum zákonnosti uvedeného posouzení.

Zadruhé, pokud jde o přezkum existence zjevně nesprávného posouzení prováděný unijním soudem, upřesnil Tribunál, že pro účely prokázání, že se daný orgán dopustil zjevně nesprávného posouzení komplexního skutkového stavu, musí být důkazy předložené žalobcem dostatečné k tomu, aby posouzení skutkových okolností obsažená v dotčeném rozhodnutí zbavily věrohodnosti. S výhradou tohoto přezkumu věrohodnosti Tribunálu nepřísluší, aby posouzení orgánu, který toto rozhodnutí vydal, nahradil svým posouzením komplexních skutkových okolností. Vzhledem k tomu, že orgány mají prostor pro uvážení při posuzování toho, zda lze jednání kvalifikovat jako vážné profesní pochybení, a že posouzení nápravných opatření je nedílnou součástí posouzení takového jednání, musí jim být přiznán prostor pro uvážení i při posuzování nápravných opatření.

Tribunál dále upřesnil faktory, které může zohlednit při přezkumu zákonnosti posouzení nápravných opatření přijatých žalobkyní ze strany EU-OSHA. Finanční nařízení tím, že stanoví, že osoba nebo subjekt nejsou vyloučeny, pokud přijaly dostatečná nápravná opatření k prokázání své spolehlivosti⁵⁷⁴, ukládá dotčené osobě nebo subjektu povinnost prokázat, že přijatá nápravná opatření jsou taková, že brání jejich vyloučení. Tribunál z toho dovodil, že nelze připustit, aby dotýčný hospodářský subjekt předložil před Tribunálem důkazy, které nebyly uvedeny v průběhu řízení o vyloučení, jinak by bylo důkazní břemeno uložené těmito ustanoveními zbaveno účinku. *A fortiori* nemůže Tribunál v tomto řízení rozhodovat o nápravných opatřeních, která nebyla předložena agentuře EU-OSHA.

Kromě toho by byl narušen řádný výkon spravedlnosti a institucionální rovnováha, kdyby Tribunál rozhodoval o nových nápravných opatřeních nebo nových důkazech, které byly případně předloženy současně schvalující osobě a mohly by ji vést k revidování napadeného rozhodnutí v průběhu řízení. Tribunál tedy rozhodl, že lze zohlednit pouze důkazy, které byly agentuře EU-OSHA sděleny před přijetím napadeného rozhodnutí.

Na třetím místě Tribunál v rámci posouzení přiměřenosti sankce vyloučení uvedl, že nápravná opatření přijatá žalobkyní vzala agentura EU-OSHA v úvahu jako polehčující okolnosti, v jejichž důsledku omezila dobu vyloučení. V projednávaném případě je tedy třeba posuzovat nápravná opatření přijatá žalobkyní v rozsahu, v němž přispívají nikoli k určení protiprávního jednání, ale k určení sankce za něj, což odůvodňuje, aby Tribunál uplatnil svou pravomoc přezkumu v plné jurisdikci.

Při výkonu této pravomoci je tedy Tribunál oprávněn přihlídnout k důkazům, které byly poprvé předloženy v rámci tohoto řízení a nebyly předtím předloženy agentuře EU-OSHA, ovšem s výhradou dodržení pravidel přípustnosti stanovených jednacím řádem Tribunálu.

Na závěr se Tribunál vyjádřil k údajnému nezvážení uložení finanční sankce jako alternativy k vyloučení.

⁵⁷⁴ Článek 106 odst. 7 písm. c) předchozího finančního nařízení a čl. 136 odst. 6 písm. a) finančního nařízení.

Tribunál ze znění ustanovení finančního nařízení⁵⁷⁵ dovedl, že agentura EU-OSHA nebyla v projednávaném případě povinna zkoumat možnost nahradit sankci vyloučení finanční sankcí.

A pokud jde o návrh předložený Tribunálu, aby sám provedl toto nahrazení v rámci své pravomoci přezkumu v plné jurisdikci, Tribunál jej zamítl jako neopodstatněný. Žalobkyně totiž neuvádí důvody, ze kterých by měla být v projednávaném případě sankce vyloučení nahrazena finanční sankcí. Kromě toho a v každém případě měl Tribunál za to, že z posouzení argumentů žalobkyně vyplývá, že sankce vyloučení uložená v projednávané věci je přiměřená, a tudíž nemá být nahrazena finanční sankcí.

⁵⁷⁵ Článek 106 odst. 13 písm. a) předchozího finančního nařízení.

XIII. Rozhodčí doložky

Rozsudek ze dne 11. prosince 2024, *UIV Servizi v. REA* (T-440/22, [EU:T:2024:898](#))

„Rozhodčí doložka – Grantová dohoda týkající se projektu TTD.EU („European Quality Wines: Taste the Difference“) – Informační a propagační opatření na podporu zemědělských produktů prováděná na vnitřním trhu a ve třetích zemích – Pozastavení grantové dohody – Podezření z podvodu v rámci trestního vyšetřování týkajícího se jiné grantové dohody – Smluvní odpovědnost“

Tribunál, rozhodující na základě článku 272 SFEU v souladu s rozhodčí doložkou, se vyslovil k dosud neřešené otázce týkající se platnosti rozhodnutí Evropské výkonné agentury pro výzkum (REA) pozastavit grantovou dohodu TTD.EU⁵⁷⁶ (dále jen „napadené rozhodnutí“). Tribunál svým rozsudkem rozhodl o neplatnosti napadeného rozhodnutí, konstatoval, že není důvodné rozhodovat o návrhu, aby bylo agentuře REA uloženo zrušit pozastavení grantové dohody TTD.EU, a zamítl návrh na náhradu škody, který mu byl rovněž předložen.

V prosinci 2019, v návaznosti na výzvu k předkládání návrhů týkající se grantů na informační a propagační opatření na podporu zemědělských produktů prováděná na vnitřním trhu a ve třetích zemích, uzavřela žalobkyně, italská organizace Unione Italiana Vini Servizi Soc. coop. arl (UIV Servizi), s Výkonnou agenturou pro spotřebitele, zdraví, zemědělství a potraviny (Chafea) grantovou dohodu TTD.EU. Od dubna 2021 byla REA pověřena prováděním činností, které zajišťovala Chafea.

V květnu 2021 bylo v Itálii zahájeno trestní řízení na vnitrostátní úrovni proti generálnímu řediteli a finančnímu řediteli žalobkyně pro podezření z podvodu v rámci jiné grantové dohody koordinované žalobkyní než je grantová dohoda TTD.EU (dále jen „italské trestní vyšetřování“). V červenci 2021 žalobkyně informovala REA, že Guardia di Finanza di Milano (finanční policie v Miláně, Itálie) u ní v rámci tohoto trestního vyšetřování provedla audit. Následně, v srpnu 2021, se konala schůzka žalobkyně s osobou odpovědnou za grantovou dohodu TTD.EU v rámci agentury REA. Na této schůzce odpovědná osoba z agentury REA údajně uvedla, že vzhledem k tomu, že se italské trestní vyšetřování týká jiné dohody, je možné grantovou dohodu TTD.EU nadále normálně provádět a není nutné v souvislosti s tímto prováděním přijímat opatření.

V lednu 2022 informoval Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) agenturu REA o tom, že v prosinci 2021 zahájil vyšetřování údajného podvodu a dalších nesrovnalostí při provádění grantových dohod uzavřených žalobkyní, včetně grantové dohody TTD.EU.

O měsíc později oznámila REA žalobkyni prostřednictvím dopisu s předběžnými informacemi svůj záměr pozastavit grantovou dohodu TTD.EU. Připomínky žalobkyně REA zamítla a v květnu 2022 potvrdila svou vůli pozastavit grantovou dohodu TTD.EU prostřednictvím napadeného rozhodnutí na základě článku 33.2.1 písm. a) uvedené dohody, a to za účelem ochrany finančních zájmů Unie. Podle tohoto článku může REA pozastavit provádění grantové dohody, „pokud se příjemce (nebo jakákoli fyzická osoba oprávněná jej zastupovat nebo přijímat rozhodnutí jeho jménem) dopustil nebo je podezřelý z toho, že se dopustil buď podstatných pochybení, nesrovnalostí či podvodu, nebo závažného porušení povinností vyplývajících z této dohody [...]“. Za těchto okolností se žalobkyně obrátila na Tribunál, aby určil neplatnost napadeného rozhodnutí, uložil agentuře REA zrušit pozastavení grantové dohody TTD.EU a uložil agentuře REA povinnost zaplatit jí náhradu majetkové a nemajetkové újmy, kterou údajně utrpěla.

⁵⁷⁶ Grantová dohoda č. 874904, jejímž předmětem je realizace projektu nazvaného „European Quality Wines: Taste the Difference – TTD.EU“, zaměřeného na podporu italského a španělského vína na trzích v Číně a ve Spojených státech (dále jen „grantová dohoda TTD.EU“).

Po podání této žaloby bylo vyšetřování vedené úřadem OLAF v prosinci 2022 ukončeno. Na základě závěrů tohoto vyšetřování OLAF zaslal agentuře REA finanční doporučení, jejichž provedení, pokud jde o grantovou dohodu TTD.EU, ke dni jednání nevedlo k přijetí prováděcích opatření.

REA podala následně návrh na nevydání rozhodnutí ve věci samé, ve kterém Tribunál informovala, že pozastavení uvedené dohody bylo zrušeno. V návaznosti na znovuotevření ústní části řízení předložila žalobkyně vyjádření k tomuto návrhu na nevydání rozhodnutí ve věci samé, v němž uvedla, že nesouhlasí.

Závěry Tribunálu

Zprvce Tribunál poté, co připomněl relevantní ustanovení jak unijního, tak belgického práva, kterými se v projednávané věci řídí dohoda obsahující rozhodčí doložku, a poté, co zamítl návrh agentury REA na nevydání rozhodnutí ve věci samé v rozsahu, v němž se žalobkyně svou žalobou domáhá, aby Tribunál rozhodl její spor s agenturou REA ohledně uplatňování grantové dohody TTD.EU a konstatoval neplatnost rozhodnutí o pozastavení uvedené dohody, zkoumal platnost napadeného rozhodnutí. Za tím účelem vyložil článek 33.2.1 grantové dohody TTD.EU.

V souvislosti se zněním článku 33.2.1 písm. a) bodu i) Tribunál předně konstatoval, že generální ředitel a finanční ředitel žalobkyně, kteří byli předmětem italského trestního vyšetřování pro podezření z podvodu související s prováděním jiné grantové dohody, jsou fyzické osoby oprávněné žalobkyni zastupovat nebo přijímat rozhodnutí jejím jménem. V projednávané věci finanční ředitel podepsal jménem žalobkyně jak grantovou dohodu TTD.EU, tak grantovou dohodu, které se týkalo italské trestní vyšetřování, a generální ředitel žalobkyně podepsal jménem žalobkyně dopis o zadání provádění činností v souvislosti s grantovou dohodou TTD.EU. Tribunál tedy konstatoval, že podezření z podvodu týkající se generálního ředitele a finančního ředitele žalobkyně by v zásadě mohlo odůvodňovat pozastavení grantové dohody, jelikož uvedené osoby jsou oprávněny žalobkyni zastupovat nebo přijímat rozhodnutí jejím jménem.

Tribunál dále posoudil, zda REA mohla tyto osoby kvalifikovat jako „osoby podezřelé z toho, že se dopustily podvodu“ ve smyslu článku 33.2.1 písm. a) bodu i) a odůvodnit tak pozastavení dohody. V tomto ohledu uvedl, že uvedený článek odkazuje obecně na podezření z „podstatných pochybení, nesrovnalostí nebo podvodu“, neupřesňuje však původ nebo zdroj takového podezření. Existence trestního vyšetřování na základě podezření z podvodu, jako v projednávaném případě, tak v zásadě může představovat zdroj „podezření z podvodu“ ve smyslu článku 33.2.1 písm. a) bodu i) grantové dohody TTD.EU.

Nakonec se Tribunál zabýval otázkou, zda REA mohla přijetím napadeného rozhodnutí pozastavit grantovou dohodu TTD.EU na základě článku 33.2.1 písm. a) bodu i), přestože podezření vůči generálnímu řediteli a finančnímu řediteli žalobkyně z podvodu vyplývalo z italského trestního vyšetřování, které se týkalo jiné grantové dohody. V této souvislosti provedl Tribunál podrobný výklad písmen a) a b) článku 33.2.1, především z hlediska belgického práva.

Pokud jde o článek 33.2.1 písm. a), upřesnil Tribunál, že bod i) písmene a) neobsahuje žádný odkaz na grantovou dohodu TTD.EU, takže podezření z podvodu týkající se provádění jiné dohody by mohlo odůvodnit pozastavení dohody TTD.EU. Bod i) písmene a) však takový odkaz obsahuje. Podle článku 33.2.1 písm. b) může REA pozastavit provádění grantové dohody, pokud „se příjemce (nebo jakákoli fyzická osoba oprávněná jej zastupovat nebo přijímat rozhodnutí jeho jménem) dopustil – v souvislosti s jinými granty [Unie] nebo Euratomu, které mu byly uděleny za podobných podmínek – pochybení, nesrovnalostí, podvodu [...]“. Výklad článku 33.2.1 písm. a) bodu i), podle něhož by podezření z podvodu v souvislosti s jinou dohodou mohlo odůvodnit pozastavení grantové dohody TTD.EU, by tak zbavil článek 33.2.1 písm. b) užitečného účinku.

Tribunál tedy konstatoval, že REA tím, že se rozhodla pozastavit grantovou dohodu TTD.EU z důvodu, že generální ředitel a finanční ředitel žalobkyně byli podezřelí z podvodu v rámci jiné grantové

dohody, porušila článek 33.2.1 písm. a) bod i) grantové dohody TTD.EU, což činí toto rozhodnutí neplatným.

Zadruhé vzhledem k tomu, že pozastavení grantové dohody TTD.EU bylo mezitím zrušeno, Tribunál konstatoval, že již není důvodné rozhodovat o návrhu, aby agentuře REA uložil pozastavení zrušit.

Zatřetí, pokud jde o návrh na náhradu škody, Tribunál nejprve konstatoval, že je namístě o tomto návrhu rozhodnout, přestože pozastavení grantové dohody TTD.EU bylo zrušeno, a poté uvedl, že podle belgického občanského zákoníku musí být splněny tři kumulativní podmínky pro to, aby byla škoda smluvního původu nahrazena, a sice nesplnění smlouvy, škoda a příčinná souvislost mezi nesplněním a škodou.

Je pravda, že Tribunál konstatoval, že REA se rozhodla pozastavit grantovou dohodu TTD.EU napadeným rozhodnutím v rozporu s článkem 33.2.1 písm. a) bodem i) této dohody. Nicméně má za to, že i když je pravděpodobné, že žalobkyně po pozastavení grantové dohody TTD.EU pravděpodobně byla nucena pozastavit nebo zrušit některé akce plánované za účelem provádění dohody, neprokázala, že k majetkové újmě, kterou uplatňuje, v projednávané věci skutečně došlo. Žalobkyně neprokázala ani nemajetkovou újmu v podobě poškození její dobré pověsti, kterou údajně utrpěla.

XIV. Rozpočet Unie

Rozsudek ze dne 4. září 2024, IMG v. Komise (T-509/21, [EU:T:2024:590](#))

„Finanční předpisy Unie – Plnění rozpočtu Unie v rámci nepřímého řízení mezinárodní organizací – Rozhodnutí, kterým se právnické osobě odmítá uznat postavení mezinárodní organizace – Žaloba na neplatnost – Řádnost plné moci udělené advokátům žalobkyně – Přípustnost – Rozhodnutí přijaté v rámci plnění povinností vyplývajících z rozsudku Soudního dvora – Článek 266 SFEU – Překážka věci pravomocně rozsouzené – Zásada řádné správy – Právní jistota – Nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 – Článek 58 – Nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1268/2012 – Článek 43 – Nařízení (EU, Euratom) 2018/1046 – Článek 156 – Pojmy ‚mezinárodní organizace‘ a ‚mezinárodní dohoda‘ – Nesprávná právní posouzení – Zjevně nesprávné posouzení – Mimosmluvní odpovědnost“

Tribunál, zasedající v rozšířeném senátu, zamítl žalobou podanou International Management Group (IMG), která zněla jednak na zrušení rozhodnutí ze dne 8. června 2021, kterým Evropská komise odmítla žalobkyni se zpětným účinkem ke dni 16. prosince 2014 uznat postavení mezinárodní organizace upravené finančními předpisy Evropské unie pro plnění finančních prostředků Unie podle způsobu nepřímého řízení⁵⁷⁷ (dále jen „napadené rozhodnutí“), a jednak na náhradu majetkové a nemajetkové újmy, která jí údajně vznikla. Přezkum legality napadeného rozhodnutí dal Tribunálu příležitost upřesnit vhodnou míru přezkumu ze strany unijního soudu v dané oblasti a dále pojmy „mezinárodní dohoda“ a „mezinárodní organizace“ tak, jak jsou definovány nástroji mezinárodního práva veřejného a judikaturou zejména mezinárodních soudů.

Žalobkyně, IMG, byla zřízena dne 25. listopadu 1994⁵⁷⁸ s cílem umožnit státům a mezinárodním organizacím podílejícím se na obnově Bosny a Hercegoviny mít k tomuto účelu určený subjekt.

Dne 7. listopadu 2013 přijala Komise prováděcí rozhodnutí o ročním akčním programu na rok 2013 pro Myanmar (Barmu)⁵⁷⁹, který má být financován ze souhrnného rozpočtu Unie, na základě nařízení č. 966/2012⁵⁸⁰. Toto rozhodnutí stanovilo zejména program na rozvoj obchodu, jehož náklady měly být financovány Uníí a provádění mělo být zajištěno společným řízením s žalobkyní.

Dne 17. února 2014 informoval Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF) Komisi o zahájení vyšetřování postavení žalobkyně. Dne 15. prosince 2014 obdržela Komise zprávu OLAF vypracovanou po provedení šetření. V této zprávě měl OLAF v podstatě za to, že žalobkyně není mezinárodní organizací ve smyslu nařízení č. 1605/2002⁵⁸¹ a nařízení č. 966/2012, které jej nahradilo.

Dne 16. prosince 2014 se Komise rozhodla svěřit provádění programu na rozvoj obchodu stanoveného v prováděcím rozhodnutí zmíněném výše v rámci nepřímého řízení jiné organizaci než žalobkyni (dále jen „rozhodnutí ze dne 16. prosince 2014“).

⁵⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, Euratom) 2018/1046 ze dne 18. července 2018, kterým se stanoví finanční pravidla pro souhrnný rozpočet Unie, mění nařízení (EU) č. 1296/2013, (EU) č. 1301/2013, (EU) č. 1303/2013, (EU) č. 1304/2013, (EU) č. 1309/2013, (EU) č. 1316/2013, (EU) č. 223/2014 a (EU) č. 283/2014 a rozhodnutí č. 541/2014/EU a zrušuje nařízení (EU, Euratom) č. 966/2012 (Úř. věst. 2018, L 193, s. 1).

⁵⁷⁸ Dokumentem ze dne 25. listopadu 1994 o zřízení International Management Group – Infrastructure for Bosnia and Herzegovina (Mezinárodní řídicí skupina pro Bosnu a Hercegovinu) (IMG-IBH) (dále jen „usnesení ze dne 25. listopadu 1994“).

⁵⁷⁹ Prováděcí rozhodnutí C(2013) 7682 final.

⁵⁸⁰ Článek 84 nařízení č. 966/2012.

⁵⁸¹ Nařízení Rady č. 1605/2002 ze dne 25. června 2002, kterým se stanoví finanční nařízení o souhrnném rozpočtu Evropských společenství (Úř. věst. 2002, L 248, s. 1; Zvl. vyd. 01/04, s. 74).

Konečně dne 8. května 2015 zaslala Komise žalobkyni dopis, aby ji informovala o opatřeních, která hodlá přijmout v souvislosti se zprávou OLAF, a v němž uvedla, že se rozhodla mimo jiné, že dokud nenastane absolutní jistota ohledně postavení žalobkyně jako mezinárodní organizace, její útvary s ní již neuzavřou novou pověřovací dohodu podle způsobu nepřímého řízení stanoveného nařízením č. 966/2012 (dále jen „rozhodnutí ze dne 8. května 2015“).

Žalobkyně podala k Tribunálu dvě žaloby znějící jednak na zrušení rozhodnutí ze dne 16. prosince 2014 a jednak na zrušení rozhodnutí ze dne 8. května 2015, jakož i na náhradu škody způsobené tímto rozhodnutím. V návaznosti na zamítnutí těchto dvou žalob rozsudky ze dne 2. února 2017, *International Management Group v. Komise*⁵⁸², a ze dne 2. února 2017, *International Management Group v. Komise*⁵⁸³, podala žalobkyně kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru. Rozsudkem ze dne 31. ledna 2019, *International Management Group v. Komise*⁵⁸⁴, Soudní dvůr zrušil oba rozsudky Tribunálu, jakož i rozhodnutí ze dne 16. prosince 2014 a ze dne 8. května 2015 a vrátil věc T-381/15 Tribunálu, aby rozhodl o návrhu žalobkyně na náhradu škody údajně způsobené rozhodnutím ze dne 8. května 2015.

Tribunál rozsudkem ze dne 9. září 2020, *IMG v. Komise*⁵⁸⁵, zamítl žalobu žalobkyně znějící na náhradu škody údajně způsobené rozhodnutím ze dne 8. května 2015. Ta podala kasační opravný prostředek k Soudnímu dvoru.

Dne 8. června 2021 po komunikaci se žalobkyní, která předložila vyjádření, nakonec Komise přijala napadené rozhodnutí.

Rozsudkem ze dne 22. září 2022, *IMG v. Komise*⁵⁸⁶, Soudní dvůr částečně zrušil rozsudek Tribunálu ze dne 9. září 2020 a věc T-381/15 RENV mu vrátil, aby rozhodl o návrhu žalobkyně znějící na náhradu škody údajně způsobené rozhodnutím ze dne 8. května 2015.

Závěry Tribunálu

V první řadě Tribunál zamítl návrhová žádání žalobkyně znějící na zrušení napadeného rozhodnutí.

Tribunál nejprve konstatoval, že napadené rozhodnutí dostatečně vylíčilo právní a skutkové úvahy, na nichž bylo založeno a které umožňovaly žalobkyni posoudit jeho legalitu a Tribunálu provést přezkum.

Následně Tribunál zamítl první žalobní důvod žalobkyně, vycházející z řady nesprávných právních posouzení, zejména z porušení článku 266 SFEU, překážky věci pravomocně rozsouzené, zásady zákazu zpětné účinnosti unijních aktů a zásady rovnosti. Tribunál rovněž zamítl třetí žalobní důvod, vycházející z porušení zásady právní jistoty, jakož i druhý žalobní důvod, vycházející z porušení povinnosti řádné péče a principu nestrannosti.

Nakonec Tribunál zamítl čtvrtý žalobní důvod, vycházející ze zjevně nesprávného posouzení a z nesprávného právního posouzení, jímž žalobkyně vytkla Komisi, že odmítla kvalifikovat její zakládající listinu jako mezinárodní dohodu o založení mezinárodní organizace a uznat její postavení jako mezinárodní organizace navzdory následné praxi jejích členů.

K míře přezkumu unijním soudem v projednávané věci

⁵⁸² Rozsudek ze dne 2. února 2017, *International Management Group v. Komise* (T-29/15, [EU:T:2017:56](#)).

⁵⁸³ Rozsudek ze dne 2. února 2017, *IMG v. Komise* (T-381/15, [EU:T:2017:57](#)).

⁵⁸⁴ Rozsudek ze dne 31. ledna 2019, *International Management Group v. Komise* (C-183/17 P a C-184/17 P, [EU:C:2019:78](#)).

⁵⁸⁵ Rozsudek ze dne 9. září 2020, *IMG v. Komise* (T-381/15 RENV, [EU:T:2020:406](#)).

⁵⁸⁶ Rozsudek ze dne 22. září 2022, *IMG v. Komise* (C-619/20 P a C-620/20 P, [EU:C:2022:722](#)).

V rámci přezkumu čtvrtého žalobního důvodu Tribunál objasnil míru přezkumu legality takového rozhodnutí, jako je napadené rozhodnutí, unijním soudem. V tomto ohledu připomněl, že Komise má při výkonu své odpovědnosti za plnění rozpočtu Unie širokou posuzovací pravomoc, zejména pokud se rozhodne plnit tento rozpočet prostřednictvím nepřímého řízení a v rámci této metody řízení pověřit úkoly plnění rozpočtu mezinárodní organizace. Pokud tedy Komise vykonává výsady vymezené výše, podléhají rozhodnutí, která nepříznivě zasahují do právního postavení a která v této souvislosti přijme, přezkumu Tribunálu omezenému na zjevně nesprávné posouzení, aniž je dotčen přezkum jiných důvodů protiprávnosti, které mohou být uplatněny v rámci žaloby na neplatnost podle čl. 263 druhého pododstavce SFEU.

Pokud však Komise, jako v projednávané věci, odmítne pověřit organizaci plněním rozpočtu prostřednictvím nepřímého řízení, protože tato organizace nemá postavení mezinárodní organizace, podléhá legalita takového rozhodnutí přezkumu Tribunálu z důvodu nesprávného právního posouzení i zjevně nesprávného posouzení.

V takovém případě totiž do přezkumu nesprávného právního posouzení spadá to, jak Komise uplatňuje normy s obecnou působností, které umožňují definovat a určit mezinárodní organizace, zatímco výklad pravidel organizace, která se prohlašuje za mezinárodní organizaci pro účely plnění rozpočtu Unie prostřednictvím nepřímého řízení, jakož i výklad postojů přijatých jejími členy, které mohou být poněkud komplexní, podléhají přezkumu omezenému na zjevně nesprávné posouzení.

K pojmům „mezinárodní organizace“ a „mezinárodní dohoda“ stanoveným finančními předpisy Unie pro plnění jejího rozpočtu v rámci nepřímého řízení

Úvodem Tribunál připomněl, že pojem „mezinárodní organizace“, jak je definován v po sobě jdoucích ustanoveních finančních předpisů Unie⁵⁸⁷, zahrnuje mezinárodní veřejné organizace zřízené na základě mezinárodních dohod. Unijní právo totiž musí být vykládáno ve světle relevantních pravidel mezinárodního práva, jelikož toto právo je součástí unijního právního řádu a je pro unijní orgány závazné.

Avšak vzhledem k tomu, že pojmy „mezinárodní organizace“ a „mezinárodní dohoda“ používají finanční předpisy Unie pro specifický účel plnění jejího rozpočtu, musí být vykládány striktně, aby byly chráněny finanční zájmy Unie.

V takovém sporu, jako je spor v projednávané věci, musí tedy Tribunál uplatnit pojmy mezinárodního práva veřejného, na které odkazují finanční předpisy Unie, a to na základě předpisů tohoto práva, které tyto pojmy definují, tak jak jsou vykládány v judikatuře. V projednávané věci konkrétně Tribunál vyložil pojmy „mezinárodní organizace“ a „mezinárodní dohoda“ stanovené finančními předpisy Unie pro plnění jejího rozpočtu v rámci nepřímého řízení ve světle obvyčejových zásad mezinárodního práva veřejného obsažených mimo jiné ve Vídeňské úmluvě⁵⁸⁸ a v návrhu článků o odpovědnosti mezinárodních organizací⁵⁸⁹.

V tomto ohledu je z čl. 2 odst. 1 písm. i) Vídeňské úmluvy zřejmé, že se výrazem „mezinárodní organizace“ rozumí mezivládní organizace. Kromě toho čl. 2 písm. a) návrhu článků upřesňuje, že se

⁵⁸⁷ Pojem „mezinárodní organizace“ uvedený v člancích 53 a 53d nařízení č. 1605/2002, v článku 58 nařízení č. 966/2012 a v článku 62 nařízení 2018/1046 byl takřka stejně definován v čl. 43 odst. 2 nařízení č. 2342/2002, dále v čl. 43 odst. 1 nařízení v přenesené pravomoci č. 1268/2012, kterým bylo zrušeno a nahrazeno nařízením č. 2342/2002, a v článku 156 nařízení 2018/1046. Podle těchto tří posledně zmíněných ustanovení uvedený pojem zahrnuje mezinárodní veřejné organizace zřízené na základě mezivládních dohod.

⁵⁸⁸ Vídeňská úmluva o smluvním právu ze dne 23. května 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, sv. 1155, s. 331, dále jen „Vídeňská úmluva“).

⁵⁸⁹ Návrh článků o odpovědnosti mezinárodních organizací přijatý Komisí OSN pro mezinárodní právo na jejím šedesátém třetím zasedání v roce 2011 a předložený Valnému shromáždění v rámci zprávy uvedené komise o výsledcích práce na daném zasedání (A/66/10) (Ročenka Komise pro mezinárodní právo, 2011, svazek II, část druhá, dále jen „návrh článků“).

tímto výrazem rozumí jakákoli organizace zřízená smlouvou nebo jiným mezinárodněprávním nástrojem, která má vlastní mezinárodní právní subjektivitu, a že členy mezinárodní organizace mohou být vedle států i jiné subjekty než státy.

Pokud jde na prvním místě o podmínku týkající se zřízení smlouvou nebo jiným mezinárodněprávním nástrojem, z čl. 2 odst. 1 písm. a) Vídeňské úmluvy vyplývá, že se výrazem „smlouva“ rozumí mezinárodní dohoda uzavřená mezi státy písemnou formou, řídící se mezinárodním právem, sepsaná v jediné nebo ve dvou či více souvisících listinách, ať je její název jakýkoliv. Tyto listiny tedy mohou tvořit projev shodné vůle dvou nebo více subjektů mezinárodního práva, kterýžto projev vůle je těmito listinami formalizován. Z judikatury mezinárodních soudů mimoto vyplývá, že bez ohledu na jeho politický význam nemůže dokument podepsaný státy představovat mezinárodní dohodu, pokud neobsahuje žádné ustanovení zakládající práva nebo povinnosti, s nimiž tyto státy souhlasily⁵⁹⁰.

Pokud jde na druhém místě o podmínku týkající se vlastní mezinárodní právní subjektivity, z judikatury mezinárodních soudů zaprvé vyplývá, že uznání mezinárodní organizace je podmíněno tím, že má dotyčná organizace právní subjektivitu. Subjekt zřízený státy, a případně jednou nebo více mezinárodními organizacemi totiž nenabývá při absenci vlastní právní subjektivity povahy mezinárodní organizace, ale subjektu závislého buď na státech, které jej zřídily⁵⁹¹, nebo na mezinárodní organizaci, u které tento subjekt působí⁵⁹².

Zadruhé z judikatury mezinárodních soudů rovněž vyplývá, že mezinárodní organizace v zásadě požívají výsad a imunit, které jsou nezbytné pro plnění jejich úkolů⁵⁹³. Na rozdíl od jurisdikční imunity států, která se opírá o zásadu *par in parem non habet imperium*, jsou totiž imunity mezinárodních organizací v zásadě přiznávány smlouvami zakládajícími tyto organizace a mají funkční povahu, jelikož mají zabránit vzniku překážky fungování a nezávislosti dotčených organizací.

Zatřetí z judikatury vyplývá, že zakládající listiny mezinárodních organizací jsou smlouvy zvláštního druhu, neboť jejich účelem je vytvořit nové právní subjekty, které jsou nadány určitou mírou autonomie a kterým strany svěřují úkol dosáhnout společných cílů. Mezinárodní organizace se tedy řídí zásadou speciality, to znamená, že jsou státy, které je zřizují, vybaveny pravomocemi, jejichž meze závisí na společných zájmech, které jim tyto státy svěřují za úkol prosazovat a obvykle jsou výslovně uvedeny v jejich zakládající listině⁵⁹⁴.

Mezinárodní organizaci tedy nelze omezit na pouhý volitelný mechanismus, který mají strany k dispozici a který může každá z nich využít podle svého uvážení. Založením mezinárodní organizace a poskytnutím všech prostředků nezbytných pro její fungování totiž její zakladatelé projevují svou vůli

⁵⁹⁰ Viz rozsudek Mezinárodního soudního dvora, Povinnost vyjednávat o přístupu k Tichému oceánu (Bolívie v. Chile), ze dne 1. října 2018, Sbírka rozhodnutí 2018, s. 507, body 105 a 106 a citovaná judikatura.

⁵⁹¹ V tomto smyslu viz rozsudek Mezinárodního soudního dvora, Fosfátová země na Nauru (Nauru v. Austrálie) ze dne 26. června 1992, předběžné námitky, Sbírka rozhodnutí 1992, s. 240, bod 47.

⁵⁹² V tomto smyslu viz poradní posudek Mezinárodního soudního dvora, rozsudek č. 2867 Správního tribunálu Mezinárodní organizace práce o žalobě proti Mezinárodnímu fondu pro zemědělský rozvoj, ze dne 1. února 2012, Sbírka rozhodnutí 2012, s. 10, body 57 a 61.

⁵⁹³ V tomto smyslu viz rozsudek Stálého rozhodčího soudu, Dr. Reineccius a další v. Bank for international Settlements, ze dne 22. listopadu 2002, věc č. 2000-04, bod 108; poradní posudek Mezinárodního soudního dvora, rozsudek č. 2867 Správního tribunálu Mezinárodní organizace práce o žalobě proti Mezinárodnímu fondu pro zemědělský rozvoj, ze dne 1. února 2012, Sbírka rozhodnutí 2012, s. 10, bod 58, a rozsudek Mezinárodního soudního dvora, Papírny na řece Uruguay (Argentina v. Uruguay), ze dne 20. dubna 2010, Sbírka rozhodnutí 2010, s. 14, bod 88.

⁵⁹⁴ V tomto smyslu viz poradní posudek Mezinárodního soudního dvora, Legálnost použití jaderných zbraní státem v ozbrojeném konfliktu, ze dne 8. července 1996, Sbírka rozhodnutí 1996, s. 66, body 19 a 25; rozsudky Mezinárodního soudního dvora, Pozemní a námořní hranice mezi Kamerunem a Nigérií, ze dne 11. června 1998, předběžné námitky, Sbírka rozhodnutí 1998, s. 275, body 64 až 67, a Papírny na řece Uruguay (Argentina v. Uruguay), ze dne 20. dubna 2010, Sbírka rozhodnutí 2010, s. 14, bod 89.

poskytnout co nejlepší záruky stability, kontinuity a efektivitu plnění úkolů svěřených této organizaci, takže nemohou tento rámec kdykoli jednostranně opustit nebo jej nahradit jinými komunikačními kanály⁵⁹⁵.

Ke kvalifikaci zakládajícího aktu IMG jako „mezinárodní dohody“ Tribunálem

Tribunál přezkoumal obsah a dosah usnesení ze dne 25. listopadu 1994, aby určil, zda tento dokument obsahuje závazky, které jsou pro jeho signatáře právně závazné.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že ze znění usnesení ze dne 25. listopadu 1994 vyplývá, že jeho signatáři schválili organizační pravidla žalobkyně zejména tím, že potvrdili jejího generálního ředitele a rozhodli o zřízení řídicího výboru. Ačkoli toto usnesení neukládalo autorům povinnost stát se členy žalobkyně, bod 5 stanovil, že státy, které akt podepsaly, jsou povinny rozhodnout, zda žalobkyni začlení do celkového rámce obnovy Bosny a Hercegoviny nebo její činnost postupně ukončí. Zmíněné usnesení tedy obsahovalo alespoň jeden právně závazný závazek pro jeho signatáře, takže na něj nelze nahlížet jako na prohlášení, jehož působnost by byla výlučně politická.

Tribunál proto rozhodl, že se Komise v napadeném rozhodnutí dopustila nesprávného právního posouzení, když měla za to, že usnesení ze dne 25. listopadu 1994 představuje politickou deklaraci, která není právně závazná.

Tribunál se rovněž domníval, že se Komise v napadeném rozhodnutí dopustila dalšího nesprávného právního posouzení, když odmítla kvalifikovat toto usnesení jako mezinárodní dohodu z důvodu absence plných mocí účastníků zasedání z téhož dne, jelikož podpis tohoto usnesení byl následně potvrzen nejméně dvěma státy.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že pokud dokument podepíše osoby, které nemají potřebné oprávnění zavazovat státy, k nimž patří, nelze takový dokument v souladu s čl. 7 odst. 1 Vídeňské úmluvy považovat za právně závaznou mezinárodní dohodu, ledaže by tyto osoby byly oprávněny tyto státy zavazovat, aniž musely předložit plnou moc podle odstavce 2 uvedeného článku⁵⁹⁶.

Tribunál nicméně v projednávané věci konstatoval, že některé státy, které podepsaly usnesení ze dne 25. listopadu 1994, svou účastí na přijetí původních nebo následných stanov žalobkyně nebo členstvím v jejím řídicím výboru nebo stálém výboru jednaly tak, že se zdálo, že podpisové listiny tohoto aktu jejich zástupců byly považovány za dané, a tím následně potvrdily ve smyslu článku 8 Vídeňské úmluvy podpis tohoto usnesení, jehož účelem bylo založení žalobkyně.

Tribunál však vyvodil, že tato nesprávná právní posouzení zůstávají v této fázi přezkumu bez vlivu na legalitu napadeného rozhodnutí, neboť nemají dopad na podmínku stanovenou finančními předpisy Unie, podle níž žalobkyně pro to, aby mohla využívat plnění rozpočtu Unie podle způsobu nepřímého řízení stanoveného ve prospěch mezinárodních organizací, musela být založena mezinárodní dohodou, jejímž účelem bylo zřídit ji jako mezinárodní organizaci. V důsledku toho nemohly protiprávnosti samy o sobě vést ke zrušení napadeného rozhodnutí.

K výkladu úmyslu signatářů zakládajícího aktu IMG a následné praxe států, které akt podepsaly, a členských států tohoto subjektu Tribunálem

⁵⁹⁵ V tomto smyslu viz rozsudek Mezinárodního soudního dvora, Papírny na řece Uruguay (Argentina v. Uruguay), Sbíрка rozhodnutí 2010, s. 14, body 90 a 91.

⁵⁹⁶ V tomto smyslu viz rozsudek Mezinárodního tribunálu pro mořské právo, Vymezení mořské hranice v Bengálském zálivu (Bangladéš v. Myanmar), ze dne 14. března 2012, Sbíрка rozhodnutí ITLOS 2012, s. 4, body 96 a 98.

V projednávané věci Tribunál vyvodil, že se Komise nedopustila v napadeném rozhodnutí nesprávného právního posouzení, když rozhodla, že usnesení ze dne 25. listopadu 1994 nemělo za cíl ani za následek přiznat žalobkyni postavení mezinárodní organizace.

V tomto ohledu Tribunál připomněl, že podle článku 31 Vídeňské úmluvy, který vyjadřuje mezinárodní obyčejové právo, musí být smlouva vykládána v dobré víře, v souladu s obvyklým významem, který je dáván výrazům ve smlouvě v jejich celkové souvislosti, a rovněž s přihlédnutím k předmětu a účelu smlouvy.

Tribunál následně vyvodil, že se Komise nedopustila nesprávného právního posouzení, když měla v napadeném rozhodnutí za to, že následná praxe po přijetí usnesení ze dne 25. listopadu 1994 a poté po přijetí původních stanov a stanov z roku 2012 neprokázala dostatečně široké a jasné uznání postavení žalobkyně jako mezinárodní organizace, a to ze strany signatářů tohoto usnesení i ze strany jejích členů.

V tomto ohledu se Tribunál opřel o judikaturu, podle níž listiny nelze považovat za následnou dohodu nebo následnou praxi, která zakládá dohodu stran ohledně výkladu smlouvy ve smyslu čl. 31 odst. 3 písm. a) a b) Vídeňské úmluvy, pokud byly tyto listiny přijaty bez podpory všech států, které jsou stranami této smlouvy⁵⁹⁷.

V druhé řadě Tribunál zamítl návrhová žádání žalobkyně znějící na náhradu majetkové a nemajetkové újmy, která jí údajně vznikla, a mimo jiné připomněl, že návrhová žádání znějící na zrušení napadeného rozhodnutí byla zamítnuta, takže první podmínka, která umožňuje založení mimosmluvní odpovědnosti Unie a vyžaduje existenci porušení právní normy, jejímž účelem je přiznat práva jednotlivcům, není splněna.

⁵⁹⁷ V tomto smyslu viz rozsudek Mezinárodního soudního dvora, *Lov velryb na Antarktidě (Austrálie v. Japonsko; Nový Zéland, vedlejší účastník řízení)*, ze dne 31. března 2014, Sbírka rozhodnutí, s. 226, bod 83.

XV. Přístup k dokumentům orgánů

1. Výjimka týkající se ochrany soudního řízení

Rozsudek ze dne 10. července 2024, Maďarsko v. Komise (T-104/22, [EU:T:2022:391](#))

„Přístup k dokumentům – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkající se korespondence maďarských orgánů zaslané Komisi ohledně návrhu výzvy k podávání návrhů spolufinancované Uníí v rámci evropských strukturálních a investičních fondů – Dokumenty pocházející z členského státu – Námitka členského státu – Výjimka týkající se ochrany rozhodovacího procesu – Pojem „dokument vztahující se k záležitosti, v níž orgán ještě nerozhodl“ – Povinnost uvést odůvodnění – Loajální spolupráce“

Tribunál tím, že zamítl žalobu Maďarska na neplatnost rozhodnutí Evropské komise, kterým byl žádající třetí osobě poskytnut přístup ke korespondenci zaslané maďarskými orgány tomuto orgánu ohledně návrhu výzvy k podávání návrhů financované z fondů Evropské unie (dále jen „napadené rozhodnutí“), upřesnil rozsah výjimky týkající se ochrany rozhodovacího procesu stanovené nařízením č. 1049/2001⁵⁹⁸, zejména s ohledem na přesnou definici pojmu „rozhodovací proces orgánu“. Kromě toho tento poměrně vzácný spor, v němž členský stát vznesl námitky proti tomu, že unijní orgán zpřístupnil dokumenty pocházející od jeho vlastních orgánů, poskytuje Tribunálu příležitost vyjádřit se k dosud neřešené otázce, zda se členský stát může této výjimky dovolávat, aby zabránil zpřístupnění dokumentů týkajících se výzvy k podávání návrhů vypracované vnitrostátním řídicím orgánem evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen „fondy ESI“) v rámci sdíleného řízení rozpočtu Unie.

V roce 2021 byla Komisi zaslána žádost o přístup k oficiální korespondenci mezi Komisí a maďarskými orgány týkající se výzvy k podávání návrhů v rámci operačního programu financovaného z fondů ESI⁵⁹⁹ podle nařízení č. 1303/2013⁶⁰⁰. Při konzultacích podle nařízení č. 1049/2001⁶⁰¹ maďarské orgány vznesly námitky proti zpřístupnění dokumentů, které od nich pocházejí, na základě výjimky týkající se ochrany rozhodovacího procesu. Uvedly, že vzhledem k tomu, že rozhodovací proces týkající se dotčené výzvy k podávání návrhů stále probíhá, zpřístupnění uvedených dokumentů by mohlo vážně porušit zásady rovného zacházení, zákazu diskriminace a transparentnosti.

Komise nejprve poskytla žádající třetí osobě přístup k šesti z jedenácti dokumentů určených jako dokumenty spadající do rozsahu žádosti o přístup, ale odepřela jí přístup k dokumentům pocházejícím od maďarských orgánů. V návaznosti na potvrzující žádost a nové konzultace s maďarskými orgány však Komise navzdory jejich zjevným námitkám poskytla přístup k dokumentům pocházejícím od maďarských orgánů, včetně nově identifikovaných dokumentů.

Závěry Tribunálu

⁵⁹⁸ Článek 4 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43; Zvl. vyd. 01/03, s. 331).

⁵⁹⁹ Výzva k podávání návrhů „EFOP 2.2.5“, nazvaná „Zlepšení přechodu z ústavní péče na komunitní služby – nahrazení ústavního pobytového zařízení do roku 2023“.

⁶⁰⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. 2013, L 347, s. 320, oprava Úř. věst. 2016, L 200, s. 140).

⁶⁰¹ Článek 4 odst. 4 a 5 nařízení č. 1049/2001.

Tribunál, který rozhodoval o žalobním důvodu, kterým Maďarsko Komisi vytýkalo, že v projednávaném případě neuplatnila výjimku týkající se ochrany rozhodovacího procesu, zaprvé konstatoval, že v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí žádný rozhodovací proces Komise neprobíhal.

V tomto ohledu poznamenal, že i když se na fondy ESI vztahuje sdílené řízení, ustanovení nařízení č. 1303/2013⁶⁰² týkající se kritérií pro výběr operací, jež mají být financovány z těchto fondů, ukazují, že výzvy k podávání návrhů spadají do výlučné odpovědnosti členských států. Nařízení č. 1303/2013 tak nepřiznává Komisi zvláštní pravomoc v rámci procesu dokončení výzvy k podávání návrhů, která se řídí tímto nařízením.

Kromě toho Tribunál na základě doslovného, kontextuálního a teleologického výkladu čl. 4 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 1049/2001 poznamenal, že použití výjimky stanovené v tomto ustanovení je podmíněno určením procesu, na jehož základě je unijní orgán unijním právem oprávněn přijmout určité rozhodnutí. Pouhá účast Komise na postupu, který se řídí rozpočtovými pravidly sdíleného řízení, přitom nemůže být důvodem k tomu, aby tento postup spadl do rozhodovacího procesu tohoto orgánu. Přenesení pravomocí Komisí na vnitrostátní řídicí orgány, kterým se vyznačuje sdílené řízení, totiž nemá vliv na příslušné pravomoci Komise a členských států jasně definované ustanoveními nařízení č. 1303/2013, takže jejich rozhodovací procesy nelze vzájemně zaměňovat.

Tribunál tedy dospěl k závěru, že v projednávané věci nebyla Komise povinna přijmout rozhodnutí. Dokumenty, které obdržela, tak nelze považovat za dokumenty týkající se probíhajícího rozhodovacího procesu unijního orgánu. V důsledku toho nelze mít za to, že se „[vztahují] k záležitosti, v níž [unijní] orgán ještě nerozhodl“⁶⁰³.

Zadruhé Tribunál odmítl argumentaci Maďarska týkající se použitelnosti výjimky vycházející z čl. 4 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 1049/2001 na rozhodovací proces vnitrostátních řídicích orgánů.

V tomto ohledu uvedl, že cílem tohoto ustanovení není chránit rozhodovací procesy členských států nebo jiných právnických osob než unijních orgánů, jelikož samotné znění tohoto ustanovení se týká pouze dokumentů, které se vztahují k „záležitosti, v níž orgán ještě nerozhodl“. Vykládat tuto výjimku tak, že chrání rovněž rozhodovací proces vnitrostátních řídicích orgánů, by vedlo k tomu, že by pravidlo autora bylo nepřímo znovu zavedeno pro všechny dokumenty, které mají vliv na rozhodování členského státu. Takový výklad by přitom nebyl slučitelný ani s předmětem ani s účelem článku 15 SFEU a nařízení č. 1049/2001, kterým je přiznat veřejnosti právo na přístup k dokumentům orgánů ve všech oblastech činnosti Unie, které je co nejširší. Kromě toho by jakýkoli výklad tohoto ustanovení, který by šel nad rámec samotného znění, vedl k extenzivnímu výkladu výjimky stanovené tímto ustanovením, který by neumožňoval omezit rozsah dotyčného důvodu pro odepření.

2. Výjimka týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce

Rozsudek ze dne 8. května 2024, Izuzquiza a další v. Parlament (T-375/22, [EU:T:2024:296](#))

„Přístup k dokumentům – Ochrana osobních údajů – Nařízení (ES) č. 1049/2001 – Dokumenty týkající se příspěvků a výdajů proplacených poslanci Parlamentu, jakož i platů a příspěvků jeho parlamentních

⁶⁰² Článek 110 odst. 2 písm. a) a čl. 125 odst. 3 nařízení č. 1303/2013.

⁶⁰³ Ve smyslu čl. 4 odst. 3 prvního pododstavce nařízení č. 1049/2001.

asistentů – Odepření přístupu – Výjimka týkající se ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce – Článek 4 odst. 1 písm. b) a odst. 6 nařízení (ES) č. 1049/2001 – Ochrana oprávněných zájmů subjektu údajů – Potřeba předání osobních údajů pro konkrétní účel ve veřejném zájmu – Článek 9 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725“

Tribunál rozhodující v rozšířeném senátu, kterému byla předložena žaloba na neplatnost podaná třemi fyzickými osobami, zrušil rozhodnutí Evropského parlamentu ze dne 8. dubna 2022⁶⁰⁴, kterým tento orgán odepřel žalobcům přístup k dokumentům týkajícím se částek, které tento orgán proplatil Ioannisi Lagosovi, členovi Parlamentu, jakož i jeho parlamentním asistentům v rámci mandátu tohoto poslance. Tribunál tím upřesnil výjimku týkající se přístupu veřejnosti k dokumentům založenou na ochraně soukromí a osobnosti jednotlivce, stanovenou nařízením č. 1049/2001⁶⁰⁵. Konstatoval, že Parlament měl povolit přístup k dokumentům obsahujícím osobní údaje I. Lagose a jeho parlamentních asistentů, které se konkrétně týkaly náhrady cestovních výdajů a příspěvků na pobyt proplacených I. Lagosovi touto institucí a náhrad cestovních výdajů jeho asistentů.

Ioannis Lagos byl zvolen v Řecku a nastoupil do funkce poslance Parlamentu dne 2. července 2019. Dne 7. října 2020 jej řecké soudy odsoudily k trestu odnětí svobody v délce třinácti let a osmi měsíců a k zaplacení pokuty pro účast na zločinném spolčení a vedení tohoto spolčení, jakož i za dva méně závažné trestné činy. Poté, co byl dne 27. dubna 2021 zbaven poslanecké imunity, byl I. Lagos zatčen belgickými úřady a předán řeckým úřadům. Ioannis Lagos si v současné době odpykává svůj trest odnětí svobody v Řecku.

Po odsouzení za trestný čin, zbavení imunity a odnětí svobody se I. Lagos nevzdal svého mandátu evropského poslance. Kromě toho jeho odsouzení nevedlo ke sdělení řeckých orgánů Parlamentu týkajícímu se zbavení jeho mandátu.

Dne 7. prosince 2021 podali žalobci Parlamentu žádost o přístup k dokumentům týkajícím se I. Lagose, která se opírala o nařízení č. 1049/2001 a týkala se všech dokumentů týkajících se příspěvků přiznaných posledně uvedenému, jakož i výdajů souvisejících s platy jeho akreditovaných asistentů a místních parlamentních asistentů. Rozhodnutím ze dne 4. února 2022 Parlament odepřel žalobcům přístup k těmto dokumentům. Na základě potvrzující žádosti žalobců přijal Parlament napadené rozhodnutí, kterým potvrdil své původní odepření přístupu k požadovaným dokumentům, přičemž se dovolával výjimky z práva na přístup k dokumentům týkající se ochrany osobních údajů stanovené nařízením č. 1049/2001, jakož i povinnosti žalobců prokázat potřebu předání osobních údajů pro konkrétní účel ve veřejném zájmu podle nařízení 2018/1725⁶⁰⁶.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál zdůraznil, že čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení 2018/1725 váže předání osobních údajů na splnění několika kumulativních podmínek. Žadatel o přístup tak musí prokázat nezbytnost předání osobních údajů za zvláštním účelem veřejného zájmu a poté prokázat, že toto předání je nejvhodnějším opatřením mezi opatřeními, která by mohla být přijata k dosažení sledovaného cíle, a je přiměřené tomuto cíli. Jakmile je toto prokázáno, je na dotyčném orgánu, aby ověřil, zda

⁶⁰⁴ Rozhodnutí Evropského parlamentu č. A(2021) 10718C ze dne 8. dubna 2022 (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁶⁰⁵ A zejména článkem 4 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise (Úř. věst. 2001, L 145, s. 43). Podle tohoto ustanovení orgány odepřou přístup k dokumentu, pokud by zpřístupnění vedlo k porušení ochrany soukromí a osobnosti jednotlivce, zejména v souladu s právními předpisy Unie o ochraně osobních údajů.

⁶⁰⁶ Podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1725 ze dne 23. října 2018 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány, institucemi a jinými subjekty Unie a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení nařízení (ES) č. 45/2001 a rozhodnutí č. 1247/2002/ES (Úř. věst. 2018, L 295, s. 39) lze osobní údaje předávat jiným příjemcům usazeným v Unii, než jsou orgány a subjekty Unie, pouze pokud příjemce shledá, že předání údajů je nezbytné pro konkrétní účel ve veřejném zájmu, a správce v případě, že je důvod se domnívat, že mohou být poškozeny oprávněné zájmy subjektu údajů, shledá poté, co prokazatelně zváží různé protichůdné zájmy, že je přiměřené tyto osobní údaje pro tento konkrétní účel předat.

neexistuje žádný důvod domnívat se, že by dotyčné předání mohlo poškodit oprávněné zájmy subjektu údajů, a v takovém případě ověřitelným způsobem zvážil různé protichůdné zájmy za účelem posouzení přiměřenosti požadovaného předání osobních údajů.

Tribunál tak nejprve v kontextu výjimky z práva na přístup k dokumentům týkajícím se ochrany osobních údajů⁶⁰⁷ zkoumal, zda žalobci splnili povinnost prokázat nezbytnost předání osobních údajů pro konkrétní účel ve veřejném zájmu⁶⁰⁸.

Zprv provedl analýzu skutečnosti, zda účel, kterého se dovolávají žalobci pro předání dotčených osobních údajů, představuje konkrétní účel ve veřejném zájmu.

V tomto ohledu Tribunál upřesnil, že toto předání může spočívat na takovém obecném cíli, jako je právo veřejnosti na informace o chování poslanců Parlamentu při výkonu jejich funkcí. V projednávané věci bylo účelem, kterého se žalobci dovolávají, seznámit se s konkrétními částkami, které Parlament přiznal I. Lagosovi během dotčeného období, a způsobem, jakým byly tyto částky použity v rámci výkonu jeho mandátu poslance, s cílem usnadnit veřejnou kontrolu s ohledem na přístup I. Lagose k veřejným prostředkům. Na rozdíl od tvrzení Parlamentu není tento účel obecný, ale konkrétně spojený se zvláštními okolnostmi projednávaného případu, které jsou zcela výjimečné povahy. Týkají se totiž člena Parlamentu, který poté, co byl mimo jiné odsouzen k trestu odnětí svobody v délce třinácti let a osmi měsíců a uvězněn zejména za spáchání závažných trestných činů, jako je účast na zločinném spolčení a vedení tohoto spolčení, zůstal poslancem Parlamentu a nadále pobíral příspěvky odpovídající výkonu této funkce. S ohledem na tyto okolnosti tudíž Parlament neprávem odmítl uznat účel uváděný žalobci jako konkrétní účel ve veřejném zájmu.

Zadruhé Tribunál analyzoval, zda žalobci prokázali nezbytnost předání osobních údajů, a konkrétně zda toto předání bylo nejvhodnějším opatřením k dosažení konkrétního účelu ve veřejném zájmu sledovaného žalobci a bylo přiměřené tomuto účelu.

Na jedné straně, pokud jde o příspěvek na všeobecné výdaje⁶⁰⁹ a měsíční plat⁶¹⁰ I. Lagose, konstatoval Tribunál, že informace o těchto nárocích jsou volně a bezplatně přístupné veřejnosti na internetových stránkách Parlamentu. Vzhledem k tomu, že zpřístupnění dotčených osobních údajů tedy není nejvhodnějším opatřením k dosažení účelu sledovaného žalobci, neprokázali žalobci nezbytnost takového předání. Podle Tribunálu je situace odlišná, pokud jde o náhradu cestovních výdajů a vyplácení příspěvku na pobyt poslanců, jelikož informace, které jsou v tomto ohledu veřejně dostupné, neumožňují zjistit ani částky, které Parlament vyplatil I. Lagosovi při výkonu jeho mandátu poslance během dotčeného období, ani jaký byl účel cesty, cíl nebo trasa uskutečněná I. Lagosem. Vzhledem k tomu, že by předání těchto údajů umožnilo veřejnosti přístup k uvedeným informacím, je tak jejich zpřístupnění vhodnějším opatřením k dosažení účelu sledovaného žalobci než přístup k informacím, které jsou již veřejně přístupné. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že předání údajů týkajících se I. Lagose představuje opatření nezbytné k dosažení konkrétního účelu ve veřejném zájmu, kterého se žalobci dovolávají k odůvodnění předání dotčených osobních údajů, a Parlament měl nesprávně za to, že žalobci nesplnili povinnost prokázat nezbytnost tohoto předání za tímto účelem.

⁶⁰⁷ Jak je stanoveno v čl. 4 odst. 1 písm. b) nařízení č. 1049/2001.

⁶⁰⁸ Článek 9 odst. 1 písm. b) nařízení 2018/1725.

⁶⁰⁹ Z článků 25 a 26 rozhodnutí předsednictva Evropského parlamentu 2009/C 159/01 ze dne 19. května a 9. července 2008, kterým se stanoví prováděcí opatření ke statutu poslanců Evropského parlamentu (Úř. věst. 2009, C 159, s. 1) vyplývá, že poslanci Parlamentu pobírají měsíční paušální příspěvek na všeobecné výdaje na základě jediné žádosti podané na začátku svého mandátu.

⁶¹⁰ Podle článku 10 rozhodnutí Evropského parlamentu 2005/684/ES, Euratom ze dne 28. září 2005 o přijetí statutu poslanců Evropského parlamentu (Úř. věst. 2005, L 262, s. 1) (dále jen „statut poslanců“) je měsíční plat poslanců vyplácen automaticky.

Na druhé straně, pokud jde o platy akreditovaných a místních asistentů I. Lagose, zdůraznil Tribunál, že jsou jim vypláceny nezávisle na jejich konkrétní činnosti v rámci parlamentní asistence poskytované I. Lagosovi. Proto v rozsahu, v němž předání dokumentů týkajících se vyplácení těchto platů nemůže žalobcům poskytnout informace o případném přímém, či nepřímém příspěvku na financování trestné nebo protiprávní činnosti vykonávané I. Lagosem nebo k jejímu pokračování, se žalobcům nepodařilo prokázat nezbytnost takového předání. Avšak cestovní výdaje parlamentních asistentů I. Lagose úzce souvisejí s jeho činnostmi a mohou poskytnout údaje o případném, byť nepřímém, vztahu k protiprávní činnosti I. Lagose. Tribunál tudíž dospěl k závěru, že předání osobních údajů uvedených v dokumentech týkajících se náhrady těchto nákladů je opatřením nezbytným k dosažení účelu, kterého se dovolávají žalobci, a Parlament měl nesprávně za to, že žalobci nesplnili povinnost prokázat nezbytnost předání osobních údajů pro konkrétní účel ve veřejném zájmu.

Zadruhé Tribunál rozhodl o případném poškození oprávněných zájmů I. Lagose a jeho asistentů, způsobené předáním dotčených osobních údajů. V tomto ohledu Tribunál v rámci přezkumu přiměřenosti tohoto předání zvážil různé protichůdné zájmy⁶¹¹. Proto pokud jde z jedné strany o zájem chránit svobodný výkon mandátu poslance, v souvislosti se žádostí o přístup k informacím týkajícím se úhrad cestovních výdajů a příspěvků na pobyt, které obdržel I. Lagos, seznámení veřejnosti s takovými cestami nemůže jakkoli omezit svobodný výkon jeho mandátu. Nebylo ani prokázáno, jakým způsobem mohlo zpřístupnění informací o uskutečněných cestách ovlivnit svobodný výkon mandátu evropského poslance. Pokud jde z druhé strany o zájem na zajištění bezpečnosti I. Lagose, pokud jde o dokumenty týkající se příspěvků na pobyt a úhrad cestovních výdajů pobíraných v minulosti, bezpečnost dotčeného poslance již nemůže být v zásadě považována za ohroženou předáním dotčených osobních údajů, jelikož se jedná o cesty, které se již uskutečnily před okamžikem podání žádosti žalobců. I když je pravda, že zpřístupnění veřejnosti opakujících se míst cesty I. Lagose, zejména do soukromého bydliště v Řecku, by mohlo ohrozit jeho bezpečnost, zdůraznil Tribunál, že přísluší Parlamentu, aby při zvážení protichůdných zájmů dbal na ochranu osobních údajů nezbytnou pro bezpečnost I. Lagose, jako je jeho osobní adresa. Kromě toho, pokud jde o bezpečnost I. Lagose při jeho budoucích cestách při výkonu jeho mandátu, tato otázka není dána, jelikož I. Lagos byl ke dni přijetí napadeného rozhodnutí uvězněn, a nemohl tedy cestovat. V tomto kontextu měl Tribunál za to, že jelikož k dotčeným cestám docházelo v době, kdy již byl I. Lagos odsouzen za závažné trestné činy, bylo tedy legitimní, aby žalobci mohli získat informace o účelu a destinacích těchto cest. Vzhledem k tomu, že riziko případného zásahu do svobodného výkonu poslaneckého mandátu I. Lagose a jeho bezpečnosti tedy nestačí k odůvodnění odepření zpřístupnění dotčených osobních údajů, měl Parlament nesprávně za to, že předání těchto údajů by poškodilo oprávněné zájmy I. Lagose a jeho asistentů a po zvážení různých protichůdných zájmů by takové předání nebylo přiměřené.

Vzhledem k předcházejícím úvahám zrušil Tribunál napadené rozhodnutí v rozsahu, v němž Parlament odepřel přístup k dokumentům obsahujícím osobní údaje týkající se I. Lagose, které se týkají úhrad cestovních výdajů a příspěvků na pobyt vyplacených I. Lagosovi Parlamentem, jakož i k dokumentům obsahujícím osobní údaje týkající se parlamentních asistentů I. Lagose, které se týkají úhrad cestovních výdajů, které posledně uvedení obdrželi.

⁶¹¹ Jak je stanoveno v čl. 9 odst. 1 písm. b) nařízení 2018/1725.

XVI. Veřejná služba

1. Disciplinární řízení

Rozsudek ze dne 29. května 2024, Canel Ferreira v. Rada (T-766/22, [EU:T:2024:336](#))

„Veřejná služba – Úředníci – Disciplinární řízení – Disciplinární sankce – Důtka – Jednání v rozporu s vážností veřejné služby – Články 12 a 21 služebního řádu – Pravomoc autora aktu – Povinnost uvést odůvodnění – Zásada řádné správy – Nestrannost – Článek 41 Listiny základních práv“

Tribunál, rozhodující v rozšířeném senátu, kterému byla předložena žaloba úřednicí Rady Evropské unie, zrušil rozhodnutí tohoto orgánu, kterým byla dotčené úřednici uložena disciplinární sankce ve formě důtky.

Při této příležitosti se Tribunál vyjádřil k dosud neřešené otázce, zda rozhodnutí o uložení disciplinární sankce a rozhodnutí o zamítnutí stížnosti proti této sankci může přijmout jedna a tatáž osoba. Jeho rozsudek dále směřuje k odstranění rozporů v judikatuře, pokud jde o pořadí, v jakém Tribunál posuzuje důvody, které směřují samostatně proti rozhodnutí přijatému v návaznosti na stížnost.

V projednávané věci orgán oprávněný ke jmenování (OOJ) v návaznosti na správní vyšetřování týkající se žalobkyně konstatoval, že žalobkyně uvedla urážlivé a útočné výroky vůči své nadřízené, když ji obvinila z obtěžování, a uložil jí dotčenou disciplinární sankci. Žalobkyně podala proti tomuto rozhodnutí stížnost, kterou však OOJ zamítl. Žalobkyně se tedy obrátila na Tribunál zejména proto, aby zrušil rozhodnutí, kterým jí byla uložena důtka, a rozhodnutí o zamítnutí stížnosti.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve připomněl, že žalobce musí mít možnost požádat unijní soud, aby přezkoumal legalitu rozhodnutí o zamítnutí stížnosti v případě, že uplatňuje žalobní důvod, který se týká konkrétně řízení o stížnosti. Pokud by totiž žalobkyně byla oprávněna napadnout pouze původní rozhodnutí, byla by jakákoli možnost napadení v souvislosti s postupem před zahájením soudního řízení vyloučena. Ztratila by tak možnost využít postupu, jehož předmětem je umožnit a podpořit smírné urovnání sporu mezi zaměstnancem a administrativou a uložit orgánu, pod který tento zaměstnanec spadá, aby přezkoumal své rozhodnutí v souladu s pravidly a ve světle jeho případných námitek. Za těchto podmínek má Tribunál za to, že je třeba přezkoumat nejprve žalobní důvod vycházející z protiprávnosti při přijetí rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, než rozhodne o žalobních důvodech směřujících proti rozhodnutí, které bylo předmětem stížnosti. Pokud totiž Tribunál zruší rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, přísluší administrativě, aby stížnost opětovně posoudila, a přitom dbala na řádný průběh postupu před zahájením soudního řízení. V takovém případě by musela být návrhová žádání směřující proti původnímu rozhodnutí odmítnuta jako nepřipustná, jelikož jsou předčasné, neboť toto rozhodnutí může být předloženo unijnímu soudu k přezkumu pouze tehdy, bylo-li předtím přezkoumáno v rámci řádného postupu před zahájením soudního řízení.

Pokud jde o osobu příslušnou k přijetí rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, Tribunál poznamenal, že čl. 90 odst. 2 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) nijak nevyžaduje, aby o stížnosti podané proti opatření, které se osoby nepříznivě dotýká, rozhodoval orgán odlišný od OOJ, který toto opatření přijal. Tribunál upřesnil, že naopak z něj vyplývá, že unijní normotvůrce počítal se situací, kdy stejný orgán přijímá opatření, které se úředníka nepříznivě dotýká, a poté rozhoduje o stížnosti proti němu podané.

Co se týče samotné povahy řízení o stížnosti, toto řízení není odvolacím řízením, nýbrž má za cíl uložit orgánu, kterému je úředník podřízen, aby své rozhodnutí přehodnotil ve světle případných námitek tohoto úředníka.

S ohledem na povahu řízení o stížnosti tak Tribunál upřesnil, že nelze učinit závěr o porušení čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, který zaručuje právo každého na to, aby jeho záležitosti byly orgány Unie řešeny nestranně, pouze na základě toho, že rozhodnutí o zamítnutí stížnosti bylo přijato, v souladu s vnitřními organizačními předpisy Rady, stejnou osobou, která přijala rozhodnutí napadené touto stížností.

Pokud jde o rozsah povinnosti uvést odůvodnění rozhodnutí nepříznivě zasahujícího do právního postavení, upřesnil Tribunál, že jeho cílem je jednak poskytnout dotyčné osobě dostatečné informace pro posouzení opodstatněnosti aktu nepříznivě zasahujícího do jejího právního postavení a účelnosti podání žaloby k unijnímu soudu a jednak umožnit tomuto soudu provést přezkum legality aktu. Dostatečnost odůvodnění musí být posuzována nejen s ohledem na jeho znění, nýbrž také na skutkové a právní souvislosti, za nichž k přijetí napadeného aktu došlo.

V tomto ohledu Tribunál konstatoval, že v projednávané věci se popis okolností, které OOJ uplatnil vůči žalobkyni, omezuje na částečné převzetí bodu závěrů vyšetřovací zprávy, který je jen stručným shrnutím konstatování vyšetřujících úředníků, jež jsou obsažena v předchozích částech uvedené zprávy. Tato pasáž, citovaná mimo její kontext, nemůže s přesností objasnit, jaké skutečnosti jsou žalobkyni vytýkány.

OOJ žalobkyni neposkytl vysvětlení ke skutečnostem zohledněným v její neprospěch ani v rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, a to navzdory argumentům žalobkyně vycházejícím z porušení povinnosti uvést odůvodnění, které uvedla na podporu své stížnosti. Toto rozhodnutí se rovněž omezuje na částečné zopakování téhož bodu závěrů zprávy z šetření.

Navzdory různým komentářům týkajícím se nevhodné komunikace žalobkyně po dobu spolupráce s její nadřízenou však Tribunál upřesnil, že z vyšetřovací zprávy jasně a objektivně nevyplývá, na jakých skutečnostech se zakládaly závěry vyšetřujících úředníků o porušení služebního řádu. I když tedy napadené rozhodnutí nebylo přijato za okolností žalobkyni zcela neznámých, žalobkyně správně tvrdí, že napadené rozhodnutí ve spojení s uvedenou vyšetřovací zprávou neobsahuje dostatečné odůvodnění. Nedostatek přesných informací o skutečnostech vytýkaných žalobkyni brání Tribunálu v tom, aby provedl přezkum opodstatněnosti napadeného rozhodnutí, což odůvodňuje jeho zrušení.

2. Příspěvky

Rozsudek ze dne 5. června 2024, VA v. Komise (T-123/23, [EU:T:2024:359](#))

„Veřejná služba – Úředníci – Odměňování – Rodinné přídavky – Příspěvek na vyživované dítě – Příspěvek na vzdělání – Rozhodnutí, podle kterých se některé přídavky přestávají vyplácet – Podmínky příznání – Pojem „ukončení vzdělání“ – Rovné zacházení – Zásada řádné správy – Vydání bezdůvodného obohacení – Článek 85 první pododstavec služebního řádu – Odpovědnost“

Tribunál, u něhož podal žalobu úředník Rady Evropské unie, zčásti zrušil rozhodnutí Komise v rozsahu, v němž jimi byl tomuto úředníkovi odejmut nárok na příspěvek na vyživované dítě, příspěvek na vzdělání, jakož i nárok na daňový odpočet související s příspěvkem na vyživované dítě, a to za období ode dne, kdy jeho dítě skládalo poslední vysokoškolskou zkoušku, do dne, kdy vzdělávací zařízení zpřístupnilo závěrečné výsledky. Tribunál se v tomto rámci vyjádřil k dosud neřešené otázce, od jakého data již úředníkovi nepřísluší uvedené finanční nároky, neboť jeho dítě již nestuduje ani se odborně nevzdělává ve smyslu čl. 2 odst. 3 přílohy VII služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“) a pravidelně a celodenně nenavštěvuje vzdělávací zařízení ve smyslu čl. 3 odst. 1 této přílohy.

Dcera žalobce v projednávaném případě studovala na belgické univerzitě. Poslední zkoušku svého studijního cyklu skládala dne 18. června 2021, dne 2. července 2021 se dozvěděla, že zkoušky složila, a dne 27. srpna 2021 obdržela osvědčení o úspěšném absolvování studia. Akademický rok skončil dne 13. září 2021.

Až do září 2021 pobíral žalobce na svou dceru příspěvek na vyživované dítě a příspěvek na vzdělání podle článků 2 a 3 přílohy VII služebního řádu a měl nárok na daňový odpočet související s příspěvkem na vyživované dítě. Avšak vzhledem k tomu, že jeho dcera složila zkoušky v červnu 2021 během prvního zkouškového období, rozhodla Komise, že od července 2021 již žalobci dotčené finanční nároky nepřísluší, a proto konstatovala, že je žalobce povinen tyto finanční nároky za červenec, srpen a září 2021 vrátit.

Závěry Tribunálu

Tribunál nejprve připomněl, že podle článků 2 a 3 přílohy VII služebního řádu lze příspěvek na vzdělání přiznat pouze tehdy, pokud jsou splněny podmínky pro získání příspěvku na vyživované dítě. Z toho vyplývá, že podmínka pravidelné a celodenní docházky do vzdělávacího zařízení musí být posouzena až ve druhé fázi, a to až když je prokázáno, že úředník vyživuje dítě, na které se příspěvek na vzdělání požaduje.

V případě, kdy dítě studuje vysokou školu, je nárok na příspěvek na vyživované dítě vázán na splnění tří podmínek, kterými jsou skutečnost, že úředník o své dítě skutečně pečuje, skutečnost, že toto dítě je ve věku mezi 18 a 26 lety, a skutečnost, že toto dítě studuje nebo se odborně vzdělává.

V tomto ohledu Tribunál uvedl, že se „studium nebo odborné vzdělávání“ skládá z několika etap, kterými jsou mimo jiné účast na vyučování předmětů stanovených ve studijním programu a na zkouškách z těchto předmětů, hodnocení těchto zkoušek a po ukončení poslední zkoušky zpřístupnění závěrečných výsledků, které osvědčují úspěšné absolvování daného studia či odborného vzdělávání, ze strany vzdělávacího zařízení, které toto studium či vzdělávání zajišťuje. Tyto etapy jsou neoddelitelně spjaté, neboť na základě účasti na zkouškách lze posoudit, jak si student osvojil dovednosti a znalosti předávané v rámci vyučovaných předmětů.

Vzhledem k tomu, že se student může dozvědět, že studium či odborné vzdělávání úspěšně absolvoval, až poté, co vykoná všechny zkoušky a vzdělávací zařízení zpřístupní jejich výsledky, je třeba mít za to, že student přestává studovat nebo se odborně vzdělávat ve smyslu čl. 2 odst. 3 písm. b) přílohy VII služebního řádu od okamžiku, kdy jsou k dispozici závěrečné výsledky.

Dítě ve věku mezi 18 a 26 lety, které studuje nebo se odborně vzdělává, tedy úředník nevyživuje pouze do okamžiku, kdy toto dítě skládá poslední zkoušku, ale až do okamžiku, kdy vzdělávací zařízení zpřístupní závěrečné výsledky.

V této souvislosti je tedy na úředníkovi, aby administrativu informoval o ukončení vzdělání svého dítěte a neprodleně jí sdělil, k jakému datu vzdělávací zařízení zpřístupnilo závěrečné výsledky, aby administrativa mohla vyplácení tohoto příspěvku okamžitě zastavit.

Co se týče podmínky docházky, kterou stanoví čl. 3 odst. 1 přílohy VII služebního řádu pro přiznání příspěvku na vzdělání, na rozbor této podmínky Tribunál uplatnil své úvahy týkající se příspěvku na vyživované dítě.

Je proto třeba mít za to, že dítě úředníka již pravidelně a celodenně nenavštěvuje vzdělávací zařízení ve smyslu čl. 3 odst. 1 přílohy VII služebního řádu od okamžiku, kdy vzdělávací zařízení zpřístupnilo závěrečné výsledky.

**Rozsudek ze dne 26. června 2024, Paraskevaidis v. Rada a Komise (T-698/21,
[EU:T:2024:425](#))**

„Veřejná služba – Úředníci – Odměňování – Rodinné přídavky – Příspěvek na vzdělání – Nepřiznání – Článek 3 odst. 1 příloha VII služebního řádu – Odborná příprava – Vysokoškolské vzdělávání – Přenesení pravomoci – Zpětné převzetí přenesených pravomocí – Příslušný OOJ“

Tribunál rozhodující v rozšířeném senátu, k němuž byla podána žaloba úředníkem Rady Evropské unie, zrušil její rozhodnutí v rozsahu, v němž nepřiznala žalobci příspěvek na vzdělání z důvodu, že vzdělávací program, který navštěvovala jeho dcera, nelze považovat za „vysokoškolské vzdělávání“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 přílohy VII služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“). Na základě této žaloby měl Tribunál rozhodnout, který orgán je příslušný a který akt je aktem nepříznivě zasahující do právního postavení, pokud orgán převezme během postupu před zahájením soudního řízení a v konkrétním případě zpět pravomoci, které na něj přenesl jiný orgán. Rozhodl rovněž o otázce, zda článek 3 odst. 1 příloha VII služebního řádu musí být vykládán v tom smyslu, že umožňuje přiznání příspěvku na vzdělání v případě, kdy absolvované vzdělání je odborné povahy.

Rozhodnutím ze dne 13. května 2019⁶¹² pověřila Rada Úřad Komise pro správu a vyplácení individuálních nároků (PMO) výkonem pravomocí týkajících se poskytování a správy příspěvků na vzdělání. V souladu s čl. 1 odst. 2 tohoto rozhodnutí se PMO vzdá výkonu pravomocí, kterým byl pověřen, ve prospěch Rady, pokud o to v jednotlivém případě orgán oprávněný ke jmenování (OOJ) nebo orgán oprávněný k uzavírání pracovních smluv Rady požádá.

V projednávaném případě v období od listopadu 2019 do srpna 2020 navštěvovala dcera žalobce vzdělávací program v oboru psychopedagogie. Podle článku 3 přílohy VII služebního řádu byl žalobci v průběhu tohoto vzdělávání vyplácen příspěvek na vzdělání. V únoru 2021 PMO oznámil žalobci rozhodnutí, kterým mu nebyl přiznán nárok na příspěvek na vzdělání, jelikož dotčený systém kreditů nedosahoval úrovně vysokoškolského vzdělávání. Proto měly být vráceny částky, které mu byly vyplaceny jako příspěvek na vzdělání.

V návaznosti na žádost žalobce o přezkoumání zopakoval PMO své rozhodnutí. Žalobce podal stížnost k Radě proti rozhodnutí PMO. Podal rovněž stížnost totožného znění ke Komisi. Rada informovala žalobce, že přezvala zpět přenesené pravomoci a současně stížnost zamítla.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál konstatoval, že Rada rozhodnutím o stížnosti zcela změnila důvody uvedené v rozhodnutích PMO, když znovu zkoumala situaci žalobce. Uvedené rozhodnutí má tedy samostatný obsah a odlišný rozsah než rozhodnutí PMO a nelze mít za to, že pouze potvrzuje tato rozhodnutí. Rozhodnutí o stížnosti tedy nahradilo rozhodnutí PMO a v projednávané věci představuje akt nepříznivě zasahující do právního postavení.

Co se týče pravomoci Rady zpětně převzít přenesené pravomoci v jednotlivém případě, uvedl Tribunál, že zákonodárce ve služebním řádu výslovně nevyloučil možnost takového zpětného převzetí. Zásada právní jistoty, kterou je veden formalismus úkonů k přenesení pravomoci, vyžaduje, aby delegující orgán předtím přijal akt, jímž si opět vyhradil přenesenou pravomoc. Stejně jako přenesení pravomoci vyžaduje přijetí výslovného aktu, jímž se dotýčná pravomoc přenáší, musí k převzetí přenesených pravomocí dojít i přijetím výslovného aktu. Kromě toho zásada řádné správy předpokládá zejména, že rozdělení pravomocí v oblasti řízení zaměstnanců je jasně definováno a řádně zveřejněno.

⁶¹² Rozhodnutí Rady (EU) 2019/792 ze dne 13. května 2019, kterým se Evropská komise – Úřad pro správu a vyplácení individuálních nároků (PMO) – pověřuje výkonem některých pravomocí svěřených orgánu oprávněnému ke jmenování a orgánu oprávněnému k uzavírání pracovních smluv (Úř. věst. 2019, L 129, s. 3).

V projednávaném případě zpětné převzetí přenesených pravomocí dodrželo požadavky vyplývající ze zásady právní jistoty. Článek 1 odst. 2 rozhodnutí 2019/792 zaprvé výslovně zmocňuje Radu, aby převzala zpět přenesené pravomoci, a to právě v jednotlivých případech a po podání stížnosti. Zadruhé uvedené rozhodnutí bylo řádně zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*. Zatřetí Rada vykonala svou pravomoc až na základě předchozího výslovného aktu, kterým požádala PMO, aby se v projednávané věci vzdal výkonu přenesených pravomocí, čemuž PMO vyhověl. Ačkoli informace o zpětném převzetí přenesených pravomocí byla žalobci sdělena teprve ve fázi rozhodnutí o zamítnutí stížnosti, nebyl žalobce tímto poškozen, jelikož podal rovněž stížnost k Radě.

Za těchto okolností zejména skutečnost, že článek 90c služebního řádu uvádí, že žádosti a stížnosti týkající se přenesených pravomocí se podávají k pověřenému OOJ, nelze považovat za legislativní zákaz zpětného převzetí takových pravomocí jejich držitelem, ať už v plném rozsahu, nebo individuálně. Nelze mít ani za to, že uvedené ustanovení zakazuje zpětné převzetí přenesených pravomocí během postupu před zahájením soudního řízení, zejména s ohledem na jeho evolutivní povahu.

Pokud jde o odbornou povahu vzdělávání, dospěl Tribunál k závěru, že nemá vliv na přiznání příspěvku na vzdělání podle čl. 3 odst. 1 přílohy VII služebního řádu, pokud jej poskytuje vzdělávací zařízení.

Toto ustanovení totiž vyžaduje zejména tři podmínky pro přiznání příspěvku na vzdělání, a sice zaprvé docházka do vysokoškolského vzdělávacího zařízení, zadruhé pravidelnost uvedené docházky a zatřetí skutečnost, že se jedná o celodenní docházku.

I když zákonodárce nezmínil povahu vzdělávání poskytovaného vysokoškolským vzdělávacím zařízením v rámci čl. 3 odst. 1 přílohy VII služebního řádu, zatímco tak učinil v rámci čl. 2 odst. 3 písm. b) téže přílohy, nepřísluší ani OOJ dotčeného orgánu ani Tribunálu, aby tuto povahu stanovily jako dodatečnou podmínku.

Rozlišení mezi školním a odborným vzděláváním uvedené v čl. 2 odst. 3 písm. b) přílohy VII služebního řádu sice umožňuje vyloučit vyplácení příspěvku na vzdělání podle čl. 3 odst. 1 této přílohy, pokud se vyživované dítě účastní odborného vzdělávání bez jakékoli vazby na vzdělávací zařízení. Toto rozlišení naproti tomu nebrání vyplácení příspěvku na vzdělání, pokud se vyživované dítě účastní odborného vzdělávání poskytovaného vzdělávacím zařízením, které navštěvuje pravidelně a celodenně.

3. Postavení oznamovatele

Rozsudek ze dne 11. září 2024, TU v. Parlament (T-793/22, [EU:T:2024:614](#))

„Veřejná služba – Akreditovaní parlamentní asistenti – Ukončení výkonu funkce – Smlouva na dobu určitou – Neobnovení – Postavení oznamovatele – Články 22a až 22c služebního řádu – Ochranná opatření – Důvěrnost – Nemajetková újma“

Tribunál rozhodující v rozšířeném senátu, který částečně vyhověl žalobě podané TU, bývalým akreditovaným parlamentním asistentem (dále jen „APA“) Evropského parlamentu, rozhodl o dosud neřešené otázce ochrany, kterou má tento orgán poskytnout APA na základě jeho postavení oznamovatele.

Žalobce byl přijat jako APA při sdružení poslanců, aby poskytoval služby asistenta poslankyni na období od srpna 2019 do února 2022. V červenci 2021 podal žádost o pomoc a ochranu na základě článku 24 služebního řádu úředníků Evropské unie (dále jen „služební řád“), a to v souvislosti s obtěžováním, jehož se měla dopustit vůči němu dotčená poslankyně. V e-mailové zprávě žalobce uvedl, že chce chránit finanční zájmy Unie, a proto ve své žádosti poskytuje informace o finančních

nesrovnalostech, kterých se měla tato poslankyně dopustit. Mimoto tyto nesrovnalosti oznámil Evropskému úřadu pro boj proti podvodům (OLAF).

Téhož měsíce přijal Parlament dočasné ochranné opatření, jímž byl žalobce svěřen do odpovědnosti předsedy delegace, který byl rovněž členem sdružení, jehož členkou byla poslankyně. Později byl žalobce v důsledku údajných odvetných opatření přijatých vedením této delegace na svou žádost uvolněn z funkce u delegace až do skončení jeho pracovní smlouvy.

Žalobce rovněž navrhl, aby byl přeložen na jakékoliv jiné místo v rámci Parlamentu a Parlament zvážil prodloužení jeho smlouvy, a umožnil mu tak spolupracovat s tímto orgánem a s OLAF na probíhajících vyšetřováních a současně požívat plné ochrany. Nakonec podal několik žádostí o obnovení smlouvy.

Vzhledem k tomu, že tyto návrhy byly zamítnuty, podal žalobce k Tribunálu žalobu znějící na zrušení rozhodnutí Parlamentu neobnovit jeho smlouvu APA a implicitního rozhodnutí odmítajícího přiznat mu postavení oznamovatele a přijmout vedle opatření uvolnění z funkce další ochranná opatření, a dále na náhradu vzniklé újmy.

Závěry Tribunálu

Úvodem Tribunál konstatuje, že Parlament nebyl povinen přijmout rozhodnutí, kterým by uznal, že žalobce požívá postavení oznamovatele. Ochrana stanovená v čl. 22a odst. 3 služebního řádu se bez jakýchkoli formalit přiznává úředníkům, kteří poskytli informace o skutečnostech vyvolávajících domněnku existence protiprávní činnosti, a to na základě samotného poskytnutí těchto informací.

Tímto závěrem však není dotčena povinnost orgánu respektovat práva, která vyplývají z postavení dotčené osoby jako oznamovatele.

V tomto ohledu zaprvé bez ohledu na informační povinnost OLAF vůči žalobci přísluší Parlamentu, který je orgánem příslušným k zajištění ochrany svých zaměstnanců, kteří oznámili podle článku 22a a 22b služebního řádu závažné nesrovnalosti, jakmile mu byly oznámeny skutečnosti uvedené v článku 22a služebního řádu, nejprve potvrdit přijetí tohoto oznámení a poté informovat zaměstnance o tom, jaká opatření byla přijata v návaznosti na jeho oznámení, v souladu s jeho povinností jednat s náležitou péčí a v souladu s vnitřními pravidly k provedení článku 22c služebního řádu.

Zadruhé, pokud jde o důkazní břemeno ohledně dostatečnosti ochranných opatření v takové situaci, jako je situace v projednávané věci, kdy žalobce předkládá hodnověrné indicie, podle nichž mu byla přijetím opatření spočívajícího v přeložení způsobena újma, a kdy jsou navíc jeho oznámení stran údajných odvetných opatření přijatých vedením delegace stále předmětem šetření, je na Parlamentu, aby prokázal, že dostal své povinnosti ochránit oznamovatele přijetím opatření, která jsou v tomto ohledu dostačující.

V situaci, kdy je orgán povinen uplatnit ustanovení článků 22a až 22c služebního řádu, která mají zejména zajistit ochranu oznamovatelů před případnými odvetnými opatřeními, totiž nemůže tento orgán stanovit pravidla poskytující menší ochranu než ta, která v tomto ohledu konkrétně přijal unijní normotvůrce, co se týče ochrany oznamovatelů, kterou mají přijmout členské státy⁶¹³.

Zatřetí, pokud jde o rozsah povinnosti orgánu chránit oznamovatele, Tribunál uvádí, že z čl. 22a odst. 3 služebního řádu vyplývá, že orgán musí přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění vyvážené a účinné ochrany oznamovatelů před jakoukoli formou odvetných opatření, včetně hrozeb těmito odvetnými opatřeními a pokusů o ně.

⁶¹³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1937 ze dne 23. října 2019 o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie (Úř. věst. 2019, L 305, s. 17).

Vzhledem k tomu, že jeden nebo několik poslanců sdružení nepředložilo výslovnou žádost, nemá Parlament zajisté možnost obnovit smlouvu APA. Iniciativa k obnovení smlouvy APA totiž náleží výlučně jednomu nebo více poslancům, kterým není možné uložit povinnost, aby spolupracovali či pokračovali ve spolupráci s APA, které si sami nevybrali. APA má s poslancem či poslanci, kterým poskytuje služby asistenta, pracovní vztah vyznačující se existencí vztahu založeného na důvěře.

Stejně tak povinnost jednat s náležitou péčí nemůže vést k tomu, aby Parlament, v rozporu s pravidlem obsaženým v článku 21 statutu poslanců, podle kterého si poslanci osobní spolupracovníky sami vybírají, obnovil smlouvu APA, i kdyby tento APA měl postavení oznamovatele.

Tento závěr však nemá vliv na povinnost Parlamentu přijmout veškerá nezbytná opatření k zajištění vyvážené a účinné ochrany žalobce před jakoukoli formou odvetných opatření.

Tribunál má v tomto ohledu za to, že Parlament tím, že se omezil na informování žalobce, že opatření spočívající v uvolnění z funkce je jediným možným opatřením na jeho ochranu, neprokázal, že přijal veškerá nezbytná opatření k zajištění toho, aby žalobce z důvodu svého postavení oznamovatele neutrpěl ze strany orgánu žádnou újmu, jak stanoví čl. 22a odst. 3 služebního řádu. S ohledem na žalobcovo postavení oznamovatele a podle čl. 22a odst. 3 služebního řádu měl Parlament žalobci poskytnout podporu a pokusit se pomoci nalézt mu řešení jdoucí nad rámec opatření spočívajícího v uvolnění z funkce.

Kromě toho Parlament tím, že žalobci pouze sdělil, že žádné jiné opatření než uvolnění z funkce není za účelem jeho ochrany z titulu postavení oznamovatele možné a obnovení jeho smlouvy není opatřením, které by z tohoto titulu přicházelo do úvahy, neprokázal, že mu poskytl radu a pomoc, které mu měl poskytnout.

Konečně Parlament tím, že informoval předsedu delegace o tom, že žalobce bude uvolněn z funkce, kterou u něho vykonává, z důvodu jeho žádosti o pomoc, ale také s ohledem na jeho postavení oznamovatele, aniž žalobce s odhalením tohoto postavení vyslovil souhlas, porušil svou povinnost důvěrnosti a ochrany totožnosti žalobce jakožto oznamovatele.

Tribunál proto dospěl k závěru, že žalobci vznikla nemajetková újma, kterou nelze napravit samotným zrušením implicitního rozhodnutí, kterým Parlament odmítl poskytnout žalobci v návaznosti na jeho žádost jiné ochranné opatření než opatření spočívající v uvolnění z funkce. Za těchto podmínek Tribunál uvedené rozhodnutí zrušil, částečně vyhověl návrhovým žádáním na náhradu škody ve výši 10 000 eur a ve zbývajících částech žalobu zamítl.

XVII. Návrhy na předběžná opatření

Usnesení ze dne 9. února 2024, Bytedance v. Komise (T-1077/23 R, [EU:T:2024:94](#))

„Řízení o předběžných opatřeních – Digitální služby – Nařízení (EU) 2022/1925 – Označení za strážce přístupu – Návrh na odklad vykonatelnosti – Absence naléhavosti“

Předseda Tribunálu návrh na předběžné opatření, který podala společnost Bytedance Ltd a zní na nařízení odkladu vykonatelnosti rozhodnutí, kterým Komise označila tuto společnost za strážce přístupu ve smyslu nařízení o digitálních trzích⁶¹⁴ (dále jen „DMA“), zamítl z důvodu, že nebylo prokázáno splnění podmínky naléhavosti.

Bytedance je neaktivní holdingová společnost, která byla založena v roce 2012 v Číně a prostřednictvím místních dceřiných společností poskytuje zábavní platformu TikTok. Rozhodnutím ze dne 5. září 2023⁶¹⁵ ji Evropská komise označila za strážce přístupu ve smyslu čl. 3 odst. 1 DMA.

Společnost Bytedance podala proti tomuto rozhodnutí k Tribunálu žalobu na neplatnost. Samostatným podáním podala společnost Bytedance k Tribunálu návrh na předběžné opatření, kterým se v podstatě domáhala odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž jí ukládá povinnosti strážců přístupu na základě DMA.

Posouzení předsedy Tribunálu

Úvodem předseda Tribunálu připomněl, že odklad vykonatelnosti a jiná předběžná opatření lze nařít, je-li prokázáno, že je jejich nařízení *prima facie* odůvodněno skutkově i právně (*fumus boni juris*) a jsou naléhavá. Vzhledem k tomu, že tyto podmínky jsou kumulativní, předseda Tribunálu nejprve zkoumal, zda je v projednávané věci splněna podmínka naléhavosti.

Obecně platí, že podmínku naléhavosti je nutné posuzovat ve vztahu k nezbytnosti předběžné rozhodnutí, aby se zabránilo tomu, že účastníkovi řízení, který požaduje předběžnou ochranu, bude způsobena vážná a nenapravitelná újma.

Společnost Bytedance přitom k prokázání, že by újma, kterou by utrpěla, byla vážná a nenapravitelná, v podstatě tvrdila, že při nepřiznání odkladu vykonatelnosti rozhodnutí, kterým byla označena za strážce přístupu, by musela ve lhůtě šesti měsíců od tohoto označení splnit povinnosti uvedené zejména v člancích 5, 6 a 15 DMA, což by vedlo k nenapravitelnému porušení důvěrnosti a k nevratným změnám na trhu.

Pokud jde o údajné nenapravitelné porušení důvěrnosti, společnost Bytedance uvedla, že okamžité plnění povinností stanovených v článku 15 DMA může vést ke zpřístupnění vysoce strategických informací týkajících se praktik TikToku v oblasti profilování uživatelů, které by jinak nebyly veřejné a konkurentům TikToku a jiným třetím osobám umožní získat informace o obchodních strategiích týkajících se TikToku způsobem, který by významně poškodil jeho činnost.

⁶¹⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví a o změně směrnic (EU) 2019/1937 a (EU) 2020/1828 (nařízení o digitálních trzích) (Úř. věst. 2022, L 265, s. 1).

⁶¹⁵ Rozhodnutí Komise C(2023) 6102 final ze dne 5. září 2023, kterým byla společnost Bytedance označena za strážce přístupu podle článku 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/1925 ze dne 14. září 2022 o spravedlivých trzích otevřených hospodářské soutěži v digitálním odvětví a o změně směrnic (EU) 2019/1937 a (EU) 2020/1828 (nařízení o digitálních trzích) (Úř. věst. 2022, L 265, s. 1).

Předseda Tribunálu nicméně v této souvislosti konstatoval, že společnost Bytedance pouze tvrdí, že dotčené informace musí být považovány za důvěrné pro účely doložení naléhavosti, avšak neprokázala, že takové tvrzení splňuje podmínku *fumus boni juris*.

V tomto rámci předseda Tribunálu mimoto uvedl, že i když čl. 15 odst. 1 DMA ukládá strážci přístupu povinnost předložit Komisi a nepřímě Evropskému sboru pro ochranu osobních údajů (EDPB) nezávislým auditem ověřený popis všech technik profilování spotřebitelů používaných pro její hlavní služby platformou nebo napříč těmito službami, toto ustanovení nevyžaduje, aby byl tento popis zveřejněn.

Konkrétně čl. 15 odst. 3 DMA ukládá strážci přístupu pouze povinnost uveřejnit „stručné informace“ o popisu ověřeném nezávislým auditem, které připravil sám strážce přístupu, jenž může „vzít v potaz potřebu zachovávat své obchodní tajemství“. K posledně uvedenému aspektu je třeba poznamenat, že konečný komunikační model na základě článku 15 DMA výslovně stanoví, že nedůvěrné stručné informace podle čl. 15 odst. 3 DMA umožňují strážci přístupu v případě potřeby shrnout a vynechat informace z popisu, a to zejména s cílem zohlednit potřebu chránit obchodní tajemství nebo jiné důvěrné informace.

Společnost Bytedance právně dostačujícím způsobem neprokázala, že by tvrzené riziko zpřístupnění důvěrných informací vedlo k vážné a nenapravitelné újmě nebo že by byla tvrzená vážná a nenapravitelná újma pravděpodobná nebo bezprostředně hrozící, jak vyžaduje judikatura.

Pokud jde dále o údajné nevratné změny na trhu, společnost Bytedance tvrdila, že články 5 a 6 DMA jí brání v používání její platformy TikTok k inovacím a k nabízení nových funkcí a produktů. Společnost Bytedance zejména zdůraznila negativní důsledky plynoucí z omezení týkajících se kombinování osobních údajů a jejich používání křížovým způsobem podle čl. 5 odst. 2 DMA.

V této souvislosti však předseda Tribunálu konstatoval, že újma, na kterou poukazuje společnost Bytedance, je čistě hypotetická a má finanční povahu.

V souvislosti s posledně uvedeným aspektem předseda Tribunálu připomněl, že újma finanční povahy nemůže být považována – s výjimkou výjimečných okolností – za nenapravitelnou nebo jen stěží napravitelnou, jelikož peněžitá náhrada může zpravidla navrátit poškozenou osobu do situace předcházející vzniku újmy.

V projednávané věci přitom společnost Bytedance netvrdila, natož aby prokázala, že finanční újma, která by jí mohla vzniknout, má vážnou a nenapravitelnou povahu. Tvrzená újma, i kdyby byla prokázána, by totiž mohla být předmětem žaloby na náhradu škody, kterou by společnost Bytedance mohla podat, kdyby měla úspěch ve věci v původním řízení.

Předseda Tribunálu konečně zdůraznil, že vzhledem k tomu, že újma, na kterou poukazuje společnost Bytedance, je finanční povahy, mohla tato společnost podat v souladu s čl. 9 odst. 1 DMA žádost o přerušení uplatňování povinností stanovených v čl. 5 odst. 2 písm. b) a c) uvedeného nařízení, kdyby prokázala, že by dodržování těchto povinností ohrozilo vzhledem k mimořádným okolnostem mimo její kontrolu ekonomickou životaschopnost její činnosti v Unii. Jak přitom Komise potvrdila, od oznámení napadeného rozhodnutí žalobkyni dosud neobdržela žádnou žádost v tomto smyslu.

S ohledem na výše uvedené zamítl předseda Tribunálu návrh na předběžné opatření, jelikož společnost Bytedance neprokázala, že je splněna podmínka naléhavosti, aniž bylo nutné rozhodnout o *fumus boni juris* nebo provést zvážení zájmů.

Usnesení ze dne 13. června 2024, Vivendi v. Komise (T-1097/23 R-RENV, [EU:T:2024:381](#))⁶¹⁶

„Řízení o předběžných opatřeních – Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Žádost o informace – Článek 11 odst. 3 nařízení (ES) č. 139/2004 – Návrh na předběžné opatření – *Fumus boni juris* – Vážení zájmů“

Usnesení ze dne 13. června 2024, Lagardère v. Komise (T-1119/23 R-RENV, [EU:T:2024:382](#))

„Řízení o předběžných opatřeních – Hospodářská soutěž – Spojování podniků – Žádost o informace – Článek 11 odst. 3 nařízení (ES) č. 139/2004 – Návrh na předběžné opatření – *Fumus boni juris* – Vážení zájmů“

Místopředseda Tribunálu, jemuž byla věc vrácena, vyhověl návrhům na předběžné opatření podaným společnostmi Vivendi SE a Lagardère SA v souvislosti s žádostí o informace, kterou Evropská komise zaslala v rámci spojení podniků.

Lagardère a Vivendi (dále jen společně „navrhovatelky“) jsou mateřskými společnostmi francouzských skupin působících v odvětví sdělovacích prostředků. V roce 2023 Komise povolila spojení spočívající v tom, že společnost Vivendi získá výlučnou kontrolu nad společností Lagardère, s výhradou dodržení závazků přijatých společností Vivendi. Komise však měla podezření, že by se spojení podniků mohlo uskutečnit předčasně, a proto zahájila v této souvislosti formální vyšetřování a v jeho rámci zaslala navrhovatelkám žádosti o informace prostřednictvím dvou rozhodnutí ze dne 19. září 2023 (dále jen „napadená rozhodnutí“)⁶¹⁷.

Každá z navrhovatelek podala k Tribunálu žalobu znějící na zrušení napadených rozhodnutí. Rovněž podaly dva návrhy na předběžné opatření, kterými se domáhaly jednak odkladu vykonatelnosti uvedených rozhodnutí a jednak toho, aby jim bylo jako preventivní opatření uloženo, aby uchovaly veškeré dokumenty dotčené těmito rozhodnutími.

Usneseními ze dne 19. ledna 2024⁶¹⁸ předseda Tribunálu návrhy na předběžné opatření zamítl. Dne 24. ledna 2024 Komise prodloužila lhůty stanovené napadenými rozhodnutími a k takto prodlouženým lhůtám připojila penále. Navrhovatelky následně poskytly Komisi část dokumentů splňujících kritéria stanovená v napadených rozhodnutích.

Usneseními ze dne 11. dubna 2024⁶¹⁹ zrušil místopředseda Soudního dvora výše uvedená usnesení ze dne 19. ledna 2024. Místopředseda Soudního dvora, rozhodující s konečnou platností o podmínce naléhavosti, mimoto konstatoval, že tato podmínka je splněna, a vrátil věc Tribunálu, aby rozhodl o podmínce *fumus boni juris* a provedl – tam, kde je to vhodné – zvážení dotčených zájmů.

Posouzení místopředsedy Tribunálu

Místopředseda Tribunálu nejprve zkoumal, zda přetrvává právní zájem navrhovatelek na řízení, a rozhodl, že pokud jde o společnost Lagardère, není již důvodné rozhodnout o návrhu na předběžné opatření v rozsahu, v němž se týká dokumentů, které již byly Komisi poskytnuty na základě napadeného rozhodnutí, jež se této společnosti týká. Vážná a nenapravitelná újma, kterou ve svém

⁶¹⁶ Společné shrnutí pro věci **Vivendi v. Komise** (T-1097/23 R-RENV) a **Lagardère v. Komise** (T-1119/23 R-RENV).

⁶¹⁷ Rozhodnutí Komise C(2023) 6428 final a C(2023) 6429 final ze dne 19. září 2023 v řízení podle čl. 11 odst. 3 nařízení Rady (ES) č. 139/2004 (věc M.11184 – Vivendi v. Lagardère) ve znění rozhodnutí Komise C(2023) 7463 final a C(2023) 7464 final ze dne 27. října 2023.

⁶¹⁸ Usnesení ze dne 19. ledna 2024, Vivendi v. Komise (T-1097/23 R, nezveřejněné, [EU:T:2024:15](#)), a Lagardère v. Komise (T-1119/23 R, nezveřejněné, [EU:T:2024:16](#)).

⁶¹⁹ Usnesení ze dne 11. dubna 2024, Lagardère v. Komise [C-89/24 P(R), nezveřejněné, [EU:C:2024:312](#)], a Vivendi v. Komise [C-90/24 P(R), nezveřejněné, [EU:C:2024:318](#)].

usnesení označil místopředseda Soudního dvora⁶²⁰, totiž vyplývala ze shromažďování a předání dotčených dokumentů navrhovatelkou, a nikoli z přístupu zaměstnanců a úředníků Komise k těmto dokumentům nebo z použití těchto dokumentů těmito zaměstnanci a úředníky. Společnost Lagardère má nicméně i nadále právní zájem na řízení stran všech dokumentů, které dosud nebyly Komisi poskytnuty.

Pokud jde o společnost Vivendi, vážná a nenapravitelná újma, kterou místopředseda Soudního dvora s konečnou platností identifikoval⁶²¹, by vyplývala zejména ze skutečnosti, že osobní údaje, které mají být shromážděny a předány Komisi na základě napadeného rozhodnutí, umožňují vyvodit přesné závěry o soukromém životě subjektů údajů. Vzhledem k tomu, že dokumenty poskytnuté Komisi na základě napadeného rozhodnutí byly zapečetěny, aniž se s nimi Komise předtím seznámila, má společnost Vivendi i nadále právní zájem na podání žádosti o odklad výkonu uvedeného rozhodnutí stran všech dokumentů, kterých se toto rozhodnutí týká.

Pokud jde o věc samou, místopředseda Tribunálu nejprve zkoumal podmínku *fumus boni juris* a rozhodl, že tato podmínka je v případě obou navrhovatelek splněna.

V případě společnosti Lagardère měl za to, že námitky týkající se v podstatě toho, že nemůže provést napadené rozhodnutí, aniž by to vedlo ke vzniku její odpovědnosti, se *prima facie* nejeví jako zcela neopodstatněné. Za účelem splnění povinností vyplývajících z tohoto rozhodnutí v plném rozsahu by totiž společnost Lagardère musela získat přístup ke korespondenci některých svých zaměstnanců a členů svého statutárního orgánu, přestože není veřejným orgánem a francouzské právo jí takovou pravomoc výslovně nesvěřuje. Byla by tak nucena k jednání, za které by jí mohly hrozit trestní sankce.

Co se týče společnosti Vivendi, místopředseda Tribunálu měl za to, že důvod vycházející z porušení práva na soukromý život⁶²² se *prima facie* nejeví jako zcela neopodstatněný. V tomto smyslu zejména uvedl, že s ohledem na velmi široký rozsah povinností uložených společnosti Vivendi v napadeném rozhodnutí se jeví velmi pravděpodobné, že mnohé z dokumentů, které mají být předány Komisi, nebudou spadat do profesní sféry a mohly by poskytnout informace o soukromém životě subjektů údajů. Napadené rozhodnutí přitom neobsahuje žádný mechanismus, jehož účelem by bylo obecně předcházet tomu, aby byly shromažďovány a Komisi předávány dokumenty týkající se soukromého života subjektů údajů, nebo poskytnout záruky, pokud jde o zpracování takových dokumentů.

Místopředseda Tribunálu dále provedl zvážení zájmů a dospěl k závěru, že veřejný zájem na zachování účinnosti unijních pravidel hospodářské soutěže musí ustoupit zájmu hájenému každou z navrhovatelek, jelikož zamítnutí příslušných návrhů na předběžné opatření by zrušující rozsudek zbavilo užitečného účinku.

V projednávaném případě musí převážít zájem společnosti Lagardère vyhnout se vážné a nenapravitelné újmě, která by mohla vzniknout v důsledku toho, že by byla za účelem výkonu napadeného rozhodnutí nucena k jednání, za které by jí pravděpodobně hrozily trestní sankce. Zamítnutí návrhu na předběžné opatření by totiž společnost Lagardère zavazovalo k tomu, aby takto jednala, a tudíž přispěla k vážné a nenapravitelné újmě, která z toho může vyplývat.

Stejně tak musí převážít zájem společnosti Vivendi vyhnout se vážné a nenapravitelné újmě, která by mohla vyplývat ze zásahu do práva na soukromý život osob dotčených provedením napadeného rozhodnutí, neboť zamítnutí návrhu na předběžné opatření by ji zavazovalo k tomu, aby poskytla

⁶²⁰ Usnesení ze dne 11. dubna 2024, Lagardère v. Komise [C-89/24 P(R), nezveřejněné, [EU:C:2024:312](#)].

⁶²¹ Usnesení ze dne 11. dubna 2024, Vivendi v. Komise (C-90/24 P(R), nezveřejněné, [EU:C:2024:318](#)).

⁶²² Zaručeného v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie a v článku 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950.

požadované informace, které poskytnuty nebyly, a umožnila nahlédnout do těch, které poskytnuty byly, čímž by přispěla k uvedené újmě.

Vzhledem k tomu, že byly splněny všechny příslušné podmínky, vyhověl místopředseda Tribunálu návrhům na odklad vykonatelnosti napadených rozhodnutí, pokud jde o dokumenty, které společnost Lagardère neposkytla Komisi, a v případě společnosti Vivendi o dokumenty, které obsahují údaje týkající se soukromého života subjektů údajů. Kromě toho účastnicím řízení nařídil, aby přijaly dodatečná opatření k zajištění uchování uvedených dokumentů.

Usnesení ze dne 12. srpna 2024, Nuctech Warsaw Company Limited a Nuctech Netherlands v. Komise (T-284/24 R, [EU:T:2024:564](#))

„Řízení o předběžných opatřeních – Zahraniční subvence – Inspekce v Unii – Nařízení (EU) 2022/2560 – Návrh na odklad vykonatelnosti – Absence naléhavosti – Neexistence fumus boni juris – Vážení zájmů“

Předseda Tribunálu návrh na předběžné opatření, který společnosti Nuctech Warsaw Company Limited sp. z o.o. a Nuctech Netherlands BV (dále jen „navrhovatelky“) podaly v souvislosti s rozhodnutím Evropské komise, kterým jim byla uložena povinnost podrobit se inspekci, zamítl z důvodu, že nebyly splněny podmínky pro nařízení odkladu vykonatelnosti.

Navrhovatelky jsou společnostmi působícími v oblasti vývoje, výroby a dodávek zařízení pro bezpečnostní inspekce a poprodejních služeb pro tato zařízení. Jsou zcela vlastněny společností Nuctech Hong Kong Co. Ltd, která je registrována v Číně.

Dne 16. dubna 2024 přijala Komise rozhodnutí⁶²³, kterým nařídila inspekci podle čl. 14 odst. 3 nařízení 2022/2560 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh⁶²⁴.

Na základě tohoto rozhodnutí provedla Komise inspekci v prostorách navrhovatelek. V této souvislosti je požádala, aby virtuálně zapečetily elektronickou poštu zaměstnanců, jejichž údaje jsou uloženy na serverech nacházejících se v Číně.

Navrhovatelky podaly k Tribunálu žalobu znějící mimo jiné na zrušení napadeného rozhodnutí. Současně podaly návrh na předběžné opatření, kterým se domáhají odkladu vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, jakož i všech následných aktů nebo žádostí Komise a žádostí o virtuální zapečetění.

Posouzení předsedy Tribunálu

Úvodem předseda Tribunálu připomněl, že odklad vykonatelnosti a jiná předběžná opatření lze nařídít, je-li prokázáno, že je jejich nařízení *prima facie* odůvodněno skutkově i právně (*fumus boni juris*) a jsou naléhavé, přičemž tyto podmínky jsou kumulativní. Soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních rovněž provede – tam, kde je to vhodné – zvážení dotčených zájmů.

Pokud jde o podmínku *fumus boni juris*, předseda Tribunálu poznamenal, že návrh na předběžné opatření musí být dostatečně jasný a přesný, aby sám o sobě umožnil žalovanému připravit vyjádření a soudci příslušnému pro rozhodování o předběžných opatřeních rozhodnout o tomto návrhu.

⁶²³ Rozhodnutí Evropské komise ze dne 16. dubna 2024, kterým se podniku působícímu v odvětví systémů detekce hrozeb ukládá, aby se podrobil inspekci podle čl. 14 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2560 (věc FS.100068 – MARE) (dále jen „napadené rozhodnutí“).

⁶²⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2560 ze dne 14. prosince 2022 o zahraničních subvencích narušujících vnitřní trh (Úř. věst. 2022, L 330, s. 1).

Navrhovatelky však tím, že některé důvody popsaly pouze jednou větou, neunesly důkazní břemeno stran existence *fumus boni juris* ve vztahu k uvedeným důvodům.

Předseda Tribunálu měl za to, že ani ostatní uplatněné důvody nemohou prokázat existenci *fumus boni juris*. Pokud jde o první důvod, předseda Tribunálu nejprve poznamenal, že přístup Komise spočívající v tom, že rozhodnutí o inspekci zašle podniku, který byl založen mimo Unii, ale působí v Unii, a inspekci provede v prostorách tohoto podniku nacházejících se v Unii, není přístupem novým. Z judikatury použitelné v oblasti práva hospodářské soutěže totiž vyplývá, že k odůvodnění pravomoci Komise z hlediska mezinárodního práva veřejného stačí prokázat buď kvalifikované účinky dané praktiky, nebo její provádění v Unii. Z výše uvedeného vyplývá, že na rozdíl od tvrzení navrhovatelek musí být Komise oprávněna požadovat informace od podniků nacházejících se mimo Unii, aby ověřila, zda je jejich jednání v rozporu s unijním právem a zda může vyvolat podstatný účinek na vnitřním trhu. Tento závěr platí tím spíše v případě narušení hospodářské soutěže na tomto trhu způsobených zahraničními subvencemi uvedenými v článku 1 nařízení 2022/2560. Pokud jde o ustanovení čínského práva, která stanoví trestní sankce, navrhovatelky neprokázaly, že se tato ustanovení vztahují na požadované informace, ani že se snažily získat nezbytná povolení za účelem předání těchto informací Komisi. Navrhovatelky mimoto nenavrhly žádné jiné metody, které by umožňovaly poskytnout informace a neporušit při tom čínské právo. Co se týče důvodu, podle kterého je napadené rozhodnutí protiprávní v rozsahu, v němž nutí navrhovatelky porušit čínské právo, předseda Tribunálu uvedl, že platnost uvedeného rozhodnutí a jakéhokoli opatření přijatého na základě tohoto rozhodnutí musí být posuzována z hlediska unijního práva, a nikoli čínského práva.

Pokud jde dále o podmínku naléhavosti, předseda Tribunálu připomněl, že je na účastníku řízení, který požaduje předběžnou ochranu, aby prokázal, že nemůže vyčkat výsledku řízení ve věci samé, aniž utrpí vážnou a nenapravitelnou újmu.

V projednávaném případě navrhovatelky tvrdily, že pokračování inspekce by způsobilo takovou újmu jejich dobré pověsti a jejich finanční životaschopnosti.

Pokud jde o poškození dobré pověsti, předseda Tribunálu poznamenal, že tato újma vyplývá z vlivu mediálního pokrytí inspekce, takže jakékoli tvrzené poškození dobré pověsti již existuje. Účelem řízení o předběžném opatření přitom není zajistit náhradu újmy, která již vznikla.

Co se týče ohrožení finanční životaschopnosti navrhovatelek, předseda Tribunálu připomněl, že újma finanční povahy nemůže být považována – s výjimkou výjimečných okolností – za nenapravitelnou. Mimoto soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních musí mít ve všech případech k dispozici konkrétní a přesné údaje podložené podrobnými a ověřenými listinnými důkazy, které prokazují situaci, v níž se nachází účastník řízení navrhuující předběžné opatření.

V projednávaném případě přitom navrhovatelky neprokázaly ani netvrdily, že se před vydáním rozhodnutí, kterým se ukončuje řízení ve věci samé, nacházely v situaci, která by mohla ohrozit jejich finanční životaschopnost. Kromě toho tvrzení navrhovatelek, že vyhovění napadenému rozhodnutí by vystavilo skupinu, do které patří, a jejich zástupce riziku trestních sankcí v Číně, bylo odmítnuto, neboť navrhovatelky neprokázaly, že by byly nuceny k jednání, které by pravděpodobně mohlo odůvodnit vznik jejich trestní odpovědnosti.

Konečně předseda Tribunálu provedl zvážení zájmů a rozhodl, že veřejný zájem na zachování účinnosti unijního práva převažuje nad zájmem navrhovatelek vyhnout se tvrzené újmě, která by mohla vzniknout v důsledku toho, že by byly za účelem výkonu napadeného rozhodnutí nuceny k jednání, které by mohlo založit jejich právní odpovědnost, včetně odpovědnosti trestní.

V tomto smyslu uvedl, že navrhovatelky se tím, že se rozhodly vykonávat obchodní činnost na vnitřním trhu Unie, podřídily pravidlům Unie, která upravují fungování tohoto trhu, a nemohou se dovolávat pravidel třetího státu, aby pravidla Unie obešly. Pokud jde naproti tomu o zájmy Komise, jejím úkolem je dbát na to, aby podmínky hospodářské soutěže na vnitřním trhu Unie nebyly

narušeny. Musí být proto oprávněna provádět vyšetřování účinně a požadovat informace od všech podniků vykonávajících obchodní činnosti v Unii, ať již jsou kontrolovány entitami z členských států nebo ze třetích států.

Usnesení ze dne 22. listopadu 2024, UniCredit v. ECB (T-324/24 R, [EU:T:2024:858](#))

„Řízení o předběžných opatřeních – Hospodářská a měnová politika – Obezřetnostní dohled nad úvěrovými institucemi – Nařízení (EU) č. 1024/2013 – Stanovení obezřetnostních požadavků – Návrh na odklad vykonatelnosti – Absence naléhavosti – Neexistence fumus boni juris – Vážení zájmů“

Předseda Tribunálu, jemuž byla věc předložena na základě článků 278 a 279 SFEU, zamítl návrh na předběžné opatření znějící na odklad vykonatelnosti rozhodnutí Evropské centrální banky (ECB), kterým se stanoví obezřetnostní požadavky zaměřené na další snížení rizik spojených s činnostmi navrhovatelky UniCredit SpA na území Ruské federace.

Navrhovatelka je úvěrovou institucí stojící v čele bankovní skupiny, která působí na mezinárodní úrovni a vykonává činnost v Rusku prostřednictvím čtyř dceřiných společností, mezi něž patří AO UniCredit Bank a které jsou ze 100 % vlastněny navrhovatelkou a jsou zahrnuty do její konsolidované rozvahy. Jakožto významný subjekt⁶²⁵ podléhá přímému obezřetnostnímu dohledu ECB.

Dne 22. dubna 2024 přijala ECB napadené rozhodnutí⁶²⁶, kterým navrhovatelce uložila pět požadavků a vydala jedno doporučení. Následně navrhovatelka předložila akční plán na provedení některých požadavků uložených v napadeném rozhodnutí. Zopakovala nicméně, že z důvodu omezení souvisejících s ruským právním rámcem není schopna splnit všechny požadavky uložené v napadeném rozhodnutí.

Současně s podáním žaloby znějící primárně na zrušení napadeného rozhodnutí podala navrhovatelka projednávaný návrh na předběžné opatření, jehož předmětem je po částečném zpětvzetí návrhu odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí v rozsahu, v němž stanoví požadavek týkající se vkladů a požadavek týkající se plateb, a to v rozsahu, v němž se týká plateb v eurech, amerických dolarech (USD), čínských jüanech (CNY) a kazašských tenge (KZT).

Posouzení předsedy Tribunálu

Předseda Tribunálu připomněl kumulativní podmínky, za nichž může soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních nařídít odklad vykonatelnosti aktu a jiná předběžná opatření, tedy je-li prokázáno, že je jejich nařízení *prima facie* odůvodněné skutkově i právně (*fumus boni juris*) a jsou naléhavá v tom smyslu, že k zabránění vážné a nenapravitelné újmy na zájmech navrhovatele je nezbytné, aby byly nařízeny a vyvolávaly účinky před rozhodnutím v hlavním řízení. Mimoto soudce příslušný pro rozhodování o předběžných opatřeních rovněž provede – tam, kde je to vhodné – zvážení dotčených zájmů.

Na prvním místě předseda Tribunálu pouze na základě informací předložených v rámci projednávaného návrhu na předběžné opatření především zkoumal, zda je splněna podmínka *fumus boni juris*. V této souvislosti zamítl všechny důvody uplatněné navrhovatelkou k prokázání protiprávnosti napadeného rozhodnutí a rozhodl, že v projednávané věci tato podmínka splněna není.

Konkrétně, pokud jde zaprvé o důvod vycházející z porušení zásady řádné správy z důvodu neprovedení šetření, předseda Tribunálu zamítl první část vycházející z porušení povinnosti uvést

⁶²⁵ Ve smyslu čl. 6 odst. 4 nařízení Rady (EU) č. 1024/2013 ze dne 15. října 2013, kterým se ECB svěřují zvláštní úkoly týkající se politik, které se vztahují k obezřetnostnímu dohledu nad úvěrovými institucemi (Úř. věst. 2013, L 287, s. 63).

⁶²⁶ Na základě čl. 4 odst. 1 písm. f) a čl. 16 odst. 1 písm. c) a odst. 2 písm. e) a f) nařízení č. 1024/2013.

odůvodnění. Konstatoval, že z napadeného rozhodnutí vyplývá, že ECB provedla analýzu rizik⁶²⁷. ECB totiž nejprve uvedla, že navrhovatelka a její skupina působí v právním rámci, který se stává stále složitějším v důsledku četnosti režimů omezujících opatření a sankcí. ECB rovněž identifikovala aspekty ruského práva, které vytvářejí rizika pro řádné řízení a dodržování předpisů. Pokud jde dále o vztah mezi požadavky uloženými navrhovatelce a jejím celkovým rizikovým profilem, měla ECB za to, že navrhovatelka i nadále čelí hlavním překážkám globálního pokrytí rizika nedodržení předpisů.

Pokud jde o argument, že ECB nemůže předpokládat, že navrhovatelka poruší režim sankcí, bez toho, aby předložila podrobné a přesné důkazy, předseda Tribunálu konstatoval, že ECB uvedla skutkové okolnosti související s ruským právním rámcem a problémy s řízením dceřiných společností, které zvyšují riziko nedodržení předpisů. Předseda Tribunálu mimoto zdůraznil, že obezřetnostní analýza provedená ECB má výhledovou povahu.

Konečně pokud jde o odůvodnění přiměřenosti napadených požadavků, předseda Tribunálu konstatoval, že ECB uvedla důvody, proč akční plán navrhovatelky nebo uložení dodatečných požadavků na kapitál a likviditu nejsou vhodné a dostatečné k řešení rizik.

Předseda Tribunálu zamítl rovněž část vycházející z údajného neprovedení šetření. Ze samotného znění napadeného rozhodnutí vyplývá, že sama ECB zdůraznila právní a provozní omezení vyplývající z ruského právního rámce. Právě tyto omezení a restrikce vedly ECB k přijetí napadeného rozhodnutí, jelikož navrhovatelce ztěžují náležité řízení rizik.

Předseda Tribunálu zamítl také třetí část prvního důvodu vycházející z údajného porušení povinnosti ECB provést individuální posouzení. ECB totiž v napadeném rozhodnutí identifikovala rizika plynoucí z činností navrhovatelky v Rusku a upřesnila aspekty ruského práva, které zpochybňují řádné řízení a pokrytí rizik. ECB provedla analýzu kroků, které již navrhovatelka učinila, a dospěla k závěru, že existují nedostatky, které neumožňují řádné řízení a pokrytí rizik.

Zadruhé předseda Tribunálu zamítl důvod vycházející z nemožnosti vykonat napadené rozhodnutí z důvodu překážek plynoucích z ruského právního rámce. Rozhodl, že navrhovatelka se nemůže dovolávat ruského práva a rizik spojených s jeho uplatňováním ruskými orgány, aby se vyhnula povinností, které pro ni vyplývají z unijního práva. Jakožto subjekt podléhající obezřetnostnímu dohledu ze strany ECB je navrhovatelka povinna řešit obezřetnostní rizika, která identifikovala ECB. Každopádně navrhovatelka se ve vyjádření, které měla ECB k dispozici, pouze obecně dovolávala neslučitelnosti požadavků uložených napadeným rozhodnutím s ruským právem.

Zatřetí předseda Tribunálu zamítl důvod vycházející z porušení zásady proporcionality. V této souvislosti připomněl, že cílem nařízení č. 1024/2013 je přispět k bezpečnosti a odolnosti úvěrových institucí a ke stabilitě finančního systému v rámci Unie. Cílem přijatých opatření⁶²⁸ je řešit v počáteční fázi rizika zjištěná na základě kontrol v rámci dohledu prováděného ECB. Kromě toho musí ECB v rámci širokého prostoru pro uvážení, který má k dispozici, vycházet ze scénářů, které nejsou s ohledem na dostupné údaje nepravděpodobné, avšak není povinna prokázat existenci minulých událostí se stejnými charakteristikami jako analyzovaný scénář.

Začtvrté předseda Tribunálu zamítl důvod vycházející z nedostatku pravomoci ECB k přijetí napadeného rozhodnutí. V této souvislosti předseda Tribunálu nejprve připomněl, že napadené rozhodnutí je určeno výlučně navrhovatelce jakožto mateřské společnosti skupiny UniCredit, která je úvěrovou institucí podléhající obezřetnostnímu dohledu ze strany ECB, a poté zejména uvedl, že⁶²⁹ rizika pro bezpečnost a odolnost úvěrové instituce mohou vznikat jak na úrovni jednotlivé úvěrové

⁶²⁷ S ohledem na požadavky čl. 16 odst. 1 písm. c) nařízení č. 1024/2013.

⁶²⁸ Na základě čl. 16 odst. 1 nařízení č. 1024/2013.

⁶²⁹ V souladu s bodem 26 odůvodnění nařízení č. 1024/2013.

instituce, tak na úrovni bankovní skupiny nebo finančního konglomerátu. K zajištění bezpečnosti a odolnosti úvěrových institucí jsou důležité zvláštní mechanismy v oblasti dohledu, jež by tato rizika zmírnila. Kromě dohledu nad jednotlivými úvěrovými institucemi by úkoly ECB měly zahrnovat úkol vykonávat dohled i na „konsolidované úrovni“.

Na druhém místě měl předseda Tribunálu za to, že podmínka naléhavosti není v projednávané věci splněna.

Zaprvé, pokud jde o újmu, která by vznikla v důsledku neslučitelnosti napadeného rozhodnutí s ruským právním rámcem, existence takové neslučitelnosti sama o sobě nezpůsobuje újmu. V projednávané věci navrhovatelka nepředložila žádné důkazy, které by umožnily určit vznik újmy a posoudit její vážnou a nenapravitelnou povahu. Mimoto negativní důsledky vyplývající z neslučitelnosti s ruskou právní úpravou, kterých se dovolává navrhovatelka, způsobují finanční újmu.

V této souvislosti předseda Tribunálu připomněl, že újma finanční povahy nemůže být považována – s výjimkou výjimečných okolností – za nenapravitelnou, jelikož peněžitá náhrada může zpravidla navrátit poškozenou osobu do situace předcházející vzniku újmy. V projednávané věci však navrhovatelka neposkytla žádnou informaci umožňující přesně určit a vyčíslit finanční újmu, která by mohla vzniknout.

Zadruhé, pokud jde o újmu spojenou s rizikem ztráty kontroly nad ruskými dceřinými společnostmi a jejich vlastnictví, předseda Tribunálu nejprve uvedl, že navrhovatelka nepředkládá žádný důkaz umožňující pochopit, jak by se tato újma mohla projevit, nebo důvody, na jejichž základě by bylo možné se domnívat, že by byla vážné a nenapravitelné povahy. Dále poznamenal, že újma plynoucí ze ztráty kontroly nad dceřinými společnostmi a ztráta jejich vlastnictví jsou finanční povahy. Navrhovatelka však neposkytla žádnou informaci umožňující přesně určit a vyčíslit finanční újmu, která by mohla vzniknout.

Zatřetí, pokud jde o újmu spojenou s možnými velmi závažnými osobními sankcemi pro vedoucí pracovníky ruských dceřiných společností, navrhovatelka pouze uvádí, že požadavky stanovené v napadeném rozhodnutí by vedly k takovým sankcím, ale neposkytuje další upřesnění.

Na třetím a posledním místě předseda Tribunálu v rámci zvážení zájmů připomněl, že samotným cílem zvážení dotčených zájmů je posoudit, zda navzdory zásahu do zájmů navrhovatele, který pro něj představuje riziko, že utrpí vážnou a nenapravitelnou újmu, může zohlednění zájmů spojených s okamžitým výkonem napadeného rozhodnutí odůvodnit odmítnutí nařídit navrhovaná předběžná opatření.

V projednávaném případě se však navrhovatelka především nijak nevyjadřuje ke zvážení dotčených zájmů. Pokud jde dále o zájmy sledované napadeným rozhodnutím, předseda Tribunálu připomněl, že zvláštní úkoly byly ECB svěřeny s cílem přispět k bezpečnosti a odolnosti úvěrových institucí a stabilitě finančního systému v rámci Unie a každého členského státu. Mimoto pravomoc ECB požadovat od jakékoli úvěrové instituce, aby v počáteční fázi přijala nezbytná opatření zaměřená na řešení příslušných problémů, dokládá význam, který normotvůrce přikládá co nejrychlejšímu zavedení vhodných opatření, aby se zabránilo naplnění zjištěných rizik. Konečně navrhovatelka sama tvrdila, že ruský právní rámec je obzvláště nepřátelský a neustále se vyvíjí v důsledku místní dynamiky, která není vždy předvídatelná nebo neodpovídá normám vycházejícím z demokratických procesů. Mimoto jejich výklad a uplatňování závisí na vývoji války, které Rusko vede na Ukrajině.

Předseda Tribunálu z toho dovodil, že zájem navrhovatelky musí ustoupit zájmu hájenému ECB.

Soudní dvůr
L-2925 Lucemburk
Telefon: +352 4303-1

Tribunál
L-2925 Lucemburk
Telefon: +352 4303-1

Internetová adresa Soudního dvora:

curia.europa.eu

Rukopis dokončen v únoru 2025 / údaje ke dni 31. 12. 2024.

Lucemburk: Soudní dvůr Evropské unie | Ředitelství pro výzkum a dokumentaci 2025

Veškeré fotografie © Evropská unie, pokud není uvedeno jinak.

Jakékoliv použití nebo reprodukce fotografií či jiných dokumentů, k nimž Evropská unie nevlastní autorské právo, jsou bez svolení vlastníků autorských práv zakázány.

Orgán ani žádná osoba jednající jménem orgánu nenesou odpovědnost za případné použití výše uvedených informací.

Reprodukce povolena s uvedením zdroje.

© Evropská unie 2025

SOUDNÍ DVŮR
EVROPSKÉ UNIE

Ředitelství pro výzkum a dokumentaci